

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS

ĮSAKYMAS DĖL DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJŲ PATVIRTINIMO

2020 m. birželio 17 d. Nr. _____
Šakiai

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 5 punktu, Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų rengimo ir darbuotojų, darbdavių susitarimu pasiūstų laikinam darbui į įmonę iš kitos įmonės, instruktavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektorius 2012 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. V-240 „Dėl Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų rengimo ir darbuotojų, darbdavių susitarimu pasiūstų laikinam darbui į įmonę iš kitos įmonės, instruktavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su visais aktualiais pakeitimais):

1. T v i r t i n u darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas ir suteikiu joms šiuos numerius (pridedama):
 - 1.1. Pirmos pagalbos suteikimo nukentėjusiajam instrukcija Nr. 1;
 - 1.2. Darbuotojo saugos ir sveikatos instrukcija dirbant kompiuteriu Nr. 2.
 - 1.3. Neelektrotechnikos darbuotojo saugos ir sveikatos instrukcija dirbant su įvairiais elektriniais įrenginiais Nr. 3;
 - 1.4. Darbuotojo saugos ir sveikatos instrukcija atliekant krovos, pagalbinius ir transportavimo darbus Nr. 4;
 - 1.5. Darbuotojo, atliekančio valymo darbus saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 5;
 - 1.6. Lengvosios transporto priemonės vairuotojo saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 6;
 - 1.7. Darbuotojo saugos ir sveikatos instrukcija naudojant kopėčias ar lipynes Nr. 7;
 - 1.8. Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcija dirbant su kilnojamomis elektrinėmis mašinomis ir įrankiais Nr. 8
 - 1.9. Traktorininko saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 9.
 - 1.10. Gerbūvio technikos saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 10.
 - 1.11. Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcija dirbant įvairių rūšių medienos apdirbimo staklėmis Nr. 11
 - 1.12. Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcija dirbant kompresoriumi Nr. 12
 - 1.13. Stacionarių metalo apdirbimo staklių saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 13

- 1.14. Pneumatinio kūjo saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 14
- 1.15. Motorgeneratoriaus saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 15
- 1.16. Suvirimo elektra ir dujomis saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 16
- 1.17. Vibroplokštės saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 17
- 1.18. Elektrinės malkų skaldyklės saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 18
- 1.19. Autobuso, mikroautobuso vairuotojo saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 19
- 1.20. Sunkiasvorės transporto priemonės su spec. įranga saugos ir sveikatos instrukcija

Nr. 20

- 1.21. Aukšto slėgio plovimo įrenginio saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 21
- 1.22. Kūriko saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 22
- 1.23. Elektriko saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 23
- 1.24. Statybos darbų saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 24
- 1.25. Komunalinio ūkio darbuotojo (dirbančio be technikos) saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 25
- 1.26. Socialinio darbuotojo saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 26
- 1.27. Ekskavatorininko saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 27
- 1.28. Darbuotojo saugos ir sveikatos instrukcija dirbant mobiliuose kėlimo platformose Nr. 28
- 1.29. Hidraulinio preso saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 29
- 1.30. Darbuotojo saugos ir sveikatos instrukcija dirbant aukštyje Nr. 30
- 1.31. Darbuotojo saugos ir sveikatos instrukcija dirbant su pavojingomis cheminėmis medžiagomis Nr. 31
- 1.32. Darbuotojo, atliekančio geodezinius darbus saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 32
- 1.33. Liftininko saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 33
- 1.34. Dujinio katilo prižiūrėtojo saugos ir sveikatos instrukcija Nr. 34

Į p a r e i g o j u seniūnus, jiems priskirtose seniūnijose vykdyti darbuotojų pirminius, periodinius, papildomus ir tikslinius darbuotojų saugos ir sveikatos instruktažus, tai fiksuojant „Darbuotojų saugos ir sveikatos instruktavimo darbo vietoje registravimo žurnaluose“.

Šis įsakymas per vieną mėnesį nuo įsakymo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijos Kauno apygardos skyriui adresu: Laisvės al.36, Kaunas, arba Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmams adresu: A. Mickevičiaus g.8A, Kaunas.

Administracijos direktorius

Dainius Grincevičius

Parengė
Teisės, personalo ir civilinės metrikacijos skyriaus
vyriausiasis specialistas

Ričardas Stepaitis
2020-06-15

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS

Nr. 4

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

I. BENDROJI DALIS

- 1.1. Savarankiškai atlikti krovos, pagalbinius ir transportavimo darbus gali asmuo:
 - 1.1.1. teoriškai ir praktiškai išmokytas saugiai dirbti;
 - 1.1.2. patikrinęs sveikatą pagal pareigybės ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius (sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu);
- 1.2. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.
- 1.3. Dirbantis krovos, pagalbinius ir transportavimo darbus darbuotojas privalo:
 - 1.3.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių;
 - 1.3.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;
 - 1.3.3. laikytis įrenginių ir mechanizmų, su kuriais dirba, eksploatavimo taisyklių;
 - 1.3.4. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;
 - 1.3.5. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis, naudoti jas viso darbo proceso metu;
 - 1.3.6. asmenines apsaugos priemones rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį bei laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie jų susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas.
 - 1.3.7. darbo įrankius ir įrenginius naudoti pagal paskirtį;
 - 1.3.8. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instruktutas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejotam atveju, prašyti vadovą, kad paaiškintų, kaip saugiai atlikti užduotį; pradėti dirbti leidžiama tik gavus išsamius darbdavio ar jo įgalioto asmens išaiškinimus;
 - 1.3.9. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;
 - 1.3.10. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;
 - 1.3.11. apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui.
- 1.4. Darbuotojas, atliekantis krovos, pagalbinius ir transportavimo darbus yra atsakingas už rankinių vežimėlių, pakabų, rankinių įrankių tvarkingumą ar kitų kėlimo ar traukimo įrenginių eksploatavimą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

1.5. Aikštelė krovos ar transportavimo darbams turi būti išlyginta su ne didesniu kaip 5° nuolydžiu, neužgriozdinta, žiemos metu reguliariai valoma nuo sniego ir ledo, pabarstoma smėliu.

1.6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus.

1.7. Nutraukus darbą darbuotojas nedelsdamas privalo raštu pranešti tiesioginiam bei įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

1.8. Asmens higienos reikalavimai:

1.8.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.8.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.8.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.8.4. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu;

1.9. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pavojingi ir kenksmingi profesinės rizikos veiksniai darbo aplinkoje:

2.2. elektros srovės poveikis;

2.3. netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios) grindys;

2.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;

2.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t. t.);

2.6. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, patalpos ir kt.;

2.7. patalpų grindinio aukščio skirtumai prie įrenginių;

2.8. avarinės būklės pastatai;

2.9. triukšmas, vibracija;

2.10. besisukančios ir kitaip judančios įrenginio dalys;

2.11. aštrūs įrenginių, inventoriaus, mechanizmų kampai;

2.12. krintantys, griūvantys daiktai, kroviniai;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

- 2.13. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), kiti alergenai;
- 2.14. krintantys, griūvantys daiktai, kroviniai;
- 2.15. dūžtantys daiktai, kroviniai (stiklas, plastmasė ir kt.), šukių valymas;
- 2.16. besisukančios ir kitaip judančios hidraulinio vežimėlio dalys;
- 2.17. fizinė perkrova;
- 2.18. sunkūs, viršijantys ribines vertes (virš 30 kg. - vyrams, virš 10 kg. - moterims), nepatogūs paimti krūviai;
- 2.19. krovinį keliant rankomis, gali kilti pavojus susižaloti, ypač nugarą, jei krovinys yra:
 - 2.19.1. pernelyg sunkus arba didelis;
 - 2.19.2. griozdiškas arba nepatogus suimti (paimti);
 - 2.19.3. nestabilus arba jo turinys sunkiai perkeliamas;
 - 2.19.4. tokioje padėtyje, kad turi būti laikomas arba juo turi būti manipuluojama per atstumą nuo liemens, arba liemenį lenkiant arba sukant;
 - 2.19.5. galintis sužeisti darbuotojus, ypač susidūrus, dėl savo kontūrų ir (arba) konsistencijos.
- 2.20. fizinės pastangos gali kelti pavojų susižaloti, ypač nugarą, jei jos:
 - 2.20.1. pernelyg įtemptos;
 - 2.20.2. neatsietos nuo sukamojo liemens judesio;
 - 2.20.3. gali baigtis staigiu judesiu;
 - 2.20.4. atliekamos, kai kūno padėtis nestabili.
- 2.21. Darbo aplinkos charakteristika gali didinti pavojų susižaloti, ypač nugarą, jeigu:
 - 2.21.1. nėra pakankamai erdvės atlikti kėlimo veiksmų (ypač vertikaliai);
 - 2.21.2. grindys yra nelygios arba slidžios darbuotojų avalynei, o tai didina pavojų suklupti ar paslysti;
 - 2.21.3. dėl darbo vietos (ploto, erdvės ir kita) arba darbo aplinkos negalima kelti krovinių saugiame aukštyje arba patogioje darbuotojui padėtyje;
 - 2.21.4. grindų arba darbo paviršiai yra nevienodo lygio, dėl to kroviniu yra manipuluojama įvairiuose lygiuose;
 - 2.21.5. grindys arba pėdų atrama yra nestabili;
 - 2.21.6. yra netinkama temperatūra, drėgmė arba ventiliacija.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

2.22. Krovos darbai gali kelti pavojų susižaloti, ypač nugarą, jei su ta veikla yra susiję vienas ar daugiau toliau nurodomų veiksnių:

2.22.1. pernelyg dažnos arba gana ilgos pastangos, kai ypač įtempiamas stuburas;

2.22.2. nepakankamas fizinio poilsio arba atgajos laikotarpis darbo metu;

2.22.3. pernelyg ilgi atstumai kelti, leisti arba nešti;

2.22.4. proceso nustatyta darbo sparta, kurios darbuotojas negali keisti.

2.23. Darbuotojas gali patirti pavojų, jeigu jis:

2.23.1. fiziškai netinka vykdyti užduotį;

2.23.2. dėvi netinkamus drabužius, avi netinkamą avalynę ar naudoja kitus asmeninius daiktus, galinčius kliudyti saugiai atlikti darbus;

2.23.3. neturi reikiamų žinių arba tinkamo pasirengimo.

2.24. nemokėjimas ir nenoras pasirinkti saugių darbo metodų.

2.25. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:

2.26. Rekomendacinės asmeninės apsaugos priemonės:

2.26.1. darbo drabužiai;

2.26.2. darbo avalynė;

2.26.3. darbo pirštinės;

2.27. Visos darbuotojui nemokamai išduodamos asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje patvirtintu nemokamai išduodamų asmeninių apsauginių priemonių sąrašu;

2.28. Darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.

2.29. Priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio išduodamos ir kitos saugos priemonės;

2.30. Vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Apsivilkti darbo drabužius ir tvarkingai susisagstyti, apsiauti darbinę avalynę. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų drabužiais su nukarusiais laisvais galais.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

- 3.2. Patikrinti ar yra ir tvarkingos asmeninės apsaugos priemonės.
- 3.3. Susipažinti jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.
- 3.4. Susipažinti su darbo užduotimi ir užduoties įvykdymui numatomais ypatumais. Jei užduotis nesusijusi su tiesioginiu darbu išklaudyti tikslinį instruktavimą.
- 3.5. Apžiūrėti ir paruošti tinkamai darbo vietą, pašalinti nereikalingus trukdančius saugiai atlikti darbą daiktus. Įsitikinti ar pakankamas darbo vietoje apšvietimas. Įsitikinti, ar pavojingoje zonoje nėra pašalinių asmenų.
- 3.6. Darbo įrenginių ir mechanizmų, apžiūros prieš darbo pradžią metu, išaiškinus gedimus, kliudančius saugiam darbui, reikia tuoj pat pašalinti. Jeigu tai padaryti nėra galimybės, darbo nepradėti ir apie tai pranešti padalinio vadovui. Draudžiama pradėti dirbti netvarkingais įrenginiais ar darbo priemonėmis.
- 3.7. Darbuotojui turi būti suteikta visa būtina informacija apie tai, kaip teisingai atlikti krovinių kėlimo rankomis darbus. Jis taip pat turi gauti, jei tai įmanoma, tikslią informaciją apie:
- 3.7.1. krovinio svorį;
- 3.7.2. krovinio turinį;
- 3.7.3. krovinio svorio centrą arba sunkiausią pakuotės pusę, jei jos turinys paskirstytas netolygiai centro atžvilgiu ar svorio centro padėtis gali keistis kėlimo metu, ir saugius tokių krovinių kėlimo būdus;
- 3.7.4. kitą informaciją apie krovinį, kuri gali turėti įtakos darbuotojų saugai ir sveikatai (cheminės medžiagos koncentraciją, krovinio fizikinę būseną, kenksmingumą, sandėliavimui keliamus reikalavimus ir pan.).
- 3.8. transportuojamą cheminę medžiagą, būti susipažinus su jos saugos duomenų lapais.
- 3.9. Prieš darbą su vežimėliu patikrinti hidraulinio vežimėlio hidraulinės sistemos sandarumą: ar į hidraulinį agregatą nėra patekęs oras (pakėlėjas nekelia šakių), ar neteka skystis, ar tvarkingos jungiamosios hidraulinės žarnos.
- 3.10. Kiekvieną dieną būtina patikrinti vežimėlio darbą be krovinio: pakelti neapkrautas šakes iki viršutinės ribos.
- 3.11. Pastebėjus bet koki gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Dirbantysis privalo:

- 4.1.1. vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais;
 - 4.1.2. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis, jas naudoti viso darbo metu;
 - 4.1.3. nedirbti su netinkamomis asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsauginėmis priemonėmis;
 - 4.1.4. vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.
 - 4.1.5. asmeninės apsaugos priemones naudoti viso darbo proceso metu;
 - 4.1.6. asmenines apsaugos priemones rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį,
 - 4.1.7. laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie asmeninių ir kolektyvinių apsaugos priemonių susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas ar artėjama prie patikros datos.
- 4.2. Siekiant kėlimo metu išvengti rizikos, krovinys turi būti tinkamai įpakuotas ar kitaip parengtas kėlimui ar traukimui. Pakavimo darbus reikia atlikti labai atsakingai, o pakavimo priemonės neturi kelti papildomos rizikos ir pavojingų veiksmų.
- 4.3. Visais atvejais, kai krovinio kėlimas rankomis gali kelti pavojų saugai ir sveikatai, jei tai įmanoma ir tikslinga, turi būti naudojamos tinkamos techninės priemonės. Naudojant technines krovinų kėlimo priemones, turi būti užtikrintas krovinio stabilumas, o jų naudojimas neturi sukelti papildomos rizikos ir pavojingų veiksmų.
- 4.4. Vaikščiojant po darbo zoną stebėti aplinką, atkreipiant dėmesį į tą vietą, kuria einama. Einant saugotis kelio nelygumų, nelygios grindų dangos, laidų ir kitų panašių kliūčių. Einant pro duris, saugotis durų slenksčių.
- 4.5. Būnant darbo zonoje ar bet kurioje kitoje aplinkoje saugotis judančių ir kitų pavojingų daiktų ar įrengimų, stengtis nepakliūti tarp stovinčių ir judančių daiktų. Einant stengtis neužminti ant aštrių daiktų, neatsitrenkti į judančius ar stovinčius daiktus, nepaslysti.
- 4.6. Nekelti, nenešti ir netraukti fizinį pasirengimą neatitinkantį krovinį. Be būtino reikalo nestumti ir netraukti nežinomos masės daiktų.
- 4.7. Nesiliesti ir neliesti nežinomų cheminių ir kitokių medžiagų.
- 4.8. Esant darbo zonoje, prie įrengimų vadovautis įrengtais saugos ženklais, dėvėti jose pavaizduotas asmenines apsaugines priemones.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

- 4.9. Neužkrauti praėjimų, pravažiavimų, praėjimo prie priešgaisrinio inventoriaus .
- 4.10. Draudžiama atlikti bet kokius įrengimų ar hidraulinio vežimėlio remonto darbus.
- 4.11. Vykdamas krovos darbus, draudžiama eksploatuoti techniškai netvarkingus kontenerius, pakabas ir rankinius įrankius.
- 4.12. Kraunant smulkius krovinius, reikia juos sudėti ant padėklų arba kontaineriuose. Draudžiama krauti smulkius krovinius aukščiau kontainerių bortų. Ilgi kroviniai turi būti kraunami ir sandėliuojami horizontaliai. Draudžiama juos atremti į sieną.
- 4.13. Ant padėklų kroviniai turi būti sudedami tvarkingai, patikimai, juos “surišant”, kad pakeliant ir pervežant jie neiširtų ir neišbyrėtų.
- 4.14. Krovinio nešimui pasirinkti lygų, be staigių aukščio pasikeitimų, trumpiausią kelią. Neiti per sudėtus krovinius, nesistengti aplenkti priekyje einančių.
- 4.15. Nešant krovinius vienas paskui kitą, išlaikyti tokį atstumą, kad iškritus kroviniui, nebūtų sužeistas iš paskos ar priekyje einantis darbuotojas.
- 4.16. Nešant krovinius dėžėse dviese, žengti ta pačia koja, krovinius nuleisti pagal komandą. Nekelti krovinių per galvą.
- 4.17. Draudžiamas krovinių pernešimas neštuvais toliau 30 metrų arba laiptukais.
- 4.18. Kraunant krovinius, sunkesnius kaip 40 kg ir keliant juos aukščiau 3 m, būtina naudoti kėlimo mechanizmus.
- 4.19. Nešant krovinį rankiniu būdu, pasirinkti laisvą, lygų ir trumpiausią kelią, negalima nešti per sudėtus krovinius, tarą, gamybines atliekas ir pan.
- 4.20. Nešant krovinius vienam paskui kitą vorele, reikia išlaikyti tokį atstumą, kad krisdamas nuo pečių krovinsys nekliudytų paskui ir priekyje einančio. Nešant krovinius, draudžiama lenkti vienam kitą.
- 4.21. Draudžiama krauti sandėlio patalpose krovinius arčiau kaip 1 m nuo lubų, arčiau 0,5 m. nuo šviestuvų.
- 4.22. Praėjimai, pravažiavimai ir sandėliavimo vietos sandėliuose turi būti pažymėtos ištisine skiriamąja linija (ant grindų šviesiais dažais).
- 4.23. Praėjimai ir pravažiavimai, pažymėti grindyse, turi atitikti numatytiems technologinėje kortelėje, bet ne siauresni kaip 2 m išilgai viso sandėlio, tarp durų - ne siauresni už durų angą, be to, visuomet turi būti laisvi praėjimai prie gaisrinių čiaupų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

- 4.24. Draudžiama vaikščioti žmonėms ir važinėti transportu galimo krovinių kritimo zonoje (nuo lentynų, nuo rietuvių ir pan.).
- 4.25. Krovinių pakrovimas į automašinas, tvirtinimas ir aprišimas vykdomas pagal vairuotojų nurodymus.
- 4.26. Į pakraunamą mašiną darbuotojas turi įlipti ir išlipti inventorinėmis kopėčiomis.
- 4.27. Krovinio svoris automašinoje turi būti išdėstytas tolygiai.
- 4.28. Esant automašinos kėbule, draudžiama uždarinėti arba atidarinėti jos bortus. Draudžiama vaikščioti kėbule pakrautais kroviniais.
- 4.29. Atidarinėti - uždarinėti greit įsiliepsnojančių ir sprogstančių medžiagų tarą (metalines statines, konteinerius) leidžiama tik spalvoto metalo įrankiais, nesukeliančiais kibirkščių.
- 4.30. Draudžiama:
- 4.30.1. leisti į savo darbo vietą pašalinius asmenis arba kviestis į pagalbą žmones, kurie nesusiję su šiuo darbu;
- 4.30.2. landžioti po pakeltu kroviniu arba stovėti arti jo;
- 4.30.3. landžioti į elektros jėgos spintas, keisti saugiklius ir perdegusias elektros lempas, pajungti elektros variklius, kabelius, laidus ir kt.;
- 4.30.4. šokinėti iš pakraunamos arba iškraunamos mašinos;
- 4.30.5. laiptioti sandėlio lentynomis, vaikščioti rietuvėmis ir pavieniai sukrautais kroviniais.
- 4.31. Draudžiama rankomis traukti, kelti, taisyti nepatikimai arba netvarkingai sukrautus krovinius, kaitioti rankas (norint pataisyti) į rietuves, dėžes, statines, mašinos kėbulą ir t.t. Tam tikslui naudoti laužtuvus, svirtis, padėklus, pleištus ir visus kitus kėlimo įrenginius, atsižvelgiant į krovinio sudėtį, konfigūraciją.
- 4.32. Krovos ar kitokio transportavimo metu, kai iškraunamos ar pakraunamos dulkes sukeliančias medžiagas, reikia naudotis respiratoriais arba dujokaukėmis.
- 4.33. Pervežant krovinius hidrauliniu vežimėliu, leidžiama tik horizontaliais aikštelių keliais, laikantis šių reikalavimų:
- 4.34. krovinio svoris neturi viršyti hidraulinio vežimėlio keliamosios galios;
- 4.35. hidraulinį vežimėlį reikia stumti iš galo arba šono. Būti ant stumiamo vežimėlio arba jo priekyje draudžiama;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

- 4.36. hidraulinis vežimėlis turi būti su stabdžiais. Draudžiama stabdyti hidraulinį vežimėlį lentomis, basliais ar kitais atsitiktiniais daiktais. Hidraulinio vežimėlio stabdžių tvarkingumą reikia tikrinti kiekvieną dieną;
- 4.37. hidraulinio vežimėlio, tiek tuščio, tiek pakrauto, greitis neturi viršyti 5 km/val.;
- 4.38. tarp hidraulinių vežimėlių, stumiamų rankomis vienu keliu ir viena kryptimi, turi būti ne mažesnis kaip 2 m atstumas.
- 4.39. Laikinais pasitraukti iš darbo vietos galima tik gavus iš tiesioginio vadovo leidimą.
- 4.40. Darbo metu naudojantis hidrauliniu vežimėliu draudžiama:
- 4.40.1. naudoti jį ne pagal paskirtį;
- 4.40.2. leisti juo dirbti pašaliniams asmenims;
- 4.40.3. transportuoti krovinius kai jų svorio centras ant šakių netinkamai subalansuotas (svorio centras ant šakių galo, šakių šone ir pan.);
- 4.40.4. balansuoti transportuojamą krovinį savo svoriu ar tam pasitelkiant į pagalbą kitą darbuotoją.
- 4.41. Dirbant keliose, darbo veiksmus derinti tarpusavyje.
- 4.42. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė vienam asmeniui:
- 4.43. kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):
- 4.44. vyrams – iki 30 kg;
- 4.45. moterims – iki 10 kg;
- 4.46. visą pamainą dirbant tik krovos darbus:
- 4.47. vyrams – iki 15 kg;
- 4.48. moterims – iki 7 kg.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARIJŲ (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį vadovą.
- 5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui:
- 5.2.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

5.2.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui;

5.3. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims;

5.4. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota);

5.5. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui.

5.6. Pajutus elektros įtampą ant metalinių įrenginių korpuso dalių, darbą nutraukti, pranešti tiesioginiam vadovui ir, prieš pasitraukiant į saugią vietą, imtis priemonių (aptveri, pakabinti plakatus ir saugoti), kad kiti asmenys negalėtų prisiliesti prie pavojingos vietos.

5.7. Kilus gaisrui:

5.7.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

5.7.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);

5.7.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviešti ugniagesius.

5.8. Susidarius bet kokiai kitai darbuotojų saugai ir sveikatai grėsiančiai situacijai darbuotojas privalo:

5.8.1. elgtis ramiai;

5.8.2. įvertinti susidariusią situaciją;

5.8.3. perspėti kitus darbuotojus apie grėsiantį pavojų;

5.8.4. pasišalinti iš pavojingų veiksnių veikimo zonos;

5.8.5. apie susidariusią ypatingą situaciją įmonėje ar jos padalinyje informuoti tiesioginį ar įmonės vadovą.

5.9. Darbuotojas darbo metu pasijutęs blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius) turi apie tai pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 12
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ATLIEKANT KROVOS, PAGALBINIUS IR TRANSPORTAVIMO DARBUS	

5.10. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:

5.11. priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji, medicinos pagalba - **112**;

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Apžiūrėti įrengimus ar nėra darbo vietose pašalinių daiktų, medžiagų, įrankių. Sutvarkyti darbo vietą, išnešti atliekas į jų saugojimo vietas.

6.2. Pašalinti esamus nukrypimus, o jeigu tai padaryti neįmanoma savo jėgomis - pranešti padalinio vadovui.

6.3. Surinkti visus naudotus įrankius, išnešti šiukšles arba darbo metu susikaupusias atliekas.

6.4. Apie darbo metu pastebėtus nesklandumus bei ypatumus pranešti padalinio vadovui.

6.5. Patikrinti daugkartinio naudojimo asmeninių apsauginių priemonių būklę. Apie pastebėtus trūkumus, pažeidimus, susidėvėjimą ar kitus neatitikimus tinkamumo naudoti reikalavimams pranešti tiesioginiam vadovui.

6.6. Asmenines apsaugos priemones nunešti į jų laikymo vietą.

6.7. Persirengti darbo drabužius buitinėse patalpose.

6.8. Nusiplauti rankas ir veidą šiltu vandeniu su muilu arba esant galimybei išsimaudyti po dušu.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 6

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vairuoti lengvąjį transporto priemonę gali asmuo:

1.2.1. turintis vairuotojų mokymo įstaigos išduotą pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti atitinkamą transporto priemonę ir galiojančią vairuotojo sveikatos patikrinimo pažymą.

1.2.2. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;

1.2.3. susipažinęs su transporto priemonių eksploatavimo taisyklėmis;

1.2.4. išklausęs (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;

1.2.5. išklausęs (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;

1.2.6. išklausęs (pasirašytinai) gaisrinės saugos instruktažą.

1.3. Darbuotojas privalo laikytis administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.

1.4. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** darbuotojas privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.

1.5. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklause instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

1.6. Ateiti į darbą neblaiviam ar darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas - draudžiama.

1.7. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, reikia nedelsiant kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu reikia, iškviešti greitąją medicininę pagalbą. Iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, darbo vietą ir įrengimų būklę reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami aktu.

1.8. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualioms apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

1.9. Gaisrinės saugos reikalavimai:

1.9.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

1.9.2. rūkyti tik tam skirtose ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkoms dėti bei gaisro gesinimo priemonės;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 1.9.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;
- 1.9.4. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui.
- 1.10. Pastebėjus transporto priemonių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualios apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.
- 1.11. Vairuotojas privalo laikytis transporto priemonių ir mechanizmų eksploatavimo taisyklių, saugos ir sveikatos darbe instrukcijų, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
- 1.12. Eksploatuojami visų markių ir įvairios paskirties transporto priemonės turi būti techniškai tvarkingos, pilnos komplektacijos, techninė būklė turi užtikrinti saugų jų darbą, atitikti transporto priemonių transporto techninės eksploatacijos, kelių eismo taisyklių reikalavimus.
- 1.13. Vairuotojas privalo žinoti:
- 1.13.1. bendrus transportavimo reikalavimus;
- 1.13.2. pagrindines pavojų rūšis;
- 1.13.3. profilaktines ir apsaugos priemones pagal įvairias pavojaus rūšis;
- 1.13.4. ką daryti nelaimės atveju (pirmoji pagalba, kelio saugumas, pagrindinės žinios apie saugos priemonių panaudojimą ir pan.
- 1.13.5. ką vairuotojas turi ir ko neturi daryti veždamas keleivius;
- 1.13.6. transporto priemonių techninių įrengimų tikslą ir veikimą;
- 1.13.7. kelių eismo taisykles ir jų laikytis.
- 1.14. Transporto priemonėje pagal pirmines gaisro gesinimo priemonės turi būti gesintuvas. Darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.
- 1.15. Tam, kad transporto priemonėje nekiltų gaisras, draudžiama:
- 1.15.1. leisti, kad ant variklio ir jo karterio susikauptų susimaišęs su kuru ir tepalais purvas;
- 1.15.2. palikti kabinose ir ant variklio naudotą, suteptą tepalais ir kuru valymo medžiagą (skudurus ir pan.);
- 1.15.3. eksploatuoti netvarkingus maitinimo sistemos prietaisus;
- 1.15.4. rūkyti arti prie variklio maitinimo sistemos prietaisų (prie talpų su kuru);
- 1.15.5. naudotis atvira ugnimi, nustatant ir šalinant mechanizmų gedimus;
- 1.15.6. šildyti variklį atvira liepsna.
- 1.16. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** asmens darbo higiena:
- 1.16.1. po darbo ir prieš pertrauką švariai nusiplauti rankas su muilu;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 1.16.2. draudžiama dėvėti naftos produktais ir kitais teršalais suteptus darbo drabužius;
- 1.16.3. suteptus rankas ar kitas kūno dalis naftos produktais, nedelsiant nuplauti vandeniu;
- 1.16.4. draudžiama laikyti savo drabužius su darbo drabužiais.
- 1.17. Transporto priemonių vairuotojai privalo laikytis nustatyto darbo ir poilsio režimo.
- 1.18. Transporto priemonei keliami tokie reikalavimai:
- 1.18.1. priekiniame ir šoniniuose stikluose neturi būti įtrūkimų bei tamsių dėmių, apsunkinančių matomumą; šoniniai stiklai turi tolygiai persistumti ranka arba stiklo kėlimo mechanizmais;
- 1.18.2. įjungto stiklo valytuvo šepetėliai turi judėti laisvai, be užstrigimų, normaliai valyti priekinį stiklą;
- 1.18.3. ant sėdynės ir sėdynės atlošo neturi būti įdubimų, suplyšusių vietų, kyšančių spyruoklių ir aštrių kampų;
- 1.18.4. sėdynė ir sėdynės atlošas turi būti reguliuojami, kad vairuotojas patogiai atsisėstų;
- 1.18.5. visą laiką be gedimų turi veikti šildymo įrenginys, pastatytas transporto priemonės gamintojo;
- 1.18.6. grindys turi būti tvarkingos.
- 1.19. Reikalavimai vairuotojui įlipant ir išlipant iš transporto priemonės:
- 1.19.1. draudžiama vairuotojui įlipti ir išlipti iš transporto priemonės atsikus nugarą į ją;
- 1.19.2. draudžiama vienu metu žengti per kelis laiptelius įlipant ir išlipant iš kabinos;
- 1.19.3. draudžiama išsokti iš transporto priemonės nesinaudojant laipteliais;
- 1.20. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** draudžiama eksploatuoti padangas:
- 1.20.1. neatitinkančias transporto priemonės markę pagal dydį ir leidžiamą apkrovimą;
- 1.20.2. kai oro slėgimas padangoje neatitinka nustatytos normos.
- 1.21. Draudžiama poruoti skirtingų piešinių padangas, naujas padangas su padangomis, kurių žymiai nusidėvėjęs protektoriaus piešinys.
- 1.22. Kiekviena transporto priemonė, nepriklausomai nuo jos modelio ir paskirties, turi būti aprūpinta užpakalinio vaizdo veidrodžiais, kad vairuotojas galėtų matyti kelią iš užpakalio.
- 1.23. Kiekvienoje transporto priemonėje privalo būti tvarkingas apšvietimas (tolima, artima šviesa ir gabaritiniai žibintai). Leidžiama pastatyti du priešrūkinius geltonos arba baltos spalvos žibintus (tik fabrikinės gamybos), sureguliuotus taip, kad neapakintų sutinkamų transporto priemonių vairuotojų. Draudžiama išvažiuoti iš garažo, jeigu neveikia posūkių rodyklės ir gabaritiniai žibintai.
- 1.24. Transporto priemonės turi būti aprūpintos tvarkingu įrankių ir įtaisų rinkiniu pagal technines sąlygas, būtent: būtinos keliamosios galios kėlimo įtaisai (domkratu), uždaru apšvietimo šaltiniu,

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

kilnojama lempa arba elektriniu žibintu, oro siurbliu padangoms pripūsti ir variklio maitinimo sistemai prapūsti, veržliniais raktais.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO.

2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

2.1.1. krintantys daiktai, galimos traumos;

2.1.2. elektros srovės poveikis- paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;

2.1.3. netvarkinga darbo vieta, slidžios grindys - galimos traumos;

2.1.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – galimi regos sutrikimai;

2.1.5. mašinų ir mechanizmų besisukančios ir judančios dalys - galimos traumos;

2.1.6. dulkės – kenkia kvėpavimo takų organams;

2.1.7. vibracija – veikia centrinę nervų sistemą;

2.1.8. triukšmas – veikia periferinę nervų sistemą;

2.1.9. elektrolitas – nudegimai, galimos traumos;

2.1.10. benzino garai – apsinuodijimams (galimi sveikatos sutrikimai);

2.1.11. autoavarijos - galimos traumos ir sveikatos sutrikimai;

2.1.12. terminiai ir cheminiai nudegimai - galimos traumos.

2.2. Būtinios saugos priemonės:

2.2.1. šviesą atspindinti liemenė;

2.2.2. pirštinės;

2.3. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

2.3.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

2.3.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir darbuotojo esamą sveikatos būklę;

2.3.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.

2.4. Darbo rūbai turi būti tvarkingi, gerai užsagstomi, bet nevaržantys judesių. Neturi būti palaidų, nukabusių aprangos galų, kuriuos gali pagriebti ir įtraukti judantys mechanizmų mazgai.

2.5. Įmonės vadovas, ar darbdavio įgaliotas asmuo įvertinęs darbo aplinkos kenksmingus, pavojingus veiksnius (fizikinius, cheminius, biologinius ir kitus), turi nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsauginių priemonių, negu numatyta patvirtintame asmeninių apsauginių priemonių sąrašė.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.6. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

2.7. Darbuotojas privalo:

2.7.1. prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari, ar nepasibaigęs jos galiojimo laikas, pažymėtas spaude;

2.7.2. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

2.7.3. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones; laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

2.7.4. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo ar buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Draudžiama naudotis asmenine apsaugos priemone, pasibaigusiu galiojimo, išbandymo terminui.

3.2. Darbuotojas privalo laikytis darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodai yra žinomi. Susipažinęs su transporto priemonių eksploatavimo taisyklėmis.

3.3. Apsirengti tvarkingus ir atitinkamo dydžio darbo rūbus, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, plaukai neturi išlysti iš po galvos apdangalo, patikrinti individualiąsias saugos darbe priemones.

3.4. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų darbo drabužiais su nukabusiais laisvais galais.

3.5. Išvažiuojant į reisą su savimi turėti vairuotojo pažymėjimą, transporto priemonės techninį pasą, techninės apžiūros dokumentus ir kitus reikalingus dokumentus.

3.6. Vairuotojas yra atsakingas, kad saugos darbe reikalavimus vykdytų visi asmenys, esantys transporto priemonėje arba jį aptarnaujantys.

3.7. Vairuotojas turi patikrinti transporto priemonės techninę būklę:

3.7.1. apžiūrėti iš išorės ir įsitikinti, ar nesužalotas kėbulas, ar neteka alyva, degalai, aušinimo stabdžių ir amortizatorių skysčiai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.7.2. nuvalyti transporto priemonės numerį, stiklus, apšvietimo ir signalizacijos prietaisus, įsitikinti - ar tvarkingi durų, variklio gaubto užraktai;
- 3.7.3. ar gerai pritvirtinti ratai;
- 3.7.4. patikrinti ar įrankių komplekte ko nors netrūksta, ar įrankiai tvarkingi;
- 3.7.5. patikrinti ar transporto priemonėje yra medicinos vaistinė, gesintuvas, vilkimo lynas, saugos diržai;
- 3.7.6. žiemos metu patikrinti kaip veikia šildymas.
- 3.8. Žiemos metu nuvalyti apledėjusias transporto priemonės dalis (pakopas, buferius ir t.t.).
- 3.9. Susipažinti su užduotimi, maršrutu ir kitomis ypatybėmis.
- 3.10. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą.
- 3.11. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.
- 3.12. Priekabos:
- 3.12.1 Eksploatuojamos įvairios paskirties priekabos turi būti techniškai tvarkingos, pilnos komplektacijos, techninė būklė turi užtikrinti saugų jų darbą, atitikti automobilių transporto techninės eksploatacijos, kelių eismo taisyklių reikalavimus.
- 3.12.2 Priekabų sukiojimosi ratai turi būti su tvarkingomis fiksavimo priemonėmis. Draudžiama vietoje fiksatorių naudoti atsitiktines priemones (laužtuvus, pagalius ir kt.)
- 3.12.3 Draudžiama fiksuoti priekabos sukiojimosi ratą transportinėje padėtyje, važiuojant į priekį.
- 3.12.4 Sujungimo įrengimas turi užtikrinti, kad priekaba nuo transporto priemonės negalėtų atsikabinti (nutrūkti). Transporto priemonėje turi būti apsauginės (avarinės) grandinės arba lynai, siejantys transporto priemonę su priekaba, kad sulūžus prikabinimo įrengimui, neatsikabintų priekaba.
- 3.12.5 Visos priekabos turi būti su patikimu stovėjimo stabdžiu, kuris užblokuotų stabdžių sistemą, ją atjungus nuo transporto priemonės.
- 3.12.6 Puspriekabės, priekabos techninė būklė turi atitikti jų techninės eksploatacijos ir gamyklos gamintojos instrukcijas.
- 3.12.7 Patikrinti automobilio, priekabų, puspriekabių platformų grindlentes. Skersiniai tašeliai neturi būti sulūžę, bortai turi būti tvarkingi. Šoniniai ir galinis bortai turi turėti tvirtus vyrius, neleidžiančius bortams savaime atsidaryti.
- 3.12.8 Puspriekabėse turi būti priekinės atramos (atkabintai nuo vilkiko daliai atremti), puspriekabės sukabinimo su vilkiku užraktas, puspriekabės stovėjimo stabdžiai (stabdantys ją sukabinimo, atkabinimo ir stovėjimo metu).

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA vairuojančiam transporto priemonę draudžiama:

- 4.1.1. vairuoti neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotinių medžiagų, sergant arba pavargus;
- 4.1.2. perduoti vairavimą kitam asmeniui arba savavališkai naudoti transporto priemonę asmeniškais tikslais;
- 4.1.3. važiuoti į reisą sergant arba taip pavargus, jei tai gali turėti įtakos eismo saugumui;
- 4.1.4. važiuojant naudotis mobiliu telefonu, jei salone nėra specialaus įrenginio;
- 4.1.5. išpilti naftos produktus ir jais užterštą vandenį į kanalizaciją ar ant žemės;
- 4.1.6. rūkyti arti benzino bako ir įrenginių, kuriais teka benzinas;
- 4.1.7. šildyti transporto priemonės agregatus atvira ugnimi;
- 4.1.8. naudoti atvirą ugnį tikrinant transporto priemonės akumuliatorių ar jį remontuojant;

4.2. Transporto priemonės kabinoje laikyti indus su benzinu ar kitais lengvai užsiliepsnojančiais skysčiais, degalais ar tepalais suterštus skudurus- draudžiama.

4.3. Vairuojant:

- 4.3.1. nuolat stebėti kontrolės prietaisų parodymus ir visų mechanizmų darbą;
- 4.3.2. atsižvelgiant į važiavimo greitį, gamtines sąlygas ir kelio būklę laikytis tokio atstumo nuo priekyje važiuojančio transporto, kad neatsitrenktų, jeigu teks stabdyti;
- 4.3.3. nedelsiant sustoti, sugedus transporto priemonei;
- 4.3.4. periodiškai tikrinti ir imtis priemonių akmenims bei kitiems daiktams, įstrigusiems tarp ratų, padangų pašalinti.

4.4. Naudoti garsinį signalą:

- 4.4.1. pradedant važiuoti atbuline eiga;
- 4.4.2. visais kitais galimais susidūrimo su žmonėmis ar kitomis transporto priemonėmis atvejais.

4.5. Draudžiama keleiviams įlipti ar išlipti judant transporto priemonei.

4.6. Draudžiama atlikti remonto darbus, ilsėtis ar miegoti transporto priemonės salone, dirbant varikliui.

4.7. Sustabdžius transporto priemonę būtina įjungti stovėjimo stabdį.

4.8. Draudžiama:

- 4.8.1. vežti keleivių daugiau, negu numatyta transporto priemonės techninėje charakteristikoje;
- 4.8.2. vežti keleivius taip, kad jie trukdytų vairuoti ir ribotų vairuotojo matomumą;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.8.3. vežti keleivius velkamoje transporto priemonėje, jeigu velkamos transporto priemonės priekis (galas) užkeliamas ant vilkiko platformos ar specialaus atraminio įtaiso, draudžiama keleiviams būti velkamos transporto priemonės kabinoje (salone) ir kėbule, o jeigu velkama transporto priemonė užkelta ant vilkiko platformos – ir velkančios transporto priemonės kėbule;

4.9. Važiuojant per geležinkelio bėgius:

4.9.1. važiuoti tik per atžymėtas pervažas;

4.9.2. artėjant prie pervažos sumažinti greitį;

4.9.3. važiuojant per geležinkelio bėgius, važiuoti kiek galima statesniu kampu;

4.9.4. važiuoti per pervažą tik įsitikinus, kad užtikrintas eismo saugumas.

4.10. draudžiama važiuoti transporto priemone su neuždarytomis durimis;

4.11. Sutemus kelionėje sustabdžius transporto priemonę neapšviestuose ruožuose ir keliuose, įjungti mažuosius žibintus arba artimą šviesą ir galinę raudoną šviesą. Pervežant negabaritinį krovinį, krovinio gale turi būti raudonas signalas, ir gabaritų žymėjimas. Transporto priemonė privalo stovėti ant kelkraščio.

4.12. Ilgam sustabdžius transporto priemonę su netvarkingais apšvietimo įtaisais, galinio kairėje pusėje pakabinti žibintą ar avarinį ženklą, vairuotojas privalo imtis priemonių, kad transporto priemonės nenuvartų (paimti uždegimo raktą, uždaryti stiklus, užrakinti dureles ir pan.).

4.13. Važiuodamas riboto matomumo sąlygomis (mažesnio, kaip 20 m, kai rūkas, lietus, dulkės, sniega), sumažinti greitį, įjungti žibintų šviesą.

4.14. Važiuojant posūkiuose reikia laikytis didelio spindulio lanko. Važiuojant atbuline eiga, reikia specialų įrenginių užfiksuoti priekabos priekinę ašį.

4.15. Remontuodamas transporto priemonę kelionėje, reise, vairuotojas privalo laikytis saugos darbe taisyklių, nustatytų transporto priemonės remontui ir techniniam aptarnavimui. Draudžiama atlikti remontą, jeigu vairuotojas neturi būtinų prietaisų ir įrankių. Draudžiama būti ant važiuojamosios dalies, dirbant po transporto priemone ant kelkraščio.

4.16. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** darbuotojui draudžiama leisti remontuoti transporto priemonę asmenims, neturintiems tam teisės.

4.17. Netvarkingas transporto priemonės reikia vilkti techniniais pagalbos automobiliais, kurie turi prikabinimo įtaisus. Velkant netvarkingas transporto priemones, būtina laikytis tokių taisyklių:

4.17.1. velkant, transporto priemonės turi būti su tvarkingais stabdžiais; jeigu netvarkingi, velkama standžiai sukabinus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.17.2. turi būti tvarkingi velkamos transporto priemonės priekinis tiltas ir vairavimo mechanizmas; jeigu jie netvarkingi, pervežami ant kito transporto priemonės platformos;
- 4.17.3. velkamoje transporto priemonėje turi būti tik vairuotojas, draudžiama būti velkamoje transporto priemonėje kitiems asmenims;
- 4.17.4. velkamoje transporto priemonėje turi būti garsinis signalas;
- 4.17.5. būtina prijungti velkamą transporto priemonę prie velkančiojo reikiamo ilgio metaliniu strypu arba tvirtu plieniniu trosu, lynu, grandine (pagal transporto eismo taisykles) su spalvine vėliavėle viduryje.
- 4.18. Kai velkama sukabinus lanksčiai, sukabinimo ilgis turi būti 4-6 m. ribose. Standaus sukabinimo rišančioji grandis neturi viršyti 4m.
- 4.19. Kalnuotuose keliuose buksyruoti leidžiama tik standžiai prikabinus ne daugiau kaip vieną transporto priemonę.
- 4.20. Paduodamas transporto priemonę atbuline eiga, vairuotojas privalo įsitikinti, kad jo niekas nelenkia ir kad arti nėra žmonių arba kokių nors kitų kliūčių. Esant blogam matomumui iš užpakalio (dėl krovinio kėbulė, išvažiuojant atbuline eiga iš vartų ir t.t.) vairuotojas turi reikalauti, kad jam būtų priskirtas žmogus signalizavimui, kada gali važiuoti transporto priemonė. Iki važiuodamas atbuline eiga, vairuotojas privalo duoti garsinį (šviesos) signalą.
- 4.21. Aptikęs transporto priemonėje gedimus, gresiančius saugiam eismui ir transporto priemonės išsaugojimui, vairuotojas privalo imtis priemonių gedimams pašalinti.
- 4.22. Vairuotojas atsako už pervežamų krovinių išsaugojimą gabenimo, pakrovimo – iškrovimo metu, bei teisingą reikiamų dokumentų užpildymą.
- 4.23. Jeigu reikia atlikti darbą, kurio atlikimo tvarka neaprašyta instrukcijoje, prieš atliekant darbą būtina išsiaiškinti kaip tai saugiai padaryti.
- 4.24. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** darbų saugos reikalavimai techniškai aptarnaujant ir remontuojant transporto priemones :
- 4.24.1. prieš pradedant transporto priemonės remonto ir techninio aptarnavimo darbus:
- 4.24.2. gerai apžiūrėti darbo vietą, ją sutvarkyti. Pašalinti nereikalingus ir darbui trukdančius daiktus;
- 4.24.3. įsitikinti ar darbo vieta pakankamai apšviesta, ar šviesa neakina;
- 4.24.4. pernešamos lempos gali būti maitinamos ne aukštesne kaip 42 V srove, jos turi turėti izoliuotas rankenas, apsauginį tinklėlį su kabliuku ir sveiką laidą su šakute;
- 4.24.5. pastačius transporto priemonę ant remonto duobės, kuro bakus uždengti ugniai atsparia medžiaga.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.24.6. Transporto priemonės ant platformos turi būti sustatytos ir pritvirtintos laikantys krovinių transportavimo ir tvirtinimo taisyklių reikalavimų.

4.24.7. Transportuojamų transporto priemonių salonų durelės privalo būti uždarytos ir užrakintos;

4.25. Draudžiama transportuoti daugiau transporto priemonių negu numatyta techninėse charakteristikose.

4.26. Priekabos:

4.26.1. Vežamą krovinį automobiliu ir priekaba padėti, pritvirtinti ir uždengti taip, kad:

4.26.1. netrukdytų apžvalgai ir vairavimui;

4.26.2. nepažeistų transporto priemonės stabilumo;

4.27. Vairuotojas privalo:

4.27.1. sekti pakrovimo ar iškrovimo darbų eigą, žiūrėti, kad priekaba ar puspriekabė nebūtų perkrauta, kad kroviniai būtų teisingai sukrauti ir patikimai įtvirtinti;

4.27.2. jeigu krovinys kraunamas į “furgono” tipo puspriekabę, patikrinti ar tvarkingai užsidaro jo durys, ar kroviniai tolygiai išdėstyti, ar jie tolimos kelionės metu neslankios grindimis;

4.27.3. jeigu pakrovimo ir iškrovimo darbai atliekami kėlimo mašinomis, išlipti iš kabinos ir pasitraukti į saugią vietą;

4.27.4. sekti, kad priekaba būtų pakraunama tolygiai, kad nebūtų perkrauta priekinė ašis;

4.27.5. patikrinti, ar priekabos sukabinimo su automobiliu įtaisas neleis priekabai savaime atsikabinti, ar patikimi priekabos stabdžiai. Tikrinant krovinio uždengimą, naudotis patikimomis išbandytais kopėtelėmis. Dirbant aukščiau kaip 1,3 m virš žemės, naudotis saugos diržu, kuris turi būti patikimai pritvirtintas.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARIJŲ (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

5.1. Sugedus automobiliui kelyje:

5.1.1. jeigu avarinės signalizacijos nėra arba ji sugedusi, taip pat priverstinai sustojus ten, kur kitiems eismo dalyviams sustojusi transporto priemonė matoma mažesniu kaip 100 m atstumu, vairuotojas privalo gyvenvietėse ne arčiau kaip 25 m, o ne gyvenvietėse ne arčiau kaip 50 m už sustojusios transporto priemonės (jos gale) pastatyti avarinio sustojimo ženklą arba raudoną mirksintį žibintą. Jei negresia pavojus esantiems automobilyje žmonėms ar vežamam kroviniui, vairuotojas pats pašalina smulkius automobilio gedimus. Esant rimtesniems gedimams, reikia vykti į artimiausią remonto dirbtuvę ar grįžti į garažą;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.1.2. priverstinai sustojus tamsiu paros metu kelyje, išskyrus stovėti skirtas vietas, motorinės transporto priemonės vairuotojas, išlipdamas iš motorinės transporto priemonės, privalo vilkėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba būti prisisegęs prie drabužių atšvaitų;

5.1.3. norint pakeisti automobilio ratą, reikia sustoti lygioje vietoje, išjungti variklį, užtraukti rankinį stabdį, įjungti pavarą, išlaipinti keleivius. Prieš keliant automobilį domkratu, būtina užfiksuoti bent vieną jo ratą pakišant kaladėles (atramas) prieš ratą ir už jo kad automobilis negalėtų pajudėti, nukristi nuo domkrato;

5.1.4. keliant automobilį domkratu, domkratas statomas tik ant kieto grunto. Esant kitoms sąlygoms, po kėlikliu padėti specialius padėklus (atramas), užtikrinančius stabilią kėliklio padėtį;

5.1.5. draudžiama vietoje atramų naudoti plytas, medžio gabalus, kitus atsitiktinius daiktus. Specialias atramas reikia vežiotis;

5.1.6. draudžiama palįsti po automobiliu, jį pakėlus kėlikliu ir nepastačius atramų.

5.2. Priverstinai sustojus transporto priemonei pervažoje, vairuotojas privalo nedelsdamas imtis visų priemonių pervažai atlaisvinti bei duoti signalus artėjančio traukinio mašinistui. Stabdymo signalu laikomas rankos sukimas ratu (dieną - su ryškiaspalve skepeta arba kitu gerai matomu daiktu, o naktį - su fakelu arba žibintu).

5.3. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsiant sustoti ir pranešti vadovaujantiems asmenims apie jūsų manymų kilusį pavojų.

5.4. Pajutus pykinimą, galvos svaigimą, nutraukti važiavimą ir sustoti kelkraštyje, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydytoją.

5.5. Įvykus autoavarijai vairuotojas privalo:

5.5.1. nesukeldamas papildomo pavojaus, nedelsdamas sustoti, įjungti avarinę šviesos signalizaciją, o jeigu jos nėra arba ji neveikia - pastatyti avarinio sustojimo ženklą;

5.5.2. imtis reikiamų priemonių, kad būtų suteikta pirmoji medicininė pagalba nukentėjusiajam, prireikus - iškviesti greitąją medicininę pagalbą, o jeigu tai neįmanoma – pasirūpinti, kad pakeliui važiuojanti transporto priemonė nugabentų nukentėjusįjį į artimiausią gydymo įstaigą;

5.5.3. apie autoavariją pranešti policijai **telefonu 112**, informuoti tiesioginį vadovą, informuoti draudimo bendrovę;

5.5.4. pasilikti autoavarijos vietoje, imtis priemonių, kad būtų išsaugota įvykio vieta tokia, kokia ji buvo po nelaimingo atsitikimo, užrašyti liudininkų pavardes ir adresus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.5.5. atlaisvinti važiuojamąją kelio dalį, jeigu kitos transporto priemonės negali pravažiuoti, prieš tai, liudininkams matant, vairuotojas turi nubraižyti autoavarijos schemą, surašyti aktą su liudininkų parašais;

5.5.6. jei autoavarijos metu žmonės nenukentėjo, o materialinis nuostolis nedidelis, vairuotojai, jei sutaria vertindami įvykio aplinkybes ir transporto priemonės neturi gedimų, dėl kurių negalėtų važiuoti, gali atvykti į artimiausią policijos poskyrį, įforminti įvykio nustatyta tvarka, prieš tai nubraižę įvykio schemą ir pasirašę po ją;

5.5.7. autoavarijos dalyviams pareikalavus, pateikti asmens dokumentus ir įstatymų nustatytus draudimo dokumentus;

5.5.8. įvykus autoavarijai ne gyvenvietėse, jeigu iškviesti medicinos pagalbą nukentėjusiems arba nuvežti juos į gydymo įstaigą kitu transportu neįmanoma, vairuotojas privalo nugabenti nukentėjusiuosius į artimiausią gydymo įstaigą savo transporto priemone, ten pranešti savo pavardę, valstybinį transporto priemonės numerį ir grįžti į autoavarijos vietą.

5.6. Vilkti automobilį galima lanksčia vilktimi (nuo 4 iki 6 m) ilgio ir pažymėta ryškiaspalvėmis vėliavėlėmis (skydeliais), standžia vilktimi (ne ilgesne kaip 4 m).

5.7. Velkamoje transporto priemonėje gali būti tik vairuotojas.

5.8. Kilus gaisrui automobilyje būtina:

5.8.1. nedelsiant reaguoti į įvykį, sustoti, išjungti variklį,

5.8.2. esant degalinėje (garaže) neužvedus variklio išstumti automobilį iš degalinės (garažo) zonos;

5.8.3. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

5.8.4. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);

5.8.5. iškviesti ugniagesius;

5.8.6. apie įvykį informuoti tiesioginį vadovą.

5.9. Darbuotojui pasijutęs blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, atsiradus ūmiems ligų požymiams) apie tai pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

5.1.0. Gelbėjimo tarnybos telefonas – 112.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 14
	LENGVOSIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Pastatyti automobilį į jam laikyti skirtą vietą.
- 6.2. Užrakinti automobilį, įjungti signalizaciją.
- 6.3. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti.
- 6.4. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu patirtus sužalojimus, sveikatos sutrikimus ar pastebėtus automobilio ar priekabos trūkumus, gedimus ar defektus.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS

Nr. 8

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti su kilnojamomis elektrinėmis mašinomis ir įrankiais gali asmenys:

1.1.1. ne jaunesni kaip 18 metų;

1.1.2. patikrinę sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius (sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu);

1.1.3. išklaušę tikslinį instruktavimą (prieš darbo pradžią), jeigu bus atliekama vienkartinė užduotis nesusijusi su nuolatiniu darbu ar profesija ir/ar dirbama neįprastomis sąlygomis; patikrinę sveikatą, išklaušę įvadinį ir darbo vietoje instruktavimus;

1.1.4. susipažinę su naudojamų kilnojamų elektrinių mašinų ir įrankių konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais pagal gamintojo techninius dokumentus.

1.2. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.

1.3. Įmonės darbuotojas, dirbantis kilnojamomis elektrinėmis mašinomis ir įrankiais, privalo:

1.3.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių;

1.3.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;

1.3.3. laikytis įrenginių, mechanizmų ir įrankių, su kuriais dirba, eksploatavimo taisyklių;

1.3.4. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;

1.3.5. darbo įrankius ir įrenginius naudoti pagal paskirtį;

1.3.6. neleisti dirbti pašaliniams asmenims;

1.3.7. pagal atliekamus darbus ir naudojamus įrenginius tinkamai ir visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;

1.3.8. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instrukuotas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejojimo atveju, prašyti vadovą, kad paaiškintų, kaip saugiai atlikti užduotį; pradėti dirbti leidžiama tik gavus išsamius darbdavio ar jo įgalioto asmens išaiškinimus;

1.3.9. ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose;

1.3.10. apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistą bei darbuotojų atstovą;

1.3.11. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

1.3.12. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;

1.3.13. dirbantysis privalo vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui. Nepalikti be priežiūros įjungtų į elektros tinklą jokių įrenginių ar darbo priemonių;

1.3.14. dirbantysis privalo žinoti darbuotojų veiksmų, kilus gaisrui, planą, pirminių gaisro gesinimo priemonių laikymo vietas ir mokėti praktiškai jas panaudoti;

1.3.15. apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu gedimas nesudėtingas ir aišku kaip jį pašalinti, nurodžius padalinio vadovui, remontuoti darbo vietoje. Įrenginių remonto darbus gali atlikti tik tinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.

1.4. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus.

1.5. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti padalinio vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

1.6. Asmens higienos reikalavimai:

1.6.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.6.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.6.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.6.4. prieš pertraukas nusiplauti rankas švari vandeniu su muilu;

1.7. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

1.8. Imtis priemonių, kad būtų tvarkinga darbo vieta (neslidžios grindys ir nebūtų pašalinių trukdančių saugiai dirbti daiktų) ir pagal galimybes bei kompetenciją pašalinti priežastis galinčias sukelti traumas, avarijas. Nepradėjus dirbti apie tai nedelsiant informuoti padalinio vadovą.

1.9. Draudžiama savarankiškai ar susitarus su kitu darbuotoju, be padalinio vadovo žinios, keisti darbo pamainą, darbo pobūdį, dirbti įrengimais, mechanizmais, kurių aptarnavimas darbuotojui nepriskirtas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Darbo vietoje esantys ar galintys atsirasti pavojingi darbuotojo sveikatai veiksniai:

2.1.1. elektros srovės poveikis; sąlyginai pavojinga laikoma aukštesnė kaip 50 V kintamosios srovės įtampa ir aukštesnė kaip 75 V nuolatinės srovės įtampa. Tačiau visais atvejais būtina atsižvelgti į tai, kad prisilietimo įtampa turi neviršyti leistinosios. Leistinoji prisilietimo įtampa priklauso nuo poveikio trukmės. Skaičiuojamoji poveikio trukmė nustatoma susumavus pagrindinės saugos suveikimo ir aparato išjungimo trukmes.

Leistinoji prisilietimo įtampa pagal EN 50179:

Poveikio trukmė, s	10	1,1	0,72	0,64	0,49	0,39	0,29	0,2	0,14	0,08	0,04
Prisilietimo įtampa, V	80	100	125	150	250	300	400	500	600	700	800

2.1.2. netvarkinga elektros instaliacija;

2.1.3. statinis elektros krūvis;

2.1.4. elektromagnetinis laukas;

2.1.5. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;

2.1.6. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

2.1.7. netvarkinga darbo vieta;

2.1.8. netvarkinga ar pažeista elektros laidų ar elektrinių darbo priemonių izoliacija;

2.1.9. netvarkingi įrenginiai, įrankiai;

2.1.10. netvarkingas įžeminimas (įnulinimas);

2.1.11. karšti įrangos bei darbo priemonių paviršiai;

2.1.12. neuždengtos besisukančios elektros mašinų dalys

2.1.13. pašaliniai asmenys;

2.1.14. aštrios įrenginių ar inventoriaus dalys;

2.1.15. krintantys, griūvantys daiktai;

2.1.16. įvairios kilmės sliduma;

2.1.17. nepalankios meteorologinės sąlygos (lietus, sniegas, plikšala ir kita);

2.1.18. įvairios kilmės dulkės bei atskilusios nuo apdirbamos medžiagos skeveldros ar atplaišos;

2.1.19. triukšmas;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

2.1.20. vibracija.

2.2. Darbuotojus elektros smūgis ištinka dėl šių priežasčių:

2.2.1. atsitiktinai prisilietus prie įtampą turinčių neizoliuotų laidų arba prie laidų su pažeista izoliacija;

2.2.2. prisilietus prie elektros įrenginių konstrukcijos elementų ar korpusų, kuriuose atsiranda įtampa dėl pažeistos izoliacijos;

2.2.3. būnant arti vietų, kuriomis teka srovė, susijungimo su žeme vietose (pvz., kai nutrūksta ir nukrenta žemyn laidai, „žingsnio įtampa“). Atsiradęs netoli nukritusio ant žemės laido, žengęs žingsnį ir pastatęs kojas ant žemės dviejuose taškuose, kur yra skirtingi potencialai, žmogus yra veikiamas vadinamosios „žingsnio įtampos“, nes per kojas eina srovė. Kojose atsiranda traukuliai, žmogus krenta ir yra veikiamas dar didesnės įtampos. Jos galima išvengti kojas pastačius greta, o iš pavojingos zonos išeiti reikia šokuojant ant vienos kojos arba statant pėdą prie pėdos.

2.3. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:

2.4. Darbuotoją nuo elektros srovės poveikio apsaugo organizacinės ir techninės priemonės.

2.5. Eksploatuoti veikiančius elektros įrenginius gali tik atestuoti elektrotechnikos darbuotojai

2.6. Pažeidus elektros srovę žmogaus organizmą, susitraukia raumenys, sutrinka širdies veikla ir kraujo apytaka, paralyžiuojami nervų centrai, atsiranda nudegimų. Organizmo pažeidimo elektros srovę laipsnis priklauso nuo srovės stiprumo, tekėjimo kūnu kelio ir veikimo trukmės. Srovės stiprumas priklauso nuo įtampos ir laidininko (organizmo varžos). Kuo didesnė organizmo ir saugos priemonių varža, tuo mažiau srovės per jį praeina. Varžą padidina sausos rankos.

2.7. Tiesioginė fizinė pažeidimo priežastis elektros traumos atveju yra elektros srovės, tekančios žmogaus kūnu, stiprumas. Dėl labai nevienodos žmogaus kūno varžos, srovės stiprumas, esant tokiai pat įtampai, gali labai kisti. Jei oda drėgna (pvz., prakaituoja), žmogus neblaivus, pavargęs, kūno varža smarkiai sumažėja. Jei patalpose yra drėgmės labai sumažėja elektros įrenginių izoliacija ir odos varža, todėl sustiprėja srovė, ir pažeidimo pavojus žmogui. Patalpa turi būti sausa, stovėti su buitiniu prietaisu ant balos draudžiama.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbuotojas privalo apsirengti darbo drabužius ir užsidėti reikiamas individualios apsaugos priemones (apsauginius akinius, pirštines, respiratorių ir kt., priklausomai nuo darbo pobūdžio ir naudojamų medžiagų ar priemonių);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

- 3.2. Patikrinti ar yra ir tvarkingos asmeninės apsaugos priemonės.
- 3.3. Apsirengti ir dėvėti tinkamus darbo drabužius. Nedėvėti laisvų drabužių ir papuošalų (juos gali įtraukti judančios prietaiso(-ų) dalys). Ilgus plaukus būtina paslėpti po galvos apdangalu.
- 3.4. Paruošti tinkamai darbo vietą, pašalinti nereikalingus trukdančius saugiai atlikti darbą daiktus. Įsitikinti ar pakankamas darbo vietoje apšvietimas.
- 3.5. Prieš pirmąkart naudojant prietaisą būtina atidžiai perskaityti gamintojo naudojimosi instrukciją.
- 3.6. Patikrinti (vizualiai):
 - 3.6.1. ar nėra sulūžusių ar kitaip pažeistų prietaiso dalių;
 - 3.6.2. ar tinkamos ir tinkamai sumontuotos apsauginės priemonės;
 - 3.6.3. kaip suleistos ir sureguliuotos judančios prietaiso dalys;
 - 3.6.4. ar tvarkingi ir nesugedę įrenginių įjungimo, išjungimo ir avarinio išjungimo bei kiti valdymo įtaisai;
 - 3.6.5. galinčių neigiamai atsiliiepti prietaiso darbui bei sukelti pavojų dirbančiam.
- 3.7. Tikrinant kilnojamą elektrinę mašiną ar įrankius reikalinga įsitikinti:
 - 3.7.1. ar tvarkingi ir patikimai uždengti pjovimo, šlifavimo, obliavimo ir kitų kilnojamų mašinų keičiami darbo įrankiai;
 - 3.7.2. ar darbo įrankiai tinkamai išgaląsti, diskai neįtrūkę, neišlūžę pjovimo dantys;
 - 3.7.3. ar teisingai ir patikimai įtvirtintas keičiamas darbinis įrankis;
 - 3.7.4. ar nepažeista kabelio, elektrinės mašinos, įrankio rankenų izoliacija, tvarkingos kištukinės jungtys, įjungimo - išjungimo mygtukai;
 - 3.7.5. ar tvarkingas ir patikimai prijungtas I-os klasės įrankio įžeminimas;
- 3.8. Kiekvieną kartą prieš naudojantis rankinėmis elektros mašinomis turi būti patikrinta:
 - 3.8.1. komplektavimas ir detalių tvirtinimo patikimumas;
 - 3.8.2. įrankio įtampos ir srovės dažnio atitikimas tinklo parametrams;
 - 3.8.3. kabelio ir šakutės tvarkingumas, korpuso detalių, rankenos ir šepečių laikiklio izoliacijos būklė;
 - 3.8.4. apsauginiai gaubtai ir jų tvarkingumas (apžiūrint išoriškai);
 - 3.8.5. išjungiklio darbas;
 - 3.8.6. darbas tuščiojoje eigoje.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

3.9. Suradus trūkumus, dėl kurių darbuotojas gali susižeisti, nepradėti dirbti ir nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.

3.10. Išsiaiškinti kokios klasės elektros srovės pavojingumo atžvilgiu patalpoje teks dirbti ir priklausomai nuo to, pasirinkti darbo įrankius, individualias apsaugos priemones ir saugaus darbo būdus.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Elektros įrenginiai ir prietaisai išjungiami ir įjungiami į elektros tinklą tik tam tikslui skirtais komutaciniais aparatais (automatiniais jungikliais, valdymo rankenėlėmis, mygtukais, kištukais). Draudžiama tempti įjungtų prietaisų laidus, norint juos išjungti iš tinklo.

4.2. Naudojant kilnojamuosius elektrifikuotus mechanizmus, jų prijungimą prie elektros tinklo, jei jų prijungimas atliekamas ne komutaciniais aparatais arba kištukiniais sujungimais, gali atlikti ne žemesnės kaip VK apsaugos nuo elektros kvalifikacijos darbuotojai.

4.3. Kilnojamųjų elektrifikuotų įrankių ir mechanizmų įžeminimas turi būti vykdomas atsižvelgiant į gamintojo pateiktus naudojimo dokumentus ir įrankių bei mechanizmų klasę.

4.4. Su 0 ir 0I elektros izoliacijos klasės rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais pavojingose ir labai pavojingose patalpose bei lauke dirbti draudžiama.

4.5. Darbuotojui draudžiama:

4.5.1. dirbti su prietaisu, jei jo jungiklis neveikia ir prietaisas negali būti įjungtas ar išjungtas;

4.5.2. liestis apnuogintomis kūno dalimis prie izoliacijos neturinčių laidų arba prietaisų, kurių korpusas yra pažeistas;

4.5.3. atlikti bet kokius elektrinių mašinų ir įrankių remonto darbus be tiesioginio vadovo nurodymo ar leidimo (remontuoja tinkamos kvalifikacijos darbuotojai);

4.5.4. dirbti su neišbandytais, nepatikrintais, sugedusiais elektriniais įrankiais;

4.5.5. jei prietaisas įjungtas į elektros tinklą, nešioti jį uždėjus pirštą ant jungiklio.

4.6. Darbuotojas privalo:

4.6.1. darbo vietoje nenaudoti atviros ugnies (pvz. apšvietimui);

4.6.2. išliejus degias ir lakias medžiagas nedelsiant apibarstyti smėliu ir išvalyti;

4.6.3. nevalyti kėlimo mechanizmų degiais skysčiais ar kitomis degiomis medžiagomis;

4.6.4. nešvarius skudurus dėti į specialias dėžes (metalines su dangčiais);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

- 4.6.5. naudoti tik tuos priedus ir papildomus prietaisus, kurie nurodyti vartotojo instrukcijoje arba rekomenduojami ar nurodomi paties įrankių gamintojo. Kitų, negu nurodyta instrukcijoje ar kataloge, įrankių ar priedų naudojimas gali kelti pavojų sveikatai;
- 4.6.6. prieš įjungiant prietaisą, patikrinti, ar nuimti nuo prietaiso reguliuojantys raktai ir veržliarakčiai;
- 4.6.7. prižiūrėti naudojamą prietaisą, kad jis būtų švarus ir aštrus;
- 4.6.8. prietaisų priežiūrą ir įrankių keitimą atlikti laikantis atitinkamų instrukcijų;
- 4.6.9. periodiškai tikrinti kištukus ir laidus bei prailginimo laidus;
- 4.6.10. prižiūrėti, kad prietaiso rankenos būtų sausos, švarios ir netepaluotos;
- 4.6.11. prieš įjungdamas prietaisą į tinklą įsitikinti, jog jungiklis yra atleistas...;
- 4.7. Apie pastebėtus darbo priemonių ir įrankių pažeidimus ar kitus neatitikimus naudoti, darbuotojas nedelsdamas turi juos išjungti ir pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui apie susidariusią padėtį.
- 4.8. Dirbant su rankinėmis elektrinėmis mašinomis ir įrankiais draudžiama:
- 4.8.1. perduoti įrankį kitam, neturinčiam teisės dirbti asmeniui;
- 4.8.2. neelektrotechniniam personalui atlikti bet kokią elektros mašinos įrankio bei jų elektros laidų, kabelių remontą.
- 4.8.3. laikyti rankose jų elektros laidus, kabelius, liesti besisukantį darbinį įrankį;
- 4.8.4. dirbti nuo pristatomų ar skečiamų kopėčių;
- 4.8.5. palikti be priežiūros (nors trumpam pasišalinus iš darbo vietos) įjungtą elektros mašiną ar įrankį;
- 4.8.6. rankomis šalinti (nupūsti) pjuvenas, skiedras ar drožles. Valyti jas galima specialiu kabliuku ar šepėčiu pilnai sustojus darbiniam įrankiui;
- 4.8.7. atlikti bet kokių rankinių elektros mašinų, įrankių bei jų elektros laidų remontą;
- 4.8.8. dirbti stovint ant pristatomųjų kopėčių;
- 4.9. Draudžiama dirbti įrankiu atsiradus bent vienam iš šių gedimų ar jų požymių:
- 4.9.1. pažeidus kištukinį sujungimą, kabelį arba jo apsauginį vamzdelį;
- 4.9.2. pažeidus šepėčių laikiklio dangtelį;
- 4.9.3. blogai veikiant įrankio jungikliui;
- 4.9.4. kibirkščiuojant kolektoriaus šepėčiams, ant jo paviršiaus atsiradus apskritiminei ugniai;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

- 4.9.5. ištekęjus tepalui iš reduktoriaus arba ventiliacinių kanalų;
- 4.9.6. atsiradus degančios plastmasės kvapui arba dūmams;
- 4.9.7. padidėjus triukšmui, vibracijai, bilesiui;
- 4.9.8. sulūžus arba atsiradus įskilimams korpuse, rankenoje, apsauginiame gaubte;
- 4.9.9. pažeidus įrankio darbinę dalį;
- 4.9.10. nutrūkus elektros grandinei tarp metalinių korpuso dalių ir maitinimo šakutės nulinio apsauginio laido.
- 4.10. Keisti kilnojamų elektrinių mašinų (įrankių) darbinį įrankį galima, tik išjungus įrankio valdymo mygtuką ir ištraukus iš maitinimo tinklo kištukinę jungtį.
- 4.11. Darbo su rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais pertraukų metu arba netikėtai nutrūkus srovės tiekimui, jie turi būti išjungiami jungiklio pagalba.
- 4.12. Keičiamieji darbo įrankiai turi būti teisingai parinkti ir išgaląsti, atsižvelgiant į darbo pobūdį ir apdorojamos medžiagos rūšį.
- 4.13. Dirbant pavojingose arba labai pavojingose patalpose naudotis papildomomis dielektrinėmis priemonėmis (dielektrines pirštines, kaliošai, kilimėlis), stebėti, kad jie būtų sausi ir nepažeisti mechanškai.
- 4.14. Elektrinio įrankio kabelis darbo metu turi būti apsaugotas nuo atsitiktinio jo pažeidimo. Dirbant stebėti, kad įrankio elektros kabelis neprisiliestų prie besisukančių keičiamųjų darbo įrankių.
- 4.15. Draudžiama kabelį tempti, sukti, perlenkti, statyti ant jo krovinius, kabelio prailginimui naudoti netvarkingus, ne tam skirtus laidus, prailgintuvus. Darbui lauke naudokite tik tam skirtais ir atitinkamai pažymėtais prailgintuvais
- 4.16. Tvirtinti (keisti, reguliuoti) elektrinio įrankio keičiamą darbinį įrankį galvutėje, rotoriuje galima tik ištraukus elektrinio įrankio kištuką iš elektros tinklo ir įrankiui pilnai sustojus.
- 4.17. Pernešamą įrankį iš vienos darbo vietos į kitą reikia išjungti iš elektros tinklo ir nešti paėmus už korpuso, o ne už kabelio ar darbo dalies.
- 4.18. Darbai 1,3 m ar didesniame aukštyje nuo perdengimo arba žemės paviršiaus priskiriami darbams, atliekamiems aukštyje. Atliekant šiuos darbus, turi būti naudojamos priemonės, apsaugančios dirbančius nuo kritimo iš aukščio. Šiuos darbus leidžiama atlikti asmenims kurių medicinos pažymoje yra atitinkamas įrašas dėl darbo aukštyje.
- 4.19. Dirbant ant konstrukcijų, po kuriomis yra srovinės dalys, turinčios įtampą, remonto įtaisai ir įrankiai turi būti pririšti, kad negalėtų nukristi.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

- 4.20. Medžiagos, įrankiai ir detalės į aukštį paduodamos lanksčia izoliacinės medžiagos virve.
- 4.21. Elektros kabelis turi būti tokio ilgio, kad nebūtų įtemptas ir neatsipalaiduotų kištukinio sujungimo kontaktai.
- 4.22. Draudžiama:
- 4.22.1. dirbti su elektriniais įrankiais atvirose aikštelėse esant krituliams (lyjant ar sningant).
- 4.22.2. dirbti mažo galingumo prietaisu ar prietaiso įrankiu darbą, skirtą atlikti galingesniu prietaisu, kad neperkaitintumėte prietaiso.
- 4.23. Jei darbo metu susidaro daug dulkių, darbuotojas privalo naudotis respiratoriumi arba veidą apsaugančia kauke. Jei prietaisas yra pritaikytas dulkių siurblio prijungimui, pasirūpinti, kad jis būtų tvarkingai prijungtas prie prietaiso.
- 4.24. Darbo metu vengti nenatūralios kūno padėties. Stovėkite tvirtai ir stenkitės laikyti pusiausvyrą.
- 4.25. Pavojingose ir labai pavojingose patalpose bei lauke leidžiama naudotis ne aukštesnės kaip 50 V įtampos kilnojamais šviestuvais.
- 4.26. Naudoti kilnojamus šviestuvus galima tik tuos, kurie turi stiklinius apsauginius gaubtus ar metalinius tinklelius ir kabinimui kabliukus.
- 4.27. Apdorojami kilnojamomis elektrinėmis mašinomis ar įrankiais ruošiniai turi būti patikimai įtvirtinti specialiuose įtaisuose ar spaustuose. Taip prietaisas laikomas tvirčiau nei rankomis. Be to, abejomis rankomis lengviau dirbti su prietaisu.
- 4.28. Dirbant su kilnojamomis elektrinėmis mašinomis ar įrankiais reikalinga būti dėmesingam ir nelaikyti rankų arti besisukančių keičiamųjų darbinių įrankių.
- 4.29. Dirbant su kilnojamomis elektrinėmis mašinomis ar įrankiais, reikalinga užsidėti apsauginius akinius, esant dulkėtumui - užsidėti respiratorių.
- 4.30. Pjaunantys elektrinių mašinų keičiamieji darbiniai įrankiai, juostiniai pjūklai, obliavimo peiliai, pjūklo ir abrazyviniai diskai turi būti patikimai įtvirtinti ir uždengti apsauginiais įtaisais.
- 4.31. Dirbant medžio apdirbimo elektriniais įrankiais reikia žiūrėti, kad po pjaunančiomis dalimis nepatektų vinys, varžtai ir kiti metaliniai daiktai.
- 4.32. Prieš pradėdant dirbti su kilnojamu elektriniu obliu, patikrinti ar tvirtai pritvirtinti obliavimo peiliai, ar lentoje, kuri bus obliuojama nėra vinių, metalinių detalių. Apdirbama obliuojama detalė turi būti patikimai pritvirtinta. Atidžiai stebėti, kad rankos pirštai nepatektų arti besisukančio obliavimo peilio.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

4.33. Saugos reikalavimai dirbant kilnojamais elektriniais gręžtuvais ir perforatoriais:

4.33.1. draudžiama dirbti su kilnojamu elektriniu gręžtu apibintuotais pirštais, ar dėvėti pirštines. Gręžiama detalė turi būti patikimai įtvirtinta. Draudžiama gręžiamą detalę laikyti rankomis;

4.33.2. dirbant darbus, kurių metu galite pataikyti į paties prietaiso arba sienoje/grindyse/lubose paslėptą elektros laidą, laikykite prietaisą tik už izoliuotų rankenų. Pataikius į laidus, kuriais teka elektros srovė, laisvos prietaiso metalinės dalys tampa pralaidžios, todėl dirbantysis gali gauti elektros smūgį. Prieš darbo pradžią tai reikia patikrinti metalo ar elektros srovės detektoriumi;

4.33.3. nelieskite rankomis judančių prietaiso dalių.

4.33.4. baigę darbą, iškart nelieskite įrankio ar apdirbamo paviršiaus, nes jie gali būti įkaitę ir nudeginti odą;

4.33.5. prieš uždėdami/nuimdami gręžto galvutę, įsitikinkite, kad prietaisas išjungtas ir atjungtas nuo elektros tinklo;

4.33.6. prieš įjungdami prietaisą į tinklą, visuomet patikrinkite, ar jungiklis gerai veikia, ar atleistas grįžta į pradinę išjungimo padėtį;

4.33.7. visada prieš darbą patikrinkite sukimosi kryptį;

4.33.8. keiskite sukimosi kryptį tik tada, kada prietaisas visiškai nustojo dirbti;

4.33.9. kad gręžtas gręžimo metu neišslystų, žymekliu padarykite mažą duobutę toje vietoje, kur bus gręžiama. Tada įstatykite gręžtą į duobutę ir įjunkite prietaisą;

4.33.10. ištraukiant gręžtą iš gaminio, prietaisą veikia stiprus reaktyvus sukimosi momentas. Todėl tvirtai laikykite prietaisą ir mažinkite postūmį, kai gręžtas skverbiasi per gaminį;

4.33.11. užstrigus gręžtui, įjunkite reversinį jungiklį į kairę ir išsukite. Tvirtai laikykite prietaisą, nes sukant į kairę jį veikia stiprus reaktyvus sukimosi momentas;

4.33.12. mažus gaminius visada įtvirtinkite spaustuose.

4.34. Saugos reikalavimai dirbant elektriniais šlifavimo, galandimo ir abrazyviniais metalo pjovimo įrankiais:

4.34.1. patikrinti ar leistinas abrazyvinio disko linijinis sukimosi greitis nėra mažesnis už įrankio veleno sukimosi greitį;

4.34.2. tikrinti diską ir įsitikinti ar jis neišlūžęs ir neįskilęs;

4.34.3. negalima disko užtvirtinti ant veleno naudojant smūginius įrankius; tvirtinant diską, veržles leidžiama užveržti tik raktu;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

4.34.4. abrazyvinį diską reikia tvirtinti ant veleno tiksliai centre, paliekant tarpelį 0,1-1 mm (priklauso nuo disko skersmens) ir patikimai suveržti flanšais per kartonines tarpines; tarpinių storis 0,5-1 mm, skersmuo - 4 mm didesnis už flanšų skersmenį;

4.34.5. draudžiama dirbti diskinais pjūklais su išlaužytais dantimis;

4.34.6. dirbant juostiniu pjūklų, reikia žiūrėti, kad pjūklo juosta nebūtų įlinkusi, nes dėl to ji gali nutrūkti. Sulituoti juostos galai turi tiksliai sutapti pagal plotį

4.34.7. draudžiama dirbti elektros mašina, jeigu jos abrazyvinis/pjovimo diskas neuždengtas gaubtu;

4.34.8. po naujo ar naudoto disko uždėjimo įrankį išbandyti tuščia eiga.

4.35. Darbo metu įrankiui sugedus arba dirbančiajam su juo pajutus nors silpną srovės poveikį, reikia nedelsiant nutraukti darbą ir sugedusį įrankį priduoti patikrinimui ir remontui.

4.36. Elektrinį įrankį išjungti šiais avariniais atvejais:

4.36.1. sugedus elektros įrankiui;

4.36.2. nutrūkus elektros energijos tiekimui;

4.36.3. pažeidus laidų izoliaciją arba kai jaučiamas charakteringas svylančios (degančios) izoliacijos kvapas;

4.36.4. pajutus elektros energijos poveikį;

4.36.5. pastebėjus padidėjusį triukšmą ar vibraciją;

4.36.6. įvykus nelaimingam atsitikimui ar avarijai, kilus gaisrui.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARIJŲ (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistui apie jūsų manymų kilusį pavojų.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui:

5.2.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.

5.2.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui apie įvykį;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

5.2.3. asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims;

5.2.4. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).

5.3. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti padalinio vadovui.

5.4. Kilus gaisrui:

5.4.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

5.4.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga); Degančių elektros įrenginių po įtampa negalima gesinti vandeniu, juos reikia gesinti angliarūgštės, milteliniais gesintuvais, smėliu.

5.4.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviesti ugniagesius.

5.5. Darbuotojas pasijutęs blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius) turi apie savo sveikatos būklę pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

5.6. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir nepanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksnių veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.

5.7. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:

5.8. priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji, medicinos pagalba - **112**;

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Išjungti elektrinius įrankius, nuvalyti juos, patikrinti ar nepažeista kabelio izoliacija.

6.2. Darbo įrankius padėti į jiems saugojimui skirtą vietą. Sandėliuoti įrankius ir jų pagalbinius įrengimus reikia sausose patalpose su specialiai įrengtais stelažais, lentynomis, dėžėmis, užtikrinančiais jų saugumą. Be to, turi būti vykdomi įrankių pase nurodytų saugojimo sąlygų reikalavimai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 14
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU KILNOJAMOMIS ELEKTRINĖMIS MAŠINOMIS IR ĮRANKIAIS	

6.3. Jei buvo išduotos asmeninės apsaugos priemonės įvertinti jų būklę ir padėti į saugojimui skirtą vietą.

6.4. Nusiprausti vandeniu su muilu.

6.5. Apie darbo metu pastebėtus trūkumus, gedimus ar darbo ir apsaugos priemonių netinkamumą naudoti pranešti įmonės padalinio vadovui, darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 13

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Savarankiškai dirbti staklėmis gali asmuo:

1.2. teoriškai ir praktiškai išmokytas saugiai dirbti, susipažinęs su staklių konstrukcijomis ir eksploataavimo ypatumais;

1.3. pasitikrinęs sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius (sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu);

1.4. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.

1.5. Dirbantis staklėmis darbuotojas privalo:

1.5.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių;

1.5.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;

1.5.3. laikytis įrenginių ir mechanizmų, su kuriais dirba, eksploataavimo taisyklių;

1.5.4. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;

1.5.5. darbo įrankius ir įrenginius naudoti pagal paskirtį;

1.5.6. pagal atliekamus darbus ir naudojamus įrenginius tinkamai ir visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;

1.5.7. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instrukuotas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejotimo atveju, prašyti vadovą, kad paaiškintų, kaip saugiai atlikti užduotį; pradėti dirbti leidžiama tik gavus išsamius darbdavio ar jo įgalioto asmens išaiškinimus;

1.5.8. ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose;

1.5.9. apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą;

1.5.10. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;

1.5.11. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;

1.5.12. apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu gedimas nesudėtingas ir aišku kaip jį pašalinti, nurodžius tiesioginiam vadovui, remontuoti darbo vietoje. Elektrinės dalies gedimus šalina tik tinkamo elektrotechninio personalo kvalifikacijos darbuotojas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.6. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus ar) pavojinga sveikatai, gyvybei.

1.7. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti tiesioginiam vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

1.8. Asmens higienos reikalavimai:

1.9. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.10. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.11. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.12. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu;

1.13. pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

1.14. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pagrindiniai kenksmingi, pavojingi veiksniai esantys ar galintys susidaryti dirbančiojo staklėmis darbo vietoje:

2.1.1. elektros srovės poveikis;

2.1.2. netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios) grindys;

2.1.3. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;

2.1.4. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t. t.);

2.1.5. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, patalpos ir kt.;

2.1.6. patalpų grindinio aukščio skirtumai prie įrenginių;

2.1.7. triukšmas, vibracija;

2.1.8. besisukančios ir kitaip judančios įrenginio dalys (prisilietimas prie besisukančio abrazyvinio disko);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 2.1.9. aštrios įrenginių, inventoriaus, mechanizmų ir kitų naudojamų daiktų briaunos;
- 2.1.10. karštos įrenginio dalys;
- 2.1.11. metalo dulkės, abrazyvinės ir kitos kietos ar/ir įkaitusios dalelės;
- 2.1.12. abrazyvinio disko skeveldros skilimo atveju;
- 2.1.13. nemokėjimas ir nenoras pasirinkti saugių darbo metodų.
- 2.1.14. neapsaugotas galandimo diskas;
- 2.1.15. aštrios detalių, pjovimo instrumentų briaunos;
- 2.2. Dirbančiojo staklėmis darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 85 dB. Jeigu bendras triukšmo lygis didesnis negu 80 dB, darbuotojas privalo naudoti antifonus ar ausines.
- 2.3. Jeigu viršijama dulkėtumo norma - darbuotojas privalo naudoti respiratorių. Galandant sausu būdu, leidžiama naudoti tik tas stakles, kurios turi dulkių vietinę ištraukiamąją ventiliaciją.
- 2.4. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:
- 2.5. Būtinės asmeninės apsaugos priemonės:
- 2.6. apsauginiai darbo drabužiai;
- 2.7. darbo avalynė;
- 2.8. pirštinės (dirbant galandimo staklėmis);
- 2.9. apsauginiai akiniai, skydelis veidui.
- 2.10. Darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais, naudotis jose pavaizduotas saugos priemones.
- 2.11. Vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.
- 2.12. Dirbantysis privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis, kai to reikalauja saugos ir sveikatos norminiai aktai, naudoti jas viso darbo proceso metu; rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones, laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie jų susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas.
- 2.13. Elektros variklio korpusas, paleidimo įtaisas ir kitos metalinės dalys, į kurias gali patekti elektros įtampa, turi būti įžemintos (įnulintos).
- 2.14. Visi elektros laidai ir įrenginiai turi būti techniškai tvarkingi, sujungimų kontaktai uždengti.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.15. Apsaugai nuo gręžimo ar galandimo procese išlekiančių drožlių ar abrazyvų turi būti dėvimi apsauginiai akiniai arba specialūs apsauginiai veido skydeliai.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Prieš pradėdamas dirbti staklėmis (bendri reikalavimai), dirbantysis privalo:

- 3.1.1. apsivilkti tvarkingais darbo drabužiais ir juos susitvarkyti, užsisagstyti rankogalius, pasiruošti apsaugines priemones (akinius);
- 3.1.2. patikrinti staklių įžeminimą, apsauginius gaubtus, ekranus, jų blokuotę;
- 3.1.3. nuimti nuo staklių visus pašalinius daiktus;
- 3.1.4. išdėlioti ant darbo stalo įrankius bei ruošinius patogiai naudoti tvarka;
- 3.1.5. patikrinti atraminio staliuko padėtį;
- 3.1.6. patikrinti, ar švarios grindys, ar galima laisvai prieiti prie staklių;
- 3.1.7. patikrinti, kaip veikia vėdinimo sistema;
- 3.1.8. gauti užduotį.

3.2. Prieš pradėdamas dirbti gręžimo staklėmis dirbantysis privalo:

- 3.2.1. patikrinti grąžto įstatymo centriškumą;
- 3.2.2. patikrinti ar patikimai uždengtos diržinės pavaros, ar neišsikišę špindelio fiksavimo varžtų (sraigčių, varžtų) galvutės, ar tvarkingi valdymo mygtukai, ar yra drožlių pašalinimo priemonės;
- 3.2.3. patikrinti ar tvarkingi apdirbamų detalių ir pjovimo instrumentų tvirtinimo įtaisai;
- 3.2.4. patikrinti ar tvarkingi staklių špindelio pakėlimo ir nuleidimo mechanizmai;
- 3.2.5. Nepradėti darbo ir pranešti tiesioginiam vadovui pastebėjus:
- 3.2.6. disko mušimą;
- 3.2.7. guolių įkaitimą;
- 3.2.8. techniškai netvarkingą disko ar pavaros apsaugą;
- 3.2.9. netvarkingą atramėlę ar paleidimo įtaisą;
- 3.2.10. nutrauktą įžeminimo laidą.

3.2.11. Prieš pradėdamas dirbti galandimo staklėmis dirbantysis privalo:

- 3.2.12. patikrinti, ar nesuskilęs galandimo diskas, ar yra įdėklai tarp flanšų ir disko;
- 3.2.13. patikrinti atraminio staliuko padėtį;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.2.14. patikrinti, ar švarios grindys, ar galima laisvai prieiti prie staklių;

3.2.15. patikrinti galandimo disko įstatymo centriškumą;

3.2.16. patikrinti, ar nesuskilęs galandimo diskas (reikia nestipriai pastuksenti į disko kraštą mediniu plaktuku, esant sveikam diskui girdimas skambus švarus garsas, o esant įtrūkimams ar skilimui – garsas duslesnis ir be skambesio);

3.2.17. patikrinti atramėlės atstumą nuo disko. Tarpelis tarp atramėlės krašto ir darbinio šlifavimo disko paviršiaus turi būti mažesnis už pusę šlifuojamo gaminio storio, bet ne daugiau kaip 3 mm. Ant atramėlių kraštų iš šlifavimo disko pusės turi nebūti išmušų ir kitokių defektų. Esant atramėlei per toli ar per arti, būtina ją perstatyti ir gerai įtvirtinti.

3.3. Galandimo staklių diskai turi būti išbandyti įmonės – gamintojos ir prieš pastatant ant staklių. Reikalavimai galandimo disko sumontavimui ant staklių:

3.4. diskai turi būti saugomi ir transportuojami taip, kad nebūtų pažeidžiami;

3.5. tvirtinant diską ant špindelio jį reikia statyti tarp dviejų vienodo diametro flanšų. Flanšo diametras turi būti ne mažesnis kaip 1/3 disko diametro;

3.6. tarp flanšų ir disko įdedamos elastingos 0,5-1,0 mm tarpinės, kurių diametras didesnis už flanšų diametrą;

3.7. abrazyvinis diskas, įtvirtintas flanšuose, turi būti išbalansuotas kartu su flangais ir išbandytas atsparumui;

3.8. mechaninio atsparumo bandymai turi būti vykdomi specialiaame stende, kurio konstrukcija turi leisti sklandžiai keisti sukimosi greitį. Bandymų metu stendo kamera turi būti uždaryta. Kamera negali turėti kokių nors pažeidimų;

3.9. abrazyvinis diskas, tvirtinamas ant staklių, turi būti uždengtas plieniniu gaubtu. Draudžiama naudoti ketinius gaubtus;

3.10. po naujai surinkto disko uždėjimo, stakles išbandyti tuščiaja eiga ne mažiau kaip 2 minutes, kai disko diametras iki 400 mm, ir ne mažiau 5 minutes, kai disko diametras daugiau kaip 400 mm;

3.11. sukantis staklėmis tuščiaja eiga, reikia stovėti atsitraukus į šalį;

3.12. tvirtinti ant staklių diską gali tik specialiai apmokytas asmuo, išklauses atitinkamus instruktavimus;

3.13. patikrinti atramėlės atstumą nuo disko. Esant atramėlei per toli ar per arti, būtina ją perstatyti ir gerai įtvirtinti;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.14. stakles išbandyti tuščiąja eiga 3-5 min. Įsitikinti ar nėra radialinio arba ašinio disko mušimo. Bandymo metu stovėti atsitraukus į šalį;

3.15. Nepradėti darbo ir pranešti tiesioginiam vadovui pastebėjus:

3.15.1. disko mušimą;

3.15.2. guolių įkaitimą;

3.15.3. techniškai netvarkingą disko ar pavaros apsaugą;

3.15.4. netvarkingą atramėlę ar paleidimo įtaisą;

3.16. Darbo vieta turi būti tvarkinga, švari, neapkrauta medžiagomis ar detalėmis, tinkamai apšviesta. Minimalus darbo vietos apšviestumas turi būti 200 lx.

3.17. Stakles naudoti pagal paskirtį.

3.18. **Prieš dirbant tekinimo staklėmis**

3.19. Darbuotojas privalo žinoti tekinimo staklių eksploatacijos taisykles ir griežtai jų laikytis, žinoti valdymo įrenginių paskirtį.

3.20. Patikrinti, ar staklės patikimai įžemintos.

3.21. Patikrinti apsauginius įrenginius, paleidimo ir išjungimo įtaisus, fiksatorius, staklių valdymo rankenas, kad staklės savaime neįsijungtų ar nesustotų darbo metu, ar tvarkingi detalių ir instrumentų tvirtinimo įrenginiai, pavarų diržai. Išbandyti staklių darbą tuščiąja eiga, patikrinti ar gerai suteptos staklės.

3.22. **Prieš dirbant frezavimo staklėmis:**

3.23. Prieš pradėdant dirbti frezavimo staklėmis darbuotojas privalo:

3.23.1. žinoti frezavimo staklių eksploatacijos taisykles ir griežtai jų laikytis, žinoti valdymo įrenginių paskirtį;

3.23.2. patikrinti apsauginius įrenginius, paleidimo ir išjungimo įtaisus, fiksatorius, staklių valdymo rankenas, kad staklės savaime neįsijungtų ar nesustotų darbo metu, ar tvarkingi detalių ir instrumentų tvirtinimo įrenginiai, pavarų diržai;

3.23.3. išbandyti staklių darbą tuščiąja eiga, patikrinti ar suklys (spindelis) sustoja per 6 sekundes, ar gerai suteptos staklės;

3.23.4. patikrinti, ar veikia padavimo mechanizmai.

3.24. **Prieš dirbant pjovimo staklėmis:**

3.24.1. Prieš pradėdant dirbti pjovimo staklėmis, patikrinti:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.24.2. apsauginius įrenginius, paleidimo ir išjungimo įtaisus, fiksatorius, mašinos valdymo rankenas, kad mašina savaime neįsijungtų ar nesustotų darbo metu, ar tvarkingi ruošinių ir instrumentų tvirtinimo įrenginiai, pavarų diržai. Išbandyti mašinos darbą tuščiąją eiga, patikrinti ar tvarkingas stabdymo mechanizmas;

3.24.3. ar veikia visi mechanizmai;

3.24.4. ar patikimai įtvirtintas peilis;

3.24.5. kad gerai būtų pritvirtintos apsaugos.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Dirbti staklėmis leidžiama tik tam asmeniui, kuriam jos paskirtos. Pašaliniais asmenimis įjungti stakles ir dirbti su jomis draudžiama. Darbo metu būtina užsidėti akių apsaugos priemonės (akinius, skydelį).

4.2. Saugos reikalavimai dirbant gręžimo staklėmis:

4.2.1. draudžiama dirbti su pirštinėmis arba su užbintuotais pirštais. Leidžiama dirbti tik užsimovus guminius antpirščius ant užbintuotų pirštų;

4.2.2. draudžiama dirbti kyšant griebtuvų, špindelio ir kitų besisukančių įtaisų fiksavimo sraigtams ir varžtams, kai jie nepatikimai atitverti;

4.2.3. apdirbamų, gręžiamų detalių tvirtinimui naudojami spaustuvai ir įtaisai turi būti patikimai įtvirtinti gręžimo staklių pagrindo plokštėje. Gręžiamą detalę reikalinga patikimai įtvirtinti spaustuose arba specialiuose detalių fiksavimo įtaisuose;

4.2.4. įstatant pjovimo instrumentą (grąžtą), reikia atidžiai patikrinti ar jis patikimai įtvirtintas ar teisingai centruotas. Instrumentą įstatyti tik pilnai sustabdžius stakles ir išjungus jas iš tinklo;

4.2.5. draudžiama naudotis grąžtais su nudilusiais (ištrupėjusiais) kūginiais jungiamaisiais galais ir pjovimo briaunomis;

4.2.6. draudžiama rankomis ar kitomis priemonėmis stabdyti ar liesti besisukančią griebtuvą, špindelį ar grąžtą;

4.2.7. Po apdirbama detalė draudžiama dėti įvairias tarpines, varžtus, plokštes ar kita;

4.2.8. draudžiama gręžiamas detales laikyti rankomis. Smulkias detales, jei nėra tinkamų tvirtinimo įtaisų, galima fiksuoti rankiniais spaustuvais arba techniškai tvarkingomis replėmis ir tik gavus leidimą iš tiesioginiam vadovo;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.2.9. draudžiama darbo metu nuiminėti pavojingų zonų apsaugas ir dirbti be jų;
- 4.2.10. kad gręžiant ant besisukančio grąžto nepatektų plaukai, draudžiamai žemai palenkti galvą prie besisukančio grąžto ir reikalinga dėvėti galvos apdangalą;
- 4.2.11. draudžiama gręžti plonas plokšteles, juostas ir kitas panašias detales, nepritvirtinus jų fiksavimo įtaisuose (spaustuose). Pjovimo instrumentą reikalinga artinti prie apdirbamos detalės iš lėto, palaipsniui ir tolygiai;
- 4.2.12. jeigu gręžiamas ruošinys pradeda suktis kartu su grąžtu, draudžiama jį sulaikyti ranka ar kitu daiktu. Tokiu atveju stakles reikia nedelsiant išjungti;
- 4.2.13. gręžiant galias skyles ar angas, reikalinga periodiškai ištraukti grąžtą ir, išjungus stakles, specialiu kabliuku išvalyti gręžiamą skylę. Drožles krapštyti pirštais, išpūsti burna ar suspaustu oru draudžiama;
- 4.2.14. veikiant staklėms draudžiama tvirtinti detales ir įstatinėti grąžtą;
- 4.2.15. grąžto išmušimui galima naudoti tik medinį išmušiklį;
- 4.2.16. gręžiant tąsius metalus, reikia saugotis susidarančių vientisinių (spiralinių) drožlių, apsivejančių apie detalę arba grąžtą. Darbo metu būtina naudoti spiralinius grąžtus su drožlių smulkinimo grioveliais arba vientisines drožles, išjungus stakles, šalinti specialiu kabliuku su ranką apsaugančiu skydeliu.

4.3. Saugos reikalavimai dirbant galandimo staklėmis:

- 4.3.1. darbo metu nestatyti į stakles neišbandytų galandimo diskų. Prieš pradėdant darbą reikia iš išorės patikrinti diską ir apžiūrėti, ar nėra pastebimų išorinių disko defektų, plyšių. Tuo tikslu per diskus lengvai pastuksenama mediniu plaktuku. Įtrūkusių arba išdužusių diskų garsas yra virpantis. Tokius diskus naudoti draudžiama;
- 4.3.2. diskai, kurių skersmuo 30 mm ir daugiau, privalo turėti antspaudą arba etiketę, kurioje nurodytas disko bandymo numeris ir yra asmens, atsakingo už bandymą, parašas. Naudoti neišbandytus galandimo diskus draudžiama. Duomenys apie kiekvieno disko bandymą turi būti registruojami diskų bandymo ir registravimo žurnale;
- 4.3.3. mechaninis galandimo disko stiprumas nustatomas sukant jį specialiose staklėse didesniu nei leistinas darbinis greičiu. Sukimosi laikas turi būti: šlifavimo diskų, kurių skersmuo iki 1000 mm, - 1,5 min., daugiau kaip 1000 mm - 3 min., elborinių diskų, kurių skersmuo iki 150 mm, rišiklis keraminis, - 1,5 min., o esant organiniam ar metaliniam rišikliui - 3 min.; elborinių diskų, kurių skersmuo didesnis negu 150 mm, rišiklis keraminis, - 3 min., o esant organiniam ar metaliniam rišikliui - 5 min.;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.3.4. po tikrinimo turi būti pažymimas numeris ir bandymo data;
- 4.3.5. prieš panaudojant abrazyvinį diską darbinio režimu po bandymo, jis turi išdirbti tuščia eiga darbinio greičiu šį laiką:
- 4.3.6. diskai, išskyrus elborinius, kurių skersmuo iki 150 mm, - ne trumpiau kaip 1 min., nuo 150 mm iki 300 mm - ne trumpiau kaip 2 min., daugiau kaip 300 mm - ne trumpiau kaip 3 min.;
- 4.3.7. elboriniai diskai - ne trumpiau kaip 2 min.;
- 4.3.8. esant rankiniam padavimui, disko darbinis apskritiminis greitis turi būti ne didesnis kaip 30 m/sek. Jeigu staklės skirtos šiurkščiai šlifuoti, jų diskų darbinis apskritiminis greitis turi būti ne didesnis kaip 80 m/sek;
- 4.3.9. darbo metu nuolat stebėti, ar gerai užveržta veržlė prie prispaudimo flanšo ir ar yra tarpinė tarp jo ir abrazyvinio disko;
- 4.3.10. darbo metu nuolat stebėti, kad atrama (prie abrazyvinio disko) būtų patikimai įtvirtinta. Tarpas tarp atramos ir galandimo disko darbo paviršiaus turi būti ne didesnis kaip 3 mm. Atramos krašte į disko pusę neturi būti išmušų. Atrama turi būti pritvirtinta taip, kad apdorojimo įrankio susilietimo su disku viršutinis taškas būtų plokštumoje, einančioje per disko centrą arba truputį (ne daugiau kaip 10 mm) aukščiau;
- 4.3.11. darbo metu nuolat stebėti, ar gerai veikia ištraukiamosios ventiliacijos sistema, ar teisingai pastatytas dulkių rinktuvas;
- 4.3.12. kai ant vieno galandimo staklių varančiojo veleno pritvirtinti du galandimo diskai, jų skersmenų skirtumas turi būti ne didesnis kaip 10%.
- 4.4. Galandimo staklėmis dirbti draudžiama:
- 4.4.1. jeigu neišbandytas galandimo diskas;
- 4.4.2. jeigu nuimta disko apsauga ir staklių darbo zonos ekranas;
- 4.4.3. jeigu tarpelis tarp atramos ir disko darbinio paviršiaus didesnis negu 3 mm;
- 4.4.4. jeigu diskas ar varantysis velenas muša;
- 4.4.5. naudojant svirtus apdorojamai detalei prispausti prie disko;
- 4.4.6. jeigu neveikia ištraukiamoji ventiliacija;
- 4.4.7. jeigu galandimo disko charakteristika ar matmenys neatitinka staklių charakteristikos;
- 4.4.8. jeigu apšvietimas nepakankamas;
- 4.4.9. jeigu pastebėti elektros laidų izoliacijos, įžeminimo ar kiti pažeidimai.
- 4.5. Atramas reguliuoti galima tik visiškai sustabdžius stakles.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.6. Galandant instrumentus būtina juos tvirtinti specialiose apkabose ir galėsti remiant į atramą. Galėsti nesinaudojant atrama draudžiama.
- 4.7. Galandant įtvirtintą tarp centrų įrankį draudžiama naudoti centrus su susidėvėjusiais konusais, būtina patikrinti, kaip įtvirtintas arkliukas ir pinolės.
- 4.8. Kad galandant įrankius nesutrūktų galandimo diskas, būtina:
- 4.8.1. rankiniu būdu pristumti įrankį prie disko ar diską prie galandimo įrankio švelniai, tolygiai. Nespausti staigiai prie disko;
- 4.8.2. galėsti instrumentus, kurie įtvirtinti tarp centrų, tik esant geroms centrinėms kiaurymėms, kad centro konuso viršūnė nesiremtų į kiaurymės dugną;
- 4.8.3. esant automatiniam darbo ciklui, griežtai laikytis technologijos numatytų disko apsukų bei pastūmų.
- 4.9. Galėsti bei šlifuoti naudojantis deimantiniais diskais galima tik šaldant diską aušinimo skysčiais ar pastomis.
- 4.10. Galandimo metu naudojant aušinimo skysčius, reikia stebėti, kad aušinimo skystis tolygiai patektų ant viso disko darbinio paviršiaus ir reikiamu metu nutekėtų nuo jo.
- 4.11. Dirbti disku, kuris skirtas šlapiam apdorojimui, galima tik naudojant aušinimo skystį.
- 4.12. Šoniniais disko paviršiais galėsti įrankius draudžiama, jei diskai nėra tam skirti. Galandant tokiais paviršiais reikia stebėti, kad galandamas įrankis nesiektų disko prispaudimo flanšo.
- 4.13. Įstatyti diskus į stakles leidžiama tik specialiai pasirengusiam darbuotojui, išklausiusiam darbų saugos instruktažą apie abrazyvinių instrumentų įstatymą į stakles.
- 4.14. Diskų paviršius lyginti, taisyti būtina prisilaikant technologijos reikalavimų. Taisyti ir lyginti reikia deimantais, deimanto ir metalo pieštukais arba specialiais deimantų pakaitalais.
- 4.15. Deimantų ar metalo dulkes, kurių nepašalino ištraukiamoji ventiliacija, valyti galima tik specialiais šepečiais, samteliais, grandikliais. Rankomis bei suspausto oro srautu valyti draudžiama: jokių būdų negalima suspausto oro srautu valyti drabužių bei jų nukreipti į darbuotoją.
- 4.16. Dirbant draudžiama naudoti svertus, norint padidinti prispaudimo jėgą, kuria spaudžiamas įrankis prie disko paviršiaus.
- 4.17. Darbo metu reikia vengti staigių galandamo įrankio stuktelių ar smūgių į diską.
- 4.18. Darbo metu draudžiama nuimti gaubtus ar apsauginius skydelius.
- 4.19. Prieš išjungiant stakles, reikia išjungti pastumą, atitraukti galandamą įrankį. Draudžiama stabdyti diską ranka ar panaudojant apdirbamą detalę.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.20. Kai prie galandimo staklių nėra nuolat dirbančio darbuotojo, prie jų turi būti pritvirtinta lentelė su atsakingo už staklių eksploatavimą asmens pavarde.

4.21. Prie galandimo staklių ar staklių grupės, kuriose galandama įvairaus skersmens abrazyviniais diskais, turi būti pakabinta lentelė, kurioje nurodyti leistini diskų apskritiminiai greičiai pagal skermenis bei staklių suklio (spindelio) apsukos per minutę.

4.22. Šlifavimo staklėse su horizontalia ašimi, kurios skirtos dirbti laikant detales rankose, turi būti įrengti ekranai. Jei ekranai atsidaro, turi būti įrengta ekrano blokuotė su staklių suklio (spindelio) paleidimo įrenginiu. Be to, prie staklių turi būti indeliai su šaldymo skysčiu.

4.23. Galandimo staklės, kurių darbinis apskritiminis greitis 60 m/sek, ir daugiau, privalo turėti papildomus apsauginius įtaisus, pavyzdžiui, metalinius ekranus, apsaugas.

4.24. Drožles nuo staklių šalinti tik išjungus stakles, naudojant šepetį, specialų kablį ir rankas apsaugant su pirštine. Pirštines galima dėvėti tik esant išjungtoms gręžimo staklėms.

4.25. Draudžiama liesti plikomis rankomis ką tik apdirbtas detales neįsitikinus, kad jos nėra karštos.

4.26. Nors ir trumpam pasišalinant nuo darbo vietos, stakles būtina išjungti ir užtikrinti, kad jomis negalėtų pasinaudoti pašaliniai žmonės.

4.27. Staklių remonto ar techninio aptarnavimo metu užkabinti lentelę su užrašu "Nejungti", informuoti meistrą ar kitą įgaliotą darbdavio atstovą.

4.28. **Dirbant tekinimo staklėmis**

4.29. Įtvirtinant detales staklių griebtuve, būtina stebėti, kad neišlįstų kumšteliai. Jei kumšteliai išlenda, reikia keisti griebtuvą arba įrengti specialų aptvarą.

4.30. Užsukant griebtuvą ant staklių suklio (špindelio), reikia po griebtuvu padėti specialų medinį padėklą, atitinkantį griebtuvo formą.

4.31. Užsukant sunkius griebtuvus, juos pakeliant ar palaikant, būtina naudotis kėlimo įrenginiais, turinčiais specialius čiuptuvus.

4.32. Draudžiama atsukinėti griebtuvą staigiu suklio (špindelio) sustabdymu ar kumšteliais smūgiuojant į atramą. Smūgiuojant į atramą nuimti griebtuvą galima tik sukant rankomis, o atrama turi turėti ilgą rankeną, kad būtų galima ją prilaikyti.

4.33. Neparemiant arkliuku su centru kumšteliniame griebtuve galima tvirtinti ne ilgesnes kaip 2 skersmenų detales, kurios yra centriškos. Kitais atvejais būtina naudoti detalei paremti arkliuką su besisukančiu atrėmimo centru.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.34. Apdorojant 12 skersmenų ir ilgesnes detales, taip pat apdorojant metalą greituminiu būdu, kai detalės ilgis 8 ir daugiau skersmenų, reikia naudoti papildomas atramas (liunetus).
- 4.35. Apdorojant detalę, kuri paremta centrais, pirmiausia reikia patikrinti, ar gerai užfiksuotas arkliukas, po to sutepti centrą. Toliau apdorojant detalę centrą tepti periodiškai.
- 4.36. Jei apdorojant detalę būna didelės apšukos, būtina naudotis besisukančiais rėminimo centrais, kurie įeina į tekinimo staklių komplektą.
- 4.37. Draudžiama naudoti sudilusius ar necentriškai besisukančius centrus.
- 4.38. Tekinant ilgas detales būtina periodiškai tikrinti, ar gerai įtvirtintas arkliukas, ar suteptas besisukantis centras ir ar geras ašinis prispaudimas.
- 4.39. Darbo metu reikia teisingai įtvirtinti peilius pjovimo galvutėje. Nekišti po jais atsitiktinių tarpinių. Naudotis tik inventorinėmis tarpinėmis, kurios pasikiša po visa peilio plokštumą. Peilis priveržiamas, stengiantis minimaliai jį iškišti iš pjovimo galvutės. Užveržti būtina trimis varžtais. Inventorinės tarpinės turi būti įvairių storių ir dydžių, kad nereikėtų po peiliu kišti kelių tarpinių.
- 4.40. Draudžiama galąsti trumpais pjovimo peiliais be specialių, tam skirtų, laikiklių.
- 4.41. Apdorojant valkius metalus, kurių drožlės būna ištisinės, susilydžiusios, reikia naudoti peilius su uždedamais drožlės nulaužimo ar susukimo įtaisais.
- 4.42. Draudžiama naudoti griebtuvą, jei susidėvėję griebtuvo kumštelių darbiniai paviršiai.
- 4.43. Dirbant staklėmis greituminiu režimu, detalėms atremti reikia naudoti tik besisukančius centrus.
- 4.44. Reikia stengtis detalę įtvirtinti taip, kad apdorojamas paviršius būtų kiek galima arčiau griebtuvo ar atraminio centro.
- 4.45. Atpjaunant sunkias dalis nuo detalės ar ruošinio, atpjauamojo galo negalima prilaikyti rankomis.
- 4.46. Peilius galąsti reikia atiduoti į galandimo postą.
- 4.47. Apsaugai nuo lekiančių drožlių būtina naudoti apsaugines priemones: akinius, skydelius ant veido, padarytus iš peršviečiamos ugniai atsparios medžiagos, arba specialius apsauginius ekranus.
- 4.48. Apdorojant trapų metalą, plastikinę masę, kurie dulka, arba naudojant aušinimo skystį, būtina įjungti ištraukiamąją ventiliaciją.
- 4.49. Detales įtvirtinti reikia be smūgių, kad apdorojamos jos neišsoktų.
- 4.50. Būtina laiku šalinti nuo staklių drožles specialiais kabliukais ir šepčiais, tai daroma tik sustabdžius stakles.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.51. Apdorojant detales reikia stovėti iš dešinės suporto pusės.

4.52. Neišjungus staklių draudžiama:

4.53. įstatyti ir išimti detales;

4.54. įstatyti ir nuimti įrenginius;

4.55. įstatyti ir nuimti apsaugas;

4.56. matuoti detales;

4.57. stabdyti stakles rankomis prispaudžiant griebtuvą.

4.58. Apdorojant staklėse įtvirtintas detales dilde, reikia kaire ranka laikyti medinį dildės kotą, o dešine – dildės galą.

4.59. Apdorojant necentriškas detales, reikia naudoti apsaugas. Jas būtina subalansuoti.

4.60. Dirbant frezavimo staklėmis:

4.61. Prieš įtvirtinant staklėse apdorojamą detalę, būtina ją nuvalyti, kad nebūtų prilipusių pašalinių daiktų, purvo, drožlių. Apdorojant detales, sveriančias daugiau kaip 20 kg, draudžiama jas kilnoti ir įstatinėti rankomis. Reikia naudotis kėlimo įrenginiais.

4.62. Tvirtinant apdorojamą detalę, reikia naudoti spaustuvus, kurių žiaunos nesusidėvėjusios. Detalę reikia tvirtinti kiek galima arčiau prie apdorojamo paviršiaus.

4.63. Geresniam spaustuvų suspaudimui negalima naudoti vamzdžių raktą ir pailginimą. Draudžiama kreipiančiąją liniuotę tvirtinti veržtuvais.

4.64. Prieš paleidžiant staklių variklį, visas valdymo svirtis reikia pastatyti į nedarbinę padėtį.

4.65. Detalę pradėti apdoroti galima tik tada, kai freza įjungta ir sukasi stabiliai.

4.66. Keičiant apdorojamą detalę ar ją matuojant, būtina atitraukti frezą saugiu atstumu nuo detalės, kad frezuotojas nesusižeistų rankų į aštrius frezos dantis, arba sustabdyti suklį (spindelį).

4.67. Frezų rinkinį į apkabą reikia tvirtinti taip, kad jų dantys būtų išsidėstę šachmatine tvarka.

4.68. Freza pjauti gaminį reikia pamažu, mechaninę pastūmą įjungti iki frezos susilietimo su detale. Naudojantis rankine pastūma, negalima pjauti trūkčiojant, keičiant pjovimo greitį.

4.69. Frezavimo metu draudžiama rankas kišti į pavojingą zoną prie frezos.

4.70. Naudoti galima tik techniškai tvarkingas frezas. Prieš įstatant į frezą, būtina patikrinti: ar patikimai ir tvirtai laikosi kietmetalio plokštelės ant frezos dantų; ar gerai pagaląsti frezos dantys, ar neištrupėję, nėra įtrūkimų ir nepridegusios kietmetalio plokštelės.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	15 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.71. Tikrinti frezos tvirtinimą po kiekvienos darbo valandos. Būtina keisti frežą, jei jos dantų pjaunančiosios briaunos atbukusios arba ištrupėjusios. Išimant frežą iš staklių suklio (spindelio), negalima frezos laikyti plika ranka. Tam reikia naudoti elastinę tarpinę.
- 4.72. Suklio (spindelio) angą, tvirtinimo apkabos ir frezos konusą būtina rūpestingai nuvalyti. Reikia įsitikinti, kad konusas į suklio (spindelio) angą įeina standžiai, nelieka plyšio.
- 4.73. Frežą ir frezos apkabą suklyje (spindelyje) raktu priveržti galima tik po to, kai atjungiamas pavarų dėžė, kad suklys (spindelis) nesisuktų.
- 4.74. Draudžiama frežą ar apkabą atsukti arba priveržti naudojant suklio (spindelio) sukimąsi įjungus stakles.
- 4.75. Išimant tarpinę įvorę, apkabą ar frežą iš suklio (spindelio), būtina naudoti specialų iškalą, padėjus ant staklių darbatalio medinį padėklą.
- 4.76. Kai frežą įstatyta ir įtvirtinta, reikia patikrinti jos radialinį ir ašinį mušimą. Mušimas neturi viršyti 0,1 mm.
- 4.77. Draudžiama apdoroti detales, dirbant atbuline staklių eiga. pjauti.
- 4.78. Frezuojant kiaurai, detales prispausti prie kreipiančiosios liniuotės ir staklių stalo.
- 4.79. Draudžiama frezuoti rankiniu būdu be specialių įtaisų 40x40 mm skerspjūvio, 400 mm ir mažiau ilgio ruošinių. Kreivalinijinis detalių frezavimas atliekamas specialiuose šablonuose su veržtuvais.
- 4.80. Neištisinį (pagal detalės ilgį) frezavimą ar frezavimą nuo vidurio atlikti tik esant kreipiančiosios liniuotės atramoms, atitinkančioms frezuojamo ruožo ilgi.
- 4.81. Dirbant su staklėmis be kreipiančiosios liniuotės, naudoti pavažas, taip pat šablonus, besiremiančius į žiedą žemiau frezos.
- 4.82. Mažinti frezavimo greitį pastebėjus net nedidelius įtrūkimus, puvėsius, šakas. Nestabdyti spindelio, prispaudus detale, stabdymui jungti stabdymo mechanizmą.
- 4.83. Darbo metu reikia nuolat valyti drožles nuo frezos ir jos tvirtinimo apkabos. Drožles, esančias arti besisukančios frezos, galima nubraukti šepečiais, kurių rankena ne trumpesnė kaip 250 mm. Draudžiama stakles ir darbo drabužius valyti naudojant suspaustą orą bei suspausto oro srovę nukreipti į kitą darbuotoją.
- 4.84. Dirbti frezavimo staklėmis su pirštinėmis draudžiama. Reikia saugotis, kad besisukanti freza nepagriebtų drabužių.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	16 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.85. Reikia nuolat stebėti, kad darbo metu freza turėtų apsauginį aptvėrimą. Jei to nėra, būtina naudotis apsauginiais akiniais arba apsauginiais ekranais. Frezuojant didelėmis apsučomis, apsisaugojimui nuo drožlių reikia naudotis apsauginiais ekranais, drožlių gaudytuvais, akiniais arba skydeliais.

4.86. Neišjungus staklių draudžiama :

4.86.1. įstatyti ir išimti detales;

4.86.2. įstatyti ir išimti frezas;

4.86.3. įstatyti ir nuimti apsaugas;

4.86.4. matuoti detales.

4.86.5. stabdyti stakles prispaudžiant rankomis.

4.87. Stakles valyti, reguliuoti galima tik išjungus elektros variklį ir visiškai sustojus besisukančioms dalims. Draudžiama stabdyti stakles prispaudžiant rankomis.

4.88. Draudžiama palikti dirbančias stakles be priežiūros. Pertraukų metu būtina jas išjungti.

4.89. Dirbant pjovimo staklėmis:

4.90. Dirbant pjovimo staklėmis, neleisti pašaliniams žmonėms būti arti arba dirbti su jomis.

4.91. Dirbant pjovimo staklėmis, judesiai turi būti ramūs, ritmingi, be smūgių. Darbo metu draudžiama laikyti arti peilio rankas, taisyti ruošinį pjovimo metu.

4.92. Dirbti su techniškai netvarkingu įrenginiu draudžiama.

4.93. Visas operacijas susietas su medžiagų transportavimu, sudėjimu, surinkimu, rūšiavimu ir atliekų pašalinimu vykdyti tik su pirštinėmis.

4.94. Sekti, kad peiliai būtų sausi ir ant jų nepatektų tepalų. Susitepus peiliams, nuvalyti juos šepėčiu.

4.95. Jei medžiagą pjovimo metu lenkia arba atsiranda užuovaros, reikia patikrinti tarpą tarp peilių ir jų aštrumą.

4.96. Draudžiama kišti rankas tarp peilio .

4.97. Prieš dedant medžiagą pjovimui būtina ją nuvalyti, kad nebūtų prilipusių pašalinių daiktų, purvo, drožlių.

4.98. Prieš paleidžiant stakles, visus valdymo mechanizmus reikia pastatyti į nedarbinę padėtį.

4.99. Medžiagą pjauti galima pradėti tik tada, kai peilis juda stabiliai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	17 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.100. Keičiant apdorojamą ruošinį ar jį matuojant, būtina atitraukti peilį saugiu atstumu nuo ruošinio, kad pjovėjas nesusižeistų rankų į aštrius ašmenis.
- 4.101. Pjovimo peilį reikia tvirtinti taip, kad jis stovėtų stabiliai ir nesikraipytų.
- 4.102. Pjauti ruošinį reikia pamažu, negalima pjauti trūkčiojant, keičiant pjovimo greitį.
- 4.103. Pjovimo metu draudžiama rankas kišti į pavojingą zoną prie peilio.
- 4.104. Naudoti galima tik techniškai tvarkingas peilius.
- 4.105. Prieš įstatant peilį būtina patikrinti ar:
- 4.105.1. peilio paviršiuje nėra įtrūkimų, ar jis nesusikreivinęs;
- 4.105.2. neištrupėję peilio kraštai, nėra įtrūkimų.
- 4.106. Tikrinti peilio tvirtinimą po kiekvienos darbo valandos. Būtina keisti peilį, jei jo pjaunančiosios briaunos atbukusios arba ištrupėjusios.
- 4.107. Dirbti galima tik su techniškai tvarkingomis staklėmis, kuriose yra uždėtos visos aptvaros, geras bendras bei vietinis apšvietimas.

V. DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARIJŲ (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Dirbantysis staklėmis, pastebėjęs, kad gali įvykti avarija, ar išgirdęs staklių perdavimo mechanizme neįprastus garsus, pajutęs elektros srovę, privalo nedelsdamas išjungti stakles, ant paleidimo įrenginio užkabinti lentelę su užrašu „Nejungti“, informuoti meistrą ar kitą įgaliotą darbdavio atstovą.
- 5.2. Stakles išjungti šiais avariniais atvejais:
- 5.2.1. įvykus nelaimingam atsitikimui ar avarijai;
- 5.2.2. kilus gaisrui;
- 5.2.3. nutrūkus elektros energijos tiekimui;
- 5.2.4. atsiradus staklių vibracijai;
- 5.2.5. suskilus ar įstrigus grąžtui, įskilus abrazyviniam diskui;
- 5.2.6. apdirbamajai daliai pradėjus suktis kartu su grąžtu;
- 5.2.7. pajutus elektros energijos poveikį.
- 5.3. Įvykus nelaimingam atsitikimui:
- 5.3.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	18 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.3.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims;

5.3.3. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, informinami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota);

5.3.4. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

5.4. Pajutus elektros įtampą ant metalinių įrenginių korpuso dalių, darbą nutraukti, pranešti tiesioginiam vadovui ir, prieš pasitraukiant į saugią vietą, imtis priemonių (aptveri, pakabinti plakatus ir saugoti), kad kiti asmenys negalėtų prisiliesti prie pavojingos vietos.

5.5. Kilus gaisrui:

5.5.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

5.5.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);

5.5.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviešti ugniagesius;

5.6. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:

5.7. priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji, medicinos pagalba - **112**;

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Dirbantysis staklėmis, baigęs darbą, privalo:

6.1.1. išjungti stakles iš elektros tinklo;

6.1.2. nuvalyti stakles ir sutvarkyti darbo vietą;

6.1.3. nuvalyti įrankius, prietaisus ir padėti juos į saugojimo vietą;

6.1.4. metalo atliekas ir panaudotus skudurus surinkti į specialiai tam skirtą tarą;

6.2. Apie darbo metu pastebėtus nesklandumus ar trūkumus pranešti įmonės tiesioginiam vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui;

6.3. Asmenines apsaugos priemones nunešti į jų laikymo vietą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	19 psl. iš 19
	STACIONARIŲ METALO APDIRBIMO STAKLIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

6.4. Persirengti darbo drabužius buitinėse patalpose.

6.5. Nusiplauti rankas ir veidą šiltu vandeniu su muilu arba esant galimybei išsimaudyti po dušu.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

PNEUMATINIO KŪJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 14

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 7
	PNEUMATINIO KŪJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** dirbti pneumatiniu kūju gali asmuo:

- 1.2.1. turintis atitinkamą pasiruošimą ir ne jaunesnis kaip 18 metų;
- 1.2.2. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;
- 1.2.3. susipažinęs su įrenginių eksploatavimo taisyklėmis;
- 1.2.4. išklauseęs (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.2.5. išklauseęs (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;
- 1.2.6. išklauseęs (pasirašytinai) įvadinį priešgaisrinį ir priešgaisrinį darbo vietoje instruktažus.

1.3. Darbuotojas privalo laikytis įmonės administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.

1.4. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus darbuotojus, dirbančius sutrumpintą darbo dieną.

1.5. Darbo vietoje papildomas instruktavimas pravedamas:

1.5.1. atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti naujas pavojingas ar (ir) kenksmingas medžiagas;

1.5.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, saugaus darbų atlikimo taisykles ir kt.);

1.5.3. darbuotojui pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus, kurių nevykdant įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, incidentas, avarija, gaisras, sprogimas, arba pastebėjus jo nesaugų elgesį;

1.5.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

1.5.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų;

1.5.6. įmonės vadovui ar darbdavio įgaliotam asmeniui nusprendus, kad to reikia siekiant apsaugoti darbuotojus nuo traumų ar profesinių ligų.

1.6. Darbuotojas privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.

1.7. Ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus ar naudoti narkotines bei toksines medžiagas - draudžiama.

1.8. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą ar apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam įmonės vadovui, jeigu reikia iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Darbo vietą ir įrengimų būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokias, kokios buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių įmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminami aktu.

1.9. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualios apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

1.10. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklause instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 7
	PNEUMATINIO KŪJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 1.11. Priešgaisriniai saugos reikalavimai:
- 1.11.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
 - 1.11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra nedegus indas nuorūkoms dėti;
 - 1.11.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;
 - 1.11.4. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui;
 - 1.11.5. baigus darbą, draudžiama palikti tepaluotas medžiagas bei išsiliejusius skysčius;
 - 1.11.6. draudžiama naudotis tepalais, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais darbo drabužiais ar pirštinėmis.
- 1.12. Eksploatuojant elektros įrenginius draudžiama:
- 1.12.1. šildyti patalpas nestandartiniais (savos gamybos) elektros prietaisais;
 - 1.12.2. naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, atsišakojimo dėžutes, jungiklius bei kitus elektros aparatus;
 - 1.12.3. elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždengti degiomis medžiagomis;
 - 1.12.4. į kištukinius lizdus jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;
 - 1.12.5. vietoj elektros laidų ir kabelių naudoti radijo arba telefono ryšio laidus;
 - 1.12.6. naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui nepritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros;
 - 1.12.7. kabinti elektros šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;
 - 1.12.8. naudoti nekalibruotus ir savos gamybos apsaugos aparatus;
 - 1.12.9. naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusia izoliacine medžiaga;
 - 1.12.10. tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.
- 1.13. Asmens higienos reikalavimai:
- 1.13.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;
 - 1.13.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;
 - 1.13.3. po darbo ir prieš pertrauką švariai nusiplauti su muilu rankas;
 - 1.13.4. pakilus darbuotojo kūno temperatūrai ar kitaip sunegalavus, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

- 2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai :
- 2.1.1. mašinų ir mechanizmų besisukančios ir judančios dalys - galimos traumos;
 - 2.1.2. elektros srovės poveikis – paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;
 - 2.1.3. atskilusios ar lūžusios ruošinių dalys, išlekiančios skeveldros - galimos traumos;
 - 2.1.4. išsprūdę daiktai - galimos traumos;
 - 2.1.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje – neigiamas poveikis organizmui;
 - 2.1.6. netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindys, užkrauti praėjimai) – galimos traumos bei mirtinos traumos;
 - 2.1.7. krovinių kritimas iš aukščio – galimos traumos;
 - 2.1.8. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – kenkia akims, galimi regos sutrikimai;
 - 2.1.9. cheminės medžiagos - galimos alerginės reakcijos, ligos, apsinuodijimai;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 7
	PNEUMATINIO KŪJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.1.10. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), alergiškai veikiančios organizmą – galimi uždegimai, alerginės ir profesinės ligos;

2.1.11. darbo vietos ir perėjimo kelių užtvėrimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais – galimos traumos;

2.1.12. netvarkingai sukrautos materialinės vertybės – galimos traumos;

2.1.13. sprogo ir gaisro pavojus – galimos traumos;

2.1.14. stovėjimas ilgą laiką – galimas kojų venų išsiplėtimas, judėjimo-atramos aparato ligos;

2.1.15. priverstinė darbo poza, darbo monotonija;

2.1.16. nemokėjimas ir nenoras pasirinkti saugių darbo metodų – galimos traumos, sunkūs sužeidimai.

2.1.17. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, mechanizmai ir kt. – galimos traumos;

2.1.18. triukšmas - veikia periferines nervų sistemą;

2.1.19. vibracija - veikia centrinę nervų sistemą;

2.1.20. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – kenkia akims, galimi regos sutrikimai;

2.1.21. dulkės - alergiškai veikiančios organizmą, veikia kvėpavimo takus;

2.1.22. įrenginių eksploatacijos reikalavimų nesilaikymas - galimos traumos.

2.1.23. nemokėjimas ir nenoras pasirinkti saugių darbo metodų – galimos traumos, sunkūs sužeidimai.

2.2. Įmonės vadovas (įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius) privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

2.3. Darbo rūbai turi būti tvarkingi, gerai užsagstomi, bet nevaržantys judesių. Neturi būti palaidų, nukabusių aprangos galų, kuriuos gali pagriebti ir įtraukti judantys mechanizmų mazgai.

2.4. Įmonės vadovas, įvertinęs darbo aplinkos kenksmingus, pavojingus veiksnius (fizikinius, cheminius, biologinius ir kitus), turi nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsauginių priemonių, negu numatyta patvirtintame asmeninių apsauginių priemonių sąraše.

2.5. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

2.6. Darbuotojas privalo:

2.6.1. prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari, ar nepasibaigęs jos galiojimo laikas, pažymėtas spaude;

2.6.2. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

2.6.3. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones; laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

2.6.4. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo ar buvo sugadinta.

2.7. Draudžiama naudotis asmenine apsaugos priemone, pasibaigus galiojimo, išbandymo terminui.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbuotojas privalo laikytis ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda įmonės tiesioginis vadovas ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodai yra žinomi.

3.2. Apsirengti tvarkingus ir atitinkamo dydžio darbo rūbus, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti individualiąsias saugos darbe priemones. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 7
	PNEUMATINIO KŪJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

darbo rūbais su nukabusiais laisvais galais. Apsiauti patogią avalynę neslidžių padu. Užsidėti kitas darbo metu reikalingas naudoti asmenines apsaugines priemones, jas naudoti viso darbo proceso metu.

3.3. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.

3.4. Vizualiai patikrinti, ar veikia vietinis apšvietimas, ar tvarkingi jums reikiamų įrengimų, elektros prietaisų įžeminimo laidai, patikrinti įjungimo ir išjungimo įtaisus.

3.5. Reikalingas pagalbines medžiagas bei įrankius išdėstyti lengvai pasiekiamoje zonoje, kad būtų patogiu ir saugu dirbti.

3.6. Apžiūrėti įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginius su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.

3.7. Patikrinti ar tvarkingi įrenginiai, prietaisai, įrankiai, inventoriai, kuriais bus naudojama darbo metu.

3.8. Atidžiai apžiūrėti ir sutvarkyti darbo vietą, pašalinti visus nereikalingus daiktus, atlaisvinti praėjimus, kad netrukdytų dirbti. Grindys turi būti sausos.

3.9. Patikrinti :

3.9.1. pneumatinio kūjo paleidimo įrenginių tvarkingumą;

3.9.2. pneumatinio kūjo įžeminimą;

3.9.3. stabdymo įrengimus, skirtus judančių pneumatinio kūjo dalių stabdymui;

3.9.4. aptvėrimų ir apsaugų tvarkingumą;

3.9.5. avarinę išjungimo sistemą;

3.9.6. apsauginius įtaisus, kurie nutraukia įrenginio veikimą jo perkrovimo metu;

3.9.7. išbandyti tuščia eiga.

3.10. Prieš kiekvieną pneumatinio kūjo įjungimą, iš anksto įsitikinti, ar jo paleidimas niekam nesudaro pavojaus.

3.11. Draudžiama:

3.11.1. liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrenginius;

3.11.2. dirbti su įrenginiu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

3.11.3. dirbti su įrenginiu, jei ant jų valdymo pulto pateko skystis;

3.11.4. eksploatuoti išardytą, nebaigtą remontuoti įrenginį.

3.12. Patikrinti elektros įrenginius, ar:

3.12.1. jie įžeminti (įnulinti - kur tai numatyta). Tai atliekama vizualiai apžiūrint kabelį (laidą), kuriuo įrenginys jungiamas į elektros tinklą, kištuką, kištukinį lizdą. Elektros įrenginio, naudojančio kintamos elektros vieną fazę, įžeminimui (įgilinimui) turi būti panaudotas trečias laidas, sujungtas su įrenginio korpusu;

3.12.2. uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampų;

3.12.3. tvarkingas elektros kabelio kištukas, kištukinis lizdas. į kurią jungiamas įrenginys;

3.12.4. nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų į izoliacija;

3.12.5. įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, tepaluotų paviršių, trosų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įžemintų įrenginių, centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių;

3.12.6. laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabelis) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti;

3.12.7. pakankamo ilgio kilnojamųjų elektros įrenginių (dulkių, siurblių ir kt.) elektros kabelis. Jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 7
	PNEUMATINIO KŪJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.13. Pastebėjus bet koki gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai. Jei neaišku, kaip saugiai atlikti pavestą darbą, paprašyti tiesioginį vadovą, kad paaiškintų.

3.14. Apie visus pastebėtus gedimus pranešti tiesioginiam vadovui.

3.15. Draudžiama pradėti darbą, kol nebus pašalinti visi pastebėti trūkumai. Draudžiama dirbti netvarkingais įrengimais, dirbti be apsauginių priemonių .

3.16. Jei neaišku, kaip saugiai atlikti pavestą darbą, paprašyti įmonės tiesioginį vadovą, kad paaiškintų.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

4.2. Darbą pradėti tik esant tvarkingam įrenginiui;

4.3. Jeigu medžiagos įrenginyje užstrigo, įrenginį išjungti ir pranešti tiesioginiam vadovui.

4.4. Neperjunginėti savavališkai pneumatinio kūjo nustatyto režimo be tiesioginio vadovo leidimo.

4.5. Draudžiama blokuoti paleidimo mygtukas.

4.6. Darbo metu draudžiama :

4.6.1. dirbti pneumatiniu kūju, kai nuimtos apsaugos, neveikia blokuotės;

4.6.2. statyti ir reguliuoti pneumatinio kūjo darbo organus, atlikti darbinės dalies remontą, kai įjungtas elektros paskirstymo skydo kirtiklis;

4.6.3. vykdyti pneumatinio kūjo techninį aptarnavimą, valyti, šluostyti, tepti dirbantį įrenginį;

4.6.4. dirbti esant sugedusiems mechanizmomams, valdymo sistemai ir blokuotėms;

4.6.5. leisti dirbti su įrenginiu pašaliniams asmenims;

4.6.6. atlikti darbinės zonos techninį aptarnavimą, valymą;

4.6.7. dirbti esant blogam apšvietimui;

4.6.8. dirbti įrenginiu be pirštinių;

4.7. dirbant pneumatiniu kūju būtina susipažindinti su kūjo gamintojo dokumentacija.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

5.1. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina pranešti tiesioginiam vadovui, kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, o reikalui esant, iškviesti greitąją medicininę pagalbą ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu, jei tai negresia kitų darbuotojų gyvybei.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš jo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti įmonės tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

5.3. Kilus gaisrui, reikia iškviesti ugniagesius pagalbos telefono numeriu 112, išjungti visus įrenginius, išjungti elektros įtampą iš įvadinio skydo ar spintos, išjungti ventiliacijos sistemą, uždaryti ištraukiamosios ventiliacijos sklendes ventiliacijos kolektoriuose, turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, nedelsiant informuoti įmonės tiesioginį vadovą.

5.4. Kilus pavojui sveikatai arba gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos. Darbuotojai privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Sustabdyti įrenginį;

6.2. Sutvarkyti savo darbo vietą, nuvalyti įrenginį.

6.3. Nusiimti apsaugines priemones, nusivilkti darbo rūbus ir pakabinti į jiems skirtą vietą.

6.4. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti. Negalima plauti rankų skiedikliais.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 7
	PNEUMATINIO KŪJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

6.5. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

MOTORGENERATORIAUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 15

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 8
	MOTORGENERATORIAUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Savarankiškai dirbti motorgeneratoriumi gali asmuo:

1.1.1. ne jaunesnis kaip 18m.;

1.1.2. teoriškai ir praktiškai išmokytas saugiai dirbti, susipažinęs su darbo vietoje esančiais ar galinčiais atsirasti rizikos veiksniais;

1.1.3. pasitikrinęs sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius (sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu);

1.1.4. susipažinęs su motorgeneratoriaus bei papildomos jo įrangos paskirtimi, konstrukcija ir eksploataavimo ypatumais bei žinantis saugius darbo su juo ir jo priedais būdus.

1.2. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.

1.3. Darbuotojas privalo:

1.3.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių;

1.3.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;

1.3.3. laikytis darbo priemonių, kurias naudoja, eksploataavimo taisyklių;

1.3.4. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;

1.3.5. darbo priemones naudoti pagal paskirtį;

1.3.6. visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;

1.3.7. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instruktutas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejotimo atveju, prašyti vadovą, kad paaiškintų, kaip saugiai atlikti užduotį; pradėti dirbti leidžiama tik gavus išsamius darbdavio ar jo įgalioto asmens išaiškinimus;

1.3.8. ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose;

1.3.9. apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą;

1.3.10. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;

1.3.11. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 8
	MOTORGENERATORIAUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.3.12. apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui. Elektrinės dalies gedimus gali šalinti tik elektrotechninio personalo kvalifikacijos darbuotojas.

1.4. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus ar) pavojinga sveikatai, gyvybei.

1.5. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti tiesioginiam vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

1.6. Asmens higienos reikalavimai:

1.6.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.6.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.6.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.6.4. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu;

1.7. Asmens higienos reikalavimai:

1.7.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.7.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.7.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.7.4. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu;

1.8. Pablogėjus darbuotojo sveikatai (pakilus kūno temperatūrai, atsiradus galvos svaigimui, pajutus ūmius ligų požymius ir pan.) pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

1.9. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą. Reikalui esant, iškviesti greitąją 112.

1.10. Nukentėjusiam ar įvykį mačiusiam asmeniui reikia nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia ji buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, kurie įforminami aktu.

1.11. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 8
	MOTORGENERATORIAUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Darbo vietoje esantys ar galintys atsirasti pavojingi darbuotojo sveikatai veiksniai:

2.1.1. veikiantis motorgeneratorius;

2.1.2. netvarkinga darbo vieta;

2.1.3. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;

2.1.4. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

2.1.5. nepalankios meteorologinės sąlygos;

2.1.6. netvarkingas saugos gaubtas;

2.1.7. triukšmas, vibracija;

2.1.8. karšti paviršiai;

2.1.9. benzinas ir jo garai;

2.2. visos darbuotojui nemokamai išduodamos asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje patvirtintu nemokamai išduodamų asmeninių apsauginių priemonių sąrašu;

2.3. priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio išduodamos ir kitos saugos priemonės;

2.4. dirbantysis privalo:

2.5. susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais;

2.6. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis, kai to reikalauja saugos ir sveikatos norminiai aktai;

2.7. nedirbti su netinkamomis asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsauginėmis priemonėmis;

2.8. vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų;

2.9. asmeninės apsaugos priemones naudoti viso darbo proceso metu;

2.10. asmenines apsaugos priemones rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį;

2.11. laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie asmeninių ir kolektyvinių apsaugos bei darbo priemonių susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas ar artėjama prie patikros datos.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 8
	MOTORGENERATORIAUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 3.1. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.
- 3.2. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.
- 3.3. Darbuotojas privalo:
 - 3.3.1. prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari;
 - 3.3.2. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;
 - 3.3.3. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones;
 - 3.3.4. atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.
 - 3.3.5. patikrinti, kad ant motorgeneratoriaus pagrindo ir ant paties motorgeneratoriaus nebūtų pašalinių daiktų;
 - 3.3.6. vizualiai apžiūrėti motorgeneratoriaus būklę, varžtus, tepalo lygį, apsauginių gaubtų tvarkingumą.
- 3.4. Pastebėjus bet kokią gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
- 4.2. Palaikyti tvarką darbo vietoje.
- 4.3. Nedirbti jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.
- 4.4. Degalus laikyti jiems skirtame inde.
- 4.5. Draudžiama rūkyti arti degalų, motorgeneratoriaus ar dirbant.
- 4.6. Tik išjungus variklį galima nuimti bako dangtelį. Draudžiama pilti degalus kol variklis dar šiltas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 8
	MOTORGENERATORIAUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.7. Draudžiama eksploatuoti motorgeneratorių jei jis yra pastatytas ne horizontalioje plokštumoje.
- 4.8. Draudžiama nešti motorgeneratorių jam dirbant.
- 4.9. Draudžiama keisti gamyklinius motorgeneratoriaus parametrus.
- 4.10. Elektrosaugos reikalavimai:
- 4.10.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
- 4.10.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
- 4.10.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;
- 4.10.4. dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;
- 4.10.5. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių (centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir elektros įrenginių metalinių dalių (stalinės lempos ir kt.), kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
- 4.10.6. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį, tuoj pat išjungti;
- 4.10.7. nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;
- 4.10.8. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų, kištuko, kištukinio lizdo. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis reikiamą kvalifikaciją.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Motorgeneratorių nedelsiant išjungti:
- 5.1.1. stipriai įkaitus motorgeneratoriaus dalims;
- 5.1.2. girdint pašalinius garsus mechanizme (variklyje), padidėjus vibracijai.
- 5.1.3. Kilus gaisrui:
- 5.1.4. išjungti motorgeneratorių.
- 5.1.5. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
- 5.1.6. iškviešti ugniagesius telefonu 112;
- 5.1.7. evakuoti visus asmenis iš gaisro zonos;
- 5.1.8. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, uždengiant nedegia medžiaga);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 8
	MOTORGENERATORIAUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.1.9. informuoti tiesioginį vadovą.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, pakeliui į darbą arba iš darbo:

5.2.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

5.2.2. suteikti pirmąją medicinos pagalbą;

5.2.3. apie įvykį informuoti tiesioginį vadovą;

5.2.4. darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

5.3. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

5.4. Esant ypatingam atvejui, keliančiam grėsmę darbuotojo saugai ar gyvybei, evakuotis iš pastato artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

5.5. Įvykus elektros įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesusidarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrai kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam.

5.6. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir napanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksmų veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.

5.7. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:

5.7.1. priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji, medicinos pagalba - 112;

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

6.2. Sustabdyti motorgeneratoriaus variklį.

6.3. Leisti atvėsti varikliui, nuimti laidą nuo žvakės.

6.4. Surinkti visus naudotus įrankius, išnešti šiukšles, arba darbo metu susikaupusias atliekas.

6.5. Pasibaigus darbui darbuotojas, dirbęs patalpose, privalo patikrinti:

6.5.1. ar nesijaučia patalpoje dujų, degėsių ir kitų nebūdingų specifinių kvapų;

6.5.2. ar išjungti, kurie pasibaigus darbui turi būti išjungiami, elektros įrenginiai, apšvietimas;

6.5.3. ar nepalikta pašalinių degių skysčių bei lengvai užsiliepsnojančių medžiagų;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 8
	MOTORGENERATORIAUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

6.5.4. ar uždaryti langai ir kitos angos;

6.5.5. ar neužkrauti takai, skirti priėjimui prie gaisro gesinimo priemonių, evakuacinių išėjimų;

6.5.6. ar patalpose nėra pašalinių asmenų.

6.6. Darbuotojas pastebėjęs išvardintų reikalavimų pažeidimus, privalo imtis priemonių jiems pašalinti. Jei jis to padaryti negali, pranešti apie tai tiesioginiam vadovui.

6.7. Apie darbo metu pastebėtus nesklandumus ar trukumus pranešti tiesioginiam vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui.

6.8. Persirengti darbo drabužius buitinėse patalpose.

6.9. Tvarkingai spintelėje susidėti darbo drabužius.

6.10. Asmenines apsaugos priemones nunešti į jų laikymo vietą.

6.11. Nusiprausti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 16

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Suvirinimo darbus elektra (elektrolankinis suvirinimas) atlikti leidžiama atestuotiesiems pirminės elektrotechninės kvalifikacijos (toliau - PK) asmenims. Elektrotechnikos darbuotojams leidimas vykdyti suvirinimo darbus įrašomas atestacijos pažymėjime. Suvirintojų kvalifikacija tikrinama pagal Lietuvos standarto LST EN 287-1-2004 reikalavimus. Suvirintojai, kurie atlieka slėginių įrenginių suvirinimo darbus, turi būti atestuojami atitinkamai ir pagal slėginių įrenginių techninio reglamento reikalavimus (Europos Bendrijos (EB) Tarybos direktyva 97/23/EEB).

1.2. Dujinio suvirinimo, pjaustymo, litavimo, kaitinimo, siūlių skutimo dujomis darbus (toliau bendrai – suvirinimas dujomis) atlikti leidžiama vykdyti asmenims, turintiems šiam darbui atlikti kvalifikaciją ir tai patvirtinantį dokumentą – kvalifikacijos pažymėjimą.

1.3. Savarankiškai suvirinimo darbus gali dirbti asmenys:

1.3.1. ne jaunesni kaip 18 metų;

1.3.2. pasitikrinęs sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius (sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu);

1.3.3. turintis galiojantį kvalifikacijos pažymėjimą;

1.3.4. susipažinęs su naudojamos elektrinio suvirinimo įrangos konstrukcija ir eksploatavimo ypatumais.

1.4. Suvirinimas elektros lanku priskiriamas prie ugnies darbų. Be leidimo ugnies darbus gali atlikti suvirintojai, stebimi tiesioginio vadovo, arba aukštos kvalifikacijos suvirintojai, kurių sąrašą sudaro ir tvirtina įmonės vadovas.

1.5. Dirbantysis suvirinimo darbus (suvirintojas) privalo:

1.5.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai;

1.5.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;

1.5.3. laikytis įrenginių ir mechanizmų, su kuriais dirba, eksploatavimo taisyklių, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, darbo įrankius ir įrenginius naudoti pagal paskirtį;

1.5.4. pagal atliekamus darbus ir naudojamus įrenginius tinkamai naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;

1.5.5. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instrukuotas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejojimo atveju,

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

prašykite vadovo, kad paaiškintų, kaip užduotį atlikti saugiau; pradėti dirbti leidžiama tik gavus išsamius darbdavio ar jo įgalioto asmens išaiškinimus;

1.5.6. apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą;

1.5.7. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus nukentėjusiems nelaimingo atsitikimo metu bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;

1.5.8. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių bei toksinių medžiagų.

1.6. Suvirintojas privalo žinoti priešgaisrinės instrukcijos reikalavimus ir juos vykdyti. Žinoti, kur laikomos gaisro gesinimo priemonės įmonėje, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

1.7. Įvykus nelaimingam atsitikimui:

1.7.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.

1.7.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims;

1.7.3. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota);

1.7.4. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

1.8. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti tiesioginį vadovui, įmonės vadovui ar kitam atsakingam asmeniui atsisakymo dirbti priežastis.

1.9. Asmens higienos reikalavimai:

1.9.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.9.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.9.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.9.4. prieš pertraukus nusiplauti rankas švari vandeniu su muilu;

1.9.5. pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

1.10. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Suvirintojo darbo vietoje būdingi tokie profesinės rizikos veiksniai:

2.1.1. elektros srovės poveikis;

2.1.2. terminiai nudegimai;

2.1.3. ultravioletinių ir infraraudonųjų spindulių poveikis regėjimui ir odai;

2.1.4. metalo garai, įvairios dujos ir aerozoliai, išsiskiriantys suvirinimo proceso metu;

2.1.5. triukšmas;

2.1.6. nepatogi darbo padėtis;

2.1.7. kritimas iš aukščio;

2.2. Siekiant sumažinti profesinės rizikos veiksnių poveikį būtinos naudoti asmens apsaugos priemonės:

2.2.1. veidui ir akims apsaugoti turi būti išduodami specialus skydelis ar akiniai su apsauginiais stiklais - šviesos filtrais;

2.2.2. atliekant suvirinimo darbus uždaroje patalpoje, arba įrenginio (pvz. talpyklos) viduje naudojamos dujokaukės, į kurias suspaustas oras paduodamas iš baliono. Virinant spalvotus metalus ir lydinius, turinčius cinko, vario, švino, naudojamas filtruojantis respiratorius Suvirintojo darbo vietoje oro užterštumas neturi viršyti higienos normose nurodytų dydžių;

2.2.3. uždaroje erdmėje ir aukštai dirbantiems suvirintojams išduodami saugos diržai. Šie diržai turi būti patikrinti;

2.2.4. jeigu suvirintojo darbo vietoje triukšmo lygis viršija 85 dBA, tai suvirintojas privalo naudoti antifonus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.2.5. odinės pirštinės ir brezentinis ar kitos kibirkštims atsparios medžiagos kostiumas, siekiant apsaugoti nuo temperatūros ir skysto metalo purslų;

2.2.6. odiniai batai (reikia užleisti kelnės ant odinių batų, o batus sandariai suveržti);

2.2.7. apsauginiai akiniai su bespalviu stiklu - akių apsaugai nuo skeveldrų ir karšto šlako plaktuku ir kirstuku valant suvirinimo siūles;

2.2.8. virinant uždarose, blogai ventiliuojamose, patalpos naudojamos dujokaukės;

2.2.9. suvirinant spalvotus metalus ir lydinius, turinčius cinko, vario, švino, naudotis filtruojamu respiratoriumi;

2.2.10. suvirinant apsauginių dujų aplinkoje naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemonės.

2.3. Respiratorius ar marlinius raiščius ant kvėpavimo takų rekomenduojama naudoti nepriklausomai nuo suvirinimo darbų pobūdžio.

2.4. Suvirinimo darbus galima atlikti tik gerai ventiliuojamuose patalpose arba lauke.

2.5. Dūmai ir dujos.

2.6. Deguonies-degių dujų procesuose, kaip ir kitų suvirinimo bei pjaustymo būdų metu, išsiskiria dūmai (aerosoliai) ir dujos.

2.7. Dūmai susideda iš metalų oksidų. Jie susidaro metalų garams kondensuojantis ir oksiduojantis. Dūmų sudėtis priklauso nuo pagrindinio metalo rūšies, o suvirinimo ir kietojo litavimo metu – ir nuo pridėtinio metalo rūšies, bei nuo gaminio paviršiaus dangos ir užteršimų. Kenksmingų sveikatai medžiagų, kurių gali būti dūmuose dėl paviršiaus dangos, pavyzdžiai – tai kadmio (iš kadmio medžiagų), cinkas (iš medžiagų su galvaninėmis dangomis) ir švinas (iš kai kurių dažų). Kenksmingų dujų, kurios gali susiformuoti, pavyzdžiai: azoto oksidai, anglies monoksidas, fosfidas ir fosgenas.

2.8. Azoto oksidas ir azoto dioksidas susidaro atmosferiniam deguoniui ir azotui prisilietus prie karštos liepsnos ir karšto metalo. Azoto oksidai yra labiausiai kenksmingi sveikatai, dirbant uždarose ertmėse. Draudžiama palikti degančią liepsną be reikalo.

2.9. Suvirinant arba atliekant darbą, susijusį su degių dujų degimo procesais uždarose patalpose, aplinkoje gali susidaryti nuodingos dujos - anglies monoksidas (CO, smalkės). Kaitinančioji liepsna suvartoja deguonį. Susidarius deguonies trūkumui, degimas bus nepilnas, ir vietoje anglies dioksido bus išskiriamas anglies monoksidas. Tokiais specialiais atvejais, kai trūksta deguonies, vien dujokaukės nepakanka. Yra privaloma naudoti kvėpavimo aparatą su šviežiu oro padavimu.

2.10. Fosfinas (PH₃) – tai labai pavojingos dujos, kurios susidaro suvirinant ir pjaustant fosfatuotas medžiagas. (Fosfatavimas – tai vienas iš apsaugos nuo korozijos metodų).

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.11. Įkaitinant paviršius, kurie buvo nuvalyti naudojant kurio nors tipo chloruota angliavandenilį, susidaro kenksmingos dujos fosgenas (COCl_2). Tokius paviršius, prieš suvirinant, pjaustant ar įkaitinant, reikia pakankamai ilgai džiovinti, kad visas tirpiklis išgaruotų.

2.12. Dirbant normaliomis sąlygomis nepakankamai vėdinamoje ertmėje darbuotojas privalo įsitikinti ar ventiliacijos efektyvumas pakankamas dūmams ir dujoms pašalinti.

2.13. Šiluma ir spinduliavimas

2.14. Pjaustant ir suvirinant didelius ruošinius reikia naudotis vietiniu ištraukimu, nes tuomet išsiurbiamas tiek karštas oras, tiek suvirinimo dūmai ir dujos.

2.15. Esant stipriam šilumos spinduliavimui reikia apsimausti šilumai atsparias pirštines.

Triukšmas

2.16. Triukšmas, atsirandantis dėl kai kurių deguonies-degiųjų dujų procesų, gali būti gana stiprus. Ypač mechanizuoto deguoninio pjaustymo arba kaitinimo su dideliais degikliais metu. Dažnai su suvirinimu susijusios ir kitos operacijos, sukelia darbo vietoje stiprų triukšmą. Tokiu operacijų pavyzdžiai yra siūlių skutimas ir mechaninis lyginimas. Pakeitus orinį lankinį siūlių skutimą liepsniniu, galima sumažinti triukšmo lygį. Be to papildomai reikia pasinaudoti specialiomis apsauginėmis ausinėmis.

Gaisro pavojus

2.17. Dažniausia gaisro priežastimi būna darbuotojų neatidumas arba priešgaisrinių saugos priemonių nežinojimas.

2.18. Liepsna yra apsupta nematomų ir labai karštų dujų, kurios gali uždegti šalia suvirinimo vietos esančias medžiagas.

2.19. Šalia darbo vietos neturi būti dulkių, šiukšlių ir kitų degių daiktų.

2.20. Gaisras gali kilti dėl uždegimo:

2.20.1. kibirkštimis;

2.20.2. liepsna;

2.20.3. dėl šilumos laidumo;

2.20.4. dėl atbulo smūgio arba sprogo žarnoje.

2.21. Pagrindinės metalo pjaustymui naudojamų cheminių junginių charakteristikos

2.22. Acetilenas- atmosferiniame slėgyje yra bespalvės, aštraus kvapo dujos. Ilgiau pakvėpavus acetileno dujomis, ima pykinti, galima net apsinuodyti. Reagavęs su variu ir sidabru, acetilenas sudaro

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

sprogų mišinį. Labiausiai pavojingi mišiniai, turintys 30 % acetileno. Kadangi acetilenas labai sproguos, gamyboje naudojamas ištirpintas acetilenas: balione yra įdėta purios masės, įmirkytos acetonu. Purios medžiagos porose acetilenas yra ištirpintas acetone. Atsukus ventilių, eina iš acetono išsiskyręs acetilenas.

2.23. Propano- butano mišinį sudaro propanas ir 5-30% butano. Šis mišinys kartais vadinamas suskystintomis naftos dujomis. Propano- butano mišinys 1,7 karto sunkesnis už orą, todėl kaupiasi žemose vietose ir gali sudaryti sprogius mišinius. Suskystinto propano – butano pripildoma tik dalis baliono, nes, pakilus temperatūrai, dujų mišinio slėgis didėja, ir balionas gali sprogti. Suskystintas propano- butano mišinys savaime virsta dujomis baliono viršuje, nes dujų lyginamasis tankis mažesnis už suskystinto mišinio tankį.

2.24. Deguonis-atmosferiniame slėgyje yra beskonės ir bekvapės dujos, sunkesnės už orą.

2.25. Dujiniam pjovimui visada naudojama deguonis, todėl šis pjovimo būdas dar vadinamas deguoniniu. Deguoninio pjovimo procesas vyksta šitaip: pakaitinančiojo deguonies liepsna metalą įkaitina iki temperatūros, artimos jo lydymosi temperatūrai, o pjaunančio deguonies čiurkšlė sudegina metalą ir kartu pašalina iš pjūvio susidarancius oksidus.

2.26. Ore yra 21% deguonies. Jo kiekiui padidėjus trimis procentais (iki 24%) degimo greitis padvigubėja. Esant 40% deguonies, degimo greitis tampa dešimteriopai didesnis. Liepsna uždegta tokiomis sąlygomis, plinta taip sparčiai, kad jos praktiškai neįmanoma užgesinti, kol lieka kokių nors degių medžiagų.

2.27. Suslėgtas deguonis, susilietęs su alyvomis ar riebalais, sparčiai juos oksiduoja, užsidega ar net sprogsta. Todėl reikia žiūrėti, kad balionai su suslėgtu deguonimi neužsiterštų, ypač alyvomis ar kitais riebalais. Draudžiama tepaluotomis rankomis liesti (sukti) deguonies balionų čiaupus, reduktorius.

2.28. Deguonis yra sunkesnis už orą. Kuo dujos šaltesnės, tuo jos sunkesnės. Taigi, nutekėjus dujoms, jos kuriam laikui nusėda ant žemės, grindų bei kitų žemesnių vietų.

2.29. Liepsna pjaunant ir valant siūles, papildomai naudojamas didelis kiekis deguonies: dalis jo sunaudojama deginant metalui, kita – išlydytų produktų (šlako) pašalinimui iš pjūvio. Taigi, deguonies koncentracija pjaunant ir valant siūles uždaroje patalpoje, kur oro prisotinimo deguonimi rizika yra pati didžiausia, gali viršyti leistiną normą, jei nebus pakankamos ventiliacijos. Prisotinti deguonimi gali ne tik patalpa, bet ir darbo drabužiai bei kitos vietos, jei neatsargiai dirbama su dujomis.

2.30. Deguonies perteklius gali susidaryti dėl:

2.30.1. nuotėkio deguonies žarnoje, ventilyje ar sujungime;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.30.2. staigaus deguonies žarnos atsijungimo;

2.30.3. neužsukto ar nepilnai užsukto čiaupo;

2.30.4. dujų naudojimo ne pagal paskirtį (pvz. dulkių valymui).

Degiosios dujos:

2.31. Degiosios dujos – tai paprastai angliavandenilis arba angliavandenilių mišiniai.

2.32. Metilacetylenas bei propadienas naudojami tik sumaišius su stabilizuojančiomis dujomis: propilenu ar propanu. Kai kurie pavyzdžiai:

2.33. Metanas (gamtinės dujos) CH₄; Acetylenas, C₂H₂; Metilacetylenas, C₃H₄; Etilenas, C₂H₄; Propadienas, C₃H₄; Propilenas, C₃H₆; Propanas, C₃H₈; Vandenilis, H₂.

2.34. Darbo saugumui svarbus dujų tankis. Dujos, kurios yra sunkesnės už orą, sėda žemyn, gali susikaupti žemose vietose ir išstumti iš ten orą. Tai sukelia dusulio ir sprogimo pavojų. Lentelėje pateikiamos dujų fizikinės savybės:

1 Lentelė. Fizinės degiųjų dujų savybės

Degiosios dujos, Pavadinimas Formulė		Virimo taškas, °C	Tankis, kg/m ³	Dujų tankis lyginant su oro tankiu
Vandenilis	H ₂	-253	0,08	0,07
Metanas	CH ₄	-162	0,67	0,56
Acetylenas	C ₂ H ₂	-82	1,09	0,91
Etilenas	C ₂ H ₄	-104	1,18	0,98
Metilacetylenas	C ₃ H ₄	-23	1,75	1,46
Propadienas	C ₃ H ₄	-34	1,75	1,46
Propilenas	C ₃ H ₆	-48	1,78	1,48
Propanas	C ₃ H ₈	-42	1,88	1,55

2.35. Sprogimo pavojus:

2.36. Lyjant, snigiant ir žaibuojant pjaustyti lauke metalą dujų - deguonies mišinių draudžiama. Draudžiama metalo pjaustymo patalpose laikyti lengvai užsidegančius daiktus, medžiagas ir t.t.

2.37. Į aplinką ištekęs degiosiomis dujomis, gali susidaryti sprogus mišinys. Žemiau pateiktame grafike parodytos kai kurių plačiai vartojamų degiųjų dujų ore viršutinė ir apatinė sprogimo ribos. Žemiau apatinės sprogimo ribos mišinys yra per „liesas“, o virš viršutinės ribos – per „riebus“ sprogimui.

2.38. Apatinė sprogimo riba yra beveik vienoda visoms šioms dujoms, tačiau viršutinė sprogimo riba labai skiriasi. Kai degiųjų dujų koncentracija yra tokia didelė, kad pačią darbo zoną galima būtų laikyti

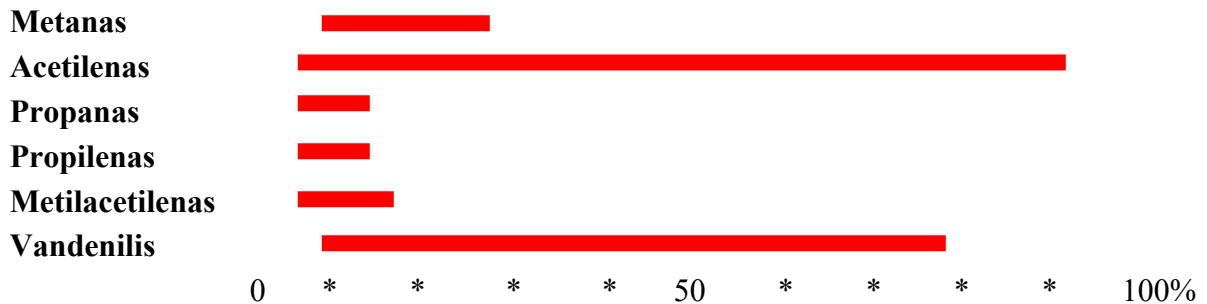
ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

esančia virš viršutinės sproginimo ribos, vis dėlto aplinkiniame ore gali būti toks sluoksnis, kad mišinys tampa „liesesnis“ ir dėl tegali lengvai sprogti.

2.39. Bet koks dujų nuotėkis sukelia sproginimo pavojų.

2.40. Draudžiama šildyti dujų balionus, nes tai gali sukelti grandininę dujų sąveikos reakciją.

2 Lentelė. Kai kurių plačiai vartojamų degiųjų dujų ore sproginimo ribos

2.41. Siekiant sumažinti profesinės rizikos veiksnių poveikį būtinos dirbant naudoti asmens apsaugos priemonės:

2.41.1. veidui ir akims apsaugoti turi būti išduodami specialus skydelis ar akiniai su apsauginiais stiklais - šviesos filtrais.

2.41.2. atliekant suvirinimo darbus uždaroje patalpoje, arba įrenginio (pvz. talpyklos) viduje naudojamos dujokaukės, į kurias suspaustas oras paduodamas iš baliono. Virinant spalvotus metalus ir lydinius, turinčius cinko, vario, švino, naudojamas filtruojantis respiratorius;

2.41.3. uždaroje ertmėje ir aukštai dirbantiems suvirintojams išduodami saugos diržai. Šie diržai turi būti patikrinti;

2.41.4. jeigu suvirintojo darbo vietoje triukšmo lygis viršija 85 dBA, tai suvirintojas privalo naudoti antifonus;

2.41.5. odinės pirštinės ir brezentinis ar kitos kibirkštims atsparios medžiagos kostiumas, siekiant apsaugoti nuo temperatūros ir skysto metalo purslų;

2.41.6. odiniai batai (reikia užleisti kelnes ant odinių batų, o batus sandariai suveržti);

2.41.7. apsauginiai akiniai su bespalviu stiklu - akių apsaugai nuo skeveldrų ir karšto šlako plaktuku ir kirstuku valant suvirinimo siūles;

2.41.8. virinant uždaroje, blogai ventiliuojamose, patalpos naudojamos dujokaukės;

2.41.9. suvirinant spalvotus metalus ir lydinius, turinčius cinko, vario, švino, naudotis filtruojamu respiratoriumi;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.41.10. suvirinant apsauginių dujų aplinkoje naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemonės.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbuotojas, atliekantis suvirinimo darbus prieš darbo pradžią privalo:

3.1.1. gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

3.1.2. išsamiai susipažinti su suvirinimo procedūros aprašu. Šį aprašą ruošia suvirinimo darbams vadovaujantis asmuo (suvirinimo darbų priežiūros meistras);

3.1.3. apsirengti darbo drabužiais, užsidėti pirštines, patikrinti ar tvarkingas apsauginis skydelis;

3.1.4. patikrinti suvirinimo įrenginio tvarkingumą, apžiūrėti ar nepažeista laidų izoliacija, įsitikinti ar tvarkingi kištukiniai lizdai;

3.1.5. atidžiai apžiūrėti darbo vietą, išvalyti statybinių medžiagų liekanas, pjuvenas, šiukšles bei degias medžiagas ne mažesniu kaip 5 m spinduliu; padaryti ne siauresnius kaip 0,8-1,0 m praėjimus, kad būtų galima saugiai atlikti suvirinimo darbus bei prižiūrėti agregatus. Darbo vietose ant pastolių, medinių paklotų reikia įrengti ugnies gesintuvus, taip pat pastatyti saugos aptvaras, kurios neleistų išlydytam metalui kristi ant dirbančiųjų arba apačioje praeinančių žmonių;

3.1.6. įsitikinti kad vieta, kurioje numatomi virinimo darbai yra gerai ventiliuojama. Nesant galimybės gerai ventiliuoti patalpą reikalauti atitinkamų asmeninių saugos priemonių (dujokaukė, respiratorius);

3.1.7. jeigu virinant naudojamos apsauginės dujos, įsitikinti, kad balionas yra užpildytas ir reduktorius yra tvarkingas. Apžiūrėti ar švari dujų padavimo tūta;

3.1.8. patikrinti ar suvirinimo įrenginys nėra užterštas dulkėmis. Pastebėjus dulkių sankaupą išvalyti jas. Dulkės mažina aušinimo efektyvumą.

3.2. Vykdamas suvirinimo darbus, sprogioje ir gaisrui pavojingose patalpose, suvirintojui elektros lanku, leidžiama dirbti tik su išduotu leidimu ugnies darbams.

3.3. Prieš suvirinant pertvaras ir konstrukcijas, apžiūrėti atliekamo darbo vietos kitą pusę (gretimas patalpas) ir įsitikinti, kad arti nėra lengvai įsiliepsnojančių medžiagų, elektros kabelių, prietaisų ir dujų vamzdžių, kurie gali užsidegti, sprogti.

3.4. Elektrinio suvirinimo įrenginius, išskyrus jungiamus komutaciniais aparatais arba kištukiniais sujungimais, prijungti ir atjungti turi teisę vidutinės elektrotechninės kvalifikacijos asmenys (toliau VK).

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.5. Elektrinio suvirinimo darbus atliekantiems asmenims, kurių žinios atitinka VK arba aukštą elektrotechninę kvalifikaciją (toliau AK) personalui keliamus reikalavimus, suteikiama teisė vienasmeniškai prisijungti arba atjungti nuo 0,4 kW elektros tinklo kilnojamosius elektrinio suvirinimo įrenginius. Prijungti ir atjungti žemesnio galingumo suvirinimo įrenginius gali PK kvalifikacijos personalas.

3.6. Kai vienu metu naudojamos keliais suvirinimo įrenginiais, jie turi stovėti vienas šalia kito ne arčiau kaip per 0,35 m. Atstumas tarp suvirinimo transformatoriaus ir acetileno generatoriaus turi būti ne mažesnis kaip 5 m. Suvirinimo laidus reikia tiesti ne arčiau kaip 1 m nuo acetileno ir kitų degiųjų dujų vamzdžių, o nuo deguonies balionų - 0,5 m.

3.7. Virš suvirinimo įrenginio kontaktų būtini stogeliai ir užrašai "Aukšta įtampa", "Žema įtampa".

3.8. Uždarose ir sunkiai prieinamose erdmėse elektrinio suvirinimo darbus privalo atlikti suvirintojas, stebimas dviejų asmenų, vieno iš kurių kvalifikacija turi būti ne žemesnė kaip VK. Stebėtojai turi būti išorėje ir kontroliuoti atliekamų suvirinimo darbų saugumą. Suvirintojas privalo užsisegti apraišus su prie jų pritvirtinta virve, kurios kitą galą turi laikyti vienas iš stebėtojų.

3.9. Elektrinio suvirinimo įrenginio korpusas turi būti įžemintas. Suvirinimo įrenginiai įžeminami prieš tai, kai yra prijungiami prie elektros tinklo.

3.10. Elektrinio suvirinimo įrenginio tuščios eigos įtampa neturi viršyti 48V. Virinant ypač pavojingomis sąlygomis (metalinių indų viduje, šuliniuose ir t.t.) suvirinimo įrenginių tuščios eigos įtampa neturi viršyti 12V.

3.11. Lauke statomi suvirinimo įrenginiai ir visi jų pagalbiniai prietaisai bei aparatai turi būti apsaugoti nuo vandens pusrų ir dulkių. Naudojant neapsaugotus suvirinimo įrenginius, virš jų įrengiamos nedegios medžiagos pastogės.

3.12. Ant suvirinimo įrengimų valdymo įtaisų užrašai arba sutartiniai ženklai, nurodantys jų funkcinę paskirtį, turi būti aiškūs.

3.13. Kilnojamų šviestuvų įtampa turi būti ne aukštesnė kaip 50V.

3.14. Elektrodo laikiklis turi būti lengvas, patogus dirbti, įgalintis gerai suspausti ir greitai pakeisti elektrodus, neprisiliečiant prie srovinių dalių, paprastai ir patikimai sujungtų su suvirinimo laidu, turėti apsauginį skydelį, saugantį suvirintojo ranką. Elektros laikiklio rankena turi būti pagaminta iš šilumos nelaidžios medžiagos.

3.15. Draudžiama naudoti elektrodo laikiklius su rankenoje esančiu elektros tiekimo laidu, jei srovės stiprumas yra 600 A arba didesnis, o taip pat draudžiama naudoti savo gamybos elektrodų laikiklius.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.16. Visi suvirinimo įrenginio valdymo įtaisai turi turėti patikimus fiksatorius arba ribotuvus, neleidžiančius jiems savaime arba atsitiktinai įsijungti arba atsijungti.

3.17. Pastebėjus bet kokią gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

3.18. Dujų balionų gabenimas:

3.18.1. kiekviena kartą gabenant balionus (nepriklausomai nuo to, kokiomis dujomis jie užpildyti), reikia įsitikinti, kad nėra jokio dujų nuotėkio.

3.18.2. dujų čiaupai turi būti patikimai uždaryti. Aklidangtis, arba gaubto veržlė, turi būti savo vietoje. Taip užtikrinamas papildomas saugumas tuo atveju, jei baliono čiaupas atsitiktinai atsidarytų;

3.18.3. jei baliono viršuje nėra vadinamojo „fiksauto apsauginio gaubto“, turi būti užsuktas apsauginis gaubtas;

3.18.4. visus įrenginius: reduktorius, žarnas, degiklius ir t.t. gabenant būtinai reikia atjungti nuo baliono;

3.18.5. draudžiama gabenti balionus uždaru automobiliu;

3.18.6. sukrauti balionai neturi išsikišti nė iš vienos gabenimo priemonės pusės;

3.18.7. propano balionai visada turi būti laikomi stati;

3.18.8. gabenant balionai turi būti patikimai pritvirtinti diržais;

3.18.9. draudžiama palikti atgabentus balionus transporto priemonėje, jie turi būti sukrauti patikimoje, gerai vadinamoje vietoje.

3.19. Prieš pradėdamas dirbti suvirintojas privalo:

3.19.1. užsivilkti darbo drabužius; kelnes dėvėti užleistas ant batų, švarką būtinai susisegti. Sukišti švarką į kelnes draudžiama. Patikrinti, ar apsauginiai akiniai bei skydeliai tvarkingi;

3.19.2. apžiūrėti balionus (ar nepraėjęs bandymo terminas, ar neužterštas tepalu ir kitais riebalais, ar tvarkingas ventilio atvamzdžio sriegis), reduktorius, žarnas, balionų transportavimo vežimėlius;

3.19.3. patikrinti priešgaisrinių apsaugos priemonių būklę.

3.20. Visos įrangos dalys turi būti teisingai surinktos, kad būtų išvengta atbulinio srauto ir nesusidarytų sistemoje sprogus mišinys. Sandarikliai ir tarpinės turi būti nepažeistos. Be to, skirtingos dalys turi būti to pačios gamintojo, kad būtų užtikrintas kiek galima geresnis sandarumas.

3.21. Draudžiama iš baliono imti deguonį, jei slėgis jame mažesnis kaip 0,5 bar.

3.22. Prieš prijungiant reduktorių prie baliono, reikia:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.22.1. patikrinti veržlės sriegį, ar yra tinkamas sandarinimo tarpiklis, draudžiama naudoti guminius ir odinius tarpiklius;
- 3.22.2. stovint šone, trumpam prapūsti atvamzdį (1 – 2 sek.), atidarius ventilio smagratį per $\frac{1}{4}$ apsisukimo;
- 3.22.3. deguonies reduktorius prie baliono prijungti specialiu raktu, kuris pastoviai turi būti pasuvirintoją dujomis;
- 3.22.4. reduktorių tvirtinti tik esant užsuktam baliono ventiliui;
- 3.22.5. įsitikinti, ar tvarkingi reduktoriaus manometrai;
- 3.22.6. prijungus reduktorių prie baliono, deguonies ventilių reikia atidarinėti iš lėto;
- 3.22.7. pajungus reduktorių ir pastebėjus dujų nutekėjimą per acetileno čiaupo tarpinę, uždarius baliono čiaupą užveržti tarpinės veržlės. Draudžiama eksploatuoti balionus, kurių čiaupai praleidžia dujas, o taip pat apvynioti juos izoliacine juosta.
- 3.23. Nustatyti teisingą slėgį pagal gamintojo pateiktą suvirinimo ir pjaustymo lentelę.
- 3.24. Paruošti tinkama antgalį ir neužmiršti sureguliuoti slėgį, pakeitus kitokį antgalį.
- 3.25. Patikrinti, kad antgalis nebūtų užterštas purvu ar nuodegomis.
- 3.26. Pakeisti sugedusį antgalį.
- 3.27. Antgaliui valyti naudoti teisingo dydžio valymo adatas.
- 3.28. Draudžiama:
 - 3.28.1. statyti balionus prie išėjimo;
 - 3.28.2. naudotis talpyklomis ir statinėmis, kaip stovais suvirinimo, pjaustymo arba litavimo darbams atlikti;
 - 3.28.3. dėti degantį degiklį ant statinės arba bako;
 - 3.28.4. suvirinimo metu stovėti prieš indo galus.
- 3.29. Paviršiaus dangas, jeigu galima, privaloma pašalinti prieš suvirinant ar pjaustant .
- 3.30. Pasirūpinti, kad įrangoje, kuri naudojama deguonies sistemoje, nebūtų net mažiausio kiekio alyvos ar tepalų.
- 3.31. Dirbant uždaroje ertmėje turi būti užtikrinta galimybė nedelsiant pasinaudoti kvėpavimo aparatu, gesintuvu bei dujų tiekimo atjungimo įrenginiu.
- 3.32. Kad apsauginis vožtuvas deramai reguliuotų dujų slėgį, dujų balionas turi būti laikomas stačiais.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.33. Pastačius balionus, reikia patikrinti, kad jie nenuvirstų ir ko nors nesugadintų ar nesužalotų. Balionus statyti tik ant lygaus ir tvirto pagrindo. Juos galima pritvirtinti grandine ar apkaba prie sienos, arba grandine prie specialaus balionų vežimėlio.

3.34. Prie balionų visada turi būti laikoma ugniai atspari pirštinė, kad būtų galima uždaryti baliono čiaupą atbulinio smūgio arba gaisro metu ir nesusižaloti rankos. Pirštinė turi būti gerai matomoje ir pasiekiamoje vietoje.

3.35. Deguonimi galima pjauti tuos metalus, kurie tenkina šias sąlygas:

3.35.1. metalo užsiliepsnojimo deguonyje temperatūra žemesnė už lydymosi temperatūrą; priešingu atveju metalas lydysis ir ims tekėti iš pjūvio anksčiau, negu jis pradės degti deguonyje;

3.35.2. metalo oksidų lydymosi temperatūra žemesnė už metalo degimo temperatūrą, nes sunkiai lydžių oksidų deguonies srovė neišpūs, ir pjovimo procesas gali nutrūkti;

3.35.3. degant metalui, deguonis turi išskirti šilumos tiek, kad jos pakaktų metalo užsiliepsnojimo temperatūrai palaikyti;

3.35.4. metalo šiluminis laidumas turi būti nedidelis, nes kitaip bus sunku įkaitinti metalą iki degimo temperatūros. Esant intensyviai šilumos nuvedimui, pjovimo procesas nevyks.

3.36. Darbo vietoje turi būti indas su vandeniu, degiklio antgalio aušinimui.

3.37. Injekcinio degiklio uždegimas:

3.37.1. atidaryti deguonies čiaupą. Palaukti pora sekundžių;

3.37.2. atidaryti degiųjų dujų čiaupą;

3.37.3. uždegti degiklį;

3.37.4. sureguliuoti liepsną.

3.37.5. Tolygaus slėgio degiklio uždegimas:

3.37.6. visiškai atidaryti degiųjų dujų čiaupą;

3.37.7. uždegti degiklį;

3.37.8. atidaryti deguonies čiaupą;

3.37.9. deguonies čiaupu sureguliuoti liepsną.

3.38. Judančios energetinių mechanizmų dalys privalo turėti apsauginius gaubtus.

3.39. Liestis prie mechanizmų judančių dalių draudžiama.

3.40. Liestis prie elektros srovei laidžių dalių (elektros spintose, skydeliuose, dėžutėse ir pan.), atidarinti elektros paskirstymo spintas, draudžiama.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	15 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.41. Kelti rankomis krovinius leidžiama moterims – 10 kg., vyrams – 30 kg.

3.42. Darbo metu lankytis kitose darbo vietose ar darbo vietą palikti be tiesioginį vadovo leidimo draudžiama.

3.43. Dirbti tik pavestą darbą, žinant jo saugius atlikimo būdus.

IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Darbuotojas, atliekantis suvirinimo darbus privalo:

4.1.1. vykdyti suvirinimo darbams vadovaujančio asmens (svirinimo darbų priežiūros meistro) nurodymus;

4.1.2. suvirinimo darbus atlikti pagal suvirinimo procedūrų aprašą;

4.1.3. suvirinimo įrenginius naudoti griežtai laikantis įrenginio gamintojo eksploatacijos instrukcijos;

4.1.4. neleisti suvirinimo įrenginiais naudotis neapmokytam ir neinstrukuotam personalui;

4.1.5. apsaugines dujas naudoti tik iš paženklintų balionų, kai gerai žinoma kokios dujos yra balione ir koks dujų slėgis;

4.1.6. pridėtines suvirinimo medžiagas naudoti pagal šių medžiagų gamintojo nurodymus;

4.1.7. esant būtinybei suvirinimo įrenginius aušinti oru arba nedegiomis inertinėmis dujomis;

4.1.8. suvirinimo įrenginius ruošti ar perkelti tik juos išjungus iš tinklo;

4.1.9. saugotis pačiam ir neleisti, kad ant kitų asmenų užtykštu skystas metalas;

4.1.10. pastebėjus suvirinimo įrenginio gedimą, ventiliacinės sistemos gedimą (jeigu reikalinga) pajutus elektros srovės poveikį, apdegus, ar pajutus ūmų sveikatos sutrikimą, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti vadovaujančiam darbuotojui ar tiesioginį vadovui.

4.2. Darbuotojui, atliekančiam suvirinimo darbus draudžiama:

4.2.1. suvirinimo patalpose arba arti suvirinimo vietos laikyti lengvai užsidegančias medžiagas;

4.2.2. vienu metu dirbti suvirintojams elektros lanku ir suvirintojams dujomis uždaroje patalpose;

4.2.3. palikti be priežiūros įjungtus suvirinimo įrenginius;

4.2.4. dirbti esant gedimui suvirinimo įrenginyje, elektrodų laikiklyje ar baliono reduktoriuje;

4.2.5. įžeminimui panaudoti įžeminimo kontūrus, vamzdynus ir pastato metalines dalis bei įrenginius;

4.2.6. dirbti esant pažeistai suvirinimo laidų izoliacijai;

4.2.7. remontuoti suvirinimo įrenginius neturint elektriko kvalifikacijos, negavus leidimo iš tiesioginio vadovo;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	16 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.2.8. naudotis netvarkingomis ir neišbandytais (dujokaukėms, apraišams) asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsaugos priemonėmis;

4.2.9. atlikti suvirinimo darbus vamzdynams, slėginiams įrenginiams, kol juose yra slėgis;

4.2.10. atlikti remonto darbus, panaudojant suvirinimą, įrenginiams, kuriuose yra degių medžiagų;

4.2.11. dirbti suvirinimo darbus lauke lyjant, sningant ir žaibuojant.

4.3. Kartu su suvirintoju dirbantys kitų profesijų darbininkai taip pat turi naudotis skydeliu arba akiniais su apsauginiu (šviesos filtru) stiklu.

4.4. Visi nuolatiniai suvirinimo darbai turi būti atliekami specialiose vėdinamose patalpose arba kabinose su šviesai nelaidžiomis ir nedegiomis sienelėmis. Nenuolatinių, taip pat stambių detalių suvirinimo darbų vietos, jeigu įmanoma, turi būti aptvertos ne žemesniais kaip 1,8-2,5 m šviesos nepraleidžiančiais skydais arba nedegiomis uždangomis. Kai suvirinama lauke, vietoje, kur žmonių judėjimas yra intensyvus, reikia pastatyti saugos aptvaras.

4.5. Tiesiant ir perkeltiant laidus, reikia imtis priemonių, kad nebūtų pažeista jų izoliacija, laidai nesiliestų su plieniniais lynais, acetileno aparato bei dujų (deguonies, propano-butano ir kt.) aparatūros žarnomis ir karštais vamzdžiais. Kad laidai nebūtų mechaniškai pažeidžiami, juos reikia įmontuoti į guminę žarną. Naudoti laidus su pažeista izoliacija draudžiama.

4.6. Neleidžiama virinti elektra indų su suslėgtomis dujomis arba oru, vamzdynų, rezervuarų, cisternų ir kitų talpyklų, kuriose buvo lengvai užsidegančių degiųjų, sprogiųjų arba toksinių medžiagų (skysčių, dujų, emulsijų ir pan.), prieš tai jų kruopščiai neišvalius (neišplovus) karštu vandeniu ir kaustine soda ir po to neprapūtus, neišdžiovinus bei nepatikrinus, ar talpyklose tikrai nėra pavojingos kenksmingos medžiagų koncentracijos. Suvirinimo darbus dirbti tik atidarius dangčius.

4.7. Virinant uždarose ertmėse ir lakštinių konstrukcijų viduje, įrengiamas specialus vėdinimas, kuris priklauso nuo darbo pobūdžio. Be to, virinant rankiniu būdu, reikia tiekti švarų orą tiesiai po suvirintojo skydeliu bei naudoti dielektrines saugos priemones: pirštines, kaliošus, kilimėlius, ant kurių turi būti žyma su kito bandymo data. Ypatingais atvejais suvirintojo darbus reikia atlikti su dujokauke. Neišbandytais saugos priemonėmis naudotis draudžiama.

4.8. Uždarose patalpose suvirinimo darbus turi atlikti suvirintojas, stebimas dviejų asmenų, vieno iš kurių kvalifikacija turi būti ne žemesnė kaip VK. Stebėtojai turi būti išorėje ir kontroliuoti suvirinimo darbų saugumą.

4.9. Virinti uždarose ir ribotose ertmėse leidžiama tik laikantis šių sąlygų:

4.9.1. komunikacijoms tiesti ir darbuotojams evakuoti turi būti įrengti liukai;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	17 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.9.2. nuolat turi veikti vietinė ištraukiamoji ventiliacija, pašalinanti kenksmingas medžiagas;
- 4.9.3. suvirinimo įrenginyje turi būti įtaisas, įgalinantis nutraukti apsauginių dujų tiekimą, nutrūkus įtampai suvirinimo srovės grandinėje;
- 4.9.4. virinant rankiniu būdu kintamos srovės įrenginiu, turi būti naudojamas tuščios eigos įtampos ribotuvas. Jeigu ribotuvas įrengtas šalia suvirinimo transformatoriaus, ribotuvą būtina įžeminti atskiru laidininku.
- 4.10. Suvirintojas elektros lanku, dirbantis uždarose ermėse, turi būti aprūpintas apsauginiu diržu su virve, kurio dalį, ne trumpesnę kaip 3 m negu reikia pasiekti darbo vietą laiko antrasis darbininkas, būdamas išorėje. Rezervuarų, katilų, cisternų ir kitų uždarytų metalinių talpų vidaus apšvietimui naudojami šviestuvai turi būti įrengti suvirinimo objekto išorėje arba naudojami ne aukštesnės kaip 12V įtampos kilnojamosios lempos ar šviestuvai apsaugoti vielos tinklu. Kilnojamųjų lempų transformatoriai turi būti statomi talpyklos išorėje. Kilnojamąjį šviestuvą jungti per autotransformatorių draudžiama.
- 4.11. Suvirinimo darbai elektros įrenginiuose atliekami atjungus elektros įtampą.
- 4.12. Prieš pradėdant vykdyti darbus atjungus įtampą, turi būti įvykdytos žemiau nurodytos techninės priemonės šiuo nuoseklumu:
- 4.12.1. įtampos šaltinio išjungimas;
 - 4.12.2. įrenginio atjungimas;
 - 4.12.3. imtis priemonių savaiminiam arba klaidingam komutacinių aparatų įsijungimui išvengti;
 - 4.12.4. plakatų, draudžiančių įjungti įtampą, iškabinimas;
 - 4.12.5. įtampos nebuvimo patikrinimas;
 - 4.12.6. įžeminimas;
 - 4.12.7. darbo vietos paruošimas.
- 4.13. Perkelti kilnojamuosius suvirinimo įrenginius reikia atjungti juos nuo tinklo.
- 4.14. Lauke statomi suvirinimo įrenginiai, taip pat visi jų pagalbiniai prietaisai ir aparatai turi būti apsaugoti nuo lietaus ir dulkių. Lauke naudojant neapsaugotos konstrukcijos suvirinimo įrenginius, virš jų turi būti įrengtos nedegamos medžiagos pastogės, apsaugančios, nuo kritulių suvirinimo įrenginius ir suvirinimo darbo vietą. Kai tokių pastogių nėra, lyjant ar snigiant suvirinimo darbus reikia nutraukti. Nustojus lyti ar snigti, tęsti elektros suvirinimo darbus gali leisti tik tiesioginis vadovas.
- 4.15. Vykdyti elektros suvirinimo darbus nuo kopėčių draudžiama.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	18 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.16. Netikėtai išjungus apšvietimą, nevaikščioti tamsoje, kol jo neįjungs. Ilgam išjungus apšvietimą reikia palaukti, kol tiesioginis vadovas ar darbininkas ateis ir išves iš tamsos, apšviesdamas praėjimą akumuliatoriniu žibintuvu ar kitu šviesos šaltiniu.

4.17. Darbuotojas, atliekantis dujinio suvirinimo darbus privalo:

4.17.1. vykdyti suvirinimo darbams vadovaujančio asmens (suvirinimo darbų priežiūros meistro) nurodymus;

4.17.2. suvirinimo darbus atlikti pagal suvirinimo procedūrų aprašą;

4.17.3. suvirinimo įrenginius naudoti griežtai laikantis įrenginio gamintojo eksploatacijos instrukcijos;

4.17.4. neleisti suvirinimo įrenginiais naudotis neapmokytam ir neinstruktuojamam personalui;

4.17.5. dujas naudoti tik iš paženklintų balionų, kai gerai žinoma kokios dujos yra balione ir koks dujų slėgis;

4.17.6. pridėtines suvirinimo medžiagas naudoti pagal šių medžiagų gamintojo nurodymus;

4.17.7. saugotis pačiam ir neleisti, kad ant kitų asmenų užtykštų skystas metalas;

4.17.8. pastebėjus suvirinimo įrenginio gedimą, ventiliacinės sistemos gedimą (jeigu reikalinga) pajutus elektros srovės poveikį, apdegus, ar pajutus ūmų sveikatos sutrikimą, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti vadovaujančiam darbuotojui ar tiesioginiam vadovui.

4.18. Draudžiama:

4.18.1. laikyti galvą tiesiai virš išsiskiriančių iš suvirinimo vietos dūmų ir dujų srauto;

4.18.2. naudoti deguonį ventiliavimui ar šaldymui;

4.18.3. liestis prie deguonies balionų rankomis ar pirštinėmis suteptomis tepalu;

4.18.4. pernešinėti balionus be neštuvų rankomis ar ant pečių, o taip pat ridenti;

4.18.5. nuiminėti baliono dangtelį daužant plaktuku;

4.18.6. eksploatuoti dujų balionus esant netvarkingiems slėgio matavimo prietaisams;

4.18.7. eksploatuoti balionus, turinčius įskilimų, įlenkimų ar kitų defektų;

4.18.8. vykdyti suvirinimo darbus neaptvertose darbo vietose, esančiose aukščiau kaip 1,3 m. virš žemės ar perdengimų, o taip pat neapšviestose vietose.

4.19. Nelaikyti antgalio labai arti gaminio, nes tai galėtų apriboti dujų srautą, įkaitinti antgalį, ir sukelti atbulinio pliūpsnio pavojų.

4.20. Darbo metu suskystintųjų dujų slėgis reguliuojamas reduktoriais. Reduktoriai sumažina ir palaiko pastovų 0,07 -1,5 bar darbinį dujų slėgimą. Jei suskystintųjų dujų slėgiui reguliuoti

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	19 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

montuojamas vandenilinis reduktorius, tai jame reikia pakeisti tarpiklį, atvamzdį, veržlę arba pagaminti pereinamąją movą su sriegiais iš dešinės į kairę. Kai suskystintosioms dujoms reguliuoti naudojamas acetileno reduktorius, prispaudžiamąją apkabą reikia pakeisti įeinamuoju atvamzdžiu su veržle. Reduktoriai, naudojami suskystintosioms dujoms reguliuoti, nudažomi raudona spalva.

4.21. Jeigu deguoniniai ir vandeniliniai reduktoriai buvo naudojami suskystintųjų dujų slėgiui reguliuoti, juos naudoti deguonies slėgiui reguliuoti draudžiama.

4.22. Draudžiama naudoti dujas iš balionų be reduktorių.

4.23. Esantis ant balionų reduktorius su pjovikliu sujungiamas lanksčia gumine, armuota audinių žarna. Ji turi būti ne trumpesnė kaip 10 metrų, bet ne ilgesnė kaip 30 m. Neleidžiama naudotis žarna, kuri sujungta daugiau kaip iš trijų dalių. Sujungti žarnų galai turi būti užmaiti specialia jungiamąją jungtimi (nipeliu). Žarnos prie pjoviklio ir reduktoriaus pritvirtinamos specialiais metaliniais pavalkėliais.

4.24. Stacionarūs metalo pjovimo punktai privalo turėti uždaro tipo apsauginius hidraulinius uždorius ir atitinkamą armatūrą. Apsauginiai hidrauliniai uždoriai turi atitikti nustatytą slėgį ir būti ne mažesnio kaip 3,2 m³/val. praleidžiamojo pajėgumo. Vietoj hidraulinių uždorių galima naudoti sausuosius uždorius arba atbulinius vožtuvus. Dirbant stacionarinėmis sąlygomis po reduktoriaus statomas atbulinis vožtuvas.

4.25. Kilnojamuosiuose punktuose, dirbant atvirame ore ir imant dujas iš baliono, atbulinio vožtuvo statyti nebūtina, bet rekomenduojama. Šiuo atveju draudžiama imti dujas sumažėjus slėgiui balione iki ribos, kai negalima palaikyti darbinio slėgio.

4.26. Kilnojamiesiems postams keliami šie reikalavimai:

4.27. kilnojamąjį postą sudaro suskystintųjų dujų balionas, deguonies balionas, reduktoriai prie abiejų balionų žarnų galų ir pjovikliai;

4.28. dujų balionai turi būti statomi toliau nuo praėjimo takų; ne arčiau kaip 1 m iki šildomųjų paviršių, ne arčiau kaip 10 m iki atviros ugnies ar pjovimo vietos ir ne arčiau kaip 5 m iki deguonies baliono;

4.29. suskystintųjų dujų balionai nudažomi skiriamąja spalva su techniniu dujų pavadinimu. Ant baliono turi būti pritvirtinta baliono techninių duomenų lentelė (pasas), kurioje įrašomas balioną gaminančios gamyklos pavadinimas, tūris, baliono numeris, pagaminimo data, baliono svoris, darbinis degimas, išbandymo slėgimas ir kito išbandymo data bei techninės kontrolės ženklas;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	20 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.30. dujų balionai turi būti uždengti nuo tiesioginių saulės spindulių. Draudžiama kartu laikyti deguonies ir kitų dujų balionus, taip pat pilnus balionus su tuščiais.
- 4.31. Balionus pervežti galima tik specialiai tam paruoštas vežimėliais, konteneriuose ar kituose įrenginiuose, kuriuose būtų užtikrintas balionų stabilumas. Dujų balionų transportavimo ir sandėliavimo darbus gali atlikti tik apmokyti ir nustatyta tvarka atestuoti asmenys.
- 4.32. Pjaunant metalą privaloma:
- 4.32.1. 20-30 mm ruožu pagal pjūvio liniją nuvalyti nuo metalo purvą, rūdis, dažus bei kitus nešvarumus;
 - 4.32.2. patikrinti, ar uždaryti visi pjoviklio čiaupai;
 - 4.32.3. atidaryti pusę apsisukimo dujų ventilių;
 - 4.32.4. atidaryti pusę apsisukimo deguonies baliono ventilių;
 - 4.32.5. atidaryti kaitinamojo deguonies čiaupą per pusę apsisukimo ir prapūsti pjoviklį, po to čiaupą vėl uždaryti;
 - 4.32.6. atidaryti degių dujų čiaupą ir uždegti dujas;
 - 4.32.7. atidaryti kaitinamojo deguonies pjovimo čiaupą ir nustatyti reikiamą liepsną;
 - 4.32.8. metalui įkaitus ir pradėjus lydytis, atidaryti pjaunamojo deguonies čiaupą;
 - 4.32.9. pjauti reikia pradėti nuo lakšto krašto.
- 4.33. Draudžiama nustatinėti dujų nutekėjimo vietas atvira ugnimi.
- 4.34. Jeigu pastebimas dujų nutekėjimas pro baliono ventilių ir membraną, reikia ventilių uždaryti, užsukti aklę bei apsauginį gaubtą ir užrašius kreida "Brokas" grąžinti į sandėlį.
- 4.35. Draudžiama laikyti (netgi laikinai) dujų balionus uždaroje ertmėje (rūsiuose, cisternose, dujų rezervuarų viduje ir panašiose uždaroje talpyklose).
- 4.36. Suskystintosios dujos, patekusios ant kūno, staigiai šaldamos jį nudegina, todėl pastebėjus nors mažiausia balionų gedimą, reikia iš karto sustabdyti darbus ir, užsidėjus pirštines, užsukti ventilius.
- 4.37. Įrengimų paviršius, taip pat apsauginių ekranų paviršius pjaunant metalą neturi įkaisti daugiau kaip 45° C.
- 4.38. Kai pjaunant įkaista tūta, reguliuojama pašildančioji liepsna iki normalios. Labai įkaitęs antgalis ataušinamas vandeniu. Kad vanduo nepatektų į pjoviklio kanalus, uždaromas tik dujų ventilis. Užsiteršę tūtos kanalai išvalomi varine arba aliuminine adata.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	21 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.39. Montavimo atveju ant pastolių metalą pjaustyti galima tik 5 metrų spinduliu aplink pjaustymo vietą pašalinus degias medžiagas. Pastolių mediniai paklotai turi būti uždengti metalo lakštais, šalia reikia pasistatyti indų su vandeniu.
- 4.40. Draudžiama veržti balionų ar reduktorių srieginius sujungimus, kai baliono su dujomis čiaupas yra atidarytas.
- 4.41. Draudžiama naudoti reduktorius ir atvamzdžius su sugadintais sriegiais.
- 4.42. Žarnoms sujungti su reduktoriais, degikliais, pjovikliais naudojami tik plieniniai pavalkėliai; naudoti sujungimui vielą draudžiama.
- 4.43. Draudžiama naudoti kiauras žarnas, jas remontuoti izoliacine juosta ar kita medžiaga. Remontuojant žarnas, netinkamą vietą reikia išpjauti, o po to sujungti nipeliu ir gnybtais.
- 4.44. Darbo metu reikia apsaugoti, kad žarnos nesusiliestų su įtampą turinčiais laidais, įkaitusiais daiktais, riebaluotomis ar tepaluotomis medžiagomis.
- 4.45. Draudžiama žarnas persukti, perlenkti ar perlaužti. Žarnas reikia išdėstyti taip, kad ant jų nepatektų kibirkštys, metalo pūslai ar šlakas ir kad per jas nevaikščiotų darbuotojai. Žarnas, esančias praėjimuose ir pravažiavimuose, būtina apsaugoti nuo galimų sužalojimų specialiomis dėžutėmis.
- 4.46. Norint išvengti stipraus perkaitimo, degiklį (pjoviklį) būtinai reikia periodiškai atvėsinti šalto, švaraus vandens inde. Kišti į vandenį degiklį (pjoviklį), kai atsuktas acetileno ventilis, draudžiama.
- 4.47. Jeigu sugenda deguonies ar acetileno ventilis, toliau dirbti draudžiama, o degiklį (pjoviklį) reikia remontuoti.
- 4.48. Draudžiama uždegtą degiklį (pjoviklį) mėtyti, daužyti ar kitaip mechaniškai paveikti.
- 4.49. Negalima darbo pertraukų metu palikti metalo pjaustymo įrangos uždaroje patalpose ar sunkiai prieinamose vietose.
- 4.50. Tuo pat metu dirbti metalo pjovimo dujomis ir elektros suvirinimo darbus uždaroje patalpose draudžiama.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Pastebėjus bet kokius gedimus, sutrikimus, nesklandumus, trūkumus, darbuotojas turi atitinkamai pranešti tiesioginiam vadovui.
- 5.2. Nusimovus žarnai arba jai prakiurus, reikia nedelsiant užsukti dujų baliono ventily.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	22 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.3. Užsidegus žarnai, reikia greitai perlenkti šalia degančios vietos esančią žarną iš reduktoriaus (generatoriaus) pusės ir užsukti reduktoriaus ventiliį.

5.4. Veiksmai nutekėjus deguoniui:

5.4.1. užgesinti degiklį ir užsandarinti kitą įrangą, kurioje gali įsižiebtį ugnis;

5.4.2. įspėti visus esančius patalpoje apie pavojų;

5.4.3. uždaryti pagrindinius dujų tiekimo šaltinius;

5.4.4. atidaryti langus bei duris ir gerai išvedinti patalpas;

5.4.5. radę nutekėjimą, sustabdyti jį. Pradedant darbą, patikrinti ar visi sujungimai sandarūs.

5.5. Atbulinis pliūpsnis:

5.5.1. atbulinio pliūpsnio metu liepsna pokštelėdama įsiveržia atgal į degiklį. Liepsna arba gęsta, arba vėl užsidega antgalio angoje;

5.5.2. atbulinis pliūpsnis įvyksta dėl disbalanso antgalio angoje. Dujos dega greičiau negu jos gali ištekti.

5.6. Lėto dujų tekėjimo priežastys:

5.6.1. neteisingai nustatytas slėgis reduktoriuje arba degiklyje;

5.6.2. slėgio nuostoliai žarnose priklausomai nuo jų ilgio;

5.6.3. balionas išnaudojamas iki „paskutinio lašo“;

5.6.4. dujų mišinio temperatūra. Jeigu dujų mišinys įkaitinamas per karštu antgaliu ar degikliu, tai degimo greitis didėja sukeldamas atgalinio pliūpsnio pavojų;

5.6.5. turbulencija (trikdymas) dujų sraute. Jis gali kilti dėl metalo lašų antgalio kanale bei dėl sugadintos ar subraižytos antgalio angos.

5.7. Negęstantys atbulinis pliūpsnis:

5.7.1. negęstančio atbulinio pliūpsnio metu liepsna siurbiamą atgal ir toliau dega degiklio viduje, dažniausiai toje vietoje, kur deguonis maišosi su degiosiomis dujomis. Po pokštelėjimo degiklyje pasigirsta švilpimas;

5.7.2. negęstančio atbulinio pliūpsnio pradžia – atbulinis pliūpsnis. Jis įkaitina degiklyje sumaišymo vieta, o tuo pačiu laiku smūginė banga liepsnos priekyje pastumia deguonį ir degiąsias dujas atgal į kanalus. Kai dujos dar kartą išteka po atgalinio pliūpsnio, sumaišymo vietoje gali kilti negęstantis atbulinis pliūpsnis, jeigu tuo laiku sienelių temperatūra pasieks dujų mišinio uždegimo temperatūrą.

5.8. Prasidėjus negęstančiam atbuliniam pliūpsniui nedelsiant:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	23 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 5.8.1. uždaryti degiklio čiaupus: pirma – deguonies, po to – degiųjų dujų;
- 5.8.2. nutraukti deguonies ir degiųjų dujų tiekimą;
- 5.8.3. ataušinti degiklį vandeniu;
- 5.8.4. atidžiai patikrinti sandariklį ir antgalį.
- 5.9. Atbulinis smūgis:
- 5.9.1. atbulinis smūgis būna tada, kai liepsna plinta per degiklį į vieną iš dujų žarnų, todėl žarna sprogstą. Jeigu nėra apsauginio uždorio, tai atbulinis smūgis gali patekti toliau į reduktorių ir įsiveržti į balioną.
- 5.9.2. atbulinis smūgis kyla uždegant degiklį tuo atveju, kai vienoje iš žarnų yra dujų mišinys. Dujų mišinys žarnoje susidaro dėl atbulinio srauto, t.y. aukštesnio slėgio dujų tekėjimo į žemesnio slėgio liniją. Jei žarnoje susikaupia pakankamai dujų mišinio, tai sprogstą taip smarkiai, kad žarna sutrūksta.
- 5.10. Atbulinio srauto priežastys gali būti tokios:
- 5.10.1. antgalis užsiteršė purvu, šlakais ar buvo sugadintas;
- 5.10.2. neteisingai atliekama uždegimo procedūra;
- 5.10.3. tolygaus slėgio degiklis: jeigu deguonies slėgis yra per didelis, ir darbuotojas atidaręs abu degiklio čiaupus bando, esant dideliame deguonies srautui, uždegti. Deguonis gali patekti į degiųjų dujų tiekimo liniją;
- 5.10.4. injekcinis degiklis: jeigu bus atidarytas tik acetileno čiaupas ir uždegtas, neveiks traukos jėga ir kils pavojus, kad acetilenas gali patekti į deguonies tekimo liniją;
- 5.10.5. slėgio kritimas, susijęs su dujų tekėjimo apribojimu vienoje iš žarnų; pvz.: žarna, nesvarbu kurioje vietoje buvo užspausta;
- 5.10.6. viename iš balionų pasibaigė dujos. Toje linijoje krenta slėgis ir aukštesnio slėgio dujos gali patekti į žemesnio slėgio dujų liniją;
- 5.10.7. žarnos nebuvo prapustos prieš uždegant. Jos visuomet turi būti prapučiamos tokia pačia tvarka: po vieną vienu metu. Tuo pat metu reikia įsitikinti, ar yra dujų tėkmė kitose linijose.
- 5.11. Įvykus atbuliniam smūgiui:
- 5.11.1. įsiveržimo galima išvengti įtaisius kokio nors tipo apsauginį uždorį prie degiklio rankenos ir/arba prie reduktoriaus;
- 5.11.2. nedelsiant užsukti abiejų balionų – degiųjų dujų ir deguonies – čiaupus. Rankai apsaugoti naudoti ugniai atsparia pirštine. Liepsna užges, kai bus nutrauktas degiųjų dujų tiekimas;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	24 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.11.3. patikrinti, ar čiaupas sandariai užsuktas ir neleidžia dujų. Sandariai užsuktame balione porėta masė sustabdys angliavandenių skaidymąsi;

5.11.4. patikrinti ar acetileno balionas nėra karštas. Karštas balionas – angliavandenių skaidymosi ženklas. Jeigu vyksta skaidymasis kuo greičiau palikti darbo vieta ir įrankius. Pasitraukti iš vietos kuo toliau. Evakuoti žmonės. Pranešti darbų vadovui. Laukti sprogimo. Nieko neleisti į teritoriją;

5.12. Įvykus nelaimingam atsitikimui:

5.12.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.

5.12.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims.

5.12.3. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).

5.12.4. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

5.13. Kilus gaisrui:

5.13.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

5.13.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);

5.13.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviesti ugniagesius;

5.14. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:

5.14.1. priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji, medicinos pagalba - **112**;

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Būtina išjungti elektros srovę ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

5.1.1. jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

5.1.2. pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	25 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 5.1.3. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja kištukinis elektros lizdas, jungiklis);
- 5.1.4. pajutus svylančių laidų kvapą;
- 5.1.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui.
- 5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui reikia:
- 5.2.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;
- 5.2.2. informuoti tiesioginį vadovą;
- 5.2.3. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Galima daryti tik pakeitimus būtinus gelbstint gyvybę ar sveikatą.
- 5.3. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti vadovą.
- 5.4. Esant ypatingam atvejui, keliančiam grėsmę darbuotojo saugai ar gyvybei, evakuotis iš pastato artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.
- 5.5. Įvykus elektros įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesusidarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.
- 5.6. Gelbėjimo tarnybos telefono numeris **112**.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Baigus suvirinimo elektros lanku darbus reikia:
- 6.1.1. atjungti suvirinimo įrenginius iš maitinimo tinklo;
- 6.1.2. patikrinti:
- 6.1.3. ar nesijaučia patalpoje dujų, degėsių ir kitų nebūdingų specifinių kvapų;
- 6.1.4. ar išjungti, kurie pasibaigus darbui turi būti išjungiami, elektros įrenginiai, apšvietimas;
- 6.1.5. ar nepalikta pašalinių degių skysčių bei lengvai užsiliepsnojančių medžiagų.
- 6.1.6. surinkti įrankius, kabelį ir kartu su kilnojamuoju suvirinimo elektra agregatu padėti į sandėlį arba į kitas specialiai tam skirtas patalpas;
- 6.1.7. jeigu suvirinimo darbai atliekami energetiniuose įrenginiuose, plakatai "Neatidaryti! Įrenginiuose dirbama" turi būti paliekami tol kol nustatyta tvarka nebus apiformintas darbų užbaigimas nurodyme;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	26 psl. iš 26
	SUVIRINIMO ELEKTRA, DUJOMIS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 6.1.8. apie darbo metu iškilusius nesklandumus informuoti tiesioginį vadovą;
- 6.1.9. patikrinti individualiųjų saugos priemonių ir įrankių tvarkingumą, perduoti juos saugojimui;
- 6.1.10. sutvarkyti savo darbo vietą, pašalinti šiukšles ir medžiagų atliekas;
- 6.1.11. šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti.
- 6.2. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus informuoti tiesioginį vadovą.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO VALYMO DARBUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 5

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 9
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO VALYMO DARBUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Savarankiškai valymo darbus gali atlikti asmuo:

1.1.1. teoriškai ir praktiškai išmokytas saugiai dirbti;

1.1.2. patikrinęs sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius (sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu);

1.1.3. tinkamai instruktuojamas: išklauses darbuotojų saugos ir sveikatos, priešgaisrinės saugos įvadinis, pirminius ir papildomus, periodinius instruktavimus darbo vietoje;

1.2. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.

1.3. Dirbantis valymo darbus darbuotojas (toliau – valytojas) privalo:

1.3.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių;

1.3.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;

1.3.3. laikytis įrenginių ir mechanizmų, su kuriais dirba, eksploatavimo taisyklių;

1.3.4. susipažinęs plovimui naudojamų cheminių medžiagų SDL, apmokytas saugiai dirbti su naudojamomis cheminėmis medžiagomis

1.3.5. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;

1.3.6. darbo įrankius ir įrenginius naudoti pagal paskirtį;

1.3.7. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instruktuojamas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejojimo atveju, prašyti vadovą, kad paaiškintų, kaip saugiai atlikti užduotį.

1.3.8. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;

1.3.9. apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui.

1.4. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti padalinio vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

1.5. Asmens higienos reikalavimai:

1.5.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.5.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 9
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO VALYMO DARBUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.5.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.5.4. prieš pertraukas nusiplauti rankas švriu vandeniu su muilu;

1.5.5. pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

1.6. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pavojingi ir kenksmingi profesinės rizikos veiksniai darbo aplinkoje:

2.1.1. nelygi, slidi, užgriozdinta krovinių pernešimo, pakrovimo ir iškrovimo darbų vieta;

2.1.2. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;

2.1.3. griūvančios neteisingai sukrautos krovinių rietuvės;

2.1.4. galimybė susižeisti į aštrias krovinių įpakavimo briaunas;

2.1.5. galimybė susižeisti sudužusios stiklinės taros stiklais;

2.1.6. galimybė apsipilti pernešamais, iškraunamais ir pakraunamais kenksmingais bei nuodingais skysčiais;

2.1.7. birių medžiagų dulkės; oro užterštumas (kenksmingas išmetamų dujų poveikis);

2.1.8. elektros traumos galimybė;

2.1.9. terminiai ir cheminiai nudegimai;

2.1.10. mechanizmų eksploatavimo taisyklių pažeidimai;

2.2. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio.

2.3. Būtinės asmeninės apsaugos priemonės:

2.3.1. darbo kostiumas-spec. apranga;

2.3.2. darbo pirštinės (medvilninės, guminės);

2.4. Darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais, naudotis jose pavaizduotas saugos priemones.

2.5. Vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 9
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO VALYMO DARBUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.6. Dirbantysis privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis, kai to reikalauja saugos ir sveikatos norminiai aktai, naudoti jas viso darbo proceso metu; rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones, laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie jų susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

3.2. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų darbo drabužiais.

3.3. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti ar grindys sausos, neslidžios, neužkrauti vaikščioti skirti takai. Vizualiai patikrinti, ar pakankamas apšvietimas.

3.4. Apžiūrėti elektros įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.

3.5. Prieš jungiant elektros įrenginius įsitikinti ar pakankamo ilgio kabelis, jo pailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

3.6. Patikrinti darbo įrankius (kibirus, šepečius, šluotas). Šiukšlinės ir kibirai privalo turėti tvarkingus, stipriai pritvirtintus lankelius ir rankenėles be aštrių briaunų. Draudžiama dirbti netvarkingais įrankiais.

3.7. Įrankių mediniai kotedai turi būti lygūs, be įskilimų ar atskilimų, lakuoti arba dažyti. Šepečio kotedas turi būti ne ilgesnis kaip 1,5 m.

3.8. Chemines priemones saugoti uždaruose induose ant kurių užrašytas cheminės medžiagos pavadinimas ir kurie pritaikyti laikyti šiai cheminei medžiagai.

3.9. Prieš pradėdant naudoti naujas chemines medžiagas susipažinti su gamintojo pateikiama informacija nurodyta saugos duomenų lapuose, taip pat vadovautis instrukcijomis ir ženklinimu ant pakuotės.

3.10. Patikrinti valomus ir plaunamus langus, ar patikimai jie įtvirtinti, ar neįskilę stiklai.

3.11. Vizualiai patikrinti naudojamą elektrinį valymo - plovimo prietaisą:

3.11.1. ar tvarkingas elektros kabelio kištukas, kištukinis lizdas, į kurį jungiamas elektrinis valymo - plovimo prietaisas;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 9
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO VALYMO DARBUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.11.2. ar nepažeisti elektros laidai, jungiantys elektrinį valymo - plovimo prietaisą su elektros tinklu, ar nepažeista jo izoliacija;

3.11.3. ar elektrinį valymo - plovimo prietaisą jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, tepaluotų paviršių, lynų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įžemintų įrenginių, centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių;

3.11.4. ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų; laidai (kabelis) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų įmanoma ant jų užlipti ar einant už jų užkliūti;

3.11.5. ar pakankamo ilgio elektros kabelis.

3.12. Draudžiama:

3.12.1. liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrenginius;

3.12.2. dirbti su elektros įrankiais ar įrenginiais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

3.12.3. dirbti su elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais, jei ant jų pateko skysčiai, sudrėko.

3.13. Pastebėjus bet kokią gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

4.2. Valyti patalpas reikia tada, kai patalpoje nėra dirbančiųjų.

4.3. Prieš plaunant grindis, reikia jas iššluoti, kad ant grindų neliktų kokių nors aštrių daiktų.

4.4. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nedaryti staigių judesių.

4.5. Kibirus, šluotas ir kitas pagalbines priemones laikyti taip, kad netrukdytų kitiems.

4.6. Grindis plauti specialiais šepetiais ar įtaisais.

4.7. Valant grindjuostas ir kitas medines detales, būtina dėvėti darbines pirštines, kad į rankas nepatektų rakštys.

4.8. Plaunant laiptines, kibirą su vandeniu statyti ant viršutinės laiptų pakopos.

4.9. Šiukšles, atliekas krauti į specialiai tam skirtą vietą (tarą), nepalikti jų ant tako, kampuose ir neapšviestose vietose.

4.10. Stebėti, kad būtų švarūs ir saugūs laiptai ir koridoriai, šalinti iš jų šiukšles, kitas atliekas, žiemos metu nuvalyti nuo jų ledą ir pabarstyti pakopas smėliu.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 9
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO VALYMO DARBUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.11. Elektrosaugos reikalavimai:

4.11.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;

4.11.2. nedirbti su elektros įrenginiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

4.11.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrenginiais, prietaisais;

4.11.4. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių (centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir elektros įrenginių metalinių dalių (stalinės lempos ir kt.), kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;

4.11.5. panaudojus elektros įrenginį, prietaisą tuoj pat jį išjungti;

4.11.6. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų, kištuko, kištukinio lizdo. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis reikiamą elektrotechninio personalo kvalifikaciją.

4.12. Grindų ar sienų plovimui naudoti muilą arba specialias valymo priemones.

4.13. Praustuvų, klozetų valymui naudoti specialias valymo priemones.

4.14. Klozetus ir tualetų grindis dezinfekuoti specialiomis priemonėmis.

4.15. Dirbant su dezinfekuojamaisiais skysčiais, būtina dėvėti gumines pirštines.

4.16. Baigus darbą su dezinfekuojamaisiais skysčiais, būtina nuplauti gumines pirštines su muilu, nenusimovus jų nuo rankų. Nuo rankų nusimauti tik švarias pirštines.

4.17. Šluostant nuo lubų ar karnizų dulkes, naudoti skečiamąsias kopėčias, kurias tuo metu turi prilaikyti antras asmuo. Šio darbo metu reikia dėvėti apsauginius akinius, kvėpavimo takų asmenines apsaugos priemones.

4.18. Skečiamosios kopėčios turi būti sukabintos specialiu kabliu arba fiksavimo įtaisu, kad pačios neišsiskęstų, ir aprūpintos neslystančiais antgaliais.

4.19. Lipti kopėčiomis galima į tokį aukštį, kad paskutinė viršutinė pakopa būtų ne žemiau kaip krūtinės lygyje.

4.20. Langams valyti naudoti šepečius pailgintais kotais, valant išorinius langus draudžiama persisverti į lauko pusę.

4.21. Valyti dulkes nuo apšvietimo armatūros, elektros įtaisų ir įrenginių gali tik elektrotechninio personalo darbuotojas.

4.22. Darbuotojui draudžiama:

4.22.1. valyti veikiančius mechanizmus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 9
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO VALYMO DARBUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.22.2. liesti rankomis arba įrankiais judančias mašinų detales, elektros laidus ir kitus įrenginius su elektros įtampa;
- 4.22.3. lipti ant šildymo, santechninių įrenginių, atsitiktinių pakylų (dėžių, ištrauktų stalčių, atidarytų durelių ir pan.);
- 4.22.4. atremti kopėčias ir pačiam remtis į langų rėmus ar stiklus;
- 4.22.5. valymui naudoti degius ir nežinomos paskirties skysčius ir rūgštis;
- 4.22.6. valyti įskilusius ar suskilusius, neįtvirtintus langų stiklus ir rėmus;
- 4.22.7. drėgnu skuduru, šepečiu, šluota arba rankomis liesti elektros laidus, elektros kištukinius lizdus, jungiklius, elektros įrenginius, atidaryti paskirstymo dėžutes ir skydelius;
- 4.22.8. liesti nutrūkusius, su pažeista izoliacija laidus, netvarkingus kištukų lizdus, jungiklius, kitus elektros įtaisus;
- 4.23. Pastebėjus valomame plote elektros instaliacijos pažeidimus, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti apie tai tiesioginiam vadovui.
- 4.24. Elektros įrenginį (elektrinį valymo - plovimo prietaisą) išjungti šiais atvejais:
- 4.24.1. sugedus elektros įrenginiui;
- 4.24.2. nutrūkus elektros energijos tiekimui;
- 4.24.3. pažeidus laidų izoliaciją arba kai jaučiamas degančios izoliacijos kvapas;
- 4.24.4. pajutus elektros srovės poveikį;
- 4.24.5. padidėjus triukšmui ar vibracijai;
- 4.24.6. įvykus nelaimingam atsitikimui ar avarijai, kilus gaisrui.

V. ĮMONĖS DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

- 5.1. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavoingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį vadovą.
- 5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui:
- 5.2.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.
- 5.2.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui. Asmuo, matęs nelaimingą

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 9
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO VALYMO DARBUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims.

5.2.3. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).

5.2.4. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti padalinio vadovui.

5.3. Pajutus elektros įtampą ant metalinių įrenginių korpuso dalių, darbą nutraukti, pranešti padalinio vadovui ir, prieš pasitraukiant į saugią vietą, imtis priemonių (aptveri, pakabinti plakatus ir saugoti), kad kiti asmenys negalėtų prisiliesti prie pavojingos vietos.

5.4. Kilus gaisrui:

5.4.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

5.4.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);

5.4.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviešti ugniagesius;

5.4.4. **Gelbėjimo tarnybos telefonas – 112.**

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Apžiūrėti įrengimus ar nėra darbo vietose pašalinių daiktų, medžiagų, įrankių. Sutvarkyti darbo vietą, išnešti atliekas į jų saugojimo vietas.

6.2. Pašalinti esamus nukrypimus, o jeigu tai padaryti neįmanoma savo jėgomis - pranešti tiesioginiam vadovui.

6.3. Surinkti visus naudotus įrankius, išnešti šiukšles arba darbo metu susikaupusias atliekas

6.4. Apie darbo metu pastebėtus nesklandumus bei ypatumus pranešti tiesioginiam vadovui.

6.5. Išeidamas paskutinis ir užrakindamas duris (prieš pridudant/įjungiant signalizaciją) privalo patikrinti:

6.5.1. ar uždaryti langai ir kitos angos;

6.5.2. ar nėra pasilikusių žmonių;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 9
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO VALYMO DARBUS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

6.5.3. ar išjungti elektros įrenginiai, apšvietimas ir kiti įrenginiai, kurie turi būti išjungti pasibaigus darbui;

6.5.4. ar patalpose nesijaučia degėsių, dujų ir kitų nebūdingų įprastai kvapų.

6.6. Asmenines apsaugos priemones nunešti į jų laikymo vietą.

6.7. Persirengti darbo drabužius buitinėse patalpose.

6.8. Nusiplauti rankas ir veidą šiltu vandeniu su muilu arba esant galimybei išsimaudyti po dušu.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 9

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** dirbti traktorininku gali asmuo:

1.2.1. turintis atitinkamą vairuotojo pažymėjimą ir ne jaunesni kaip 18 metų;

1.2.2. gerai susipažinęs su darbu naudojamų įrenginių ir prie traktoriaus kabinamų agregatų eksploatacijos instrukcijomis;

1.2.3. praėję privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;

1.2.4. išklause (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;

1.2.5. išklause (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;

1.2.6. išklause (pasirašytinai) įvadinį priešgaisrinį ir priešgaisrinį darbo vietoje instruktažus.

1.3. Periodinis instruktažas pravedamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvylika mėnesių.

1.4. Darbuotojas privalo laikytis administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.

1.5. Darbo vietoje papildomas instruktavimas pravedamas:

1.5.1. atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti naujas pavojingas ar (ir) kenksmingas medžiagas;

1.5.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, saugaus darbų atlikimo taisykles ir kt.);

1.5.3. darbuotojui pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus, kurių nevykdant įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, incidentas, avarija, gaisras, sprogimas, arba pastebėjus jo nesaugų elgesį;

1.5.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

1.5.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų;

1.5.6. vadovui ar darbdavio įgaliotam asmeniui nusprendus, kad to reikia siekiant apsaugoti darbuotojus nuo traumų ar profesinių ligų.

1.6. Darbuotojas privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.

1.7. Ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus ar naudoti narkotines bei toksines medžiagas - draudžiama.

1.8. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą ar apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam įmonės vadovui, jeigu reikia iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Darbo vietą ir įrengimų būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokias, kokios buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių įmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami aktu.

1.9. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualios apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam įmonės vadovui.

1.10. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklause instruktažą, ir vykdyti tiesioginio **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vadovo nurodymus.

1.11. Priešgaisriniai saugos reikalavimai:

1.11.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

1.11.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra nedegus indas nuorūkoms dėti;

1.11.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 1.11.4. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui;
- 1.11.5. baigus darbą, draudžiama palikti tepaluotas medžiagas bei išsiliejusius skysčius;
- 1.11.6. draudžiama naudotis tepalais, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais darbo drabužiais ar pirštinėmis.
- 1.17. Asmeninės darbo higienos reikalavimai:
- 1.18.1. į darbą atvykti švariam ir tvarkingai apsirengus;
- 1.18.2. darbo drabužius laikyti atskirai nuo asmeninių drabužių;
- 1.18.3. nuolat prižiūrėti rankų nagus (juos karpyti, valyti panages);
- 1.18.4. plauti rankas prieš valgį ir pasinaudojus tualetu;
- 1.18.5. draudžiama valgyti darbo vietoje;
- 1.18.6. laikytis darbo ir poilsio režimo;
- 1.18.7. darbuotojų specialūs rūbai turi būti laiku valomi, plaunami ir remontuojami, vadovaujantis įmonėje nustatytais terminais ir saugomi buitinių patalpų spintelėse.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

- 2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:
- 2.1.1. elektros srovės poveikis - galimi širdies veiklos, kvėpavimo sutrikimai, įvairių laipsnių nudegimai, netenkama sąmonės, kartais ištinka staigi mirtis;
- 2.1.2. netvarkingas traktorius, kombainas ir kitos darbo priemonės, įrankiai, mechanizmai - galimos sunkios bei mirtinos traumos;
- 2.1.3. nepakankamas darbo vietos apšvietimas - galimi regos sutrikimai, traumos;
- 2.1.4. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje - neigiamas poveikis organizmui;
- 2.1.5. statūs šlaitai ir grioviai - galimos traumos;
- 2.1.6. nepalankios meteorologinės sąlygos - galimos traumos;
- 2.1.7. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, patalpos ir kt. - galimas susižeidimas, sužalojimas;
- 2.1.8. avarinės būklės pastatai - galimos traumos, netgi mirtinos;
- 2.1.9. dulкės (organinės ir neorganinės kilmės), alergiškai veikiančios visą organizmą - galimi uždegimai, alerginės ir profesinės ligos;
- 2.1.10. triukšmas, vibracija - neigiamas poveikis centrinei nervų sistemai;
- 2.1.11. karšti skysčiai, garai - galimi įvairių laipsnių odos nudegimai;
- 2.1.12. besisukančios ir kitaip judančios įrenginio dalys - galimos traumos;
- 2.1.13. aštrus įrenginių, inventoriaus, mechanizmų kampai - galimi sužeidimai, traumos; (ten kur dirba su įrenginiais);
- 2.1.14. krintantys, griūvantys daiktai, kroviniai - galimos traumos, sunkūs sužeidimai;
- 2.1.15. dūžtantys daiktai, kroviniai (stiklas, plastmasė ir kt.), šukių valymas - galimos pjautinės traumos, sužeidimai;
- 2.1.16. neprognozuojami stichiniai gamtos reiškiniai - galimos traumos, sunkūs sužeidimai;
- 2.1.17. sieros rūgštis akumuliatorių baterijos elektrolite yra nuodinga ir pavojinga - ji gali nudeginti odą;
- 2.1.18. fizinė perkrova (vienkartinė keliamo ar pernešamo krovinio masė: moterims – 10 kg, vyrams - 30 kg), krovinį keliant rankomis, gali kilti pavojus susižaloti, ypač nugarą, jei krovinys yra:
- 2.1.18.1. pernelyg sunkus arba didelis;
- 2.1.18.1. griozdiškas arba nepatogus suimti (paimti);
- 2.1.18.2. nestabilus arba jo turinys sunkiai perkeliamas;
- 2.1.18.3. tokioje padėtyje, kad turi būti laikomas arba juo turi būti manipuluojama per atstumą nuo liemens, arba liemenį lenkiant arba sukant.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.2. Darbdavys (įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius) privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Būtinės priemonės:

2.2.1. darbo pirštinės;

2.2.2. signalinė liemenė;

2.3. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

2.3.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

2.3.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir esamą darbuotojo sveikatos būklę;

2.3.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.

2.4. Asmeninė apsaugos priemonė naudojama, kai darbo aplinkoje negalima išvengti rizikos arba pakankamai ją apriboti kolektyvinėmis saugos arba darbo organizavimo priemonėmis, metodais ir būdais.

2.5. Darbdavys, esant reikalui, turi nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą.

2.6. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą.

2.7. Asmeninė apsauginė priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

2.8. Darbuotojas privalo:

2.8.1. prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari, ar nepasibaigęs jos galiojimo laikas, pažymėtas spaude;

2.8.2. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

2.8.3. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones; laiku pranešti ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

2.8.4. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmens apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dinga arba buvo sugadinta.

2.9. Draudžiama naudotis asmens apsaugos priemone, pasibaigusiu galiojimo, išbandymo terminu.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Gauti tiesioginio ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

3.2. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dėvėti apibrizgusius ir suplyšusius rūbus.

3.3. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.

3.4. Dirbti su netvarkingu traktoriumi draudžiama.

3.5. Patikrinti elektros laidų sujungimo patikimumą prie generatoriaus, starterio, akumuliatorių baterijos, masės išjungimo ir kitų elektros įrangos gnybtų, patikrinti elektros laidų tvirtinimo patikimumą ir galimų mechaninių, terminių ar cheminių pažeidimų vietų papildomos apsaugos būklę; patikimai pritvirtinti prie varomųjų ratų tilto įžeminimo grandinę.

3.6. Būtinus įrankius ir inventorių laikyti jiems skirtose vietose. Laikyti pašalinius daiktus kabinoje draudžiama.

3.7. Įsitikinti traktoriaus ir traktoriaus tvarkingumu, apžiūrint visus mechanizmus, jų tvirtinimą, stabdžius, važiuoklę, signalinius prietaisus, švarą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.8. Tik įsitikinus, kad viskas tvarkoje, o pavarų perjungimo svirtis neutralioje padėtyje, galima užvedinėti paleidimo variklį.

3.9. Traktorių tepti, valyti, remontuoti, reguliuoti galima tik nedirbant varikliui.

3.10. Draudžiama rūkyti užpildant kuro baką.

3.11. Užvedant variklį virvute, draudžiama ją užvynioti ant rankos.

3.12. Pastebėjus bet kokią gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Laikytis darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

4.2. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.

4.3. N nedirbti jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

4.4. Draudžiama leisti traktorių vairuoti pašaliniam asmeniui.

4.5. Važinėti ir dirbti galima tik techniškai tvarkingu traktoriumi.

4.6. Draudžiama eksploatuoti traktorių su netvarkingais stabdžiais.

4.7. Draudžiama dirbti

4.7.1. esant tepalo nutekėjimui pro galvutės tarpinę;

4.7.2. su netvarkingomis padangomis arba esant jose nepakankamam slėgiui;

4.7.3. šokti žemyn, lipant iš kabinos, nuo priekabos ar pan. vietų.

4.7.4. palikti traktorių be priežiūros su veikiančiu varikliu. Darbo pertraukos metu traktorininkas privalo sustabdyti traktorių lygioje aikštelėje, išjungti variklį ir įjungti stovėjimo stabdį.

4.8. Važiuojant kabinos durelės turi būti uždarytos.

4.9. Žiemą užvedant variklį, į aušinimo sistemą reikia pilti karštą vandenį.

4.10. Saugantis nudegimo, perkaitusio variklio radiatoriaus dangtį reikia atidaryti su pirštinėmis ir veidą atsukti į vėjo kryptį nosisukus nuo radiatoriaus.

4.11. Dirbti požeminių komunikacijų apsauginėje zonoje bei elektros perdavimo linijų apsauginėje zonoje galima tik esant objekte **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vadovui ir turint paskyrą - leidimą.

4.12. Dirbti traktoriumi krovinių kilnojimo zonoje draudžiama.

4.13. Tikrinant tepalo lygį, reikia saugotis galimo tepalo išpurškimo užsikimšus alsavimo angai ir padidėjus slėgiui karteryje.

4.14. Naudojant etiliuotą benzina, reikia žinoti, kuo jis pavojingas. Juo apsinuodijama įkvėpus jo garų, patekus ant odos, rūbų. Pakliuvus benzinui ant odos, tuoj pat plauti karštu vandeniu.

4.15. Perpilant kurą žarna, draudžiamąjį traukti burna.

4.16. Tikrinant kuro, elektrolito kiekį, draudžiama naudotis atvira ugnimi.

4.17. Prieš pradedant važiuoti (į priekį arba atgal), traktorininkas turi įsitikinti ar judėjimo kelyje po traktoriumi, arti jo, prikabinimo inventoriaus, priekabos bei mašinos nėra žmonių ir ar tai nesukels pavojaus aplinkiniams.

4.18. Kai prie traktoriaus prikabiną inventorių, mechanizmą, mašiną ar agregatą aptarnauja darbininkai, traktorininkas privalo įsitikinti ar jie užėmė savo darbo vietas, signalizuoti ir, gavus atsakomąjį signalą, važiuoti iš lėto, netrūkčiojant.

4.19. Važiuoti po elektros linijų laidais tik tuomet, kai tarp aukščiausios traktoriaus ar prikabinimo agregato dalies ir žemos įtampos laidų turi išlikti ne mažesnis atstumas, kaip:

4.19.1. iki 1 kV-1,0 m;

4.19.2. virš 1 iki 35 kV - 1,0 m imtinai;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.19.3. virš 35 iki 110 kV - 1,5 m imtinai;

4.19.4. virš 110 iki 330 kV - 3,5 m imtinai;

4.19.5. virš 330 iki 750 kV - 6 m imtinai.

4.20. Kai traktorius velka kelias priekabas, į kalną ir nuo jo, leidžiama važiuoti tik su viena priekaba, kitas atjungus palikti.

4.21. Dirbant kalnuotuose laukuose, kabinoje turi būti krenometras (posvirio matuoklis).

4.22. Darbo metu draudžiama:

4.22.1. važiuoti didesniu greičiu negu leidžia kelio ir oro sąlygos, posūmonės spindulys, matomumo riba, velkamo mechanizmo, mašinos ar pervežamo krovinio ypatumai;

4.22.2. išlipus iš kabinos užvesti nevaldomą traktorių;

4.22.3. vežti žmones priekaboje, ant sparnų, laiptelių, prikabinimo inventoriaus, mašinos, sukabinimo.

4.23. Draudžiama ilsėtis ar slėptis nuo saulės ir lietaus šalikelėse, šieno, šiaudų kupetose, krūmuose, aukštoje žolėje, vagoje, po mašinomis, priekabomis, traktoriais (net sugedusiais) ir pan. Poilsui turi būti specialiai numatyta vieta.

4.24. Prikabinamus agregatus ir mašinas nustatyti darbo režimui, reguliuoti, tepti, keisti dalis leidžiama tik išjungus kardaninio veleno pavaros mechanizmą ir traktoriaus variklį.

4.25. Draudžiama reguliuoti kėlikliu pakelto traktoriaus, mašinos ar agregato nepadėjus po juo specialiai pagamintų ir išbandytų atramų.

4.26. Draudžiama vietoje specialų atramų dėti akmenis, plytas, pagalius ar kitokius atsitiktinius daiktus.

4.27. Keliant kėlikliu traktoriaus vieną pusę, po ratais reikia padėti trinkeles, kad jis nepariedėtų.

4.28. Draudžiama atlikti reguliavimo darbus, bandymus po elektros laidais.

4.29. Draudžiama lįsti po traktoriais, kai dirba variklis, kai po ratais nepadėtos trinkeles ir žemė neužklota skydu, brezentu ar pan.

4.30. Prie traktoriaus prikabininti agregatą ar mašiną gali tik su juo dirbantis darbuotojas arba traktorininkas.

4.31. Prieš atkabinant priekabą, agregatą ar mašiną nuo traktoriaus, po jo ratais reikia padėti trinkeles ir paremti prikabinimo įtaisą, traktorių užfiksuoti stabdžiais, o po ratais (vikšrais) padėti trinkeles.

Dirbant traktoriumi:

4.32. Traktorių vairuoti gali tik apmokytas asmuo, žinantis visus valdymo įrenginius ir kūlimo metodikas, kai dirbamos žemės nuolydis yra 26% (15°), o pokrypis į šoną 36% (19°) (atsižvelgiant į tai, kad dirvos paviršius yra lygus ir naudojamos tinkamos padangos).

4.33. Draudžiama leisti traktorių vairuoti pašaliniais asmenimis.

4.34. Draudžiama dirbti techniškai netvarkingu traktoriumi.

4.35. Draudžiama stovėti šalia besisukančių kardaninių velenų. Užtikrinkite, kad visada būtų uždėtos pagrindinės traktoriaus kardaninės pavaros apsaugos.

4.36. Prieš valydam, reguliuodami ar jungdami įrenginius, išjunkite variklį ir kardaninę pavarą.

4.37. Neprileiskite prie traktoriaus pašalinių asmenų ir vaikų traktoriaus kabinoje gali būti tik vienas vairuojantysis operatorius. Neleiskite į kabiną kitų asmenų.

4.38. Pasitraukite nuo pjaunamųjų aparatų. Darbo metu laikykitės saugaus atstumo nuo judančių mazgų.

4.39. Prieš atlikdami techninę mašinos apžiūrą ar valymą, visada išjunkite pagrindinę sankabą ir variklį, įjunkite stovėjimo stabdžius ir ištraukite užvedimo raktelį.

4.40. Saugokite rankas nuo peilių

4.41. Niekada nebandykite valyti teršalų priešais rinktuvą ar ant jo, kol neišjungta kuliamoji, variklis ir neištrauktas užvedimo raktelis.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.42. Prieš įjungdami variklį, įjunkite garsinį signalą ir įsitikinkite, ar visi kiti asmenys yra pasitraukę per saugų atstumą nuo traktoriaus.
- 4.43. Nesilieskite prie judančių dalių. Stenkitės, kad jūsų rankos, kojos ir drabužiai būtų toliau nuo mechanine pavara varomų dalių. Draudžiama valyti, tepti ir nereguluoti mašiną jai dirbant.
- 4.44. Būtina užtikrinti, kad visada būtų uždėtos apsaugos ir apsauginiai gaubtai. Užtikrinkite, kad jie būtų tinkami eksploatacijai ir gerai įmontuoti. Prieš nuimdami apsaugas ir skydus, visada išjunkite pagrindinę sankabą ir variklį, įjunkite stovėjimo stabdžius ir ištraukite užvedimo raktelį. Saugokite rankas, kojas ir drabužius nuo judančių dalių.
- 4.45. Draudžiama užraktus nuimti ar perdaryti. Patikrinkite, ar jie veikia.
- 4.46. Draudžiama leisti pašaliniams asmenims laiptuoti užlipimo laipteliais ir būti ant platformos.
- 4.47. Draudžiama kišti rankas į pavojingą smulkinimo erdvę, kol juda detalės.
- 4.48. Laikykite rankas toliau nuo aušinimo sistemos radiatoriaus, kol dirba variklis.
- 4.49. Draudžiama važiuoti traktoriumi, esant atidarytam dangčiui.
- 4.50. Dirbant varikliui, laikykitės saugaus atstumo nuo judančių dalių. Draudžiama leisti jokių judančių traktoriaus dalių. Palaukite, kol šios sustos. Nevalykite grūdų iškrovimo sraigės, veikiant varikliui.
- 4.51. Dirbant varikliui, neatidarinkite ir nenumėkite keltuvo apsaugų.
- 4.52. Nelieskite jokių judančių agregato dalių. Palaukite, kol judančios dalys sustos.
- 4.53. Neleiskite pašaliniams asmenims laiptuoti galiniais užlipimo laipteliais ar būti ant platformos.
- 4.54. Niekada nelipkite į grūdų bunkerį ir neatidarykite jo, dirbant varikliui.
- 4.55. Lipdami laikykitės už turėklo. Nuleidę galines kopėteles, galėsite pasiekti variklio sekciją ir degalų įpylimo bako angą. Važiuodami keliu kopėteles pakelkite.
- 4.56. Draudžiama leisti pašaliniams asmenims stovėti ar kabintis į kopėteles traktoriui važiuojant. Jos skirtos tik įlipimui į traktoriaus kabiną.
- 4.57. Nuo traktoriaus nulipkite tik tam skirtomis kopėtelėmis ir laipteliais, laikydamiesi už turėklų.
- 4.58. Važiuodami keliu kopėteles pakelkite ir pritvirtinkite kabliu, esančiu ant vairuotojo pakylės.
- 4.59. Įsitikinkite, kad nuleisdami kopėteles nesusžeisite šalia esančių žmonių.
- 4.60. Traktoriui važiuojant į priekį arba atgal, užkliuvusios kopėtelės gali atsilenkti. Atsilenkimo jėga nustatoma spyruoklėmis.
- 4.61. Nešokite ant kopėtelių traktoriui artėjant, kadangi jos gali atsilenkti.
- 4.62. Norėdami nuvalyti priekinį kabinos langą, užlipkite ant nuožulniosios kameros laikantis už turėklo.
- 4.63. Specialiu įrankiu atverkite šoninį gaubtą, pasukdami varžtą 1/4 specialiu raktu.
- 4.64. Kairysis hidraulinis cilindras turi standartinę automatinę saugos spyną, kuri turi susiliesti su cilindro stūmoklio strypu ir neleisti pjaunamajai nusileisti.
- 4.65. Kiekvieną kartą atliekant darbus po pjaunamąją, spyna turi būti nuleista ant cilindro stūmoklio strypo.
- 4.66. Norėdami pristumti ar atleisti spynos skląstį, būtinai pakelkite nuožulniąją kamerą į jos viršutinę padėtį:
- 4.66.1. Pakelkite nuožulniąją kamerą, nuspausdami viršutinį pjaunamosios aukščio reguliavimo pulto mygtuką, esantį ant daugiafunkcinės rankenos, kol pjaunamoji sustos arti jos maksimalaus aukščio.
- 4.66.2. Prispauskite spynos skląstį prie cilindro stūmoklio strypo.
- 4.67. Jeigu pjaunamosios saugos spyna yra nenaudojama, jos skląščio padėtis turi būti nenuleista ant cilindro stūmoklio strypo.
- 4.68. Jeigu traktorius pastatomas ant nelygaus paviršiaus, atrama turi būti dedama žemėjimo pusėje, priešais varantįjį ratą. Draudžiama atramas dėti po vairuojamaisiais ratais.
- 4.69. Siekiant užtikrinti saugų važiavimą keliu, turi būti įrengti įspėjamieji ženklai. Jie tvirtinami prieš nuožulniąją kamerą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.70. Siekiant užtikrinti saugumą, traktoriaus pavojingi mazgai uždengiami tam tikrais dangčiais. Dangčius galima nuimti naudojant specialiuosius veržliarakčius (galvutė 13 mm dydžio) arba atsuktuvą. Šie įrankiai yra pritvirtinti nuožulniosios kameros dešinėje pusėje.

Traktoriaus vairavimas

4.71. Paleiskite traktoriaus variklį tik tada, kai tinkamai sumontuotos visos apsaugos. Prieš pradėdami važiuoti, visada patikrinkite, ar šalia nėra žmonių, užtikrinkite gerą apžvelgiamumą, įjunkite garso signalą. Visada pasirinkite saugų važiavimo greitį, atsižvelgdami į kelio būklę ar lauko sąlygas. Važiuojant nuokalne, įkalne ar skersai šlaito, venkite staigių posūkių. Būkite ypač atsargūs, darant posūkį šlaite;

4.72. Ypač atsargiai prie traktoriaus prikabinkite pjaunamąsias, priekabas ir kitus įrenginius.

4.73. Sukdami visada atkreipkite dėmesį į prikabinamo įrenginio plotį ir į tai, kad traktoriaus galas svyruoja į šonus. Prikabinami įrenginiai ir dirvos būklė daro įtaką traktoriaus važiavimui.

4.74. Sumažinkite greitį, važiuodami kalnuotu reljefu ar nelygiu paviršiumi, o taip pat prieš darydami staigius posūkius. Važiuodami nuokalne, įjunkite pirmąją pavarą, nes greitis neturi viršyti 20 km/h. Saugokitės duobių, griovių ar kitokių kliūčių, ypač važiuodami nuokalne ar šlaitu, nes traktorius gali apvirsti.

4.75. Važiuodami bendraisiais keliais, laikykitės eismo taisyklių. Atsižvelgdami į kelio ir eismo sąlygas, pasirinkite saugų važiavimo greitį ir įsitikinkite, kad šviesos ir kiti traktoriaus saugos įtaisai (jei jų reikalaujama) pritvirtinti ir veikia. Važiuojant keliu, grūdų bunkeris turi būti tuščias. Įsitikinkite, kad iškrovimo vamzdis uždarytas ir užrakintas.

4.76. Prieš važiuodami bendraisiais keliais, įsitikinkite, ar abiejų ratų stabdžių pedalai yra sujungti.

4.77. Įsitikinkite, ar traktoriaus priekyje ir gale yra įspėjamieji pavojų ženklai. Važiuodami bendraisiais keliais, naudokite švyturėlius, kad įspėtų, jog vairuojate neįprastų gabaritų transporto priemonę.

4.78. Nedirbkite po pjaunamąją, kol ji saugiai neužfiksuota apsauginiu sklėsčiu.

4.79. Gesintuvas turi būti lengvai pasiekiamas. Pasibaigus gesintuvo galiojimo datai, jį turite pakeisti panašaus tipo gesintuvu arba patikrinti senąjį gesintuvą ir pripildyti iš naujo.

4.80. Traktoriaus keliamos dulkės gali sukelti šienligę, taip pat jose gali būti likę kenksmingų medžiagų. Darbo metu kabinos durys ir langai turi būti uždaryti. Valydami oro filtrus ir ant traktoriaus susikaupusias dulkes, dėvėkite apsaugą nuo dulkių.

4.81. Jeigu traktorius prisilietė prie elektros srovės perdavimo linijos, turite tuojau pat sustoti, išjungti variklį ir įjungti stovėjimo stabdį.

4.82. Patikrinkite, ar galite išeiti iš vairuotojo kabinos tiesiogiai nesiliesdami prie elektros laidų. Jei ne, pasilikite savo vietoje ir šaukitės pagalbos. Jei galite išeiti iš savo vietos prisilietę prie laidų, nušokite nuo paskutinio laiptelio, kad vienu metu nesiliestumėte su traktoriumi ir žeme. Traktoriaus nelieskite, kol laiduose nebus išjungta elektros srovė. Jei prie traktoriaus artės žmonės, uždrauskite jį liesti, paprašykite, kad elektros srovės tiekimo kompanija nutrauktų elektros energijos tiekimą.

4.83. Prieš išlipdami iš traktoriaus, įjunkite stovėjimo stabdžius.

4.84. Esant reikalui, patraukite ašelę, ištraukite sandarinančiąją gumą ir išstumkite langą.

4.85. Prieš važiuodami keliu, palenkite traktoriaus laiptelius į priekį, į transportavimo padėtį.

4.86. Užtikrinkite, kad traktorius nenuriedėtų ar nepajudėtų savaime. Būkite atsargūs, kad nesusižeistumėte arba nežūtumėte traktoriui savaime pajudėjus.

4.87. Draudžiama užvesti variklį kitaip, nei yra numatyta gamintojo.

4.88. Prieš važiuodami traktoriumi bendro naudojimo keliais, įjunkite avarinės šviesos signalizaciją. Nustatykite pjaunamąją ir iškrovimo sraigę į transportavimo padėtį ir uždarykite grūdų bunkerio dangčius.

4.109. Traktoriaus vilkimas

4.109.1. Perveskite daugiafunkcinę rankeną į neutralią padėtį, išjunkite galinių ratų pavarą.

4.109.2. Pasirinkite laisvą bėgį.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.109.3. Atleiskite „stovėjimo”(rankinį) stabdį.

4.109.4. Maksimalus vilkimo greitis neturi viršyti 16 km/h greitį.

4.109.5. Naudokite tinkamus įspėjamuosius signalus, kad perspėtųmėte kitus eismo dalyvius apie tai, kad traktorius yra velkamas.

4.110. Jeigu traktorius užklimpo dirvoje ar purve, visuomet tempkite virve ar lynu, pritvirtintais prie ties varančiąja ašimi esančių kablių. Draudžiama tempti **traktorių** pritvirtinus lyną prie vairavimo ašies.

Techninės priežiūros ir remonto darbai

4.111. Prieš pradėdami dirbti, susipažinkite su techninės priežiūros procedūromis. Darbo vieta turi būti sausa ir švari. Niekada netepkite, neremontuokite ir nereguliuokite mašinos jai veikiant.

4.112. Stenkitės, kad jūsų rankos, kojos ir drabužiai būtų toliau nuo mechanine pavara varomų detalių. Išjunkite maitinimą ir valdymo priemonėmis sumažinkite slėgį hidraulinėje sistemoje.

4.113. Ištraukite raktelį ir įjunkite stovėjimo stabdžius. Leiskite traktoriaus varikliui atvėsti. Saugiai paremkite visas traktoriaus dalis, kurios techninio patikrinimo metu turi būti pakeltos. Visos detalės turi būti tvarkingos ir tinkamai sumontuotos. Kuo skubiau pašalinkite gedimą. Pakeiskite susidėvėjusias arba sulūžusias detales. Nuvalykite ištekėjusius tepalus ir nešvarumus. Prieš reguliuodami elektros sistemą ar atlikdami suvirinimo darbus, atjunkite nuo akumulatoriaus „minusinį“ laidą.

4.114. Prieš atlikdami techninę priežiūrą, perskaitykite eksploatacijos instrukciją.

Laikykitės rankas toliau nuo aušinimo sistemos radiatoriaus valytuvo ir radiatoriaus ventiliatoriaus.

4.115. Dėl besisukančių transporterio dalių kyla potencialus pavojus. Todėl palaukite, kol transporteris visiškai sustos.

4.116. Prieš remontuodami ir atlikdami techninę priežiūrą, išjunkite sankabą, variklį, įjunkite

4.117. Atsargiai elkitės su degalais: jie yra degūs. Prieš pildydami mašinos degalų baką, visada išjunkite variklį, o pildydami - nerūkykite. Patikrinkite, ar nėra netoliese ugnies kibirkščių šaltinių. Degalų baką pildykite tik atviroje vietoje. Venkite gaisro – nuvalykite nuo traktoriaus nešvarumus, tepalus bei įvairias nuosėdas. Visada nuvalykite išsiliejusius degalus.

4.118. Aukštojo slėgio degalų tiekimo sistemoje esantys degalai gali sukelti rimtus sužeidimus. Neatjunkite ir nebandykite remontuoti degalų tiekimo linijų arba kitų komponentų tarp aukšto slėgio degalų tiekimo siurblio ir purkštuvų varikliuose su tiesioginio aukšto slėgio degalų įpurškimo sistema.

4.119. Remonto darbus turi atlikti serviso darbuotojai.

4.120. Išsiveržę suslėgti skysčiai gali sužeisti odą, akis. Prieš atjungdami hidraulinės sistemos ar kitas linijas, pašalinkite jose esantį slėgį. Prieš padidindami slėgį sistemoje, sandariai užveržkite visas jos jungtis. Saugokite rankas, akis ir kitas kūno dalis nuo aukšto slėgio skysčių.

4.121. Susiriškite ilgus plaukus. Dirbdami netoli įrenginių ar judančių dalių neryškite kaklaraiščio, šaliko, nevilkkite laisvų drabužių ir nesidėkite karolių. Šie daiktai gali būti įtraukti į įrenginį, galite būti sužaloti. Nusiimkite žiedus ir kitus papuošalus, kad išvengtumėte elektros trumpojo jungimo ir nebūtumėte įtraukti į judančias detales.

4.122. Saugokitės toksiškų garų ir dulkių. Pavojingi garai gali susidaryti įkaitus dažams, kai atliekami virinimo, litavimo darbai arba naudojamas atviros ugnies degiklis.

4.123. Akumuliatorių bateriją laikykite atokiau nuo atviros liepsnos, degančių degtukų ar kitų kibirkšties šaltinių. Išsiskiriančios iš akumuliatorių baterijos dujos gali sprogti.

4.124. Draudžiama tikrinti akumuliatorių baterijos įkrovimo srovės stiprumą metaliniu daiktu, sujungiant polinius gnybtus. Naudokite voltmetrą arba elektrolito tankio matuoklį. Neįkraudinėkite sušalusios akumuliatorių baterijos, nes ji gali sprogti. Pašildykite ją iki 16°C .

4.125. Sieros rūgštis akumuliatorių baterijos elektrolite yra nuodinga ir pavojinga - ji gali nudeginti odą, išėsti skyles drabužiuose, o patekusi į akis, gali apakinti.

4.126. Akumuliatorių baterijas pildykite tik gerai vėdinamoje patalpoje.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.127. Tikrinat ar įkraunant akumuliatorius Naudokite apsauginius akinius ir gumines pirštines.
- 4.128. Pildami elektrolitą, neįkvėpkite jo garų.
- 4.129. Neleiskite elektrolitui nulašėti arba išsipilti.
- 4.130. Užvesdami variklį su išorine akumuliatorių baterija laikykitės atitinkamų nuorodų.
- 4.131. Iš aušinimo sistemos staiga išsiveržęs skystis arba garai gali smarkiai nudeginti. Atsukti radiatoriaus dangtelį, kol variklis yra karštas, pavojinga. Išjunkite variklį ir palaukite, kol jis atvės. Sukdami radiatoriaus dangtelį, būkite atsargūs. Dangtelį paimkite skuduru ir sukite lėtai, su pertrūkiais, kad iš radiatoriaus galėtų pašalinti nereikalingas slėgis.
- 4.132. Draudžiama pilti šaltą vandenį į karštą radiatorių.
- 4.133. Antifrize yra monoetilenų glikolio ir kitų nuodingų cheminių medžiagų. Dirbdami su antifrizu laikykitės šių nurodymų:
- 4.134. Venkite kontakto su karšta variklio alyva. Jei variklio alyva yra labai karšta, leiskite jai atvėsti iki vidutinės temperatūros ir tik tuomet pašalinkite. Neimkite karšto alyvos filtro plikomis rankomis.
- 4.135. Visuomet palaikykite tinkamą oro slėgį padangose. Padangose esantis oro slėgis neturi viršyti rekomenduojamos normos. Niekada nevirinkite ir nekaitinkite rato su padanga. Dėl karščio, padangoje esantis oro slėgis gali padidėti, ir ji gali sprogti. Pūsdami padangas, naudokite pailgintą žarną su įpūtimo antgaliu, stovėkite iš šono, o ne prieš ar ant jos. Jei turite, naudokite apsauginį stendą. Patikrinkite, ar padangose esantis slėgis nėra per žemas, ar jose nėra įpjovimų, pūslių, ar nepažeisti ratlankiai arba netrūksta tvirtinimo varžtų ir veržlių.
- 4.136. Padangos turi būti pripūstos iki slėgio nurodytoje techninėje dokumentacijoje. Patikrinkite ratų varžtų prisukimą, pirmą savaitę kasdien, o po to, kas savaitę. Ratų varžtų įveržimas turi būti kaip nurodyta techninėje dokumentacijoje.

Dirbant su purkštuvais

- 4.137. Naudoti galima tik tuos purkštuvus, kuriems išduoti nustatyto pavyzdžio purkštuvų pažymėjimai. Purkštuvų pažymėjime turi būti nurodyta purkštuvų gamintojas, modelis, purkštuvų techniniai duomenys, techninės apžiūros datos, jas patvirtinantys spaudai ir parašai, savininko duomenys, išdavusios įstaigos duomenys ir kt.
- 4.138. Visi purkštuvai privalo turėti išsamią naudojimo instrukciją lietuvių kalba. Instrukcijoje turi būti aprašytas veikimo principas, naudojimo, remonto ir aplinkosaugos reikalavimai, nurodytos asmens apsaugos priemonės ir jų ypatumai, taip pat atsarginių detalių sąrašas.
- 4.139. Ant augalų apsaugos įrenginių ir mašinų (purkštuvų, beicavimo mašinų ir kt.) būtini trumpi užrašai, perspėjantys apie pavojingumą dirbant be asmeninių apsaugos priemonių ir ne mažesni kaip 5 litrų talpos bakeliai su vandeniu rankoms plauti.
- 4.140. Esant gedimams, augalų apsaugos mašinas reikia nedelsiant sustabdyti ir atlikti remonto darbus, nenusiėmus asmeninių apsaugos priemonių.
- 4.141. Dirbant su augalų apsaugos mašinomis draudžiama:
- 4.141.1. įtempti grandines, veržti varžtus, tarpines, riebokšlius bei kitas detales;
 - 4.141.2. atidaryti rezervuaro dangčius, siurblio vožtuvus, apsauginius ir redukcinius vožtuvus;
 - 4.141.3. valyti užsikimšusius antgalius, filtrus, purkštukus;
 - 4.141.4. išsukti manometrus;
 - 4.141.5. atjungti žarnas;
 - 4.141.6. burna prapūsti užsiteršusius antgalius.
- 4.142. Draudžiama dirbti su augalų apsaugos mašinomis be apsauginių movų ir skydų.
- 4.143. Rezervuarų pripildymas turi būti kontroliuojamas tik pagal lygio matuoklės parodymus.
- 4.144. Draudžiama atidaryti rezervuarą ir jo pripildymo lygį tikrinti vizualiai.
- 4.145. Produktų tirpalų paruošiama tiek, kiek reikės tos dienos darbams.

Dirbant su keltuvu

- 4.146. Draudžiama:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.146.1. dirbti netvarkingu keltuvu, bei jį remontuoti netvarkingais įrankiais;
- 4.146.2. atsukinėti ir užsukinėti veržles, kaišiojant tarp veržlės ir rakto metalines plokšteles, taip pat naudoti vamzdžiu prailgintus raktus;
- 4.146.3. kelti nežinomo svorio krovinį arba krovinį, kurio svoris viršija ribinę keltuvu keliamąją galią. Sunkiasvorio krovinio paėmimui, kai tarpas po krovinio mažas arba visai jo nėra, reikia naudoti specialias šakas;
- 4.146.4. keltuvui judant, kelti krovinį. Krovinį pradėti transportuoti galima tik tuomet, kai jis bus patikimai ir tolygiai padėtas ant keltuvo ir pakeltas nuo žemės ne daugiau kaip per 30-40 cm. Pajudėti iš vietos leidžiama tik įjungus pirmąją pavarą;
- 4.146.5. transportuoti krovinius, kurių svorio centras yra ties šakių galais;
- 4.146.6. keltuvu krauti transportuoti degiuosius ar sprogiuosius skysčius;
- 4.146.7. dirbti keltuvu ant neseniai supilto grunto arba arti nesutvirtintų iškasų ir tranšėjų;
- 4.146.8. vežti ar kelti į aukštį keltuvu žmones, lipti ant keliamojo krovinio, balansuoti krūvį savo kūno svoriu;
- 4.146.9. jeigu kroviniai pakeliami ir gabenami šakėmis, tai šakių galai turi būti nuleisti;
- 4.146.10. būti žmonėms po pakeltu krovinio;
- 4.146.11. dirbti keltuvu, kai neveikia garsinis signalas;
- 4.146.12. išlipti iš kabinos, krovinys pakeltas aukščiau kaip 1 m;
- 4.146.13. įleisti į kabiną pašalinius asmenis ir perduoti keltuvo valdymą;
- 4.146.14. kelti krovinį užpiltą žemėmis, statybinėmis šiukšlėmis, prisalusį prie žemės, prispaustą arba užpiltą betonu, prieš tai jo neatlaisvinus nuo pagrindo arba žemės;

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Po kelių eismo įvykio, su juo susijęs traktorininkas privalo:
 - 5.1.1. nedelsiant sustoti ir pasilikti įvykio vietoje, įjungti avarinę šviesos signalizaciją, arba pastatyti avarinio sustojimo ženklą, nejudinti iš vietos transporto priemonės ir daiktų, susijusių su įvykiu;
 - 5.1.2. imtis reikiamų priemonių, kad būtų suteikta pirmoji medicinos pagalba nukentėjusiam, iškviesti greitąją pagalbą, o jei to negalima padaryti, nugabenti nukentėjusius pakeliui važiuojančia arba savo transporto priemone į artimiausią gydymo įstaigą ir grįžti į įvykio vietą;
 - 5.1.3. apie įvykį pranešti policijai, užrašyti liudininkus ir laukti kol atvyks policijos darbuotojai;
 - 5.1.4. imtis priemonių, kad būtų išsaugoti įvykio nuo 4 iki 6 m ilgio, pažymėta ryškiaspalvėmis vėliavėlėmis (skydeliais), standžia vilktimi- ne ilgesne kaip 4 m.
- 5.2. Vilkti draudžiama:
 - 5.2.1. traktorių su prikabiniais prie jo agregatais, priekaba ar mašinomis;
 - 5.2.2. traktorių, kurio sugedusi stabdžių sistema;
 - 5.2.3. kai velkamojo traktoriaus svoris perpus didesnis negu tempiančiojo;
 - 5.2.4. kai sugedęs vairo mechanizmas.
- 5.3. Velkamojo traktoriaus kabinoje turi būti tik traktorininkas.
- 5.4. Kilus gaisrui:
 - 5.4.1. elgtis ramiai, nesutrikinti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
 - 5.4.2. iškviesti ugniagesius telefonu bendruoju pagalbos numeriu 112.
 - 5.4.3. evakuoti žmones;
 - 5.4.4. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);
 - 5.4.5. informuoti tiesioginį **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vadovą.
- 5.5. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, pakeliui į darbą arba iš darbo:
 - 5.5.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą
 - 5.5.2. suteikti pirmąją medicinos pagalbą;
 - 5.5.3. informuoti tiesioginį **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vadovą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 12
	TRAKTORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.5.4. darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6. Pastatyti traktorių į jam skirtą vietą, išjungti variklį.

6.1. Nuo traktoriaus nuvalyti purvą, jį apžiūrėti ir pašalinti smulkius gedimus.

6.2. Žiemos metu baigus darbą išleisti vandenį iš radiatoriaus, leisti varikliui keletą minučių padirbėti ir pašalinti vandens likučius iš aušinimo sistemos. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

6.3. Tvarkingai spintelėje susidėti darbo drabužius.

6.4. Informuoti tiesioginį **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turinčius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS Nr. 11

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

I. BENDROJI DALIS

1. Darbuotojui, dirbančiam staklėmis nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausmine, materialine, administracine ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį bei padarinius.
2. Dirbti staklėmis leidžiama ne jaunesniam kaip 18 metų asmeniui, pasitikrinusiam sveikatą, išklausiui įvadinį saugos ir sveikatos instruktažą bei instruktažą darbo vietoje.
3. Dirbantis staklėmis privalo:
 - 3.1. naudoti medienos apdirbimo stakles pagal staklių pasuose nurodytus reikalavimus;
 - 3.2. būti išmokytas saugiai dirbti, netrukdyti saugiai dirbti kitiems;
 - 3.3. tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonės;
 - 3.4. savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti tiesioginiam vadovui, darbdaviui;
 - 3.5. nedelsdamas pranešti tiesioginiam vadovui apie padėtį darbo vietose, patalpose ar kitose įmonės vietose, kurios, jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;
 - 3.6. pranešti tiesioginiam vadovui apie susižalojimus darbo metu;
 - 3.7. nustatytą tvarką pasitikrinti sveikatą. Sveikatą tikrintis ne rečiau kaip kartą per dvejus metus;
 - 3.8. vykdyti teisėtus darbdavio, tiesioginio vadovo bei darbuotojų saugą ir sveikatą įmonėje kontroliuojančių pareigūnų nurodymus;
 - 3.9. laikytis įmonės vidaus darbo tvarkos taisyklių, darbe nevartoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų, rūkyti tik tam skirtose vietose;
 - 3.10. laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad švarūs būtų darbo drabužiai bei apavas, rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.
4. Darbuotojas dirbantis staklėmis turi teisę:
 - 4.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias darbo sąlygas, įrengtų kolektyvines apsaugos priemones ir laiku aprūpintų darbo drabužiais bei asmeninės apsaugos priemonėmis;
 - 4.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;
 - 4.3. susipažinti su išankstinių ir periodinių sveikatos tikrinimų rezultatais. Jei nesutinka su tikrinimo rezultatais, sveikatą pasitikrinti pakartotinai;
 - 4.4. atsisakyti dirbti, jei iškyla pavojus sveikatai ir gyvybei, o tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimams pašalinti;
 - 4.5. įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;
5. darbuotojas turi būti supažindintas su priešgaisrinės saugos instrukcijos reikalavimais ir juos vykdyti. Žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

6. Profesinės rizikos veiksniai dirbančio staklėmis darbo vietoje:

- 6.1. elektros srovė;
- 6.2. veikiančios staklės;
- 6.3. netvarkinga darbo vieta (pvz., slidžios, duobėtos grindys);
- 6.4. fizine perkrova;
- 6.5. dulkes;
- 6.6. triukšmas;
- 6.7. daikto, ruošinio ir pan. kritimas;
- 6.8. įrankiai ir pagalbinis inventorių;
- 6.9. išlekianti apdirbama medžiaga, nuopjova, skeveldra, drožlė;
- 6.10. žmogaus griuvimas.

7. Darbuotojo, dirbančio staklėmis darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 80 dB (A), oro užterštumas medienos dulkėmis - 5 mg/m³. Apsaugai nuo triukšmo, kai viršijamos normos, būtina naudoti antifonus arba trumpinti triukšmo trukmę, nuo dulkių - respiratorių.

8. Asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami pagal Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų reikalavimus.

9. Reikia žinoti, kad apsaugai, kuriuos būtina atidaryti arba nuimti norint pagaląsti įrankį, taip pat diržinių arba kito tipo pavarų apsaugai, kuriuos galima nuimti arba atidaryti nepanaudojus rakto ir pan., turi būti sublokuoti su įjungimo ir išjungimo įtaisais; jei yra tikimybė, kad įrankis išmes apdorojamą detalę ar atlieką, turi būti įrengti apsaugai, sublokuoti su įjungimo ir išjungimo įtaisais.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

10. Prieš pradėdamas dirbti, darbuotojas privalo:

- 10.1. apsivilkkti tvarkingais darbo drabužiais;
- 10.2. iš tiesioginio vadovo gauti darbo užduotį ir su juo suderinti staklėmis atliekamų operacijų eiliškumą;
- 10.3. patikrinti:
 - 10.3.1. (vizualiai) staklių įžeminimą;
 - 10.3.2. apsauginių blokavimo įtaisų veikimą, apsauginius gaubtus;
 - 10.3.3. vėdinimo ir pneumatinio transporto sistemų veikimą;
 - 10.3.4. įjungimo ir išjungimo įtaisą;
 - 10.3.5. ar aštrus pjovimo įrankis, jis tinkamai paruoštas darbui;
 - 10.3.6. ar veleno sukimosi kryptis sutampa su ant staklių pažymėta sukimosi kryptimi, jo subalansavimą, ar išjungus stakles jis sustoja per įmonės gamintojos instrukcijoje (pase) nurodytą laiką (6-10 sek.);
 - 10.3.7. ar veikia avarinis staklių stabdymo įtaisas;
 - 10.3.8. staklių veikimą tuščiąja eiga;
 - 10.3.9. ar tvarkingos ant grindų esančios medinės grotelės;
 - 10.3.10. ar neapkrauta, pakankamai apšviesta darbo vieta, veikia papildomas apšvietimas;
- 10.4. nuimti nuo staklių stalo visus nereikalingus daiktus bei įrankius.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

11. Dirbdamas diskinėmis išilginio medienos pjovimo staklėmis, stalius privalo nuolat stebėti, kad darbo vietoje nebūtų pašalinių žmonių.
12. Dirbant diskinėmis išilginio medienos pjovimo staklėmis, į kurias medžiaga paduodama rankomis, draudžiama:
 - 12.1. pjauti paruoštą medžiagą staigiai pristumti prie pjūklo, ją spausti ir stovėti jos gale prieš diską;
 - 12.2. pjaunamą medžiagą spausti kūnu;
 - 12.3. pjauti trumpesnes kaip 400 mm ir siauresnes kaip 30 mm detales be specialiai tam skirtų įtaisų;
 - 12.4. pjauti apvalius ruošinius be vežimėlių su patikimu prispaudimu;
 - 12.5. baigiant pjauti nenaudoti stūmiklio;
 - 12.6. dirbti be saugos aptvarų, su neveikiančiais blokavimo įtaisais (jeigu tokie yra);
 - 12.7. sukantis pjūklui šalinti atliekas.
13. Vienapjūklėmis staklėmis išilgai pjaustant medieną, už pjūklo, vienoje plokštumoje su juo, turi būti įtaisytas skėtimo peilis, atitinkantis šiuos reikalavimus:
 - 13.1. peilio briauna, nukreipta į pjūklą, turi būti išgalasta ne daugiau kaip 1/5 jos pločio;
 - 13.2. pjaunant iki 600 mm skersmens pjūklų pastorinta skėtimo peilio dalis turi būti 0,5 mm storesnė už pjūklo dantų praskėtimo plotį, pjaunant didesnio kaip 600 mm skersmens pjūklų - 1-2 mm;
 - 13.3. peilio aukštis virš staklių stalo neturi būti mažesnis už diskinio pjūklo aukštį;
 - 13.4. atstumas tarp išgalastos peilio dalies ir pjūklo dantų neturi būti didesnis kaip 10 mm;
 - 13.5. peilio pritvirtinimo konstrukcija turi būti tokia, kad keičiant pjūklą peilį būtų galima greitai ir lengvai perstatyti, taip pat užtikrinti, kad jis nuolat bus pjūvio plokštumoje.
14. Saugos reikalavimai dirbant daugiapjūklėmis medienos pjovimo staklėmis:
 - 14.1. darbo metu darbuotojas privalo sekti staklių mechanizmų veikimą, pjaunamų ruošinių judėjimą;
 - 14.2. pjaunant ilgesnius kaip 2 m ruošinius, staklių priekyje ir užpakalyje būtina pastatyti staliukus;
 - 14.3. draudžiama ant vieno veleno tvirtinti įvairių skersmenų, profilių pjūklus, nevienodai išskėstais dantimis;
 - 14.4. draudžiama darbo metu stovėti prieš stakles, nors ir yra apsaugai. Reikia stengtis stovėti iš šono;
 - 14.5. jeigu galimo išmetimo zonoje dirba žmonės, pavojingą zoną būtina atitverti apsauginiais skydais;
 - 14.6. būtina sustabdyti stakles, jeigu jaučiamas radialinis pjūklų svyravimas;
 - 14.7. draudžiama dirbti staklėmis be asmeninių apsauginių priemonių;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

- 14.8. dirbant staklėmis draudžiama jas valyti, tepti, traukti iš staklių įstrigusius ruošinius ar atplaišas ir pan. Tai galima daryti tik išjungus elektros variklį ir visiškai sustojus besisukančioms dalims;
- 14.9. draudžiama su staklėmis dirbti pašaliniams asmenims;
- 14.10. būtina sekti staklių guolių įkaitimą;
- 14.11. ant staklių stalo negalima dėti įrankių, nereikalingų daiktų;
- 14.12. pjūklus galąsti reikia atiduoti į galandimo padalinį. Pačiam juos galąsti draudžiama.
- 14.13. darbo metu reikia nuolat stebėti, kad tinkamai veiktų vėdinimo ir pneumatinio transporto sistemos;
- 14.14. dirbant staklėmis negalima naudoti pirštines;
- 14.15. dirbant daugiapjūklėmis medienos pjovimo staklėmis būtina:
- 14.15.1. stebėti apsaugus, dengiančius pjūklus;
 - 14.15.2. patikimai prispausti kiekvieną paduodamą detalę ir stengtis jas paduoti be pertrūkių.
- 14.16. stakles būtina sustabdyti, jeigu:
- 14.16.1. sugedo vėdinimo ar atliekų šalinimo sistemos;
 - 14.16.2. staklės pradėjo smarkiai vibruoti ar neleistinai gausti;
 - 14.16.3. staklėse įstrigo ruošinys, o pastūmos atbulinės eigos (jeigu tokia yra) panaudojimas neduoda rezultatų;
 - 14.16.4. dingio įtampa;
 - 14.16.5. jaučiama įtampa staklių korpuse;
 - 14.16.6. pastebėti kiti staklių defektai, neleidžiantys saugiai dirbti.
- 14.17. negalima palikti be priežiūros veikiančių staklių, pertraukų metu būtina jas išjungti;
- 14.18. negalima leisti staklėmis dirbti pašaliniams asmenims, neturintiems meistro ar padalinio vadovo leidimo;
- 14.19. draudžiama stakles ir darbo drabužius valyti naudojant suslėgtojo oro srovę, ją nukreipti į save ar kitą darbuotoją.
15. Daugiapjūklėse staklėse skėtimo peiliai turi būti statomi už kraštinių pjūklų.
16. Nors ir įrengiami skėtimo peiliai, daugiapjūklėse staklėse, pjūklų priekyje ir užpakalyje, turi būti įtaisomos apsauginės atsparos - užuolaidos iš plieninių skirtingo ilgio plokštelių arba kreivųjų krumplėtų sektorių, nuolat išlaikančios 55-65 laipsnių kampą apdirbant bet kokio storio medžiagą. Atsparos ant ašies turi truputį svyruoti ir būti nusmailintais galais. Atstumas tarp atsparos ir medžiagą paduodančio mechanizmo turi būti ne didesnis kaip 2 mm, o tarp atsparos plokštelių - 1 mm.
17. Saugos reikalavimai dirbant juostinėmis medienos išilginio pjovimo staklėmis:
- 17.1. darbuotojas privalo nuolat stebėti, kad darbo vietoje nebūtų pašalinių žmonių;
 - 17.2. dirbant juostinėmis medienos išilginio pjovimo staklėmis, draudžiama:
 - 17.2.1. pjauti paruoštą medžiagą staigiai ją priartinant prie pjūklo;
 - 17.2.2. pjaunamą medžiagą spausti kūnu;
 - 17.2.3. stovėti vežimėlio judėjimo kelyje;
 - 17.2.4. dirbti be saugos aptvarų, su neveikiančiais blokavimo įtaisais (jeigu tokie yra), jeigu yra pavojus, kad pjūklo juosta nutrūks ar nušoks nuo skritulių;
 - 17.2.5. valyti, tepti stakles, išiminti iš staklių įstrigusias atplaišas ir šipulius, kol staklės visiškai nesustabdytos;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

- 17.2.6. stovėti arti pjūklo sukimosi plokštumos;
- 17.2.7. dirbti staklėmis, jeigu pjūklo dantys ištrupėję, atšipę.
- 17.3. draudžiama dirbti pjūklu, jeigu jo skriemuliai dinamiškai ir statiškai nesubalansuoti;
- 17.4. pjūklo judėjimo greitis turi būti ne mažesnis kaip nurodyta įmonės gamintojos instrukcijoje (pase).
- 17.5. stakles būtina sustabdyti, jeigu:
- 17.5.1. sugedo vėdinimo ar atliekų šalinimo sistemos;
 - 17.5.2. staklės pradėjo smarkiai vibruoti ar neleistinai gausti;
 - 17.5.3. staklėse įstrigo ruošinys;
 - 17.5.4. dingo įtampa;
 - 17.5.5. atsirado įtampa staklių korpuse;
 - 17.5.6. pastebėti kiti staklių defektai, neleidžiantys saugiai dirbti.
- 17.6. stakles valyti, reguliuoti, tepti galima tik išjungus elektros variklį ir visiškai sustojus sukamosioms dalims;
- 17.7. negalima palikti be priežiūros veikiančių staklių, pertraukų metu būtina jas išjungti. Negalima leisti staklėmis dirbti pašaliniams asmenims, neturintiems meistro ar padalinio vadovo leidimo;
- 17.8. draudžiama stakles ir darbo drabužius valyti naudojant suslėgtojo oro srovę, ją nukreipti į save ar kitą darbuotoją.
18. Draudžiama vienu metu pjaustyti kelis sudėtus ruošinius be specialaus įtaiso, prispaudžiančio juos prie kreipiamosios liniuotės ir stalo.
19. Pjūklo sukimosi greitis pjaunant išilgai turi būti ne mažesnis kaip nurodyta įmonės gamintojos instrukcijoje (pase) (50 m/sek.).
20. Visų staklių pjūklų skersmuo turi būti toks, kad diskinis pjūklas virš apdirbamos medžiagos išsikištų ne mažiau kaip 50 mm.
21. Staklėse su rankine pastūma draudžiama pjaustyti storesnes kaip 100 mm spygliuočių lentas ir storesnes kaip 80 mm lapuočių lentas, trumpesnius kaip 300 mm arba siauresnius kaip 30 mm ruošinius, nenaudojant specialių šablonų, o apvalius ruošinius - nenaudojant vežimėlio su mechanine pastūma. Kai yra rankinė pastūma, ruošiniai baigiami pjaustyti naudojant stūmiklį.
22. Plyšys (prapjova) pjūklui staklių stale turi būti toks, kad atstumas tarp jo ir pjūklo šonų būtų ne didesnis kaip 3 mm.
23. Staklių su vikšrine pastūma diskinis pjūklas turi būti atitvertas iš darbo vietos pusės judančiu, automatiškai veikiančiu skydeliu, kuris neleidžia išmesti pjaustomos medžiagos arba nuopjovų į darbuotojo pusę. Prieš priekinius valcūs turi būti apsauginės atsparos, apribojančios šoninį aptvarą.
24. Staklėse su grandinine pastūma galiniai stūmikliai, pritvirtinti prie tiekiančiosios grandinės, turiturėti formą, neleidžiančią nuo jų nušokti pjaustomai medžiagai.
25. Juostelių pjaustymo staklėse su valcine-diskine pastūma priekinis pastūmos diskas turi būti su gaubtu, kuris automatiškai pakyla, spaudžiamas paduodamos pjaustomos medžiagos. Disko dantys neturi iš gaubto išsikišti daugiau kaip 3 mm.
26. Skėtimo peiliu juostelių pjaustymo staklėse turi būti diskas, besisukantis apie horizontaliąją ašį, už pjūklo ir iš abiejų pusių turintis rievėtus žiedus, kurie iš viršaus prispaudžia pjaunamą iš pjūklo išeinančią medžiagą. Šiomis staklėmis pjaustoma medžiaga, jei nėra specialių prispaudimo įtaisų, turi būti ne mažiau kaip 100 mm ilgesnė už atstumą tarp priekinių ir užpakalinių pastūmos ritinėlių ašių.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

27. Obliuojant staklėmis su rankine pastūma, reikia žiūrėti, kad peilių velenai būtų gerai subalansuoti ir turėtų cilindro formą. Draudžiama naudoti antdėklus tam, kad velenai įgautų cilindro formą. Įstatomieji drožlių laužtuvai turi sandariai priglusti prie peilių paviršiaus per visą ilgį, būti lygūs, vienodos formos.
28. Obliavimo peilius į veleną įstatyti reikia taip, kad jie būtų lygiagretūs, o jų ašmenys brėžtų vienodo skersmens apskritimus. Peilių velenai turi būti su įtaisais peiliams greitai ir patikimai įtvirtinti.
29. Darbo metu reikia nuolat stebėti, kad pastūmos ir veleno blokavimo mechanizmai veiktų taip, jog vienam jų sustojus, sustotų ir kitas.
30. Obliuojamos detalės turi būti ne mažiau kaip 100 mm ilgesnės už atstumą tarp priekinių ir užpakalinių pastūmos valcų.
31. Darbo metu žiūrėti, kad lyginimo staklių stale lygiai su stalo viršumi, ne toliau kaip 3 mm nuo peilių pjaunamųjų briaunų, būtų įtaisyti tiesūs, nusmailinti, be įrantų plieniniai antdėklai. Staklių stalo ir kreipiamosios liniuotės paviršiai turi būti lygūs.
32. Darbo metu abi staklių stalo pusės, pakėlimo mechanizmu pakeltos į reikiamą aukštį, turi būti patikimai įtvirtintos. Užpakalinės stalo pusės plokštuma turi būti nustatyta horizontaliai ir pagal apskritimo, nubrėžiamo peilių ašmenų, liestinę.
33. Trumpesnius kaip 400 mm, siauresnius kaip 50 mm arba plonesnius kaip 30 mm ruošinius obliuoti lyginimo staklėmis, kai yra rankinė pastūma, galima tik naudojant specialias trinkeles - stūmiklius. Obliuoti vienu metu kelias plonas ir trumpas detales galima tik naudojant šabloną. Obliuoti kreivuosius paviršius draudžiama.
34. Lyginimo staklėmis su pastūmos mechanizmu vienu metu obliuoti dvi arba daugiau skirtingo storio detales leidžiama tik patikimai kiekvieną pritvirtinus ir prispaudus specialiu įtaisu.
35. Reismusinėmis staklėmis vienu metu obliuoti dvi ir daugiau skirtingo storio detales leidžiama tik patikimai kiekvieną prispaudus pastūmos valcais. Apsauginės atsparos šiose staklėse turi būti įtaisomos neatsižvelgiant į tai, ar yra sekcijiniai pastūmos valcai. Ties stalo priekiu turi būti papildomai įtaisoma užuolaida iš skeveldras sulaikančių švytuojančių juostelių. Rievėti velenėliai turi būti be plyšių, išmuštų briaunų, nenukilusių paviršiumi.
36. Ant nepjaunančiosios peilių dalies turi būti aptvaros, automatiškai judančios su kreipiamąja liniuote. Kreipiamąją liniuotę įtvirtinti veržtuvais draudžiama.
37. Daugiapūsėse obliavimo staklėse prieš pastūmos įtaisyti (automatinius arba mechaninius) turi būti įrengti staklėmis apdorojamų medžiagų skerspjuvio ribotuvai.
38. Dirbant medienos frezavimo staklėmis su kreipiamąja liniuote, apdorojama medžiaga tam skirtais įtaisais turi būti prispausta ir prie liniuotės, ir prie stalo.
39. Draudžiama kreipiamojoje liniuotėje išpjauti skylę.
40. Frezavimo staklių suklio suportas turi būti patikimai stabdomas.
41. Jeigu pjovimo įrankio skersmuo yra didesnis kaip 200 mm arba suklyje įstatyti keli peiliai, viršutinis suklio galas turi būti įtvirtintas gembėje su rutuliniu arba ritininiu guoliu.
42. Frezavimo staklėse su mechanine pastūma, taip pat karuselinėse frezavimo ir kopijuojamosiose frezavimo staklėse turi būti įtaisai šablonams prie stalo pritvirtinti, o šablonai turi būti su įtaisais apdirbamoms detalėms patikimai įtvirtinti.
43. Dirbant be kreipiamosios liniuotės, turi būti naudojamos pavažos ir šablonai, besiremiantys žiedą žemiau frezos.
44. Kai frezuojama ne kiaurai arba iš vidurio, prie kreipiamosios liniuotės, priešingoje frezai pusėje, turi būti įtaisyta atsparos, atitinkančios frezuojamos dalies ilgį.
45. Mažesnio kaip 40X40 mm skerspjuvio detales frezuoti be specialių įtaisų draudžiama.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

46. Kreivuosius paviršius frezuoti galima tik naudojant specialius šablonus.
47. Skylė stale sukliui neturi būti didesnė už suklio skersmenį daugiau kaip 30 mm.
48. Prieš įjungiant staklių variklį, visas valdymo svirtis reikia pastatyti į neutraliąją padėtį. Detalę pradėti apdoroti galima tik tuomet, kai freza įjungta ir tolygiai sukasi.
49. Prieš keičiant apdorojamą detalę arba ją matuojant, būtina sustabdyti sukli. Frezuojant draudžiama rankomis priartėti prie pavojingos zonos.
50. Naudoti galima tik techniškai tvarkingas frezas. Prieš įstatant frezą, būtina patikrinti:
 - 50.1. ar patikimai ir tvirtai ant frezos dantų laikosi kietmetalio plokštelės, jos neįtrūkusios, nepridegusios;
 - 50.2. ar gerai pagaląsti frezos dantys, jie neištrupėję.
51. Kai freza įstatyta ir įtvirtinta, reikia patikrinti jos radialinį ir ašinį mušimą. Mušimas neturi viršyti 0,1 mm.
52. Nuolat stebėti, kad darbo metu freza būtų su saugos aptvaromis.
53. Iš staklių suklio išimamos frezos negalima laikyti plika ranka. Tam naudoti elastingą tarpiklį.
54. Darbo metu reikia nuolat valyti drožles nuo frezos ir jos tvirtinimo apkabos. Valyti galima tik sustabdžius stakles. Drožles, esančias arti besisukančios frezos, nubraukti galima šepetiais, kurių rankenos ne trumpesnės kaip 250 mm.
55. Dirbti frezavimo staklėmis su pirštinėmis draudžiama. Reikia saugotis, kad besisukanti freza nepagriebtų drabužių.
56. Frezą ir frezos apkabą suklyje raktu priveržti galima tik po to, kai atjungiama pavarų dėžė, kad suklys nesisuktų. Draudžiama frezą ir apkabą atsukti arba priveržti naudojant besisukantį sukli įjungus stakles.
57. Išimant tarpinę įvorę, apkabą arba frezą iš suklio, būtina naudoti specialų iškalą, padėjus ant staklių stalo medinį padėklą. Draudžiama stakles stabdyti ranka.
58. Įstatant ruošinį į tekinimo stakles, žiūrėti, kad ruošinys turėtų sukinio formą, būtų apytiksliai centriškai įstatomas ir neturėtų didelio ašinio mušimo.
59. Tarp centrų įstatant sunkias arba suklijuotas detales, reikia naudoti tvirtas atramines plokšteles su smaigais ir aklinomis skylėmis, atitinkančiomis centro kampą. Briaunotus ruošinius būtina aptašyti arba apipjaustyti, suteikiant jiems cilindro formą.
60. Prieš įstatant vieną ruošinio galą į griebtuvą, o kitą įremiant ties centru, būtina apžiūrėti, ar galai nenulūžę, neįskilę. Staklėse turi būti įtaisas, kuriuo, atsižvelgiant į apdirbamos detalės skersmenį, būtų galima keisti ruošinio apsisukimų skaičių. Tekinamų ištisinių (nesuklijuotų) detalių sukimosi greitis negali būti didesnis kaip 15 m/sek., suklijuotų - 10 m/sek.
61. Apdorojant nedidelio skersmens ir ilgesnes kaip 800 mm detales būtina naudoti atitinkamus liunetus. Tekinimo staklės turi būti su permatomais ekranais, pastatomais apdorojimo vietoje.
62. Tekinimo kaltai, nupjovimo peiliai ir pan. turi būti gerai pagaląsti, su rankenomis. Su įrankiais be rankenų dirbti draudžiama.
63. Atramėlė tekinimo kaltui atremti turi būti patikimai pritvirtinta ne mažiau kaip dviem tvirtinimo varžtais. Atramėlės ašis turi sutapti su tekinamos detalės ašimi. Atstumas nuo atramėlės iki tekinamos detalės turi būti ne didesnis kaip 3-5 mm.
64. Ištekintas detales šlifuoti naudojantis specialiomis trinkelėmis. Draudžiama prie šlifuojamos detalės rankomis prispausti šlifavimo juostą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

65. Dirbant medienos gręžimo staklėmis ypatingą dėmesį reikia sutelkti tada, kai grąžtas baigus gręžti pakeliamas arba išimamas iš gręžiamos detalės ar ruošinio. Šiuo momentu gręžiama detalė gali ištrūkti iš griebtuvo ir dideliu greičiu nulėkti į šalį.
66. Darbo metu reikia naudotis specialiomis grąžto aptvaromis, kurios turi visiškai apsaugoti nuo besisukančio grąžto tiek jam leidžiantis žemyn, tiek kylant aukštyn.
67. Jei gręžiama detalė ant stalo sukasi kartu su grąžtu, jokių būdų negalima mėginti jos sustabdyti ranka. Būtina sustabdyti stakles ir ištaisyti detalės padėtį. Jei susilpnėja grąžto ar detalės įtvirtinimas, būtina nedelsiant sustabdyti stakles.
68. Gręžiant negalima žemai palenkti galvos prie gręžimo vietos. Jeigu nešiojami ilgi plaukai, užsidėti galvos apdangalą. Grąžtą prie apdorojamų detalių pristumti iš lėto. Rankiniu būdu gręžiant mažas detales, nereikia smarkiai spausti grąžto prie detalės.
69. Jei angoje užsikerta grąžtas, būtina sustabdyti stakles. Išmušti grąžtą galima tik tada, kai visiškai sustoja suklys.
70. Gręžiant galias angas, reikia periodiškai šalinti drožles ištraukiant grąžtais angos arba naudoti specialius grąžtus. Draudžiama drožles nupūsti burna, valyti rankomis ar suslėgtojo oro srove. Suslėgtojo oro srovę draudžiama nukreipti į šalia dirbantį ar praeinantį darbuotoją (bet kuriuo atveju).
71. Išpjaunant skyles su siaurapjukliu įsitikinti, kad pjovimo zonoj nėra metalo.
72. Darbuotojui, dirbančiam staklėmis draudžiama:
 - 72.1. dirbti staklėmis, kai nėra aptvarų ant sukamųjų dalių, neveikia blokavimo įtaisai;
 - 72.2. dirbti blogai įtvirtintu ir necentruotu įrankiu;
 - 72.3. dirbti su pirštinėmis prie judančių dalių;
 - 72.4. matuoti ruošinius nesustabdžius staklių;
 - 72.5. savarankiškai šalinti staklių gedimus;
 - 72.6. dirbti, kai netvarkingai įžemintos staklės;
 - 72.7. nuimti saugos aptvaras ir gaubtus nuo pavarų mechanizmų ir įjungimo įtaiso;
 - 72.8. naudoti savos gamybos ir aukštesnes nei 50 V įtampas kilnojamuosius šviestuvus;
 - 72.9. stakles stabdyti ranka;
 - 72.10. be tiesioginio vadovo, darbdavio leidimo leisti dirbti staklėmis kitiems asmenims;
 - 72.11. remtis į staklių korpusą, ką nors dėti ant staklių stalo;
 - 72.12. palikti veikiančias stakles, nors ir trumpam pasitraukiant nuo jų;
 - 72.13. naudoti netvarkingus darbo įrankius;
 - 72.14. pietų pertraukos metu palikti neišjungtas iš elektros tinklo stakles.

V. ĮMONĖS DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

73. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistui apie jūsų manymų kilusį pavojų.
74. Dingus elektros įtampai – apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, elektrotechniniam personalui. Be tiesioginio vadovo leidimo ar nurodymo negalima atlikti jokių elektrinės įrangos remonto darbų. Juos atlieka tinkamos kvalifikacijos darbuotojai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

75. Elektros srovės sužalojimo atveju darbuotojas privalo:
- 75.1. nedelsiant nukentėjusįjį atpalaiduoti nuo elektros srovės poveikio, išjungiant įtampą;
 - 75.2. neturint tokios galimybės kuo greičiau atitraukti nukentėjusį nuo elektros srovės poveikio vietos, bet tik tuomet, kai jis galės tai atlikti saugiai (imsis visų įmanomų saugos nuo elektros poveikio priemonių, būdų). Atitraukiant nukentėjusįjį vengti prisiliesti prie greta esančių metalinių daiktų ir drabužiais neapdengtų nukentėjusiojo kūno dalių. Jei reikia liesti neapdengtas nukentėjusiojo kūno dalis, teikiantysis pagalbą turi save izoliuoti, ant rankos uždedant šaliką, kepurę ir pan. arba po kojomis pasidedant gumini kilimėlį, guminę medžiagą ir pan.
 - 75.3. nukentėjusiam nuo elektros srovės poveikio reikia suteikti pirmąją medicinos pagalbą, iškviesti greitąją medicinos pagalbą bei apie įvykį pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui.
76. Įvykus nelaimingam atsitikimui:
- 76.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.
 - 76.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui apie įvykį;
 - 76.3. asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims;
 - 76.4. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).
77. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti padalinio vadovui.
78. Pastebėjus įrenginyje avarinę situaciją nedelsiant sustabdyti įrenginį avarinių išjungėjų pagalba.
79. Kilus gaisrui:
- 79.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
 - 79.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);
 - 79.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviesti ugniagesius.
80. Darbuotojas pasijutęs blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius) turi apie savo sveikatos būklę pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.
81. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir napanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksmų veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.
82. Gelbėjimo tarnybos telefonas – **112**.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 83. Apžiūrėti įrengimus ir darbo priemones, kuriomis buvo naudojamas.
- 84. Sutvarkyti darbo vietą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ MEDIENOS APDIRBIMO STAKLĖMIS	

85. Jei buvo išduotos asmeninės apsaugos priemonės įvertinti jų būklę ir padėti į saugojimui skirtą vietą.
86. Apie pastebėtus darbo priemonių, įrenginių, asmeninių ir kolektyvinių apsaugos priemonių defektus, trūkumus ar kitus netinkamumo naudoti požymius pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui.
87. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI

Nr. 12

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Savarankiškai dirbti kompresoriumi gali asmuo:

1.1.1. ne jaunesnis kaip 18m.;

1.1.2. teoriškai ir praktiškai išmokytas saugiai dirbti, susipažinęs su darbo vietoje esančiais ar galinčiais atsirasti rizikos veiksniais;

1.1.3. pasitikrinęs sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius (sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu);

1.1.4. susipažinęs su kompresoriaus bei papildomos jo įrangos paskirtimi, konstrukcija ir eksploataavimo ypatumais bei žinantis saugius darbo su juo ir jo priedais būdus.

1.1.5. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.

1.2. Darbuotojas privalo:

1.2.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių;

1.2.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;

1.2.3. laikytis darbo priemonių, kurias naudoja, eksploataavimo taisyklių;

1.2.4. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;

1.2.5. darbo priemones naudoti pagal paskirtį;

1.2.6. visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;

1.2.7. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instruktuojamas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejojimo atveju, prašyti vadovą, kad paaiškintų, kaip saugiai atlikti užduotį; pradėti dirbti leidžiama tik gavus išsamius darbdavio ar jo įgalioto asmens išaiškinimus;

1.2.8. ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose;

1.2.9. apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistą bei darbuotojų atstovą;

1.2.10. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;

1.2.11. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

1.2.12. apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui. Jeigu gedimas nesudėtingas ir aišku kaip jį pašalinti, nurodžius tiesioginiam vadovui, remontuoti darbo vietoje. Jeigu tokios galimybės nėra – kreiptis į kvalifikuotą meistrą ar gamintojo atstovą. Elektrinės dalies gedimus gali šalinti tik elektrotechninio personalo kvalifikacijos darbuotojas.

1.3. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus ar) pavojinga sveikatai, gyvybei.

1.4. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti tiesioginiam vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

1.5. Asmens higienos reikalavimai:

1.5.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.5.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.5.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.5.4. prieš pertrauką nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu;

1.6. Asmens higienos reikalavimai:

1.6.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.6.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.6.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.6.4. prieš pertrauką nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu;

1.7. Pablogėjus darbuotojo sveikatai (pakilus kūno temperatūrai, atsiradus galvos svaigimui, pajutus ūmius ligų požymius ir pan.) pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

1.8. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą. Reikalui esant, iškviesti greitąją 112.

1.9. Nukentėjusiam ar įvykį mačiusiam asmeniui reikia nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia ji buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, kurie įforminami aktu.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

1.10. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Darbo vietoje esantys ar galintys atsirasti pavojingi darbuotojo sveikatai veiksniai:

- 2.1.1. elektros srovės poveikis;
- 2.1.2. netvarkinga darbo vieta;
- 2.1.3. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;
- 2.1.4. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;
- 2.1.5. nepalankios meteorologinės sąlygos;
- 2.1.6. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, patalpos ir kt.;
- 2.1.7. triukšmas, vibracija;
- 2.1.8. karšti kompresoriaus paviršiai;
- 2.1.9. besisukančios ir kitaip judančios kompresoriaus dalys;
- 2.1.10. aštrios įrenginių, inventoriaus, mechanizmų dalys;
- 2.1.11. krintantys, griūvantys daiktai, kroviniai;
- 2.1.12. įvairios kilmės sliduma;
- 2.1.13. suspaustas oras.

2.2. Būtinios asmeninės apsauginės priemonės:

- 2.2.1. darbo kostiumas;
- 2.2.2. darbo avalynė;
- 2.2.3. darbo pirštinės;
- 2.2.4. apsauginės ausinės;
- 2.2.5. apsauginiai akiniai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

2.3. Visos darbuotojui nemokamai išduodamos asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonės patvirtintu nemokamai išduodamų asmeninių apsauginių priemonių sąrašu;

2.4. Priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio išduodamos ir kitos saugos priemonės;

2.5. Dirbantysis privalo:

2.5.1. susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais;

2.5.2. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis, kai to reikalauja saugos ir sveikatos norminiai aktai;

2.5.3. nedirbti su netinkamomis asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsauginėmis priemonėmis;

2.5.4. vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų;

2.5.5. asmeninės apsaugos priemones naudoti viso darbo proceso metu;

2.5.6. asmenines apsaugos priemones rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį;

2.5.7. laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie asmeninių ir kolektyvinių apsaugos bei darbo priemonių susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas ar artėjama prie patikros datos.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

3.2. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

3.3. Darbuotojas privalo:

3.3.1. prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari;

3.3.2. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

3.3.3. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

3.3.4. atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.

3.3.5. patikrinti, kad ant kompresoriaus pagrindo ir ant paties kompresoriaus nebūtų pašalinių daiktų;

3.3.6. patikrinti kompresorinės alyvos kiekį kompresoriuje ir, esant būtinumui, papildyti;

3.4. Eksploatuoti manometrą draudžiama kai:

3.4.1. nėra plombos ar ženklo apie jo patikrinimą;

3.4.2. praleistas periodinio patikrinimo laikas (terminas);

3.4.3. atjungus manometrą, jo rodyklė negrįžta į nulinę padėtį;

3.4.4. išmuštas stiklas arba manometras sugadintas taip, kad gali rodyti neteisingą slėgį.

3.5. Prieš įjungiant kompresorių, privaloma:

3.5.1. jį apžiūrėti: prasukti rankiniu būdu ir įsitikinti, kad jis tvarkingas, patikrinti tepimo bei aušinimo sistemas ir po to paleisti;

3.5.2. būtina įsitikinti, kad kompresoriaus įjungimas nesudaro grėsmės aplinkiniams. Judamąsias kompresoriaus dalis, kurias žmonės gali liesti, reikia aptverti;

3.5.3. uždaryti prapūtimo ventilius, prieš tai įsitikinus, kad per juos išeina oras;

3.5.4. trumpam paleisti kompresorių tuščia eiga ir įsitikinti, ar į teisingą pusę jis sukasi.

3.6. Draudžiama:

3.6.1. liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrenginius

3.6.2. dirbti su kompresoriumi, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

3.6.3. dirbti su kompresoriumi, jei ant jo pateko skystis;

3.6.4. eksploatuoti išardytą, nebaigtą remontuoti kompresorių.

3.7. Vizualiai patikrinti darbo vietos įrenginių būklę:

3.7.1. ar jie įžeminti (įnulinti). Tai atliekama apžiūrint kabelį (laidą), kuriuo įrenginys jungiamas į elektros tinklą, kištuką, elektros kištukinį lizdą;

3.7.2. ar uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą;

3.7.3. ar tvarkingas elektros kabelio kištukas, kištukinis lizdas, į kurį jungiamas įrenginys;

3.7.4. ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

3.7.5. ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, tepaluotų paviršių, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įžemintų įrenginių;

3.7.6. ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

3.8. Pastebėjus bet kokią gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

4.2. Palaikyti tvarką darbo vietoje.

4.3. Nedirbti jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

4.4. Patalpose, kur dirba kompresorius, draudžiama laikyti žibalą, benziną ir kitas lengvai užsiliepsnojančias medžiagas.

4.5. Prijungiamas žarnas reikia prapūsti. Prijungti ar atjungti jas leidžiama tik nustojus tiekti orą. Įjungti įrankį leidžiama tik po to, kai jis paruoštas darbui.

4.6. Žarnoms prie atvamzdžių arba įmovų pritvirtinti turi būti naudojami inventoriniai užveržiamieji pavalkalėliai. Žarnas tvirtinti viela draudžiama.

4.7. Kompresorių galima eksploatuoti tik tada, kai aplinkos oro temperatūra, drėgnumas ir vėjo greitis atitinka kompresoriaus eksploatavimo dokumentacijoje nurodytas normas.

4.8. Kompresoriaus techninė priežiūra ir einamasis remontas atliekamas specialiai tam įrengtose aikštelėse, ne darbo zonoje.

4.9. Tiesiant pneumatinių įrankių gumines žarnas reikia žiūrėti, kad jos nesusisiektų su lynais, kabeliais, elektrinio suvirinimo laidais, vamzdžiais, einančiais į dujų aparatūrą, kad neužsilenktų ir neįsitemptų. Kai nedirbama, guminės žarnos turi būti laikomos uždaroje patalpoje, kurioje yra teigiama temperatūra.

4.10. Gumines žarnas galima prijungti tik per sklendes, įtaisytas prie oro skirstymo dėžės. Žarnas prijungti prie įrenginio ir atjungti tik tada, kai jose nėra slėgio.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

4.11. Kad į kompresorių nepatektų vandens ir purvo, oro tiekimo anga pridengiama stogeliu ir uždengiama variniu tinkleliu. Tiekiamas į kompresorių oras valomas audekliniais arba metaliniais filtrais, taip pat dulkių nusodinimo kameroje. Šiuos įtaisus taip pat reikia reguliariai valyti.

4.12. Kompresorius privalo būti tuoj pat atjungtas (išjungtas) šiais atvejais:

4.12.1. jeigu kurios nors kompresoriaus dalies temperatūra nepertraukiamai didėja ir viršija leistiną normą;

4.12.2. jeigu manometras rodo slėgimą, didesnę už leistiną;

4.12.3. jeigu atsiranda smūgiai kompresoriuje, kompresoriaus variklyje arba gedimai, grėšiantys kompresoriaus normaliam darbui;

4.12.4. jeigu suspausto oro temperatūra yra aukštesnė už leistiną;

4.12.5. jeigu sugenda kompresoriaus kontroliniai - matavimo prietaisai;

4.12.6. kilus gaisrui, jeigu iš kompresoriaus ir elektros variklio sklinda dūmai arba svilėsių kvapas;

4.12.7. nutrūkus elektros energijos tiekimui;

4.12.8. padidėjus kompresoriaus keliamam triukšmui ir vibracijai.

4.13. Darbo metu būtina stebėti visų jungčių būklę. Dirbant kompresoriui, jungčių varžtus veržti draudžiama.

4.14. Būtina reguliariai apžiūrėti dirbantį kompresorių, valyti jo paviršių nuo dulkių ir purvo (tik esant išjungtam kompresoriui!). Neleisti, kad nutekėtų alyva, o ypač, kad alyva nepakliūtų ant pagrindo. Valymui naudoti tik medvilninius skudurus.

4.15. Draudžiama remontuoti ir valyti įrenginius bei vamzdynus, esant slėgiui juose.

4.16. Elektrosaugos reikalavimai:

4.16.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;

4.16.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

4.16.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;

4.16.4. dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;

4.16.5. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių (centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir elektros įrenginių metalinių dalių (stalinės lempos ir kt.), kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;

4.16.6. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį, tuoj pat išjungti;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

4.16.7. nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;

4.16.8. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų, kištuko, kištukinio lizdo. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis reikiamą kvalifikaciją.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Kompresorių nedelsiant išjungti:

5.1.1. atsiradus oro nutekėjimui per kompresoriaus dalių, armatūros, oro vamzdynų, guminių žarnų tarpines, sujungimus;

5.1.2. resyverio slėgimui pakilus aukščiau leistino ir jam nekrinant;

5.1.3. sugedus apsauginiam vožtuvui;

5.1.4. neveikiant manometrui;

5.1.5. stipriai įkaitus kompresoriaus dalims;

5.1.6. nutrūkus elektros energijos tiekimui;

5.1.7. pažeidus laidų izoliaciją arba kai jaučiamas charakteringas degančios izoliacijos kvapas;

5.1.8. pajutus elektros srovės poveikį;

5.1.9. girdint pašalinius garsus kompresoriais mechanizme (variklyje), padidėjus vibracijai.

5.2. Kilus gaisrui:

5.2.1. išjungti kompresorių;

5.2.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

5.2.3. iškviesti ugniagesius telefonu 112;

5.2.4. evakuoti visus asmenis iš gaisro zonos;

5.2.5. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, uždengiant nedegia medžiaga);

5.2.6. informuoti tiesioginį vadovą.

5.3. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, pakeliui į darbą arba iš darbo:

5.3.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

5.3.2. suteikti pirmąją medicinos pagalbą;

5.3.3. apie įvykį informuoti tiesioginį vadovą;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

5.3.4. darbo vietą ir įrenginių būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

5.4. Įvykus avarijai nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

5.5. Esant ypatingam atvejui, keliančiam grėsmę darbuotojo saugai ar gyvybei, evakuotis iš pastato artimiausiu keliu, vadovaujantis evakuacijos schemomis ir ženklais.

5.6. Įvykus elektros įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesusidarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam.

5.7. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir napanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksmų veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.

5.8. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:

5.8.1. priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji, medicinos pagalba - 112;

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

6.2. Išjungti iš elektros tinklo kompresorių.

6.3. Surinkti visus naudotus įrankius, išnešti šiukšles, arba darbo metu susikaupusias atliekas.

6.4. Pasibaigus darbui darbuotojas, dirbęs patalpose, privalo patikrinti:

6.4.1. ar nesijaučia patalpoje dujų, degėsių ir kitų nebūdingų specifinių kvapų;

6.4.2. ar išjungti, kurie pasibaigus darbui turi būti išjungiami, elektros įrenginiai, apšvietimas;

6.4.3. ar nepalikta pašalinių degių skysčių bei lengvai užsiliepsnojančių medžiagų;

6.4.4. ar uždaryti langai ir kitos angos;

6.4.5. ar neužkrauti takai, skirti priėjimui prie gaisro gesinimo priemonių, evakuacinių išėjimų;

6.4.6. ar patalpose nėra pašalinių asmenų.

6.5. Darbuotojas pastebėjęs išvardintų reikalavimų pažeidimus, privalo imtis priemonių jiems pašalinti. Jei jis to padaryti negali, pranešti apie tai tiesioginiam vadovui.

6.6. Apie darbo metu pastebėtus nesklandumus ar trukumus pranešti tiesioginiam vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 11
	DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT KOMPRESORIUMI	

6.7. Persirengti darbo drabužius buitinėse patalpose.

6.8. Tvarkingai spintelėje susidėti darbo drabužius.

6.9. Asmenines apsaugos priemonės nunešti į jų laikymo vietą.

6.10. Nusiprausti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu, esant galimybei nusiprausti po dušu.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

SOCIALINIO DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 26

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 6
	SOCIALINIO DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1. Dirbti socialiniu darbuotoju (dirbančiu su socialinės rizikos šeimomis, su asmenimis, turinčiais psichinių sutrikimų), turi teisę asmuo, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą ir instrukuotas (įforminus instruktavimo registravimo žurnaluose).

2. Socialinis darbuotojas periodiškai instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvylika mėnesių.

3. Socialinis darbuotojas papildomai turi būti instruktuojamas:

3.1. pasikeitus darbo sąlygoms, darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

3.2. patvirtinus naujus arba pataisius įstaigos norminius dokumentus (įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos instrukciją, saugaus darbo atlikimo taisykles ir kt.);

3.3. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras ar sprogimas;

3.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

3.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

4. Socialinio darbuotojo darbo ir poilsio režimas:

4.1. darbo laikas negali būti ilgesnis kaip 40 darbo valandų per savaitę;

4.2. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus sutrumpintą darbo laiką dirbančius darbuotojus.

5. Socialinis darbuotojas, nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui. Iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, vietą reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus aktu.

6. Socialinis darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu darbdavys nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją ar darbuotojus nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;

6.2. darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

6.3. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai bei gyvybei.

7. Socialinis darbuotojas apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą. Šiuo atveju darbdavys negali skirti nuobaudų ar taikyti kitokios atsakomybės.

8. Asmens higienos reikalavimai:

8.1. po darbo ir prieš pertrauką švariai nusiplauti su muilu rankas;

8.2. pakilus darbuotojo kūno temperatūrai ar kitaip sunegalavus, pranešti tiesioginiam

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 6
	SOCIALINIO DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

9. Socialinis darbuotojas privalo:

9.1. vykdyti ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA s darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;

9.2. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;

9.3. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra instrukuotas.

10. Socialiniam darbuotojui draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotinių ar toksinių medžiagų, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, narkotines bei toksines medžiagas.

11. Socialinis darbuotojas turi žinoti pagalbos tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius.

12. Socialinis darbuotojas turi teisę:

12.1. reikalauti, kad darbdavys užtikrintų saugų darbą;

12.2. žinoti apie sveikatai kenksmingus ir pavojingus veiksnius darbo vietoje;

12.3. atsisakyti dirbti, kai iškyla pavojus sveikatai ar gyvybei.

13. Už šios instrukcijos nurodymų nevykdymą socialiniam darbuotojui taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

14. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

14.1. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos: jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už reikalaujamą, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus;

14.2. elektros srovės poveikis – galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, net mirtis. Neliesti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių;

14.3. kritimas iš aukščio – galimi įvairūs sužeidimai. Pasilypėjimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti;

14.4. fizinė perkrova – galimos traumos, raumenų patempimai. Nekelti vienu daiktų (daiktų, ruošinių ir kt.), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą;

14.5. krentantys daiktai – galimi galvos, galūnių sužalojimai. Daiktus, įrankius, medžiagas darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi;

14.6. psichologinė perkrova, smurtas;

14.7. nepalankios meteorologinės sąlygos – įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygoms darbo rūbus, avalynę.

15. Darbdavys (įvertinęs kenksmingus ir pavojingus veiksmus) privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Darbo drabužiai ir asmeninės apsaugos priemonės išduodami priklausomai nuo atliekamo darbo ir darbo sąlygų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 6
	SOCIALINIO DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

16. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

16.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

16.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir darbuotojo esamą sveikatos būklę;

16.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.

17. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją socialinis darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įstaigoje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

18. Gauti tiesioginio vadovo užduotį.

19. Susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

20. Susipažinti su teritorijos, kurioje bus atliekami darbai, planu ir ypatybėmis.

21. Pastebėjus bet kokią keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

22. Vykdyti ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

23. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, netrukdyti dirbti kitiems.

24. Darbo metu vadovautis aplinkos apsaugos, darbuotojų saugos ir sveikatos, priešgaisrinės saugos, apsaugos nuo elektros reikalavimais, sanitarinėmis - epideminėmis taisyklėmis.

25. Socialinis darbuotojas privalo būti mandagus, paslaugus, nepradėti ginčų ir barnių su aptarnaujamais asmenimis. Vykdydamas savo pareigas, turi neužsiimti pašaliniais reikalais, asmenis aptarnauti kultūringai.

26. Esant tikimybei, kad, lankant problemiškas šeimas, jų nariai gali būti neblaivūs ar agresyviai nusiteikę, esant būtinybei prašyti policijos tarpininkavimo.

27. Darbo metu saugoti savo asmeninius daiktus, nepalikti jų be priežiūros.

28. Lydinti asmenis pas gydytojus pėsčiomis:

28.1. saugotis transporto priemonių, laikytis kelių eismo taisyklių;

28.2. žiemos metu būti ypač atsargiam, saugotis kabančių varveklių;

28.3. atsargiai vaikščioti gatvėmis bei lipti laiptais.

29. Vairuojant automobilį:

29.1. žinoti ir vykdyti kelių eismo taisykles, komandas, laikytis eismo reguliavimo ženklų ir signalų;

29.2. nuolat stebėti kontrolės prietaisų rodmenis ir visų mechanizmų darbą;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 6
	SOCIALINIO DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

29.3. atsižvelgiant į važiavimo greitį, gamtines sąlygas ir kelio būklę, laikytis saugaus atstumo nuo priekyje važiuojančio transporto, kad neatsitrenktų, jeigu tektų stabdyti;

29.4. nedelsiant sustoti, sugedus automobiliui.

30. Draudžiama vykti nežinomą, pakeleivingu transportu.

31. Saugotis valkataujančių šunų, kačių ir kitų palaidų gyvūnų.

32. Tamsiu paros metu neapšviestose vietose naudotis žibintuvėliu.

33. Situacijos, kurių reikia vengti:

33.1. pasitraukti iš darbo vietos, kai neblaivus, agresyviai nusiteikęs asmuo nerišliai šneka, kvailai juokauja, grasina, puola muštis, seksualiai priekabiauja;

33.2. visai neiti, jei palaidas piktas šuo;

33.3. neiti vienam, jei už durų girdimas didelis triukšmas, barniai ar pan.

34. Apsaugos nuo elektros reikalavimai:

34.1. dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrenginiais;

34.2. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių ir metalinių elektros įrenginių dalių, kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;

34.3. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų, kištuko, elektros kištukinio lizdo. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis reikiamą kvalifikaciją;

34.4. nesiliesti drėgnomis rankomis prie elektros laidų, kabelių, kištukų, elektros prietaisų ar įrenginių;

34.5. nedirbti su elektros įrankiais ar įrenginiais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

34.6. nedirbti su elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais, jei ant jų išsiliejo skysčiai.

35. Socialinis darbuotojas turi siekti sudaryti sąlygas individų pozityviai raiškai, jų socialinėms garantijoms ginti, asmeniniams poreikiams tenkinti, sąžiningai ir racionaliai disponuoti socialinei pagalbai skirtais įstaigos finansiniais ir materialiniais ištekliais.

36. Socialinis darbuotojas teikia siūlymus administracijai apriboti socialinės paramos teikimą ar keisti ją socialinėmis paslaugomis toms socialinės rizikos šeimoms, kurios trukdo planuoti ir vykdyti socialinę priežiūrą, naudoja gaunamą finansinę paramą neatsižvelgdamos į šeimos interesus ir ne pagal paskirtį.

37. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu.

V. SOCIALINIO DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

38. Pastebėjus, kad gali įvykti avarija, ar nelaimingas atsitikimas, nedelsiant sustabdyti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui.

39. Kilus gaisrui:

39.1. prirėkus iškviesti pagalbos tarnybas: bendruoju pagalbos telefonu – 112.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 6
	SOCIALINIO DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 39.2. evakuoti žmones;
- 39.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;
- 39.4. informuoti tiesioginį vadovą.
- 40. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, pakeliui į darbą arba iš darbo:
- 40.1. nedelsiant iškviesti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;
- 40.2. suteikti nukentėjusiems pirmąją pagalbą;
- 40.3. informuoti tiesioginį vadovą;
- 40.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu; jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus aktu.
- 41. Įvykus avarijai, nedelsiant išeiti iš pavojingos zonos ir informuoti tiesioginį vadovą.

VI. SOCIALINIO DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 42. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.
- 43. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.
- 44. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

NEELEKTROTECHNIKOS DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU ĮVAIRIAIS ELEKTRINIAIS ĮRENGINIAIS

Nr. 3

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 7
	NEELEKTROTECHNIKOS DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU ĮVAIRIAIS ELEKTRINIAIS ĮRENGINIAIS	

I. BENDROJI DALIS

1. Dirbti įvairios paskirties elektros prietaisais leidžiama darbuotojams:
 - 1.1. pasitikrinsiems sveikatą pagal pareigybėms ir darbo vietoms nustatytus rizikos veiksnius (sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu);
 - 1.2. tinkamai instruktuotiems: išklausiusiems darbuotojų saugos ir sveikatos, priešgaisrinės saugos įvadinius, pirminius ir papildomus (teisės aktuose numatytais atvejais) bei periodinius instruktavimus darbo vietoje;
 - 1.3. išklausiusiems tikslinį instruktavimą (prieš darbo pradžią), jeigu bus atliekama vienkartinė užduotis nesusijusi su nuolatinio darbu ar profesija ir/ar dirbama neįprastomis sąlygomis;
 - 1.4. susipažinusiems su naudojamos elektrinės įrangos (darbo priemonių) konstrukcija ir naudojimo ypatumais;
 - 1.5. žinantiesiems naudojamų elektrinių įrenginių gamintojų techniniuose dokumentuose nurodytus eksploatavimo ir saugumo reikalavimus (saugius įjungimo, išjungimo valymo būdus ir pan.);
2. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.
3. Darbuotojas privalo:
 - 3.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių;
 - 3.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;
 - 3.3. laikytis įrenginių, mechanizmų ir įrankių, su kuriais dirba, eksploatavimo taisyklių;
 - 3.4. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;
 - 3.5. darbo įrankius ir įrenginius naudoti pagal paskirtį;
 - 3.6. naudotis tik tvarkingais kištukiniais lizdais, kištukais, jungikliais bei kita elektros instaliacijos įranga. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, nesinaudoti prietaisu ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui;
 - 3.7. neleisti dirbti pašaliniams asmenims;
 - 3.8. pagal atliekamus darbus ir naudojamus įrenginius tinkamai ir visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;
 - 3.9. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instrukuotas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejojimo atveju, prašyti vadovą, kad paaiškintų, kaip saugiai atlikti užduotį; pradėti dirbti leidžiama tik gavus išsamius darbdavio ar jo įgalioto asmens išaiškinimus;
 - 3.10. ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose;
 - 3.11. apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistą bei darbuotojų atstovą;
 - 3.12. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;
 - 3.13. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;
 - 3.14. dirbantysis privalo vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui. Nepalikti be priežiūros įjungtų į elektros tinklą jokių įrenginių ar darbo priemonių;
 - 3.15. dirbantysis privalo žinoti darbuotojų veiksmų, kilus gaisrui, planą, pirminių gaisro gesinimo priemonių laikymo vietas ir mokėti praktiškai jas panaudoti;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 7
	NEELEKTROTECHNIKOS DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU ĮVAIRIAIS ELEKTRINIAIS ĮRENGINIAIS	

- 3.16. apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui. Įrenginių remonto darbus gali atlikti tik tinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.
4. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus.
 5. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti padalinio vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.
 6. Asmens higienos reikalavimai:
 - 6.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;
 - 6.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;
 - 6.3. po prietaiso naudojimo nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu.
 7. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.
 8. Imtis priemonių, kad būtų tvarkinga darbo vieta (neslidžios grindys ir nebūtų pašalinių trukdančių saugiai dirbti daiktų) ir pagal galimybes bei kompetenciją pašalinti priežastis galinčias sukelti traumas, avarijas. Nepradėjus dirbti apie tai nedelsiant informuoti padalinio vadovą.
 9. Draudžiama savarankiškai ar susitarus su kitu darbuotoju, be padalinio vadovo žinios, keisti darbo pamainą, darbo pobūdį, dirbti įrengimais, mechanizmais, kurių aptarnavimas darbuotojui nepriskirtas.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

10. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai galintys įtakoti darbuotojo sveikatą ar gyvybę:
 - 10.1. elektros srovės poveikis; sąlyginai pavojinga laikoma aukštesnė kaip 50 V kintamosios srovės įtampa ir aukštesnė kaip 75 V nuolatinės srovės įtampa. Tačiau visais atvejais būtina atsižvelgti į tai, kad prisilietimo įtampa turi neviršyti leistinosios. Leistinoji prisilietimo įtampa priklauso nuo poveikio trukmės. Skaičiuojamoji poveikio trukmė nustatoma susumavus pagrindinės saugos suveikimo ir aparato išjungimo trukmes.

Leistinoji prisilietimo įtampa pagal EN 50179:

Poveikio trukmė, s	10	1,1	0,72	0,64	0,49	0,39	0,29	0,2	0,14	0,08	0,04
Prisilietimo įtampa, V	80	100	125	150	250	300	400	500	600	700	800

- 10.2. netvarkinga elektros instaliacija;
- 10.3. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.);
- 10.4. netvarkingi elektros įrenginiai ir prietaisai;
- 10.5. elektromagnetinis laukas;
- 10.6. netvarkingas įžeminimas (įnulinimas);
- 10.7. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;
- 10.8. netvarkinga darbo vieta;
- 10.9. netvarkinga ar pažeista elektros laidų ar elektrinių darbo priemonių izoliacija;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 7
	NEELEKTROTECHNIKOS DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU ĮVAIRIAIS ELEKTRINIAIS ĮRENGINIAIS	

- 10.10. netvarkingi įrenginiai, įrankiai;
- 10.11. karšti įrangos bei darbo priemonių paviršiai;
- 10.12. neuždengtos besisukančios elektros mašinų dalys
- 10.13. pašaliniai asmenys;
- 10.14. aštrios įrenginių ar inventoriaus dalys;
- 10.15. krintantys, griūvantys daiktai;
- 10.16. įvairios kilmės sliduma;
- 10.17. įvairios kilmės dulkės bei atskilusios nuo apdirbamos medžiagos skeveldros ar atplaišos;
- 10.18. triukšmas;
- 10.19. vibracija.
- 11. Elektros poveikio metu organizmą ištinka elektros smūgis, kurio metu žmogaus raumenys ima mėšlungiškai susitraukinėti, žalojami vidiniai gyvybiškai svarbūs žmogaus organai. Didžiausia elektros srovės poveikio rizika kyla:
 - 11.1. darbuotojui prisilietus prie elektros įrenginių konstrukcijos elementų ar korpusų, kuriuose atsiranda įtampa dėl pažeistos izoliacijos;
 - 11.2. darbuotojui būnant arti vietų, kuriomis teka srovė, susijungimo su žeme vietose (pvz., kai nutrūksta ir nukrenta žemyn laidai, „žingsnio įtampa“). Atsiradęs netoli nukritusio ant žemės laido, žengęs žingsnį ir pastatęs kojas ant žemės dviejuose taškuose, kur yra skirtingi potencialai, žmogus yra veikiamas vadinamosios „žingsnio įtampos“, nes per kojas eina srovė. Kojose atsiranda traukuliai, žmogus krenta ir yra veikiamas dar didesnės įtampos. Jos galima išvengti kojas pastačius greta, o iš pavojingos zonos išeiti reikia šokuojant ant vienos kojos arba statant pėdą prie pėdos.
- 12. Elektros srovės poveikis organizmui priklauso nuo srovės stiprumo, tekėjimo kūnu kelio ir veikimo trukmės. Srovės stiprumas priklauso nuo įtampos ir laidininko (organizmo varžos, kuri priklauso nuo odos sausumo, neblaivumo, nuovargio ir pan.). Kuo didesnė organizmo ir saugos priemonių varža, tuo mažiau srovės per jį praeina. Varžą padidina sausos rankos.
- 13. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:
 - 13.1. Įmonėje įrengtos kolektyvinės ir techninės darbuotojų apsaugos nuo rizikos veiksnių priemonės;
 - 13.2. Visos darbuotojui nemokamai išduodamos asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje patvirtintu nemokamai išduodamų asmeninių apsauginių priemonių sąrašu;
 - 13.3. Priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio išduodamos ir kitos saugos priemonės;

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 14. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos, vaikščiojimui skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.
- 15. Apžiūrėti elektros įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.
- 16. Draudžiama liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrenginius;
- 17. Vizualiai patikrinti darbo vietos įrenginių būklę:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 7
	NEELEKTROTECHNIKOS DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU ĮVAIRIAIS ELEKTRINIAIS ĮRENGINIAIS	

- 17.1. ar jie įžeminti (įnulinti). Tai atliekama apžiūrint kabelį (laidą), kuriuo įrenginys jungiamas į elektros tinklą, kištuką, elektros kištukinį lizdą;
- 17.2. ar uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą;
- 17.3. ar tvarkingas elektros kabelio kištukas, kištukinis lizdas, į kurį jungiamas įrenginys;
- 17.4. ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų paviršių, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įžemintų įrenginių;
- 17.5. ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.
18. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

19. Darbuotojas privalo:
 - 19.1. palaikyti darbo vietoje švarą ir tvarką;
 - 19.2. vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai;
 - 19.3. darbo metu būti dėmesingas, atidus ir atsargus;
 - 19.4. nejungti nežinomų, nestandartinių elektros prietaisų, įrengimų be tiesioginio vadovo leidimo.
 - 19.5. saugoti, kad mechanškai nebūtų pažeidžiama elektros instaliacija ir aparatūra;
 - 19.6. neatidarinėti įrengimų elektros skydelių, durelių, dangčių;
 - 19.7. prietaisus šluostyti tik sausu skudurėliu;
 - 19.8. nedirbti su prietaisu, jei prisilietus jaučiamas elektros poveikis.
20. Darbuotojams draudžiama:
 - 20.1. liestis apnuogintomis kūno dalimis prie izoliacijos neturinčių laidų arba prietaisų, kurių korpusas yra pažeistas;
 - 20.2. dirbti su elektros įrankiais ar įrenginiais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;
 - 20.3. dirbti su elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais, jei ant jų išsiliejo skysčiai;
 - 20.4. šluostyti elektros įrenginius, prietaisus, neatjungus jų iš elektros tinklo
21. Darbuotojas pamatęs įrenginių kibirkščiavimą neturi naudotis tokiu įrenginiu. Prietaisą reikia atjungti nuo elektros tinklo.
22. Elektros įrenginiai ir prietaisai išjungiami ir įjungiami į elektros tinklą tik tam tikslui skirtais komutaciniais aparatais (automatiniais jungikliais, valdymo rankenėlėmis, mygtukais, kištukais). Draudžiama tempti įjungtų prietaisų laidus, norint juos išjungti iš tinklo.
23. Būtina išjungti elektros įtampą ir iškviesti elektrotechninį remonto personalą šiais atvejais:
 - 23.1. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja rozetė, jungtukas);
 - 23.2. pajutus svylančių laidų kvapą;
 - 23.3. kai kaista elektros laidai;
 - 23.4. nutrūkus elektros energijos tiekimui (bet tik tokiu atveju, kai žinomas išjungimo jungiklis arba išjungimą garantuojanti jungiklio padėtis).

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 7
	NEELEKTROTECHNIKOS DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU ĮVAIRIAIS ELEKTRINIAIS ĮRENGINIAIS	

V. ĮMONĖS DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

24. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos vyresniajam specialistui apie jūsų manymų kilusį pavojų.
25. Dingus elektros įtampai – apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, elektrotechniniam personalui. Be tiesioginio vadovo leidimo ar nurodymo negalima atlikti jokių elektrinės įrangos remonto darbų. Jūs atlieka tinkamos kvalifikacijos darbuotojai.
26. Elektros srovės sužalojimo atveju darbuotojas privalo:
 - 26.1. nedelsiant nukentėjusįjį atpalaiduoti nuo elektros srovės poveikio, išjungiant įtampą;
 - 26.2. neturint tokios galimybės kuo greičiau atitraukti nukentėjusį nuo elektros srovės poveikio vietas, bet tik tuomet, kai jis galės tai atlikti saugiai (imsis visų įmanomų saugos nuo elektros poveikio priemonių, būdų). Atitraukiant nukentėjusįjį vengti prisiliesti prie greta esančių metalinių daiktų ir drabužiais neapdengtų nukentėjusiojo kūno dalių. Jei reikia liesti neapdengtas nukentėjusiojo kūno dalis, teikiantysis pagalbą turi save izoliuoti, ant rankos uždedant šaliką, kepurę ir pan. arba po kojomis pasidedant guminį kilimėlį, guminę medžiagą ir pan.
 - 26.3. nukentėjusiam nuo elektros srovės poveikio reikia suteikti pirmąją medicinos pagalbą, iškviesti greitąją medicinos pagalbą bei apie įvykį pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui.
27. Įvykus nelaimingam atsitikimui:
 - 27.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.
 - 27.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui apie įvykį;
 - 27.3. asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims;
 - 27.4. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).
28. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti padalinio vadovui.
29. Pastebėjus įrenginyje avarinę situaciją nedelsiant sustabdyti įrenginį avarinių išjungėjų pagalba.
30. Kilus gaisrui:
 - 30.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
 - 30.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniui, smėliu, žeme, uždengiant nedegia medžiaga);
 - 30.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviesti ugniagesius.
31. Darbuotojas pasijutęs blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius) turi apie savo sveikatos būklę pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 7
	NEELEKTROTECHNIKOS DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU ĮVAIRIAIS ELEKTRINIAIS ĮRENGINIAIS	

32. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir nepanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksnių veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.
33. **Gelbėjimo tarnybos telefonas – 112.**

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

34. Apžiūrėti įrengimus ir darbo priemones, kuriomis buvo naudojamosi.
35. Sutvarkyti darbo vietą.
36. Jei buvo išduotos asmeninės apsaugos priemonės įvertinti jų būklę ir padėti į saugojimui skirtą vietą.
37. Apie pastebėtus darbo priemonių, įrenginių, asmeninių ir kolektyvinių apsaugos priemonių defektus, trūkumus ar kitus netinkamumo naudoti požymius pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui.
38. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

VIBROPLOKŠTĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 17

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 5
	VIBROPLOKŠTĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti su vibracine grunto tankinimo plokšte (plūktuvu) gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, nustatyta tvarka pasitikrinęs sveikatą, apmokytas, išklausęs įvadinį instruktažą ir pirminį instruktažą darbo vietoje. Periodiškai darbuotojas, darbui naudojantis vibracinę grunto tankinimo plokštę (plūktuvą), (toliau – darbuotojas) instruktuojamas ne rečiau kaip kartą per 12 mėnesių. Pasikeitus darbo aplinkai, atsiradus naujiems rizikos veiksniams, pradėjus naudoti naujas darbo priemones, darbuotojas instruktuojamas papildomai.

1.2. Darbuotojas turi patikrinti sveikatą prieš pradėdamas dirbti, o dirbdamas – tikrintis periodiškai pagal įmonės patvirtintą darbuotojų sveikatos tikrinimų grafiką. Darbdavys privalo užtikrinti, kad darbuotojas laiku pasitikrintų sveikatą. Darbdaviui atstovaujantis asmuo ar jo pavedimu darbdavio įgaliotas asmuo turi patvirtinti darbuotojų, kuriems privaloma patikrinti sveikatą, sąrašą ir sveikatos tikrinimo grafiką, suderintą su atitinkama asmens sveikatos priežiūros įstaiga. Su šiuo grafiku įmonės darbuotojai turi būti supažindinami pasirašytinai. Darbuotojas, pajutęs neigiamą darbo ar darbo aplinkos poveikį, turi teisę patikrinti sveikatą kitu laiku, negu nustatytas privalomas sveikatos tikrinimo grafike. Darbuotojas, atsiskęs nustatytu laiku patikrinti sveikatą, nušalinamas nuo darbo ir jam už tą laiką, kol jis patikrinęs sveikatą, nemokamas darbo užmokestis.

1.3. Darbuotojo darbo ir poilsio laiko paskirstymas per parą, savaitę ar apskaitinį laikotarpį, taip pat kasdieninio darbo pradžia ir pabaiga nustatoma pagal įmonės darbo tvarkos taisykles.

1.4. Darbuotojui suteikiama ne ilgesnė kaip dviejų valandų ir ne trumpesnė kaip pusės valandos pertrauka pavalgyti ir pailsėti. Ši pertrauka paprastai suteikiama praėjus pusei darbo dienos laiko, bet ne vėliau kaip po penkių darbo valandų.

1.5. Darbuotojo darbo laikas neturi viršyti keturiasdešimt valandų per savaitę. Ilgiausias darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, neturi viršyti keturiasdešimt aštuonių valandų per septynias dienas.

1.6. Darbuotojas, vykdydamas pareigą rūpintis savo ir kitų darbuotojų sveikata, turi nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba kitam vadovaujančiam asmeniui apie nelaimingą atsitikimą darbe, pakeliui į darbą arba iš jo, incidentą, ūmią profesinę ligą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, jeigu pajėgia tai padaryti. Pastebėjęs darbo vietoje darbuotojų saugos ir sveikatos pažeidimų, grėsmę keliančių veiksnių, taip pat nedelsdamas turi pranešti darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai, padalinio vadovui ar kitam vadovaujančiam asmeniui.

1.7. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, nutraukti darbą, jeigu nepašalinami pavojų keliantys veiksniai, susidaro avarinė situacija, kyla grėsmė sveikatai ir gyvybei, ir atsisakymo dirbti priežastis nedelsdamas raštu pranešti padalinio vadovui arba kitam vadovaujančiam asmeniui.

1.8. Darbuotojas turi laikytis asmens higienos reikalavimų, rūpintis, kad būtų švarūs darbo drabužiai, rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis. Rūkyti ir valgyti taip pat tik tam skirtose vietose.

1.9. Darbuotojas, pažeidęs saugos ir sveikatos norminių teisės aktų, dokumentų, su kuriais buvo supažindintas, šios instrukcijos reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 5
	VIBROPLOKŠTĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

II PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

- 2.1. Profesinės rizikos veiksniai darbuotojo darbo vietoje yra šie :
 - 2.1.1. netvarkingos darbo priemonės;
 - 2.1.2. netvarkinga, blogai apšviesta darbo vieta;
 - 2.1.3. paslydimas, pargriuvimas;
 - 2.1.4. krintantys, griūvantys daiktai, įrankiai;
 - 2.1.5. veikianti vibracinė grunto plokštė (plūktuvas);
 - 2.1.6. vibracija (dėl ilgalaikio vibracijos poveikio gali būti pažeistos rankos, pirštai ir riešai);
 - 2.1.7. triukšmas (ilgą laiką dirbant be apsauginių ausinių galima pažeisti klausos organus);
 - 2.1.8. dulkės;
 - 2.1.9. fizinė perkrova;
 - 2.1.10. nepalankios metrologinės sąlygos;
- 2.2. Darbuotojo asmeninės apsaugos priemonės parenkamos vadovaujantis Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonių nuostatų reikalavimais.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PADŽIĄ

- 3.1. Prieš pradėdamas dirbti darbuotojas turi :
 - 3.1.1. apsirengti tvarkingus darbo drabužius, apsiauti specialius batus;
 - 3.1.2. patikrinti, ar tvarkingos, darbui tinkamos asmeninės apsaugos priemonės (nuo vibracijos saugančios pirštines, ausines, šalmas ir t.t.);
 - 3.1.3. iš padalinio vadovo gauti darbo užduotį ir aptarti jo saugius atlikimo būdus;
 - 3.1.4. apžiūrėti vietą, kurioje reikės atlikti darbus (ar nėra jokių kliūčių, pavojų keliančių veiksnių);
 - 3.1.5. pastatyti vibracinę grunto plokštę (plūktuvą) ant lygaus pagrindo ir patikrinti:
 - 3.1.5.1. variklio alyvos lygį;
 - 3.1.5.2. sujungimus, saugos įtaisus;
 - 3.1.5.3. visus valymo elementus;
 - 3.1.5.4. bendrąją būklę (ar neteka alyva, neprakiuręs degalų bakas, nėra įtrūkimų, neatsisukę varžtai ir t.t.).
 - 3.1.6. įpilti į vibracinės plokštės baką degalų, papildyti tempimo medžiagų.
- 3.2. Apie pastebėtus gedimus nedelsiant pranešti padalinio vadovui ar kitam vadovaujančiam asmeniui. Dirbti pradėti tik tada, kai bus pašalintas gedimas ir įsitikinus darbo priemonės saugumu.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Dirbant laikytis vibracinės grunto plokštės (plūktuvo) naudojimo instrukcijos. Plokštė (plūktuvas) gali kelti pavojų, jeigu yra naudojama ne pagal paskirtį, nesilaikant saugos taisyklių ir neleistinai perdaroma.
- 4.2. Dirbant naudoti asmenines apsaugos priemones (pirštines, ausines, šalną, jeigu dulka – respiratorių), avėti specialią avalynę.
- 4.3. Negalima darbui naudoti vibracinės plokštės (plūktuvo) , jeigu jaučiamas skausmas, mėšlungis. Atsiradus šiems požymiams kreiptis į gydytoją.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 5
	VIBROPLOKŠTĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.4. Darbo metu nenešioti palaidų drabužių, nes jie gali patekti į judamąsias vibracinės plokštės (plūktuvo) dalis.
- 4.5. Prieš įjungiant vibracinę plokštę reikia įsitikinti kad jos rankenos netepaluotos, nesimato išorinių pažeidimų, yra visi saugos įtaisai, jie veikia, visi valdymo elementai yra neutralioje padėtyje.
- 4.6. Draudžiama vibracinę grunto plokštę (plūktuvą) naudoti arti degių medžiagų, sprogioje aplinkoje (dėl kibirkšties gali kilti gaisras, sprogimas), taip pat uždaroje patalpose, kuriose yra bloga ventiliacija (galima apsinuodyti išmetamosiomis dujomis).
- 4.7. Veikiant vibracinei grunto plokštei (plūktuvui) negalima vibruojančios dalies liesti rankomis. Kojas laikyti atokiau nuo veikiančios vibracinės plokštės (plūktuvo).
- 4.8. Sugedusios, susidėvėjusios vibracinės plokštės (plūktuvo) dalys turi būti nedelsiant pakeistos.
- 4.9. Darbo metu kas 50 min. Daryti 5-10 min. Pertraukas, jų metu pasivaikščioti, pamankštinti rankas ir kojas.
- 4.10. Darbo pertraukų metu vibracinę grunto plokštę (plūktuvą) turi būti išjungtas. Pasirūpinti, kad ja negalėtų pasinaudoti pašaliniai asmenys ir atitinkamos kvalifikacijos neturintys asmenys.
- 4.11. Ypač būti atidžiam dirbant nelygiose vietose, šlaituose, pakalnėse. Vengti stačių šlaitų, nes vibracinę plokštę (plūktuvą) gali apvirsti ir sužaloti. Nenaudoti vibracinės plokštės (plūktuvo), jeigu nuolydis didesnis negu nurodyta gamintojo instrukcijoje.
- 4.12. Judant šalia šlaito bent 2/3 vibracinės plokštės (plūktuvo) pado turi liestis su gruntu.
- 4.13. Negalima liesti vibracinės plokštės variklio, kol jis neatvėsęs.
- 4.14. Draudžiama palikti veikiančią vibracinę plokštę be priežiūros.
- 4.15. Jeigu pastebima vibracinės grunto plokštės (plūktuvo) gedimų, darbą nutraukti, apie tai pranešti padalinio vadovui arba kitam vadovaujančiam asmeniui.
- 4.16. Pilti degalus į baką tik tada, kai išjungtas vibracinės plokštės (plūktuvo) variklis, ji atvėsusi. Nepilti degalų šalia atviros ugnies, nerūkyti. Baigus pilti patikrinti, ar gerai užsuktas bako dangtelis, neteka degalai. Draudžiama naudoti vibracinę plokštę (plūktuvą), jeigu teka degalai.
- 4.17. Išlieti degalai turi būti tuoj pat pašalinti į tam skirtas talpyklas. Neliesti jiems įsigerti į gruntą.
- 4.18. Vengti benzino, dyzelino ir alyvos sąlyčio su oda.
- 4.19. Pervežant vibracinę plokštę (plūktuvą) iš vienos darbo vietos į kitą naudoti tik pakankamą keliamąją galią turinčius mechanizmus, laikytis gamintojo instrukcijos.
- 4.20. Draudžiama (plūktuvo) priežiūrą gali atlikti apmokytas ir atitinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.
- 4.21. Priežiūros darbai turi būti atliekami tik tada, kai vibracinės plokštės variklis yra išjungtas, pastatytas ant lygaus paviršiaus, tvirto pagrindo.
- 4.22. Draudžiama atlikti priežiūros darbus, jeigu plokštė (plūktuvą) veikia.
- 4.23. Draudžiama valyti degiais skysčiais.
- 4.24. Keičiant didesnius vibracinės plokštės mazgus ar atskiras dalis naudoti tik tinkamus, gerai veikiančius kėlimo mechanizmus.
- 4.25. Draudžiama dirbti apsvaigusiam nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių medžiagų.
- 4.26. Keldamas ir nešdamas sunkius daiktus darbuotojas turi būti atsargus, kad nepersitemptų. Reikia atminti, kad moterims kelti ir nešti galima ne daugiau kaip 10 kg, vyrams – 30 kg.
- 4.27. Darbuotojui draudžiama be padalinio vadovo žinios patikėti ar užleisti savo darbo vietą, darbo priemones duoti kitam asmeniui, imtis pašalinių darbų. Laikinai pasitraukdamas iš darbo vietos jis turi pranešti padalinio vadovui arba kitam vadovaujančiam asmeniui.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 5
	VIBROPLOKŠTĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

5.1. Darbuotojas, pastebėjęs, kad darbo vietoje susidarė pavojinga situacija, galinti būti nelaimingo atsitikimo, gaisro arba avarijos priežastis, turi nedelsdamas pranešti darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, padalinio vadovui, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai ir pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių grėsmei šalinti.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui arba avarijai, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviesti gydytoją ir pranešti darbuotojų saugai ir sveikatai, padalinio vadovui, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

5.3. Kilus gaisrui nedelsiant pranešti ugniagesiams, iškviesti vadovaujančius darbuotojus, gesinti gaisro židinį turimomis gaisro gesinimo priemonėmis.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą darbuotojas turi:

6.1.1. vibracinę plokštę (plūktuvą) sustabdyti lygioje vietoje, ant tvirto pagrindo;

6.1.2. išjungti variklį, ištraukti užvedimo raktelį;

6.1.3. nuplauti vibracinę grunto plokštę (plūktuvą);

6.1.4. po plovimo patikrinti, ar nelaša per sujungimus, nepamestos dalys, nenusitrynę užrašai, nėra kitų gedimų. Visi pastebėti trūkumai, turi būti iš karto pašalinami;

6.1.5. padėti vibracinę grunto plokštę (plūktuvą) į vietą;

6.1.6. pranešti padalinio vadovui arba kita vadovaujančiam asmeniui apie darbo metu įvykusius nesklandumus;

6.1.7. nusiimti asmenines apsaugines priemones, nusirengti darbo drabužius ir tvarkingai padėti tam skirtoje vietoje;

6.1.8. nusiplauti rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu yra galimybė nusiprausti po dušu.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

ELEKTRINĖS MALKŲ SKALDYKLĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 18

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 6
	ELEKTRINĖS MALKŲ SKALDYKLĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1. Darbuotojui, dirbančiam elektrine malkų skaldykle nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausmine, materialine, administracine ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį bei padarinius.
2. Dirbti elektrine malkų skaldykle leidžiama ne jaunesniam kaip 18 metų asmeniui, pasitikrinusiam sveikatą, išklausiui įvadinį saugos ir sveikatos instruktažą bei instruktažą darbo vietoje.
3. Dirbantis elektrine malkų skaldykle privalo:
 - 3.1. naudoti elektrinę malkų skaldyklę pagal techninėje dokumentacijoje nurodytus reikalavimus;
 - 3.2. būti išmokytas saugiai dirbti, netrukdyti saugiai dirbti kitiems;
 - 3.3. tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonės;
 - 3.4. savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti tiesioginiam vadovui, darbdaviui;
 - 3.5. nedelsdamas pranešti tiesioginiam vadovui apie padėtį darbo vietose, patalpose ar kitose įmonės vietose, kurios, jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;
 - 3.6. pranešti tiesioginiam vadovui apie susižalojimus darbo metu;
 - 3.7. nustatytą tvarką pasitikrinti sveikatą. Sveikatą tikrintis ne rečiau kaip kartą per dvejus metus;
 - 3.8. vykdyti teisėtus darbdavio, tiesioginio vadovo bei darbuotojų saugą ir sveikatą įmonėje kontroliuojančių pareigūnų nurodymus;
 - 3.9. laikytis įmonės vidaus darbo tvarkos taisyklių, darbe nevartoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų, rūkyti tik tam skirtose vietose;
 - 3.10. laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad švarūs būtų darbo drabužiai bei apavas, rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.
4. Darbuotojas dirbantis elektrine malkų skaldykle turi teisę:
 - 4.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias darbo sąlygas, įrengtų kolektyvines apsaugos priemones ir laiku aprūpintų darbo drabužiais bei asmeninės apsaugos priemonėmis;
 - 4.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;
 - 4.3. susipažinti su išankstinių ir periodinių sveikatos tikrinimų rezultatais. Jei nesutinka su tikrinimo rezultatais, sveikatą pasitikrinti pakartotinai;
 - 4.4. atsisakyti dirbti, jei iškyla pavojus sveikatai ir gyvybei, o tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimams pašalinti;
 - 4.5. įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;
5. darbuotojas turi būti supažindintas su priešgaisrinės saugos instrukcijos reikalavimais ir juos vykdyti. Žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 6
	ELEKTRINĖS MALKŲ SKALDYKLĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

6. Profesinės rizikos veiksniai dirbančio skaldykle darbo vietoje:

- 6.1. elektros srovė;
- 6.2. veikianti elektrinė malkų skaldyklė;
- 6.3. netvarkinga darbo vieta (pvz., slidžios, duobėtos grindys);
- 6.4. fizine perkrova;
- 6.5. dulkes;
- 6.6. triukšmas;
- 6.7. daikto, ruošinio ir pan. kritimas;
- 6.8. įrankiai ir pagalbinis inventorių;
- 6.9. išlekianti medžiaga, nuopjova, skeveldra, drožlė;
- 6.10. žmogaus griuvimas.

7. Darbuotojo, dirbančio elektrine malkų skaldykle darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 80 dB (A), oro užterštumas medienos dulkėmis - 5 mg/m³. Apsaugai nuo triukšmo, kai viršijamos normos, būtina naudoti antifonus arba trumpinti triukšmo trukmę, nuo dulkių - respiratorių.

8. Asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami pagal Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų reikalavimus.

9. Reikia žinoti, kad apsaugai, kuriuos būtina atidaryti arba nuimti norint pagalvoti įrankį, taip pat diržinių arba kito tipo pavarų apsaugai, kuriuos galima nuimti arba atidaryti nepanaudojus rakto ir pan., turi būti sublokuoti su įjungimo ir išjungimo įtaisais; jei yra tikimybė, kad įrankis išmes apdorojamą detalę ar atlieką, turi būti įrengti apsaugai, sublokuoti su įjungimo ir išjungimo įtaisais.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

10. Prieš pradėdamas dirbti, darbuotojas privalo:

- 10.1. apsivilkti tvarkingais darbo drabužiais;
- 10.2. iš tiesioginio vadovo gauti darbo užduotį;
- 10.3. patikrinti:
 - 10.3.1. (vizualiai) elektrinės malkų skaldyklės įžeminimą;
 - 10.3.2. apsauginių blokavimo įtaisų veikimą, apsauginius gaubtus;
 - 10.3.3. įjungimo ir išjungimo įtaisą;
 - 10.3.4. ar aštrus pjovimo įrankis, jis tinkamai paruoštas darbui;
 - 10.3.5. ar veikia avarinis elektrinės malkų skaldyklės stabdymo įtaisas;
 - 10.3.6. elektrinės malkų skaldyklės veikimą tuščiąją eiga;
 - 10.3.7. ar neapkrauta, pakankamai apšviesta darbo vieta, veikia papildomas apšvietimas;
- 10.4. nuimti nuo elektrinės malkų skaldyklės visus nereikalingus daiktus bei įrankius.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

11. Dirbdamas elektrine malkų skaldykle darbuotojas privalo nuolat stebėti, kad darbo vietoje nebūtų pašalinių žmonių.

12. Dirbant įrenginiu į kurį medžiaga paduodama rankomis, draudžiama:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 6
	ELEKTRINĖS MALKŲ SKALDYKLĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 12.1. paduodama medžiagą spausti kūnu;
 - 12.2. dirbti be saugos aptvarų, su neveikiančiais blokavimo įtaisais (jeigu tokie yra);
 - 12.3. veikiant įrenginiui šalinti atliekas.
13. Darbo metu darbuotojas privalo sekti mechanizmų veikimą, medienos judėjimą;
- 13.1. draudžiama darbo metu stovėti prieš įreginį, nors ir yra apsaugai. Reikia stengtis stovėti iš šono;
 - 13.2. jeigu galimo išmetimo zonoje dirba žmonės, pavojingą zoną būtina atitverti apsauginiais aptvarais;
 - 13.3. draudžiama dirbti elektrine malkų skaldykle be asmeninių apsauginių priemonių;
 - 13.4. dirbant elektrine malkų skaldykle draudžiama ją valyti, tepti, traukti iš įrenginio įstrigusius ruošinius ar atplaišas ir pan. Tai galima daryti tik išjungus elektros variklį ir visiškai sustojus besisukančioms dalims;
 - 13.5. draudžiama su elektrine malkų skaldykle dirbti pašaliniams asmenims;
 - 13.6. būtina sekti įrenginio įkaitimą;
 - 13.7. ant elektrinės malkų skaldyklės negalima dėti įrankių, nereikalingų daiktų;
 - 13.8. elektrinę malkų skaldyklę būtina sustabdyti, jeigu:
 - 13.8.1. įrenginys pradėjo smarkiai vibruoti ar neleistinais gausti;
 - 13.8.2. elektrinėje malkų skaldyklėje įstrigo ruošinys;
 - 13.8.3. dingio įtampa;
 - 13.8.4. jaučiama įtampa korpuse;
 - 13.8.5. pastebėti kiti defektai, neleidžiantys saugiai dirbti.
 - 13.9. negalima palikti be priežiūros veikiančio įrenginio, pertraukų metu būtina išjungti;
14. Darbuotojui, dirbančiam elektrine malkų skaldykle draudžiama:
- 14.1. dirbti elektrine malkų skaldykle kai nėra aptvarų ant judančių dalių, neveikia blokavimo įtaisai;
 - 14.2. dirbti blogai įtvirtintu ir necentruotu įrankiu;
 - 14.3. dirbti su pirštinėmis prie judančių dalių;
 - 14.4. matuoti ruošinius nesustabdžius įrenginio;
 - 14.5. savarankiškai šalinti įrenginio gedimus;
 - 14.6. dirbti, kai netvarkingai įžemintas įrenginys;
 - 14.7. nuimti saugos aptvaras ir gaubtus nuo pavarų mechanizmų ir įjungimo įtaiso;
 - 14.8. naudoti savos gamybos ir aukštesnes nei 50 V įtampos kilnojamuosius šviestuvus;
 - 14.9. įreginį stabdyti ranka;
 - 14.10. be tiesioginio vadovo, darbdavio leidimo leisti dirbti įrenginiu kitiems asmenims;
 - 14.11. remtis į įrenginio korpą, ką nors dėti ant įrenginio;
 - 14.12. naudoti netvarkingus darbo įrankius;
 - 14.13. pietų pertraukos metu palikti neišjungtą iš elektros tinklo įreginį.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 6
	ELEKTRINĖS MALKŲ SKALDYKLĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

V. ĮMONĖS DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

15. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistui apie jūsų manymų kilusį pavojų.
16. Dingus elektros įtampai – apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, elektrotechniniam personalui. Be tiesioginio vadovo leidimo ar nurodymo negalima atlikti jokių elektrinės įrangos remonto darbų. Juos atlieka tinkamos kvalifikacijos darbuotojai.
17. Elektros srovės sužalojimo atveju darbuotojas privalo:
 - 17.1. nedelsiant nukentėjusįjį atpalaiduoti nuo elektros srovės poveikio, išjungiant įtampą;
 - 17.2. neturint tokios galimybės kuo greičiau atitraukti nukentėjusį nuo elektros srovės poveikio vietos, bet tik tuomet, kai jis galės tai atlikti saugiai (imsis visų įmanomų saugos nuo elektros poveikio priemonių, būdų). Atitraukiant nukentėjusįjį vengti prisiliesti prie greta esančių metalinių daiktų ir drabužiais neapdengtų nukentėjusiojo kūno dalių. Jei reikia liesti neapdengtas nukentėjusiojo kūno dalis, teikiantysis pagalbą turi save izoliuoti, ant rankos uždedant šaliką, kepurę ir pan. arba po kojomis pasidedant guminį kilimėlį, guminę medžiagą ir pan.
 - 17.3. nukentėjusiam nuo elektros srovės poveikio reikia suteikti pirmąją medicinos pagalbą, iškviesti greitąją medicinos pagalbą bei apie įvykį pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui.
18. Įvykus nelaimingam atsitikimui:
 - 18.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.
 - 18.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui apie įvykį;
 - 18.3. asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims;
 - 18.4. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, informinami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).
19. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti padalinio vadovui.
20. Pastebėjus įrenginyje avarinę situaciją nedelsiant sustabdyti įrenginį avarinių išjungėjų pagalba.
21. Kilus gaisrui:
 - 21.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
 - 21.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);
 - 21.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviesti ugniagesius.
22. Darbuotojas pasijutęs blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius) turi apie savo sveikatos būklę pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 6
	ELEKTRINĖS MALKŲ SKALDYKLĖS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

23. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir nepanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksmų veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.
24. Gelbėjimo tarnybos telefonas – **112**.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

25. Apžiūrėti įrengimus ir darbo priemones, kuriomis buvo naudojamas.
26. Sutvarkyti darbo vietą.
27. Jei buvo išduotos asmeninės apsaugos priemonės įvertinti jų būklę ir padėti į saugojimui skirtą vietą.
28. Apie pastebėtus darbo priemonių, įrenginių, asmeninių ir kolektyvinių apsaugos priemonių defektus, trūkumus ar kitus netinkamumo naudoti požymius pranešti tiesioginiam arba įmonės vadovui.
29. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 19

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vairuotoju gali dirbti asmuo:

1.2.1. ne jaunesnis nei 21m.;

1.2.2. turintis ne mažesnę kaip 3 metų vairuotojo darbo stažą ir vairuotojų mokymo įstaigos išduotą pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti atitinkamą transporto priemonę ir galiojančią vairuotojo sveikatos pažymą.

1.2.3. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;

1.2.4. susipažinęs su transporto priemonių eksploatavimo taisyklėmis;

1.2.5. išklauses (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;

1.2.6. išklauses (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;

1.2.7. išklauses (pasirašytinai) gaisrinės saugos instruktažą.

1.3. Periodinis instruktažas pravedamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvylika mėnesių.

1.4. Darbuotojas privalo laikytis įmonės administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.

1.5. Darbo vietoje papildomas instruktavimas pravedamas:

1.5.1. atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti naujas pavojingas ar (ir) kenksmingas medžiagas;

1.5.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, saugaus darbų atlikimo taisykles ir kt.);

1.5.3. darbuotojui pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus, kurių nevykdant įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, incidentas, avarija, gaisras, sprogimas, arba pastebėjus jo nesaugų elgesį;

1.5.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

1.5.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų;

1.5.6. įmonės vadovui ar darbdavio įgaliotam asmeniui nusprendus, kad to reikia siekiant apsaugoti darbuotojus nuo traumų ar profesinių ligų.

1.6. ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA darbuotojas privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.

1.7. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklausė instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

1.8. Ateiti į darbą neblaiviam ar darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas - draudžiama.

1.9. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, reikia nedelsiant kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu reikia, iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, darbo vietą ir įrengimų būklę reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami aktu.

1.10. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualioms apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

1.11. Gaisrinės saugos reikalavimai:

1.11.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 1.11.2. rūkyti tik tam skirtose ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkoms dėti bei gaisro gesinimo priemonės;
- 1.11.3. draudžiama gaisro gesinimo priemones panaudoti ne pagal paskirtį;
- 1.11.4. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui.
- 1.12. Pastebėjus transporto priemonių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualios apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.
- 1.13. Vairuotojas privalo laikytis transporto priemonių ir mechanizmų eksploatavimo taisyklių, saugos ir sveikatos darbe instrukcijų, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
- 1.14. Eksploatuojami visų markių ir įvairios paskirties transporto priemonės turi būti techniškai tvarkingos, pilnos komplektacijos, mikroautobusų ir autobusų techninė būklė turi užtikrinti saugų jų darbą, atitikti transporto priemonių transporto techninės eksploatacijos, kelių eismo taisyklių reikalavimus.
- 1.15. Vairuotojas privalo žinoti:
 - 1.15.1. bendrus transportavimo reikalavimus;
 - 1.15.2. pagrindines pavojų rūšis;
 - 1.15.3. profilaktines ir apsaugos priemones pagal įvairias pavojaus rūšis;
 - 1.15.4. ką daryti nelaimės atveju (pirmoji pagalba, kelio saugumas, pagrindinės žinios apie saugos priemonių panaudojimą ir pan.
 - 1.15.5. ką vairuotojas turi ir ko neturi daryti veždamas keleivius;
 - 1.15.6. transporto priemonių techninių įrengimų tikslą ir veikimą;
 - 1.15.7. kelių eismo taisykles ir jų laikytis.
- 1.16. Mikroautobuse ir autobuse pagal pirmines gaisro gesinimo priemones turi būti gesintuvas. Darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.
- 1.17. Tam, kad transporto priemonėje nekiltų gaisras, draudžiama:
 - 1.17.1. leisti, kad ant variklio ir jo karterio susikauptų susimaišęs su kuru ir tepalais purvas;
 - 1.17.2. palikti kabinose ir ant variklio naudotą, suteptą tepalais ir kuru valymo medžiagą (skudurus ir pan.);
 - 1.17.3. eksploatuoti netvarkingus maitinimo sistemos prietaisus;
 - 1.17.4. rūkyti arti prie variklio maitinimo sistemos prietaisų (prie talpų su kuru);
 - 1.17.5. naudotis atvira ugnimi, nustatant ir šalinant mechanizmų gedimus;
 - 1.17.6. šildyti variklį atvira liepsna.
- 1.18. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** asmens darbo higiena:
 - 1.18.1. po darbo ir prieš pertrauką švariai nusiplauti rankas su muilu;
 - 1.18.2. draudžiama dėvėti naftos produktais ir kitais teršalais suteptus darbo drabužius;
 - 1.18.3. suteptus rankas ar kitas kūno dalis naftos produktais, nedelsiant nuplauti vandeniu;
 - 1.18.4. draudžiama laikyti savo drabužius su darbo drabužiais.
- 1.19. vairuotojai privalo laikytis nustatyto darbo ir poilsio režimo:
 - 1.19.1. kasdieninio vairavimo laikas tarp vieno ir kito kasdieninio poilsio arba tarp kasdieninio ir savaitės nepertraukiamojo poilsio neturi viršyti 9 valandų (šis vairavimo laikas toliau vadinamas kasdieniniu vairavimo laikotarpiu). Du kartus per savaitę šį kasdieninio vairavimo laikotarpį galima pailginti iki 10 valandų;
 - 1.19.2. ne daugiau, kaip po 6 kasdieninio vairavimo laikotarpių vairuotojui turi būti suteiktas savaitės nepertraukiamasis poilsis. Šį poilsį galima atidėti iki šeštos dienos pabaigos, jeigu bendras vairavimo laikas per 6 dienas neviršija maksimalaus laiko, prilygstančio 6 kasdieninio vairavimo laikotarpiams;
 - 1.19.3. bendras vairavimo laikas per dvi savaites paėiliui neturi viršyti 90 valandų;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.19.4. nepertraukiamai vairavęs 4,5 valandos, vairuotojas turi daryti ne trumpesnę kaip 45 minučių pertrauką, išskyrus tą atvejį, kai prasideda poilsio laikotarpis. Šią pertrauką galima pakeisti ne trumpesnėmis kaip 15 minučių pertraukomis, kurios paskirstomos per visą vairavimo laikotarpį (4,5 valandos) arba iškart jam pasibaigus. Šios pertraukos neįskaitomos į kasdieninio poilsio laiką, ir jų metu vairuotojas neturi dirbti kokių nors kitų darbų. Laukimo laikas ir laikas, kai vairuotojas nevairuoja, tačiau yra transporto priemonėje (kelte ar ant traukinio platformos), nelaikomi kitu darbo laiku;

1.19.5. per kiekvienas 24 valandas vairuotojui turi būti suteiktas ne trumpesnis kaip 11 valandų kasdieninis nepertraukiamas poilsis, kuris ne dažniau kaip 3 kartus per savaitę gali būti sutrumpintas iki 9 valandų nepertraukiamojo poilsio su sąlyga, kad iki kitos savaitės pabaigos kaip kompensacija vairuotojui bus suteiktas poilsis, lygus laikui, kuriuo buvo sutrumpintas kasdieninis poilsis. Jeigu kasdieninio poilsio laikas nesutrumpinamas, jis per 24 valandas gali būti išskaidomas į 2 ar 3 atskirus laikotarpius, iš kurių vienas turi būti ne trumpesnis kaip 8 valandos, ir tokiu atveju minimalus kasdieninio poilsio laikas ilginamas iki 12 valandų;

1.19.6. per kiekvieną 30 valandų laiką, kai transporto priemonę vairuoja du vairuotojai, kiekvienam iš jų turi būti suteiktas ne trumpesnis kaip 8 valandų nepertraukiamas poilsis;

1.19.7. kiekvieną savaitę viena iš 1.19.5. ir 1.19.6. punktuose minėtų poilsio trukmių turi būti pailginama tiek, kad bendras savaitės nepertraukiamojo poilsio laikas būtų 45 valandos, tačiau šį poilsio laiką galima sutrumpinti iki minimalaus 36 valandų savaitės nepertraukiamojo poilsio laiko, jeigu vairuotojas ilsisi nuolatinėje transporto priemonės laikymo vietoje arba savo gyvenamojoje vietoje, arba iki minimalaus 24 valandų nepertraukiamojo poilsio laiko, jeigu ilsimasi kitoje vietoje. Kiekvienas poilsio laiko sutrumpinimas turi būti kompensuojamas tolygiu poilsio laiku, kuriuo visu galima pasinaudoti iš karto, iki baigsis trečia savaitė (skačiuojama nuo tos dienos, kurią buvo sutrumpintas poilsio laikas);

1.19.8. Nelaimingo atsitikimo, transporto priemonės gedimo, nenumatytos gaisraties kelyje, kelių eismo sustabdymo atvejais arba tam, kad būtų pasiekta stovėjimo vieta, kurioje būtų saugu žmonėms, transporto priemonei, vairuotojas gali nukrypti nuo darbo ir poilsio laiko reikalavimų. Vairuotojas šio nukrypimo pobūdį ir priežastis turi nurodyti tachografo registracijos lape arba asmens kontrolės knygelės kasdieniniame lapelyje;

1.19.9. Transporto priemonių vairuotojų darbo ir poilsio laiko apskaitai naudojama registravimo įranga-tachografai;

1.19.10. Darbo ir poilsio laiko apskaitai skaitmeniniuose tachografuose naudojamos identifikavimo kortelės, išduodamos nustatyta tvarka.

1.19.11. Visiems vairuotojams, važiuojantiems miesto, priemiesčių ar tarptautiniais mikroautobusų, autobusų maršrutais, privaloma suteikti judėjimo maršrutu grafiką (tvarkaraštį), kuriame būtų nurodytas laikas, per kurį vairuotojas turi nuvažiuoti nuo vienos iki kitos stotelės, gyvenvietės ar kito orientyro. Be to, vairuotojams būtina pateikti ir maršruto schemas, kuriose nurodomi pavojingi ruožai.

1.20. Transporto priemonei keliami tokie reikalavimai:

1.20.1. priekiniame ir šoniniuose stikluose neturi būti įtrūkimų bei tamsių dėmių, apsunkinančių matomumą; šoniniai stiklai turi tolygiai persistumti ranka arba stiklo kėlimo mechanizmais;

1.20.2. įjungto stiklo valytuvo šepetėliai turi judėti laisvai, be užstrigimų, normaliai valyti priekinį stiklą;

1.20.3. ant sėdynės ir sėdynės atlošo neturi būti įdubimų, suplyšusių vietų, kyšančių spyruoklių ir aštrių kampų;

1.20.4. sėdynė ir sėdynės atlošas turi būti reguliuojami, kad vairuotojas patogiai atsistėtų;

1.20.5. visą laiką be gedimų turi veikti šildymo įrenginys, pastatytas transporto priemonės gamintojo;

1.20.6. grindys turi būti tvarkingos.

1.21. Važiuoti draudžiama kai:

1.21.1. vairinio valdymo laisvumas didesnis, negu nurodyta transporto priemonės pase (matuojant ant vairo rato);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 1.21.2. kai yra vairinio valdymo stiprintuvas, laisvumas tikrinamas dirbant stiprintuvui;
- 1.21.3. vairo kolonėlės sulenkimas ir įspaudimai arba kiti pažeidimai, kurie neleidžia laisvai suktis vairo velenui;
- 1.21.4. vairo kolonėlės tvirtinimo susilpnėjimas ir pažeistos tvirtinimo detalės;
- 1.21.5. vairo svirties tvirtinimo ant veleno susilpnėjimas;
- 1.21.6. išilginės ir skersinės vairo traukių bei detalių netvarkingumas (sulenkimas, įtrūkimai, sriegio, antgalių pažeidimas, vielokaiščių lūžimas ir kt.);
- 1.21.7. padidintas laisvumas vairo traukių šarnyriniuose sujungimuose;
- 1.22. Draudžiama eksploatuoti transporto priemonę neveikiant pneumo sistemos manometriui.
- 1.23. Pastoviai, o ypač esant minusinei temperatūrai, iš pneumatinės stabdžių sistemos oro baliono reikia pašalinti kondensatą.
- 1.24. Stabdžiai turi būti tokios techninės būklės, kad būtų užtikrintas savalaikis transporto priemonės (autotraukinio) sustabdymas ir visų ratų stabdymo vienalaikiškumas.
- 1.25. Padangos turi būti tokios techninės būklės, kad būtų užtikrintas saugus transporto priemonės važiavimas.
- 1.26. Reikalavimai vairuotojui įlipant ir išlipant iš transporto priemonės:
- 1.26.1. draudžiama vairuotojui įlipti ir išlipti iš transporto priemonės atsisukus nugara į ją;
- 1.26.2. draudžiama vienu metu žengti per kelis laiptelius įlipant ir išlipant iš kabinos;
- 1.26.3. draudžiama iššokti iš transporto priemonės nesinaudojant laipteliais;
- 1.27. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** draudžiama eksploatuoti padangas:
- 1.27.1. neatitinkančias transporto priemonės markę pagal dydį ir leidžiamą apkrovimą;
- 1.27.2. kai oro slėgimas padangoje neatitinka nustatytos normos.
- 1.28. Draudžiama poruoti skirtingų piešinių padangas, naujas padangas su padangomis, kurių žymiai nusidėvėjęs protektorius piešinys.
- 1.29. Ratų diskai turi būti patikimai pritvirtinti ant stebulių. Užraktų žiedai turi būti tvarkingi ir teisingai įmontuoti. Ratų diskuose neturi būti įtrūkimų ir įlenkimų.
- 1.30. Transporto priemonių elektriniai įrenginiai turi būti tokios techninės būklės, kad užtikrintų gero kelio apšvietimą, signalizacijos ir elektrinių kontrolės prietaisų darbą, taip pat, kad nebūtų galimybės susidaryti trumpam sujungimui laiduose ir gnybtuose. Visi elektrinių įrengimų laidai turi turėti patikimą nepažeistą izoliaciją. Akumuliatorių baterija turi būti patikimai pritvirtinta. Iš akumuliatorių baterijos indo neturi tekėti elektrolitas.
- 1.31. Kiekviena transporto priemonė, nepriklausomai nuo jos modelio ir paskirties, turi būti aprūpinta galinio vaizdo veidrodžiais, kad vairuotojas galėtų matyti kelią iš galo.
- 1.32. Kiekvienoje transporto priemonėje privalo būti tvarkingas apšvietimas (tolima, artima šviesa ir gabaritiniai žibintai). Leidžiama pastatyti du priešrūkinius geltonos arba baltos spalvos žibintus (tik fabrikinės gamybos), sureguliuotus taip, kad neapakintų sutinkamų transporto priemonių vairuotojų. Draudžiama išvažiuoti iš garažo, jeigu neveikia posūkių rodyklės ir gabaritiniai žibintai.
- 1.33. Transporto priemonės turi būti aprūpintos tvarkingu įrankių ir įtaisų rinkiniu pagal technines sąlygas, būtent: būtinos keliamosios galios kėlimo įtaisu (domkratu), uždaru apšvietimo šaltiniu, kilnojama lempa arba elektriniu žibintu, oro siurbliu padangoms pripūsti ir variklio maitinimo sistemai prapūsti, veržliniais raktais.
- 1.34. Visose transporto priemonėse turi būti pleištai (kaladėles) pakišti po ratais (ne mažiau, kaip 4 vnt.).
- 1.35. Transporto priemonės, važiuojančios į reisą, turi būti papildomai aprūpintos metaliniais oželiais, kastuvu, buksyriniu lynu, grandinėmis prieš slydimą.
- 1.36. Maitinimo, aušinimo ir tepimo sistemose neturi būti kuro, tepalų, antifrizo arba vandens nutekėjimų, taip pat atidirbusių dujų nutekėjimų pro sandarinius sujungimus maitinimo ir dujų paskirstymo sistemose.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.37. Slopintuvo vamzdis turi būti sandariai sujungtas su variklio išmetamuoju vamzdžiu. Išmetamajame vamzdyne ir slopintuvuose neturi būti plyšių bei įlaužų.

1.38. Vairavimo įrengimai turi būti tokios techninės būklės, kad lengvai ir patikimai būtų valdomi transporto priemonės priekiniai ratai, esant bet kokiam judėjimo greičiui.

1.39. Prireikus pakeisti mikroautobuso ar autobuso ratą, prieš pakeliant jį kėlikliu, pirmiausia būtina pakelti kėbulą, po juo pastatyti vertikaliąsias atramas (ožiukus) ir ant jų nuleisti kėbulą. Ir tik tuomet leidžiama po tam tikra priekinio ar galinio tilto vieta statyti kėliklį ir pakelti keičiamą ratą.

1.40. Miesto maršrutus aptarnaujančių mikroautobusų, autobusų vairuotojams, esantiems kelyje (išvažiavusiems į reisą), imtis bet kokių remonto darbų, kurių vykdymui reikėtų gultis po mikroautobusu, jei įmonėje įsteigta techninės pagalbos tarnyba.

1.41. Mikroautobusai ir autobusai turi atitikti tokius papildomus reikalavimus:

1.41.1. Transporto priemonės durų sandarinimas bei valdymo įtaisų izoliacija privalo būti tvarkinga ir apsaugoti nuo išmetamų dujų skverbimosi į automobilio kabiną ar keleivių saloną.

1.42. Stabdžių sistemoje neturi būti:

1.42.1. skysčio prasisunkimų iš hidraulinės stabdžių sistemoje arba oro patekimo į ją;

1.42.2. oro praleidimo pneumatinėje stabdžių sistemoje arba oro patekimo į ją;

1.42.3. oro praleidimo pneumatinėje stabdžių sistemoje, dėl kurio krinta slėgimas oro balione žemiau nustatytų techninių gamyklos gamintojos reikalavimų;

1.42.4. kaladėlių užstrigimo nors ir viename ratų stabdyje;

1.42.5. stabdžių skysčio pakeitimo mineraliniais arba, kuriais nors kitais tepalais, taip pat skysčiais surogatais.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO.

2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

2.1.1. krintantys daiktai, galimos traumos;

2.1.2. elektros srovės poveikis- paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;

2.1.3. netvarkinga darbo vieta, slidžios grindys - galimos traumos;

2.1.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – galimi regos sutrikimai;

2.1.5. mašinų ir mechanizmų besisukančios ir judančios dalys - galimos traumos;

2.1.6. dulkės – kenkia kvėpavimo takų organams;

2.1.7. vibracija – veikia centrinę nervų sistemą;

2.1.8. triukšmas – veikia periferinę nervų sistemą.

2.1.9. elektrolitas – nudegimai, galimos traumos;

2.1.10. benzino garai – apsinuodijimams (galimi sveikatos sutrikimai);

2.1.11. autoavarijos - galimos traumos ir sveikatos sutrikimai;

2.1.12. terminiai ir cheminiai nudegimai - galimos traumos.

2.2. Kenksmingų medžiagų koncentracija krovinio transporto priemonės kabinoje neturi viršyti sanitarinės normos (anglies dvideginis - 20 mg/m³, akroleinas - 0.7 mg/m³).

2.3. Būtinios saugos priemonės:

2.3.1. šviesą atspindinti liemenė;

2.3.2. pirštinės;

2.5. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

2.5.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

2.5.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir darbuotojo esamą sveikatos būklę;

2.5.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.6. Darbo rūbai turi būti tvarkingi, gerai užsagstomi, bet nevaržantys judesių. Neturi būti palaidų, nukabusių aprangos galų, kuriuos gali pagriebti ir įtraukti judantys mechanizmų mazgai.

2.7. Įmonės vadovas, įvertinęs darbo aplinkos kenksmingus, pavojingus veiksnius (fizikinius, cheminius, biologinius ir kitus), turi nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsauginių priemonių, negu numatyta patvirtintame asmeninių apsauginių priemonių sąraše.

2.8. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereinamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

2.9. Darbuotojas privalo:

2.9.1. prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari, ar nepasibaigęs jos galiojimo laikas, pažymėtas spaude;

2.9.2. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

2.9.3. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones; laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

2.9.4. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo ar buvo sugadinta.

2.10. Draudžiama naudotis asmenine apsaugos priemone, pasibaigusiu galiojimo, išbandymo terminui.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbuotojas privalo laikytis darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodai yra žinomi. Susipažinęs su transporto priemonių eksploatavimo taisyklėmis.

3.2. Apsirengti tvarkingus ir atitinkamo dydžio darbo rūbus, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, plaukai neturi išlįsti iš po galvos apdangalo, patikrinti individualiąsias saugos darbe priemones.

3.3. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų darbo drabužiais su nukabusiais laisvais galais.

3.4. Išvažiuojant į reisą su savimi turėti vairuotojo pažymėjimą, transporto priemonės techninį pasą, techninės apžiūros taloną, kelionės lapą ir kitus reikalingus dokumentus.

3.5. Vairuotojas yra atsakingas, kad saugos darbe reikalavimus vykdytų visi asmenys, esantys transporto priemonėje arba jį aptarnaujantys.

3.6. Vairuotojas turi patikrinti transporto priemonės techninę būklę:

3.6.1. apžiūrėti transporto priemonę iš išorės ir įsitikinti, ar nesužalotas kėbulas, ar neteka alyva, degalai, aušinimo stabdžių ir amortizatorių skysčiai, jeigu autobusas varomas dujomis, įsitikinti, ar hermetiški balionai ir uždaroma armatūra;

3.6.2. nuvalyti transporto priemonės numerį, stiklus, apšvietimo ir signalizacijos prietaisus, įsitikinti - ar tvarkingi durų, variklio gaubto užraktai;

3.6.3. patikrinti, ar yra alyvos variklio karteryje (jei reikia, pripilti iki normalaus lygio);

3.6.4. patikrinti ar yra skysčio radiatoriuje, stabdžių skysčių ir sankabos hidraulinių pavarų maitinimo bakeliuose, elektrolito akumuliatorių baterijoje, degalų bake;

3.6.5. patikrinti, ar sankabos, stabdžių pedalų laisvoji eiga atitinka transporto priemonės instrukcijoje nurodytąją, ar veikia stovėjimo stabdys;

3.6.6. patikrinti, koks vairaračio laisvumas;

3.6.7. koks oro slėgis padangose, ar gerai pritvirtinti ratai;

3.6.8. patikrinti ar įrankių komplekte ko nors netrūksta, ar įrankiai tvarkingi;

3.6.9. patikrinti ar transporto priemonėje yra medicinos vaistinėlė, gesintuvas, vilkimo lynas, saugos diržai

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.6.10. žiemos metu patikrinti kaip veikia šildymas.

3.7. Žiemos metu nuvalyti apledėjusias transporto priemonės dalis (pakopas, buferius ir t.t.)

3.8. Susipažinti su užduotimi, maršrutu ir kitomis ypatybėmis.

3.9. Pastebėjus bet kokią gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą.
Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vairuotojui draudžiama:

4.1.1. vairuoti transporto priemonę neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotinių medžiagų, sergant arba pavargus;

4.1.2. perduoti vairavimą kitam asmeniui arba savavališkai naudoti mikroautobusą asmeniškais tikslais;

4.1.3. važiuoti į reisą sergant arba taip pervargus, jei tai gali turėti įtakos eismo saugumui;

4.1.4. važiuojant naudotis mobiliu telefonu, jei salone nėra specialaus įrenginio;

4.1.5. ant vaikų (iki 16 metų) grupes vežančio mikroautobuso priekio ir galo turi būti pritvirtinti skiriamieji ženklai;

4.1.6. išpilti naftos produktus ir jais užterštą vandenį į kanalizaciją ar ant žemės;

4.1.7. važiuoti mikroautobusu, jei ant to buferio ar sparnų yra žmonių ar krovinių;

4.1.8. rūkyti arti benzino bako ir įrenginių, kuriais teka benzinas;

4.1.9. šildyti transporto priemonės agregatus atvira ugnimi;

4.1.10. naudoti atvirą ugnį tikrinant transporto priemonės akumuliatorių ar jį remontuojant;

4.2. Transporto priemonės kabinoje laikyti indus su benzinu ar kitais lengvai užsiliepsnojančiais skysčiais, degalais ar tepalais suterštus skudurus- draudžiama.

4.3. Vairuotojui dirbant:

4.3.1. nuolat stebėti kontrolės prietaisų parodymus ir visų mechanizmų darbą;

4.3.2. atsižvelgiant į važiavimo greitį, gamtines sąlygas ir kelio būklę laikytis tokio atstumo nuo priekyje važiuojančio transporto, kad neatsitrenktų, jeigu teks stabdyti;

4.3.3. nedelsiant sustoti, sugedus transporto priemonei;

4.3.4. periodiškai tikrinti ir imtis priemonių akmenims bei kitiems daiktams, įstrigusiems tarp ratų, padangų pašalinti.

4.4. Naudoti garsinį signalą:

4.4.1. pradedant važiuoti atbuline eiga;

4.4.2. visais kitais galimais susidūrimo su žmonėmis ar kitomis transporto priemonėmis atvejais.

4.5. Draudžiama keleiviams įlipti ar išlipti judant mikroautobusui

4.6. Draudžiama atlikti remonto darbus, ilsėtis ar miegoti transporto priemonės salone, dirbant varikliui.

4.7. Sustabdžius mikroautobusą būtina įjungti stovėjimo stabdį.

4.8. Draudžiama:

4.8.1. vežti keleivių daugiau, negu numatyta transporto priemonės techninėje charakteristikoje;

4.8.2. vežti keleivius taip, kad jie trukdytų vairuoti ir ribotų vairuotojo matomumą;

4.8.3. vežti keleivius velkamame mikroautobuse, jeigu velkamos TP priekis (galas) užkeliamas ant vilkiko platformos ar specialaus atraminio įtaiso, draudžiama keleiviams būti velkamos transporto priemonės kabinoje (salone) ir kėbule, o jeigu velkama transporto priemonė užkelta ant vilkiko platformos – ir velkančios transporto priemonės kėbule;

4.8.4. mokykliniame mikroautobuse ir transporto priemonėje su vaikų vežimo skiriamaisiais ženklais vežti daugiau mokinių, negu įrengta sėdimųjų vietų;

4.8.5. mokykliniame mikroautobuse ir transporto priemonėje su vaikų vežimo skiriamaisiais ženklais vežti stovinčius mokinius.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.9. Važiuojant per geležinkelio bėgius:

4.9.1. važiuoti tik per atžymėtas pervažas;

4.9.2. artėjant prie pervažos sumažinti greitį;

4.9.3. važiuojant per geležinkelio bėgius, važiuoti kiek galima statesniu kampu;

4.9.4. važiuoti per pervažą tik įsitikinus, kad užtikrintas eismo saugumas.

4.9.6. draudžiama važiuoti mikroautobusu su neuždarytomis durimis;

4.10. Sutemus kelionėje sustabdžius mikroautobusą neapšviestuose ruožuose ir keliuose, įjungti mažuosius žibintus arba artimą šviesą ir galinę raudoną šviesą. Pervežant negabaritinį krovinį, krovinio gale turi būti raudonas signalas, ir gabaritų žymėjimas. Autobusas privalo stovėti ant kelkraščio.

4.11. Ilgam sustabdžius transporto priemonę su netvarkingais apšvietimo įtaisais, galinio kairėje pusėje pakabinti žibintą ar avarinį ženklą, vairuotojas privalo imtis priemonių, kad transporto priemonės nenuvartų (paimti uždegimo raktą, uždaryti stiklus, užrakinti dureles ir pan.).

4.12. Važiudamas riboto matomumo sąlygomis (mažesnio, kaip 20 m, kai rūkas, lietus, dulkės, sninga), sumažinti greitį, įjungti žibintų šviesą.

4.13. Važiuojant posūkiuose reikia laikytis didelio spindulio lanko. Važiuojant atbuline eiga, reikia specialų įrenginių užfiksuoti priekabos priekinę ašį.

4.14. Remontuodamas transporto priemonę kelionėje, reise, vairuotojas privalo laikytis saugos darbe taisyklių, nustatytų transporto priemonės remontui ir techniniam aptarnavimui remonto dirbtuvėse. Draudžiama atlikti remontą, jeigu vairuotojas neturi būtinų prietaisų ir įrankių. Draudžiama būti ant važiuojamosios dalies, dirbant po transporto priemone ant kelkraščio.

4.15. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** vairuotojui draudžiama leisti remontuoti transporto priemonę asmenims, neturintiems tam teisės (krovikams, agentams, lydintiems, keleiviams ir t.t.).

4.16. Netvarkingas transporto priemonės reikia vilkti techniniais pagalbos automobiliais, kurie turi prikabinimo įtaisus. Velkant netvarkingus mikroautobusus, būtina laikytis tokių taisyklių:

4.16.1. velkant, autobusas turi būti su tvarkingais stabdžiais; jeigu netvarkingi, velkama standžiai sukabinus;

4.16.2. turi būti tvarkingi velkamo transporto priemonės priekinis tiltas ir vairavimo mechanizmas; jeigu jie netvarkingi, tai autobusas pervežamas ant kito transporto priemonės platformos;

4.16.3. velkamame transporto priemonėje turi būti tik vairuotojas, draudžiama būti velkamame transporto priemonėje kitiems asmenims;

4.16.4. velkamame transporto priemonėje turi būti garsinis signalas;

4.16.5. būtina prijungti velkamą mikroautobusą prie velkančiojo reikiamo ilgio metaliniu strypu arba tvirtu plieniniu trosu, lynu, grandine (pagal transporto eismo taisykles) su spalvine vėliavėle viduryje.

4.17. Kai velkama sukabinus lanksčiai, sukabinimo ilgis turi būti 4-6 m. ribose. Standaus sukabinimo rišančioji grandis neturi viršyti 4m.

4.18. Kalnų keliuose buksyruoti leidžiama tik standžiai prikabinus ne daugiau kaip vieną mikroautobusą

4.19. Paduodamas mikroautobusą atbuline eiga, vairuotojas privalo įsitikinti, kad jo niekas nelenkia ir kad arti nėra žmonių arba kokių nors kitų kliūčių. Esant blogam matomumui iš galo (dėl krovinio kėbulė, išvažiuojant atbuline eiga iš vartų ir t.t.) vairuotojas turi reikalauti, kad jam būtų priskirtas žmogus signalizavimui, kada gali važiuoti autobusas. Iki važiuodamas atbuline eiga, vairuotojas privalo duoti garsinį (šviesos) signalą.

4.20. Aptikęs transporto priemonėje gedimus, gresiančius saugiam eismui ir transporto priemonės išsaugojimui, vairuotojas privalo imtis priemonių gedimams pašalinti.

4.21. Vairuotojas atsako už pervežamų krovinių išsaugojimą gabenimo, pakrovimo – iškrovimo metu, bei teisingą reikiamų dokumentų užpildymą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.22. Jeigu reikia atlikti darbą, kurio atlikimo tvarka neaprašyta instrukcijoje, prieš atliekant darbą būtina išsiaiškinti kaip tai saugiai padaryti.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA darbų saugos reikalavimai techniškai aptarnaujant ir remontuojant mikroautobusus, autobusus:

4.22.1. prieš pradėdant transporto priemonės remonto ir techninio aptarnavimo darbus:

4.22.2.1. gerai apžiūrėti darbo vietą, ją sutvarkyti. Pašalinti nereikalingus ir darbui trukdančius daiktus;

4.22.2. įsitikinti ar darbo vieta pakankamai apšviesta, ar šviesa neakina;

4.22.3. pernešamos lempos gali būti maitinamos ne aukštesne kaip 42 V srove, jos turi turėti izoliuotas rankenas, apsauginį tinklą su kabliuku ir sveiką laidą su šakute;

4.22.4. pastačius mikroautobusą, autobusą ant remonto duobės, kuro bakus uždengti ugniai atsparia medžiaga.

4.23. Mikroautobusai ir autobusai ant platformos turi būti sustatyti ir pritvirtinti laikantys krovinį transportavimo ir tvirtinimo taisyklių reikalavimų.

4.24. Transportuojamų transporto priemonių salonų durelės privalo būti uždarytos ir užrakintos;

4.25. Draudžiama transportuoti daugiau transporto priemonių negu numatyta techninėse charakteristikose.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nedelsiant kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą. Įvykus nelaimingam atsitikimui su kitu darbuotoju, reikalui esant, nukentėjusį nukreipti į artimiausią gydymo įstaigą arba iškviesti greitąją pagalbą. Nukentėjęs arba įvykį matęs asmuo nedelsiant praneša tiesioginiam vadovui ir iki tyrimo pradžios išsaugo įvykio vietą tokią kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu.

5.2. Įvykus autoavarijai iškart sustoti, įjungti šviesos avarinę signalizaciją arba pastatyti avarinio sustojimo ženklą. Nukentėjus žmonėms, nedelsiant suteikti pirmąją medicinos pagalbą, o reikalui esant iškviesti greitąją medicinos pagalbą. Visais atvejais pranešti Kelių policijai ir laukti jos atvykimo. Apie avariją pranešti tiesioginiam vadovui.

5.3. Transporto priemonėje kilus gaisrui, nedelsiant sustoti, nutraukti kuro tiekimą ir atjungti akumuliatorių. Ugnį gesinti gesintuvu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga. Reikalui esant kviesti ugniagesius telefonu. Užsidegus transporto priemonei garaže, nedelsiant išvilkti iš garažo. Visais atvejais informuoti įmonės tiesioginį vadovą.

5.4. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Pastatyti mikroautobusą, autobusą į garažą ar į tiesioginio vadovo nurodytą vietą.

6.2. Draudžiama palikti variklio ar transporto priemonės kabinoje tepalų bei kuru užterštus skudurus.

6.3. Apžiūrėti ar autobusas ir mikroautobusus nepažeistas, ar neteka degalai, alyva. Aušinimo stabdžių ir amortizatorių skysčiai.

6.4. Nuvalyti nuo transporto priemonės purvą (dulkes, sniegą), nuplauti ar nušluostyti stiklus, žibintus, pažibinčius, numerio ženklus.

6.5. Tvarkingai sudėti įrankius ir užrakinti transporto priemonę.

6.6. Nusivilkti darbo rūbus, apžiūrėti, ar jie tvarkingi ir švarūs, padėti į jiems skirtą vietą.

6.7. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti. Draudžiama plauti rankas skiedikliais.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 11
	AUTOBUSO, MIKROAUTOBUSO VAIRUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

6.8. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 10

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** dirbti gerbūvio technika gali asmuo:

- 1.2.1. turintis atitinkamą pasiruošimą ir ne jaunesnis kaip 18 metų;
- 1.2.2. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;
- 1.2.3. susipažinęs su įrenginių eksploatavimo taisyklėmis;
- 1.2.4. išklauses (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.2.5. išklauses (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;
- 1.2.6. išklauses (pasirašytinai) įvadinį gaisrinės saugos ir gaisrinės saugos darbo vietoje instruktažus.

1.3. Darbuotojas privalo laikytis įmonės administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.

1.4. Darbuotojo darbo ir poilsio laikas:

1.5. Darbuotojas privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.

1.6. Ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus ar naudoti narkotines bei toksines medžiagas - draudžiama.

1.7. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą ar apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu reikia iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Darbo vietą ir įrengimų būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokias, kokios buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių įmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami aktu.

1.8. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualios apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

1.9. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklausė instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

1.10. Gaisrinės saugos reikalavimai:

- 1.10.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.10.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra nedegus indas nuorūkoms dėti;

1.10.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;

1.10.4. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui;

1.10.5. baigus darbą, draudžiama palikti tepaluotas medžiagas bei išsiliejusius skysčius;

1.10.6. draudžiama naudotis tepalais, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais darbo drabužiais ar pirštinėmis.

1.11. Asmens darbo higiena:

1.11.1. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas, apsirengus nešvariais darbo rūbais, draudžiama;

1.11.2. prieš darbą ir po pertraukų švariai nusiplauti rankas su muilu.

1.11.3. Draudžiama:

1.11.3.1. darbo vietoje laikyti ir valgyti maisto produktus;

1.11.3.2. laikyti asmeninius ir darbo drabužius;

1.11.3.3. darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

2.1.1. elektros srovės poveikis – paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;

2.1.2. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, keliai, laiptai, darbo vieta ir kt. – galimos traumos;

2.1.3. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), alergiškai veikiančios organizmą – galimi uždegimai, alerginės ir profesinės ligos;

2.1.4. darbo vietos ir perėjimo kelių užtvėrimas pašaliniais daiktais – galimos traumos;

2.1.5. fizinė perkrova (vienkartinė keliamo ar pernešamo krovinio masė: moterims – 10 kg, vyrams - 30 kg), krovinį keliant rankomis, gali kilti pavojus susižaloti, ypač nugarą, jei krovinys yra:

2.1.5.1. pernelyg sunkus arba didelis;

2.1.5.2. griozdiškas arba nepatogus suimti (paimti);

2.1.5.3. nestabilus arba jo turinys sunkiai perkeliamas;

2.1.5.4. tokioje padėtyje, kad turi būti laikomas arba juo turi būti manipuluojama per atstumą nuo liemens, arba liemenį lenkiant arba sukant;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 2.1.5.5. dūžtantys daiktai, kroviniai (stiklas, plastmasė ir kt.) – galimos pjautinės traumos.
- 2.1.5.6. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė ir t.t.) darbo vietoje – neigiamas poveikis organizmui;
- 2.1.5.7. aukšta arba žema oro lauko temperatūra - varginančiai veikia organizmą;
- 2.1.5.8. angos, duobės, neuždari šuliniai, statūs šlaitai ir grioviai - galimos traumos;
- 2.1.5.9. aštrus įrenginių, inventoriaus, mechanizmų kampai - galimi sužeidimai, traumos; (ten kur dirba su įrenginiais);
- 2.1.5.10. neprognozuojami stichiniai gamtos reiškiniai - galimos traumos, sunkūs sužeidimai;
- 2.1.5.11. triukšmas, vibracija - neigiamas poveikis centrinei nervų sistemai;
- 2.1.5.12. karšti skysčiai, garai - galimi įvairių laipsnių odos nudegimai;
- 2.1.5.13. besisukančios ir kitaip judančios įrenginio dalys - galimos traumos;
- 2.2. įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo (įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius) privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Būtinios priemonės:
- 2.2.1. signalinė liemenė;
- 2.2.2. apsauginės pirštinės pagal metų sezoniškumą-guminės, medvilninės;
- 2.2.3. ausinės;
- 2.2.4. apsauginis veido skydelis su pošalmiu,
- 2.3. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:
- 2.3.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;
- 2.3.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir darbuotojo esamą sveikatos būklę;
- 2.3.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.
- 2.4. Darbo rūbai turi būti tvarkingi, gerai užsagstomi, bet nevaržantys judesių. Neturi būti palaidų, nukabusių aprangos galų, kuriuos gali pagriebti ir įtraukti judantys mechanizmų mazgai.
- 2.5. Įmonės vadovas, įvertinęs darbo aplinkos kenksmingus, pavojingus veiksnius (fizikinius, cheminius, biologinius ir kitus), turi nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsauginių priemonių, negu numatyta patvirtintame asmeninių apsauginių priemonių sąraše.
- 2.6. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.
- 2.7. Darbuotojas privalo:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.7.1.prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari, ar nepasibaigęs jos galiojimo laikas, pažymėtas spaude;

2.7.2.dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

2.7.3.rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones; laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

2.7.4.įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo ar buvo sugadinta.

2.8. Draudžiama naudotis asmenine apsaugos priemone, pasibaigusiu galiojimo, išbandymo terminui.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbuotojas privalo laikytis įmonės darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodai yra žinomi.

3.2. Apsivilkti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo rūbus, užsisagstyti visas sagas, apsiauti darbo avalynę, plaukai neturi išlysti iš po galvos apdangalo. Draudžiama dirbti su suplyšusiais darbo drabužiais su nukarusiais laisvais galais. Patikrinti asmenines apsaugines priemones.

3.3. patikrinti savo darbo įrankius, kad jie būtų techniškai tvarkingi ir saugūs dirbti. Sugadintais, techniškai netvarkingais įrankiais dirbti draudžiama.

3.4. *Prieš pradėdant dirbti žolės pjovimo darbus žoliapjovė, trimeriu, krūmapjovė* patikrinti įrenginių techninę būklę:

3.4.1.uždegimo ir oro sklendės valdymo svirtelę, ar lengvai įsijungia ir išsijungia;

3.4.2.akceleratoriaus sverto rankenėlę ir apsauginį akceleratoriaus klavišą, jis privalo nestrigti akceleratoriaus sverto rankenėlė turi pati grįžti į laisvos eigos padėtį;

3.4.3.uždegimo laidų jungimo vietas, nes gali atsirasti kibirkštis, nuo kurios gali užsiliepsnoti palietų degalų ir oro mišinys;

3.4.4.ar įrankiai teisingai ir tvirtai sumontuoti;

3.5. Įrenginio rankenos turi būti sausos ir švarios, nesuteptos alyva ar purvu.

3.6. Prieš užvedant žoliapjovę trimerį, krūmapjovę:

3.6.1.atviroje vietoje mažiausiai 3 metrus pasitraukti nuo degalų užpylimo vietos ir jokia būdu ne uždaroje patalpoje.

3.6.2. stovint ant tvirto ir saugaus pagrindo, tvirtai laikyti įrenginį rankose - pjovimo įranga neturi liesti kitų daiktų ar žemės paviršiaus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.7. Patikrinti variklio laisvos eigos darbą.
- 3.8. Patikrinti vietovę, kurioje dirbama: pašalinti kietus daiktus – akmenis, metalo gabalus, laidus.
- 3.9. ***Prieš dirbant sodo traktoriuku:***
- 3.10. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.
- 3.11. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dėvėti apibrizgusius ir suplyšusius rūbus.
- 3.12. Atidžiai apžiūrėti teritoriją, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti.
- 3.13. Dirbti su netvarkingu traktoriuku draudžiama.
- 3.14. Patikrinti elektros laidų sujungimo patikimumą prie generatoriaus, starterio, akumuliatorių baterijos, masės išjungimo ir kitų elektros įrangos gnybtų, patikrinti elektros laidų tvirtinimo patikimumą ir galimų mechaninių, terminių ar cheminių pažeidimų vietų papildomos apsaugos būklę; patikimai pritvirtinti prie varomųjų ratų tilto įžeminimo grandinę.
- 3.15. Įsitikinti traktoriuko tvarkingumu, apžiūrint visus mechanizmus, jų tvirtinimą, stabdžius, važiuoklę, signalinius prietaisus, švarą.
- 3.16. Tik įsitikinus, kad viskas tvarkoje, o pavarų perjungimo svirtis neutralioje padėtyje, galima užvedinėti paleidimo variklį.
- 3.17. Traktoriuką tepti, valyti, remontuoti, reguliuoti galima tik nedirbant varikliui.
- 3.18. Draudžiama rūkyti užpildant kuro baką.
- 3.19. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį“ vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.
- 3.20. ***Prieš dirbant šakų smulkintuvu:***
- 3.21. Naudokite tik tinkamą elektros kabelį, tinkamą naudoti lauke, prieš prijungiant kabelį, būtina įsitikinti ar kabelis nepažeistas.
- 3.22. Prieš gabenant smulkintuvą į kitą vietą, būtina atjungti jį nuo elektros šaltinio.
- 3.23. Niekuomet nepalikite įjungto smulkintuvo be priežiūros.
- 3.24. Prieš nutolstant nuo smulkintuvo, būtina jį sustabdyti, bei atjungti nuo elektros šaltinio.
- 3.25. Pašaliniai asmenys darbo metu turi būti nuošalyje.
- 3.26. Niekuomet neleiskite dirbti su smulkintuvu asmenims, nesusipažinusiems su naudojimo instrukcija.
- 3.27. Smulkintuvą naudokite tik pagal paskirtį.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.28. Prieš valant, pernešant ar kitais kontaktuojant su įrenginiu, būtina jį atjungti nuo elektros šaltinio.
- 3.29. Naudokite apsaugines pirštines bei apsauginius akinius.
- 3.30. Smulkintuvas darbo metu turi stovėti ant tvirto nejudančio pagrindo.
- 3.31. Smulkintuvu galima dirbti tik esant geram matomumui dienos šviesoje.
- 3.32. Niekuomet nekiškite rankų į padavimo ir išmetimo tunelį.
- 3.33. Darbo metu stebėkite, kad į smulkintuvą nepatektų pašaliniai objektai (akmenys, stiklas, metalas, žemės, plastikas ir kt.), nes tai gali nepataisomai sugadinti įrenginį.
- 3.34. Jei įrenginys pradeda neįprastai vibruoti ar skleisti neįprastus garsus, nedelsiant atjunkite jį nuo elektros šaltinio.
- 3.35. Prieš kiekvieną darbą būtina apžiūrėti įrenginį, ar jis tinkamai paruoštas darbui, ar nėra pažeistų komponentų, pažeistos dalys turi būti pakeistos naujomis.
- 3.36. Niekuomet nedirbkite lyjant lietai. Būtina įrenginį apsaugoti nuo drėgmės.
- 3.37. **Prieš pradėdant dirbti lapų pūstuvu, lapų surinkėju:**
- 3.38. patikrinti įrenginių techninę būklę:
- 3.38.1. uždegimo ir oro sklendės valdymo svirtelę, ar lengvai įsijungia ir išsijungia;
- 3.38.2. akceleratoriaus sverto rankenėlę ir apsauginį akceleratoriaus klavišą, jis privalo nestrigti akceleratoriaus sverto rankenėlė turi pati grįžti į laisvos eigos padėtį;
- 3.38.3. uždegimo laidų jungimo vietas, nes gali atsirasti kibirkštis, nuo kurios gali užsiliepsnoti palietų degalų ir oro mišinys;
- 3.38.4. ar įrankiai teisingai ir tvirtai sumontuoti;
- 3.39. Įrenginio rankenos turi būti sausos ir švarios, nesuteptos alyva ar purvu.
- 3.40. Prieš užvedant įrenginį:
- 3.41. atviroje vietoje mažiausiai 3 metrus pasitraukti nuo degalų užpylimo vietos ir jokių būdu ne uždaroje patalpoje.
- 3.42. stovint ant tvirto ir saugaus pagrindo, tvirtai laikyti įrenginį rankose - įranga neturi liesti kitų;
- 3.43. Patikrinti variklio laisvos eigos darbą.
- 3.44. Patikrinti vietovę, kurioje dirbama: pašalinti kietus daiktus – akmenis, metalo gabalus, laidus.
- 3.45. Darbo įrenginių ir mechanizmų, apžiūros prieš darbo pradžią metu, išaiškinus gedimus, kliudančius saugiam darbui, reikia tuoj pat pašalinti. Jeigu tai padaryti nėra galimybės, darbo nepradėti ir apie tai pranešti vadovui. Draudžiama pradėti dirbti netvarkingais įrenginiais ar darbo priemonėmis.
- 3.46. **Prieš dirbant žemės gręžimo įrenginiu:**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.47. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų darbo rūbais su nukabusiais laisvais galais.
- 3.48. Susipažinti su darbo įrengimų būkle ir darbo režimu.
- 3.49. Atidžiai apžiūrėti darbo vietą. Patikrinti apsaugines aptvaras ir blokuotes, įjungimo ir išjungimo įtaisus.
- 3.50. Patikrinti įrankių ir saugos priemonių tvarkingumą:
- 3.51. patikrinti valdymo prietaisus, veleno ir kitų besisukančių dalių aptvarų tvirtinimus;
- 3.52. Jei yra pavojus sužeisti šalia esančius žmones, prieš pradėdant dirbti, pastatyti aptvėrimus arba skydus.
- 3.53. Apžiūrėti, ar tvarkingi darbui naudojami įrankiai, netvarkingus ir netinkamus pakeisti gerais. Draudžiama darbo vietoje būti pašaliniais asmenimis.
- 3.54. Draudžiama pradėti darbą, kol nebus pašalinti visi pastebėti trūkumai. Draudžiama dirbti netvarkingais įrengimais, dirbti be apsauginių akinių.
- 3.55. **Prieš dirbant šlavimo mašina:**
- 3.56. Prieš pradėdant darbą, reikia susipažinti su darbo aplinka mašinos naudojimo vietoje. Darbo aplinkai priklauso, pvz., kliūtys darbo ir eismo zonoje, grunto tvirtumas ir reikiami mašinos naudojimo vietos aptvėrimai nuo eismo zonos.
- 3.57. Imkitės priemonių, kad mašina būtų eksploatuojama tik saugi ir gerai veikianti. Mašiną naudokite tik tada, kai yra ir veikia visi saugumo įtaisai, pvz., išimami apsauginiai įtaisai, garso slopintuvai, išmetimo įtaisai;
- 3.58. Prieš kiekvieną darbą patikrinkite, ar mašina neturi išoriškai pastebimų gedimų ar defektų. Apie atsiradusius pakitimus (taip pat ir apie pasikeitusias eksploatacines savybes) tučtuojau praneškite tiesioginiam vadovui.
- 3.59. Mašiną tuoj pat sustabdykite ir parūpinkite apsauga. Atsiradus funkcionavimo gedimams, mašiną tuoj pat sustabdykite ir apsaugokite nuo įsijungimo.
- 3.60. Prieš mašiną paleidžiant įsitikinkite, kad pradėdanti judėti mašina niekam nekelia pavojaus.
- 3.61. Važiuojant viešaisiais keliais, gatvėmis, aikštėmis, laikykitės galiojančių eismo taisyklių;
- 3.62. Nesiimkite jokio darbo, kuris pablogina mašinos stabilumą.
- 3.63. Nevažiuokite skersai atšlaičių.
- 3.64. Nuolydyje važiavimo greitį pritaikykite prie aplinkos sąlygų.
- 3.65. Niekada neperjunkite į žemesnę pavarą važiuojant nuolydžiu, tai padarykite prieš jį. Mašiną paliekant, įjunkite apsaugos priemones, kad mašina netyčia neimtų važiuoti ir kad ja negalėtų pasinaudoti pašaliniai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.1. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
- 4.2. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus, nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.
- 4.3. Žiemos metu darbo vietą, praėjimus reikia nuvalyti nuo sniego, apledėjimo, pabarstyti smėliu.
- 4.4. Draudžiama liestis prie elektros įrengimų, atvirų srovę perduodančių dalių, elektros laidų.
- 4.5. Naudotis vietoj kopėčių atsitiktinėmis atramomis (dėžėmis, statinėmis ir kt.) draudžiama.
- 4.6. Darbo metu draudžiama:
- 4.6.1. dirbti gyvybei pavojingose vietose;
- 4.6.2. savavališkai keisti darbo vietą;
- 4.6.3. leisti į savo darbo vietą pašalinius asmenis arba kviesti į pagalbą žmones, kurie nesusiję su šiuo darbu;
- 4.7. ***Dirbant žolės pjovimo darbus su trimeriu, žoliapjove, krūmapjove:***
- 4.7.1. Draudžiama dėvėti rūbus, šalikus, kaklaraiščius, papuošalus, galinčius įsinarplioti tarp medžių šakų ar krūmokšnių.
- 4.8. Dirbant trimeriu ir žoliapjove, laikytis eksploatavimo instrukcijos.
- 4.9. Trimerį ir žoliapjovę aptarnauti gali tik vienas asmuo.
- 4.10. Darbo vietoje 15 metrų spinduliu pašaliniams asmenims būti draudžiama.
- 4.11. Lengvai užsiliepsnojančias medžiagas (pvz.: medžio skiedros, žievė, sausa žolė, degalai) laikyti toliau nuo išmetamų dujų srauto.
- 4.12. Draudžiama trimeriu, žoliapjove ir krūmapjove dirbti uždaroje ir blogai vėdinamose patalpose.
- 4.13. Dirbant grioviuose, duburiuose ar siaurose vietose, pasirūpinti pakankama oro ventiliacija.
- 4.14. Gerbūvio techniką stengtis naudoti taip, kad jie sukeltų kuo mažesnę triukšmą ir išskirtų į aplinką kuo mažiau nuodingų medžiagų – baigus darbą, variklį išjungti, „gazuoti“ tik dirbant.
- 4.15. Dirbti ramiai ir apgalvotai – tik esant geram apšvietimui ir matomumui.
- 4.16. Dirbti atsargiai, nesukelti pavojaus kitų gyvybei.
- 4.17. Draudžiama dirbti:
- 4.17.1. pastačius akceleratoriaus svarto rankenėlę į starto padėtį;
- 4.17.2. dirbti be specialaus darbinės dalies apsauginio gaubto.
- 4.18. Atsargiai dirbti tankiais krūmais apaugusiose vietovėse, kur blogas matomumas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.19. Pjaunant aukštą žolę po krūmais ar gyvatvorėmis: pjovimo aukštis su pjovimo įranga turi sudaryti mažiausiai 15 cm.
- 4.20. Pjaunant medelius, laikytis saugaus atstumo – mažiausiai per dviejų medelių ilgį – nuo netoliese dirbančio asmens.
- 4.21. Reguliariai kontroliuoti laisvos eigos darbą, reikalui esant pareguliuoti. Jeigu pjovimo įrangą nepaisant to sukasi, kreiptis į aptarnavimo tarnybą.
- 4.22. Draudžiama:
- 4.22.1. dirbti techniškai netvarkingu įrenginiu;
- 4.22.2. laikyti ir remontuoti trimerį ir žoliapjovę netoli atviros ugnies;
- 4.22.3. darbui naudoti įtrukusią ar įskilusią pjovimo įrangą;
- 4.22.4. įrenginį eksploatuoti su sugedusiu duslintuvu arba be jo;
- 4.22.5. liesti rankomis karštą duslintuvą;
- 4.22.6. valdymo ir saugumą užtikrinančius įrenginius.
- 4.23. Keičiant pjovimo įrangą, variklis turi būti išjungtas, uždegimo laidai atjungti.
- 4.24. Prieš paliekant be priežiūros trimerį ir žoliapjovę, išjunkti variklį.
- 4.25. Atliekant remonto, priežiūros ir valymo darbus, išjungti variklį ir atjungti uždegimo žvakę.
- 4.26. Reguliariai tikrinti kuro talpos sandarumą ir uždegimo laidus.
- 4.27. Po ilgesnio variklio apkrovimo darbo metu, leisti jam trumpai padirbti laisva eiga, kol jis pravės.
- 4.28. Prie diržų tvirtinti trimerį su veikiančiu varikliu.
- 4.29. Diržus ir rankenas sureguliuoti taip, kad būtų patogų dirbti.
- 4.30. degalų rezervuarą ir talpą kurui laikas nuo laiko nuodugnai išvalyti.
- 4.31. Prieš užpilant kurą, apvalyti kuro rezervuaro užpylimo angos kraštus ir kamštį, kad į vidų nepatektų nešvarumai.
- 4.32. Užpilant trimerį ir žoliapjovę degalais, jų neišlieti ir neperpildyti rezervuaro.
- 4.33. Užpylus kurą, kuo stipriau užsukti kuro rezervuaro kamštį.
- 4.34. Nuo įrenginio reguliariai nuvalyti žolę. Tai daryti tik išjungus variklį.
- 4.35. Genint medžių šakas, būtina naudoti apsauginius akinius, šalną ir kitas asmenines apsaugines priemones.
- 4.36. ***Dirbant motoriniu pjūklų:***
- 4.37. Darbuotojas, dirbantis motoriniu pjūklų privalo būti susipažinęs ir laikytis įrenginio eksploatavimo taisyklių.
- 4.38. Motoriniu pjūklų pjauti tik medieną ir medžius.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.39. Dirbti ramiai ir apgalvotai, tik esant geram apšvietimui ir matomumo sąlygoms, geroms meteorologinėms oro sąlygoms, nesukeliant pavojaus pašaliniais ir greta dirbantiems asmenims.
- 4.40. Pjovimui naudoti maksimaliai trumpiausią pjovimo juostą, pjovimo grandinės ir varančiosios žvaigždutės žingsnis turi sutapti ir tikti naudojamam modeliui.
- 4.41. Darbo metu nei viena kūno dalis negali būti tame pačiame lygmenyje (tiesėje) su besisukančia grandine.
- 4.42. Motorinį pjūklą naudoti tik švarios medienos pjaustymui, bet ne šaknims.
- 4.43. Atsargiai pjauti suskilusią, supleišėjusią medieną.
- 4.44. Pjauti tik atrėmus pjūklo atraminius dantukus. Atraminiai dantukai turi saugiai priglusti prie medžio.
- 4.45. Nuolat darbo metu stebėti, kad besisukanti grandinė nekliudytų pašalinių daiktų (įkaltų vinių, akmenų ir pan.)
- 4.46. Užvedant motorpjūklį, jį tvirtai laikyti padėjus ant žemės, viršutinę kūno dalį palenkus nuo pjovimo ašies. Juosta ir grandinė neturi liestis su kitais daiktais. Draudžiama užvesti variklį padėjus pjūklą ant kelmo ar rąsto.
- 4.47. Dirbant su motorpjūkliu, pjovimą pradėti padidinus variklio apsakas ir ėmus suktais grandinei.
- 4.48. Draudžiama pjauti laikant pjūklą aukščiau pečių lygio.
- 4.49. Sekti, kad pjaunant juostos galo viršutinė dalis neprisiliestų prie ko nors.
- 4.50. Nutrūkus ar nukritus grandinei nuo juostos, nedelsiant išjungti variklį.
- 4.51. Kai motorpjūklis padedamas į šalį, reikia žiūrėti, kad pjūklo grandinė būtų nukreipta atgal, o rankenos - į pjaunamą medį.
- 4.52. Jeigu juosta su grandine suspaudžiama pjūvyje, būtina nedelsiant išjungti variklį ir juostą išlaisvinti. Bandyti išimti juostą dirbant varikliui, draudžiama.
- 4.53. Jeigu pjaunant iš viršaus juosta pradeda spausti, reikia juostą išimti ir pabaigti pjovimą iš apačios.
- 4.54. Draudžiama pjaustant padėjėjui stovėti priešais pjovimo juostą, pasilenkus virš pjovimo juostos.
- 4.55. Neužsigulti ant pjūklo norint kūno svoriu paspartinti pjovimą. Nelaikyti pjūklo viena ranka.
- 4.56. Pereinant motorpjūklį laikyti taip, kad pjovimo juosta būtų pasukta priešinga pjovėjo judėjimo kryptimi.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.57. Įkaitus motorpjūklį varikliui, jį išjungti ir palaukti kol atvės. Aušinti sniegu ar vandeniu negalima.
- 4.58. Atlikti smulkų pjūklų remontą, keisti pjovimo grandinę arba ją įtempti galima tik sustabdžius variklį.
- 4.59. Draudžiama:
- 4.59.1. pilti degalus į motorpjūklį dirbant varikliui;
- 4.59.2. įpylus degalus, užvesti variklį arčiau kaip 3 m nuo jų pylimo vietos;
- 4.59.3. motorpjūkliui naudoti etiliuotą benzina;
- 4.59.4. liesti karštą duslintuvo vamzdį.
- 4.60. **Dirbant sodo traktoriuku:**
- 4.61. Nedirbti jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.
- 4.62. Draudžiama leisti traktoriuką vairuoti pašaliniais asmenimis.
- 4.63. Važinėti ir dirbti galima tik techniškai tvarkingu traktoriuku.
- 4.64. Draudžiama eksploatuoti traktoriuką su netvarkingais stabdžiais.
- 4.65. Draudžiama dirbti:
- 4.65.1. esant tepalo nutekėjimui pro galvutės tarpinę;
- 4.65.2. su netvarkingomis padangomis arba esant jose nepakankamam slėgiui;
- 4.65.3. šokti žemyn, lipant iš kabinos;
- 4.65. palikti traktoriuką be priežiūros su veikiančiu varikliu. Darbo pertraukos metu darbuotojas privalo sustabdyti traktoriuką lygioje aikštelėje, išjungti variklį ir įjungti stovėjimo stabdį.
- 4.66. Žiemą užvedant variklį, į aušinimo sistemą reikia pilti karštą vandenį.
- 4.67. Saugantis nudegimo, perkaitusio variklio radiatoriaus dangtį reikia atidaryti su pirštinėmis ir veidą atsukti į vėjo kryptį nusisukus nuo radiatoriaus.
- 4.68. Dirbti traktoriuku krovinių kilnojimo zonoje draudžiama.
- 4.69. Tikrinant tepalo lygį, reikia saugotis galimo tepalo išpurškimo užsikimšus alsavimo angai ir padidėjus slėgiui karteryje.
- 4.70. Naudojant etiliuotą benzina, reikia žinoti, kuo jis pavojingas. Juo apsinuodijama įkvėpus jo garų, patekus ant odos, rūbų. Pakliuvus benzinui ant odos, tuoj pat plauti karštu vandeniu.
- 4.71. Perpilant kurą žarna, draudžiamąjį traukti burna.
- 4.72. Tikrinant kuro, elektrolito kiekį, draudžiama naudotis atvira ugnimi.
- 4.73. Prieš pradedant važiuoti (į priekį arba atgal), darbuotojas turi įsitikinti ar judėjimo nėra žmonių ir ar tai nesukels pavojaus aplinkiniams.
- 4.74. Dirbant kalnuotuose vietovėse, kabinoje turi būti krenometras (posvirio matuoklis).

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.75. Darbo metu draudžiama važiuoti didesniu greičiu negu leidžia kelio ir oro sąlygos, posūkio spindulys, matomumo riba.
- 4.76. Draudžiama ilsėtis ar slėptis nuo saulės ir lietaus šalikelėse, šieno, šiaudų kupetose, krūmuose, aukštoje žolėje, vagoje, po mašinomis, priekabomis, traktoriuku (net sugedusiais) ir pan. Poilsui turi būti specialiai numatyta vieta.
- 4.77. Draudžiama vietoje specialų atramų dėti akmenis, plytas, pagalius ar kitokius atsitiktinius daiktus.
- 4.78. Draudžiama lįsti po traktoriuku, kai dirba variklis, kai po ratais nepadėtos trinkelės ir žemė neužklota skydu, brezentu ar pan.
- 4.79. Prie traktoriuko prikabinti agregatą ar mašiną gali tik su juo dirbantis darbuotojas arba traktorininkas.
- 4.80. Draudžiama leisti traktoriuką vairuoti pašaliniams asmenims.
- 4.81. Draudžiama dirbti techniškai netvarkingu traktoriuku.
- 4.82. Draudžiama stovėti šalia besisukančių kardaninių velenų. Užtikrinkite, kad visada būtų uždėtos pagrindinės traktoriuko kardaninės pavaros apsaugos.
- 4.83. Pieš valydami, reguliuodami ar jungdami įrenginius, išjunkite variklį ir kardaninę pavarą.
- 4.84. Neprileiskite prie traktoriuko pašalinių asmenų ir vaikų traktoriuko kabinoje gali būti tik vienas vairuojantysis operatorius. Neleiskite į kabiną kitų asmenų.
- 4.85. Pasitraukite nuo pjaunamųjų aparatų. Darbo metu laikykitės saugaus atstumo nuo judančių mazgų.
- 4.86. Prieš atlikdami techninę mašinos apžiūrą ar valymą, visada išjunkite pagrindinę sankabą ir variklį, įjunkite stovėjimo stabdžius ir ištraukite užvedimo raktelį.
- 4.87. Nesilieskite prie judančių dalių. Stenkitės, kad jūsų rankos, kojos ir drabužiai būtų toliau nuo mechanine pavara varomų dalių. Draudžiama valyti, tepti ir nereguluoti mašiną jai dirbant.
- 4.88. Būtina užtikrinti, kad visada būtų uždėtos apsaugos ir apsauginiai gaubtai. Užtikrinkite, kad jie būtų tinkami eksploatacijai ir gerai įmontuoti. Prieš nuimdami apsaugas ir skydus, visada išjunkite pagrindinę sankabą ir variklį, įjunkite stovėjimo stabdžius ir ištraukite užvedimo raktelį. Saugokite rankas, kojas ir drabužius nuo judančių dalių.
- 4.89. Draudžiama užraktus nuimti ar perdaryti. Patikrinkite, ar jie veikia.
- 4.90. Laikykitės rankas toliau nuo aušinimo sistemos radiatoriaus, kol dirba variklis.
- 4.91. Draudžiama važiuoti traktoriuku, esant atidarytam dangčiui.
- 4.92. Jeigu traktoriukas pastatomas ant nelygaus paviršiaus, atrama turi būti dedama žemėjimo pusėje, priešais varantįjį ratą. Draudžiama atramas dėti po vairuojamaisiais ratais.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.93. **Traktoriuko vairavimas**

4.94. Paleiskite traktoriuko variklį tik tada, kai tinkamai sumontuotos visos apsaugos. Prieš pradėdami važiuoti, visada patikrinkite, ar šalia nėra žmonių, užtikrinkite gerą apžvelgiamumą,. Visada pasirinkite saugų važiavimo greitį, atsižvelgdami į kelio būklę ar lauko sąlygas. Važiuojant nuokalne, įkalne ar skersai šlaito, venkite staigių posūkių. Būkite ypač atsargūs, darant posūkį šlaite.

4.95. Sumažinkite greitį, važiuodami kalnuotu reljefu ar nelygiu paviršiumi, o taip pat prieš darydami staigius posūkius. Važiuodami nuokalne, įjunkite pirmąją pavarą, nes greitis neturi viršyti 20 km/h. Saugokitės duobių, griovių ar kitokių kliūčių, ypač važiuodami nuokalne ar šlaitu, nes traktoriukas gali apvirsti.

4.96. Užtikrinkite, kad traktoriukas nenuriedėtų ar nepajudėtų savaime. Būkite atsargūs, kad nesusižeistumėte arba nežūtumėte traktoriukui savaime pajudėjęs.

4.97. Draudžiama užvesti variklį kitaip, nei yra numatyta gamintojo.

4.98. Traktoriuko pakėlimui yra įrengtos specialios ąsos.

4.99. Užtikrinti, kad iš traktoriuko maitinimo, tepimo ir hidraulinių sistemų nebūtų jokių nutekėjimų.

4.100. Palaikyti traktoriuko švarą, reguliariai kiekvieną pamainą išvalyti ertmes ir paviršius.

4.101. Stebėti, kad degalai, ištekantys iš drenažinių vamzdelių, nepatektų ant traktoriuko detalių, neleisti, kad nuotekos iš degalų tiekimo sistemos užterštų variklio bloką, jo galvutes ir degalų siurbį, pastebėtus defektus ir užteršimus, būtina nedelsiant šalinti.

4.102. Nuolatos tikrinti diržinės pavaros diržų įtempimą.

4.103. Draudžiama:

4.104.1 dirbti su pažeistu ar nehermetišku turbo kompresoriumi, kolektoriumi ar išmetimo vamzdžiu;

4.104.2 rūkyti užpildant traktoriuko degalų baką, artintis prie jo su atvira ugnimi. Užpildžius baką. būtina jį sausai nušluostyti;

4.104.3 degalų tiekimo sistemoje naudoti vamzdelius iš degių medžiagų;

4.104.4 naudoti elektros saugiklius, kurių nominalas neatitinka gamintojų instrukcijos;

4.104.5 palikti traktoriuką be priežiūros neišjungus variklio ir „masės“ jungiklio;

4.104.6 valyti ir šluostyti traktoriuką naudojant lengvai užsiliepsnojančius ir degius skysčius;

4.104.7 palikti traktoriuje alyvuotus valymo skudurus ir darbo drabužius.

4.104. Į dyzeliną draudžiama primaišyti benzino, alkoholio ar kitų mišinių. Tai gali padidinti gaisro arba sprogimo pavojų. Uždaroje talpoje (degalų bakas) tokie mišiniai sprogs dar greičiau negu

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	15 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

grynas benzinas. Nenaudokite tokių mišinių.

4.105. Draudžiama nuimti degalų bako užpildymo dangtelį ir pildyti traktoriuką degalais, kai variklis veikia. Degalų baką pildykite tik tuomet, kai variklis neveikia. Nerūkykite ir nenaudokite atviros liepsnos pildami kurą ar stovėdami šalia degalų talpų.

4.106. Pildami degalus, sekite ir valdykite degalų pildymo vamzdžio antgalį. Nepripilkite pilno degalų bako, palikite vietos degalų plėtimuisi. Išpiltus ar išlaistytus degalus tuoj pat nuvalykite sausu skuduru. Visuomet tinkamai užsukite degalų bako dangtelį. Jeigu pametėte degalų bako dangtelį, pakeiskite jį kitu. Netinkamas dangtelis gali būti nesaugus. Sekite, kad degalų užpildymo įranga visada būtų švari ir tinkamai prižiūrėta. Nenaudokite atviros ugnies šalia degalų įrangos ir traktoriuką. Draudžiama naudoti dyzeliną valymui ir plovimui.

4.107. **Techninės priežiūros ir remonto darbai**

4.108. Prieš pradėdami dirbti, susipažinkite su techninės priežiūros procedūromis. Darbo vieta turi būti sausa ir švari. Niekada netepkite, neremontuokite ir nereguliuokite mašinos jai veikiant.

4.109. Stenkitės, kad jūsų rankos, kojos ir drabužiai būtų toliau nuo mechanine pavara varomų detalių. Išjunkite maitinimą ir valdymo priemonėmis sumažinkite slėgį hidraulinėje sistemoje.

4.110. Ištraukite raktelį ir įjunkite stovėjimo stabdžius. Leiskite traktoriuko varikliui atvėsti. Saugiai paremkite visas traktoriuko dalis, kurios techninio patikrinimo metu turi būti pakeltos. Visos detalės turi būti tvarkingos ir tinkamai sumontuotos. Kuo skubiau pašalinkite gedimą. Pakeiskite susidėvėjusias arba sulūžusias detales. Nuvalykite ištekėjusius tepalus ir nešvarumus. Prieš reguliuodami elektros sistemą ar atlikdami suvirinimo darbus, atjunkite nuo akumuliatoriaus „minusinį“ laidą.

4.111. Prieš atlikdami techninę priežiūrą, perskaitykite eksploatacijos instrukciją.

4.112. Laikykite rankas toliau nuo aušinimo sistemos radiatoriaus valytuvo ir radiatoriaus ventiliatoriaus.

4.113. Dėl besisukančių transporterio dalių kyla potencialus pavojus. Todėl palaukite, kol transporteris visiškai sustos.

4.114. Prieš remontuodami ir atlikdami techninę priežiūrą, išjunkite sankabą, variklį, įjunkite stovėjimo stabdžius ir ištraukite užvedimo raktelį.

4.115. Atsargiai elkitės su degalais: jie yra degūs. Prieš pildydami mašinos degalų baką, visada išjunkite variklį, o pildydami - nerūkykite. Patikrinkite, ar nėra netoliese ugnies kibirkščių šaltinių. Degalų baką pildykite tik atviroje vietoje. Venkite gaisro – nuvalykite nuo traktoriuko nešvarumus, tepalus bei įvairias nuosėdas. Visada nuvalykite išsiliejusius degalus.

4.116. Akumuliatorių bateriją laikykite atokiau nuo atviros liepsnos, degančių degtukų ar kitų

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	16 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

kibirkšties šaltinių. Išsiskiriančios iš akumuliatorių baterijos dujos gali sprogti.

4.117. Draudžiama tikrinti akumuliatorių baterijos įkrovimo srovės stiprumą metaliniu daiktu, sujungiant polinius gnybtus. Naudokite voltmetrą arba elektrolito tankio matuoklį. Neįkraudinėkite sušalusios akumuliatorių baterijos, nes ji gali sprogti. Pašildykite ją iki 16°C.

4.118. Sieros rūgštis akumuliatorių baterijos elektrolite yra nuodinga ir pavojinga - ji gali nudeginti odą, išėsti skyles drabužiuose, o patekusi į akis, gali apakinti.

4.119. Akumuliatorių baterijas pildykite tik gerai vėdinamoje patalpoje.

4.120. Tikrinat ar įkraunant akumuliatorius Naudokite apsauginius akinius ir gumines pirštines.

4.121. Pildami elektrolitą, neįkvėpkite jo garų.

4.122. Neleiskite elektrolitui nulašėti arba išsipilti.

4.123. Užvesdami variklį su išorine akumuliatorių baterija laikykitės atitinkamų nuorodų.

4.124. Iš aušinimo sistemos staiga išsiveržęs skystis arba garai gali smarkiai nudeginti. Atsukti radiatoriaus dangtelį, kol variklis yra karštas, pavojinga. Išjunkite variklį ir palaukite, kol jis atvės. Sukdami radiatoriaus dangtelį, būkite atsargūs. Dangtelį paimkite skuduru ir sukite lėtai, su pertrūkiais, kad iš radiatoriaus galėtų pasišalinti nereikalingas slėgis.

4.125. Draudžiama pilti šaltą vandenį į karštą radiatorių.

4.126. Antifrize yra monoetilenų glikolio ir kitų nuodingų cheminių medžiagų. Dirbdami su antifrizu laikykitės šių nurodymų:

4.126.1. neleiskite antifrizui patekti ant kūno;

4.126.2. antifrizą laikykite užplombuotoje taroje, vaikams, gyvuliams ir naminiams gyvūnams nepasiekiamose vietose.

4.127. Įpurškimo sistemoje esantys degalai yra aukšto slėgio.

4.128. Jei degalai buvo užpurkšti ant odos, pažeistą vietą reikia kuo greičiau nuplauti vandeniu su muilu.

4.129. Venkite kontakto su karšta variklio alyva. Jei variklio alyva yra labai karšta, leiskite jai atvėsti iki vidutinės temperatūros ir tik tuomet pašalinkite. Neimkite karšto alyvos filtro plikomis rankomis.

4.130. Visuomet palaikykite tinkamą oro slėgį padangose. Padangose esantis oro slėgis neturi viršyti rekomenduojamos normos. Niekada nevirinkite ir nekaitinkite rato su padanga. Dėl karščio, padangoje esantis oro slėgis gali padidėti, ir ji gali sprogti. Pūsdami padangas, naudokite pailgintą žarną su įpūtimo antgaliu, stovėkite iš šono, o ne prieš ar ant jos. Jei turite, naudokite apsauginį stendą. Patikrinkite, ar padangose esantis slėgis nėra per žemas, ar jose nėra įpjovimų, pūslių, ar nepažeisti ratlankiai arba netrūksta tvirtinimo varžtų ir veržlių.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	17 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.131. Padangos turi būti pripūstos iki slėgio nurodytoje techninėje dokumentacijoje. Patikrinkite ratų varžtų prisukimą, pirmą savaitę kasdien, o po to, kas savaitę. Ratų varžtų įveržimas turi būti kaip nurodyta techninėje dokumentacijoje.

4.132. Variklio ertmėje po gaubtu, ant variklio ir šalia judančių dalių susikaupusios pelų ir javų sąnašos gali užsidegti. Tas vietas dažnai tikrinkite ir valykite. Prieš atliekant techninę apžiūrą, išjunkite variklį, įjunkite stovėjimo stabdžius ir ištraukite uždegimo raktelį.

4.133. Reguluojant traktoriuką, mašiną ar agregatą draudžiama:

4.133.1. veržti žarnų (vamzdžių) sujungimo vietas, nesumažinus slėgio žarnų (vamzdžių) viduje;

4.133.2. palikti nebaigto veržti varžto;

4.133.3. plauti benzinu, dyzeliniu kuru detales.

4.133.4. traktoriuko padangos turi būti permontuojamos ant specialių stendų, prieš tai išleidus orą.

4.133.5. Atliekant remonto darbus, traktoriukui arba jo dalims paremti naudojami padėklai turi būti tvirti, išbandyti. Draudžiama naudoti akmenis, plytas ir kitus atsitiktinius daiktus.

4.134. Atsukant ar užsukant veržles, raktus reikia naudoti tiksliai pagal veržlių matmenis, draudžiama dėti plokšteles tarp rakto ir veržlės.

4.135. Įrankiai turi būti tvarkingi, raktai neišsiplėtę, plaktukai ant kotų užtvirtinti pleištu, dildės su medinėmis rankenomis, kirstukai aštrūs ir viršutinis galas neužsipleišjęs.

4.136. **Dirbant lapų pūstuvu, lapų surinkėju:**

4.137. Jei įrenginys pradeda nenormaliai vibruoti, išjunkite variklį ir nedelsiant patikrinkite dėl kokios priežasties tai vyksta. Vibracija dažniausiai yra pranešimas apie gedimą.

4.138. Išjunkite variklį visada, kai jūs paliecate darbo vietą, prieš valant įrenginio korpusą ar išmetimo vamzdį, bei remontuojant, reguliuojant ar tikrinant.

4.139. Prieš pradėdami valyti, remontuoti ar tikrinti įrenginį įsitikinkite, kad sustojo visos besisukančios dalys. Atjunkite uždegimo žvakės laidą ir laikykite jį atokiai nuo žvakės, kad apsisaugotumėte nuo atsitiktinio užvedimo.

4.140. Neužvedinėkite variklio patalpų viduje;

4.141. Niekada nenaudokite įrenginio be tvarkingų apsaugos priemonių.

4.142. Niekada nenaudokite įrenginio netoli stiklinių pertvarų, automobilių, langų angų ir pan.

4.143. Užtikrinkite, kad žmonės ir gyvūnai būtų nuošaly.

4.144. Neperkraukite įrenginio našumo mėgindami pernelyg greit tvarkyti lapus.

4.145. Būkite atsargūs judėdami atbuline eiga.

4.146. Niekada nenukreipkite išmetimo vamzdžio į kitus asmenis.

4.147. Išvalykite sankaupas iš lapų išmetimo vamzdžio.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	18 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.148. Naudokite tik įrenginio gamintojo patvirtintus priedus ir įrangą.
- 4.149. Dirbti ramiai ir apgalvotai – tik esant geram apšvietimui ir matomumui.
- 4.150. Dirbti atsargiai, nesukelti pavojaus kitų gyvybei.
- 4.151. Draudžiama:
- 4.152. dirbti techniškai netvarkingu įrenginiu;
- 4.153. laikyti ir remontuoti įrenginį netoli atviros ugnies;
- 4.154. **Dirbant šakų smulkintuvu:**
- 4.155. Įjungiant smulkintuvo variklį, įsitikinkite, kad surinkimo dėžė yra tinkamai įstatyta ir užraktas yra padėtyje ON.
- 4.156. Nejunkite smulkintuvo, kuomet surinkimo dėžė yra išimta ir kuomet surinkimo dėžės užraktas yra išjungtas.
- 4.157. Prieš įjungiant variklį, padavimo anga turi būti tuščia.
- 4.158. Atlenkite apsauginį laikiklį, esantį ant elektros šakutės ir prijunkite tinkamą elektros kabelį.
- 4.159. Perjunkite sukimosi krypties jungiklį į įtraukimo padėtį.
- 4.160. Norint įjungti smulkintuvą paspauskite įjungimo mygtuką.
- 4.161. Norint išjungti smulkintuvą paspauskite išjungimo mygtuką.
- 4.162. Saugumo sumetimais, smulkintuvu niekuomet nedirbkite be surinkimo dėžės.
- 4.163. Kiškite šakas tol, kol jos automatiškai įsitrauks.
- 4.164. Neperkraukite smulkintuvo, freza turi sukis normaliu greičiu.
- 4.165. Siekiant išvengti frezos užsikimšimo, pradžiai kiškite smulkias šakas, o ant viršaus stambesnes. Prieš smulkinant nuo šakų nuvalykite visas žoles, žemes bei akmenų likučius.
- 4.166. Nesmulkinkite minkštų ar peršlapusių šakų.
- 4.167. Smulkinimo pabaigai pasilikite keletą stambesnių sausų šakų, kad freza išsivalytų.
- 4.168. Smulkintuvą išjunkite tik tuomet, kuomet šakos susmulkintos ir freza laisvai sukasi, priešingu atveju freza gali užstrigti.
- 4.169. **Dirbant žemės gręžimo įranga:**
- 4.170. Draudžiama naudoti darbams, kuriems jis netinka pagal savo galią ir kuriems jis nepritaikytas.
- 4.171. Saugotis elektros laidų po žeme. Pataikius į tokius laidus, grąžto metalinės dalys įgaus įtampą. Kad išvengti srovės smūgio, būtina naudoti izoliuotas rankenas.
- 4.172. Draudžiama dirbti su grąžtu, kai darbuotojas pavargęs: jis turi išlaikyti kontrolę ir atidumą;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	19 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.173. laikytis gamintojo dokumentuose pateiktų reikalavimų.

4.174. **Dirbant šlavimo mašina:**

4.175. Jei šepėčiai smarkiai nusidėvėję ar šluojamas akmenų grindinys, juos reikia nuleisti per vieną apsuimą žemiau. Atsiminkite: per didelis šepėčių spaudimas pablogina valymo kokybę, nes per stipriai sulinksta šeriai.

4.176. Besisukančio šepėčio išmetami objektai. Žiūrėkite, kad pavojingoje zonoje nebūtų žmonių ar daiktų. Galimi sužeidimai arba materialiniai nuostoliai. Mašiną būtina apsaugoti nuo netyčinio užsivedimo.

4.177. Išmetimo kryptį galima nustatyti įrenginio padėtyse;

4.178. Jei šepėčių pavarą įjungsitė esant išjungtai eigos pavarai, mašina gali imti riedėti atgal. Vairas turi būti gerai pritvirtintas norimame aukštyje.

4.179. Niekada neužveskite variklio uždaroje ar ankštose patalpose. Išmetamosiose dujose yra nuodingų anglies monoksido dujų. Užtikrinkite, kad eigos ir šepėčių pavarų mechanizmai būtų išjungti. Vairas turi būti saugiai užfiksuotas norimame aukštyje.

4.180. Prieš užvesdami variklį, patikrinkite, ar variklio karteryje yra užtektinai tepalo. Transportavimo sumetimais mašina tiekama be variklio tepalo.

4.181. Jei variklis yra šiltas nenaudokite sklendės. Sklendė neturi būti naudojama jei variklis yra šiltas arba aplinkos temperatūra yra aukšta.

4.182. Laikytis naudojimo instrukcijoje nustatytų reguliavimo, aptarnavimo terminų, įskaitant nurodymus dėl dalių/mazgų keitimo. Tuos darbus gali vykdyti tik kvalifikuotas personalas.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina pranešti tiesioginiam vadovui, kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, o reikalui esant, iškviesti greitąją medicininę pagalbą ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu, jei tai negresia kitų darbuotojų gyvybei.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš jo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

5.3. Kilus gaisrui, reikia iškviesti ugniagesius bendruoju pagalbos telefonu **112**, išjungti visus įrenginius, išjungti elektros įtampą iš įvadinio skydo ar spintos, išjungti ventiliacijos sistemą, uždaryti ištraukiamosios ventiliacijos sklendes ventiliacijos kolektoriuose, turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą. Kilus pavojui sveikatai arba gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos. Darbuotojai privalo mokėti naudotis pirminėmis

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	20 psl. iš 20
	GERBŪVIO TECHNIKOS SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

gaisro gesinimo priemonėmis.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Išvalyti ir sutvarkyti savo darbo vietą, įrankius, ir inventorines pagalbines priemones sudėti į jiems skirtą vietą.
- 6.2. Nusivilkti darbo drabužius ir asmenines apsaugines priemones, apžiūrėjus, ar jie tvarkingi ir švarūs, padėti į jiems skirtą saugojimo vietą.
- 6.3. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti. Draudžiama plauti rankas skiedikliais.
- 6.4. Informuoti tiesioginį vadovą, jei darbo metu susižeidėte ar patyrėte ūmius sveikatos sutrikimus.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 21

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 9
	AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** dirbti aukšto slėgio plovimo įrenginiu gali asmuo:

- 1.2.1. turintis atitinkamą pasiruošimą ir ne jaunesnis kaip 18 m;
- 1.2.2. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;
- 1.2.3. susipažinęs su aukšto slėgio plovimo įrenginio konstrukcija ir eksploataavimo ypatumais;
- 1.2.4. išklauses (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.2.5. išklauses (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;
- 1.2.6. išklauses (pasirašytinai) įvadinį priešgaisrinį ir priešgaisrinį darbo vietoje instruktažus.
- 1.3. Darbuotojas privalo laikytis įmonės administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.
- 1.4. Darbuotojas privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.
- 1.5. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklause instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.
- 1.6. Ateiti į darbą neblaiviam ar darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas - draudžiama.
- 1.7. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, reikia nedelsiant kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu reikia, iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, darbo vietą ir įrengimų būklę reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami aktu.
- 1.8. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualioms apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.
- 1.9. Priešgaisriniai saugos reikalavimai:
 - 1.9.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
 - 1.9.2. rūkyti tik tam skirtose ženklaais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkoms dėti bei gaisro gesinimo priemonės;
 - 1.9.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 9
	AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.9.4. draudžiama naudotis tepalais, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais darbo drabužiais ar pirštinėmis.

1.9.5. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui.

1.10. Eksploatuojant elektros įrenginius draudžiama:

1.10.1. šildyti patalpas nestandartiniais (savos gamybos) elektros prietaisais;

1.10.2. naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, atsišakojimo dėžutes, jungiklius bei kitus elektros aparatus;

1.10.3. elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždengti degiomis medžiagomis;

1.10.4. į kištukinius lizdus jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;

1.10.5. vietoj elektros laidų ir kabelių naudoti radijo arba telefono ryšio laidus;

1.10.6. naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui nepritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros;

1.10.7. kabinti elektros šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;

1.10.8. naudoti nekalibruotus ir savos gamybos apsaugos aparatus;

1.10.9. naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusia izoliacine medžiaga;

1.10.10. tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.

1.11. Asmens darbo higiena:

1.11.1. prieš pertraukas ir po pertraukų švariai nusiplauti rankas su muilu;

1.11.2. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus nešvariais darbo rūbais, draudžiama;

1.11.3. nelaikyti savo rūbų kartu su darbo rūbais.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

2.1.1. elektros srovės poveikis – paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;

2.1.2. netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindys ir laiptai, nėra turėklų) – galimos sunkios bei mirtinos traumos;

2.1.3. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – galimi regos sutrikimai, traumos;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 9
	AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.1.4. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, ventiliacija, drėgmė ir t.t.) darbo vietoje – neigiamas poveikis organizmui;

2.1.5. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, patalpos ir kt. – galimas susižeidimas, susižalojimas;

2.1.6. aukšta vandens temperatūra, garai – glimi įvairių laipsnių odos nudegimai;

2.1.7. didelis vandens čiurkšlės greitis - galimos traumos

2.1.8. antgalio, pagrindinio ventilio gedimai - galimos traumos;

2.1.9. triukšmas, vibracija - neigiamas poveikis centrinei nervų sistemai;

2.1.10. dūžtantys daiktai (stiklas, plastmasė ir kt.), šukių valymas - galimos pjautinės traumos, sužeidimai.

2.2. Darbdavys (įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius) privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Rekomendacinės asmens apsaugos priemonės;

2.2.1. darbo kostiumas;

2.2.2. darbo avalynė;

2.2.3. galvos apdangalas;

2.2.4. apsauginiai akiniai;

2.2.5. prijuostė;

2.2.6. darbo pirštinės.

2.3. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:

2.3.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;

2.3.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir esamą darbuotojo sveikatos būklę;

2.3.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.

2.4. Asmeninė apsaugos priemonė naudojama, kai darbo aplinkoje negalima išvengti rizikos arba pakankamai ją apriboti kolektyvinėmis saugos arba darbo organizavimo priemonėmis, metodais ir būdais.

2.5. Darbdavys, esant reikalui, turi nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą.

2.6. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereinamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsauginė priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 9
	AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.7. Darbuotojas privalo:

2.7.1. prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari, ar nepasibaigęs jos galiojimo laikas, pažymėtas spaude;

2.7.2. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

2.7.3. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones; laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

2.7.4. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

2.8. Negalima naudotis asmenine apsaugine priemone, pasibaigus galiojimo, išbandymo terminui.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbuotojas privalo laikytis įmonės darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda įmonės tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodai yra žinomi.

3.2. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

3.3. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.

3.4. Prieš pradėdant darbą:

3.4.1. įsitikinti, ar aukšto slėgio vandens purkštuvas bei visos komplektuojančios jo dalys yra tvarkingos ir saugios naudoti;

3.4.2. rankose tvirtai laikyti aukšto slėgio vandens purkštuvo purškimo pistoletą bei užimti tvirtą stovėseną;

3.4.3. atlikti įrenginio sistemos nuorinimą: atjunkite aukšto slėgio vandens purkštuvo žarną nuo įrenginio, prijunkite vandens tiekimo žarną ir, įjungę įrenginį, leiskite jam veikti tol, kol iš įrenginio vandens pajungimo jungties ims bėgti vientisa vandens srovė (be burbuliukų). Tada išjunkite įrenginį ir pajunkite aukšto slėgio vandens purkštuvą prie įrenginio aukšto slėgio vandens purkštuvo žarnos jungties.

3.5. Apžiūrėti elektros įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu,

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 9
	AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.

3.6. Apžiūrėti aukšto slėgio vandens purkštuvą: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys juos su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.

3.7. Draudžiama dirbti aukšto slėgio vandens purkštuvu, jeigu sugadinti šie specialūs įtaisai:

3.7.1. netvarkingas antgalis;

3.7.2. neįžemintas (neįnulintas) elektros variklis.

3.8. Aukšto slėgio vandens purkštovo elektrinės dalys turi būti uždengtos.

3.9. Aukšto slėgio vandens purkštuvas turi būti pastatyta ant stabilaus ir tvirto pagrindo.

3.10. Patikrinti:

3.10.1. visus jungiamųjų žarnų sujungimus. Jie turi būti patikimai užsandarinti;

3.10.2. siurblio, purkštovo tvarkingumą.

3.11. Visi darbo vietoje esantys srovę praleidžiantys elementai turi būti apsaugoti nuo vandens pūslų.

3.12. Draudžiama:

3.12.1. liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrenginius;

3.12.2. dirbti su aukšto slėgio vandens purkštuvu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

3.12.3. dirbti su aukšto slėgio vandens purkštuvu, jei ant jo pateko skystis;

3.12.4. eksploatuoti išardytą, nebaigtą remontuoti aukšto slėgio vandens purkštuvą.

3.13. Vizualiai patikrinti darbo vietos įrenginių būklę:

3.13.1. ar jie įžeminti (įnulinti). Tai atliekama apžiūrint kabelį (laidą), kuriuo įrenginys jungiamas į elektros tinklą, kištuką, elektros kištukinį lizdą;

3.13.2. ar uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą;

3.13.3. ar tvarkingas elektros kabelio kištukas, kištukinis lizdas, į kurį jungiamas įrenginys;

3.13.4. ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija;

3.13.5. ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, tepaluotų paviršių, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įžemintų įrenginių, centrinio šildymo radiatorių, vamzdžių;

3.13.6. ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

3.14. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 9
	AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje.
- 4.2. Nedirbti jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.
- 4.3. Darbo metu atsiradus gedimui, nedelsiant išjungti aukšto slėgio plovimo įrenginį ir pranešti tiesioginiam vadovui. Darbo nepradėti kol nebus pašalinti visi trūkumai.
- 4.4. Tvarkyti, valyti, sutepti, pernešti į kitą vietą aukšto slėgio plovimo įrenginį reikia tik po to, kai jis, atjungtas nuo elektros tinklo.
- 4.5. Plaunant būtina vykdyti šiuos reikalavimus:
 - 4.5.1. plauti specialiai tam skirtose vietose, aikštelėse, rezervuaruose;
 - 4.5.2. plovimo postas turi būti zonoje, izoliuotoje nuo atvirų elektros laidininkų ir įrenginių, turinčių elektros srovės įtampą.
- 4.6. Draudžiama purkšti skysčius, kurių sudėtyje yra rūgščių, tirpiklių, ar grynujų tirpiklių.
- 4.7. Darbo su aukšto spaudimo slėgio plovimo metu purškimo pistoleto gaidukas negali būti įstrigęs.
- 4.8. Draudžiama:
 - 4.8.1. vandens srovę nukreipti į žmones, į save, į smūgiams ir karščiui neatsparius daiktus bei medžiagas;
 - 4.8.2. valyti pirštais arba delnu antgalio purškimo angą;
 - 4.8.3. palikti be priežiūros įjungtą aukšto vandens purkštuvą;
 - 4.8.4. eksploatuoti techniškai netvarkingą aukšto slėgio vandens purkštuvą;
 - 4.8.5. nuiminėti, lankstyti ir taisyti žarnas;
 - 4.8.6. taisyti, valyti ar pernešti aukšto slėgio vandens purkštuvą, kai įjungtas į elektros tinklą;
 - 4.8.7. dirbti sprogiuose aplinkose;
 - 4.8.8. naudotis aukšto slėgio vandens purkštuvą ne pagal paskirtį;
 - 4.8.9. leisti dirbti aukšto slėgio vandens purkštuvu pašaliniam asmeniui.
- 4.9. Darbo metu reguliariai valyti vandens ir plovimo priemonės įsiurbimo žarnos filtrą, tekančio vandens srovę.
- 4.10. Pertraukų metu vandens purkštovo gaidukas turi būti užfiksuojamas saugikliu.
- 4.11. Kiekvieną kartą, atjungę įrenginį nuo elektros bei vandens tiekimo šaltinių, paspauskite purškimo pistoleto gaiduką ir išleiskite įrenginio viduje susikaupusį vandenį.
- 4.12. Maitinimo kabelis turi būti apsaugotas nuo karščio ir aštrių daiktų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 9
	AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.14. Nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, ūmius sveikatos sutrikimus, apie pastebėtus gedimus, ar kitokius pavojų keliančius veiksnius.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Būtina išjungti elektros srovę ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

5.1.1. pastebėjus stiprų detalių, laidų įkaitimą;

5.1.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja kištukinis elektros lizdas, jungiklis);

5.1.3. pajutus svylančių laidų kvapą;

5.1.4. nutrūkus elektros energijos tiekimui;

5.1.5. padidėjus triukšmui ar vibracijai.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina pranešti tiesioginiam vadovui, kreiptis į artimiausią medicinos įstaigą, o reikalui esant, iškviešti greitąją medicininę pagalbą ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu, jei tai negresia kitų darbuotojų gyvybei.

5.3. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

5.4. Kilus gaisrui, reikia iškviešti ugniagesius telefonu 112. išjungti visus įrenginius, išjungti elektros įtampą iš įvadinio skydo ar spintos, išjungti ventiliacijos sistemą, uždaryti ištraukiamosios ventiliacijos sklendes ventiliacijos kolektoriuose, turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą. Kilus pavojui sveikatai arba gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos. Darbuotojai privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis,

5.5. Įvykus avarijai, nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą ir išeiti iš pavojingos zonos.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

6.2. Išjungti iš elektros tinklo aukšto slėgio vandens purkštuvą, jį nušluostyti ir pastatyti į tam skirtą vietą.

6.3. Užsukti vandentiekio čiaupą.

6.4. Panaikinti įrenginio viduje susikaupusį vandens spaudimą.

6.5. Įjunkti purškimo pistoleto saugiklį.

6.6. Surinkti visus naudotus įrankius, išnešti šiukšles, arba darbo metu susikaupusias atliekas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 9
	AUKŠTO SLĖGIO PLOVIMO ĮRENGINIO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

6.7. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti. Negalima plauti rankų ne tam skirtomis priemonėmis.

6.8. Apie pastebėtus nesklandumus ar trūkumus darbo metu pranešti vadovui.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT- 485

MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 28

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti mobiliuose kėlimo platformose gali asmuo:

1.1.1. ne jaunesnis kaip 18 metų;

1.1.2. susipažinęs su darbo vietos ypatumais ir joje esančiais ar galinčiais atsirasti profesinės rizikos veiksniais;

1.1.3. žinantis mobiliųjų darbinių kėlimo platformų naudojimo ir priežiūros taisykles, saugaus naudojimo būdus;

1.1.4. sveikatos tikrinimų grafike nustatyto periodiškumu pasitikrinęs sveikatą pagal pareigybę ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius ir turintis gydytojo leidimą dirbti aukštyje;

1.1.5. apmokyti, atestuoti ir instrukuoti nustatyta tvarka; išklause tikslinį instruktavimą (prieš darbo pradžią), jeigu bus atliekama vienkartinė užduotis nesusijusi su nuolatiniu darbu ar profesija ir/ar dirbama neįprastomis sąlygomis, taip pat pagal paskyrą - leidimą;

1.1.6. dirbti bokšteliuose, kėlimo įrenginiuose kėlimo platformose, lopšiuose, autokeltuvuose ir kt.) gali tik apmokyti ir aukštalipio kvalifikacijos pažymėjimą turintys darbuotojai.

1.2. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.

1.3. Mobilios darbinės kėlimo platformos operatorius privalo turėti ne žemesnę kaip pradinę apsaugos nuo elektros poveikio kategoriją (PK) , jeigu darbas susijęs su elektros poveikio rizika (pvz., darbai elektros tinklų apsaugos zonoje, veikiančiose elektrinėse, transformatorių pastotėse, transformatorinėse ir kt.).

1.4. Darbuotojas privalo:

1.4.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių, darbo grafike nustatyto darbo laiko ir poilsio režimo;

1.4.2. laikytis įrenginių ir mechanizmų, su kuriais dirba, eksploatavimo taisyklių; vadovautis gamintojo pateiktomis naudojimo instrukcijomis; nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis; savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse ar kituose įrengimuose, pastatuose, kitose įmonės vietose įrengtų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų (priemonių) ar ženklų, naudoti tokius įtaisus pagal jų paskirtį ir apie jų gedimus pranešti tiesioginiam vadovui;

1.4.3. pagal atliekamus darbus ir naudojamus įrenginius tinkamai ir visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.4.4. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instrukuotas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

1.4.5. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti pirmąją medicininę pagalbą;

1.4.6. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;

1.5. Darbuotojas turi teisę:

1.5.1. atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus ar pavojaus sveikatai, gyvybei. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti padalinio vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

1.5.2. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis, sužinoti darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius.

1.6. atsisakyti dirbti, jei jis neatestuotas pagal jo darbo profilį atitinkančią mokymo programą, įrankiai ar mobili darbinė kėlimo platforma yra techniškai netvarkinga, darbo aplinka kelia pavojų sveikatai ar gyvybei, ir nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.

1.7. Asmens higienos reikalavimai:

1.7.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.7.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.7.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.7.4. prieš pertraukas nusiplauti rankas švari vandeniu su muilu.

1.8. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Dirbantiems mobiliose kėlimo platformose visada yra pavojus kristi iš aukštai esančios darbo vietos.

2.2. Kritimo priežastys gali būti labai įvairios:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.2.1. techniškai netvarkingi žmonių kėlimo mechanizmai (mobilių kėlimo platformos, teleskopiniai bokšteliai, kabinami ant lynų lopšeliai su gervėmis ir pan.);

2.2.2. konstrukcijų griūtys;

2.2.3. sugadintų, neišbandytų apraišų, saugos lynų ir grandinių naudojimas;

2.2.4. neteisingas apraišų, saugos lynų ir grandinių tvirtinimo vietų parinkimas;

2.2.5. nepalankios meteorologinės sąlygos;

2.2.6. svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių;

2.2.7. neturėjimas arba nesinaudojimas darbų saugos priemonėmis (šalmai, apraišai, spec. rūbai ir t.t).

2.3. Kitų pavojingų veiksmų atsiradimą apsprendžia atliekamų darbų pobūdis. Taip pat pavojų darbuotojo sveikatai kelia:

2.3.1. krentantys daiktai, įrankiai;

2.3.2. dulkės;

2.3.3. triukšmas;

2.3.4. netvarkinga darbo vieta;

2.3.5. cheminių medžiagų, esančių naudojamuose medžiagose poveikis žmogaus organizmui;

2.3.6. darbo vietų apšvietimo nepakankamumas;

2.3.7. statinio, jo dalių griūtis;

2.3.8. atsitiktinis elektros srovės poveikis;

2.3.9. krovinio kėlimas virš leistinos normos; fizinė perkrova (vienam vyrui leidžiama kelti ne daugiau kaip 30 kg, dviem - 60 kg).

2.4. Būtinios asmeninės apsaugos priemonės:

2.4.1. darbo avalynė;

2.4.2. darbo pirštinės;

2.4.3. apsauginis šalmas;

2.4.4. apsaugos priemonės nuo kritimo (kūno saugos diržai (apraišai), lynai, karabinai ir kt.).

2.5. Darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.6. Vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.

2.7. Mobili darbinė kėlimo platforma turi būti naudojama tik pastačius visas papildomas atramas. Nestatyti papildomų atramų leidžiama tik mobilios darbinės kėlimo platformos naudojimo instrukcijoje nurodytais atvejais. Jeigu aikštelės dangos stiprumas arba grunto tankis nepakankamas, stabilumui ir atramos į gruntą plotui padidinti rekomenduojama naudoti papildomus pakankamo stiprumo medinius, neslidžius polimerinius arba iš kitų medžiagų pagamintus inventorinius padėklus. Jeigu gamintojas nepateikia inventorinių padėklų ir nenurodo jų matmenų, gaminamų padėklų stiprumas skaičiuojamas pagal didžiausias mobilios darbinės kėlimo platformos sukiamas darbinės apkrovas, o jų atraminis plotas – atsižvelgiant į aikštelės dangos laikomąją galią. Statant mobilią darbinę kėlimo platformą ant slidaus pagrindo rekomenduojama naudoti padėklus su dygliais;

2.8. Elektros tinklų apsaugos zonoje dirbant su mobilia darbine kėlimo platforma būtina gauti elektros tinklą eksploatuojančios įmonės raštišką leidimą.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Iš tiesioginio vadovo gauti užduotį ir paskyrą – leidimą numatytiems darbams atlikti;

3.2. Atliekant darbus aukštyje virš 5,0 m. virš žemės ar perdengimo paviršiaus, kai pagrindinė priemonė, apsauganti nuo kritimo yra kūno apraišai (aukštalipio darbus), darbuotojams, turintiems aukštalipio kvalifikaciją vadovauja aukštaliپی vadovas, kuriam darbų vykdymo terminui išduodama paskyra – leidimas pavojingų darbų vykdymui.

3.3. Prieš darbų pradžią patikrinti:

3.4. darbui reikalingų paaukštinimo priemonių (mobilių kėlimo platformų) tvarkingumą. Naudojamus mobilius kėlimo įrenginius darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.

3.5. darbui reikalingus įrankius ir prietaisus.

3.6. ar mobili darbinė kėlimo platforma tinkamai pastatyta pagal saugos ir gamintojo naudojimo instrukcijoje nustatytus reikalavimus ir išbandyti ją, pakeldamas darbinę platformą be krovinių ir žmonių į didžiausią aukštį bei nuleisdamas į pradinę padėtį, sustabdydamas ją vienoje iš pozicijų ir įsitikindamas stabdžių patikimumu;

3.7. ar valdymo įtaisai, stabdžiai ir avariniai jungikliai, ribotuvai ir kiti saugos įtaisai tvarkingi;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.8. ar metalinės konstrukcijos nepažeistos, nėra matomų deformacijų, įtrūkimų, kitų defektų;
- 3.9. ar išardomieji sujungimai, fiksavimo įtaisai, ašys, varžtai tinkamai įtvirtinti, neatsipalaidavę, neiškritę;
- 3.10. ar tvarkingi kabeliai, įvadinis jungiklis, kiti elektros tiekimo įtaisai;
- 3.11. ar hidraulinė sistema sandari, žarnos neįtrūkusios, pakankamas hidraulinio skysčio lygis bake;
- 3.12. ar nuo darbinės platformos nuvalytos atliekos, statybinių medžiagų likučiai, sniegas ir kiti teršalai, ar tinkama darbinės platformos grindų, turėklų, apsaugų būklė;
- 3.13. ar paruoštos darbui darbo priemonės ir sukrautos medžiagos nekyšo už darbinės platformos turėklų, darbinėje platformoje darbuotojams yra pakankamai vietos;
- 3.14. ar informacinės lentelės lengvai įskaitomos ir suprantamos;
- 3.15. apžiūros rezultatus užrašyti apžiūrų žurnale;
- 3.16. įsitikinti ar darbo zona gerai apšviesta ir tinkamos meteorologinės sąlygos;
- 3.17. Darbus iš mobilios darbinės kėlimo platformos galima atlikti tik tada, kai užtikrintos saugaus darbo sąlygos – numatytos priemonės, kad darbuotojas neiškristų iš darbinės platformos, neprisiliestų prie atvirų laidų, kuriais teka elektros srovė, nebūtų prispaustas platformos konstrukcijų prie sienos ar kitų kliūčių, būtų išvengta kitų pavojų. Atliekant darbus, turi būti numatyta darbinės platformos judėjimo erdvėje tvarka pagal gamintojo pateiktas naudojimo instrukcijas.
- 3.18. Pasiruošti asmenines apsaugos priemones ir patikrinti jų tvarkingumą, užsivilkti darbo drabužius, apsiauti darbo avalynę. Spec. rūbų kišenėse laikyti atlenktus peilius, atsuktuvus ir kitus aštrius daiktus neleidžiama.
- 3.19. Darbų aukštyje metu vaikščioti apačioje turi būti uždrausta ir pavojinga zona aptverta. Dirbant ant grotelių aikštelių, perėjimo vietose turi būti įrengtas ištisinis lentų grindinys ir aptvarai, kad būtų išvengta krentančių medžiagų ir instrumentų keliamo pavojaus.
- 3.20. Vienu metu dirbant skirtinguose aukščiuose, žemiau esančios darbo vietos turi būti aprūpintos atitinkamais saugos įrenginiais (paklotais, tinklais, stogeliais), įtaisytas ne didesnis kaip 6 m atstumu vertikalia kryptimi nuo aukščiau esančios darbo vietos.
- 3.21. Visi teleskopinių bokštelių mechanizmai turi būti techniškai tvarkingi. Esantys teleskopiniame bokštelyje darbuotojai privalo prisirišti apraišais prie lopšio apkabų.
- 3.22. Apsaugos nuo kritimo kūno apraišai:
- 3.23. Darbuotojas, kuriam darbo metu reikės naudoti kūno apraišą, privalo patikrinti ir įsitikinti, ar:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.23.1. nepasibaigęs apraišų bandymo laikas (galiojimo terminas – 5 metai, vizualinė apžiūra – kas 12 mėn.);
- 3.23.2. ant apraišų yra lentelė su privalomais rekvizitais (pagal EN 365 standartą);
- 3.23.3. nepažeista (neįplyšusi, neįpjauta, nepradeginta) apraišų juosta;
- 3.23.4. sujungimuose kniedėmis nėra laisvumo;
- 3.23.5. tvarkingai susiūtai apraišai, jo diržasaičiai ir antdėklai;
- 3.23.6. pakinktai nelūžta lankstomi;
- 3.23.7. nenutrūkusios atskiros stropo (lyno) gyslos;
- 3.23.8. nepažeistos, neįtrūkusios apraišų metalinės detalės;
- 3.23.9. ar sąsaga (karabinas) ir spyruoklinis jos užraktas tvarkingi, ar sąsaga savaime neatsidaro;
- 3.23.10. jeigu apžiūros metu nustatoma, kad apraišai neturi žymos apie atliktą bandymą, praėjęs jų bandymo laikas, apraišai turi pastebimų defektų, tokių apraišų naudoti negalima;
- 3.23.11. apraišus naudojantis darbuotojas, prieš darbo pradžią, privalo išklaudyti darbo vadovo instruktavimą apie tai, kaip saugiai naudoti atitinkamos modifikacijos apraišus, kuriose vietose ir kaip jis turi būti tvirtinamas prie konstrukcijų ar tvirtinimo (ankeravimo) priemonių;
- 3.23.12. kiekvienas apraišus naudojantis darbuotojas privalo užsisegti juos ir jo diržasaičius (jeigu jie yra) taip, kad nevaržytų judesių, bet ir nebūtų labai laisvi;
- 3.24. Jeigu patikrinimo metu pastebėti kėlimo mechanizmų trūkumai, reikia informuoti apie tai darbo vadovą ir nepradėti darbo, kol trūkumai nebus pašalinti.

IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Darbo metu kėlimo platformų operatorius privalo:
- 4.1.1. naudoti mobilią darbinę kėlimo platformą, kaip nurodyta mobilios darbinės kėlimo platformos naudojimo dokumentuose;
- 4.1.2. leisti įlipti darbuotojams į darbinę platformą ir išlipti iš jos, sukrauti ir iškrauti krovinius tik darbinei platformai esant patekties padėtyje;
- 4.1.3. valdydamas mobilią darbinę kėlimo platformą iš esančio ant važiuoklės (ne kabinoje) valdymo pulto, dėvėti šalną. Užtikrinti, kad darbinėje platformoje dirbantys darbuotojai dėvėtų apraišus (saugos diržus), šalmus ir kitas asmenines apsaugos priemones, numatytas platformoje dirbančių darbuotojų

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

saugos ir sveikatos instrukcijoje. Nurodyti darbinėje platformoje dirbantiems darbuotojams apraišų saugos lyno tvirtinimo vietas. Stebėti, kad keliant ar nuleidžiant darbinę platformą bei atliekant darbus įėjimo į darbinę platformą anga būtų uždaryta ir durelės užsklęstos;

4.1.4. siekdamas pašalinti prispaudimo pavojų, užtikrinti, kad iki 2 m aukščio nuo mobilios kėlimo platformos pastatymo plokštumos lygmenyje būtų išlaikyti saugūs horizontalūs atstumai (ne mažesni kaip 0,7 m) tarp mobilių kėlimo platformų išsikišusių judančių dalių (pvz., pasukamosios platformos) ir nejudančių objektų (statinių, krovininių rietuvių ar kt.);

4.1.5. vykdyti mobilios darbinės kėlimo platformos darbo vadovo nurodymus;

4.1.6. stebėti, kad darbuotojai, dirbantys pakeltoje darbinėje platformoje, laikytųsi saugos ir sveikatos instrukcijų reikalavimų;

4.1.7. darbinę platformą su žmonėmis valdyti tik pagal darbinėje platformoje dirbančių darbuotojų duodamus signalus;

4.1.8. neleisti įlipti į darbinę platformą ir nekelti nepaskirtų dirbti, neinstruktuočių darbuotojų;

4.1.9. nepalikti pakeltos darbinės platformos be priežiūros, baigus ar pertraukus darbą, nuleisti darbinę platformą į patekties padėtį, išlaipinti žmones ir pakelti darbinę platformą į stovėjimo arba transportinę padėtį. Išjungti mobilios darbinės kėlimo platformos energijos šaltinį. Baigus darbą mobilios darbinės kėlimo platformos kabiną ir valdymo pultą užrakinti arba įvykdyti kitas mobilios darbinės kėlimo platformos naudojimo instrukcijoje numatytas priemones, apsaugančias nuo neteisėto mobilios darbinės kėlimo platformos panaudojimo;

4.1.10. nedirbti su mobilia darbine kėlimo platforma, kai meteorologinės sąlygos (pvz., vėjo greitis, aplinkos temperatūra, rūkas ir kt.) ar kiti veiksniai neatitinka mobilios darbinės kėlimo platformos naudojimo dokumentuose nustatytų sąlygų. Apie darbui netinkamas sąlygas operatorius turi pranešti mobilios darbinės kėlimo platformos darbo vadovui;

4.1.11. neleisti naudoti darbinės platformos darbuotojams ar kroviniams priimti ar kelti į pastato aukštus ar kitaip naudoti mobilios darbinės kėlimo platformos ne pagal paskirtį;

4.1.12. neįjungti mobilios darbinės kėlimo platformos mechanizmų, kai ant jos konstrukcijų arba pavojingoje darbo zonoje yra žmonių. Šis reikalavimas netaikomas, kai atliekami mobilios darbinės kėlimo platformos priežiūros ar derinimo darbai. Šiuo atveju mechanizmai turi būti įjungiami pagal tikrinančiojo asmens duodamą signalą;

4.1.13. nedirbti su nebaigta remontuoti mobilia darbine kėlimo platforma.

4.2. Darbinėje platformoje dirbantis darbuotojas privalo:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.2.1. vykdyti mobilios darbinės kėlimo platformos darbo vadovo ir operatoriaus nurodymus;
- 4.2.2. prieš lipdamas į darbinę platformą, užsisegti ir užsisegti apraišus (saugos diržą), užsidėti šalną, kitas nustatytas asmenines apsaugos priemones. Patikrinti asmeninių apsaugos priemonių būklę. Kilus abejonėms dėl asmeninės apsaugos priemonės tinkamumo apie tai informuoti operatorių ar mobilios darbinės kėlimo platformos darbo vadovą;
- 4.2.3. į darbinę platformą įlipti ir iš jos išlipti tik nustatytoje patekties padėtyje. Įlipus į darbinę platformą nedelsiant prisisegti apraišo saugos lyną gamintojo instrukcijoje nustatytoje tvirtinimo vietoje.
- 4.2.4. visus darbus iš darbinės platformos atlikti laikantis darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų reikalavimų, nustatytos darbų technologijos.
- 4.2.5. jei mobili darbinė kėlimo platforma valdoma iš darbinėje platformoje įrengto valdymo pulto, vadovaudamasis operatoriaus nurodymais, pakėlus platformą į 0,2–0,3 m aukštį, ją sustabdyti ir įsitikinti stabdžių arba hidraulinių įtaisų tinkamu veikimu;
- 4.2.6. kontroliuoti darbinės platformos kėlimo ir valdymo procesą ir apie jo eigą nustatyta ženklų ar pranešimų tvarka informuoti operatorių, perspėti operatorių apie pavojingą darbinės platformos priartėjimą prie kliūčių;
- 4.2.7. kilus abejonėms, kad darbinėje platformoje numatoma kelti daugiau nei numatyta žmonių arba keliama kroviniai, kurių svoris didesnis už mobilios darbinės kėlimo platformos vardinę apkrovą, pranešti operatoriui arba mobilios darbinės kėlimo platformos darbo vadovui.
- 4.3. Dirbančiajam su mobiliąja darbine kėlimo platforma draudžiama:
- 4.3.1. dirbti be paskyros – leidimo;
- 4.3.2. dirbti su neįregistruota Potencialiai pavojingų įrenginių valstybės registre mobilia darbine kėlimo platforma;
- 4.3.3. dirbti su techniškai netvarkinga mobilia darbine kėlimo platforma;
- 4.3.4. dirbti atsiradus mobilios darbinės kėlimo platformos naudojimo sutrikimams, gedimams ar kitiems pavojų keliantiems veiksniams;
- 4.3.5. kelti darbuotojus, jei mobilioje darbinėje kėlimo platformoje esantys darbuotojai nenaudoja nustatytų asmeninių apsaugos priemonių ir tinkamai neprisisegę apraišų.
- 4.3.6. kelti darbinėje platformoje nestabiliai padėtą krovinį;
- 4.3.7. kelti darbinę platformą, kai jos apkrova viršija gamintojo nurodytą vardinę apkrovą ir kontroliuoti, kad darbinė platforma nepatektų už gamintojo nurodytos darbo erdvės ribų;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.3.8. tvirtinti apraišų saugos lyną prie statinio konstrukcijų ar kitų objektų, esančių ne darbinėje platformoje;

4.3.9. lipti ant pakeltos darbinės platformos turėklų ir kitų konstrukcijų, nukreipti pakeltą darbinę platformą į kitą padėtį naudojant fizinę jėgą, persisverti per darbinės platformos turėklus, perlpti iš darbinės platformos ant statinio konstrukcijų ar kitų objektų, naudoti darbinėje platformoje paaukštinimus, kopėčias ir kitas panašias priemones, mėtyti iš pakeltos darbinės platformos įrankius, medžiagas ir kitus daiktus;

4.3.10. darbo metu apžiūrėti, valyti, tepti ir remontuoti mobilią darbinę kėlimo platformą;

4.3.11. be darbų vykdytojo ar meistro žinios patikėti ar užleisti darbo vietą, darbo priemones, pareigų vykdymą kitam asmeniui arba imtis darbų, nesusijusių su užduoties vykdymu;

4.3.12. mėtyti žemyn iš darbinės platformos įvairius daiktus, įrankius ir pan.

4.3.13. dirbti jei nepakankamas apšvietimas, blogos meteorologinės sąlygos (tirštas rūkas, smarkus snigimas, smarkus vėjas ar pan.) ar dėl kitų priežasčių operatorius blogai mato darbinėje platformoje dirbančių darbuotojų duodamus signalus arba darbinę platformą;

4.3.14. statyti mobilią darbinę kėlimo platformą ant šviežiai supilto, nesutankinto grunto.

4.4. Darbai aukštyje turi būti atliekami tik šviesiu paros metu ir tik tada, kai meteorologinės sąlygos nekelia pavojaus darbuotojų saugai ir sveikatai. Išimtiniais (avariniais) atvejais leidžiama darbus aukštyje atlikti naktį, bet gerai apšvietus darbo vietą ir prižiūrint darbo vadovui.

4.5. Dirbant su mobilią kėlimo platforma:

4.5.1. maksimalus mobilio kėlimo platformos aukštis neturi viršyti 8 m;

4.5.2. mobilios kėlimo platformos perstūmimo ratukai turi būti su patikimais stabdžiais, darbo metu ratukas turi būti užfiksuotas padėtyje „stabdis“;

4.5.3. pučiant stipriam vėjui, daugiau kaip 10m/s, bei baigus darbą, kėlimo platforma turi būti pritvirtinta nuo galimo apsivertimo;

4.5.4. draudžiama būti darbuotojams ant mobilios kėlimo platformos jos perstūmimo metu.

4.6. Dirbant lopšiuose būtina laikytis šių reikalavimų:

4.6.1. prie lopšio turi būti pritvirtinta lentelė, kurioje nurodytas lopšio tipas, gamintojas,

4.6.2. didžiausias leistinas pakėlimo aukštis, keliamoji galia;

4.6.3. lopšio valdymas turi būti vykdomas iš lopšio;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.6.4. lopšių gervėse turi būti įrengti dveji vienas nuo kito nepriklausantys stabdžiai,
- 4.6.5. automatiškai suveikiantys atjungus elektros variklį;
- 4.6.6. lopšiai privalo turėti gaudytuvus, kurie, esant reikalui, turi suveikti neleisdami lopšiui kristi daugiau kaip 0,15m;
- 4.6.7. pagal visą perimetrą lopšiai privalo turėti aptvarus;
- 4.6.8. lopšyje turi būti rankinė avarinė nuleidimo pavara;
- 4.6.9. draudžiama dirbti lopšiuose užlipus ant lopšio aptvėrimo; perkrauti lopšį kroviniu, viršijančiu jo leistiną keliamąją galią;
- 4.6.10. draudžiama dirbti su neišbandytu lopšiu arba kai jo bandymo terminas praėjęs;
- 4.7. Dirbant su autobokšteliais reikia laikytis šių reikalavimų:
- 4.7.1. prieš pradedant darbą visi autobokštelio mechanizmai turi būti išbandyti tuščia eiga;
- 4.7.2. dirbantieji turi būti su apraisais, pritvirtintais prie autobokštelio lopšio turėklų;
- 4.7.3. dirbti galima, kai yra patikimas ryšys tarp autobokštelio vairuotojo ir dirbančiojo lopšyje;
- 4.7.4. visus signalus gali duoti tik dirbantis lopšyje, išskyrus signalą „Stop“, kurį gali duoti bet kuris asmuo, pastebėjęs pavojų;
- 4.7.5. draudžiama dirbti autobokštelyje lyjant, kai vėjo greitis didesnis kaip 10m/s;
- 4.7.6. draudžiama autobokštelio operatoriui važiuoti, jei strėlė yra ne transportinėje padėtyje ir neužfiksuota, jeigu lopšyje yra žmonės;
- 4.7.7. draudžiama darbo pertraukų metu palikti autobokštelį su pakeltu lopšiu.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.
- 5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, esant reikalui iškviesti medicinos pagalbą, apie įvykį pranešti tiesioginiam darbų vadovui ar kitam darbdavio atstovui, išsaugoti, jeigu galima, nepakeistą įvykio vietą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 12
	MOBILIŲ KĖLIMO PLATFORMŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.3. Jeigu dirbantis aukštyje darbus darbuotojas prarado pusiausvyrą, nuslydo nuo tvirto pagrindo ar įvyko konstrukcijos, ant kurios jis dirbo, griūtis ir darbuotojas ėmė kristi, jis turi kuo greičiau palenkti galvą į priekį, smakrą tvirtai prispausti prie krūtinės ir išlaikyti tokią pozą iki saugos priemonė sustabdys laisvą kritimą.

5.4. Jeigu matosi, kad atsitrenkimas į kietą pagrindą neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes.

5.5. Avarijos ar nelaimingo atsitikimo vieta turi išlikti tokios, kokios buvo įvykio metu, jeigu tai nekelia papildomo pavojaus.

5.6. Pastebėjęs bet kokius gedimus mobiliuose darbinėse kėlimo platformose operatorius privalo nuleisti darbinę platformą, atjungti ją nuo elektros srovės šaltinio, apie gedimus pranešti darbų vykdytojui.

5.7. Nutrūkus elektros srovei, darbinę platformą nuleisti rankiniu būdu.

5.8. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai: priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji medicinos pagalba – bendru tel. pagalbos Nr. **112**.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

5.9. Baigus darbą aukštyje reikia iš darbo vietos pašalinti šiukšles ir kitas atliekas, surinkti naudotus darbe įrankius ir nuleisti juos ant žemės.

5.10. Paruošti mobilią kėlimo platformą į transportavimo padėtį.

5.11. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus darbuotojai privalo informuoti tiesioginį vadovą.

5.12. Patikrinti individualiųjų saugos priemonių ir įrankių tvarkingumą, perduoti juos saugojimui. Pastebėjus inventoriaus bei individualiųjų saugos priemonių defektus, reikia pranešti apie tai darbų vadovui, kad būtų atliktas jų remontas, atlikta akumuliatorių įkrova arba pakeitimas.

5.13. Sutvarkyti darbo drabužius, darbo avalynę, o reikalui esant - atiduoti skalbimui, remontui arba pakeitimui.

5.14. Nusiplauti rankas ir veidą su muilu arba išsimaudyti po dušu.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 27

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1. BENDROJI DALIS

SUTRUMPINIMAI IR APIBRĖŽIMAI

Instrukcijoje vartojamos sąvokos ir terminai atitinka Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme ir kituose norminiuose darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktuose vartojamas sąvokas ir terminus.

AAP – asmens apsaugos priemonė.

operatorius - darbuotojas ar darbuotojai, vykdantys užduotį naudoti darbo įrenginį.

pavojinga zona - kiekviena zona darbo įrenginyje ir (arba) aplink jį, kurioje esantis darbuotojas rizikuoja sauga ir sveikata;

pažeidžiamasis darbuotojas (darbuotojas, esantis pavojingoje zonoje) - bet kuris darbuotojas, visiškai ar iš dalies esantis pavojingoje zonoje;

traktorininkas – asmuo, turintis teisę vairuoti vienos ar daugiau kategorijų traktorius ir savaeigės mašinas bei atlikti su jomis šioms mašinoms būdingus darbus.

traktorininko pažymėjimas – dokumentas, patvirtinantis teisę vairuoti tam tikros kategorijos traktorius ir savaeigės mašinas:

- SM kategorija – savaeigės ne žemės ūkio mašinos (specialiosios žemės kasimo, transportavimo, melioracijos, miškų ūkio, kelių dangų rengimo ir priežiūros mašinos bei kitos savaeigės mašinos, nepriklausančios savaeigių žemės ūkio mašinų kategorijai).

- SZ kategorija – savaeigės žemės ūkio mašinos (javų, cukrinių runkelių, bulvių, pašarų ir kiti savaeigiai kombainai, savaeigės šienapjovės);

- TR1 kategorija – iki 60 kW variklio galios ratiniai žemės ir miškų ūkio traktoriai bei vikšriniai traktoriai ir traktorių junginiai su priekabomis, žemės ūkio mašinomis, taip pat traktoriai su sumontuotais mechanizmais (ekskavatoriais, buldozeriais, krautuvais ir kt.);

- TR2 kategorija – 60 kW arba didesnės variklio galios ratiniai žemės ir miškų ūkio traktoriai bei vikšriniai traktoriai ir traktorių junginiai su priekabomis, žemės ūkio mašinomis, taip pat traktoriai su sumontuotais mechanizmais (ekskavatoriais, buldozeriais, krautuvais ir kt.);

traktorininkų mokymo programa – teorinio ir praktinio mokymo elementų, sudarančių vieningą visumą ir laiduojančių traktorininko kvalifikaciją, nuoseklus aprašymas.

traktorius – ratinis arba vikšrinis ne mažiau kaip dviejų ašių žemės ir miškų ūkio paskirties traktorius, kurio didžiausias projektinis greitis yra ne mažesnis kaip 6 km/h ir kurio pagrindinė paskirtis yra teikti traukos jėgą, specialiai sukonstruotas vilkti, stumti, vežti ir varyti žemės ir miškų ūkio paskirties techniką arba vilkti priekabas. Traktorius gali būti pritaikytas kroviniams vežti ir gali turėti įrengtas keleivių sėdynes.

I. BENDROJI DALIS

1. Kasimo darbai atliekami pagal paskyras – nurodymus. Negavęs ir nepasirašęs paskyroje –nurodyme ekskavatorininkas privalo atsisakyti dirbti.

2. Asmenys, siekiantys įgyti teisę dirbti su ekskavatoriumi, privalo mokymo įstaigoje baigti traktorininkų ir ekskavatorininkų teorinio ir praktinio mokymo kursus (toliau – mokymo kursus) pagal traktorininkų ir ekskavatorininkų mokymo programas ir išlaikyti kvalifikacijos egzaminą.

3. Asmuo norintis dirbti su ekskavatoriumi pirmiausia turi išklausti traktorininkų mokymo programą, po to ekskavatorininko mokymo programą.

4. Ekskavatorininkai rengiami mokymo įstaigose.

5. Traktorių ir ekskavatorininkų minimalus amžius yra 18 metų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

6. Pagrindine (bazine) laikoma traktorininko kvalifikacija, suteikianti teisę vairuoti TR1 kategorijos traktorius. Asmenys, siekiantys įgyti teisę vairuoti kitų kategorijų traktorius ir savaeigės mašinas, turi baigti pagrindinį mokymo kursą pagal traktorininkų, turinčių teisę vairuoti TR1 kategorijos traktorius, mokymo programą (arba turėti traktorininko pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti TR1 kategorijos traktorius) ir papildomą mokymo kursą. Kvalifikacijos egzaminas laikomas vienas, baigus pagrindinį ir (arba) papildomus mokymo kursus.

7. Ekskavatorininkas privalo turėti mažiausia TR1 ir SM kategorijų teises. Didesnės galios ekskavatoriams reikalingos TR2 ir SM teisės.

8. Savarankiškai darbuotojas gali dirbti, jei prie aukščiau išvardintų sąlygų yra:

8.1. apmokytas ir atestuotas nustatyta tvarka;

8.2. tinkamai instruktuojamas;

8.3. turintis gydytojo leidimą dirbti atitinkamą darbą;

8.4. mokantis suteikti pirmąją medicinos pagalbą, gesinti gaisrą, elgtis kitose ekstremaliose situacijose.

9. Įvykus nelaimingam atsitikimui:

9.1. darbuotojas ir padalinio vadovas darbo vietą ir įrenginių būklę privalo išsaugoti tokius, kokie jie buvo nelaimingo atsitikimo darbe metu, iki nelaimingas atsitikimas darbe bus ištirtas. Būtinai pakeitimai gali būti daromi, jeigu tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, tačiau tai turi būti raštu ir grafiškai įforminta, nufotografuota, nufilmuota pasirašant pakeitimo dokumentuose darbų saugos specialistui, darbuotojų atstovui;

9.2. darbuotojas, nukentėjęs dėl nelaimingo atsitikimo darbe (jeigu jis pajėgia), ir asmuo, matęs įvykį arba jo padarinius, privalo nedelsdami pranešti padalinio vadovui, darbdaviui, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui apie nelaimingą atsitikimą darbe.

9.3. padalinio vadovas ir darbuotojai privalo nedelsdami užtikrinti pirmosios medicinos (iškviešti Greitosios Medicinos Pagalbos brigadą) ir kitokios pagalbos suteikimą, o prireikus nugabenti nukentėjusį į gydymo įstaigą,

10. Darbuotojas privalo:

10.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai, mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;

10.2. mokėti saugiai dirbti ir netrukdyti saugiai dirbti kitiems darbuotojams;

10.3. naudotis kolektyvinėmis ir individualiomis asmens apsaugos priemonėmis

10.4. pranešti padalinio vadovui, darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;

10.5. darbo įrankius ir įrenginius naudoti pagal paskirtį, kuri aprašyta atitinkamoje dokumentacijoje;

10.6. pastebėjęs gedimus pranešti padalinio vadovui, darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui, darbdaviui;

10.7. dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instruktuojamas;

10.8. būti mandagus ir paslaugus su klientais ir kolegom, vengti nekonstruktyvių ginčijų;

10.9. vykdyti kelių eismo taisyklių reikalavimus.

11. Ekskavatorininkas yra atsakingas už jam priskirto įrenginio techninį stovį ir saugią eksploataciją.

12. Ekskavatoriaus kabinoje turi būti pirmosios pagalbos vaistinė, fiksuojamųjų tvarsčių komplektas ir gesintuvas.

13. Ekskavatoriai ir jų įranga turi atitikti vykdomų darbų pobūdį ir būti tinkami naudoti. Judamosios mašinų ir mechanizmų dalys, prie kurių gali prisiliesti žmonės, turi būti su saugos gaubtais. Veikiančių traktorių palikti be priežiūros draudžiama.

14. Ekskavatorius turi būti su garso ir šviesos signalizacija.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

15. Ekskavatorius privalo būti aiškiai paženklintas, nurodant: jo leistiną apkrovą, o prireikus tinkamoje vietoje reikia nurodyti leistiną apkrovą kiekvienai ekskavatoriaus konfigūracijai, jei reikia registracijos numerį ir artimiausią techninės būklės patikrinimo datą.

16. Prieš kasimo darbų pradžią ir darbų eigoje statybvietėje turi būti nustatytos (nustatomos) pavojingos zonos, kuriose nuolat veikia arba gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai.

17. Pavojingoms zonoms, su nuolat veikiančiais pavojingais ir/arba kenksmingais veiksniais, priskiriamos vietos (Lentelė I):

17.1. prie elektros įrenginių įtampą turinčių neizoliuotų srovinių dalių;

Lentelė I.

Įtampa, kV	Atstumai, apribojantys pavojingą zoną nuo neaptvertų neizoliuotų elektros įrenginių dalių
	arba nuo vertikalios plokštumos, kurią sudaro elektros oro linijos artimiausio laido, turinčio įtampą, projekcija į žemę, m
iki 1	1,5
nuo 1 iki 20	2,0
nuo 35 iki 110	4,0
nuo 150 iki 220	5,0
330	6,0
nuo 500 iki 750	9,0
800 (pastovi)	9,0

17.2. neaptvertos esančios aukštyje, kai aukščio skirtumas 1,3 m ir didesnis;

17.3. pavojingų zonų, kuriose vyksta krovinių perkėlimas kėlimo kranais, ribos nustatomos prie perkeliama didžiausio krovinio horizontalios projekcijos išorinio tolimiausio taško pridėjus didžiausią perkeliama krovinių matmenį ir jo nuolėkio atstumą;

17.4. pavojingų zonų šalia statinių ribos nustatomos nuo statinio sienos atstumu, lygiu didžiausių montuojamų konstrukcijų ar įrenginių išorinių matmenų ir jų nuolėkio atstumo sumai (2 lentelė).

Lentelė 1.

Galimas krovinio kritimo aukštis, m	Mažiausias perkeliama (krentančio) krovinio nuolėkio atstumas, m	
	krovinio, perkeliama kranu, kritimo atveju	daiktų kritimo nuo statinio atveju
iki 10	4	3,5
iki 20	7	5
iki 70	10	7
iki 120	15	10
iki 200	20	15
iki 300	25	20
iki 450	30	25

18. Pavojingų zonų ribos, kur veikia rizikos veiksniai kenksmingų medžiagų, viršijančių ribinę vertę, nustatomos matavimais.

19. Pavojingų zonų ribas nustato asmuo išdavęs nurodymą.

20. Pavojingų zonų ribos arti judančių mašinų ir įrenginių dalių - 5 m nuo jų, jei gamintojo instrukcijoje nėra griežtesnių ar papildomų reikalavimų.

21. Atkasant šilumos trasą nuo dobės krašto turi būti nepertraukiamai pastatyta 2 m aukščio tvora esanti ne arčiau 5 m nuo dobės i kiekviena pusę.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

22. Pavojingoms zonoms, kuriose gali veikti (atsirasti) pavojingi veiksniai, priskiriamos vietos:

22.1. esančios šalia statomų statinių ir montuojamų (demonuojamų) konstrukcijų ar įrenginių;

22.2. virš kurių atliekami konstrukcijų ar įrenginių montavimo (demonavimo) darbai;

22.3. virš kurių kroviniai keliami ir transportuojami kėlimo kranais;

22.4. kuriose dirba ekskavatorius, juda mašinos ar jų dalys, darbo organai.

23. Pavoingos zonos, kuriose nuolat veikia pavojingi ir/arba kenksmingi veiksniai, turi būti aptvertos apsauginiais 2 m aukščio aptvarais, kad kliudytų darbuotojams, neturintiems teisės patekti į tokias zonas.

24. Pavoingos zonos, kuriose gali veikti (atsirasti) pavojingi ir/arba kenksmingi veiksniai, turi būti aptvertos signaliniais aptvarais ir paženklintos saugos ir sveikatos apsaugos ženklais arba kitaip aiškiai pažymėtos (juostos, „piketai“, tvorelės ir kt.);

25. Darbų vykdymui pavojingose zonose, kuriose nuolat veikia ar gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai, nepriklausantys nuo atliekamų darbų pobūdžio, turi būti išduotas nurodymas.

26. Visi asmenys, esantys aptvortoje zonoje, privalo dėvėti apsauginius šalmus.

27. Darbuotojas privalo laikytis asmens higienos reikalavimų:

27.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

27.2. dėvėti švarius darbo rūbus;

27.3. nedirbti susirgęs, karščiujantis;

27.4. nevalgyti ir negerti darbo vietoje;

27.5. po atlikto darbo nusiplauti rankas;

27.6. po darbo dienos nusiprausti šiltu vandeniu su muilu.

28. Draudžiama ateiti į darbą neblaiviam ar apsvaigusiam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas, rūkyti nepritaikytoje vietoje darbo metu.

29. Neesant visų šioje instrukcijoje išvardintų saugos reikalavimų laikymosi galimybės darbuotojas privalo atsisakyti nesaugiai dirbti ir pranešti apie tai padalinio vadovui, darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui arba darbuotojų saugos ir sveikatos koordinatoriui. Bet reikia žinoti, kad nepagrįstas atsisakymas dirbti bus laikomas darbo drausmės pažeidimu.

30. Iškilus klausimams dėl saugos ir sveikatos būklės darbo vietoje ar įmonėje, kreiptis į padalinio vadovą, darbuotojų atstovą saugai ir sveikatai, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos komitetą, darbuotojų atstovus, darbdaviui atstovaujantį asmenį, Valstybinę darbo inspekciją, kitas valstybės institucijas ir įstaigas.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

31. Pavojingi bei kenksmingi rizikos veiksniai :

31.1. aukšta temperatūra (įkaitusios traktoriaus dalys);

31.2. žema aplinkos temperatūra (dirbant žiemą);

31.3. nepalankios meteorologinės sąlygos;

31.4. slidi, nelygi kelio danga.

31.5. smūgiai, susidūrus su kliūtimis ar kitomis transporto priemonėmis;

31.6. grunto šlauto griuvimas, grunto gabalų nubyrėjimas nuo šlauto;

31.7. vibracija traktoriaus kabinoje;

31.8. triukšmas;

31.9. netvarkinga, netinkamai apšviesta darbo vieta;

31.10. neaptvertos pavojingos darbo zonos;

31.11. kritimas iš aukščio ar į gylį;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 31.12. griuvimas (kritimas tame pačiame lygyje);
- 31.13. netvarkingi įrankiai;
- 31.14. netvarkingos individualios saugos priemonės;
- 31.15. variklio išmetamos dujos (CO, CH, NO_x);
- 31.16. organinės kilmės dulkės, valant teritoriją;
- 31.17. atsitiktinis elektros srovės poveikis;
- 31.18. besisukančios, judančios mašinos ar įrengimų dalys;
- 31.19. traktoriaus eksploatacijos instrukcijos nesilaikymas;
- 31.20. AAP naudojimas priklauso nuo konkrečių darbo sąlygų.

32. Ekskavatorininkui privaloma išduoti tokias AAP:

- 32.1. darbo drabužį;
- 32.2. liemenę kelių darbams;
- 32.3. šalną su pošalmiu;
- 32.4. garsą slopinančias ausines;
- 32.5. batus;

33. Apsisaugojimui nuo pavojingu ir kenksmingu veiksnių reikia laikytis žemiau išvardintų bendrų saugaus elgesio darbe taisyklių:

33.1. siekti, kad būtų sandari ekskavatoriaus kabina, minkšta ir tvarkinga sėdynė, teisinga kūno laikysena;

33.2. dėvėti asmenines apsaugines priemones;

33.3. lipant laiptais ar artėjant prie duobių – neskubėti ir būti dėmesingesniam, nedėvėti laisvam judėjimui trukdančių rūbų, kad pačiam neprisiminti atskirų rūbų dalių ar kitas asmuo jų neprimintų. Slidžius laiptelius ir aikštelės - prieš dirbant nuvalyti nuo naftos produktų, ledo ar sniego. Užvažiuojant ant apžiūrų duobių ar apžiūrų estakadų, naudotis kito asmens pagalba. Naudojantis kopėčiomis draudžiama dirbti atsistojus ant laiptelio, esančio mažesniame kaip 1 m. atstumu nuo viršaus. Prieš pradėdant dirbti reikia užtikrinti kopėčių stabilumą t.y. įsitikinti kad jos pačios nenuslys ir ar atsitiktinai praeinantis pro šalį asmuo jų nenustums;

33.4. vaikščiojant stebėti aplinką atkreipiant dėmesį į tą vietą kuria einama. Einant saugotis kelio dangos ar šaligatvio nelygumų, atplyšusios grindų dangos o taip pat gulinčių telefono ar elektros laidų ir kitų panašių kliūčių. Einant pro duris, saugotis durų slenksčių;

33.5. su smailiais ir aštriais daiktais elgtis atsargiai. Pjaunant (duriant) stebėti, kad ranka ar kita kūno dalis nebūtų tarp pjaunančio (duriančio) įrankio ir pjaunamos (duriamos) medžiagos. Aštrius (duriančius) daiktus stengtis laikyti kuo žemiau (žemutinėse lentynose ar stalčiuose). kad jie atsitiktinai krisdami nesužeistų;

33.6. būnant nežinomoje ar bet kurioje kitoje aplinkoje saugotis judančių ir kitų pavojingų daiktų ar įrengimų, stengtis nepakliūti tarp stovinčių ir judančių daiktų. Apžiūrint dirbantį variklį, nesiliesti prie besisukančių ar judančių dalių. Einant stengtis neužminti ant aštrių daiktų, neatsitrenkti į judančius ar stovinčius daiktus, nepaslųsti. Ilgus plaukus paslėpti po galvos apdangalu, sekti, kad apsauginiuose drabužiuose nebūtų kabančių dalių;

33.7. nekelti ir nenešti fizinį pasirengimą neatitinkantį krovinį. Be būtino reikalo nestumti ir netraukti nežinomos masės daiktų, be būtino reikalo nekrauti krovinių mėtant;

33.8. nesinaudoti netvarkingais elektros įrenginiais (sulaužytas korpusas, prasiūrusi laidų izoliacija, nuimti apsaugos apdangalai ir t.t.). Nesiliesti prie neizoliuotų elektros laidų ir elektros kontaktų, nelaikyti rankoje elektros srovę tiekiančių laidų;

33.9. būnant lauke ar kitoje aplinkoje, dėvėti aplinkos temperatūrą atitinkantį rūbą;

33.10. nesiliesti ir neliesti nežinomų cheminių ir kitokių medžiagų. Nebūti vietose kur galimas anglies monoksido, akroleino, benzpireno susikaupimas - anglies monoksidas (CO dujos būna išmetamose dujose); - akroleinas (būna išmetamose dujose ir gali iššaukti viršutinių kvėpavimo takų ligas.); - benzpirenas (patenka į orą su išmetamomis dujomis ir gali iššaukti piktybinius

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

auglius.). Dirbant varikliui, nebūti uždaroje patalpoje nestovėti prie traktoriaus dujų išmetimo vamzdžio;

33.11. nebūti tose vietose, kur jaučiamas benzino kvapas. netraukti kuro burna (tam naudoti specialias kriaušes) iš kuro bakų. Neplauti benzine rankų. Pilant kurą į baką naudotis darbinėmis pirštinėmis.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

34. Gauti iš darbo vadovo darbo užduotį, jei dirbama ne pagal instrukciją. Jeigu bus atliekami darbai požeminių komunikacijų ir elektros linijų pavojingose zonose iš padalinio vadovo gauti teisingai įformintą nurodymą.

35. Pasitikrinti pas padalinio vadovą ar ekskavatorius yra techniškai tvarkingas ir ar visi jo įrenginiai funkcionuoja normaliai, kada baigiasi techninės apžiūros galiojimo laikas.

36. Pasitikslinti eksploatacijos instrukcijoje kaip dirbti su įrenginiu ir atlikti pavestą darbą.

37. Apsivilkti darbo drabužius ir tvarkingai susisagstyti. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų drabužiais su nukabusiais laisvais galais.

38. Patikrinti savo būsimą darbo vietą. Darbo vieta turi būti švari, tvarkinga, pravažiavimai laisvi.

39. Grunto išvežimo, krovinių mašinas ir transporto priemonės leidžiama pastatyti, jomis dirbti arba važiuoti šalia iškasų (duobių, tranšėjų, griovių, šilumos trasų ir kt.) su nesutvirtintais šlaitais tokiu atstumu, koks nurodytas nurodyme.

40. Kai nurodyme nėra nurodytų atstumų, rekomenduojamas minimalus atstumas nuo iškasų šlaito krašto iki artimiausios statybinės mašinos atramos ar transporto priemonės nustatomas pagal Lentelę III

Lentelė III.

Iškasos gylis, m	Smėlis	Priesmėlis	Priemolis	Molis
	Atstumas nuo iškasos šlaito krašto iki artimiausios mašinos atramos, m			
1,0	1,5	1,25	1,00	1,00
2,0	3,0	2,40	2,00	1,50
3,0	4,0	3,60	3,25	1,75
4,0	5,0	4,40	4,00	3,00
5,0	6,0	5,30	4,75	3,50

41. Parenkant atstumą, būtina įvertinti krovinio ir statybinės mašinos ar transporto priemonės masę.

42. Mažiausias leistinas atstumas, dirbant elektros įrenginių apsauginėje zonoje, nuo oro linijų iki ekskavatoriaus labiausia išsikišusios dalies, kuri sudaro oro linijos ir ekskavatoriaus vertikali projekcija, turi būti mažiausia 2 metrai.

43. Šlaitų nuolydis, vykdant kasimo darbus iškasose ir tranšėjose be ramsčių, kurių gylis 1,0 - 3,0 m, turi būti:

43.1. 45⁰ - smėlis, žvyras, supiltas gruntas;

43.2. 56⁰- priesmėlis;

43.3. 63⁰- priemolis;

43.4. 76⁰- molis.

44. Ekskavatoriaus kabinoje draudžiama laikyti pašalinius daiktus. Ant grindų prie vairalazdžių net laikinai negali būti sudėtų įrankių, darbo drabužių, skudurų. Kabinos stiklai turi būti švarūs.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

45. Nuimti nuo ekskavatoriaus pašalinius daiktus, jei tokie yra.

46. Tikrindamas, ar ekskavatorius tinkamas darbui, vairuotojas privalo atidžiai apžiūrėti ir atkreipti dėmesį į stabdžių, vairo mechanizmų, valdymo elementų, garso ir šviesos signalų tvarkingumą, patikrinti elektros laidų izoliacijos tvarkingumą, tepalų nutekėjimą.

47. Patikrinti vairo kolonėlės pasipriešinimo pasukimui laipsnį: vairo užsikirtimas, traktoriui važiuojant, gali būti avarijos priežastimi. Taip pat būtina pagal glimybę įsitikinti, ar yra tepalo vairavimo sistemos sujungimuose.

48. Ekskavatoriaus apžiūrą atlikti, išjungus užvedimo spynelę ir nuleidus įrangą, kaušą.

49. Prieš pradėdant darbą, išbandyti tuščia eiga pagrindinius ekskavatoriaus mechanizmus ir įsitikinti jų patvarumu.

50. Prieš paleidžiant variklį, turi būti įjungtas stabdis, pavarų dėžės, šoninių ir užpakalinių velenų bei hidrosistemos skirstytuvo valdymo svirtys turi būti neutralioje padėtyje.

51. Patikrinti padangas ir slėgimą jose, ypač svarbu, kad slėgimas padangose būtų nemažesnis už nominalų; nuleistos padangos sumažina traktoriaus išilginį ir skersinį pastovumą.

52. Patikrinti kaip veikia hidraulinės ir kuro sistemos, ar nėra pratekėjimų, ar tvarkingos aukšto bei mažo slėgimo žarnos.

53. Išsiplėtusias žarnas arba kurių sujungimuose prateka skystis, reikia pakeisti. Draudžiama vairuotojui pačiam atlikti bet kokį aukšto slėgimo žarnų remontą.

54. Pargabenti ekskavatorių nuokalne arba įkalne, kai vietovės nuolydžio kampas didesnis už nurodytąjį pase, leidžiama tik su vilkikais, dalyvaujant darbų vykdytojui ir atsakingam už ekskavatoriaus eksploataciją.

55. Įsitikinti, ar yra bake darbinio skysčio, ir, esant reikalui, papildyti arba pakeisti tepalą. Patikrinti, ar neprateka darbinis skystis per siurblio darbinio veleno riebokšlį.

56. Apžiūrėti priekabos tvirtinimo mechanizmą ir įsitikinti jo tvarkingumu.

57. Apžiūrėti priekabos bortų uždarymo užraktus ir įsitikinti jų tvarkingumu.

58. Įsitikinti, ar veikia garsinis signalas, žibintai ir „Stop“ signalai.

59. Apžiūros ir išbandymo metu išaiškinus gedimus, kliudančius saugiam darbui, reikia tuoj pat pašalinti. Jeigu tai padaryti nėra galimybės, darbo nepradėti ir apie tai pranešti padalinio vadovui. Draudžiama netvarkingu traktoriumi kelti arba transportuoti krovinius.

60. Gedimų šalinimas ir remontas turi būti vykdomas užtikrinus priešgaisrinę ir darbų saugą. Gaisrams ir sprogimams išvengti:

60.1. įmonės teritorijoje bei patalpose nedeginti šiukšlių, popierių, dėžių ir kt.;

60.2. prižiūrėti, kad traktoriui skirtos pirminės gaisro gesinimo priemonės būtų pilnai sukomplektuotos ir patikimai pritvirtintos;

60.3. po darbo nuvalyti variklį jo mazgus ir agregatus (nuo purvo, tepalo ir t.t.). Nepalikti ir po variklio gaubtu tepaluotų ir kuru suteptų skudurų. Nešvarius skudurus dėti į specialias dėžes;

60.4. savalaikiai tepti guolius ir nedelsiant šalinti atsiradusius nesandarumus kuro tiekimo ar hidraulinėse sistemose;

60.5. perdegusį (ištirpusį) saugiklį keisti ne didesnio stiprumo nei nurodyta schemoje ir užtikrinti, kad ant elektros įrengimų esantys apsauginiai gaubtai būtų sveiki ir tvarkingi;

60.6. užgesinus traktoriaus variklį, „masės“ išjungėju atjungti akumuliatorių;

60.7. nenaudoti atviros ugnies radiatoriaus, variklio karterio, kuro ar tepalo bakų, vamzdelių atšildymui, dulkių ar nuosėdų išdeginimui;

60.8. įvažiuojant į gaisrui ir sprogimui pavojingas zonas (kuro talpyklos, kuro išpylimo estakados, kuro saugojimo teritorijos ir kt.) užsidėti kibirkščių gesintuvą ir patikrinti jo sandarumą;

60.9. atliekant traktoriaus elementų suvirinimo darbus, iš bakų išleisti kurą;

60.10. nedaryti traktoriaus konstrukcijose jokių pakeitimų;

60.11. kurą į bakus pilti mechanizuotu būdu tam skirtoje vietoje (užgesinus variklį);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

60.12. nevalyti traktoriaus ir kitų įrengimų degiais skysčiais ir medžiagomis.

61. Atlikti ekskavatoriaus techninę apžiūrą, jį remontuoti leidžiama tik specialiai tam įrengtose patalpose ar aikštelėse. Smulkus krautuvo remontas taip pat atliekamas ne darbo zonoje.

62. Ekskavatorių valyti, tepti ir remontuoti leidžiama tik išjungus variklį ir jį visiškai sustabdžius. Draudžiama dirbti krautuvu, kai jis remontuojamas.

63. Prižiūrimas, tepamas ir valomas ekskavatorius pastatomas taip, kad jo negalėtų pajudinti pašaliniai asmenys.

64. Statyti, remontuoti ir pergabenti ekskavatorių reikia taip, kad jis veikiamas savo svorio arba dėl kitų priežasčių, neapvirstų.

65. Reikalauti, kad padalinio vadovas instruktuočiau, kaip reikia saugiai atlikti darbą.

66. Darbo, transporto judėjimo vietos, praeigos ir sandėliai naktį turi būti apšviesti. Neapšviestose vietose dirbti draudžiama. Draudžiama į kitus darbuotojus nukreipti akinantį šviesos srautą.

67. Draudžiama palikti ekskavatorių be priežiūros su veikiančiu varikliu. Darbo pertraukos metu mašinistas privalo sustabdyti ekskavatorių lygioje aikštelėje, išjungti variklį ir įjungti rankinį stabdį. Draudžiama leisti pašaliniams asmenims įjungti variklį ir dirbti traktorių.

68. Teritorijoje neviršyti 10 km/val. greičio.

IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

69. Įjungti ekskavatoriaus variklį gali tik ekskavatorininkas. Iš anksto reikia įsitikinti, kad pavarų perjungimo rankena yra neutralioje padėtyje, o rankinis stabdys užtrauktas. Užvedant variklį rankena, delnas ant rankenos uždedamas taip, kad visi plaštakos pirštai būtų vienoje rankenos pusėje (nykštys neatskiriamas nuo kitų pirštų).

70. Dirbti netvarkingu ekskavatoriumi (kai nuimti judamųjų dalių gaubtai ir pan.), netvarkingais kabinamaisiais įtaisais draudžiama.

71. Vykdyti tik vadovo pavestą užduotį.

72. Draudžiama važiuoti pavargus ar sergant.

73. Judėjimo metu įjungti išpėjamąjį oranžinės spalvos švyturėlį (jei toks yra).

74. Ekskavatorininkui draudžiama nukrypti nuo nurodyto judėjimo maršruto.

75. Kuro kiekio nustatymui bakuose naudotis kuro matuokliu.

76. Ekskavatorininko rūbai neturi būti persisunkę kuru, tepalais

77. Būti ekskavatoriaus kabinoje kitam žmogui išskyrus ekskavatorininką draudžiama.

78. Draudžiama dirbti su ekskavatoriumi, kuriame sugedę matavimo prietaisai.

79. Neleisti dyzelinio variklio apsuksom pasiekti minimalios reikšmės bei dūminti nuo ekskavatoriaus perkrovo.

80. Tvirtinant prie ekskavatoriaus įtaisus bei jais naudojantis draudžiama kad po jais būtų žmonės.

81. Prieš pradėdant kasti reikia paduoti garsinį signalą.

82. Iškasos šlaite pastebėti rieduliai ir akmenys bei atsiskyrę grunto sluoksniai turi būti pašalinti.

83. Vertikalios šlaitų sienos be sutvirtinimu gali būti ne gilesnės už 1 m.

84. Draudžiama vienu metu ir kasti ir sukti ekskavatoriaus platformą. Veiksmai turi būti nuoseklūs.

85. Draudžiama lipti ir dirbti iškastose šilumos trasų grioviuose, iš kurių nepašalintas vanduo.

86. Draudžiama ekskavatoriumi kasti giliau, kai numatomas likęs grunto tarpas iki vamzdinių ir elektros tiekimo linijų yra mažesnis nei 0,3 metro. Likusia grunto dalis nuimama atkasant rankomis.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

87. Užkasant požemines komunikacijas ekskavatoriumi reikia įsitikinti, kad grunto sluoksnis virš vamzdynų ir elektros tiekimo linijų yra didesnis nei 0,3 metro. Priešingu atveju užkasti naudojant ekskavatorių draudžiama.

88. Pakabintų ir pakeltų krovinių, žemės kaušė palikti be priežiūros negalima, nebent kroviny s saugiai pakabintas ir laikomas, o tam užtikrinti numatytos reikiamos priemonės bei nėra galimybės patekti po pakeltu kaušu.

89. Darbų vykdymo vietose neleidžiama laikyti brokuotų ir nepaženklintų ar nepatikrintų kėlimo reikmenų.

90. Pastebėjęs kasimo metu tranšėjoje darbininką, ekskavatorininkas privalo sustabdyti darbus ir pranešti apie įvykį padalinio vadovui.

91. Iš iškastos išmestą gruntą, reikia krauti ne arčiau kaip 0,5 metro nuo iškastos krašto.

92. Apsisaugojimui nuo grunto užgriuvimo ar akmenų užkritimo negalima vaikščioti arti šlaitų. Bet kokius darbus, susijusius su ekskavatoriaus priežiūra, atlikti tik pavažiavus į saugų atstumą šlaitų atžvilgiu. Užlipti ir nulipti į pakopą galima tik keliais. Šlaitais laiptoti draudžiama.

93. Kroviniams, vamzdžiams, neturintiems specialių įtaisų (kilpų, ąsų, kakliukų), turi būti numatyti stropavimo būdai, o stropuotojai turi mokėti juos naudoti. Prireikus stropavimo schemas įteikiamos stropuotojams ir mašinistams arba iškabinamos darbų vykdymo vietose. Stropavimo schemas turi būti sudaromos ir tada, kai kroviniai turi specialius įtaisus (kilpas, ąsas ir kakliukus) ir juos galima kelti įvairiose padėtyse.

94. Neturint stropavimo schemas, kroviny s keliamas vadovaujant darbo vadovui.

95. Nestatyti ekskavatoriaus arčiau kaip 2,0 m. nuo geležinkelio bėgių.

96. Važiuojant su pakeltais įtaisais, ekskavatoriaus transportavimo tikslais, jos reikia fiksuoti spec. mechanizmu.

97. Važiuoti ekskavatoriumi, išskyrus ekskavatorius su pneumatine važiuokle, per tiltus, viadukus ir pan. leidžiama tik gavus statinio savininko leidimą.

98. Pakelti ir nuleisti prikabinamus prie ekskavatoriaus įtaisus reikia nuosekliai: pirmiausia pakelti į darbinę padėtį ir tik po to atlikti (strėlės, traktoriaus) posūkio manevrą ir atvirkščiai, pirmą pasukti (strėlę, traktorių), po to nuleisti įtaisą.

99. Dirbant naktį reikia įjungti visus veikiančius, priklausančius apšvietimo žibintus.

100. Leidžiama dirbti ekskavatoriumi nuožulnioj plokštumoje, kuriuos kampas neviršija 9° ir tik dienos metu. Greitis turi būti ne didesnis, kaip 10 km/h, kelio dangos (pravažos) plotis ne mažesnis, kaip 2000 mm.

101. Draudžiama kelti sunkius daiktus be balastinių svorių.

102. Kasant kietą gruntą reikia dirbti mažesniu rankovių siekiu, nes kitaip sumažėja sėmimo jėga.

103. Krauti gruntą į automobilį ekskavatoriumi reikia per šoninį arba galinį automobilio bortą. Kraunant gruntą, vairuotojui būti mašinos kabinoje draudžiama. Taip pat draudžiama būti ekskavatoriaus strėlės veikimo zonoje.

104. Pakraunant į transporto priemonę ekskavatorininkas privalo duoti pakrovimo pradžios ir pabaigos signalus.

105. Draudžiama kelti kaušu, mechanizmais kabelį esanti po įtampa. Toki kabelį galima kelti tik rankomis, gavus atsakingo filiale už elektros ūkį leidimą, prisilaikant elektroaugos reikalavimų.

106. Draudžiama kelti ir vežti kaušė negabaritinius uolienų luitus, rąstus, lentas, sijas ir kt.

107. Draudžiama kasti gruntą pasikasant.

108. Kėlimo reikmenys, naudojami šilumos trasų vamzdžių kilnojimui turi būti saugomi taip, kad jie nesugestų ir nepablogėtų jų kokybė. Galima naudoti tik paženklintus kėlimo reikmenis (stropas). Jų ženklavimas turi leisti nustatyti esmines charakteristikas, reikiamas darbų saugai

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

užtikrinti;

109. Filialo vadovas, arba jo įgaliotas asmuo privalo turėti ir pildyti kranų ir kėlimo reikmenų (stropų) apskaitos žurnalą.

110. Kai veikia ekskavatoriaus jungiamoji sukimo mova, maksimaliai leidžiamas greitis 8 km/h.

111. Važiuojant iškasa ekskavatoriaus kaušą iškelti į 0,5-1,0 metro aukštį. Strėlės kryptis turi būti lygiagreti važiavimo kryptčiai.

112. Vykdam darbus prie pastato, būtina ekskavatorių pastatyti taip, kad tarp pastato ir ekskavatoriaus išsikišusios dalies būtų ne mažesnis kaip 1,0 metro atstumas

113. Atliekant ekskavatorininko darbus, laikymosi kelių eismo taisyklių.

114. Dirbant su hidrauliniu kabliu, vengiant atsikabinimo, užfiksuoti kablo ašį mechaninę apkabą.

115. Draudžiama išlipti ar įlipti į važiuojantį ekskavatorių. Važiuojant kabinos durelės turi būti uždarytos.

116. Draudžiama ekskavatoriumi krauti ir vežti balionus su suslėgtosiomis dujomis, degiuosius skysčius stiklinėje taroje.

117. Šildyti variklį litavimo lempa arba degančiu fakelu draudžiama.

118. Saugantis nudegimo, perkaitusio variklio radiatoriaus dangtelis atidaromas su pirštinėmis, o veidas atsukamas prieš vėją.

119. Dirbti su ekskavatoriumi krovinių kėlimo zonoje draudžiama.

120. Vykdam pakrovimo-iškrovimo darbus draudžiama išlipti iš kabinos.

121. Draudžiama krauti į transporto priemonę krovinį, kurio svoris viršytų leistiną transporto priemonės keliamąją galią.

122. Atkabinant ar prikabinant priekabas ar kitokį papildomą inventorių reikia elgtis atsargiai, kad neužsimesti sau sunkių elementų ant kojų ir nesusižaloti rankų.

123. Važiuojant ekskavatoriumi negalima daryti staigių posūkių. Posūkiuose mažinti važiavimo greitį.

124. Prieš išlipant reikia sustabdyti ekskavatorių, išjungti pavarą, užtraukti rankinį stabdį ir išjungti masės išjungėją. Nepalikti ekskavatoriaus su dirbančiu dyzeliu ir neužstabdytu stabdžiu.

125. Važiuojant nelygia vietove arba tarp kolonų, greitis turi būti minimalus.

126. Šaltą aušinimo skystį į dirbančio dyzelio aušinimo sistemą reikia pilti labai atsargiai, prieš tai perjungus jį į tuščią eigą. Siekiant išvengti veido ar rankų nudegimo, radiatoriaus kamštį atidarinti tik su pirštine arba koku skuduru, nusukus veidą į šalį ir stovint nugara į vėją.

127. Atliekant bet kurį darbą būti dėmesingiems, susikaupus ir atsargiems.

128. Važiuojant atbuline eiga reikia įsitikinti, kad ten nėra žmonių ar kokių kliūčių. Prieš pradedant važiuoti atgal reikia duoti signalą.

129. Per geležinkelio pervažas reikia važiuoti tik 1 arba 2 pavarą. Negalima pervažose išjunginėti sankabos ir perjunginėti pavaras.

130. Remontuojant kelyje, laikytis darbų saigos taisyklių kaip ir garaže. Sudėtingus remonto darbus kelyje atlikti draudžiama. Negalima leisti remontuoti pašaliniais asmenimis.

131. Tempiant ekskavatorių lanksčiu lynu ar grandine draudžiama staigus jų įtempimas. Jei neveikia stabdžiai ar vairo hidraulika, tempinama tik standžia vilktimi.

132. Draudžiama palikti traktorių nuokalnėje, neužkirtus kelio savaiminiam jo judėjimui (išjungti rankinį stabdį, po ratais pakišti stabdžio trinkelę).

133. Dirbant elektros perdavimo linijų apsaugos zonoje, būtina turėti nurodymą.

134. Draudžiama dirbti ekskavatoriumi patalpose, kur yra žmonės.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

135. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojaingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.

136. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, esant reikalui iškviesti medicinos pagalbą, apie įvykį pranešti tiesioginiam darbų vadovui ar kitam darbdavio atstovui, išsaugoti, jeigu galima, nepakeistą įvykio vietą.

137. Ekskavatorininkas ir darbų vadovas vykdamas žemės kasimo darbus, radę techninėje dokumentacijoje nenurodytą kabelį, turi nedelsdami nutraukti šiuos darbus, imtis kabelio išsaugojimo priemonių ir pranešti apie tai artimiausiai elektros tinklus eksploatuojančiai organizacijai ir savivaldybei, jeigu iš pastarosios buvo gautas leidimas.

138. Esant pavojui, kad ekskavatorius gali pradėti riedėti atgal, po vikšrais ar ratais padėti inventorines atramas. Draudžiama tam naudoti akmenis, rąstus ir t.t.

139. Jeigu matosi, kad atsitrengimas į kliūtį neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes.

140. Įvykus nelaimingam atsitikimui, darbuotojas, jeigu pajėgia, privalo nedelsdamas šauktis pagalbos.

141. Avarijos ar nelaimingo atsitikimo vieta turi išlikti tokios, kokios buvo įvykio metu, jeigu tai nekelia papildomo pavojaus.

142. Įvykus autoavarijai pranešti kelių policijai, savo vadovui ir laukti jų atvykstant.

143. Jeigu trukdoma kitų transporto priemonių eismui, atlaisvinti važiuojamąją dalį prieš tai užfiksavus transporto priemonių, dalyvavusių avarijoje, ir kitų daiktų išdėstymą, vėžių žymes.

144. Prasidėjus avarijos likvidavimo darbams, reikia vykdyti šių darbų vadovo nurodymus.

145. Gaisro židinį reikia gesinti turimomis gaisro gesinimo priemonėmis, pranešti tiesioginiam vadovui, iškviesti ugniagesius, pagal galimybę pradėti likviduoti gaisrą.

146. Užsidegus elektros laidams, reikia atjungti elektros energijos šaltinį, nutraukti degantį laidą elektros srovei nelaidžiais įrankiais, daiktais.

147. Užsidegusius naftos produktus gesinti gesintuvu, užpilti smėliu arba uždengti veltiniu, brezentu. Negalima gesinti vandeniu.

148. Pastebėjus dyzelio arba hidraulinės sistemos gedimus, tuoj pat išjungti dyzelį. Visi aptarnavimo ir remonto darbai atliekami tik nedirbant dyzeliui ir esant sustabdytiems užpakaliniams ratams.

149. Netikėtai užsiliepsnojusį benziną efektyviausia gesinti gesintuvo pagalba, galima užpilti smėliu arba uždengti veltinio ar brezentu gabalu.

150. Degantį benziną draudžiama gesinti vandeniu, (degantis benzinas plaukia virš vandens ir staigiai padidina degimo plotą).

151. Pasigirdus įtartiniams garsams, triukšmui variklyje, hidraulinėje sistemoje ar valdymo agregatuose, nedelsiant išjungti variklį. Apie visus gedimus informuoti padalinio vadovą. Toliau tęsti darbą leidžiama tik išaiškinus ir pašalinus visus gedimus.

152. Nutraukti visus darbus esant audrai (stipriai lyjant arba sningant ir esant apledėjimui).

153. Pajutus dujų kvapą (garaže ir kt.) išvėdinti patalpas, atidarant patalpų duris, langus; jei nėra pavojaus sprogimui - įjungti ventiliaciją (įjungimo metu atsiranda kibirkštis, dėl ko susikaupęs patalpoje dujų ir oro mišinys gali sprogti). Apie tai pranešti padalinio vadovui.

154. Įvykus avarijai ar stichinei nelaimei, kai būna prispausti žmonės griūvančiomis konstrukcijomis arba įrengimais, traktorininkas vairuotojas turi imtis visų galimų priemonių įrengimų ar konstrukcijų atkėlimui, kad išlaisvinti žmones.

155. Pastebėjus, kad žmogus prisilietė prie elektros įrenginių įtampą turinčių dalių, pirmiausia būtina įrenginį atjungti nuo įtampos arba žmogų atitraukti nuo įrenginio, paėmus už jo

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

sausų rūbų, po to daryti dirbtiną kvėpavimą ir širdies masažą.

156. Pajutus "žingsnio įtampą" (tarp kojų pėdų) iš pavojingos zonos išsuoliuoti ant vienos kojos (pavojus nukristi) arba pasitraukti einant labai mažais žingsneliais.

157. Radus sprogstamų medžiagų žemės kasimo darbus būtina nedelsiant nutraukti, užtikrinti jų apsaugą ir pranešti policijai.

158. Atsitikus kitiems nenumatytiems atvejams, nusiraminti, nepanikuoti ir pasišalinti iš pavojingų veiksmų veikimo zonos.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

159. Ekskavatorių pastatyti į nuolatinę jo stovėjimo vietą, užtraukti rankinį stabdį.

160. Žiemos metu jei užkonservuotas ekskavatorius laikomas lauke arba neapsildomoje patalpoje iš aušinimo sistemos išleisti vandenį (iš radiatoriaus ir cilindro bloko esant atviram radiatoriaus kamščiu).

161. Negalima palikti ekskavatoriaus bendro naudojimo pravažiuojimuose, priešais išvažiuojamus pro vartus ir gaisrininkų pravažiuojimuose.

162. Jei ekskavatorius paliekamas prie iškasenų, nuvažiuoti mažiausia 2 metrus nuo iškasos krašto, po vikšrais, ratais iš abiejų pusių padėti atramas.

163. Rūpestingai nušluostyti variklį, nuvalyti dulkes bei purvą nuo judančių ir nejudančių traktoriaus dalių.

164. Valyti kaušą galima tik kai jis nuleistas ant žemės.

165. Patikrinti, ar neteka tepalas iš hidraulinės sistemos.

166. Apžiūrėti padangas, patikrinti slėgimą jose ir, jeigu reikia pripūsti.

167. Sutvarkyti darbo vietą ir užrakinti mechanizmą.

168. Pašalinti smulkius defektus, pastebėtus mechanizmui dirbant, jei būtina, sureguliuoti valdymo sistemą ir stabdžius.

169. Rankas ir spec. drabužius plauti benzinu, žibalu, skiedikliais ir kitomis lengvai užsilepsnojančiomis ir sveikatai kenksmingomis medžiagomis draudžiama. Rankos turi būti plaunamos vandeniu su muilu arba specialiomis pastomis.

170. Plakatai "Neatidaryti! Įrenginiuose dirbama" turi būti paliekami tol kol nustatyta tvarka nebus apiformintas darbų užbaigimas nurodyme.

171. Plakatus "Neatidaryti! Įrenginiuose dirbama" gali nuimti tik asmuo pakabines plakatus. (darbų vadovas arba prileidžiantysis). Nuimti kilnojamus aptvarus ir įspėjamuosius ženklus.

172. Darbuotojas privalo:

172.1. apie darbo metu iškilusius nesklandumus darbuotojai privalo informuoti padalinio vadovą;

172.2. patikrinti individualiųjų saugos priemonių ir įrankių tvarkingumą, perduoti juos saugojimui. Pastebėjus inventoriaus bei individualiųjų saugos priemonių defektus, reikia pranešti apie tai darbų vadovui, kad būtų atliktas jų remontas, atlikta akumuliatorių įkrova arba pakeitimas;

172.3. sutvarkyti darbo drabužius, darbo avalynę, o reikalui esant - atiduoti skalbimui, remontui arba pakeitimui;

172.4. nusiplauti rankas ir veidą su muilu ir, esant galimybei, išsimaudyti po dušu;

172.5. sutvarkyti savo darbo vietą, pašalinti šiukšles ir medžiagų atliekas;

172.6. apie darbų pabaigą pranešama padalinio vadovui, darbų vadovui, budinčiajam arba kitam prileidžiančiam prie darbų asmeniui.

173. Gelbėjimo tarnybų bendrasis telefono numeris – 112.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 14
	EKSKAVATORININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE

Nr. 30

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti aukštyje gali asmenys:

1.1.1. ne jaunesni kaip 18 metų;

1.1.2. susipažinęs su darbo vietos ypatumais ir joje esančiais ar galinčiais atsirasti profesinės rizikos veiksniais;

1.1.3. atlikti darbus aukštyje virš 5,0 m. virš žemės ar perdengimo paviršiaus, kai pagrindinė priemonė, apsauganti nuo kritimo yra kūno saugos diržas, gali tik pavojingus darbus apmokyti ir atestuoti darbuotojai, turintys aukštalipio kvalifikacijos pažymėjimą;

1.1.4. susipažinę su darbo priemonių (kopėčios, pastoliai, prietaisai, įrankiai ir t.t.) paskirtimi ir jų eksploatacijos ypatumais;

1.1.5. žinantis darbo priemonių (kopėčios, prietaisai, įrankiai ir t.t.) saugaus naudojimo būdus;

1.1.6. sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu pasitikrinęs sveikatą pagal pareigybę ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius.

1.1.7. dirbti kėlimo įrenginiuose kėlimo platformose, lopšiuose, autokeltuvuose ir kt.) gali tik apmokyti ir kvalifikacijos pažymėjimą turintys darbuotojai.

1.2. Darbo ir poilsio laikas nustatytas įmonės darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.

1.3. Darbuotojas privalo:

1.3.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių, darbo grafike nustatyto darbo ir poilsio režimo;

1.3.2. laikytis įrenginių ir mechanizmų, su kuriais dirba, eksploatavimo taisyklių; nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis; savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse ar kituose įrengimuose, pastatuose, kitose įmonės vietose įrengtų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų (priemonių) ar ženklų, naudoti tokius įtaisus pagal jų paskirtį ir apie jų gedimus pranešti tiesioginiams vadovui.

1.3.3. pagal atliekamus darbus ir naudojamus įrenginius tinkamai ir visada naudotis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;

1.3.4. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instrukuotas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

1.3.5. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;

1.3.6. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;

1.4. Darbuotojas turi teisę:

1.4.1. atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus ar) pavojinga sveikatai, gyvybei. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti padalinio vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

1.4.2. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis, sužinoti darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius.

1.5. Asmens higienos reikalavimai:

1.5.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

1.5.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

1.5.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.5.4. prieš pertraukas nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu.

1.6. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Dirbantiems aukštyje darbus visada yra pavojus kristi iš aukštai esančios darbo vietos.

2.2. Kritimo priežastys gali būti labai įvairios:

2.2.1. atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;

2.2.2. neteisingai įrengti, netvarkingi pastoliai ir jų aptvarai;

2.2.3. netvarkingi, nepakankamos keliamosios galios paklotai;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

2.2.4. neteisingai įrengtos, netvarkingos, neišbandytos kopėčios, jų aptvarai, darbo aikštelės;

2.2.5. techniškai netvarkingi žmonių kėlimo mechanizmai (teleskopiniai bokšteliai, kabinami ant lynų lopšeliai su gervėmis ir pan.);

2.2.6. konstrukcijų griūtys;

2.2.7. sugadintų, neišbandytų saugos diržų, saugos lynų ir grandinių naudojimas;

2.2.8. neteisingas saugos diržų, saugos lynų ir grandinių tvirtinimo vietų parinkimas;

2.2.9. nepalankios meteorologinės sąlygos;

2.2.10. svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių;

2.2.11. neturėjimas arba nesinaudojimas darbų saugos priemonėmis (šalmai, diržai, spec. rūbai ir t.t).

2.3. Kitų pavojingų veiksmų atsiradimą apsprendžia atliekamų darbų pobūdis. Taip pat pavojų darbuotojo sveikatai kelia:

2.3.1. krentantys daiktai, įrankiai;

2.3.2. dulkės

2.3.3. triukšmas

2.3.4. netvarkinga darbo vieta;

2.3.5. cheminių medžiagų, esančių naudojamuose medžiaguose poveikis žmogaus organizmui;

2.3.6. darbo vietų apšvietimo nepakankamumas;

2.3.7. statinio, jo dalių griūtis;

2.3.8. atsitiktinis elektros srovės poveikis;

2.3.9. krovinio kėlimas virš leistinos normos; fizinė perkrova (vienam vyrui leidžiama kelti ne daugiau kaip 30 kg, dviem - 60 kg).

2.4. Būtinios asmeninės apsaugos priemonės:

2.4.1. darbo avalynė;

2.4.2. darbo pirštinės;

2.4.3. apsauginis šalmas;

2.4.4. apsaugos priemonės nuo kritimo (kūno saugos diržai (apraišai), lynai).

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

2.5. Darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.

2.6. Vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Gauti iš vadovo darbo užduotį.

3.2. Atliekant darbus aukštyje virš 5,0 m. virš žemės ar perdengimo paviršiaus, kai pagrindinė priemonė, apsauganti nuo kritimo yra kūno saugos diržas (aukštalipio darbus), darbuotojams, turintiems aukštalipio kvalifikaciją vadovauja aukštalipių vadovas, kuriam darbų vykdymo terminui išduodama paskyra – leidimas pavojingų darbų vykdymui.

3.3. Patikrinti darbui reikalingų paaukštinimo priemonių (pastolių, paklotų, kopėčių, bokštelių, lipynių, kėlimo mechanizmų) tvarkingumą. Naudojamus pastolius ir kopėčias darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.

3.4. Patikrinti darbui reikalingus įrankius ir prietaisus.

3.5. Pasiruošti asmenines apsaugos priemones ir patikrinti jų tvarkingumą, užsivilkti darbo drabužius, apsiauti darbo avalynę. Spec. rūbų kišenėse laikyti atlenktus peilius, atsuktuvus ir kitus aštirus daiktus neleidžiama.

3.6. Darbų aukštyje metu vaikščioti apačioje turi būti uždrausta ir pavojinga zona aptverta. Dirbant ant grotelinių aikštelių, perėjimo vietose turi būti įrengtas ištisinis lentų grindinys ir aptvarai, kad būtų išvengta krentančių medžiagų ir instrumentų keliamo pavojaus.

3.7. Vienu metu dirbant skirtinguose aukščiuose, žemiau esančios darbo vietos turi būti aprūpintos atitinkamais saugos įrenginiais (paklotais, tinklais, stogeliais), įtaisytas ne didesniu kaip 6 m atstumu vertikalia kryptimi nuo aukščiau esančios darbo vietos.

3.8. Visi bokštelių mechanizmai turi būti techniškai tvarkingi. Esantys bokštelyje darbuotojai privalo prisirišti saugos diržais prie lopšio apkabų.

3.9. Apsaugos nuo kritimo kūno saugos diržai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

3.10. darbuotojas, kuriam darbo metu reikės naudoti kūno saugos diržą (apraišą), privalo patikrinti ir įsitikinti, ar:

3.10.1. nepraėjęs diržo bandymo laikas (galiojimo terminas – 5 metai, vizualinė apžiūra – kas 12 mėn.);

3.10.2. nepažeista (neįplyšusi, neįpjauta, nepradeginta) diržo juosta;

3.10.3. sujungimuose kniedėmis nėra laisvumo;

3.10.4. tvarkingai susiūtas diržas, jo diržasaičiai ir antdėklai;

3.10.5. šikšnos nelūžta lankstomos;

3.10.6. nenutrūkusios atskiros stropo (lyno) gyslos;

3.10.7. nepažeistos, neįtrūkusios diržo metalinės detalės, plieninės grandinės grandys;

3.10.8. ar sąsaga ir spyruoklinis jos užraktas tvarkingi, ar sąsaga savaime neatsidaro;

3.11. jeigu apžiūros metu nustatoma, kad diržas neturi žymos apie atliktą bandymą, praėjęs jo bandymo laikas, diržas turi pastebimų defektų, tokio diržo naudoti negalima;

3.12. diržą naudojantis darbuotojas, prieš darbo pradžią, privalo išklausti darbo vadovo instruktavimą apie tai, kaip saugiai naudoti atitinkamos modifikacijos diržą, kuriose vietose ir kaip jis turi būti tvirtinamas prie konstrukcijų ar tvirtinimo (ankeravimo) priemonių;

3.13. kiekvienas diržą naudojantis darbuotojas privalo užsisegti diržą ir jo diržasaičius (jeigu jie yra) taip, kad nevaržytų judesių, bet ir nebūtų labai laisvi;

3.14. dirbant užsilipus ant pakabinamųjų, pristatomųjų, išstumiamųjų kopėčių aukščiau kaip 1,30 m, reikia naudoti saugos diržą, kuris tvirtinamas prie statinio konstrukcijos arba prie pačių kopėčių, jeigu jos gerai pritvirtintos prie stabilų konstrukcijų.

3.15. Reikalavimai pastolių įrengimui:

3.15.1. naudojami pastoliai privalo turėti dokumentus su jų charakteristikų skaičiavimais ir numatomų konstrukcinių elementų išdėstymu, o tokiems dokumentams nesant, būtina atlikti jų stiprumo ir stabilumo apskaičiavimus, arba juos įrengti pagal bendrąsias pripažintų standartų nuorodas;

3.15.2. atsižvelgdamas į pasirinktų pastolių sudėtingumą, darbų vadovas privalo parengti jų pastatymo, naudojimo ir išardymo projektą arba gali būti naudojamas tipinis projektas, papildytas detaliais nurodymais dėl konkrečių pastolių pastatymo, jų elementų surinkimo, ardymo ir keitimo;

3.15.3. atraminės pastolių dalys turi būti apsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant jas prie atraminio paviršiaus specialiu įtaisu ar kitomis slysti neleidžiančiomis priemonėmis; paviršius, laikantis pastolius

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

ir jų apkrovą, turi būti pakankamai tvirtas. Pastoliai turi būti stabilūs. Perstumiamieji pastoliai turi būti apsaugoti nuo savaiminių poslinkių dirbant aukštyje;

3.15.4. pastolių paklotų išmatavimai, forma ir išdėstymas turi atitikti atliekamo darbo pobūdį ir turi būti pritaikyti kroviniams pernešti bei užtikrinti saugų darbą ir perėjimą jais. Pastolių paklotai turi būti sumontuoti taip, kad jų skydai neslankiotų. Tarp atskirų pakloto elemento skydų ir vertikalių kolektyvinių apsaugų, neturi būti pavojingų plyšių;

3.15.5. pastolius statyti, remontuoti, ardyti ar perstatyti galima tik prižiūrint darbų vadovui. Šį darbą gali atlikti tik tie darbuotojai, nustatyta tvarka yra specialiai apmokyti atlikti šiuos darbus;

3.15.6. pastolius iki 4 m aukščio leidžiama eksploatuoti tik tada, kai juos priima darbų vadovas ir įregistruoja „Pastolių apžiūros ir priėmimo žurnale“.

3.15.7. aukštesnius kaip 4 m pastolius priima įmonės įsakymu patvirtinta komisija, kuri juos techniškai patikrina ir surašo pastolių priėmimo aktą;

3.15.8. eksploatacijos metu pastolius kas 10 dienų privalo apžiūrėti darbų vadovas;

3.15.9. jei atliekant darbus ant 6 m ir aukštesnių pastolių šalia gali būti žmonės, turi būti ne mažiau kaip du paklotai: darbinis (viršutinis) ir apsauginis (apatinis);

3.15.10. atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neturi viršyti 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai;

3.15.11. mėnesį ar ilgiau nenaudoti pastoliai prieš atnaujinant darbus turi būti patikrinti iš naujo;

3.15.12. pastolius būtina apžiūrėti po smarkaus lietaus ar vėjo, polaidžio ar mechaninio poveikio. Pastebėjus pastolių deformacijas, jie turi būti taisomi ir tikrinami;

3.15.13. užlipimui ant pastolių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnės kaip 60% nuolydžio kopėčios;

3.15.14. pastoliai, klojiniai ir paklotas turi būti apskaičiuoti galimai didžiausiai apkrovai, atsižvelgiant į atliekamų darbų pobūdį ir faktines apkrovas;

3.15.15. gruntas, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, su nuolydžiu paviršiniam vandeniui nutekėti. Pastoliai, neturintys reikiamo stabilumo, prie statinio sienos turi būti pritvirtinti gamintojo dokumentuose nurodytais tvirtinimo būdais;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

3.15.16. sumontuotus pakabinamus pastolius galima leisti eksploatuoti tik po to, kai jie valandą išlaiko statinę apkrovą, 20% viršijančią normą. Be to, jie dar turi būti išbandyti dinamine apkrova, 10% viršijančia normą. Bandymo rezultatai įrašomi į pastolių priėmimo eksploatuoti žurnalą;

3.15.17. išlyginti padėklus plytomis, akmenimis, lentų nuopjovomis, pleištais ir kitais daiktais draudžiama;

3.15.18. pastolių (klotinių) paklotų paviršius turi būti lygus, tarp lentų neturi būti platesnių kaip 10 mm plyšių.

3.15.19. pastoliai visu aukščiu turi būti pritvirtinti prie statomo pastato sienų. Tvirtinimo vietos ir būdai turi būti nurodyti projekte. Tvirtinti pastolius prie parapetų, karnizų, vamzdžių, balkonų ir kitų išsikišusių pastato konstrukcijų draudžiama;

3.15.20. jeigu pastolių stovų tvirtinimo vietos sutampa su sienų angomis, pastolius reikia tvirtinti iš pastato vidaus pusės per angas, naudojant uždedamus įtaisus;

3.15.21. metaliniai pastoliai turi būti įžeminti;

3.15.22. sumontavus pastolius ir paklotus, būtina patikrinti: pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus, statramsčių vertikalumą, atraminių aikštelių patikimumą, metalinių pastolių įžeminimą;

3.15.23. kai pastoliai nėra paruošti naudoti, tai yra kai pastoliai surenkami, remontuojami, ardomi ar keičiami, jie turi būti pažymėti bendrais įspėjamaisiais ženklais ir aptverti, kad darbuotojai nepatektų į pavojingą zoną.

3.16. Jeigu patikrinimo metu pastebėti paaukštinimo priemonių ar kėlimo mechanizmų trūkumai, reikia informuoti apie tai darbo vadovą ir nepradėti darbo, kol trūkumai nebus pašalinti.

IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Darbai aukštyje turi būti atliekami nuo specialiai tam tikslui pritaikytų darbo priemonių, t.y. pastolių, paklotų, specialių aikštelių, bokštelių, kopėčių, lipynių, taip pat naudojant žmonių kėlimo mechanizmus.

4.2. Draudžiama dirbti naudojantis atsitiktinėmis paaukštinimo priemonėmis (dėžėmis, statinėmis, lentomis ir pan.).

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

4.3. Prireikus 1,30 m ir didesniame aukštyje nuo grindų (darbo aikštelės) be pakylų atlikti trumpalaikius darbus (pakabinti takeląžinę įrangą ir pan.), naudojami saugos diržai. Dirbant 1,30 m ir didesniame aukštyje be apsauginių aitvarų, būtina naudotis saugos diržais. Darbininkai turi būti instrukuoti, kur ir kaip lipti, prie ko tvirtinti saugos diržų karabinus.

4.4. Priemonės, skirtos darbo vietai paaukštinti, turi būti stabilios, turėti lygų darbo paviršių be didesnių kaip 5 mm plyšių. Jei jos aukštesnės kaip 1,30 m - privalo turėti aptvarus, apsaugančius darbuotojus ir daiktus nuo kritimo.

4.5. Darbai aukštyje turi būti atliekami tik šviesiu paros metu ir tik tada, kai meteorologinės sąlygos nekelia pavojaus darbuotojų saugai ir sveikatai. Išimtiniais (avariniais) atvejais leidžiama darbus aukštyje atlikti naktį, bet gerai apšvietus darbo vietą ir prižiūrint darbo vadovui.

4.6. Kylant aukštyn į darbo vietą ir leidžiantis iš jos, draudžiama laikyti rankose kokius nors įrankius ar detales. Visa tai turi būti pakeliama ir nuleidžiama prie lyno prikabintoje taroje gervės pagalba ir kitokiu mechanizuotu būdu. Kai lipant kopėčiomis rankoje nešamas krovinys, jo svoris ir konfigūracija neturi trukdyti saugiai lipti ir laikytis.

4.7. Perkeliant ar paduodant į darbo vietą plytas ar smulkius blokus kėlimo kranais, būtina naudoti padėklus, kontenerius ir krovinių kėlimo įrangą, neleidžiančią keliams kroviniams nukristi

4.8. Dirbant atsistojus ant pastolių paviršiaus, jeigu pastoliai su aptvarais, saugos diržo naudoti nebūtina.

4.9. Perėjimui nuo vienos konstrukcijos ant kitos reikia naudoti kopėčias, perėjimo tiltelius ir trapus su aptvarais.

4.10. Darbuotojams draudžiama pereiti nuo vienos konstrukcijos ant kitos be tam skirtų kopėčių, perėjimo tiltelių ar lipynių su aptvarais. Draudžiama darbuotojams vaikščioti konstrukcijomis ir jų elementais (santvaromis, rygeliais ir kt.), ant kurių nėra galimybės įrengti reikiamo pločio perėjimo su aptvarais, be specialių apsauginių įtaisų.

4.11. Atlikdami stogų ar kitų plokštumų su 20° ir didesniu nuolydžiu įrengimo darbus (gegnių statymą, grebėstų kalimą, dangos įrengimo), darbuotojai privalo naudoti saugos diržus, kurių tvirtinimo vietas turi nurodyti darbo vadovas.

4.12. Jeigu stogo danga įrengiama iš netvirtų medžiagų, negalima jos užsigulti visu kūnu. Laipiojimui per stogo dangą reikia naudoti ne siauresnius kaip 0,3 m trapus su skersiniais kojų atrėmimui ir apsiauti batus su neslidžiais padais.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

4.13. Stogo pakraščiuose ir prie angų stogo dangoje turi būti įrengti aptvarai.

4.14. Prieš pakilimą į aukštutinę konstrukciją (bokštą, kitokį statinį ar įrenginį), reikia prie diržo prisegti gaudytuvo lyną, o prieš lyno tvirtinimą prie konstrukcijos - patikrinti tvirtinimo vietos patikimumą.

4.15. Dirbant ant pastolių.

4.15.1. draudžiama vamzdinius pastolius pailginti be atvamzdžių. Tarpai tarp atvamzdžių sienelių ir vamzdinio statramsčio neturi būti didesni kaip 3 mm;

4.15.2. atliekant mūro darbus, vamzdiniai arba rėminiai pastoliai turi būti pritvirtinti prie sienoje įmūrytų inkarų, o atliekant apdailos arba remonto darbus - iš fasado pusės prie pastato pritvirtinti inventoriniais metaliniais kamščiais;

4.15.3. draudžiama dirbti ant pastolių oro linijų apsauginėse zonose be nurodymų, kuriuose įrašomos būtinos organizacinės ir techninės priemonės saugiam darbui užtikrinti;

4.15.4. pastolių priėmimo aikštelių negalima perkrauti medžiagomis. Krauti medžiagas pastolių pakraščiuose ir virš bortinių lentų draudžiama;

4.15.5. pastolių pakloto anga, pro kurią užlipama kopėčiomis, turi būti iš trijų pusių aptverta;

4.15.6. pastolių elementai, esantys prie pravažiavimų ir krovinių kėlimo vietose, turi būti apsaugoti nuo galimų smūgių ir poslinkių;

4.15.7. įėjimas į pastatą, ties kuriuo įrengti pastoliai, turi būti apsaugotas iš viršaus stogeliu, o iš šonų - išsisinėmis sienelėmis. Stogelis ir šoninės sienelės turi būti ne mažiau kaip 1 m išsikišę už pastolių gabaritų;

4.15.8. nuo pastolių lipynių ir paklotų nuolat, taip pat baigus darbus, reikia nuvalyti statybinį laužą, sniegą, ledą ir, jei reikia, pabarstyti smėliu. Priėjimai prie pastolių (klotinių) laiptų bei lipynių turi būti neužgriozdinti;

4.15.9. medžiagos ant pastolių turi būti išdėstytos taip, kad tarp sienos ir medžiagų rietuvių būtų ne mažesnės kaip 60 cm pločio praeigos (praėjimai);

4.15.10. išvengiant kojų sužeidimų, reikia atidžiai apžiūrėti pastolių paklotus ir užlenkti vinių, sankabų galus, nereikalingas vinis ištraukti;

4.16. dirbant ant pastolių draudžiama:

4.16.1. remtis į pastolių turėklus, sėstis ant jų, šokinėti ant pakloto;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

- 4.16.2. lipti ant pastolių ir leisti nuo jų atremiamomis kopėčiomis ir pastolių statramsčiais;
- 4.16.3. užlipti ir nulipti pastolių statramsčiais;
- 4.16.4. savo iniciatyva keisti pastolių karkasą, nuimti pastolių tvirtinimus;
- 4.17. nukeliant arba perkeliant pastolių paklotą į kitą aukštą, nuo jo būtina visiškai nurinkti medžiagas, tarą, šiukšles. Tuo metu negalima leisti ant pastolių lipti kitiems darbuotojams. Paklotų skydų svoris neturi viršyti 30 kg;
- 4.18. nuolat būtina stebėti paviršinio vandens nutekėjimo kanalų ir latakų būklę, kad vanduo neišplautų pastolių pagrindo.
- 4.19. Dirbant statybiniu bokšteliu:
- 4.19.1. maksimalus statybinio bokštelio aukštis neturi viršyti 8 m;
- 4.19.2. bokštelio viduje turi būti įrengtos ir patikimai pritvirtintos kopėčios;
- 4.19.3. bokštelių perstūmimo ratukai turi būti su patikimais stabdžiais, darbo metu ratukas turi
- 4.19.4. būti užfiksuotas padėtyje „stabdis“;
- 4.19.5. pučiant stipriam vėjui, daugiau kaip 10m/s, bei baigus darbą, bokštelis turi būti pritvirtintas nuo galimo apsivertimo;
- 4.19.6. draudžiama būti darbuotojams ant mobilaus bokštelio jo perstūmimo metu.
- 4.20. Dirbant lopšiuose būtina laikytis šių reikalavimų:
- 4.20.1. prie lopšio turi būti pritvirtinta lentelė, kurioje nurodytas lopšio tipas, gamintojas,
- 4.20.2. didžiausias leistinas pakėlimo aukštis, keliamoji galia;
- 4.20.3. lopšio valdymas turi būti vykdomas iš lopšio;
- 4.20.4. lopšių gervėse turi būti įrengti dveji vienas nuo kito nepriklausantys stabdžiai,
- 4.20.5. automatiškai suveikiantys atjungus elektros variklį;
- 4.20.6. lopšiai privalo turėti gaudytuvus, kurie, esant reikalui, turi suveikti neleisdami lopšiui kristi daugiau kaip 0,15m;
- 4.20.7. pagal visą perimetrą lopšiai privalo turėti aptvarus;
- 4.20.8. lopšyje turi būti rankinė avarinė nuleidimo pavarą;
- 4.20.9. draudžiama dirbti lopšiuose: be paskyros-leidimo, neprisigulus saugos diržo, užlipus ant
- 4.20.10. lopšio aptvėrimo; perkrauti lopšį kroviniu, viršijančiu jo leistiną keliamąją galią;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

- 4.20.11. draudžiama dirbti su neišbandytu lopšiu arba kai jo bandymo terminas praėjęs;
- 4.20.12. jei lopšys pakeltas į 6 m aukštį, dirbti galima tik tada, kai vėjo greitis neviršija 10-12 m/s. Dirbant aukščiau – vėjo greitis neturi viršyti 5,5-7,5 m/s.
- 4.21. Dirbant platforminių žmonių kėlimo įrenginiu (autokeltu) reikia laikytis šių reikalavimų:
- 4.21.1. valdyti keltuą gali specialiai apmokyti ir kvalifikacijos pažymėjimą turintys asmenys;
- 4.21.2. prieš pradedant naudoti kito gamintojo, tipo ar modelio autokeltuą susipažinti gamyklos gamintojos eksploatavimo instrukcijos saugumo reikalavimais bei operatoriaus (valdymo) instrukcijomis;
- 4.21.3. keltuvas turi būti statomas ant tvirto pagrindo, keltuvui išlyginti draudžiama naudoti kaladėles, trinkeles arba pleištus;
- 4.21.4. keltuvas į elektros tinklą turi būti įjungiamas per apsauginį atjungimo įrenginį (prijungimą ir atjungimą gali atlikti tik asmuo, turintis ne žemesnę kaip VK apsaugos nuo elektros kvalifikaciją);
- 4.21.5. prieš pradedant darbą išbandyti autokeltu funkcijas (valdymo mygtukų funkcionavimą).
- 4.21.6. keltuvas turi būti įžemintas;
- 4.21.7. keltuą būtina apžiūrėti kiekvieną dieną prieš darbo pradžią;
- 4.21.8. darbo metu vadovautis autokeltu informaciniuose lipdukuose nurodytais sutartiniais įspėjamaisiais ar draudžiamaisiais ženklais ir simboliais, darbuotojus apie galimus pavojus, susijusius su traumomis, pavojingų situacijų susidarymu.
- 4.21.9. darbuotojų ir keliamų darbo įrankių bendroji masė neturi viršyti maksimalios autokeltu keliamosios galios;
- 4.21.10. draudžiama reguliuoti ir ardyti autokeltu konstrukcijas tuo metu, kai platforma iškelta;
- 4.21.11. draudžiama statyti kopėčias arba pastolius ant platformos, atremti juos į bet kurią keltu dalį
- 4.21.12. esant pakeltai keltu platformai draudžiama sudaryti horizontaliosios ar šoninės jėgos apkrovas, keliant ar nuleidžiant įtvirtintą arba laisvai kabantį svorį;
- 4.21.13. laikykis saugiu atstumu nuo elektros tiekimo linijų ir veikiančių elektros įrengimų;
- 4.21.14. draudžiama dirbti keltu esant blogam matomumui, taip pat, kai vėjo greitis viršija 15 m/s;
- 4.21.15. draudžiama lipti keltu stiebu ar konstrukciniais elementais.
- 4.22. Dirbant su autobokšteliais reikia laikytis šių reikalavimų:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

- 4.22.1. prieš pradėdant darbą visi autobokštelio mechanizmai turi būti išbandyti tuščia eiga;
- 4.22.2. dirbantieji turi būti su saugos diržais, pritvirtintais prie autobokštelio lopšio turėklų;
- 4.22.3. dirbti galima, kai yra patikimas ryšys tarp autobokštelio vairuotojo ir dirbančiojo lopšyje;
- 4.22.4. visus signalus gali duoti tik dirbantis lopšyje, išskyrus signalą „Stop“, kurį gali duoti bet kuris asmuo, pastebėjęs pavojų;
- 4.22.5. draudžiama dirbti autobokštelyje lyjant, kai vėjo greitis didesnis kaip 10m/s;
- 4.22.6. draudžiama autobokštelio operatoriui važiuoti, jei strėlė yra ne transportinėje padėtyje ir neužfiksuota, jeigu lopšyje yra žmonės;
- 4.22.7. draudžiama darbo pertraukų metu palikti autobokštelį su pakeltu lopšiu.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.
- 5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, esant reikalui iškviesti medicinos pagalbą, apie įvykį pranešti tiesioginiam darbų vadovui ar kitam darbdavio atstovui, išsaugoti, jeigu galima, nepakeistą įvykio vietą.
- 5.3. Jeigu dirbantis aukštyje darbus darbuotojas prarado pusiausvyrą, nuslydo nuo tvirto pagrindo ar įvyko konstrukcijos, ant kurios jis dirbo, griūtis ir darbuotojas ėmė kristi, jis turi kuo greičiau palenkti galvą į priekį, smakrą tvirtai prispausti prie krūtinės ir išlaikyti tokią pozą iki saugos priemonė sustabdys laisvą kritimą.
- 5.4. Jeigu matosi, kad atsitrenkimas į kietą pagrindą neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes.
- 5.5. Lūžus arba darbo metu neleistinais įtrūkus kuriai nors kopėčių konstrukcijos daliai, darbus reikia nedelsiant nutraukti, kopėčias atiduoti į dirbtuves ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
- 5.6. Kai darbai vykdomi nuo pastolių, darbus būtina nutraukti:
 - 5.6.1. kai juntamas ant metalinių pastolių konstrukcijų nežymus elektros srovės poveikis;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 14
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE	

5.6.2. perkūnijos ar audros metu, o žiemos metu esant apledėjimui ir stipriai sningant;

5.6.3. kai vėjo greitis viršija 6 balus (15 m/sek);

5.6.4. kai juntamas pastolių nestabilumas ir yra grėsmė jiems nuvirsti;

5.6.5. pastebėjus atsisukusius ar sulaužytus pastolių tvirtinimo prie sienos įtaisus.

5.6.6. jei sienos deformuojasi, darbus nedelsiant reikia nutraukti, o darbininkus pašalinti iš pavojingos zonos.

5.7. Avarijos ar nelaimingo atsitikimo vieta turi išlikti tokios, kokios buvo įvykio metu, jeigu tai nekelia papildomo pavojaus.

5.8. Gelbėjimo tarnybų telefonų numeriai:

5.9. priešgaisrinė apsauga, policija, greitoji medicinos pagalba – bendru tel. pagalbos Nr. **112**.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigus darbą aukštyje reikia iš darbo vietos pašalinti šiukšles ir kitas atliekas, surinkti naudotus darbe įrankius ir nuleisti juos ant žemės.

6.2. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus darbuotojai privalo informuoti tiesioginį vadovą.

6.3. Patikrinti individualiųjų saugos priemonių ir įrankių tvarkingumą, perduoti juos saugojimui. Pastebėjus inventoriaus bei individualiųjų saugos priemonių defektus, reikia pranešti apie tai darbų vadovui, kad būtų atliktas jų remontas, atlikta akumuliatorių įkrova arba pakeitimas.

6.4. Sutvarkyti darbo drabužius, darbo avalynę, o reikalui esant - atiduoti skalbimui, remontui arba pakeitimui.

6.5. Nusiplauti rankas ir veidą su muilu arba išsimaudyti po dušu.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės

administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

LIFTININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 33

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 5
	LIFTININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

- 1.1 Liftininkui pažeidus šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė.
- 1.2.Liftininku gali dirbti asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų;
- 1.3.Liftininkas privalo pasitikrinti sveikatą ir gauti asmens medicinos knygelėje ar kitame lygiaverčiame dokumente įrašą, kad sveikatos būklė tinka šiam darbui.
- 1.4.Periodinis sveikatos tikrinimas atliekamas Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka ir periodiškumu.
- 1.5.Liftininkas privalo laikytis vidaus darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų bei klientų sveikatai, mokėti saugiai dirbti žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus.
- 1.6.Liftininkas privalo vykdyti liftų priežiūros įmonės techninius nurodymus.
- 1.7.Atlikti tik paskirtą darbą, neleisti pašaliniais valdyti kabinos.
- 1.8.Draudžiama dirbti neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotikų ar toksinių medžiagų.
- 1.9.Priešgaisrinės saugos reikalavimai:
- 1.9.1.vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 1.9.2.rūkyti tik tam skirtoje, jei nenumatyta visiško nerūkymo režimas;
- 1.9.3.draudžiama lifto mechanizmų patalpoje laikyti daiktus, nesusijusius su lifto naudojimu;
- 1.9.4.liftininkas privalo žinoti savo veiksmus kilus gaisrui, žmonių evakavimo planą, pirmines gaisro gesinimo priemones, jų veikimo principus, panaudojimo galimybes.
- 1.10.Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą. Apie įvykį reikia nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia ji buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtini pakeitimai, kurie įforminami aktu.
- 1.11.Asmeninė darbo higiena:
- 1.11.1.dirbant dėvėti švariais ir tvarkingais darbo drabužiais;
- 1.11.2.prieš valgant plauti rankas su muilu.

II.PAVOJINGI KENKSMINGI VEIKSNIAI BŪTINOS SAUGOS PRIEMONĖS

- 2.1.Pavojingi veiksniai, galintys veikti liftininkę:
- 2.1.1.elektros srovė esant netvarkingiems elektros įrengimams. Ji pažeidžia centrinę nervų sistemą. Paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka staigi mirtis;
- 2.1.2.nepakankamas apšvietimas lifto sustojimų aikštelėse, lifto kabinoje ir priėjimuose prie lifto mechanizmų patalpose;
- 2.1.3.neteisingai pakrautas ar neužfiksuotas transportuojamas kroviny s lifto kabinoje. Judant kabinai kroviny s gali pasislinkti ir traumuoti;
- 2.1.4.lifto kabinos judėjimas, kai šachtos durys atviros (esant netvarkingam liftui), - galimas liftininko arba žmonių traumavimas;
- 2.1.5.neatlikta darbo pradžioje lifto apžiūra. Neužtikrinamas lifto saugus eksploatavimas;
- 2.1.6.netvarkinga darbo vieta „slidžios grindys. Slidžiomis grindimis, slidus laiptai, vaškuotu paviršiumi reikia vaikščioti labai atsargiai, naudoti avalynę neslidžiais padais;
- 2.1.7. pavojus susirgti sezoninių epidemijų metu per kelionę į darbą ir iš darbo bei transportuojant asmenis liftu;
- 2.1.8.pavojus nukentėti dėl neprognozuojamo lankytojų elgesio, nes jų tarpe gali pasitaikyti ir psichiškai nesveikų piliečių, neblaivių asmenų ir kt.;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 5
	LIFTININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.1.9.pavojus nukentėti dėl elementaraus darbuotojo neatidumo ir neatsargumo vaikstant įstaigos patalpose, teritorijoje, laiptais, koridoriais, kitose patalpose, dėl neatsargumo prie langų, uždarančią ir atidarant;

2.2.Kenksmingi veiksniai:

2.2.1.buvimas lifto kabinoje kilus gaisrui. Galimas uždegimas nuo dūmų srauto lifto kabinoje.

2.3.Liftininkui išduodamos asmeninės apsauginės priemonės pagal „Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų“ reikalavimus.

III. LIFTININKO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1.Apsirenkti darbo drabužius.

3.2.Susipažinti su ankstesnės pamainos pastabomis, įrašytomis lifto darbo žurnale.

3.3.Įjungti liftą ir patikrinti:

3.3.1.ar gerai veikia šachtos durų automatinės spynos, šachtos ir kabinos durų kontaktai;

3.3.2.ar kabina tiksliai sustoja sustojimų aikštelėse;

3.3.3.ar patikimai veikia šviesos ir garso signalizacija, stabdymo mygtukas „STOP“, įrengtas lifto kabinoje;

3.3.4.ar pakankamas kabinos, šachtos, sustojimo aikštelių, mechanizmų patalpos ir priėjimų prie jos apšvietimas;

3.3.5.ar yra iškabintos „Lifto naudojimo taisyklės“ ir kiti reikiami užrašai.

3.4.Darbo žurnale įrašyti apžiūros rezultatus ir pasirašyti.

3.5.Liftininkas, pastebėjęs gedimą, dėl kurio gali įvykti nelaimingas atsitikimas arba avarija, privalo:

3.5.1.išjungti liftą ir ant įvadinio įrenginio užkabinti plakatą „Nejungti, įrenginys nedirba“;

3.5.2.pranešti liftų avariniai tarnybai, kad liftas sugedęs;

3.5.3.imtis priemonių, kad neįvyktų nelaimingas atsitikimas ar avarija;

3.5.4.įrašyti darbo žurnale kada ir koks lifto gedimas aptiktas;

3.5.5.pagrindinėje sustojimo ant lifto šachtos durų iškabinti plakatą „Liftas sugedęs“.

IV.LIFTININKO VEIKSMAI DARBO METU

4.1.Liftą naudoti pagal paskirti, neviršijant lifto keliamos galios.

4.2.Centro liftas skirtas kilti klientus ir juos lydinčius asmenis.

4.3.Negalima naudoti lifto, pasibaigus lifto naudojimo terminui, nurodytam lentelėje.

4.4.Darbo metu liftininkas privalo visą laiką būti lifto kabinoje ar netoliese esame poste ir siųsti kabiną į kviečiamą sustojimo aikštelę iškviatimo gavimo tvarka.

4.5.Įleidęs į lifto kabiną keleivius, liftininkas privalo gerai uždaryti šachtos ir kabinos duris. Kabinoje esančius žmones perspėti, kad jie nesiliestų prie kabinos durų ir nesilaikytų už jų.

4.6.Neleisti vežti keleiviams skysčių atvirose induose (kibiruose ir pan.).

4.7.Netikėtai kabinai sustojus patikrinti, ar gerai uždarytos kabinos durys, ir dar kartą paspausti reikiamus sustojimo aikštelių iškviatimo mygtuką.

4.8.Kabinai sustojus dėl gedimo, reikia:

4.8.1.įspėti kabinoje esančius žmones, kad liftas sugedęs, kad jie atsitrauktų nuo kabinos durų ir kad bus laikinai išjungiamas šviesa lifto kabinoje jo mechanizmo nuleidimo metu;

4.8.2.paspausti iškviatimo skambučio mygtuką ar kabinoje įrengtu telefonu pranešti administracijai arba avariniai tarnybai, kad kabina sustojo;

4.8.3.laukti atvykstant liftų avarinės tarnybos, kurie išleisti iš kabinos.

4.9.Darbuotojas, gavęs informaciją apie lifto kabinos atsitiktinį sustojimą, privalo likviduoti gedimo priežastį ir išlaisvinti žmones.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 5
	LIFTININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.10. Jei dėl kokių nors priežasčių neįmanoma pašalinti gedimo ir išleisti žmones iš kabinos, reikia perspėti ir pranešti liftų avariniai tarnybai.
- 4.11. Liftininkas, pastebėjęs, kad šachtos durys atsidaro, kai nėra sustojime kabinos, privalo:
- 4.11.1. uždaryti duris ir pabandyti atidaryti;
- 4.11.2. jei durys pakartotinai atsidaro, paprašyti praeinančio žmogaus pagalbos. Jam paaiškinti, kad tai pavojinga gyvybei, ir paprašyti nieko neleisti prie šachtos durų;
- 4.11.3. išjungti įvadinį įrenginį, ant jo rankenos užkabinti lentelę „Nejungti įrenginiuose dirbama“;
- 4.11.4. užmaunamuoju raktu (smagračiu) kabiną pastatyti tame sustojime, kuriame atsidaro šachtos durys;
- 4.11.5. uždaryti mechanizmų patalpą ir įsitikinti ar tikrai kabina yra reikiamame sustojime;
- 4.11.6. ant šachtos durų, prie kurių yra kabina, ir pagrindiniame sustojime užkabinti lentele su užrašu (Liftas sugedęs);
- 4.11.7. pranešti liftų avariniai tarnybai;
- 4.11.8. įrašyti lifto darbo žurnale apie įvykčius gedimus ir jų pašalinimus.
- 4.12. Nepalikti be priežiūros dirbančio lifto.
- 4.13. Prieš pasitraukiant nuo lifto, jį išjungti ir užrakinti.
- 4.14. Liftininkas privalo:
- 4.14.1. suteikti reikiama informaciją darbuotojams ir klientams;
- 4.14.4. atsakyti už raktų kontrolę ir saugumą;
- 4.14.5. vesti raktų žymėjimo žurnalą, pamainų perdavimo-priėmimo žurnalą, kuriame daryti atžymas apie pastebėtus trūkumus;
- 4.15. Liftininkui draudžiama:
- 4.15.1. valyti kabiną iš sustojimo aikštelės pro atviras duris;
- 4.15.2. savarankiškai šalinti gedimus bei remontuoti liftą.
- 4.16. Lifto mechanizmų patalpa turi būti visada patikimai užrakinta, o priėjimo takai prie jų neužgriozdinti.
- 4.17. Palaikyti švarą mechanizmų patalpoje.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

- 5.1. Įvykus avarijai liftininkas privalo:
- 5.1.1. skubiai išjungti įvadinį įrenginį, ant jo rankenos užkabinti lentelę „Nejungti įrenginiuose dirbama“;
- 5.1.2. imtis priemonių suteikti nukentėjusiam pirmąją pagalbą ir nepakeisti įvykio situacijos, jei tai negresia kitų žmonių gyvybei ir sveikatai;
- 5.1.3. užregistruoti įvykio liudininkus;
- 5.1.4. pranešti apie įvykį administracijai ir liftų avariniai tarnybai;
- 5.1.5. įrašyti lifto darbo žurnale.
- 5.2. Kilus gaisrui liftininkas privalo:
- 5.2.1. išjungti lifto įvadinį įrenginį ir ant jo rankenos užkabinti lentelę su užrašu „Nejungti įrenginiuose dirbama“;
- 5.2.2. evakuoti žmones;
- 5.2.3. gesinti gaisro židinį turimomis gaisro gesinimo priemonėmis ir nedelsiant pranešti apie įvykį padalinio vadovui arba darbdaviui;
- 5.2.4. pranešti liftų avariniai tarnybai;
- 5.2.5. įrašyti lifto darbo žurnale.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 5
	LIFTININKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

VI.DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1.Išvalyti lifto kabiną:

6.1.1.kabina nusiunčiama į pirmąjį sustojimą ir atidaromos durys;

6.1.2.indas su plovimui skirtu skysčiu pastatomas pirmojo sustojimo aikštelėje (ne kabinoje);

6.1.3.valoma drėgnu skuduru pačiam esant kabinos viduje.

6.2.Patikrinti,ar neatsidaro šachtos durys sustojimuose, kuriuose nėra kabinose.

6.3.Išjungti liftą ir atžymėti lifto darbo žurnale.

6.4.Raktus ir kitą inventorių atiduotą saugoti administracijos nustatyta tvarka.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

KŪRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 22

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 9 psl.
	KŪRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I.BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** dirbti kūriko darbus gali asmuo:

1.2.1. ne jaunesnis kaip 18 metų;

1.2.2. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;

1.2.3. išklauses (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;

1.2.4. išklauses (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;

1.2.5. išklauses (pasirašytinai) gaisrinės saugos darbo vietoje instruktažus.

1.3. Periodiškai darbuotojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvylika mėnesių.

1.4. Darbuotojas privalo laikytis įmonės administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.

1.5. Darbuotojo darbo ir poilsio laikas:

1.5.1. darbo laiko trukmė įmonėje ne ilgesnė, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

1.5.2. ne vėliau kaip po keturių penkių valandų nuo darbo pradžios skiriama pertrauka pavalgyti ir pailsėti;

1.5.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda.

1.6. Darbo vietoje papildomas instruktavimas pravedamas:

1.6.1. atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti naujas pavojaingas ar (ir) kenksmingas medžiagas;

1.6.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, saugaus darbų atlikimo taisykles ir kt.);

1.6.3. darbuotojui pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus, kurių nevykdant įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, incidentas, avarija, gaisras, sprogimas, arba pastebėjus jo nesaugų elgesį;

1.6.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

1.6.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų;

1.6.6. įmonės vadovui ar darbdavio įgaliotam asmeniui nusprendus, kad to reikia siekiant apsaugoti darbuotojus nuo traumų ar profesinių ligų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 9 psl.
	KŪRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.7. ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA darbuotojas privalo nustatyta tvarka patikrinti sveikatą.

1.8. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklause instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

1.9. Ateiti į darbą neblaiviam ar darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas - draudžiama

1.10. Darbo vietoje turi būti pirminės gaisro gesinimo priemonės.

1.11. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, reikia nedelsiant kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu reikia, iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, darbo vietą ir įrengimų būklę reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, informinami aktu.

1.12. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualios apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

1.13. Darbuotojai privalo vykdyti įmonės darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra instrukuoti ir vykdyti įmonės tiesioginio vadovo nurodymus.

1.14. Gaisrinės saugos reikalavimai:

1.14.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

1.14.2. rūkyti tik tam skirtose ženklaais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkoms dėti bei gaisro gesinimo priemonės;

1.14.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;

1.14.4. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui.

1.15. Eksploatuojant elektros įrenginius draudžiama:

1.15.1. šildyti patalpas nestandartiniais (savos gamybos) elektros prietaisais;

1.15.2. naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, atsišakojimo dėžutes, jungiklius bei kitus elektros aparatus;

1.15.3. elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždengti degiomis medžiagomis;

1.15.4. į kištukinius lizdus jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;

1.15.5. vietoj elektros laidų ir kabelių naudoti radijo arba telefono ryšio laidus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 9 psl.
	KŪRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 1.15.6. naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui nepritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros;
- 1.15.7. kabinti elektros šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;
- 1.15.8. naudoti nekalibruotus ir savos gamybos apsaugos aparatus;
- 1.15.9. naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusia izoliacine medžiaga;
- 1.15.10. tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.
- 1.16. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** darbuotojų asmens darbo higiena:
- 1.16.1. prieš pertraukas ir po pertraukų švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 1.16.2. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas, apsirengus nešvariais darbo rūbais, draudžiama;
- 1.16.3. draudžiama laikyti savo rūbus kartu su darbo rūbais.
- 1.20. Apšildant patalpas krosnimis, kūrenamomis kietu kuru, krosnis būtina įrengti griežtai laikantis gaisrinės saugos reikalavimų.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

- 2.1. Pavojingi, kenksmingi ir kiti rizikos veiksniai darbuotojo darbo vietoje:
- 2.1.1. elektros srovės poveikis – paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;
- 2.1.2. įkaitusios sistemos dalys, karšti krosnies paviršiai – galimas nudegimas;;
- 2.1.3. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, keliai, grindys, laiptai ir kt. – galimos traumos;
- 2.1.4. netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindys ir laiptai, nėra turėklų) – galimos sunkios bei mirtinos traumos;
- 2.1.5. krintantys, griūvantys daiktai – galimos traumos, sunkūs sužeidimai;
- 2.1.6. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), alergišškai veikiančios visą organizmą – galimi uždegimai, alerginės ir profesinės ligos;
- 2.1.7. degant kurui susidariusios smalkės – galimas apsinuodijimas;
- 2.1.8. kapojamų malkų atšokusios dalys – galimos traumos;
- 2.1.9. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – kenkia akims;
- 2.1.10. aukšta aplinkos temperatūra – varginančiai veikia organizmą;
- 2.1.11. susidarę, gesinant pelenus, dūmai, dujos – galimas apsinuodijimas.
- 2.1.12. išlekiančios skeveldros, medžio atplaiša – galimos traumos;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 9 psl.
	KŪRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 2.1.13. nemokėjimas ir nenoras pasirinkti saugius darbo metodus – galimos traumos, sunkūs sužeidimai;
- 2.1.14. fizinė perkrova (vienam vyrui rekomenduojama nešti ne daugiau kaip 30 kg);
- 2.1.15. atliekant krovos darbus, gali kilti pavojus susižaloti, ypač nugarą;
- 2.2. Įvertinęs rizikos veiksnius, darbdavys turi teisę išduoti darbuotojui asmeninių apsauginių priemonių.
- 2.3. Rekomenduojamos saugos priemonės:
 - 2.3.1. darbo rūbai;
 - 2.3.2. galvos apdangalai;
 - 2.3.3. pirštinės;
 - 2.3.4. darbo avalynė;
 - 2.3.5. apsauginiai akiniai;
- 2.4. Kiekviena asmeninė apsauginė priemonė turi:
 - 2.4.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo saugai ir sveikatai;
 - 2.4.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir darbuotojo esamą sveikatos būklę;
 - 2.4.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.
- 2.5. Asmeninė apsauginė priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereinamas į kitą darbo vietą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsauginė priemonė turi būti keičiama kai ji nusidėvi.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 3.1. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.
- 3.2. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.
- 3.3. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų darbo rūbais su nukabusiais laisvais galais.
- 3.4. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.
- 3.5. Prieš užkraunant krosnį, reikia:
 - 3.5.1. patikrinti šildymo sistemos techninę būklę, ypač sujungimų sandarumą;
 - 3.5.2. patikrinti matuokle vandens lygį bakelyje (jei reikalinga, papildyti apšildymo sistemą vandeniu);
 - 3.5.3. per apatinį kraną nuleisti 2-3 kibirus vandens, kad pašalinti iš sistemos nuosėdas;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 9 psl.
	KŪRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.5.4. užsukti kamštį ant atvamzdžio per visą atvamzdžio sriegio ilgį, patikrinus tarpinės techninį stovį;
- 3.5.5. atlikti išorinę vamzdyno, armatūros ir visų varžtinių sujungimų apžiūrą;
- 3.5.6. pašalinti iš katilinės visas degias medžiagas, o iš krosnies – pelenus;
- 3.5.7. patikrinti apsauginių vožtuvų, uždaromosios armatūros veikimo patikimumą;
- 3.5.8. patikrinti kontrolės – matavimo prietaisus (termometrus bei manometrus), apsauginių vožtuvų patikros terminus.
- 3.6. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis darbo vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
- 4.2. Palaikyti tvarką darbo vietoje.
- 4.3. Draudžiama dirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.
- 4.4. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
- 4.5. Kūrenti krosnį galima, jei yra įvykdyti šie reikalavimai:
- 4.5.1. ant grindų prie krosnies pakuros yra prikaltas metalinės skardos lakštas (ne mažesnis kaip 50x70 cm);
- 4.5.2. dūmtraukiai, krosnis, jos durelės tvarkingos;
- 4.5.3. palėpėse dūmtraukiai ir sienos su dūmų kanalais išbalintos;
- 4.5.4. iš dūmtraukių bei krosnių ne rečiau kaip kartą per ketvirtį išvalyti suodžiai;
- 4.5.5. atstumas nuo krosnies angos (pakuros) iki priešais esančių degių konstrukcijų yra ne mažesnis kaip 1,25 m;
- 4.5.6. malkomis ir pjuvenomis kūrenamų krosnių dūmų kanaluose turi būti įrengtos dvi sandarios sklendės, o anglimi ir durpėmis kūrenamų – viena sklendė su 15 mm skersmens kiauryme.
- 4.6. Krosnies kūrenimo metu draudžiama:
- 4.6.1. laikyti kurą prie pakuros;
- 4.6.2. kūrenti koku, anglimi, skystuoju kuru arba dujomis šiam tikslui nepritaikytas krosnis;
- 4.6.3. prie krosnies ar katilinėje džiovinoti rūbus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 9 psl.
	KŪRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.6.4. kūrenti krosnis esant netvarkingoms bei atidarytoms pakuros durelėms;
- 4.6.5. kūrenimui naudoti malkas, kurios ilgesnės už pakurą;
- 4.6.6. naudoti vėdinimo kanalus dūmams šalinti;
- 4.6.7. remontuoti apšildymo sistemą;
- 4.6.8. vykstant degimui, palikti krosnį be priežiūros;
- 4.6.9. pilti degius skysčius į krosnį;
- 4.6.10. patalpoje laikyti krosnies aptarnavimui nereikalingus daiktus ir įrankius;
- 4.6.11. leisti patalpose būti pašaliniam asmeniui.
- 4.7. Kuro užkūrimui naudoti lengvai susmulkintą medieną. Draudžiama tam tikslui naudoti užsidegančius ir degius skysčius.
- 4.8. Į krosnies pakurą turi būti įleidžiama tiek oro, kiek reikia normaliam kuro degimui. Tai reguliuojama atidarant ar pridarant pūstuves, kuri yra po pakuros durimis, durelėse esančią angą.
- 4.9. Ar į pakurą patenka reikiamas oro kiekis nustatoma stebint liepsnos spalvą:
- 4.9.1. jei liepsna tamsiai rusva su suodžių priemaiša – oro per mažai;
- 4.9.2. jei liepsna gelsvai rusva su dūmų priemaiša – oro pakankamai;
- 4.9.3. jei liepsna šviesiai balta be dūmų – oro per daug.
- 4.10. Kapojant, skaldant malkas kirviu, užsidėti apsauginius akinius, kad atitrūkę medžio gabaliukai nesužeistų akių.
- 4.11. Prieš užkuriant krosnį, sklendės turi būti atidaromos iki galo. Užkuriant krosnyje kurą, iki jis pats pradės degti, pakuros ir pūstuvo durelės laikomos atidarytos. Kurui įsidegus, pakuros durelės uždaromos, oras į krosnį įleidžiamas tik per tam skirtą angą.
- 4.12. Pastebėjus vandens nutekėjimą iš apšildymo sistemos, nedelsiant užgesinti krosnį ir pranešti įmonės tiesioginiam vadovui.
- 4.13. ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA darbo metu bent du kartus per pamainą patikrinti, ar cirkuliacinio siurblio įsijungimo momentas atitinka termoregulatoriumi nustatytą ribą. Katilo eksploatacijos metu vandens temperatūra neturi viršyti 95⁰C, hidrostatinis slėgis turi neviršyti 0,1 Mpa.
- 4.14. Būtina periodiškai patikrinti ir prižiūrėti, kad plėtimosi bakelis būtų užpildytas vandeniu.
- 4.15. Darbo metu reikia periodiškai išvėdinti patalpas (jei nėra pastovios ventiliacijos). Eksploatuojant krosnį draudžiama uždaryti dūmtraukio sklendę, nes gali susikaupti smalkės.
- 4.16. Nuolat stebėti manometro parodymus bei apsauginio vožtuvo veikimą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 9 psl.
	KŪRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.17. Baigiant deginti pakuroje kurą, reikia jį atsargiai pamaišyti, kad neliktų nesudegusio kuro gabalų. Maišant reikia stebėti, kad iš pakuros neiškristų degančios kuro dalys.
- 4.18. Krosnių pūstuvo durelės, sklendės uždaromos tik pilnai sudegus kurui pakuroje. Draudžiama per anksti uždaryti dureles ir sklendes, kol kuras pilnai nesudegęs ir pakuroje matosi melsvos liepsnelės, nes nuo susidariusio anglies monoksido (smalkių), patalpoje esantys žmonės gali apsinuodyti (net mirtinai).
- 4.19. Kūrenimą reikia baigti ne vėliau kaip prieš tris valandas iki darbo pabaigos.
- 4.20. Žiemos metu užgesinus katilą ilgesniam laikui, būtina visiškai išleisti vandenį iš šildymo sistemos, o taip pat ir iš katilo per jame esantį išleidimo atvamzdį.
- 4.21. Draudžiama leisti pakuroje susikaupti pelenams. Jie turi būti valomi kas dieną.
- 4.22. Smilkstančius pelenus galima pilti ne arčiau kaip 15 m nuo medinių pastatų ir tik tam tikslui skirtose vietose.
- 4.23. Pašalintus iš krosnies pelenus reikia užpilti vandeniu. Tai atliekant būti su apsauginiais akiniais.
- 4.24. Iš dūmtraukių ir krosnių prieš šildymo sezoną, o jo metu – ne rečiau kaip kartą per ketvirtį būtina valyti suodžius.
- 4.25. Nuolat stebėti, kad darbo vieta būtų švari ir tvarkinga, kad arti krosnies nebūtų šiukšlių ir kitokių degių medžiagų.
- 4.26. Nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, ūmius sveikatos sutrikimus, apie pastebėtus gedimus, ar kitokius pavojų keliančius veiksnius.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

- 5.1. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina pranešti tiesioginiam vadovui, kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, o reikalui esant, iškviesti greitąją medicininę pagalbą ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu, jei tai negresia kitų darbuotojų gyvybei.
- 5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti įmonės tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.
- 5.3. Kilus gaisrui, reikia iškviesti ugniagesius telefonu 112, išjungti visus įrenginius, išjungti elektros įtampą iš įvadinio skydo ar spintos, išjungti ventiliacijos sistemą, turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, nedelsiant informuoti įmonės tiesioginį vadovą. Kilus pavojui sveikatai arba gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos. Darbuotojai privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.
- 5.4. Įvykus avarijai, nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą ir išeiti iš pavojingos zonos.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 9 psl.
	KŪRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą darbuotojas privalo:

6.1.1. Užgesinti ugnį.

6.1.2. Patikrinti priešgaisrinį inventorių.

6.1.3. Sutvarkyti darbo vietą, pašalinti visas šiukšles.

6.1.4. Visus panaudotus įrankius sudėti į jiems skirtas vietas.

6.1.5. Patikrinti (įsitikinti), ar krosnyje neliko smilkstančių nuodėgulių.

6.1.6. Užstumti dūmų sklendes.

6.2. Nusivilkti darbo rūbus, apžiūrėti ar jie tvarkingi ir švarūs, padėti į jiems skirtą vietą.

6.3. Vandeniui su muilu kruopščiai nusiplauti rankas.

6.4. Papildomi reikalavimai: iš dūmtraukio, ortakio periodiškai turi būti pašalinami suodžiai.

6.5. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 23

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Savarankiškai veikiančiuose elektros įrenginiuose dirbti bei juos aptarnauti gali ne jaunesnis kaip 18 metų asmuo, pasitikrinęs ir turintis teigiamą išvadą apie sveikatos būklę, išklausęs įvadinį darbų saugos instruktažą bei instruktažą darbo vietoje, teoriškai ir praktiškai apmokytas saugiai dirbti, mokantis išlaisvinti žmogų nuo elektros srovės ir suteikti jam pirmąją medicinos pagalbą. Šis asmuo turi būti atestuotas „Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių“ nustatyta tvarka ir turėti leidimą savarankiškai dirbti (Energetikos darbuotojo pažymėjimą ir atitinkamą įrašą jame).

1.2. Elektrikui pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir padarinių.

1.3. Energetikos darbuotojo pažymėjimo negavęs asmuo veikiančiuose elektros įrenginiuose gali dirbti tik prižiūrimas atestuoto elektrotechninio darbuotojo. Šiuo atveju jis vadinamas stažuotoju.

1.4. Elektrikas gali būti aukštos, vidurinės ir pradinės kvalifikacijos. Stažuotojai brigadose gali dirbti tik prižiūrimi aukštą arba vidurinę kvalifikaciją turinčių asmenų.

1.5. Elektrikas darbe su savimi privalo turėti Energetikos darbuotojo pažymėjimą.

1.6. Elektrikas privalo mokėti ir taikyti darbe „Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisykles“, darbų organizavimo tvarką, vidaus tvarkos taisykles.

1.7. Elektrikas privalo:

1.7.1. vykdyti asmenų, atsakingų už saugų darbų atlikimą elektros įrenginiuose, nurodymus, pavedimus bei įrenginių eksploatavimo instrukcijų reikalavimus, darbus vykdant techninės priežiūros tvarka, vadovautis „Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėmis“;

1.7.2. dirbti tik tuos darbus, pagal kuriuos instrukuotas, saugiai dirbti, naudoti individualiosios ir kolektyvinės darbų saugos priemonės;

1.7.3. laikytis elektros įrankių eksploatavimo taisyklių, dirbti tik su techniškai tvarkingais įrankiais;

1.7.4. nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą;

1.7.5. laikytis įmonės vidaus tvarkos taisyklių, nedirbti apsvaigusiam nuo alkoholio, narkotinių medžiagų, medikamentų ir/ar toksinių medžiagų, darbe nevartoti alkoholinių gėrimų ir narkotinių medžiagų, rūkyti tik tam skirtose vietose;

1.7.6. būti apsirengęs specialiais jam išduotais darbo rūbais;

1.7.7. laikytis asmens higienos reikalavimų. Draudžiama suteptas rankas valyti skiedikliais, acetonu, naftos produktais ir kitomis ne prausimuisi skirtomis medžiagomis.

1.8. Elektrikas turi teisę:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.8.1. reikalauti, kad darbdavys užtikrintų saugų darbą;

1.8.2. žinoti apie darbo vietoje esančius sveikatai kenksmingus ir pavojingus veiksniai;

1.8.3. atsisakyti dirbti, kai iškyla pavojus sveikatai ar gyvybei;

1.8.4. reikalauti atlyginti sveikatai padarytą žalą.

1.9. Elektrikas turi būti susipažinęs su priešgaisrinės saugos instrukcijos reikalavimais ir juos vykdyti. Žinoti, kur darbo vietoje laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.

1.10. Pastebėjęs gaisrą, elektrikas nedelsdamas turi pranešti ugniagesiams ir vadovaujantiems darbuotojams, gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis.

1.11. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, reikia nedelsiant kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu reikia, iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, darbo vietą ir įrengimų būklę reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami aktu.

1.12. Pastebėjus naudojamų įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualioms apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai elektriko darbo vietoje:

2.1.1. elektros srovė;

2.1.2. elektromagnetinis laukas (50 Hz);

2.1.3. be apsauginių gaubtų judančios įrenginių dalys;

2.1.4. kritimas iš aukščio;

2.1.5. netvarkinga darbo vieta (pvz. slidžios, nelygios grindys);

2.1.6. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;

2.1.7. netvarkingi darbo įrankiai bei darbų saugos priemonės;

2.1.8. netvarkingai sandėliuojamos medžiagos, detalės;

2.1.9. triukšmas;

2.1.10. aerozoliai;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 2.1.11. fizinė perkrova;
- 2.1.12. oro temperatūra dirbant lauko sąlygomis;
- 2.1.13. atskilusios ar lūžusios dalys, išlekiančios skeveldros - galimos traumos;
- 2.1.14. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), alergiškai veikiančios organizmą – galimi uždegimai, alerginės ir profesinės ligos;
- 2.1.15. pavojingos biologinės medžiagos;
- 2.2. Kai dirbama įrenginiuose, esančiuose po įtampa ar arti jų, būtina vadovautis „Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėmis“, naudoti apsauginius akinius, dielektrines pirštines, stovėti ant izoliuoto nuo žemės pagrindo, izoliacines lazdas, izoliacines reples, izoliacinius pastovus, izoliacinius skydus, izoliacines širmas ir kitas individualias bei kolektyvines darbų saugos priemonės. Visos šios priemonės turi atlikti joms keliamus reikalavimus.
- 2.3. Atliekant aukštybinius darbus, būtina vadovautis „Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėmis“, taip pat kai dirbama ant paviršių, kurių nuolydis 30⁰ ar daugiau, privalu naudoti saugos diržus. Saugos diržų tvirtinimo vietas turi nurodyti atsakingas už darbų vykdymą asmuo.
- 2.4. Individualiosios ir kolektyvinės dielektrinės darbų saugos priemonės turi būti išbandytos, patikrintos, tvarkingos, su užrašyta būsimąjo tikrinimo data.
- 2.5. Elektriko darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 80 dB, oro užterštumas – higienos normose nurodytų dydžių. Apsaugai nuo triukšmo būtina naudoti prieštriukšmines apsaugines ausines, nuo garų, dujų, dulkių – respiratorių, dujokaukę.
- 2.6. Asmenines apsaugines priemones naudoti pagal paskirtį, rūpestingai jas prižiūrėti. Laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo ar patikros laikas;
- 2.7. Darbo įstatymų numatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsauginė priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo ar buvo sugadinta.

III.DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 3.1. Prieš pradėdamas dirbti, elektrikas privalo:
 - 3.1.1. apsirengti tvarkingais darbo drabužiais;
 - 3.1.2. patikrinti, ar tvarkingi ir kokybiški darbo įrankiai;
 - 3.1.3. patikrinti, ar tvarkingos ir išbandytos dielektrinės darbų saugos priemonės, ar ant jų užrašyta būsimąjo išbandymo data;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.1.4. gauti nurodymą ar pavedimą iš vadovo;
- 3.1.5. gauti paskyrą – leidimą pavojingiems darbams;
- 3.2. Prieš atliekant darbus ant arba arti įtampą turinčių srovinių dalių (pirmos kategorijos darbai), turi būti įvykdyti šie reikalavimai:
- 3.2.1. jei galima, atjungiama visų šalia esančių elektros įrenginių srovinių dalių įtampa, jei ne – šios dalys uždengiamos apsauginiais aptvarais;
- 3.2.2. neatjungtos paliekamos tik tos įtampą turinčios srovinės dalys, ant kurių bus dirbama. Šios dalys dirbančiojo atžvilgiu turi būti išdėstytos tik priešais jį arba, išimtiniais atvejais, iš priekio arba iš šono. darbo vieta turi būti aptveriama ir paženklinama;
- 3.2.3. šalia esančių elektros įrenginių elektros srovei laidūs korpusai turi būti aptverti izoliaciniais skydais arba širmomis;
- 3.2.4. dirbantis turi būti izoliuotas nuo žemės ir įžemintų konstrukcijų;
- 3.2.5. būtina naudotis nurodyme ar pavedime nurodytomis darbų saugos priemonėmis;
- 3.2.6. įrankius ir darbo priemones naudoti tokius, kad jų darbinės dalies matmenys nebūtų didesni už srovinės dalies, ant kurios bus dirbama, plotį, kad būtų išvengta trumpo sujungimo tarp skirtingą potencialą turinčių dalių.
- 3.3. Prieš pradėdant dirbti arti įtampą turinčių srovinių dalių (antros kategorijos darbai), turi būti įvykdyti išvardyti reikalavimai: patikrinama, ar izoliaciniai skydai, širmos, gaubtai apsaugos dirbantįjį nuo šalia esančių, įtampą turinčių srovinių dalių.
- 3.4. Prieš atliekant darbus su atjungta įtampa (trečios kategorijos darbai), reikia:
- 3.4.1. išjungti įtampos šaltinį;
- 3.4.2. patikrinti, ar nėra įtampos;
- 3.4.3. atjungti įrenginį;
- 3.4.4. užrakinti komutacinio aparato valdymo elementus;
- 3.4.5. pakabinti plakatus, draudžiančius įjungti įtampą;
- 3.4.6. patikrinti įrenginio įžeminimą;
- 3.4.7. jei reikia, sutvarkyti darbo vietą;
- 3.4.8. apie numatomus darbus elektrikas privalo įspėti visų skyrių, siurblių, kuriose bus dirbama, darbuotojus, įspėjimas įrašomas į operatyvinį žurnalą.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.1. Dirbant elektros linijose ir tvarkant elektros įrenginius, būtina imtis tokių saugumo priemonių:

4.1.1. ruože, kuriame dirbama, turi būti išjungta įtampa, elektrikas turi patikrinti, ar tai teisingai padaryta. Negalima atjungti vien tik įjungimo aparatūros – pastotėje gali būti padaryta klaida;

4.1.2. prie atjungtų kirtiklių ir tirtukų pakabinami draudžiamieji užrašai: „NEJUNGTI! ĮRENGINIUOSE DIRBAMA“;

4.1.3. su įtampos indikatoriumi įsitikinama, ar nėra įtampos. Prieš tai įtampos indikatorius turi būti patikrintas prilietus prie įtampą turinčių dalių. Įtampą tikrinti su kontroline lempa draudžiama;

4.1.4. atjungtos elektros įrenginio srovinės dalys žeminamos patikrintais žemikliais arba specialiai tam skirtais stacionariniais įtaisais. Žeminimas atliekamas taip: pirmiausia nešiojamojo žemiklio antgalis prijungiamas prie „žemės“, paskui kitas galas, patikrinus įtampą, prijungiamas prie žeminimo įrenginio srovinių dalių;

4.1.5. po pietų pertraukos arba jei einama atsinešti įrankių ir t.t. – nors tai truktų ir labai trumpai – grįžus į darbo vietą, privalu patikrinti, ar nebuvo pažeistos apsaugos priemonės, ar neįjungta įtampa.

4.2. Būtinios saugos priemonės, įstatant ir išimant tirtukus:

4.2.1. išimti ir įstatyti tirtukus visų tipų saugikliuose galima tik tada, kai linijoje nėra įtampos;

4.2.2. dirbti tik viena ranka su dielektrinėmis pirštinėmis;

4.2.3. jeigu tirtukų sistema gali būti išjungta su kirtikliu, tai pirmiausia išjungiamas kirtiklis ir ant jo pakabinamas užrašas „NEJUNGTI! ĮRENGINIUOSE DIRBAMA“;

4.2.4. įstatant ir išnešant saugiklius, jei kontaktuose yra srovė, negalima kūnu liestis prie objekto metalinių dalių;

4.2.5. draudžiama naudoti savos gamybos saugiklių tirtukus;

4.2.6. elektros paskirstymo pultai, skydai turi būti užrakinti;

4.2.7. elektros paskirstymo skyduose, pultuose ir pan. esantys užrašai bei elektros paskirstymo schemose turi būti aiškūs ir tvarkingi.

4.3. Būtinios saugos priemonės, dirbant įrenginiuose su įtampa:

4.3.1. dirbti įrenginiuose su įtampa leidžiama tik išimtiniais atvejais, turint raštišką nurodymą. Darbą turi atlikti ne mažiau kaip du dirbantieji, iš kurių vienas ne žemesnės kaip vidurinės kvalifikacijos;

4.3.2. dirbti tik su dielektrinėmis pirštinėmis ir avalyne, su galvos apdangalu, stovint ant izoliuoto nuo žemės pagrindo (kilimėlio ir pan.). Draudžiama be dielektrinių pirštinių imti nuo žemės ar iš neizoliuotų nuo žemės darbuotojų rankų įrankius ir medžiagas;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.3.3. įrankius būtina naudoti tik su izoliuotomis rankenomis, išbandytus;
- 4.3.4. draudžiama kūnu liestis prie įrenginio, įžemintų metalinių dalių.
- 4.4. Būtinai darbų saugos reikalavimai, eksploatuojant elektrinius apšvietimo įrenginius:
- 4.4.1. patronas prie armatūros turi būti pritvirtinamas taip, kad įsukant ir išsukant lempas nesisuktų, o į korpusą įleidžiamas taip, kad įsukus lempą, prie jos cokolio prisiliesti būtų neįmanoma;
- 4.4.2. lempa nuo mechaninių pažeidimų apsaugoma tinkleliu, jis turi būti tvirtinamas prie armatūros dalių, turinčių izoliacinių medžiagų;
- 4.4.3. laidų įvadą į armatūros korpusą reikia įstatyti taip, kad laidai negalėtų deformuotis ar persisukti įvado vietoje;
- 4.4.4. metaliniai apsauginiai tinkeliai, reflektoriai, kabliukai ar šakutės pritvirtinami prie izoliuotų armatūros dalių;
- 4.4.5. draudžiama išsukti, įsukti ar keisti elektros lempą, neišjungus įtampos;
- 4.4.6. rekonstruojant ar įrengiant naują elektros apšvietimą, būtina patikrinti, ar šviečiantieji įrenginiai atitinka projektą ir technines charakteristikas, ar jie teisingai sumontuoti;
- 4.4.7. draudžiama naudoti elektros lempas, kurių galingumas neatitinka šviestuvo tipo, nešiojamąsias lempas, kai jų įtampa aukštesnė kaip 42 V;
- 4.4.8. šviestuvai su metaliniu korpusu turi būti įžeminti;
- 4.4.9. atsižvelgiant į gamybos rūšį, šviestuvų stiklai turi būti valomi 2-4 kartus per metus;
- 4.4.10. šviestuvams, kabantiems ne aukščiau kaip 5 m aukštyje, prižiūrėti leidžiama naudoti kopėčias, tokiu atveju privalo dirbti ne mažiau kaip du elektrikai.
- 4.5. Būtinios saugos priemonės, atliekant aukštybinius darbus:
- 4.5.1. dirbti ant kopėčių leidžiama tik tose patalpose, kurių aukštis ne didesnis kaip 4-5 m. aukštesnėse patalpose leidžiama dirbti tik ant pastolių;
- 4.5.2. kopėčios turi atitikti šiuos reikalavimus:
- 4.5.2.1. viršutinėje dalyje, kad nenuvirstų, turi turėti kablius;
- 4.5.2.2. medinių kopėčių pakopos turi būti įstatytos į laiptų sijose išpjautus lizdus, intervalas tarp pakopų – 15-25 cm;
- 4.5.2.3. kopėčios turi turėti inventorinį numerį ir būti išbandytos (medinės kas 6 mėnesiai, metalinės kas 12 mėnesių);
- 4.5.3. dirbant su kopėčiomis, laikytis tokių reikalavimų:
- 4.5.3.1. atliekant darbus daugiau kaip 1 metro aukštyje, būtina prisitvirtinti saugos diržus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.5.3.2. draudžiama dirbti stovint ant pakopos, kuri yra aukščiau kaip 1 m nuo kilnojamųjų kopėčių viršūnės;
- 4.5.3.3. draudžiama pastatyti kopėčias didesniu kaip 75° kampu, nepritvirtinus jų viršutinės dalies;
- 4.5.3.4. draudžiama stovėti ant kopėčių dviem žmonėms;
- 4.5.3.5. draudžiama dirbti ant pristatomųjų kopėčių su kilnojamaisiais elektros įrankiais, atlikti suvirinimo darbus;
- 4.5.4. dirbant aukščiau kaip 1 m nuo žemės ar perdenginio paviršiaus, būtina darbo aikštelę aptverti pagal darbų saugos norminių aktų reikalavimus. Jeigu aptverti negalima ar netikslinga, ar dirbant ant įrenginių, reikia prisitvirtinti apsauginio diržo stropu (prisitvirtinti leidžiama ir prie laido, kurio skerspjūvis ne mažesnis kaip 240 mm²);
- 4.5.5. dirbant ant konstrukcijų, po kuriomis yra įtampą turinčios srovinės dalys, remonto įtaisai ir įrankiai turi būti pririšti, kad nenukristų, medžiagos, įrankiai ir detalės į viršų paduodami lanksčia izoliacinės medžiagos virve;
- 4.5.6. kai vėjo greitis 15 m/s ar didesnis, darbus ant kopėčių ir pastolių reikia nutraukti;
- 4.6. Dirbti šuliniuose, kolektoriuose ir tuneliuose galima tik pagal paskyrą – leidimą. Dirbti šulinyje skiriami mažiausiai trys žmonės: vienas jų – ne mažesnės kaip pradinės kvalifikacijos, dirba šulinyje, o antras ir trečias, būdami išorėje, prižiūri ir prireikus suteikia pagalbą. Pasišalinti nuo šulinio išorėje esantiems asmenims draudžiama. Dirbantįjį šulinyje privalo stebėti darbų vykdytojas. Lipti į šulinį galima tik užsisėgus saugos diržus su prisegtu apsaugos lynu. Apsaugos diržas turi būti su petnešomis ir žiedu petnešų susikirtimo vietoje, ant nugaros apsaugos lynui tvirtinti. Apsaugos lynas turi būti trimis metrais ilgesnis nei jo reikia pasiekti darbo vietą (nuo landos viršaus). Antrą lyno galą turi laikyti vienas iš žemės paviršiuje esančių darbuotojų. Atidengtą laidą reikia aptverti, paženklinti įspėjamaisiais ženklais. Darbų zona aptveriamą 5 m atstumu nuo šulinio landos. Žiemą aplink landą 0,5 m atstumu nuvalomas sniegas.
- 4.7. Šulinys atidengiamas su įrankiais, nesukeliančiais kibirkščių, stengiantis išvengti dangčio smūgių į landos žiedą.
- 4.8. Prieš šulinių, kolektorių ir tunelių, kuriuose nėra pritekamosios ventiliacijos, apžiūrą arba darbus juose būtina patikrinti, ar ten nėra degių, žmogui kenksmingų dujų. Tikrinti turi asmenys, mokantys naudotis tam tikrais prietaisais. Tikrinti dujų buvimą su atvira ugnimi draudžiama.
- 4.9. Darbų saugos reikalavimai, eksploatuojant elektros variklius:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.9.1. jei dirbant tenka leisti variklio srovines dalis ir jo varomo mechanizmo besisukančias dalis, variklis turi būti atjungtas nuo įtampos šaltinio;
- 4.9.2. jei dirbant nereikia leisti elektros srovių, jo varomo mechanizmo besisukančių dalių, galima dirbti ir varikliui veikiant;
- 4.9.3. dirbant prie variklio, įžemiklis uždedamas bet kurioje kabelio, jungiančio variklį su įtampos šaltiniu, vietoje. Jei dirbama prie mechanizmo ir dirbant nereikia leisti besisukančių dalių arba yra išardyta sujungimo mova, įžeminti elektros variklio maitinimo kabelį nebūtina;
- 4.9.4. kabelio galai, atjungti nuo elektros variklio, turi būti užtrumpinti ir įžeminti arba užtrumpinti ir izoliuoti;
- 4.9.5. prieš pradėdant dirbti prie siurblių, dūmsiurblių, ventiliatorių, elektros variklių, jei juos gali pasukti prie variklių prijungti mechanizmai, būtina imtis priemonių, leidžiančių pasukti elektros variklio judančias dalis;
- 4.9.6. jei šalia remontuojamo variklio yra įrenginiai su tokiais pat arba panašiais varikliais, būtina pakabinti užrašą: „STOK! ĮTAMPA“;
- 4.9.7. kai veikia variklis, draudžiama nuimti besisukančių jo dalių aptvarus;
- 4.9.8. draudžiama įjungti įtampą, jeigu neuždengta elektros variklio išvadų dėžutė.
- 4.10. Būtinios saugos priemonės, dirbant su rankinėmis elektros mašinomis, įrankiais ir kilnojamaiais šviestuvais:
- 4.10.1. dirbti su I ir 0I klasės rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais pavojingose patalpose bei lauke galima tik turint ne mažesnę kaip pradinę kvalifikaciją;
- 4.10.2. įjungti šiuos įrankius skiriamuosius transformatorius, dažnio keitiklius ir pan. leidžiama tik turint ne žemesnę kaip vidurinę kvalifikaciją;
- 4.10.3. pavojingose patalpose galima dirbti su I, II, III arba su 0 ir 0I klasės rankinėmis elektros mašinomis bei įrankiais, bet būtinai naudojant individualias darbų saugos priemones arba įjungus elektrinius įrankius per skiriamuosius transformatorius ir pan.;
- 4.10.4. įnešti į metalinių talpyklų, rezervuarų ar labai pavojingų patalpų vidų skiriamuosius transformatorius, dažnio keitiklius ir pan. draudžiama;
- 4.10.5. labai pavojingose patalpose galima dirbti su I, II, III klasės rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais, bet būtinai naudojant individualiąsias saugos priemones arba įjungus šiuos įrankius per skiriamuosius transformatorius ar pan.;
- 4.10.6. prijungti prie skiriamojo transformatoriaus, dažnio keitiklio ir pan. galima tik vieną elektros įrankį;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.10.7. jeigu dirbant dingo įtampa, taip pat pertraukų metu, būtina elektros įrangą atjungti nuo elektros tinklo.

4.11. Dirbant su rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais, draudžiama:

4.11.1. atlikti bet kokių rankinių elektros mašinų, įrankių bei jų elektros laidų remontą;

4.11.2. laikyti rankose jų elektros laidus ir kabelius, naudotis jais nešant įrankius, juos taisyti;

4.11.3. leisti pjovimo, judančius įrankius, valyti drožles jiems nesustojus;

4.11.4. palikti juos įjungtus į tinklą;

4.11.5. dirbti ant pristatomų kopėčių.

4.12. Pavojingose ir labai pavojingose patalpose galima naudotis ne aukštesnės kaip 12 V įtampos kilnojamaiais šviestuvais. Šviestuvai turi turėti apsauginius tinklelius ir kabliukus. Kilnojamojo šviestuvo elektros energijos šaltiniu leidžiama naudoti transformatorius, generatorius, keitiklius ir akumuliatorius. Tam naudoti automobilių transformatorius draudžiama.

4.13. Matavimo prietaisų, matavimo transformatorių, relinės apsaugos, automatikos ir ryšių įrenginių eksploatavimo ir remonto darbus turi vykdyti specialiai apmokyti darbuotojai:

4.13.1. matuojant neįžemintų įrenginių srovinių dalių, kabelių gyslų izoliacijos varžą megometru, sujungimo laidus reikia jungti naudojantis izoliuojančiomis lazdomis. Be to, aukštesnės kaip 1000 V įtampos elektros įrenginiuose reikia naudotis dielektrinėmis pirštinėmis. Matuojant neįžemintų įrenginių srovinių dalių, kabelių gyslų izoliacijos varžą megometru, sujungimo laidus jungti prieš tai juos iškrovus;

4.13.2. dirbant su megometru, leisti srovės dalis, prie kurių jis prijungtas, draudžiama. Baigus darbą, būtina pašalinti liekamąją krūvį trumpam laikui, tikrinamą įrenginį įžeminus;

4.13.3. matuoti izoliacijos varžą megometru gali vienas vidurinės kvalifikacijos asmuo. Įrenginių, nuo kurių atjungtos šynos arba kabelis, izoliacijos varžą matuoti galima pagal pavedimą.

4.13.4. Draudžiama užleisti savo darbo vietą pašaliniams asmenims.

4.13.5. Laikinais pasitraukti iš darbo vietos galima tik gavus įmonės tiesioginio vadovo leidimą.

4.13.6. Nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, ūmius sveikatos sutrikimus, apie pastebėtus gedimus, ar kitokius pavojų keliančius veiksnius.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.1. Elektrikas, pastebėjęs, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsdamas turi imtis priemonių pavojų keliančioms kliūtims pašalinti, nutraukti darbus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviesti gydytoją, išsaugoti nepakeistą darbo vietą, jeigu tai negresia dirbančiųjų ar aplinkinių žmonių gyvybei ir sveikatai, apie įvykį pranešti tiesioginiam darbų vadovui.

5.3. Kilus gaisrui, reikia iškviesti ugniagesius telefonu 112, išjungti visus įrenginius, išjungti elektros įtampą iš įvadinio skydo ar spintos, išjungti ventiliacijos sistemą, uždaryti ištraukiamosios ventiliacijos sklendes ventiliacijos kolektoriuose, turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, nedelsiant informuoti įmonės tiesioginį vadovą.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą, elektrikas privalo:

6.1.1. susirinkti (ypač kai buvo dirbama elektros linijoje ar įrenginyje) įrankius, prietaisus, detales ir padėti į jiems skirtą vietą, pašalinti susikaupusias atliekas. Draudžiama palikti įrankius ar detales ant įrenginių paviršiaus arba jų viduje;

6.1.2. patikrinti, ar tvarkingos darbo metu naudotos apsaugos priemonės;

6.1.3. patikrinti, ar gerai įžeminti įrenginiai, kuriuose buvo dirbama;

6.1.4. įsitikinti, kad tuose ruožuose, kur buvo išjungta įtampa, nėra žmonių (pasinaudoję išjungimu, darbus galėjo pradėti kiti asmenys);

6.1.5. nuimant trumpiklius ir įžemiklius, pirmiausia juos atjungti nuo linijos, o paskui – nuo „žemės“;

6.1.6. patikrinti, ar nepalikta įjungtų elektros prietaisų;

6.1.7. įsitikinti, kad srovės įjungimas niekam nekelia pavojaus, tik tada nuimti draudžiančiuosius užrašus ir įjungti srovę;

6.1.8. uždaryti elektros paskirstymo spintų dėžes, atviros elektros laidų dalys turi būti su saugos gaubtais, skydeliais ir pan.;

6.1.9. patikrinti, ar darbo vietoje nėra veiksmų, galinčių sukelti gaisrą;

6.1.10. padėti į nustatytą vietą darbų saugos priemones ir darbo drabužius;

6.1.11. rankas ir veidą nusiplauti šiltu vandeniu su muilu, jei yra galimybė, nusiprausti po dušu.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 12
	ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

6.2. Jeigu darbai buvo atliekami pagal nurodymą, darbo vieta sutvarkoma nurodyme nustatyta tvarka.

6.3. Užpildyti operatyvinį žurnalą, nurodymą.

6.4. Apie pamainos metu pastebėtus trūkumus, darbų saugos pažeidimus, darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus pranešti tiesioginiam vadovui.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 24

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

I. BENDROJI DALIS

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** statybos darbus dirbti gali asmuo:

- 1.2.1. ne jaunesnis kaip 18 metų;
- 1.2.2. turintis atitinkamą pasiruošimą ir apmokytas;
- 1.2.3. turintis atitinkamus kvalifikacinius pažymėjimus pavestiems darbams atlikti;
- 1.2.4. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;
- 1.2.5. susipažinęs su įrenginių eksploatavimo taisyklėmis;
- 1.2.6. išklauses (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.2.7. išklauses (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;
- 1.2.8. išklauses (pasirašytinai) įvadinę gaisrinės saugos ir gaisrinės saugos darbo vietoje instruktažus.
- 1.3. Darbuotojas privalo laikytis įmonės administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.
- 1.7. Darbuotojai privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.
- 1.8. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklausė instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.
- 1.9. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms asmeninėms apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.
- 1.10. Darbuotojui ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus ar naudoti narkotines bei toksines medžiagas – draudžiama.
- 1.11. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą ar apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu reikia iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Darbo vietą ir įrengimų būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokias, kokios buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminami aktu.
- 1.12. Gaisrinės saugos reikalavimai:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 1.12.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 1.12.2. rūkyti tik tam skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkoms dėti bei gaisro gesinimo priemonės;
- 1.12.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;
- 1.12.4. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui.
- 1.13. Eksploatuojant elektros įrenginius draudžiama:
 - 1.13.1. šildyti patalpas nestandartiniais (savos gamybos) elektros prietaisais;
 - 1.13.2. naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, atsišakojimo dėžutes, jungiklius bei kitus elektros aparatus;
 - 1.13.3. elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždengti degiomis medžiagomis;
 - 1.13.4. į kištukinius lizdus jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;
 - 1.13.5. vietoj elektros laidų ir kabelių naudoti radijo arba telefono ryšio laidus;
 - 1.13.6. naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui nepritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros;
 - 1.13.7. kabinti elektros šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;
 - 1.13.8. naudoti nekalibruotus ir savos gamybos apsaugos aparatus;
 - 1.13.9. naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusi izoliacine medžiaga;
 - 1.13.10. tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.
- 1.14. Asmens higienos reikalavimai:
 - 1.14.1. prieš darbą ir po pertraukų švariai nusiplauti rankas su muilu.
 - 1.14.2. Draudžiama:
 - 1.14.2.1. darbo vietoje laikyti ir valgyti maisto produktus;
 - 1.14.2.2. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas, apsirengus nešvariais darbo rūbais;
 - 1.14.2.3. kartu laikyti asmeninius ir darbo drabužius;
 - 1.14.2.4. darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 2.1.1. elektros srovės poveikis – paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;
- 2.1.2. netvarkingi keliai, grindys, laiptai ir kt. – galimos traumos;
- 2.1.3. netvarkingi įrenginiai, įrankiai;
- 2.1.4. krovinių kritimas iš aukščio – galimos traumos;
- 2.1.5. darbas aukštyje- nukritimo pavojus;
- 2.1.6. neteisingai sumontuoti, netvarkingi, neižeminti pastoliai – kritimo ir susižalojimo pavojus;
- 2.1.7. nepatikrintos, neišbandytos, nestabilios ir naudojamos ne pagal paskirtį paaugštinimo priemonės – galimos traumos;
- 2.1.8. kėlimo mechanizmai (kranai, keltuvai) ir kitos statybinės mašinos – galimos traumos;
- 2.1.9. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – kenkia akims, galimi regos sutrikimai;
- 2.1.10. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), alergiškai veikiančios organizmą – galimi uždegimai, alerginės ir profesinės ligos;
- 2.1.11. darbo vietos ir perėjimo kelių užtvėrimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais – galimos traumos;
- 2.1.12. veikiantis įrenginys, neuždengtos sukamosios dalys – galimos traumos;
- 2.1.13. betono bunkerų, dėžių, inventoriaus netvarkingumas;
- 2.1.14. nekokybiški klojinių elementai, klojinių aptvėrimai;
- 2.1.15. nepakankami šlaitų sutvirtinimai – jų lūžimo atveju galimos avarijos, traumos;
- 2.1.16. triukšmas, triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 85 dBA.
- 2.1.17. vibracija - veikia centrinę nervų sistemą;
- 2.1.18. neaptvertos ar neuždengtos angos – nukritimo pavojus;
- 2.1.19. fizinė perkrova (vienkartinė keliamo ar pernešamo krovinio masė: moterims – 10 kg, vyrams - 30 kg), krovinių keliant rankomis, gali kilti pavojus susižaloti, ypač nugarą, jei krovinyje yra:
- 2.1.19.1. pernelyg sunkus arba didelis;
- 2.1.19.2. griozdiškas arba nepatogus suimti (paimti);
- 2.1.19.3. nestabilus arba jo turinys sunkiai perkeliamas;
- 2.1.19.4. tokioje padėtyje, kad turi būti laikomas arba juo turi būti manipuluojama per atstumą nuo liemens, arba liemenį lenkiant arba sukant;
- 2.1.20. įrankių ir mechanizmų besisukančios ir judančios dalys - galimos traumos;
- 2.1.21. lekiančios skeveldros ir skiedros – galimi sužalojimai;
- 2.1.22. aštrios įrankių briaunos – galimi mechaniniai sužalojimai;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 2.1.23 įkaitę paviršiai – galimi įvairių laipsnių nudegimai;
- 2.1.24 aukšta arba žema temperatūra - varginančiai veikia organizmą;
- 2.1.25 judantis transportas;
- 2.1.26 nemokėjimas ir nenoras pasirinkti saugių darbo metodų- galimos sunkios traumos, sužeidimai;
- 2.1.27 saulės smūgis, žaibo smūgis, prisilietimo ir žingsnio įtampa;
- 2.1.28 dujų koncentracija, galinti sukelti sprogimą, nusideginimą ir personalo apsinuodijimą;
- 2.1.29 vandens patvankos pavojus, ypač vandens nutekėjimo tinkluose ir didelės apimties kolektoriuose;
- 2.1.30 grunto nuošliaužos pavojus, atliekant kasimo darbus;
- 2.1.31 transporto užvažiavimo ant žmonių pavojus;
- 2.1.32 nepalankios meteorologinės sąlygos.
- 2.2. ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** dirbantiems statybų objekte būtinos ir privalomos saugos priemonės:
- 2.2.1.medvilninis kostiumas;
- 2.2.2.galvos apdangalas;
- 2.2.3.apsauginis šalmas;
- 2.2.4.darbo pirštinės;
- 2.2.5.apsauginiai akiniai;
- 2.2.6.antivibracinės pirštinės;
- 2.2.7.prieštriukšminės ausinės;
- 2.2.8.įranga apsauganti nuo kritimo;
- 2.2.9.signalinė liemenė;
- 2.2.10. lietpaltis;
- 2.2.11. darbo avalynė;
- 2.2.12. respiratorius;
- 2.2.13. Papildomai žiemą: pašiltintas kostiumas, auliniai batai.
- 2.3. Įvertinęs visus rizikos faktorius, darbdavys turi teisę išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsauginių priemonių, negu numatyta darbdavio patvirtintame asmeninių apsauginių priemonių sąrašė.
- 2.4. Darbuotojai privalo:
- 2.4.1.Darbo metu dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis;
- 2.4.2.rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.4.3. laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

2.4.4. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Apsivilkti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo rūbus, užsisagstyti visas sagas, apsiauti darbo avalynę, plaukai neturi išlysti iš po galvos apdangalo. Draudžiama dirbti su suplyšusiais darbo drabužiais su nukarusiais laisvais galais. Patikrinti asmenines apsaugines priemones.

3.2. Prieš pradėdant darbą, apžiūrėti darbo vietą, išvalyti praėjimus, surinkti pašalinius daiktus, nuvalyti purvą, o žiemą – sniegą ir ledą. Žiemą slidžias vietas pabarstyti smėliu arba druska.

3.3. Dirbant dulkėtomis sąlygomis, naudoti atitinkamus respiratorius.

3.4. Patikrinti:

3.4.1. darbo vietos apšvietimą;

3.4.2. įrankių ir įrenginių tvarkingumą;

3.4.3. ar judėjimo keliai laisvi, neužkrauti ar darbo vieta tvarkinga;

3.4.4. darbo vietos stabilumą ir tvirtumą;

3.4.5. visų pastolių elementų saugumą prieš statant pastolius ar po jų išmontavimo;

3.4.6. apsauginių aptvarų būklę;

3.4.7. paaukštinimo priemonių (pastolių, klotinių, bokštelių lopšių, aikštelių) pritvirtinimus, užtikrinančius pastovumą, stabilumą, atskirų elementų tvirtinimo mazgus, darbo pakloto ir aptvėrimų pritvirtinimą.

3.5. Pagrindas (gruntas), ant kurio statomi pastoliai ar kitos paaukštinimo priemonės, turi būti išlygintos, sutankintos, su nuolydžiu vandens nubėgimui. Privalome patikrinti pastolių pagrindus po lietaus ir po atodrėkio.

3.6. Prieš panaudojant apsaugines priemones, apsaugančias nuo kritimo iš aukščio (aptvėrimus, apsauginius stogelius, panaudojant kaproninius tinklus, apsauginius įtaisus dėl apsauginio diržo tvirtinimo), dirbantieji statybų objekte patikrina jų tvarkingumą. Tvirtinti apsaugines priemones prie pastolių, perdangos, sienų, sutinkamai su eksploataavimo instrukcijos reikalavimais tiesioginio vadovo nurodytose vietose.

3.7. Darbuotojui draudžiama naudotis apsauginėmis priemonėmis ir įtaisais, jei jų elementai turi įtrūkimų, lūžius ir kitus defektus, dėl kurių galimas jų lūžimas eksploatacijos metu, o taip pat tvirtinti apsaugos priemones prie sienų, perdangos, pastolių elementų, būdais, nenumatytais

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

eksploatavimo instrukcijoje.

3.8. Atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neturi viršyti 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.

3.9. Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medinės kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

3.10. Ant pristatomų kopėčių draudžiama:

3.10.1. dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;

3.10.2. naudoti rankines elektros mašinas ar parakinį įrankį;

3.10.3. virinti dujomis ar elektra;

3.10.4. tempti laidus ar prilaikyti aukštyje sunkias detales.

3.11. Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios tikrinamos dokumentuose nurodyta tvarka.

3.12. Priemonės, skirtos darbo vietai paaukštinti, turi būti stabilios, turėti lygų darbo paviršių be didesnių kaip 5 mm plyšių. Jei jos aukštesnės kaip 1,3 m - privalo turėti aptvarus, apsaugančius darbuotojus ir daiktus nuo kritimo.

3.13. Jei darbai atliekami didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės paviršiaus, perdengimo arba darbo pakloto, kai pagrindinė priemonė, apsaugojanti nuo kritimo, yra saugos diržas, darbuotojas privalo turėti aukštalipio kvalifikaciją. Naujus darbuotojus, atliekančius aukštalipio darbus, vienerius metus turi prižiūrėti patyrę darbuotojai, paskirti darbdavio įsakymu ar kitu tvarkomuoju dokumentu.

3.14. Perkelti ar paduodant į darbo vietą plytas ar smulkius blokus kėlimo kranais, būtina naudoti padėklus, kontenerius ir krovinių kėlimo įrangą, neleidžiančią keliams kroviniams nukristi.

3.15. Mūrijant sienas, žemesnes kaip 0,7 m nuo perdangos paviršiaus, ir esant didesniam kaip 1,3 m aukščiui už sienos iki žemės (perdangos) paviršiaus, būtina naudoti kolektyvinės saugos priemonės (aptvarus, tinklus ar kitas priemonės).

3.16. Mūrijant aukštesnius kaip 7 m statinius, būtina naudoti įrengtas pagal pastato perimetrą kolektyvinės saugos priemonės darbuotojams nuo krentančių daiktų apsaugoti (stogelius, apsauginius tinklus).

3.17. Neįrengus kolektyvinių saugos priemonių, leidžiama mūryti ne aukštesnes kaip 7 m sienas, pagal statinio perimetrą paženklinus pavojingą zoną.

3.18. Angos sienose, prie kurių paklotos (perdengimas) yra tik iš vienos pusės ir atstumas nuo

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

pakloto iki angos apačios sienoje yra mažesnis negu 0,7 m, turi būti aptvertos arba uždengtos.

3.19. Draudžiama dirbti aukštyje atvirose vietose, kai vėjo greitis yra 15 m/s ir didesnis bei plikšalos, lijundros, perkūnijos, rūko ar blogo matomumo darbo vietose metu.

3.20. Darbuotojams leidžiama dengti stogą tik darbų vadovui patikrinus stogą laikančiąsias konstrukcijas ir aptvarus.

3.21. Atliekant darbus ant stogų, aukštesnių kaip 1,3 m arba kurių nuolydis didesnis kaip 20⁰, kad būtų išvengta darbuotojų arba darbo priemonių bei statybinių medžiagų kritimo, turi būti įrengtos kolektyvinės saugos priemonės, o darbuotojai aprūpinti reikiamomis apsauginėmis priemonėmis.

3.22. Kai stogo nuolydis didesnis kaip 20⁰ arba stogas ar kitas paviršius yra pagamintas iš trapios medžiagos, galinčios lūžti ar kitaip suirti ir darbuotojas gali nukristi, turi būti įrengiami ne siauresni kaip 0,3 m pritvirtinti trapai darbuotojui atsistoti.

3.23. Ant stogo sukrauti medžiagas galima tik statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte nurodytose vietose, imantis visų atsargumo priemonių, kad medžiagos nenukristų žemyn.

3.24. Įrankius ir medžiagas susidėti taip, kad būtų saugu dirbti, užtikrinti kad jie nenukristų.

3.25. Prieš pradėdant dirbti, darbuotojas privalo įsitikinti, kad pastoliai stabilūs, o jų elementai (statramsčiai, tvirtinimo mazgai, įžeminimas, aptvėrimai) tvarkingi.

3.26. Montuojant pastolius naudoti tik pastoliams tinkamas lentas, nenaudoti blogai sujungtų lentų, kurios galėtų susilpninti konstrukciją.

3.27. Nemėtyti pastolių elementų ir medžiagų į žemesnį aukštą ar ant žemės, ant saugos tinklų ar priedangų.

3.28. Prieš įjungiant elektros prietaisus, įrengimus į elektros tinklą, įsitikinti, kad įjungimo mygtukas (jungtukas) būtų neutralioje padėtyje.

3.29. Prieš naudojant apsaugines priemones, apsaugančias nuo kritimo iš aukščio (aptvėrimus, panaudojant kaproninius tinklus, apsauginius įtaisus dėl apsauginio diržo tvirtinimo), darbuotojas patikrina jų tvarkingumą. Tvirtinti apsaugines priemones prie pastolių, perdangos, sienų, sutinkamai su eksploataavimo instrukcijos reikalavimais statybų vadovo nurodytose vietose.

3.30. Prieš statybos darbų pradžią ir darbų eigoje statybvietėje turi būti nustatytos (nustatomos) pavojingos zonos, kuriose nuolat veikia arba gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai.

3.31. Pavojingos zonos, kuriose nuolat veikia pavojingi ir/arba kenksmingi veiksniai, turi būti aptvertos apsauginiais aptvarais, kad kliudytų darbuotojams, neturintiems teisės patekti į tokias zonas.

3.32. Darbuotojui draudžiama naudotis apsauginėmis priemonėmis ir įtaisais, jei jų elementai turi įtrūkimų, lūžių ir kitų defektų, dėl kurių galimas jų lūžimas eksploatacijos metu, o taip pat tvirtinti

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

apsaugos priemonės prie sienų, perdangos, pastolių elementų, būdais, nenumatytais eksploatavimo instrukcijoje.

3.33. Pavojingoms zonoms, su nuolat veikiančiais pavojingais ir/arba kenksmingais veiksniais, priskiriamos vietos:

3.33.1 prie elektros įrenginių įtampą turinčių neizoliuotų srovinių dalių;

3.33.2. neaptvertos esančios aukštyje, kai aukščio skirtumas 1,3 m ir didesnis;

3.33.3. kuriose pavojingų ir/arba kenksmingų medžiagų koncentracija darbo aplinkos ore gali viršyti ribines vertes.

3.34. Pavojingoms zonoms, kuriose gali veikti (atsirasti) pavojingi veiksniai, priskiriamos vietos:

3.34.1. esančios šalia statomų statinių ir montuojamų (demonuojamų) konstrukcijų ar įrenginių;

3.34.2. virš kurių atliekami konstrukcijų ar įrenginių montavimo (demonavimo) darbai;

3.34.3. virš kurių kroviniai keliami ir transportuojami kėlimo kranais;

3.34.4. kuriose juda mašinos ar jų dalys, darbo organai.

3.35. Pavojingos zonos, kuriose nuolat veikia pavojingi ir/arba kenksmingi veiksniai, turi būti aptvertos apsauginiais aptvarais, kad kliudytų darbuotojams, neturintiems teisės patekti į tokias zonas.

3.36. Darbų vykdymui pavojingose zonose, kuriose nuolat veikia ar gali veikti (atsirasti) rizikos

3.37. veiksniai, nepriklausantys nuo atliekamų darbų pobūdžio, turi būti išduota paskyra-leidimas.

3.38. Paskyra - leidimas išduodama darbų vykdymo laikotarpiui. Kai darbų vykdymo metu atsiranda paskyroje - leidime nenumatyti pavojingi ar kenksmingi veiksniai, darbus būtina nutraukti. Atnaujinti darbus galima tik gavus naują paskyrą - leidimą ir įgyvendinus joje numatytas priemones darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti.

3.39. Be paskyros – leidimo vaikščioti ir dirbti pavojingose zonose draudžiama.

3.40. Apie visus pastebėtus trūkumus ir gedimus informuoti tiesioginį vadovą ir nepradėti darbo iki trūkumai nebus pašalinti.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Gauti tiesioginio darbų vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

4.2. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

4.3. Darbą pradėti tik esant tvarkingai įrangai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.4. Nuolat stebėti, kad įrengimai bei prietaisai būtų sandarūs ir tvarkingi.
- 4.5. Sekti įrenginių darbą.
- 4.6. Neatitraukti dėmesio nuo darbo ir neužsiminėti pašaliniais darbais.
- 4.7. Draudžiama dirbti, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.
- 4.8. Palaikyti darbo vietoje tvarkingą ir švarą. Draudžiama užkrauti praėjimus.
- 4.9. Draudžiama leisti į savo darbo vietą pašalinius asmenis arba kviesti į pagalbą žmones, kurie nesusiję su šiuo darbu.
- 4.10. Darbui reikalingas medžiagas, įrankius susidėti tvarkingai ir laikyti taip, kad nereikėtų daryti nereikalingų judesių.
- 4.11. Draudžiama laiptoti ant atsitiktinių daiktų - dėžių. Norint pasiekti aukštai sukrautus, darbui reikiamus daiktus, būtina naudoti patikrintas inventorines kopėčias.
- 4.12. Lengvai užsiliepsnojančius ir degius produktus laikyti ne arčiau kaip 1 m nuo šildymo prietaisų ir elektros įrenginių.
- 4.14. Darbo metu naudotis tik tvarkingais stalais su nugludintais kampais ir lygiu paviršiumi, be įplyšimų, išmušimų, gerai pritvirtintų prie pagrindo.
- 4.15. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda darbų vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
- 4.16. Prieš pradėdant klojinių ardymą būtina patikrinti konstrukcijos betono atsparumą, įsitikinti, ar nėra apkrovų, viršijančių leistinas, ar nėra defektų, kurie gali iššaukti konstrukcijų per dideles deformacijas ar griūtis, kai bus nuimti klojiniai.
- 4.17. Išardant klojinius, reikia imtis priemonių, kad netikėtai nenukristų klojinių elementai, nenugriūtų laikinieji statramsčiai. Išardytas medžiagas reikia nuleisti ant žemės, surūšiuoti, pašalinti kyšančias vinis ir sudėti į rietuves.
- 4.18. Perkeliant ar paduodant į darbo vietą plytas ar smulkius blokus kėlimo kranais, būtina naudoti padėklus, konteinerius ir krovinių kėlimo įrangą, neleidžiančią keliams kroviniams nukristi.
- 4.19. Mūrijant sienas, žemesnes kaip 0,7 m nuo perdangos paviršiaus, ir esant didesniai kaip 1,3 m aukščiui už sienos iki žemės (perdangos) paviršiaus, būtina naudoti kolektyvines saugos priemones (aptvarus, tinklus ar kitas priemones).
- 4.20. Statant aukštesnius kaip 7 m statinius, būtina naudoti įrengtas pagal pastato perimetrą kolektyvines saugos priemones darbuotojams nuo krentančių daiktų apsaugoti (stogelius, apsauginius tinklus).

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.21. Neįrengus kolektyvinių saugos priemonių, leidžiama mūryti ne aukštesnes kaip 7 m sienas, pagal statinio perimetrą paženklinus pavojingą zoną.
- 4.22. Plataus profilio statybininkui draudžiama pereiti nuo vienos konstrukcijos ant kitos be tam skirtų kopėčių, perėjimo tiltelių ar lipynių su aptvarais.
- 4.23. Draudžiama darbuotojui vaikščioti konstrukcijomis ir jų elementais (santvaromis, rygeliais ir kt.), ant kurių nėra galimybės įrengti reikiamo pločio perėjimo su aptvarais, be specialių apsauginių įtaisų.
- 4.24. Po pakeltais montuojamų konstrukcijų elementais ar įrenginiais darbuotojams būti draudžiama.
- 4.25. Pastačius (sumontavus) į projektinę padėtį konstrukcijas ar jų elementus, jas būtina patikimai įtvirtinti.
- 4.26. Atkabinti kėlimo priemonėmis pakeltas konstrukcijas ir įrenginius leidžiama tik juos patikimai įtvirtinus.
- 4.27. Pertraukų darbe metu palikti pakeltus kabančius ant kranų kablių kroviniai draudžiama.
- 4.28. Betontiekio sekcijų žarnoms sujungti reikia naudoti tik inventorines junges.
- 4.29. Tiekiant betoną siurbliais, aplink betono siurblių reikia palikti 1 m praėjimus. Prie išeinamosios betontiekio angos reikia įrengti apsauginį stogelį.
- 4.30. Šalinti kamščius, remontuoti, ardyti betontiekius galima tik kritus slėgiui iki atmosferinio lygio ir atjungus elektros įtampą.
- 4.31. Atvežant betono mišinį karučiais, ant žemės ar kito pagrindo turi būti nutiesiami nesiauresni kaip 0,6 m ištisiniai takeliai. Jeigu takeliai įrengiami aukščiau, jų plotis turi būti ne mažesnis kaip 1,2 m. Įrengiant takelius virš 1,3 m aukščio, būtina juos aptverti iš abiejų pusių apsauginiais aptvarais.
- 4.32. Kai betonuojamos konstrukcijos nuolydis didesnis kaip 20°, reikia dirbti prisirišus apsauginį diržą, kurio pritvirtinimo vietą nurodo statybų vadovas (jam nesant – darbų vykdytojas).
- 4.33. Betonui nuleisti į konstrukcijas, esančias žemiau kaip 1,5 m, turi būti įrengiami lataakai.
- 4.34. Angas perdenginyje iki jų užmonolitavimo būtina patikimai uždengti arba aptverti.
- 4.35. Betonuoti atskirai stovinčius pamatus, sienas, pertvaras reikia nuo įrengtų aikštelių, turinčių užlipimus, aptvėrimus.
- 4.36. Kertant betono užplaukas, darbuotojas turi dėvėti apsauginius akinius.
- 4.37. Dirbantiems statybų objekte draudžiama:
- 4.37.1. priimant betoną stovėti ant klojinių sienučių;
- 4.37.2. atlikti betonavimo darbus nuo išorinių pastolių arba aukštumoje, 4.37.3. esant vėjo greičiui 15 m/s ir daugiau, esant plikšalai, griaušiniui, rūkui;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.37.3. dėti ant pastolių ir darbinių grindų išardytus klojinių elementus ar po jų išardymo susidariusias medžiagas, o taip pat visa tai mesti žemyn nuo statinių ar pastolių;

4.37.4. leistis į daubas, tranšėjas šlaitų sutvirtinimo strypais.

4.38. Tankinant betono mišinį elektriniais vibroplūktuvais, reikia laikytis šių reikalavimų:

4.38.1. nevilkti vibroplūktuvo už guminio laido arba kabelio;

4.38.2. sekti, kad jų rankenos būtų su amortizatoriais, korpusai įžeminti ir tvarkinga kabelių izoliacija;

4.38.3. stebėti, kad laistant betoną vanduo nepatektų ant vibroplūktuvo variklio;

4.38.4. dirbant vibroplūktuvu, kas 30 - 38 min. jis turi būti išjungtas ataušinimui;

4.38.5. draudžiama dirbti nuo pristatomų kopėčių.

4.39. Dirbant su kilnojamais vibruojančiais įrankiais, įrenginiais būtina dėvėti apsaugančias nuo vibracijos pirštines ir avalynę, darbo metu kas 50 min. daryti 5-10 min. pertraukas, kurių metu pasivaikščioti, pamankštinti rankas ir kojas.

4.40. Statybines mašinas ir transporto priemones leidžiama pastatyti, jomis dirbti arba važiuoti šalia iškasų (duobių, tranšėjų, griovių ir kt.) su nesutvirtintais šlaitais tokiu atstumu, koks nurodytas statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte.

4.41. Dirbti iškasose su įmirkusiais šlaitais ar gilesnėse kaip 1,3 m leidžiama tik tiesioginiam vadovui apžiūrėjus grunto šlaitus ir, jei reikia, panaudojus tinkamas saugos priemones. Draudžiama lipti ir dirbti iškasose, iš kurių nepašalintas vanduo.

4.42. Kėlimo mechanizmai ir kėlimo priemonės, įskaitant pagrindines sudedamąsias dalis, tvirtinimus, įtvirtinimus ir atramas, privalo būti reikiamai suprojektuoti, pagaminti ir pakankamai tvirti, teisingai sumontuoti ir teisingai naudojami, tinkami naudoti, teisės aktų nustatyta tvarka tikrinami, reguliariai bandomi, prižiūrimi ir kontroliuojami bei aptarnaujami kvalifikuotų (atitinkamai apmokytų) darbuotojų.

4.43. Ant kėlimo mechanizmų ir priemonių privalo būti aiškiai matomoje vietoje nurodytas didžiausias leistinas apkrovos dydis – keliamoji galia. Kėlimo mechanizmai ir priemonės privalo būti naudojami tik pagal paskirtį.

4.44. Pastolių, klotinių aukštalipio darbams vykdyti įrengimas ir eksploatacija

4.45. Pakeliamieji pakabinamieji pastoliai ir lopšiai turi būti išbandomi statiškai ir dinamiškai. Statinė bandomoji apkrova turi viršyti skaičiuojamąją:

4.45.1. pakabinamiems pastoliams -25%;

4.45.2. pakeliamiesiems- 50%;

4.45.3. lopšiams- 50%.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.46. Visi pagrindiniai pastolių elementai turi būti apskaičiuoti stiprumo, o pastoliai visumoje - stabilumui. Pastolių skaičiavimo pagrindu reikia imti tolygiai paskirstytą apkrovą: mūrijimo darbams – 250 kg/m² ir tinkavimo darbams - 200 kg/m², be to, visus horizontalius elementus reikia patikrinti 130 kg sutelktu krūviu. Dinaminis bandymas atliekamas pakeliamuosius, pakabinamuosius pastolius ir lopšius perkrovus 10% skaičiuojamosios apkrovos ir pakeliant bei nuleidžiant pastolius visu pastato aukščiu.

4.47. Apkrovos ant pastolių, klotinių ir krovinių priėmimo aikštelių paklotų neturi būti didesnė už nurodytus projekte (pase) leistinus dydžius.

4.48. Mašinos medžiagoms kelti, aikštelės kroviniams priimti ir kt. neturi papildomai apkrauti pastolių, kad pastarieji nebūtų perkrauti.

4.49. Darbų atlikimui aukščiau kaip 1,3 m. nuo žemės arba perdangos paviršiaus, darbininkas privalo naudoti specialiai tam skirtus klotinius arba pastolius su apsauginiais aptvėrimais. Draudžiama vykdyti darbus nuo neinventorinių, netipinių paaukštinimų.

4.50. Inventoriniams pastoliams, klotiniams ir lopšiams turi būti juos pagaminusios įmonės pasas.

4.51. Angos sienose (jei denginys yra tik iš vienos pusės) turi būti uždengtos išsisiniu paklotu arba aptvertos apsauginiu aptvėrimu iki angos apačios ne mažiau kaip 0,7 m.

4.52. Angos perdangose, prie kurių galimas žmonių priėjimas, turi būti uždengtos išsisiniu paklotu arba aptvertos apsauginiu aptvėrimu.

4.53. Praėjimui į darbo vietas aukštumoje ir iškasose, naudoti inventorines kopėčias arba lipynes su porankiais, pritvirtintas viršutiniais galais prie pastolių skersinių. Kopėčių nuolydis neturi būti didesnis kaip 60°.

4.54. Draudžiama vykdyti aukštuminius darbus nuo lauko pastolių arba atvirose vietose, aukštyje, jeigu vėjo greitis didesnis kaip 15 m/s ir perkūnijos metu.

4.55. Įsitikinti, kad pastoliai visame aukštyje būtų pritvirtinti prie tvirtų pastato ar statinio dalių. Jei pastolių pritvirtinti prie pastato nėra galimybės, jų pastovumas turi būti užtikrintas kitais būdais. Tvirtinimo vietos ir būdai turi būti nurodyti projekte. Negalima tvirtinti pastolių prie nepatikimų vietų (karnizų, balkonų, silpnai pritvirtintų montavimo kilpų ir pan.).

4.56. Nuolat sekti, kad paaukštinimo priemonių darbo paklotas ir aptvėrimai būtų tvarkingi ir patikimai pritvirtinti. Darbo paklotas turi būti lygus, horizontalus, be angų, vykdant suvirinimo, pjaustymo darbus, paklotas turi būti nedegus (skarda, asbesto plokštė ir pan.). Kai pastolių paklotas išdėstytas aukštyje 1,3 m ir daugiau, turi būti įrengtas 1 m aukščio aptvėrimas, kuris turi susidaryti iš porankio, tarpinio horizontalaus elemento viduryje ir bortelio ne mažiau 15 cm aukščio.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.57. Paaukštinimo priemonės statyti ant tvirto pagrindo. Grunto paviršius, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, nuvestas vanduo. Skersai pastolių po atramom būtina padėti lentą ne mažiau 50 mm storio. Negalima po paaukštinimo priemonių atramom dėti plytų, akmenų, lentų atraižų ir pan. Metaliniai pastoliai turi būti įžeminti. Privalote patikrinti pastolių pagrindus po lietaus ir po atodrėkio.

4.58. Praėjimo vietose po pastoliais įrengti apsauginį stogelį. Stogelis turi išsikišti už pastolių ne mažiau 1,5 m ir sudaryti 20 laipsnių kampą su horizontu. Praėjimai ant pastolių turi būti ne žemesni kaip 1,8 m.

4.59. Dedant paklotų elementus (skydus, lentas) ant atramų (ilginių, pirštų), reikia tikrinti ar tie elementai stipriai pritvirtinti.

4.60. Paduodant plytas tiesiog į darbo vietą, klotinių plotį leidžiama sumažinti iki 1,5 m.

4.61. Izoliuojant technologinius vamzdynus, ištisinio pakloto plotis nuo jo aptvaro iki vamzdyno šono turi būti ne mažesnis kaip 1m, kai paklotas vamzdyno ašies atžvilgiu simetriškas ir 1,5 m, kai paklotas nesimetriškas.

4.62. Ramstiniuose ir pakabinamuose pastoliuose, jeigu jie aukštesni kaip 6 m, turi būti įrengti ne mažiau kaip 2 paklotai: darbo (viršutinis ir apsauginis). Jeigu vienu metu darbai vykdomi stovint ant dviejų paklotų esančių įvairiuose aukštuose, tai paklotų turi būti ne mažiau kaip trys. Dirbti keliuose aukštuose, vienoje vertikalėje be tarpinių apsauginių paklotų tarp aukštų, draudžiama.

4.63. Tarpas tarp statomo pastato sienos ir įrengtų ties juo pastolių (klotinių) darbo pakloto neturi būti didesnis kaip 50 mm - mūrijimo darbams, 150 mm - apdailos darbams, pastaruoju atveju tarpus reikia uždengti.

4.64. Draudžiama darbininkams užlipti ir nultipti pastolių statramsčiais.

4.65. Pastolių pakloto anga, pro kurią užlipama kopėčiomis, turi būti iš trijų pusių aptverta.

4.66. Pastolius turi remontuoti ir išmontuoti darbininkai, turintys teisę dirbti aukštalių darbus, jie turi būti aprūpinti apsauginiais diržais, kurie pririšami prie stiprių statomo pastato elementų ir konstrukcijų.

4.67. Pastolių elementai, esantys prie pravažiavimų ir krovinių kėlimo vietose turi būti apsaugoti nuo galimų smūgių ir poslinkių.

4.68. Jei medžiagos išvežiojamos karučiais, ant pastolių paklotų reikia įrengti lentų takus. Takų sudūrimai neturi sutapti su pakloto skydų skersinėmis sandūromis.

4.69. Statyti darbo paklotus ant atsitiktinių skersinių atramų draudžiama.

4.70. Statyti inventorinius pastolius vieną ant kito leidžiama pagal paso duomenis po to, kai yra patikrintas pastolių stiprumas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	15 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.71. Aukštesni kaip 2,5 m pastoliai turi būti tvirtinami prie sienos.
- 4.72. Iki 4 m aukščio pastolius (klotinius) leidžiama naudoti tik tada, kai juos priima darbų vadovas, o aukštesnius kaip 4 m - kai juos techniškai patikrina paskirta komisija. Ant pastolių (klotinių) reikia iškabinti plakatus šiems pastoliams, leistinų apkrovų dydžius ir jų išdėstymo schemas.
- 4.73. Norint apsaugoti pastolius nuo krovinių, pakabintų ant bokštinio arba strėlinio krano kablo draudžiama arti pastolių tuo pačiu metu kelti krovinius ar suklikti krano strėles.
- 4.74. Krovinyje ant pakloto turi būti nuleidžiamas mažiausiu greičiu lygiai, be smūgių.
- 4.75. Nuo pastolių lipynių ir paklotų nuolat, taip pat baigus darbus, reikia nuvalyti statybinį laužą, sniegą ir ledą, jei reikia pabarstyti smėliu.
- 4.76. Praėjimai prie pastolių (klotinių) laiptų bei lipynių turi būti neužgriozdinti.
- 4.77. Pastoliai ardomi vadovaujant darbų vadovui.
- 4.78. Prieš pradėdant ardyti pastolius, darbų vadovas turi apžiūrėti ardymui numatytas konstrukcijas, supažindinti su galimais pavojais ir nurodyti ardymo eilės tvarką, būdą bei apsaugos priemones.
- 4.79. Įeiti nedalyvaujantiems darbe žmonėms į tą zoną, kurioje statomi ar ardomi pastoliai draudžiama.
- 4.80. Prieš nuimant nuo pastolių paklotus ir arba perkelti juos į kitą aukštą, nuo jų turi būti nuimtos visos medžiagos, tara, laužas. Jei pastoliai pergabenami, žmonėms būti po paklotu draudžiama.
- 4.81. Ardomų pastolių elementus reikia nuleisti kranais arba kitais krovinių kėlimo įtaisais (skriduliais ir kt.), draudžiama mėtyti žemyn atskirus pastolių elementus.
- 4.82. Ardant pastolius, visos pirmojo aukšto durų angos ir visų aukštų įėjimai į balkonus (ardomos pastolių dalies ribose), turi būti uždarytos.

Pamatiniai pastoliai

- 4.83. Vamzdinius stovus reikia statyti ant papėdžių pritvirtintų prie atraminių padėklų.
- 4.84. Paaukštinant pastolius, tarpas tarp vamzdžio sienelių ir vamzdinio stovo neturi būti didesnis kaip 3m.
- 4.85. Vamzdinius arba rėminius pastolius, skirtus mūrijimo darbams, prie mūrijamų sienų reikia tvirtinti inkarais, mūrijimo metu įmūrytais į sieną, apdailos darbams naudojamus pastolius, prie pastatų reikia tvirtinti inventoriniais metaliniais kamščiais, o jei jų nėra - leidžiama naudoti sauso medžio kamienus.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	16 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.86. Jeigu pastolių stovų tvirtinimo vietos sutampa su sienų angomis, pastolius reikia tvirtinti iš pastato vidinės pusės per angas, panaudojant uždedamus įtaisus.

4.87. Elektros laidai, esantys arčiau kaip 5 metrai nuo metalinių pastolių, turi būti nuimti (kol tie pastoliai statomi arba ardomi), atjungti arba patalpinti į medines dėžes, o kitų laidų sistemos įvilkos į gumines žarnas.

Pakabinamieji pastoliai

4.88. Lopšius pakelti ir nuleisti gervėmis reikia naudojantis plieniniais lynais. Plieninių lynų, laikančių pakeliamuosius pastolius ir lopšius, skersmenys turi būti patikrinti skaičiavimu, imant ne mažiau kaip 9 kartus atsparumo didesnę atsargą.

4.89. Pakabinamuosius pastolius galima leisti naudoti tik išbandytus statine apkrova, 25% didesne už apskaičiuotąją, o pakeliamuosius pastolius ir lopšius - 50% didesne už apskaičiuotąją ir dinaminiais bandymais su apkrova 10% didesne už apskaičiuotąją. Apie bandymų rezultatus turi būti surašytas aktas.

4.90. Pakabinamųjų montavimo pastolių kabliai, pavalkėliai ir pirštai prie montuojamųjų konstrukcijų elementų turi būti pritvirtinti prieš pakeliant tuos elementus.

4.91. Kloti paklotą ant pakabinamųjų montavimo pastolių ir naudotis pastoliais leidžiama tik pritvirtinus elementus, prie kurių kabinami šie pastoliai. Pakabinamųjų pastolių angos medžiagoms priimti turi būti aptvertos.

4.92. Kabliai pastoliams pakabinti turi būti išbandyti statine apkrova, du kartus didesne už darbinę apkrovą, be to kabliai su apkrova turi išbūti ne mažiau 15 min. Bandymo rezultatai įforminami aktu.

4.93. Pakabinamųjų ir pakeliamųjų pastolių paklotai turi būti aptverti ne žemesniais kaip 1 m turėklais arba metaliniu tinklu. Lopšių paklotai turi būti aptverti iš visų pusių.

4.94. Pakeliamųjų pastolių skydų, bortinių lentų ir porankių durų konstrukcija turi būti tokia, kad keliant arba nuleidžiant pastolius, šie elementai galėtų šiek tiek pasislinkti, tačiau neišsprūstų nuo atramų.

4.95. Susisiekimui tarp pakabinamųjų pastolių aukštų turi būti kopėčios su gerai prikabintais viršutiniais galais.

4.96. Kad pakabinamieji pastoliai neišsisiūbuotų, jie turi būti pritvirtinti prie pastovių pastatų dalių.

4.97. Pakabinamuosius ir pakeliamuosius pastolius reikia pakabinti ir palaikyti specialiais įtaisais, nurodytais darbų vykdymo projekte. Konsolės, prie kurių kabinami lopšiai, turi remtis į sienas per padėklus. Atremti į karnizus draudžiama.

4.98. Praėjimai po pakabinamaisiais ir pakeliamaisiais pastoliais bei lopšiais turi būti uždaryti arba apsaugoti stogeliais ir sužymėti saugumo ženklais.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	17 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.99. Draudžiama tarpusavyje sujungti gretimas pakeliamųjų pastolių ir lopšių sekcijas, įrengiant pereinamuosius paklotus (lipynes). Keliant ir nuleidžiant lopšius, lynai turi judėti laisvai. Lynai neturi trintis į kyšančias konstrukcijas.

4.100. Lopšiai, kuriais nedarbama, turi būti nuleisti ant žemės.

4.101. Ant žemės pastatytos gervės lopšiams pakelti ir nuleisti turi būti apkrautos balastu, kurio svoris turi būti ne mažiau dvigubai didesnis už darbinę apkrovą. Kad balastas nenuslystų, jis turi būti gerai pritvirtintas prie gervės rėmo. Pašaliniais asmenims prieiti prie gervės rėmo draudžiama.

4.102. Draudžiama kelti darbininkus ir jiems dirbti ant virvių kilpų, velenėlių ir kitų panašių įtaisų.

Kilnojamieji pastoliai

4.103. Keliai kilnojamiesiems pastoliams gabenti turi būti horizontalūs tiek išilgine, tiek skersine kryptimi arba jų nuolydžiai turi atitikti leistinus nuolydžius, nurodytus pase ir pastolių eksploatavimo instrukcijoje.

4.104. Stovinčių kilnojamųjų, pastolių riedamosios atramos turi būti įtvirtintos, o patys pastoliai pritvirtinti prie pastato sienos arba pririšti atatampomis.

4.105. Kilnojamieji pastoliai turi būti gabenami gervėmis arba kitais mechanizmais švelniai, be trukčiojimų vadovaujant darbų vadovui. Gabenti pastolius, pučiant stipresniam 3 balų vėjui draudžiama. Ant gabenamų kilnojamųjų pastolių neturi būti medžiagų, taros ir laužo. Būti ant gabenamų pastolių darbininkams draudžiama.

Klotiniai, gembiniai pastoliai, lipynės ir pristatomosios kopėčios

4.106. Darbininkams lipti į pastolius (klotinius) leidžiama tik pristatomosiomis kopėčiomis (lipynėmis) su turėklais.

4.107. Gembiniai pastoliai turi būti įrengti ant pirštų (konsolių), kurių konstrukcija ir tvirtinimo būdas neleistų pastoliams pasislinkti arba apsiversti.

4.108. Tvirtinti pirštus prie palangių draudžiama. Gembinių pastolių spyrius sujungti su pirštais reikia ne tik įkirčiais bet ir varžtais arba apkabomis.

4.109. Lipynių nuolydis neturi būti didesnis kaip 1:3. Kad lipynės nepasislinktų, jos turi būti gerai pritvirtintos prie atramų. Naudojant lipynes darbams ant stogo, stoglangių ir kitų panašių konstrukcijų, turi būti imtasi priemonių, kad lipynės nesislinktų žemyn.

4.110. Visų lipynių ilgiu kas 30 - 40 cm reikia prikalti 4x6 cm skerspjūvio skersinius.

4.111. Medinių pristatomųjų kopėčių pakopos (skersiniai) turi būti įleistos į briaunas, kurios ne rečiau kaip kas 2m viena su kita turi būti suveržtos varžtais. Draudžiama naudoti kopėčias, kurios sukaltos vinimis, neįleidus pakopų į briaunas. Medinės kopėčios neturi būti aukštesnės (ilgesnės)- kaip 5 m.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	18 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.112. Apatiniai pristatomųjų kopėčių galai turi baigtis aštriais metaliniais smaigaliais arba guminiais antgaliais priklausomai nuo atraminio paviršiaus būklės ir medžiagos, o viršutiniai galai turi būti pritvirtinti prie stiprių konstrukcijų (pastolių, sijų, karkaso elementų ir panašiai.).

4.113. Išskečiamosios kopėčios - lipynės turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms savaime išsiskęsti.

4.114. Transporto arba žmonių eismo vietos, kuriose statomos pristatomosios kopėčios, turi būti aptvertos arba saugomos.

4.115. Jei tenka dirbti laikant detales, pavyzdžiui, klojinių dėžes ir pan. reikia naudoti pastolius arba kopėčias - lipynes su viršuje įrengtomis aikštelėmis, aptvertomis turėklais.

4.116. Metalinių kronšteinų, ant kurių įtaisomi pastolių paklotai, turi būti horizontalūs arba pasvirę į pastatą (statinio) pusę ne daugiau kaip 10°.

4.117. Aukštesnės kaip 5 m pakabinamosios metalinės kopėčios turi būti aptvertos metaliniais lankais su vertikaliais ryšiais ir gerai pritvirtintos prie konstrukcijų įrengimų.

4.118. Pristatomas kopėčias be darbo aikštelių leidžiama naudoti užlipimui tarp atskirų statomo statinio aukštų bei darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcijas. Pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu.

4.119. Dirbant ant konstrukcijų naudojamos pakabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais - kabliais.

4.120. Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

4.121. Ant pristatomų kopėčių draudžiama:

4.122.1. dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų, besisukančių dalių ir transporterių;

4.122.2. naudoti rankines elektros mašinas ar parakinį įrankį;

4.122.3. virinti dujomis ar elektra;

4.122.4. tempti laidus ar prilaikyti aukštyje sunkias detales.

4.123. Šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, aikšteles ir kitas priemones.

4.124. Prieš naudojimą ir naudojimo metu kopėčios privalo būti vizualiai apžiūretos.

4.125. Priemonės, skirtos darbo vietai paauskštinti, turi būti stabilios, turėti lygų darbo paviršių be didesnių kaip 5 mm plyšių. Jei jos aukštesnės kaip 1,3 m - privalo turėti aptvarus, apsaugančius darbuotojus ir daiktus nuo kritimo.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	19 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.126. Tvarkant krovinius rankomis darbuotojas turi susipažinti su numatomu kelti kroviniu ir gauti tikslią informaciją apie:

4.126.1. krovinio svorį;

4.126.2. krovinio turinį ir konsistenciją;

4.126.3. krovinio svorio centrą arba sunkiausią pakuotės pusę, jei jos turinys paskirstytas netolygiai centro atžvilgiu ar svorio centro padėtis gali keistis kėlimo metu, ir saugius tokių krovinių kėlimo būdus.

4.127. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliama ir pernešama krovinio masė:

4.127.1. vyrams – iki 30 kg;

4.127.2. moterims – iki 10 kg;

4.128. Jei svoris yra didesnis, kelti dviese ar naudoti kėlimo transportavimo mechanizmus.

4.129. Krovinio svoris, forma, paviršius, suėmimo ir paėmimo sąlygos, padėtis prieš ir po kėlimo bei pakėlimų kiekis tarpusavyje turi būti kuo geriau suderinti, kad atliekant kėlimo rankomis darbus neiškiltų pavojus saugai ir sveikatai.

4.130. Siekiant kėlimo metu išvengti rizikos, krovinys turi būti tinkamai įpakuotas ir parengtas kėlimui.

4.131. Kai krovinio kėlimas rankomis gali kelti pavojų saugai ir sveikatai, jei tai įmanoma ir tikslinga, turi būti naudojamos tinkamos techninės priemonės.

4.132. Kėlimo-transportavimo mechanizmus su mašinine pavara aptarnauti, valdyti, dirbti jais, gali tik asmenys specialiai apmokyti, atestuoti ir turintys pažymėjimą, suteikiantį teisę atlikti šiuos darbus.

4.133. Sunkūs kroviniai pakraunami ir iškraunami vadovaujant statybų vadovui. Jis privalo stebėti, kad kroviniai būtų pakraunami ir iškraunami saugiai.

4.134. Vieta, kur kroviniai kraunami rankomis, turi būti parinkta ir tinkamai įrengta atsižvelgiant į darbo aplinkos charakteristikas ir su ja susijusius veiksnius.

4.135. Iš krovinių transportavimo rankomis ruožų turi būti pašalinti trukdantys daiktai. Jei tokios galimybės nėra, turi būti įrengiami saugūs apėjimai ar keliai. Šiuose ruožuose neturi kilti pavojus paslysti, kristi, užkliūti, atsitrekti ir pan. Ruožai turi būti gerai apšviesti, o jų pagrindas stabilus, jie turi būti pakankamai platūs ir aukšti, kad būtų galima pernešti krovinius visiškai išsitiesus.

4.136. Kai kroviniai pernešami rankomis ir kraunami į krūvas, krovimo darbai neturi kelti pavojaus saugai ir sveikatai. Kroviniai neturi slysti ir kristi.

4.137. Nešant krovinį rankomis, pasirinkti laisvą, be kliūčių, lygų ir trumpiausią kelią.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	20 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.138. Nešant krovinius vienam paskui kitą vorele, reikia išlaikyti tokį atstumą, kad krisdamas krovinys nekliudytų priekyje einančio. Nešant krovinius, draudžiama lenkti vienam kitą.

4.139. Nešant krovinius dėžėse dviese, žengti ta pačia koja, krovinius nuleisti pagal komandą. Nekelti krovinių per galvą.

4.140. Draudžiama:

4.140.1. nešti krovinius netvarkingoje taroje - su atsikišusiomis vinimis, atplyšusia viela;

4.140.2. rankomis traukti, kelti, taisyti nepatikimai arba netvarkingai sukrautus krovinius, kaišioti rankas (norint pataisyti) į rietuves, dėžes, statines, mašinos kėbulą ir t.t. Tam tikslui naudoti laužtuvus, svirtis, padėklus, pleištus ir visus kitus kėlimo įrenginius, atsižvelgiant į krovinio sudėtį, konfigūraciją.

4.140.3. landžioti po pakeltu kroviniu arba stovėti arti jo;

4.140.4. šokinėti iš pakraunamos arba iškraunamos mašinos;

4.140.5. važiuojant mašinai stovėti kėbule, ir ant kabinos pakojų, sėdėti ant mašinos bortų, įlipti arba iš jos išlipti;

4.140.6. leisti į savo darbo vietą pašalinius asmenis arba kviestis į pagalbą žmones, kurie nesusiję su šiuo darbu.

4.141. Padėjus krovinį, įsitikinti, ar jis stovi stabiliai.

4.142. Krovinį ridenant, reikia būti už jo arba iš šono. Saugotis, kad krovinys neužriedėtų ant savęs ar ant kito žmogaus.

4.143. Krovinių pakrovimas į transporto priemones, tvirtinimas ir aprišimas, vykdomas pagal vairuotojų nurodymus.

4.144. Į pakraunamą transporto priemonę darbuotojas turi įlipti ir išlipti inventorinėmis kopėčiomis.

4.145. Krovinio svoris transporto priemonėje turi būti išdėstytas tolygiai.

4.146. Atliekant pakrovimo - iškrovimo darbus:

4.146.1. pakraunant ir iškraunant krovinius dėžėse, kad nesusižeisti rankų, užlenkti išlindusias vinis ir metalinio rišinio galus;

4.146.2. ritinant krovinį statinėse, būti gabenamo krovinio užpakalyje;

4.146.3. Nešant krovinį rankiniu būdu, pasirinkti laisvą, lygų ir trumpiausią kelią, draudžiama nešti per sudėtus krovinius, tarą, gamybines atliekas ir pan. Nešant krovinius vienas paskui kitą vorele, reikia išlaikyti tokį nuotolį, kad krisdamas nuo pečių krovinys nekliudytų priekyje einančio. Nešant krovinius, vienas kitą lenkti draudžiama. Nešti ilgus krovinius dviese, reikia

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	21 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

juos dėti ant vienvardžių pečių, eiti koja kojon ir nuleisti krovinį tik pagal iš paskos einančio komandą.

4.147. Sandėliuojant medžiagas:

4.147.1. palikti praėjimus ir pravažiavimus tarp rietuvių. Praėjimai turi būti ne siauresni kaip 1m.;

4.147.2. dirbant ant aukštesnių kaip 1,5m. rietuvių, reikia naudotis kilnojamomis inventorinėmis kopėčiomis;

4.147.3. ardyti rietuvę pakopomis iš viršaus žemyn. Negalima ištraukti medžiagų iš rietuvės vidurio;

4.147.4. atstumas nuo sandėliuojamų medžiagų ir iškasų (tranšėjų, duobių) turi būti ne mažesnis kaip 1 m, skaičiuojant nuo kasimo pirminės arba iškasos tvirtinimo krašto. Sandėliuojamų medžiagų negalima remti į aptvarą;

4.147.5. draudžiama krauti aukštai, keliais aukštais griozdiškus, netaisyklingos formos krovinis, taip pat krovinis nepatvarioje taroje, kuri gali neišlaikyti viršutinių eilių svorio.

4.148. Sandėliuojant medžiagas, jos kraunamos taip:

4.148.1. plytos - ant lygaus paviršiaus kryžkryžiai į 1 -1,7 m aukštį (dvidešimt penkios eilės);

4.148.2. plytinės medžiagos (asbocementinės plokštės, asbocementiniai lakštai banguoti ir lygūs) – į rietuves 1 m aukščio;

4.148.3. čerpės - į rietuves iki 1 m aukščio, sukraunant briaunomis ir įdedant tarpiklius;

4.148.4. šilumą izoliuojančios medžiagos - į rietuvę iki 1,2 m aukščio sausoje patalpoje;

4.148.5. radiatoriai - į rietuvę iki 1 m aukščio;

4.148.6. stiklas dėžėse - vertikalčiai viena eile ant pakišolų.

4.149. Dažymo medžiagos ir miško medžiaga statybos aikštelėje laikomos taip:

4.149.1. aliejiniai dažai - atskiroje, ugniai atsparioje ir vėdinamoje patalpoje;

4.149.2. klėjai - hermetiškai uždarytoje taroje, ne arčiau kaip 2 m nuo apšildymo sistemos;

4.149.3. rūgštis tirpalas - sandariai uždarytuose stikliniuose buteliuose, pintinėse, kurios sustatomos ant grindų viena eile;

4.149.4. apvalinę miško medžiaga - į rietuves ne aukščiau kaip 1,5 m, įdedant tarpiklius tarp eilių ir pastatant atramas, kad neriedėtų;

4.149.5. pjautinė miško medžiaga - į rietuvę, kurios aukštis kraunant eilėmis neturi viršyti pusės rietuvės pločio, o kraunant kryžminiai - rietuvės pločio.

4.150. Paduodant akmenis (skiedinį) pamatų mūrijimui, apatinį latako galą reikia tvirtai pastatyti ant atraminių taškų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	22 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.151. Draudžiama statybines medžiagas leisti lataku ir tuo pat metu iškrauti jas iš latako.
- 4.152. Draudžiama nuo iškastos krašto mesti statybines medžiagas į pamatų duobes, tranšėjas ir ant mūrijamų pamatų apverčiant karučius.
- 4.153. Sandėliuojant klotinius, pastolius:
- 4.153.1. pastatyti, kad tarpas tarp sienos ir darbinio pakloto būtų ne didesnis kaip 50 mm; 4.8.2. ant klotinio, tarp sienos ir sukrautų medžiagų bei įrankių palikti ne siauresnį kaip 0,6m. praėjimą.
- 4.154. Nuo paklotų, pastolių, klotinių ir lipynių darbo metu pastoviai valyti statybines šiukšles.
- 4.155. Perkeliant inventorinius klotinius iš pirmo aukšto į antrą, nuo pakloto nurinkti medžiagas, įtaisus.
- 4.156. Draudžiama padėklus, dėžes ir kt. mesti nuo klotinių ir iš transporto priemonių.
- 4.157. Kasant duobes (tranšėjas) būtina sekti šlaitų ir tvirtinimų būklę.
- 4.158. Gruntą iš tranšėjos arba duobės išmesti į tiesioginio vadovo nurodytą vietą, tačiau atstumas tarp išmesto grunto pado ir kasamo krašto turi būti nemažesnis kaip 0,5 m.
- 4.159. Tranšėjų vertikalios sienelės turi būti išramstytos inventoriniais skydais. Nesant inventorinių ir tipinių tvirtinimo detalių iškastų (tranšėjų) iki 3m. gylio sutvirtinimui natūralios drėgmės rišliuose gruntuose, panaudoti ne plonesnes kaip 40mm. lentas, o smėlietuose ir padidintos drėgmės gruntuose – ne plonesnes kaip 50 mm.
- 4.160. Statant skydus (lentas) viršutinio krašto tvirtinimo lentos turi būti išsikišusios iš iškastos krašto ne mažiau 15 cm.
- 4.161. Iškastos tranšėjos tvirtinimai turi būti ardomi nuo apačios pagal grunto užpylimo arba pamatų montavimo laipsnį.
- 4.162. Draudžiama vykdyti bet kokius darbus grioviakasės iškastoje tranšėjoje, kol nebus išramstytos jo sienelės.
- 4.163. Įrengiant pastolius, klotinius, vadovaukitės tiesioginio vadovo nurodymais. Negalima naudoti pastoliams nepatikrintas, atsitiktines atramas ir medžiagas.
- 4.164. Pastolių ir klotinių paklotos turi būti ne siauresnis kaip 2 m vykdant mūro darbus, 1,5 m tinkuojant, 1 m - dažant ir montuojant.
- 4.165. Tose vietose, kur naudojami nitro dažai (kitos lakavimo, dažymo medžiagos ir mišiniai) draudžiama naudoti atvirą ugnį.
- 4.166. Draudžiama ruošti dažymo mišinių, pažeidžiant dažų gamintojos instrukcijos reikalavimus ir naudoti tirpiklius, kuriems nėra sertifikato, nurodančio kenksmingų medžiagų pobūdį.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	23 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.167. Tuščią tarą, kurioje buvo skiediniai, lakai ir dažai, reikia nedelsiant pašalinti iš darbo vietos.
- 4.168. Atsitiktinai išlietą dažų skiedinį reikia iš karto užpilti sausu smėliu arba pjuvenomis ir po to.
- 4.169. Draudžiama pilti vandenį į talpas su rūgštimi.
- 4.170. Dirbant su betono maišykle:
- 4.170.1. stebėti įžeminimo tvarkingumą, pavojingų vietų aptvėrimų, darbo vietos apšvietimo, savaiminio maišyklių įsijungimo blokuotės stovį, mechanizmų darbą;
- 4.170.2. pastebėjus bet kokį gedimą, sustabdyti maišyklę, pranešti **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** tiesioginiam vadovui.
- 4.170.3. darbininko darbo zonoje nevaikščioti žemesniuose aukštuose, jei nėra pastatyti specialūs uždengimai apsaugantis nuo krintančių daiktų.
- 4.171. Darbuotojui draudžiama:
- 4.171.1. palikti dirbančius įrengimus be priežiūros;
- 4.171.2. leisti būti darbo vietoje pašaliniams asmenims;
- 4.171.3. vykdyti valymo, derinimo, remonto darbus neatjungus įrengimus nuo įtampos ir neiškabinus plakato "Nejungti - dirba žmonės";
- 4.171.4. dirbti nuėmus pavojingų vietų aptvėrimus, priverstinai užblokavus apsaugine savaiminio įsijungimo blokuote;
- 4.171.5. vykdyti bet kokius darbus elektros spintose ir valdymo pultuose.
- 4.172. Draudžiama stovėti, vaikščioti, dirbti po pakeltu kroviniu.
- 4.173. Pastebėjus gedimus kėlimo lopšio konstrukcijoje, nedelsiant baigti darbus, nuleisti jį ant žemės ir pranešti **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** tiesioginiam vadovui.
- 4.174. Laikinai pasitraukti iš darbo vietos galima tik gavus iš **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** tiesioginio vadovo leidimą.
- 4.175. Elektrosaugos reikalavimai:
- 4.175.1. Dirbti tik su įžemintais prietaisais bei įrengimais.
- 4.175.2. Panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį, jį reikia išjungti.
- 4.176. Draudžiama:
- 4.176.1. liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrengimus;
- 4.176.2. dirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros poveikis;
- 4.176.3. dirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrengimais;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	24 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.176.4. dirbti su elektros įrankiais, prietaisais ar įrengimais, jei ant jų pasiliejo skysčiai;
- 4.176.5. remontuoti pačiam sugedusį elektros įrenginį, laidus, kištuką. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis elektrotechninio personalo reikiamą kvalifikaciją.
- 4.177. Dirbant su elektriniais grąžtais (perforatoriais) draudžiama:
- 4.177.1. gręžti galias angas konstrukcijose ir detalėse iš karto, neišimant grąžto ir neišvalius drožlių ir dulkių iš angos specialiu kabliuku;
- 4.177.2. gręžiant laikyti detales rankomis;
- 4.177.3. darbo metu silpnai įtvirtintas detales prilaikyti rankomis;
- 4.177.4. dėti po gaminiu atsitiktinius padėklus, varžtus ir kt.;
- 4.177.5. dirbti grąžtu, kai sudėvėta jo konusinio paviršiaus dalis;
- 4.177.6. dirbti grąžtais, kurie darbo metu “muša”;
- 4.177.7. gręžiant, žemai palenkti galvą prie gręžimo vietos;
- 4.177.8. tikrinti angas pirštais, išėmus grąžtą;
- 4.177.9. gręžti neužsidėjus apsauginių akinių;
- 4.177.10. naudotis raktais, kurie neatitinka varžtų ir veržlių dydžių, su išsidėvėjusiais kraštais, dėti tarpiklius, mušti plaktuku per raktą, pailginti vieną raktą kitu ar vamzdžiu;
- 4.177.11. drožles, dulkes pūsti burna ir valyti rankomis.
- 4.177.12. Visas detales gręžti tik patikimai jas įtvirtinus.
- 4.177.13. Gręžiant plonas plokštes, naudoti atramas.
- 4.177.14. Detalių tvirtinimui naudoti tvarkingus įrengimus.
- 4.177.15. Tvirtinant detales į varstotus ar kitas suspaudimo priemones, reikia prisiminti, kad tvirtinimo varžtus išdėstyti kaip galima arčiau prie detalės.
- 4.177.16. Gręžiant galias angas periodiškai šalinti drožles, dulkes specialiais kabliukais.
- 4.177.17. Draudžiama naudoti perforatorius su sugedusiu jungikliu.
- 4.177.18. Kad išvengtumėte nepageidaujamo perforatoriaus įsijungimo, prieš jungdami jį į tinklą, patikrinkite ar išjungtas jungiklis. Pernešant perforatorių, draudžiama laikyti pirštą ant jungiklio.
- 4.177.19. Naudoti tinkamą prailginimo kabelį, kabelis su netinkamais matmenimis mažina pajėgumą ir kaista.
- 4.177.20. Draudžiama pernešti perforatorių, laikant už kabelio.
- 4.177.21. Draudžiama įrankį išjungti iš tinklo, traukiant už kabelio.
- 4.177.22. Saugoti kabelį nuo šiurkščių paviršių, aštrių briaunų, tepalo ir karščio.
- 4.177.23. Keisdami kabelį arba nenaudodami instrumento išjungti jį iš kištukinio lizdo.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	25 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.177.24. Draudžiama perkrauti perforatorių: draudžiama naudoti darbams, kuriems jis netinka pagal savo galią ir kuriems jis nepritaikytas.
- 4.177.25. Saugotis elektros laidų po tinku. Pataikius į tokius laidus, perforatoriaus metalinės dalys įgaus įtampą. Kad išvengti srovės smūgio, būtina naudoti izoliuotas rankenas.
- 4.177.26. Per daug spaudžiant instrumentą mažiau susikoncentruojama ir greičiau pavargstama: vienodas instrumento laikymas užtikrina patikimą ir našų darbą neišnaudojant per daug jėgų.
- 4.177.27. Darbo metu stovėti tvirtai ir išlaikyti pusiausvyrą: draudžiama pasilenkti per daug į priekį.
- 4.177.28. Draudžiama dirbti su perforatoriumi, kai darbuotojas pavargęs: jis turi išlaikyti kontrolę ir atidumą;
- 4.177.29. Draudžiama dirbti su perforatoriumi, nuo pristatomų kopėčių.
- 4.178. Dirbant kampiniu šlifukuoliu
- 4.178.1. Draudžiama palikti įjungtą kampinį šlifukuolį.
- 4.178.2. Visos pjaunamos detalės turi būti patikimai įtvirtintos.
- 4.178.3. Jeigu šlifavimo metu susidaro sprogios arba savaime užsidegančios dulkės, būtina laikytis galiojančių saugumo technikos taisyklių.
- 4.178.4. Jeigu šlifavimo metu susidaro kenksmingos sveikatai medžiagos, būtina naudoti tam skirtą dulkių siurbį.
- 4.178.5. Eksploatuoti kampinį šlifukuolį drėgnoje ir šlapioje aplinkoje draudžiama.
- 4.178.6. Dirbti kampiniu šlifukuoliu arti degių ir sprogusių medžiagų draudžiama.
- 4.178.7. Prieš tvirtinant šlifavimo ir pjovimo diskus, įsitikinti ar ant diskų nurodytas maksimalus leistinas sukimosi dažnis yra lygus arba didesnis už kampinio šlifatoriaus tuščios eigos sukimosi dažnį.
- 4.178.8. Darbui su šlifavimo ir pjovimo diskais, atraminė jungė (flanšas) dedama ant suklio paaukštinta puse į viršų.
- 4.178.9. Naudojant pjovimo diskus su skardiniu flanšu, pastarąjį dėti žemyn ant atraminio flanšo.
- 4.178.10. Tvirtinant šlifavimo diskus, veržlė ant suklio sukama paaukštinimu į apačią.
- 4.178.11. Tvirtinant pjovimo diskus, veržlė ant suklio sukama paaukštinimu į viršų.
- 4.178.12. Sukti užrakinti mygtuku ir veržlę užveržti lenktu dvipirščiu raktu.
- 4.178.13. Prieš įjungiant šlifatorių, įsitikinti ar priedai ant suklio pritvirtinti teisingai.
- 4.178.14. Prieš keičiant kiekvieną šlifavimo priedą, mašinėlę išjungti iš tinklo.
- 4.178.15. Dirbant šiais įrankiais, sukeliama kibirkščių srautai, todėl dirbant būtina statyti apsauginius skydus. Be apsauginių skydų dirbti draudžiama.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	26 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.178.16. Diskai turi būti su gamyklinės konstrukcijos apsaugomis.
- 4.178.17. Atliekant darbus kampiniu šlifukuoliu būtina dėvėti apsauginį skydelį arba akinius.
- 4.178.18. Diską prie detalės stumti lygiai, be smūgių.
- 4.178.19. Nutūkus srovės tiekimui, kampinis šlifukuolis turi būti atjungiamas nuo elektros tinklo.
- 4.179. Draudžiama:
- 4.179.1.dirbti disko šonu;
- 4.179.2.naudotis svirtimis prispaudimo jėgai padidinti;
- 4.179.3.stabdyti diską ranka ar kitu pašaliniu daiktu;
- 4.179.4.įpjovoje laužti diską;
- 4.179.5.naudoti nekondicinius šlifavimo diskus;
- 4.179.6.pjovimo diskus naudoti šlifavimui;
- 4.179.7.diskus kalti, gręžti, stabdyti per stipriai spaudžiant.
- 4.180. Dirbant su suktuvo-gręžtuvo įrankiu:
- 4.180.1. Prižiūrėti, kad ant elektrinio įrankio nepapultų vandens lašų. Draudžiama dirbti elektriniu įrankiu drėgnoje ar šlapioje aplinkoje.
- 4.180.2. Užtikrinti gerą darbo vietos apšvietimą. Draudžiama dirbti elektriniu įrankiu arti degių ar sprogusių medžiagų.
- 4.180.3. Neekspluatuojamą įrankį saugoti sausoje, uždaroje patalpoje ir ne ant grindų.
- 4.180.4. Draudžiama nešti įjungtą į elektros tinklą el. įrankį, nuspaudus įrankio įjungimo jungtuką. Kišant laidą į kištukinį lizdą įsitikinti, kad įrankio įjungimo jungtukas nenuspaustas.
- 4.181. Darbuotojas privalo:
- 4.181.1. laikytis saugumo technikos taisyklių;
- 4.181.2. saugoti įrankį nuo drėgmės;
- 4.181.3. saugotis besisukančių detalių;
- 4.181.4. gręžiant sienas atkreipti dėmesį, kad gali pasitaikyti elektros, dujų, vandentiekio ar panašios linijos;
- 4.181.5. pažeidus kabelį nebeekspluatuoti įrankio.
- 4.182. Pavaras galima perjungti tik pilnai sustojus įrankio veleniui.
- 4.183. Elektrinio įrankio ir pakrovėjo ventiliacijos ertmės turi būti atviros ir švarios, kad cirkuliuotų ir vėdintų įrankį.
- 4.184. Elektrinio įrankio, pakrovėjo ir baterijų kontaktai ir gnybtai turi būti švarūs.
- 4.185. Dirbant su elektriniu siaurapjūkliais draudžiama:
- 4.185.1. palikti įjungtą siaurapjūklį;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	27 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.185.2. naudoti įrankį su pažeistu maitinimo kabeliu;
- 4.185.3. naudoti įskilusius, deformuotus arba atšipusius pjūklelius;
- 4.185.4. naudoti dulkių siurblius, pjauant metalą,— draudžiama;
- 4.186. Visos pjaunamos detalės turi būti patikimai įtvirtintos.
- 4.187. Prieš pradėdant pjauti, nuo pjaunamo dirbinio paviršiaus ir iš po jo turi būti pašalintos visos kliūtys.
- 4.188. Prieš reguliuojant ar keičiant reikmenis, įrankis turi būti atjungtas nuo elektros tinklo.
- 4.189. Pjaunant 45° kampu įsitikinti, kad atraminė plokštelė kaip reikiant priglodusi prie įrankio korpuso.
- 4.190. Įsitikinti, kad visas atraminės plokštelės paviršius gerai prigludęs prie dirbinio.
- 4.191. Prieš pakeliant pjūklelį nuo dirbinio, įsitikinti, kad pjūklelis visiškai sustojo.
- 4.192. Pjaunant vamzdynus, įsitikinti, kad tame vamzdyne nėra:
- 4.192.1. suspausto oro (garo ir kt.);
- 4.192.2. degiųjų dujų ar kitų degių medžiagų.
- 4.193. Dirbant su gręžtuvu (drele) prižiūrėti, kad ant elektrinio įrankio nepapultų vandens lašų. Draudžiama dirbti elektriniu įrankiu drėgnoje ar šlapioje aplinkoje.
- 4.194. Draudžiama dirbti elektriniu įrankiu arti degių ar sprogių medžiagų.
- 4.195. Neeksploatuojamą įrankį saugoti sausoje, uždaroje patalpoje ir ne ant grindų.
- 4.196. Draudžiama nešti įjungtą į elektros tinklą el. įrankį, nuspaudus įrankio įjungimo jungtuką. Kišant laidą į lizdą įsitikinti, kad įrankio įjungimo jungtukas nenuspaustas.
- 4.197. Dirbantysis privalo:
- 4.197.1. laikytis saugumo technikos taisyklių;
- 4.197.2. saugoti įrankį nuo drėgmės;
- 4.197.3. saugotis besisukančių detalių;
- 4.197.4. gręžiant sienas atkreipti dėmesį, kad gali pasitaikyti elektros, dujų, vandentiekio ar panašios linijos;
- 4.197.5. pažeidus kabelį neeksploatuoti įrankio.
- 4.198. Pavaras galima perjungti tik pilnai sustojus įrankio velenui.
- 4.199. Elektrinio įrankio ir pakrovėjo ventiliacijos ertmės turi būti atviros ir švarios, kad cirkuliuotų ir vėdintų įrankį.
- 4.200. Elektrinio įrankio, pakrovėjo ir baterijų kontaktai ir gnybtai turi būti švarūs.
- 4.201. Dirbant su šlifavimo ir pjovimo diskais. Dirbant šiais įrankiais, sukeliama kibirkščių srautai, todėl dirbant būtina statyti apsauginius skydus. Be apsauginių skydų dirbti draudžiama.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	28 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.202. Diskai turi būti su gamyklinės konstrukcijos apsaugomis.
- 4.203. Apdorojamos detalės, įrankiai ir t.t. turi būti patikimi.
- 4.204. Detalę prie disko stumti lygiai, be smūgių.
- 4.205. Dirbti disko šonu draudžiama.
- 4.206. Darbo metu stovėti ne prieš diską, bet šonu į jį.
- 4.207. Draudžiama naudotis svirtimis prispaudimo jėgai padidinti.
- 4.208. Stabdyti diską ranka ar kitu pašaliniu daiktu draudžiama.
- 4.209. Draudžiama įpjovoje laužti diską. Baigti darbą su disku likus 3 val. iki darbo pabaigos.
- 4.210. Dirbant su diskinais rankiniais pjūklais, instrumentu leidžiama dirbti tik su jam skirtais apsauginiais įtaisais.
- 4.211. Visada naudoti skeliantį peilį. Skeliantis peilis neleidžia užspausti pjūklo išilginio pjovimo metu.
- 4.212. Slankiojantis apsauginis dangtelis turi laisvai judėti. Jį draudžiama užblokuoti atidarytoje padėtyje.
- 4.213. Naudojant įrankį stacionariai, dirbti galima tik ant pjovimo stalo su apsauga nuo pakartotinio įsijungimo.
- 4.214. Kabelį visada kloti už prietaiso.
- 4.215. Dirbant lauke naudoti tik lauko darbams skirtus prailginimo kabelius su hermetiškais jungtimis.
- 4.216. Kištuką į lizdą jungti tik išjungus įrankio jungiklį.
- 4.217. Draudžiama palikti kyšančius veržimo įrankius.
- 4.218. Jei ruošinys neguli stabiliai savo svoriu, jį reikia įtvirtinti.
- 4.219. Darbo metu prietaisą visada laikyti abiem rankom ir tvirtai stovėti.
- 4.220. Įrankį įjungti prieš priglaudžiant prie ruošinio.
- 4.221. Pjūvio kelyje nei viršuje, nei apačioje neturi būti kliūčių.
- 4.222. Diskinis pjūklas turi išsikišti iš apdirbamo ruošinio paviršiaus ne daugiau kaip 3 mm.
- 4.223. Draudžiama kišti rankas prie besisukančio pjūklo. Draudžiama liesti prie apdirbamo ruošinio apačioje kyšančio pjūklo disko.
- 4.224. Dirbančio instrumento nekelti virš galvos.
- 4.225. Draudžiama pjauti vinis, varžtus;
- 4.226. Jei diskinis pjūklas užstringa, tuoj pat išjungti prietaisą.
- 4.227. Špindelio fiksavimo klavišą naudoti tik pjūklui pilnai sustojus.
- 4.228. Išjungus prietaisą pjūklo draudžiama stabdyti spaudžiant iš šono.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	29 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.229. Draudžiama naudoti įtrūkusius ar pakitusios formos pjūklus.
- 4.230. Draudžiama naudoti pjūklus, pagamintus iš legiruoto greitapjūvio.
- 4.231. Draudžiama naudoti pjūklus, kurių pagrindinė dalis yra storesnė arba kurių dantų takas yra siauresnis, nei skeliančio peilio storis.
- 4.232. Atliekant bet kokius instrumento priežiūros darbus, darbo pertraukų metu bei juo nesinaudojant kištuką ištraukti iš kištukinio lizdo.
- 4.233. Naudoti tik originalią įrangą.
- 4.234. Draudžiama:
- 4.234.1. dirbti drėgnoje aplinkoje;
- 4.234.2. rankomis laikyti atpjaunamo ruošinio galą;
- 4.234.3. baigiant pjauti, stovėti arti neįtvirtinto ruošinio galo;
- 4.234.4. atlikti bet kokius remonto darbus: reguliavimą, tepimą, valymą ir kitokius darbus, kol rankinis pjūklas neišjungtas ir pilnai nesustos.
- 4.235. Sekti, kad nebūtų pašalinių žmonių darbo zonoje.
- 4.236. Pjaunant sunkias detales, saugotis, kad neužkristų atpjautas galas.
- 4.237. Draudžiama be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus, nesusijusius su užduoties vykdymu.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

- 5.1. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina pranešti tiesioginiam vadovui, kreiptis į medicinos punktą, o reikalui esant, iškviesti greitąją medicininę pagalbą ir iki tyrimo pradžios išsaugoti vietą tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu, jei tai negresia kitų darbuotojų gyvybei.
- 5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš jo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.
- 5.3. Esant klotinių, paklotų, konstrukcijų nestabilumui, nedelsiant nutraukti darbus. Apie padėtį informuoti statybų vadovą. Pavojingą zoną aptverti arba užkabinti perspėjamuosius plakatus.
- 5.4. Įvykus avarijai, pirmiausia imtis priemonių žmonių gelbėjimui. Esant pavojui, pasitraukti iš pavojingos zonos ir pašalinti kitus ten dirbančius. Informuoti statybų vadovą. Iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia ji buvo avarijos metu, jei tai nekelia pavojaus žmonių gyvybei.
- 5.5. Kilus gaisrui, reikia iškviesti ugniagesius bendruoju pagalbos telefono numeriu 112, turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą. Kilus pavojui sveikatai arba gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos.
- 5.6. Darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	30 psl. iš 30
	STATYBOS DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Gamybines atliekas surinkti, užlenkti arba ištraukti kyšančias vinis ir sudėti į rietuves.
- 6.2. Nuvalyti mechaninius, instrumentus, įrankius, kad nebūtų betono liekanų, purvo ir sudėti į jiems skirtą vietą.
- 6.3. Sutvarkyti savo darbo vietą, nusiprausti, tvarkingai sudėti darbo rūbus.
- 6.4. Apie pastebėtus įvairius trūkumus ar gedimus pranešti statybų vadovui.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

KOMUNALINIO ŪKIO DARBUOTOJO (DIRBANČIO BE TECHNIKOS) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 25

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 7
	KOMUNALINIO ŪKIO DARBUOTOJO (DIRBANČIO BE TECHNIKOS) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio bei pasekmių.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** aplinkos tvarkymo ir priežiūros darbus gali dirbti asmuo:

1.2.1. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;

1.2.2. išklauses (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;

1.2.3. išklauses (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;

1.2.4. išklauses (pasirašytinai) įvadinį priešgaisrinį ir priešgaisrinį darbo vietoje instruktažus.

1.3. Periodiškai darbuotojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

1.4. Darbuotojas privalo laikytis įmonės administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.

1.5. Darbuotojo darbo ir poilsio laikas:

1.5.1. darbo laiko trukmė įmonėje ne ilgesnė, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

1.5.2. ne vėliau kaip po penkių valandų nuo darbo pradžios skiriama pertrauka pavalgyti ir pailsėti;

1.5.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda.

1.6. Darbo vietoje papildomas instruktavimas pravedamas:

1.6.1. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, saugos darbų atlikimo taisykles ir kt.);

1.6.2. pakeitus darbo vietą arba atliekamo darbo sąlygas;

1.6.3. pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai;

1.6.4. darbuotojui pažeidus saugos ir sveikatos reikalavimus, dėl kurių įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, gaisras, sprogimas;

1.6.5. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

1.6.6. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

1.7. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** darbuotojas privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.

1.8. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklausė instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

1.9. Ateiti į darbą neblaiviam ar darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas - draudžiama.

1.10. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, reikia nedelsiant kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu reikia, iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, darbo vietą ir įrengimų būklę reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminami aktu.

1.11. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualioms apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 7
	KOMUNALINIO ŪKIO DARBUOTOJO (DIRBANČIO BE TECHNIKOS) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.12. Priešgaisriniai saugos reikalavimai:

- 1.12.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 1.12.2. rūkyti tik tam skirtose ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkomis dėti bei gaisro gesinimo priemonės;
- 1.12.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;
- 1.12.4. draudžiama naudotis tepalais, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais darbo drabužiais ar pirštinėmis.
- 1.12.5. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui.
- 1.13. Eksploatuojant elektros įrenginius draudžiama:
 - 13.1. šildyti patalpas nestandartiniais (savos gamybos) elektros prietaisais;
 - 13.2. naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, atšakojimo dėžutes, jungiklius bei kitus elektros aparatus;
 - 13.3. elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždengti degiomis medžiagomis;
 - 13.4. į kištukinius lizdus jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;
 - 13.5. vietoj elektros laidų ir kabelių naudoti radijo arba telefono ryšio laidus;
 - 13.6. naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui nepritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros;
 - 13.7. kabinti elektros šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;
 - 13.8. naudoti nekalibruotus ir savos gamybos apsaugos aparatus;
 - 13.9. naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusia izoliacine medžiaga;
 - 13.10. tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.
- 1.14. Asmens darbo higiena:
 - 1.14.1. dirbti tik dėvint darbo rūbus ir pirštines;
 - 1.14.2. prieš pertrauką ir po pertraukų švariai nusiplauti rankas su muilu;
 - 1.14.3. eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas, apsirengus nešvariais darbo rūbais, draudžiama;
 - 1.14.4. draudžiama laikyti savo rūbus kartu su darbo rūbais.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

- 2.1.1. elektros srovės poveikis. Paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;
- 2.1.2. netvarkingi įrengimai, įrankiai, keliai, grindys, laiptai ir kt. - galimos traumos;
- 2.1.3. galimo užpuolimo metu užpuolikų panaudoti šaunamieji ginklai, sprogstamosios, cheminės medžiagos, fiziniai veiksmai;
- 2.1.4. daiktų, ruošinių kritimas - galimos traumos;
- 2.1.5. paaukštinta arba pažeminta temperatūra - varginančiai veikia organizmą;
- 2.1.6. neigiami emociniai perkrovimai;
- 2.1.7. judantis transportas;
- 2.1.8. šunų galimas agresyvumas - įkandimo galimybė;
- 2.2. Būtinios saugos priemonės:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 7
	KOMUNALINIO ŪKIO DARBUOTOJO (DIRBANČIO BE TECHNIKOS) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.2.1. šviesą atspindinti liemenė;

2.2.2. darbo pirštinės.

2.3. Įvertinęs visus rizikos faktorius, darbdavys turi teisę išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsauginių priemonių, negu numatyta darbdavio patvirtintame asmeninių apsauginių priemonių sąraše.

2.4. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** darbuotojas privalo:

2.4.1. nepradėti dirbti be asmeninių apsauginių priemonių ir naudoti jas viso darbo proceso metu;

2.4.2. asmenines apsaugines priemones naudoti pagal paskirtį, rūpestingai jas prižiūrėti. Laiku pranešti darbdaviui apie jų nusidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo ar patikros laikas;

2.4.3. darbo įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsauginė priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo ar buvo sugadinta.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Laikytis **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodai yra žinomi.

3.2. Prieš pradėdamas dirbti, aplinkos tvarkymo darbus privalo:

3.2.1. apsivilkti oro sąlygas atitinkančius darbo drabužius, liemenę su šviesą atspindinčiomis juostomis;

3.2.2. patikrinti ir paruošti visus darbo įrankius;

3.2.3. apeiti prižiūrimą teritoriją ir patikrinti:

3.2.3.1. ar visi šuliniai su dangčiais;

3.2.3.2. ar aptvertos iškasos, iškabinti įspėjantys ženklai;

3.2.3.3. ar nėra nutrauktų elektros linijų laidų;

3.2.3.4. ar tvarkingi įvažiavimai bei išvažiavimai iš teritorijos, vartai;

3.2.3.5. ar tvarkingi pėsčiųjų takai, šaligatviai bei važiuojamoji kelio dalis;

3.2.3.6. pagalbines patalpas bei jų tvarkingumą;

3.2.3.7. įspėjamųjų ženklų tvarkingumą;

3.2.3.8. ar yra smėlis, ar kita priemonė slidžiam paviršiui pabarstyti.

3.3. Nustačius trūkumus, imtis priemonių juos pašalinti, jeigu tai įmanoma padaryti savo jėgomis ir jeigu tai įeina į pareigas, arba pranešti padalinio vadovui, darbdaviui.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Aplinkos tvarkytojas atsako už jam patikėto prižiūrimo ploto būklę, todėl privalo:

4.1.1. valyti sniegą ir ledą nuo šaligatvių, takų, aikštelių bei įvažiavimų, kad jais būtų galima naudotis bet kuriuo metų laiku;

4.1.2. esant plikšalai, ledui ir panašiai, pabarstyti smėliu ar kita tam tikslui skirta priemone;

4.1.3. prakirsti griovelius vandeniu nutekėti į surinkimo šulinius;

4.1.4. sušluoti šiukšles, surinkti ir nunešti į kontenerius;

4.1.5. neleisti, kad ant stulpų, sienų ir pan. būtų klijuojami skelbimai, afišos;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 7
	KOMUNALINIO ŪKIO DARBUOTOJO (DIRBANČIO BE TECHNIKOS) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.1.6. reikalauti, kad darbuotojai, turintys asmenines transporto priemones, neterštų aplinkos, negadintų žaliųjų sodinių;
- 4.1.7. pastebėjus vandens, kanalizacijos, šilumos, dujų, elektros ir kitus inžinierinių tinklų gedimus, apie tai nedelsiant pranešti atitinkamai avarinei tarnybai, tiesioginiam vadovui,
- 4.2. Atliekant sanitarinę paskirtos teritorijos priežiūrą, draudžiama:
- 4.2.1. šluoti sąslavas į lietaus vandens surinkimo ir kitus požeminių inžinierinių tinklų šulinius, pilti į juos teršalus, gatvių purvą, sniegą, ledą, kalcio karbido atliekas, bei kitas atliekas;
- 4.2.2. pilti į lietaus ir fekalinės kanalizacijos šulinius vandenį, kuriame yra naftos produktų arba lengvai degančių, nuodingų medžiagų ir pan.;
- 4.2.3. sušluoti šiukšles, sniegą, sandėliuoti barstymui skirtą smėlio mišinį po medžiais, krūmais, ant žaliųjų vejų ir gėlynų;
- 4.2.4. pilti sąslavas į tam tikslui nepritaikytas vietas;
- 4.2.5. į kontenerius pilti skystas atliekas bei juose deginti šiukšles;
- 4.2.6. vežti sąslavas, atliekas į laukus, mišką;
- 4.2.7. naudoti įrankius, gadinančius gatvių ir šaligatvių asfaltbetonio, betono ir kitą dangą;
- 4.2.8. krauti į krūvas sniegą, ledą arčiau kaip 10-15 m. nuo visuomeninio transporto stotelių ženklų, taip pat važiuojamojoje kelio dalyje;
- 4.2.9. palikti įrankius važiuojamojoje kelio dalyje;
- 4.2.10. valymui naudoti naftos produktus, rūgštis, tirpiklius ir pan. Naudoti tik tam tikslui skirtas priemones;
- 4.2.11. valomoje teritorijoje deginti šiukšles;
- 4.2.12. šildymosi patalpoje naudoti nepramoninės gamybos (neuždengtomis spiralėmis, neįžemintus ir pan.) elektros šildymo prietaisus;
- 4.2.13. dirbti, kai darbo vieta nepakankamai apšviesta;
- 4.2.14. lipti ant neišbandytų, netvarkingų inventorinių paaukštinimo priemonių (kopėčių pagrindas be apsaugų nuo slydimo, paaukštinimo priemonė be aptvarų, inventorinio Nr. ir pan.);
- 4.2.15. pastebėjus, palikti atidengtus kanalizacijos ar šiluminės trasos šulinius. Apie tai pranešti vadovui.
- 4.2.16. atidarinėti elektros skirstymo spintų duris, dingus elektros įtampai, savarankiškai remontuoti elektros įrenginius bei instaliaciją. Tai turi atlikti elektrotechninis personalas, kuris turi atitinkamą kvalifikaciją.
- 4.2.17. šokinėti nuo rampų, norint nultipti naudotis laiptais;
- 4.3. Kastuvu kraunant į dėžes ar vežimėlius žemes ir kt., stengtis, kad jos nepatektų ant praeivių ar šalia dirbančių, sau į akis. To galima išvengti žinant iš kur pučia vėjas t.y. krovimo darbus vykdyti pasisukus pavėjui.
- 4.4. Nesinaudoti atsitiktiniais įrankiais ar priemonėmis (tara, stropas ir kt.) kroviniams kelti iš anksto neįsitikinus jų patikimumu ir tinkamumu šiam darbui.
- 4.5. Negalima važinėti ant elektrinių vežimėlių platformos, traktoriaus priekaboje, ant automobilių bortų, o taip pat ant kitų mašinų ar mechanizmų, kurie neskirti žmonių pervežimui ir kuriais vežioti žmones draudžia kelių eismo taisyklės.
- 4.6. Pjaunant žolynus rankiniu būdu, būtina:
- 4.6.1. galandant dalgį, patikimai atremti jo kotą į tvirtą pagrindą;
- 4.6.2. galąsti dalgį tik specialia pustykle su rankena;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 7
	KOMUNALINIO ŪKIO DARBUOTOJO (DIRBANČIO BE TECHNIKOS) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.6.3. nepalikti dalgio darbo zonoje pertraukų metu;
- 4.6.4. nešti dalgį tik su izoliuotais asmenimis arba užsidėjus ant peties, nukreipus asmenis į viršų;
- 4.6.5. plakti dalgį tik užsidėjus akinius;
- 4.6.6. dalgio nekabinti ant krūmų ar medžių šakų, o statyti kotu aukštyn ir asmenimis žemyn;
- 4.6.7. nepjauti žolynų esant blogam matomumui, lyjant, stovint ant netvirto, slidaus pagrindo.
- 4.7. Barstant šaligatvius, takus ir pan. smėliu, turinčiu cheminių priedų (druskų), privalu naudoti gumines pirštines, o kertant ledą – naudoti akinius. Taip pat akinius būtina dėvėti, kuomet naudojami kertamieji ar mušamieji įrankiai ir kada gali išlėkti skeveldros dėl kitų priežasčių.
- 4.8. Būtina nuolat valyti priešgaisrinių hidrantų šulinių dangčius, kad jie būtų lengvai atidaromi bet kuriuo paros bei metų laiku.
- 4.9. Jei ant stogų susidaro varvekliai, reikia aptverti galimo varveklių kritimo vietas, iškabinti įspėjamuosius užrašus. Ledą nuo stogo galima nudaužyti tik gavus tiesioginio vadovo leidimą, įgyvendinus papildomas darbų saugos priemones, išklausus papildomą (specialųjį) darbų saugos instruktažą.
- 4.10. Valant, šluojant važiuojamąją teritorijos dalį, būtina pastatyti įspėjamąjį kelio ženklą “KELIO DARBAI”, tvorelę ir apšviesti liemenę su šviesą atspindinčiomis juostomis.
- 4.11. Patalpoje, kur aplinkos tvarkytojas gali pasišildyti, pasislėpti nuo darganos bei susidėti darbo įrankius, turi būti pirmosios pagalbos vaistinė su medikamentais, priemonės darbo drabužiams bei avalynei džiiovinti.

V.DARBUOTOJO VEIKSMŲ YPATINGAIS (AVARINIAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Pastebėjus mėginančius įsilaužti į administracines, gamybinės paskirties patalpas asmenis, sukėlusius muštynes ar atliekančius kitus nusikalstamus veiksmus, nedelsiant įjungti signalizaciją ir pan., iškviesti policiją, apie tai pranešti vadovui.
- 5.2. Įjungti inžinerines komunikacijas, esant avarinei situacijai, galima tik tuo atveju, jeigu aplinkos tvarkytojas išmokytas tai daryti, jeigu nurodytos išjungimo vietos. Kitu atveju būtina iškviesti avarines tarnybas. Aplinkos tvarkytojas neturi teisės savo nuožiūra atidarinėti elektros skirstymo spintas, liesti kirtiklius, sukinėti sklendes, čiaupus, jei ant jų ar prie jų nėra atitinkamų nurodymų.
- 5.3. Įvykus nelaimingam atsitikimui, aplinkos tvarkytojas privalo:
- 5.3.1. jeigu pajėgia, nedelsdamas apie tai pranešti įmonės vadovui, darbuotojų atstovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą ankščiau nurodytiems asmenims;
- 5.3.2. darbo vieta ir įrenginių būklė, kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jeigu tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, informant tai tam tikrais dokumentais.
- 5.3.3. įmonės vadovas, o kai jo nėra, kitas jo vietoje likęs asmuo, privalo nedelsdamas organizuoti pirmąją pagalbą, o prireikus – nukentėjusįjį nugabenti į gydymo įstaigą, taip pat pranešti darbdaviui, darbuotojo atstovui apie įvykusį nelaimingą atsitikimą.
- 5.4. Aplinkos tvarkytojas, pastebėjęs gaisrą, privalo:
- 5.4.1. iškviesti į gaisravietę vadovaujančius darbuotojus (vadovą);
- 5.4.2. nedelsdamas pranešti apie gaisrą ugniagesiams (tel. 112);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 7
	KOMUNALINIO ŪKIO DARBUOTOJO (DIRBANČIO BE TECHNIKOS) SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.4.3. imtis priemonių informuoti žmones apie gaisrą ir organizuoti jų bei materialinių vertybių evakavimą;

5.4.4. gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis.

6. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Baigęs darbą, aplinkos tvarkytojas privalo:

6.1.1. į saugojimo vietą susidėti darbo įrankius ir inventorines pagalbines priemones;

6.1.2. nusivilkti asmenines apsaugos priemones ir padėti į saugojimo vietą;

6.1.3. nusiplauti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu, jei yra galimybė, nusiprausti po dušu;

6.1.4. patikrinti, ar išjungti elektros prietaisai jam skirtoje patalpoje, ją užrakinti;

6.1.5. informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

HIDRAULINIO PRESO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 29

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 8
	HIDRAULINIO PRESO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** dirbti hidrauliniu presu gali asmuo:

- 1.2.1. turintis atitinkamą pasiruošimą ir ne jaunesnis kaip 18 metų;
- 1.2.2. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;
- 1.2.3. susipažinęs su įrenginių eksploatavimo taisyklėmis;
- 1.2.4. išklaušęs (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;
- 1.2.5. išklaušęs (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;
- 1.2.6. išklaušęs (pasirašytinai) įvadinį priešgaisrinį ir priešgaisrinį darbo vietoje instruktažus.

1.3. Periodiškai darbuotojas instruktuojamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

1.4. Darbuotojas privalo laikytis įmonės administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.

1.5. Darbuotojo darbo ir poilsio laikas:

- 1.5.1. darbo laiko trukmė įmonėje ne ilgesnė, kaip 40 darbo valandų per savaitę;
- 1.5.2. ne vėliau kaip po penkių valandų nuo darbo pradžios skiriama pertrauka pavalgyti ir pailsėti;

1.5.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda, išskyrus darbuotojus, dirbančius sutrumpintą darbo dieną.

1.6. Darbo vietoje papildomas instruktavimas pravedamas:

1.6.1. atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti naujas pavojingas ar (ir) kenksmingas medžiagas;

1.6.2. patvirtinus naujus arba patalysius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, saugaus darbų atlikimo taisykles ir kt.);

1.6.3. darbuotojui pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus, kurių nevykdant įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, incidentas, avarija, gaisras, sprogimas, arba pastebėjus jo nesaugų elgesį;

1.6.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

1.6.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų;

1.6.6. įmonės vadovui ar darbdavio įgaliotam asmeniui nusprendus, kad to reikia siekiant apsaugoti darbuotojus nuo traumų ar profesinių ligų.

1.7. Darbuotojas privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.

1.8. Ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus ar naudoti narkotines bei toksines medžiagas - draudžiama.

1.9. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą ar apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam įmonės vadovui, jeigu reikia iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Darbo vietą ir įrengimų būklę iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokias, kokios buvo nelaimingo atsitikimo metu.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 8
	HIDRAULINIO PRESO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

Jei tai kelia pavojų aplinkinių įmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami aktu.

1.10. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualios apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam įmonės vadovui.

1.11. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklause instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

1.12. Priešgaisriniai saugos reikalavimai:

1.12.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

1.12.2. rūkyti tik tam tikslui skirtose, ženklaais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra nedegus indas nuorūkoms dėti;

1.12.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;

1.12.4. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui;

1.12.5. baigus darbą, draudžiama palikti tepaluotas medžiagas bei išsiliejusius skysčius;

1.12.6. draudžiama naudotis tepalais, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais darbo drabužiais ar pirštinėmis.

1.13. Eksploatuojant elektros įrenginius draudžiama:

1.13.1. šildyti patalpas nestandartiniais (savos gamybos) elektros prietaisais;

1.13.2. naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, atsišakojimo dėžutes, jungiklius bei kitus elektros aparatus;

1.13.3. elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždengti degiomis medžiagomis;

1.13.4. į kištukinius lizdus jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;

1.13.5. vietoj elektros laidų ir kabelių naudoti radijo arba telefono ryšio laidus;

1.13.6. naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui nepritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros;

1.13.7. kabinti elektros šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;

1.13.8. naudoti nekalibruotus ir savos gamybos apsaugos aparatus;

1.13.9. naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusi izoliacine medžiaga;

1.13.10. tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.

1.14. Asmens higienos reikalavimai:

1.14.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;

1.14.2. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

1.14.3. po darbo ir prieš pertrauką švariai nusiplauti su muilu rankas;

1.14.4. pakilus darbuotojo kūno temperatūrai ar kitaip sunegalavus, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI, SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai :

2.1.1. mašinų ir mechanizmų besisukančios ir judančios dalys - galimos traumos;

2.1.2. elektros srovės poveikis – paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;

2.1.3. atskilusios ar lūžusios ruošinių dalys, išlekiančios skeveldros - galimos traumos;

2.1.4. išsprūdę iš preso ruošiniai - galimos traumos;

2.1.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje – neigiamas poveikis organizmui;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 8
	HIDRAULINIO PRESO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.1.6. netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindys, užkrauti praėjimai) – galimos traumos bei mirtinos traumos;

2.1.7. krovinių kritimas iš aukščio – galimos traumos;

2.1.8. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – kenkia akims, galimi regos sutrikimai;

2.1.9. cheminės medžiagos - galimos alerginės reakcijos, ligos, apsinuodijimai;

2.1.10. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), alergiškai veikiančios organizmą – galimi uždegimai, alerginės ir profesinės ligos;

2.1.11. darbo vietos ir perėjimo kelių užtvėrimas ir užgriozdinimas pašaliniais daiktais – galimos traumos;

2.1.12. netvarkingai sukrautos materialinės vertybės – galimos traumos;

2.1.13. sprogimo ir gaisro pavojus – galimos traumos;

2.1.14. stovėjimas ilgą laiką – galimas kojų venų išsiplėtimas, judėjimo-atramos aparato ligos;

2.1.15. priverstinė darbo poza, darbo monotonija;

2.1.16. nemokėjimas ir nenoras pasirinkti saugių darbo metodų – galimos traumos, sunkūs sužeidimai.

2.1.17. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, mechanizmai ir kt. – galimos traumos;

2.1.18. triukšmas - veikia periferines nervų sistemą;

2.1.19. vibracija - veikia centrinę nervų sistemą;

2.1.20. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – kenkia akims, galimi regos sutrikimai;

2.1.21. dulkės - alergiškai veikiančios organizmą, veikia kvėpavimo takus;

2.1.22. štampavimo įrenginių eksploatacijos reikalavimų nesilaikymas - galimos traumos.

2.1.23. nemokėjimas ir nenoras pasirinkti saugių darbo metodų – galimos traumos, sunkūs sužeidimai.

2.2. Įmonės vadovas (įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius) privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

2.3. Darbo rūbai turi būti tvarkingi, gerai užsagstomi, bet nevaržantys judesių. Neturi būti palaidų, nukabusių aprangos galų, kuriuos gali pagriebti ir įtraukti judantys mechanizmų mazgai.

2.4. Įmonės vadovas, įvertinęs darbo aplinkos kenksmingus, pavojingus veiksnius (fizikinius, cheminius, biologinius ir kitus), turi nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsauginių priemonių, negu numatyta patvirtintame asmeninių apsauginių priemonių sąrašė.

2.5. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

2.6. Darbuotojas privalo:

2.6.1. prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari, ar nepasibaigęs jos galiojimo laikas, pažymėtas spaude;

2.6.2. dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

2.6.3. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones; laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

2.6.4. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo ar buvo sugadinta.

2.7. Draudžiama naudotis asmenine apsaugos priemone, pasibaigus galiojimo, išbandymo terminui.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 8
	HIDRAULINIO PRESO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbuotojas privalo laikytis **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda įmonės tiesioginis vadovas ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodai yra žinomi.

3.2. Apsirengti tvarkingus ir atitinkamo dydžio darbo rūbus, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti individualiąsias saugos darbe priemones. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, be sagų darbo rūbais su nukabusiais laisvais galais. Apsiauti patogią avalynę neslidžių padu. Užsidėti kitas darbo metu reikalingas naudoti asmenines apsaugines priemones, jas naudoti viso darbo proceso metu.

3.3. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.

3.4. Vizualiai patikrinti, ar veikia vietinis apšvietimas, ar tvarkingi jums reikiamų įrengimų, elektros prietaisų įžeminimo laidai, patikrinti apsaugines aptvaras ir blokiruotes, įjungimo ir išjungimo įtaisus.

3.5. Reikalingas pagalbines medžiagas bei įrankius išdėstyti lengvai pasiekiamoje zonoje, kad būtų patogų ir saugu dirbti.

3.6. Apžiūrėti įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginius su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.

3.7. Patikrinti ar tvarkingi įrenginiai, prietaisai, įrankiai, inventoriai, kuriais bus naudojamosi darbo metu.

3.8. Atidžiai apžiūrėti ir sutvarkyti darbo vietą, pašalinti visus nereikalingus daiktus, atlaisvinti praėjimus, kad netrukdytų dirbti. Grindys turi būti sausos.

3.9. Patikrinti :

3.9.1. preso paleidimo įrenginių tvarkingumą;

3.9.2. preso įžeminimą;

3.9.3. stabdymo įrengimus, skirtus judančių preso dalių stabdymui;

3.9.4. aptvėrimų ir apsaugų tvarkingumą;

3.9.5. avarinę išjungimo sistemą;

3.9.6. šampų tvirtinimo kokybę;

3.9.7. apsauginius įtaisus, kurie nutraukia preso veikimą jo perkrovimo metu;

3.9.8. išbandyti presą tuščia eiga.

3.10. Prieš kiekvieną preso įjungimą, iš anksto įsitikinti, ar jo paleidimas niekam nesudaro pavojaus.

3.11. Draudžiama:

3.11.1. liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrenginius;

3.11.2. dirbti su įrenginiu, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

3.11.3. dirbti su įrenginiu, jei ant jų valdymo pulto pateko skystis;

3.11.4. eksploatuoti išardytą, nebaigtą remontuoti įrenginį.

3.12. Patikrinti elektros įrenginius, ar:

3.12.1. jie įžeminti (įnultinti - kur tai numatyta). Tai atliekama vizualiai apžiūrint kabelį (laidą), kuriuo įrenginys jungiamas į elektros tinklą, kištuką, kištukinį lizdą. Elektros įrenginio, naudojančio kintamos elektros vieną fazę, įžeminimui (įgilinimui) turi būti panaudotas trečias laidas, sujungtas su įrenginio korpusu;

3.12.2. uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampų;

3.12.3. tvarkingas elektros kabelio kištukas, kištukinis lizdas. į kuria jungiamas įrenginys;

3.12.4 nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų į izoliacija;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 8
	HIDRAULINIO PRESO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

3.12.5. įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštu, drėgnų, tepaluotų paviršių, trosų, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įžemintų įrenginių, centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių;

3.12.6. laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabelis) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti;

3.12.7. pakankamo ilgio kilnojamųjų elektros įrenginių (dulkių, siurblių ir kt.) elektros kabelis. Jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

3.13. Pastebėjus bet kokią gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai. Jei neaišku, kaip saugiai atlikti pavestą darbą, paprašyti tiesioginį vadovą, kad paaiškintų.

3.14. Apie visus pastebėtus gedimus pranešti tiesioginiam vadovui.

3.15. Draudžiama pradėti darbą, kol nebus pašalinti visi pastebėti trūkumai. Draudžiama dirbti netvarkingais įrengimais, dirbti be apsauginių priemonių.

3.16. Jei neaišku, kaip saugiai atlikti pavestą darbą, paprašyti įmonės tiesioginį vadovą, kad paaiškintų.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

4.2. Darbą pradėti tik esant tvarkingam presui.

4.3. Preso pedalą nuspausti tik tada, kai ruošinys bus teisingai padėtas į štampą, o rankos patrauktos iš pavojaingos zonos. Judant preso šliaužikliui, draudžiama ruošinį judinti, taisyti.

4.4. Jei ruošinys padėtas neteisingai, nedelsiant presą išjungti.

4.5. Jeigu štampuojamos detalės iš ilgų juostų, naudotis papildomomis technologinėmis atramomis ir automatinio juostų padavimu.

4.6. Dėti ruošinį ir jį nuimti nuo štampos pavojaingos zonos su specialiais įrankiais.

4.7. Statant ruošinius ir nuimant detales, sveriančias daugiau kaip 20 kg, reikia naudotis specialiais kėlimo mechanizmais.

4.8. Jeigu detalė prese užstrigo, presą išjungti ir pranešti tiesioginiam vadovui.

4.9. Statant ruošinius ir nuimant detales nuo štampos, nelaikyti kojos ant preso įjungimo pedalo.

4.10. Neperjunginėti savavališkai preso nuo nustatyto režimo be tiesioginio vadovo leidimo.

4.11. Draudžiama blokuoti paleidimo mygtukus.

4.12. Darbinių štampos dalių ir lakštinio metalo tepimą atlikti tik tam skirtais specialiais teptukais, nekišant rankų į preso pavojaingas zonas.

4.13. Darbo metu draudžiama :

4.13.1. dirbti presu, kai nuimtos apsaugos, neveikia blokuotės;

4.13.2. statyti ir reguliuoti preso darbo organus, štampą, atlikti štampos darbinės dalies remontą, kai įjungtas elektros paskirstymo skydo kirtiklis;

4.13.3. vykdyti preso techninį aptarnavimą, valyti, šluostyti, tepti dirbantį presą;

4.13.4. dirbti esant sugedusiems preso mechanizmomams, valdymo sistemai ir blokuotėms;

4.13.5. leisti dirbti su presu pašaliniais asmenimis;

4.13.6. atlikti štampos darbinės zonos techninį aptarnavimą, valymą;

4.13.7. dirbti esant blogam apšvietimui;

4.13.8. statyti ruošinius, reguliuoti štampus, dirbant preso šliaužikliui;

4.13.9. nuimti štampuojamą detalę pilnai nesustojus presui;

4.13.10. dirbti presu be pirštinių;

4.13.11. reguliuoti ruošinį arba šalinti detalę, uždėjus koją ant preso pedalo;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 8
	HIDRAULINIO PRESO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.13.12. ramstytis arba dėti įrankius ant preso stalo;
- 4.13.13. sėdėti prie preso ant įvairių daiktų (dėžių ir pan.). Sėdėti galima ant specialios kėdės.
- 4.14. Paliekant darbo vietą, atjungti elektros paskirstymo skydo kirtiklį.
- 4.15. Preso pedalas turi būti apgaubtas.
- 4.16. Preso pedalą nuspausti iki galo, kad išvengtų dvigubos šliaužiklio eigos.
- 4.17. Apsauginiai ir signaliniai įrenginiai turi būti nesugedę tvarkingi. Nuimti šiuos įrenginius ir remontuoti bei keisti naujais leidžiama tiksliai, kai presas nedirba.
- 4.18. Jeigu apsauginių įrenginių nėra arba jie sugadinti, nedelsiant apie tai pranešti tiesiogiai vadovui.
- 4.19. Darbuotojas apie visus preso elektrinės dalies gedimus, kabelio ir laidų izoliacijos sužalojimus, blogą elektros aparatų būklę nedelsiant turi pranešti tiesioginiam vadovui.
- 4.20. Prieš preso šampo pakeitimą informuoti tiesioginį vadovą.
- 4.22. Preso šampo pakeitimas vykdomas kartu su remontinės tarnybos darbuotoju.
- 4.23. Preso šampo pakeitimas vykdomas sekančia tvarka :
 - 4.23.1. preso šliaužiklis turi sustoti viršutiniame taške;
 - 4.23.2. patikrinti, ar šliaužiklyje sujungimo vietoje nėra iškilimų ar kitų defektų, tai atliekama lengvai padaužant plaktuku, garsas turi būti skambantis, švarus, be virpėjimo;
 - 4.23.3. pastatyti nuo praėjimo pusės apsauginius skydus, apsaugančius aplinkinius nuo galimo atšokusiu metalo ar dalelių kritimo;
 - 4.23.4. šampų pastatymas ir nuėmimas, preso dalių ir mazgų apžiūra gali būti atliekami tik pilnai sustabdžius visus jo mechanizmus ir išjungus elektros variklį.
 - 4.23.5. šampų tvirtinimo detalės neturi turėti įskilimų, varžtai, veržlės neturi būti nusidėvėjusios;
 - 4.23.6. pleiščių įkalimas ir iškalimas gali būti atliekamas tik specialiai tam skirtais įrenginiais, matavimo instrumentais;
 - 4.23.7. šampo defektai turi būti išaiškinami tik prieš jo pastatymą;
 - 4.23.8. statyti ir nuimti šampą galima tik pilnai pakėlus šliaužiklį ir užfiksavus naoranui;
 - 4.23.9. statant šampus, būtina prisilaikyti technologinių kortelių reikalavimų. Jos turi būti pilnai sukomplektuotos.
- 4.24. Atlikti kontrolinį šampo išbandymą.
- 4.25. Detales ir atliekas būtina sandėliuoti tam skirtose tarose, o ne mėtyti ant grindų.
- 4.26. Nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, ūmius sveikatos sutrikimus, apie pastebėtus gedimus, ar kitokius pavojų keliančius veiksnius.

V. DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina pranešti **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** tiesioginiam vadovui, kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, o reikalui esant, iškviesti greitąją medicininę pagalbą ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu, jei tai negresia kitų darbuotojų gyvybei.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš jo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti įmonės tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

5.3. Kilus gaisrui, reikia iškviesti ugniagesius bendruoju pagalbos telefono numeriu 112, išjungti visus įrenginius, išjungti elektros įtampą iš įvadinio skydo ar spintos, išjungti ventiliacijos sistemą, uždaryti ištraukiamosios ventiliacijos sklendes ventiliacijos kolektoriuose, turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, nedelsiant informuoti įmonės tiesioginį vadovą.

5.4. Kilus pavojui sveikatai arba gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos. Darbuotojai privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 8
	HIDRAULINIO PRESO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Sustabdyti presą ir išjungti pagrindinį kirtiklį.
- 6.2. Sutvarkyti savo darbo vietą, nuvalyti presą.
- 6.3. Nusiimti apsaugines priemones, nusivilkti darbo rūbus ir pakabinti į jiems skirtą vietą.
- 6.4. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti. Negalima plauti rankų skiedikliais.
- 6.5. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 20

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio.

1.2. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** sunkvežimį ar panašią sunkiasvorę techniką su spec. įranga arba be jos gali vairuoti asmuo:

1.2.1. kuris yra ne jaunesnis kaip 21 metų;

1.2.2. turintis B ir C kategorijos išduotą vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį vairuoti atitinkamą transporto priemonę;

1.2.3. vairuotojo sveikatos žinių pažymėjimą;

1.2.4. praėjęs privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą;

1.2.5. susipažinęs su mašinų eksploatavimo taisyklėmis;

1.2.6. išklauses (pasirašytinai) įvadinę saugos ir sveikatos instrukciją;

1.2.7. išklauses (pasirašytinai) saugos ir sveikatos instrukciją darbo vietoje;

1.2.8. išklauses (pasirašytinai) įvadinį gaisrinės saugos ir gaisrinės saugos darbo vietoje instruktažus.

1.3. Periodinis instruktažas pravedamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvyliką mėnesių.

1.4. Darbuotojas privalo laikytis įmonės administracijos nustatyto darbo ir poilsio režimo reikalavimų.

1.5. Darbuotojo darbo ir poilsio laikas:

1.5.1. darbo laiko trukmė įmonėje ne ilgesnė, kaip 40 darbo valandų per savaitę;

1.5.2. ne vėliau kaip po keturių valandų nuo darbo pradžios skiriama pertrauka pavalgyti ir pailsėti;

1.5.3. švenčių dienų išvakarėse darbo diena sutrumpinama 1 valanda.

1.6. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** darbo vietoje papildomas instruktavimas pravedamas:

1.6.1. atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti naujas pavojingas ar (ir) kenksmingas medžiagas;

1.6.2. patvirtinus naujus arba pataisius įmonės norminius dokumentus (įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, saugaus darbų atlikimo taisykles ir kt.);

1.6.3. darbuotojui pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus, kurių nevykdant įvyko ar galėjo įvykti nelaimingas atsitikimas, incidentas, avarija, gaisras, sprogimas, arba pastebėjus jo nesaugų elgesį;

1.6.4. pareikalavus darbo inspektoriui, kai nustatoma, kad darbuotojo žinių nepakanka atliekamam darbui;

1.6.5. darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

1.7. Darbuotojas privalo nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.

1.8. Darbuotojas privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus, dirbti tik tuos darbus, apie kuriuos išklausė instruktažą, ir vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus.

1.9. Draudžiama ateiti į darbą neblaiviam ar darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas.

1.10. Nukentėjus nuo nelaimingo atsitikimo, reikia nedelsiant kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu reikia, iškviesti greitąją medicininę pagalbą. Iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, darbo vietą ir įrengimų būklę reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami aktu.

1.11. Pastebėjus mašinų, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualios apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

1.12. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** sunkvežimio vairuotojas esant reikalui atlieka ir krovinių pakrovimo – iškrovimo darbus.

1.13. Darbuotojas privalo mokėti suteikti pirmąją pagalbą.

1.14. Gaisrinės saugos reikalavimai:

1.14.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

1.14.2. rūkyti tik tam skirtose ženklaais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkoms dėti bei gaisro gesinimo priemonės;

1.14.3. draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;

1.14.4. draudžiama naudotis tepalais, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais darbo drabužiais ar pirštinėmis.

1.14.5. darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui.

1.15. Asmens darbo higiena:

1.15.1. prieš pertraukas ir po pertraukų švariai nusiplauti rankas su muilu;

1.15.2. draudžiama dėvėti naftos produktais ir kitais teršalais sutepus darbo drabužius;

1.15.3. sutepus rankas ir kitas kūno dalis naftos produktais, nedelsiant nuvalyti rankų valymo pastomis arba nuplauti vandeniu su muilu;

1.15.4. draudžiama laikyti savo rūbus kartu su darbo rūbais;

1.15.5. privaloma laikytis saugos darbe taisyklių reikalavimų, kraunant, keliant ir pernešant krovinius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1.1. krintantys daiktai, galimos traumos;

2.1.2. elektros srovės poveikis – paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;

2.1.3. netvarkinga darbo vieta, slidžios grindys - galimos traumos;

2.1.4. netvarkingi įrenginiai, įrankiai, patalpos ir kt.;

2.1.5. galimybė įsipjauti į aštrius daiktus, briaunas, dūžtantys daiktai (stiklas, plastmasė ir kt.);

2.1.6. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.), nepalankios meteorologinės sąlygos;

2.1.7. vibracija – veikia centrinę nervų sistemą;

2.1.8. triukšmas – veikia periferinę nervų sistemą.

2.1.9. elektrolitas – nudegimai, galimos traumos;

2.1.10. benzino garai – apsinuodijimas (galimi sveikatos sutrikimai);

2.1.11. terminiai ir cheminiai nudegimai;

2.1.12. autoavarijos;

2.1.13. sunkvežimio eksploatavimo instrukcijos nesilaikymas.

2.1.14. krentantys, griūvantys daiktai, kroviniai;

2.1.15. fizinė perkrova (vienkartinė keliamo ar pernešamo krovinio masė: moterims – 10 kg, vyrams - 30 kg).

2.1.16. krovinį keliant rankomis, gali kilti pavojus susižaloti, ypač nugarą, jei krovinys yra:

2.1.16.1. pernelyg sunkus arba didelis;

2.1.16.2. griozdiškas arba nepatogus suimti (paimti);

2.1.16.3. nestabilus arba jo turinys sunkiai perkeliamas;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 2.1.16.4. tokioje padėtyje, kad turi būti laikomas arba juo turi būti manipuluojama per atstumą nuo liemens, arba liemenį lenkiant arba sukančiant;
- 2.1.16.5. galintis sužeisti darbuotojus, ypač susidūrus, dėl savo kontūrų ir (arba) konsistencijos.
- 2.2. Kad išvengti pavojingų ir kenksmingų veiksmų ar sumažinti jų įtaką, reikalingos atitinkamos techninės ir atsargumo priemonės:
- 2.2.1. draudžiama eksploatuoti sunkvežimį, jeigu jis neįregistruotas ir nustatyta tvarka neatlikta jo techninė apžiūra;
- 2.2.2. sunkvežimio techninė būklė turi būti periodiškai patikrinama, jo įrenginiai turi būti tvarkingi, atitinkantys sunkvežimį pagaminusios gamyklos eksploatacijos reikalavimus;
- 2.2.3. priekinis ir šoniniai sunkvežimio stiklai turi būti gerai permatomi be įskilimų ir pradūrimų;
- 2.2.4. sėdynėje ir jos nugarėlėje neturi būti įdubų, išplyšusių vietų ir aštrių kampų. Sėdynės ir jos nugarėlės padėtis turi būti reguliuojama, kad sunkvežimio vairuotojas galėtų patogiai atsisėsti;
- 2.2.5. techninė stabdžių būklė turi užtikrinti visų sunkvežimio ratų stabdymą;
- 2.2.6. elektros įrenginių būklė turi užtikrinti variklio paleidimą starteriu, nesutrinkantį apšvietimo prietaisų, signalizavimo ir kontrolinių elektros prietaisų darbą, nesukelti elektros laidų ir gnybtų kibirkščiavimo. Akumuliatoriaus baterija turi būti gerai pritvirtinta, iš jos neturi sunktis elektrolitas;
- 2.2.7. techninė padangų būklė turi užtikrinti saugų sunkvežimio riedėjimą;
- 2.2.8. sunkvežimyje turi būti vaistinė, avarinio sustojimo ženklas arba mirksintis raudonas žibintas.
- 2.3. Darbdavys įvertinęs rizikos veiksmus ir vadovaudamasis nustatytomis normomis privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis:
- 2.3.1. apsauginės pirštinės;
- 2.3.2. darbo drabužiais;
- 2.3.3. darbo avalynė.
- 2.4. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:
- 2.4.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksmų, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;
- 2.4.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir darbuotojo esamą sveikatos būklę;
- 2.4.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.
- 2.5. Darbdavys esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Darbo drabužiai ir asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio ir darbo (oro) sąlygų.
- 2.6. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl jas darbuotojas turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereinamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsauginė priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.
- 2.7. Darbuotojas privalo:
- 2.7.1. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis;
- 2.7.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones;
- 2.7.3. laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;
- 2.7.4. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dinga arba buvo sugadinta.
- 2.8. Darbo rūbai turi būti tvarkingi, gerai užsagstomi, bet nevaržantys judesius.
- 2.9. Darbdavys, esant reikalui (įvertinus darbo aplinkos kenksmingus ir pavojingus veiksmus: fizikinius, cheminius, biologinius ir kitus) turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsauginių priemonių, negu numatyta darbdavio patvirtintame asmeninių apsauginių priemonių sąraše.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.10. Kad išvengti pavojingų ir kenksmingų veiksnių ar sumažinti jų įtaką, reikalingos atitinkamos techninės ir atsargumo priemonės:

2.10.1. draudžiama eksploatuoti sunkvežimį, jeigu jis neįregistruotas ir nustatyta tvarka neatlikta jo techninė apžiūra;

2.10.2. sunkvežimio techninė būklė turi būti periodiškai patikrinama, jo įrenginiai turi būti tvarkingi, atitinkantys sunkvežimį pagaminusios gamyklos eksploatacijos reikalavimus;

2.10.3. priekinis ir šoniniai sunkvežimio stiklai turi būti gerai permatomi be įskilimų ir pradūrimų;

2.10.4. sėdynėje ir jos nugarėlėje neturi būti įdubų, išplyšusių vietų ir aštrių kampų. Sėdynės ir jos nugarėlės padėtis turi būti reguliuojama, kad sunkvežimio vairuotojas galėtų patogiai atsisėsti;

2.10.5. techninė stabdžių būklė turi užtikrinti visų sunkvežimio ratų stabdymą;

2.10.6. elektros įrenginių būklė turi užtikrinti variklio paleidimą starteriu, nesutrinkantį apšvietimo prietaisų, signalizavimo ir kontrolinių elektros prietaisų darbą, nesukelti elektros laidų ir gnybtų kibirkščiavimo. Akumuliatoriaus baterija turi būti gerai pritvirtinta, iš jos neturi sunktis elektrolitas;

2.10.7. techninė padangų būklė turi užtikrinti saugų sunkvežimio riedėjimą;

2.10.8. sunkvežimyje turi būti vaistinė, avarinio sustojimo ženklas arba mirksintis raudonas žibintas.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbuotojas privalo laikytis ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda įmonės tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodai yra žinomi.

3.2. Apsirengti tvarkingus ir atitinkamo dydžio spec. rūbus, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę.

3.3. Išvažiuojant į reisą su savimi turėti vairuotojo pažymėjimą, sunkvežimio techninį pasą, techninės apžiūros taloną, sunkvežimio civilinės atsakomybės draudimo sutarties liudijimą.

3.4. sunkvežimio vairuotojas yra atsakingas, kad saugaus darbo reikalavimus vykdytų visi sunkvežimyje esantys arba jį aptarnaujantys asmenys.

3.5. Prieš išvažiuojant, patikrinti sunkvežimio ir priekabos techninę būklę, atkreipiant dėmesį į stabdžių, vairo mechanizmo, šviesos ir garso signalų, akumuliatoriaus, kėbulo bortų uždarymo ir sujungimo su priekaba mechanizmų, padangų tvarkingumą.

3.6. Patikrinti kiek yra kuro, tepalų, stabdžių skysčio.

3.7. Prieš užvedant variklį, pavarų perjungimo svirtį perstatyti į neutralią padėtį.

3.8. Patikrinti ar yra reikalingas instrumentų rinkinys, inventorių: vilkimo lynas, saugos diržai, vaistinė, gesintuvas.

3.9. Žiemos metu nuvalyti apledėjusias sunkvežimio dalis (pakopas, buferius ir t.t.), priėjimus prie sunkvežimio pabarstyti smėliu.

3.10. Apie visas kliūtis, pastebėtus trūkumus, trukdančius darbui, pranešti tiesioginiam vadovui. Draudžiama pradėti darbą, kol nebus pašalinti visi pastebėti trūkumai.

3.11. **Darbuotojas prieš darbo pradžią su hidromanipulatoriumi privalo:**

3.11.1. apžiūrėti mechanizmus, patikrinti judančių mechanizmų ir dalių apsauginių užtvarų tvarkingumą;

3.11.2. patikrinti ir prireikus užveržti mazgų bei agregatų tvirtinimo detales;

3.11.3. tepalo matuokliu patikrinti tepalo kiekį tepalo bake, kai nuleistas kėlimo kablys;

3.11.4. patikrinti tepalo siurbimo linijos vamzdinę (kad nebūtų sulankstymų);

3.11.5. patikrinti hidraulinio skirstytuvo darbą (jo rankenėlės švelniai turi grįžti į neutralią padėtį ir neturi virpėti);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 3.11.6. Patikrinti visus hidraulinės sistemos vamzdynų bei aparatų prijungimus (neturi būti tepalo nutekėjimo);
- 3.11.7. patikrinti hidraulinių cilindrų sandarumą;
- 3.11.8. patikrinti keltuvo saugos įtaisus;
- 3.11.9. patikrinti krovinių paėmimo įtaisus, jų tvarkingumą bei jų ženklumą;
- 3.11.10 patikrinti papildomų atramų būklę;
- 3.11.11. patikrinti variklio tvarkingumą, jo tepimo ir aušinimo sistemų darbą;
- 3.11.12. patikrinti pavarų dėžės būklę, įsitikinti ar lengvai įsijungia ir išsijungia pavaros;
- 3.11.13. patikrinti valdymo mechanizmų darbą ir vairo kolonėlės tvirtinimo patikimumą;
- 3.11.14. patikrinti stovėjimo ir darbo stabdžių efektyvumą;
- 3.11.15. patikrinti keltuvo veikimą be apkrovimo.
- 3.11.16. Žiemos metu nuvalyti apledėjusias hidromanipulatoriaus dalis (užlipimo trapus, rankenas ir t.t), pabarstyti smėliu;
- 3.11.17. Patikrinti hidromanipulatoriaus hidraulinės sistemos būklę, galinius išjungėjus.
- 3.12. Draudžiama pradėti darbą, pastebėjus:
- 3.12.1 metalinių konstrukcijų įtrūkimą ar deformaciją;
- 3.12.2. tepalų nuotėkį iš hidraulinės sistemos, guminių rankovių ir jų sujungimo vietų.
- 3.13. Pradedant darbą, būtina pastatyti papildomas hidraulinės atramas, kad pakrovimo metu nebūtų apkraunama hidromanipulatoriaus važiuoklė. Esant aikštelės nelygumui, hidromanipulatoriaus kėbulo dugnas lyginamas papildomomis atramomis.
- 3.14. Kelti krovinius, atitinkančius maksimalią hidromanipulatoriaus kėlimo galią leidžiama tik pastačius papildomas atramas. Dirbti hidromanipulatoriumi neišskleidus išnešamųjų atramų, griežtai draudžiama.
- 3.15. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

- 4.1. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
- 4.2. Palaikyti tvarką darbo vietoje.
- 4.3. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** sunkvežimio vairuotojui draudžiama:
- 4.3.1. vairuoti sunkvežimį neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotinių ir toksinių medžiagų, sergant arba pavargus;
- 4.3.2. važiuojant naudotis mobiliu telefonu, jei salone nėra specialaus įrenginio;
- 4.3.3. perduoti vairavimą kitam asmeniui;
- 4.3.4. savavališkai naudoti sunkvežimį asmeniškiesiems tikslams;
- 4.3.5. vežti skysčius ir kitus birius krovinius netvarkingoje taroje;
- 4.3.6. išjudinti prišalusius ar įsmigusius į žemę krovinius, daužant ar stumiant juos sunkvežimiu;
- 4.3.7. išpilti naftos produktus ar jais užterštą vandenį į kanalizaciją ar ant žemės;
- 4.3.8. važiuoti sunkvežimiu, jei ant buferio ar sparnų yra žmonių ar krovinių;
- 4.3.9. rūkyti arti benzino bako ar įrenginių, kuriais teka benzinas;
- 4.3.10. šildyti sunkvežimio agregatus atvira ugnimi;
- 4.3.11. naudoti atvirą ugnį, tikrinant sunkvežimio akumuliatorių ar jį remontuojant;
- 4.3.12. stovėti priešais atidaromo sunkvežimio bortą;
- 4.3.13. sunkvežimio salone laikyti indus su benzinu ar kitais lengvai užsilepsnojančiais skysčiais, degalais ar tepalais suterštus skudurus.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.4. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** sunkvežimio vairuotojui dirbant:

- 4.4.1. nuolat stebėti kontrolės prietaisų parodymus ir visų mechanizmų darbą;
- 4.4.2. laikytis kelių eismo taisyklių reikalavimų, užtikrinti saugų eismą, esant įvairioms klimatinėms ir paros sąlygoms, įvairioms kelio dangoms;
- 4.4.3. nedelsiant sustoti, sugedus sunkvežimiui.

4.5. Naudoti garsinį signalą:

- 4.5.1. įvažiuojant ir išvažiuojant iš įmonių teritorijų;
 - 4.5.2. pradedant važiuoti atbuline eiga;
 - 4.5.3. visais kitais galimais susidūrimo su žmonėmis ar kitomis transporto priemonėmis atvejais.
- 4.6. Draudžiama leisti keleiviams išlipti ir įlipti į judantį sunkvežimį.
- 4.7. Draudžiama atlikti remonto darbus, ilsėtis ar miegoti sunkvežimio salone, dirbant varikliui.
- 4.8. Sustabdžius sunkvežimį būtina įjungti stovėjimo stabdį.

4.9. Važiuojant per geležinkelio bėgius:

- 4.9.1. važiuoti tik per atžymėtas pervažas, artėjant prie pervažos, sumažinti greitį;
- 4.9.2. važiuojant per geležinkelio pervažą, važiuoti kiek galima statesniu kampu, tik įsitikinus, kad užtikrintas eismo saugumas.

4.10. Atliekant pakrovimo – iškrovimo darbus, nevirsyti leistinų normų: krovinį pakelti ir pernešti vienam darbininkui leidžiama ne daugiau kaip 30 kg.

4.11. Darbuotojas turi susipažinti su numatomu vežti krovinium ir gauti tikslią informaciją apie:

- 4.11.1. krovinio svorį;
- 4.11.2. krovinio turinį ir konsistenciją;
- 4.11.3. krovinio svorio centrą arba sunkiausią pakuotės pusę, jei jos turinys paskirstytas netolygiai centro atžvilgiu ar svorio centro padėtis gali keistis kėlimo metu, ir saugius tokių krovinų kėlimo būdus.

4.12. Leidžiama nepavojinga vienkartinio rankomis keliamo krovinio masė, kai krovinys nuolat pernešamas per pamainą ar dirbant kitą darbą:

- 4.12.1. vyrams - iki 30 kg;
- 4.12.2. moterims - iki 10 kg;

4.13. Pakraunant –iškraunant sunkvežimį netoli pastatų, tarp pastato ir sunkvežimio turi būti ne mažesnis kaip 0,5 m tarpas, o tarp krovinų rietuvės ir sunkvežimio – ne mažesnis kaip 1 m tarpas.

4.14. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** sunkvežimio vairuotojas privalo stebėti sunkvežimio prietaisų parodymus. Pastebėjus smulkų gedimą, nedelsiant jį šalinti. Jei nepavyksta, ar esant stambiam gedimui, pranešti įmonės tiesioginiam vadovui.

4.15. sunkvežimio vairuotojas atsako už pervežamų krovinų išsaugojimą gabenimo, pakrovimo – iškrovimo metu bei teisingą reikiamų dokumentų užpildymą.

4.16. Jeigu reikia atlikti darbą, kurio atlikimo tvarka neaprašyta instrukcijoje, prieš atliekant darbą būtina išsiaiškinti su tiesioginiu vadovu kaip tai saugiai padaryti

4.17. Vieta, kur kroviniai kraunami rankomis, turi būti parinkta ir tinkamai įrengta atsižvelgiant į darbo aplinkos charakteristikas ir su ja susijusius veiksnius.

4.18. Draudžiama stovėti, vaikščioti ir dirbti po pakeltu krovinium ar būti krovimo zonoje.

4.19. Iš krovinų transportavimo rankomis ruožų turi būti pašalinti trukdantys daiktai. Jei tokios galimybės nėra, turi būti įrengiami saugūs apėjimai ar keliai. Šiuose ruožuose neturi kilti pavojus paslysti, kristi, užkliūti, atsitrengti ir pan. Ruožai turi būti gerai apšviesti, o jų pagrindas stabilus, jie turi būti pakankamai platūs ir aukšti, kad būtų galima pernešti krovinius visiškai išsitiesus.

4.20. Kai kroviniai pernešami rankomis ir kraunami į krūvas ar rietuves, krovimo darbai neturi kelti pavojaus saugai ir sveikatai. Kroviniai neturi slysti ir kristi, o rietuvės iširti ar pajudėti.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.21. Kraunant smulkius krovinius, reikia juos paketuoti ant padėklų. Ilgi kroviniai turi būti kraunami ir sandėliuojami horizontaliai. Draudžiama juos atremti į sieną.

4.22. Ant padėklų kroviniai turi būti sudedami tvarkingai, patikimai, juos “surišant”, kad pakeliant ir pervežant jie neiširtų ir neišbyrėtų.

4.23. Nešant krovinių rankomis, pasirinkti laisvą, be kliūčių, lygų ir trumpiausią kelią.

4.24. Nešant krovinius vienam paskui kitą vorele, reikia išlaikyti tokį atstumą, kad krisdamas krovinsys nekliudytų priekyje einančio. Nešant krovinius, draudžiama lenkti vienam kitą.

4.25. Nešant krovinius dėžėse dviese, žengti ta pačia koja, krovinius nuleisti pagal komandą. Nekelti krovinių per galvą.

4.26. Draudžiama nešti lengvai užsidegančius krovinius ar kitas pavojingas medžiagas ant nugaros, juos reikia vežti vežimėliu arba nešti neštuvais.

4.27. Draudžiama nešti krovinius netvarkingoje taroje - su atsikišusiomis vinimis, atplyšusia viela.

4.28. Krauti krovinius tvarkingai ant žemės, į stelažus, lentynas ar rietuves.

4.29. Draudžiama sandėliuoti į rietuves blogai įpakuotų krovinių. Į rietuves dėti vienos rūšies ir vienodų išmatavimų krovinius. Rietuvės šonai turi būti vertikalus ir lygūs.

4.30. Draudžiam krauti rietuves vieną prie kitos. Atstumas taip rietuvių turi būti ne mažesnis kaip 0,8 m, rietuvės aukštis neturi viršyti 2 m.

4.31. Dirbant aukštyje, sandėliuojant ar nuimant prekes nuo stelažų, naudotis tvirtomis kopėčiomis su aštriais metaliniais arba plastmasiniais, nenusidėvėjusiais kaisčiais apačioje, kurie neleistų kopėčioms nuslysti. Naudotis atsitiktinėmis atramomis (dėžėmis, statinėmis) draudžiama.

4.32. Sandėliuojant krovinius į stelažus, sunkesnius dėti apatinėse lentynose.

4.33. Krovinių rideniant, reikia būti už jo arba iš šono. Saugotis, kad krovinsys neužriedėtų ant savęs ar ant kito žmogaus.

4.34. Prieš pradėdant krauti supakuotus pavojingus krovinius, reikia atidžiai apžiūrėti įpakavimo būklę.

4.35. Aptikus nežymius taros gedimus, krovinsys kraunamas ypač atsargiai.

4.36. Draudžiama rankomis traukti, kelti, taisyti nepatikimai arba netvarkingai sukrautus krovinius, kaisioti rankas (norint pataisyti) į rietuves, dėžes, statines, sunkvežimio kėbulą ir t.t. Tam tikslui naudoti laužtuvus, svirtis, padėklus, pleištus ir visus kitus kėlimo įrenginius, atsižvelgiant į krovinio sudėtį, konfiguraciją.

4.37. Krovinių pakrovimas į transporto priemones, tvirtinimas ir aprišimas vykdomas pagal vairuotojų-ekspeditorių nurodymus.

Bendrieji krovinių išdėstymo ir tvirtinimo reikalavimai

4.38. Krovinio vežėjas yra atsakingas už tai, kad transporto priemonė būtų tvarkinga, o tvirtinimo įranga – tinkama.

4.39. sunkvežimio vairuotojas privalo išdėstyti ir pritvirtinti krovinių transporto priemonėje taip, kad būtų garantuotas saugus jo vežimas. Vežamo krovinio masė ir apkrovos pasiskirstymas į ašis turi neviršyti nustatytų normų.

4.40. sunkvežimio vairuotojas privalo kontroliuoti krovinio išdėstymą ir tvirtinimą, kad būtų laikomasi nustatytų transporto priemonės pakrovimo normų.

4.41. sunkvežimio vairuotojas, pradėdamas važiuoti, privalo patikrinti, ar krovinsys išdėstytas ir pritvirtintas pagal Kelių eismo taisyklių ir šių taisyklių reikalavimus. Apie pastebėtą neatitiktį sunkvežimio vairuotojas privalo pranešti krovinio siuntėjui, kuris privalo ją pašalinti. Neįvykdžius šio reikalavimo, važiuoti draudžiama.

4.42. sunkvežimio vairuotojas privalo reguliariai tikrinti krovinio tvirtinimą kelionės metu. Papildomai tvirtinimas turi būti tikrinamas po krovinio dalies iškrovimo, staigaus stabdymo ar kitos ekstremalios situacijos važiavimo metu.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.43. sunkvežimio vairuotojas privalo važiuoti saugiai – pasirinkti greitį pagal aplinkybes, kad išvengtų staigaus krypties keitimo ir stabdymo.

4.44. Racionali krovinio išdėstymo schema parenkama kiekvienu konkrečiu atveju priklausomai nuo krovinio tipo, taros ir kėbulo gabaritinių matmenų.

4.45. Krovinys turi būti išdėstomas krovinio skyriuje pagal šiuos reikalavimus:

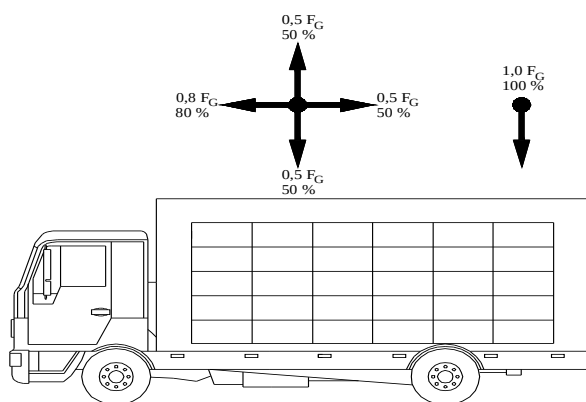
4.45.1. Krovinys turi būti padedamas kiek galima tolygiau per visą krovinio skyriaus grindų plotą.

4.45.2. Krovinys turi būti padedamas kiek galima žemiau. Krovinio svorio centras turi būti kiek galima arčiau krovinio skyriaus išilginės simetrijos ašies linijos.

4.45.3. Krovinys turi būti atremiamas į krovinio skyriaus priekinį bortą arba kabinos apsauginę konstrukciją, taip pat į krovinio skyriaus šoninius bortus.

4.45.4. Kroviniai, turintys aštrius galus, išdėstomi aštriuoju galu į galinį bortą.

4.46. Krovinys tvirtinamas taip, kad transporto priemonėi judant, jis negalėtų atsilaisvinti veikiant šioms jėgoms (1 pav.):

1 pav. Jėgos, veikiančios krovinį.

4.46.1. judėjimo kryptimi nukreiptai inercijos jėgai, kurios dydis lygus 0,8 krovinio svoris.

4.47. Krovinys gali būti tvirtinamas įvairiais būdais (prirakinimas, blokavimas, pririšimas, aukštį reguliuojantis pririšimas ir jų kombinacijos).

4.48. Tvirtinimo diržai, kurie laiko krovinį, kad jis nejudėtų išilgai transporto priemonės, išdėstomi abiejose krovinio pusėse. Tvirtinimo diržų tempimo jėgų suma yra:

4.48.1. ne mažesnė kaip 0,8 krovinio svorio (diržai, kurie laiko krovinį transporto priemonės judėjimo kryptimi);

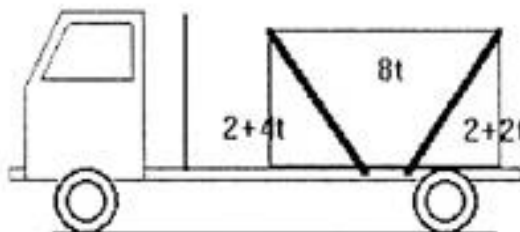
4.48.2. ne mažesnė kaip 0,5 krovinio svorio (diržai, kurie laiko krovinį kryptimi, priešinga transporto priemonės judėjimo kryptiai, ir skersai).

4.49. Tvirtinimo diržų maksimalią tempimo jėgų sumą leidžiama sumažinti, jei:

4.49.1. naudojama krovinio atrama;

4.49.2. atsižvelgiama į trintį tarp krovinio ir krovinio skyriaus grindų;

4.49.3. tai leidžia krovinio rūšis (2 pav.).

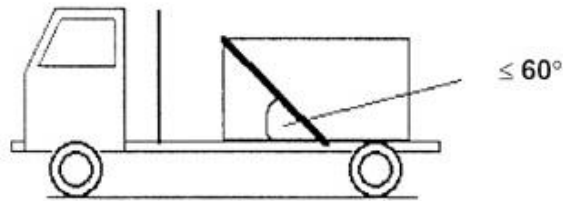
2 pav. Krovinio tvirtinimas diržais

4.50. Sutraukimo mechanizmas ir diržai išdėstomi taip, kad nepadidintų transporto priemonės pločio.

4.51. Diržų tvirtinimo vietos turi išlaikyti krovinio sukeltas apkrovas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.52. Diržai, kurie saugo krovinį nuo pasislinkimo išilgai, išdėstomi kiek galima horizontaliau, neviršijant 60 laipsnių kampo krovinio skyriaus grindų atžvilgiu (3 pav.).

3 pav. Diržų išdėstymas

4.53. Krovinio tvirtinimo diržus ir sutraukimo mechanizmus reikia reguliariai tikrinti (pagal gamintojo nurodytus terminus). Draudžiama naudoti susidėvėjusius ir neatitinkančius gamintojo reikalavimų diržus. Tvirtinimo diržai yra susidėvėję:

- 4.53.1. nutrūkus arba įplyšus siūlams, kai suardyta daugiau kaip 10 audinio;
 - 4.53.2. pažeidus pagrindines (laikančiąsias) siūles, kintant diržo formai dėl šilumos poveikio;
 - 4.53.3. atsiradus kitokiems apgadinimams dėl chemikalų poveikio;
 - 4.53.4. kai techninių charakteristikų nėra arba jos neįskaitomos;
 - 4.53.5. kai yra įtrūkimų, diržas labai deformavęsis arba yra pavojingų korozijos požymių reketo mechanizme (terkšlėje) ar sujungimo elementuose;
 - 4.53.6. kai sagties (kabliuko) kilpos išsiplėtusios daugiau kaip 5 arba kai pastebima deformacija.
- 4.54. Į pakraunamą transporto priemonę darbuotojas turi įlipti ir išlipti inventorinėmis kopėčiomis.

4.55. Krovinio svoris transporto priemonėje turi būti išdėstytas tolygiai.

4.56. Esant sunkvežimio kėbule, draudžiama uždarinėti arba atidarinti jos bortus. Draudžiama vaikščioti kėbule ant pakrautų krovinio.

4.57. Padėjus krovinį, įsitikinti, ar jis stovi stabiliai.

4.58. Draudžiama:

- 4.58.1. leisti į savo darbo vietą pašalinius asmenis arba kviestis į pagalbą žmones, kurie nesusiję su šiuo darbu;
- 4.58.2. landžioti po pakeltu krovinio arba stovėti arti jo;
- 4.58.3. šokinėti iš pakraunamos arba iškraunamos sunkvežimio;
- 4.58.4. važiuojant sunkvežimiu stovėti kėbule, ir ant kabinos pakuojų, sėdėti ant sunkvežimio bortų, įlipti arba iš jos išlipti;
- 4.58.5. laiptuoti lentynomis, vaikščioti rietuvėmis ir pavieniai sukrautais kroviniais.
- 4.58.6. be tiesioginio vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus, nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

4.59. Nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, ūmius sveikatos sutrikimus, apie pastebėtus gedimus, ar kitokius pavojų keliančius veiksniai

4.60. Kai sunkvežimis pakraunamas arba iškraunamas mechanizuotai, sunkvežimio vairuotojas privalo išlipti iš sunkvežimio kabinos ir pasitraukti iš pavojingos zonos. Draudžiama vaikščioti ir stovėti po keliu krovinio.

4.61. Pakraunant–iškraunant krovinį nuo estakados, platformos, rampos, kurių aukštis atitinka kėbulo grindų aukštį, sunkvežimis į juos gali atsiremti.

Darbų saugos reikalavimai techniškai aptarnaujant sunkvežimius:

4.62. Prieš pradėdant sunkvežimio techninio aptarnavimo darbus:

- 4.62.1. gerai apžiūrėti darbo vietą, ją sutvarkyti. Pašalinti nereikalingus ir darbui trukdančius daiktus;
- 4.62.2. įsitikinti ar darbo vieta pakankamai apšviesta, ar šviesa neakina;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.62.3. pernešamos lempos gali būti maitinamos ne aukštesne kaip 42 V srove, jos turi turėti izoliuotas rankenas, apsauginį tinkelį su kabliuku ir sveiką laidą su šakute.
- 4.63. Išpilti tepalus iš sunkvežimio agregatų galima tik į specialią tarą. Atsitiktinai išsiliejus tepalams, užpilti smėliu arba pjuvenomis ir suvalytas atliekas sudėti į tam specialiai skirtą vietą.
- 4.64. Draudžiama dirbti po sunkvežimiu, stovinčiu nuokalnėje. Esant neišvengiamam būtinumui, reikalinga įjungti stabdžius, po ratais padėti kaladėles, ištraukti užvedimo raktelį, uždaryti kabinos duris ir imtis kitų priemonių, garantuojančių darbo saugumą.
- 4.65. Draudžiama dirbti po sunkvežimiu, jį pakėlus ir nepastačius ant atramų.
- 4.66. Automobilio padangos permontuojamos tik ant specialių stendų, prieš tai išleidus orą.
- 4.67. Dirbant po sunkvežimiu galima būti ar gulėti tarp ratų išilgai sunkvežimio.
- 4.68. Išlįsti ir palįsti po sunkvežimis galima tik priešingoje važiuojamosios dalies pusėje.
- 4.69. Dirbant po sunkvežimis gulomis, reikia naudotis kilimėliu, specialiais gultais, tinkliniais vežimėliais, įrengtais su specialiomis pagalvėlėmis, užsidėti apsauginius akinius.
- 4.70. Jei darbo drabužiai arba rankos benzinuotos, negalima būti prie atviros ugnies, rūkyti, užsidegti degtukų.
- 4.71. Draudžiama dirbti ir būti po sunkvežimis, kuri pakelta ant pakėlimo lyno.
- 4.72. Dirbant apžiūros duobėje naudoti akinius ir apsauginį šalną.
- 4.73. Draudžiama dirbti po sunkvežimiu jo pasvirimo pusėje.
- 4.74. Draudžiama remontuoti sunkvežimį jam judant ir dirbant varikliui.
- 4.75. Uždaroje patalpoje variklis gali dirbti ne ilgiau kaip 5 minutes.
- 4.76. Dirbant prie darbatalio reikia įsitikinti, kad jo paviršius lygus, apmuštas plieno lakštu, neturi atplaišų.
- 4.77. Paleidus variklį (esant reikalui) ir atidarius priekinį dangtį, prieš dirbant užsidėti apsauginius akinius, stebėti, kad netoli variklio nebūtų žmonių.
- 4.78. Remontuojant ir aptarnaujant variklį, dirbant su etiliuotu benzinu, laikytis saugos instrukcijų kaip ir dirbant su etiliuotu benzinu.
- 4.79. Atliekant automobilių techninę apžiūrą ir remontą draudžiama:
- 4.79.1. užvesti variklį tuo metu, kai reguliuojamos maitinimo ir uždegimo sistemos;
- 4.79.2. tikrinti akumulatorius trumpo sujungimo būdu.
- 4.80. **ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA** sunkvežimio vairuotojas privalo stebėti sunkvežimio prietaisų parodymus. Pastebėjus smulkų gedimą, nedelsiant jį šalinti. Jei nepavyksta, ar esant stambiam gedimui, pranešti įmonės tiesioginiam vadovui.
- 4.81. sunkvežimio vairuotojas atsako už pervežamų krovinių išsaugojimą gabenimo, pakrovimo – iškrovimo metu bei teisingą reikiamų dokumentų užpildymą.
- 4.82. Jeigu reikia atlikti darbą, kurio atlikimo tvarka neaprašyta instrukcijoje, prieš atliekant darbą būtina išsiaiškinti su įmonės vadovu kaip tai saugiai padaryti.
- 4.83. Darbuotojui draudžiama:
- 4.83.1. dirbti neišbandytu hidromanipulatoriumi;
- 4.83.2. dirbti be išnešamų atramų;
- 4.83.3. dirbti su netvarkingais krovinių paėmimo įtaisais;
- 4.83.4. kelti sunkesnius už hidromanipulatoriaus kėlimo galią krovinius;
- 4.83.5. tempti krovinius, užpiltą žemėmis, prispaustą kitais krovinių krovinių;
- 4.83.6. naudoti kėlimo įrenginius vilkimui;
- 4.83.7. dirbti nakties metu neapšviestoje aikštelėje;
- 4.83.8. išlaisvinti kroviniu prispaustus kitus krovinius;
- 4.83.9. kelti krovinį, kai ant jo yra žmonių, lyginti krovinį žmonių svorio pagalba, prilaikyti krovinį rankomis (tam naudojami kabliai ilgiais kotais, virvės);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 4.83.10. dirbti elektros linijų apsauginėje zonoje be paskyros - leidimo;
- 4.83.11. dirbti su darbuotojais, esančiais be apsauginių šalmų ir neturinčiais skiriamųjų ženklų;
- 4.83.12. darbo metu darbuotojui draudžiama atlikti tepimo, valymo ir mechanizmų remonto darbus.
- 4.84. Keliant krovinį, reikia prieš tai perspėti visus esančius šalia, kad šie pasitrauktų nuo keliamo krovinio ir jo transportavimo zonos. Kelti krovinį tik tada, kai nėra pašalinių žmonių kranų darbo zonoje.
- 4.85. Jeigu keliama kroviniai artimi hidromanipulatoriaus galiai, krovinys pakeliamas 20 - 30 cm nuo žemės, įsitikinama, ar gerai paimtas krovinys, ar stabilus kranas ir tik po to keliama toliau.
- 4.86. Perkeliamus horizontalia kryptimi krovinius reikia kelti į ne mažesnę kaip 0,5 m aukštį virš sutinkamų kelyje daiktų.
- 4.87. Perstatyti hidromanipuliatorių su krovinium, draudžiama.
- 4.88. Valdymo rankenėlės reguliuoti atsargiai. Tai svarbu nuleidžiant krovinį; hidraulinio skirstytuvo rankenėlę į neutralią padėtį perstumti sklandžiai.
- 4.89. Visi hidromanipulatoriaus judesiai apsaugoti apsauginiu vožtuvu, tačiau reikia vengti perkrovimo, nes tuomet papildomai užsiteršia tepalais ir pažeidžiamas siurblio darbas.
- 4.90. Pakeldamas ir perkeldamas krovinius, darbuotojas privalo:
- 4.91. kraunant kai krovinį sukrovimo vieta nesimato tiesiog iš hidromanipulatoriaus valdymo bokštelio, darbuotojas turi prieš tai patikrinti, ar nėra žmonių krovinį sukrovimo vietoje;
- 4.92. prieš pasukdamas hidromanipuliatorių, darbuotojas turi įsitikinti, kad šalia hidromanipulatoriaus ir jo posūkio platformos nėra žmonių;
- 4.93. keldamas ir nuleisdamas krovinius, esančius netoli sienų, kolonų, krovinų rietuvių, geležinkelio vagonų ir pan., darbuotojas iš anksto turi įsitikinti, ar nėra tarp keliamo krovinio ir minėto pastato ar įrenginio dalių stropuotojo ir kitų asmenų, taip pat ar neužkliudys keliamas krovinys už sienų, kolonų ir pan.;
- 4.94. krovinius sukrauti ir iškrauti reikia tolygiai, nepažeidžiant nustatytų krovinų sukrovimo gabaritų ir neužverčiant praejimų.
- 4.95. Palikdamas hidromanipuliatorių, darbuotojas privalo užgesinti variklį ir ištraukti užvedimo raktelį.
- 4.96. Niekada neviršyti apkrovų, kurios numatytos ant manipulatoriaus strėlės. Keliant krovinį stropais ar griebtuvu, būtina jį sumažinti tokiu dydžiu, kokia yra naudojimo stropo ar griebtuvo masė.
- 4.97. Kai hidromanipulatorius dirba ilgą laiką vienoje vietoje, nepriklausomai nuo keliamų krovinų svorio, turi būti pastatytos papildomos atramos.
- 4.98. Statyti hidromanipuliatorių darbui naujai supilto grunto aikštelės, ar nesutvirtintos iškasos arba tranšėjos krašto, leidžiama tiksliai gavus tiesioginio vadovo leidimą.
- 4.99. Hidromanipulatoriaus prie šlaito arba griovio krašto statyti išlaikant lentelėje nurodytus atstumus. Jei šių atstumų išlaikyti negalima, šlaitas turi būti sutvirtintas.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Apiplėšimo atveju ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA sunkvežimio vairuotojas privalo:
- 5.1.1. elgtis ramiai, blaiviai įvertinti esamą situaciją, pasirūpinti keleivių ir savo saugumu;
- 5.1.2. stengtis, neatskreipiant plėšikų dėmesio, perduoti pavojaus signalą (mobilaus ryšio priemone, jei ji yra);
- 5.1.3. savo elgesiu nesukelti sąmyšio, neprovokuoti užpuolėjų, nebandyti užkirsti kelią apiplėšimui, nesiginčyti su užpuolėju;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 13
	SUNKIASVORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS SU SPEC. ĮRANGA SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

5.1.4. stengtis įsiminti užpuolėjų išvaizdą ir ypatingus požymius, sunkvežimio modelį, spalvą, valstybinius numerius;

5.1.5. įsitikinus, kad užpuolėjas pasišalino, suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiems, jei reikia, iškviesti greitąją medicininę pagalbą, pranešti apie užpuolimą policijai bei įmonės vadovui.

5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina pranešti tiesioginiam vadovui, kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, o reikalui esant, iškviesti greitąją medicininę pagalbą ir iki tyrimo pradžios išsaugoti įvykio vietą tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu, jei tai negresia kitų darbuotojų gyvybei.

5.3. Įvykus autoavarijai, sunkvežimio vairuotojas turi elgtis pagal kelių eismo taisyklėse nustatytą tvarką. Apie avariją pranešti įmonės tiesioginiam vadovui.

5.4. Kilus gaisrui sunkvežimyje, nedelsiant sustoti, nutraukti kuro tiekimą ir atjungti akumuliatorių. Ugnį gesinti smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga. Reikalui esant kviesti ugniagesius telefonu 112. Užsidegus sunkvežimiui garaže, reikia jį nedelsiant išvilksti iš garažo. Visais atvejais informuoti tiesioginį vadovą.

5.5. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš jo, reikia pačiam arba per kitus asmenis pranešti įmonės tiesioginiam vadovui apie atsitikimą ir jo aplinkybes.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Pastatyti sunkvežimį į garažą ar į ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA tiesioginio vadovo nurodytą vietą.

6.2. Apžiūrėti, ar sunkvežimis nepažeistas, ar neteka degalai, alyva, aušinimo, stabdžių ir amortizatorių skysčiai.

6.3. Nuvalyti nuo sunkvežimio purvą, nuplauti ar nušluostyti stiklus, žibintus, pažibinčius, numerio ženklus.

6.4. Draudžiama palikti ant variklio ar sunkvežimio kabinoje tepalus bei kuru užterštus skudurus.

6.5. Tvarkingai susidėti įrankius, užrakinti sunkvežimį.

6.6. Nusivilkti spec. rūbus, apžiūrėję, ar jie tvarkingi ir švarūs, padėti į jiems skirtą vietą.

6.7. Kruopščiai nuplauti rankas su vandeniu ir muilu. Draudžiama plauti rankas degiaisiais skysčiais.

6.8. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DUJINIO KATIKO PRIŽIŪRĖTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 34

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 8
	DUJINIO KATILO PRIŽIŪRĖTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1. Dujinį katilą prižiūrinčiam darbuotojui (toliau - meistras), nesilaikančiam šios instrukcijos reikalavimų, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.
2. Dirbti meistras gali ne jaunesnis kaip 18 metų darbuotojas, atestuotas saugos darbe klausimais, išlaikęs kvalifikacinius egzaminus, įgijęs reikiamų žinių ir įgūdžių dujų ūkiui prižiūrėti, nustatytą tvarka pasitikinęs sveikatą, išklausęs įvadinį saugos ir sveikatos instruktažą ir instruktažą darbo vietoje.
3. Meistras privalo:
 - 3.1. savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti tiesioginiam vadovui;
 - 3.2. tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemones;
 - 3.3. darbo priemones naudoti pagal jų dokumentuose (pasuose), šioje instrukcijoje nurodytus reikalavimus; naudoti tik techniškai tvarkingus, kibirkščių neskeliančius įrankius;
 - 3.4. nedelsdamas pranešti tiesioginiam vadovui apie tai, kas jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;
 - 3.5. bendradarbiauti su įmonės darbuotojų atstovais, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnyba, darbdaviu įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus ir priemones;
 - 3.6. pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių traumų, ūmių apsinuodijimų, avarijų priežastims pašalinti, apie tai nedelsdamas pranešti tiesioginiam vadovui;
 - 3.7. nustatytą tvarka pasitikrinti sveikatą;
 - 3.8. pranešti tiesioginiam vadovui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;
 - 3.9. laikytis įmonės vidaus darbo tvarkos taisyklių, darbe nevartoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų, rūkyti tik tam skirtose vietose;
 - 3.10. laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad švarūs būtų darbo drabužiai bei apavas, rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.
4. Meistras turi teisę:
 - 4.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis;
 - 4.2. sužinoti apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;
 - 4.3. susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais. Jeigu su jais nesutinka, sveikatą pasitikrinti pakartotinai;
 - 4.4. tartis su darbdaviu dėl darbo sąlygų gerinimo;
 - 4.5. atsisakyti dirbti, kai kyla pavojus sveikatai ir gyvybei;
 - 4.6. įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;
 - 4.7. iškylus klausimams dėl saugos ir sveikatos, kreiptis įmonės darbuotojų atstovą, darbdavį, Valstybinę darbo inspekciją ar kitą valstybės instituciją.
5. Meistras, nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsdamas kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicininę pagalbą ir pranešti vadovui. Jeigu reikia,

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 8
	DUJINIO KATILO PRIŽIŪRĖTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

iškviešti greitąją medicininę pagalbą. Darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tikri nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi būtiniausi pakeitimai įforminus atskiru aktu.

6. Meistras turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu tiesioginis vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus ir apsaugoti nuo galimo pavojaus saugai ir sveikatai šiais atvejais, kai:

6.1. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;

6.2. sugedus darbo priemonei ar susidarius avarinei situacijai tęsiamas darbas;

6.3. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;

6.4. dirbama neįrengus kolektyvinės apsaugos priemonių arba darbuotojas neaprūpintas asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

6.5. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai ar gyvybei.

7. Meistras apie pastebėtus trūkumus informuoja tiesioginį vadovą. Jei priimamas sprendimas sustabdyti darbą, darbuotojas, kurio saugai ir sveikatai gresia pavojus, turi teisę nutraukti darbą, palikti darbo vietą ar patalpą.

8. Asmens higienos reikalavimai:

8.1. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų;

8.2. draudžiama eiti į visuomeninio maitinimo įstaigas apsirengus darbo drabužiais;

8.3. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

8.4. po darbo ir prieš pertraukas švariai nusiplauti su muilu rankas;

8.5. pakilus darbuotojo kūno temperatūrai ar kitaip sunegalavus, pranešti vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

9. Meistras privalo:

9.1. vykdyti darbo tvarkos taisyklių reikalavimus;

9.2. vykdyti vadovo nurodymus;

9.3. dirbti tik tuos darbus, pagal kuriuos yra instrukuotas.

10. Privaloma naudotis tik tvarkingais kištukiniais lizdais, kištukais, jungikliais bei kita elektros instaliacijos įranga. Pastebėjus įrenginių ar instrumentų gedimą, esant netvarkingoms asmeninėms apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti vadovui.

11. Naudojami prietaisai, instrumentai bei įrenginiai turi būti tvarkingi, laikomi tam skirtoje vietoje.

12. Priešgaisrinės saugos reikalavimai:

12.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

12.2. rūkyti tik tam skirtose, ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkoms dėti bei gesinimo priemonės;

12.3. žinoti ir išmanyti pirmines gaisro gesinimo priemones, jų veikimo principus, panaudojimo galimybes, savo veiksmus kilus gaisrui.

13. Eksploatuojant elektrinius prietaisus draudžiama:

13.1. į vieną kištukinį elektros lizdą jungti kelis didelio galingumo prietaisus;

13.2. palikti veikiančius įrenginius be priežiūros;

13.3. patalpoms šildyti naudoti savos gamybos šildymo prietaisus.

14. Elektriniai kilnojami įrankiai ir prietaisai privalo atitikti šiuos pagrindinius reikalavimus:

14.1. greitai įsijungti ir išsijungti;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 8
	DUJINIO KATILO PRIŽIŪRĖTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 14.2. srovę nešančios dalys turi būti apsaugotos nuo galimo prisilietimo;
- 14.3. laidai turi būti vientisi, jų izoliacija be akivaizdžių pažeidimų, įtrūkimų ir t.t.
15. Meistras turi žinoti:
- 15.1. darbo vietos planą;
- 15.2. specialiųjų tarnybų ir atsakingų asmenų telefonų numerius;
- 15.3. įmonės darbo ir poilsio tvarką.
16. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

17. Profesinės rizikos veiksniai meistro darbo vietoje:
- 17.1. netvarkinga darbo vieta (duobėtos, slidžios grindys);
- 17.2. netvarkingi įrankiai, veikiantys įrenginiai;
- 17.3. netvarkingos kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonės;
- 17.4. troškinamosios dujos;
- 17.5. sprogdus dujų ir oro mišinys;
- 17.6. kritimas iš aukščio;
- 17.7. nepalankios meteorologinės sąlygos;
- 17.8. elektros srovė.
18. Darbdavys, įvertinęs rizikos veiksnius ir vadovaudamasis nustatytais normomis privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis, rekomenduojamos asmeninės apsaugos priemonės:
- 18.1. galvai apsaugoti;
- 18.2. veidui ir akims apsaugoti;
- 18.3. kvėpavimo takams apsaugoti;
- 18.4. apsaugoti nuo triukšmo;
- 18.5. plaštakoms ir rankoms apsaugoti;
- 18.6. kojoms ir pėdoms apsaugoti;
- 18.7. apsauginiais darbo drabužiais.
19. Kiekviena asmeninė apsaugos priemonė turi:
- 19.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, nesukeldama didesnės rizikos darbuotojo sveikatai ir saugai;
- 19.2. atitikti ergonominius reikalavimus ir esamą darbuotojo sveikatos būklę;
- 19.3. tikti (būti atitinkamai priderinta) darbuotojui.
20. Darbdavys esant reikalui turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą.
21. Asmeninė apsaugos priemonė yra darbdavio nuosavybė, todėl ją darbuotojas, turi grąžinti išeidamas iš darbo, pereidamas į kitą darbą toje pačioje įmonėje, kur ši priemonė nenumatyta pagal darbo aplinkos rizikingumą. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiam, jei ji susidėvi.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 8
	DUJINIO KATILO PRIŽIŪRĖTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

22. Meistras privalo:

22.1. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

22.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones, laiku pranešti tiesioginiams vadovui apie jų susidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

22.3. įstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

23. Elektrinių įrankių, prietaisų bei kilnojamų šviestuvų saugojimui bei tikrinimui įmonės įsakymu skiriamas specialus asmuo arba meistras, jei turi tinkamą kvalifikaciją. Visi minėti įrankiai, prietaisai bei kilnojami šviestuvai turi turėti inventoriaus numerius. Laikomi jie sausoje pašaliniais asmenims neprieinamoje patalpoje.

24. Asmuo, kuriam pavestas kilnojamųjų elektros įrankių, prietaisų ir kilnojamų šviestuvų 0-01 klasės įrankių saugojimas, išduoda juos pasirašytinai tik asmenims, turintiems ne mažesnę, kaip PK elektrosaugos kvalifikaciją.

25. Asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami pagal Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų reikalavimus.

26. Meistro darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 85 dBA, oro užterštumas – higienos normose nurodytų dydžių.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

27. Prieš pradėdamas dirbti, meistras privalo:

27.1. apsivilkti tvarkingais darbo drabužiais; draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais darbo drabužiais.

27.2. iš tiesioginio vadovo gauti darbo užduotį;

27.3. patikrinti, ar:

27.3.1. tvarkingi darbo įrankiai, pagalbinės inventorinės priemonės;

27.3.2. ar įrankiai neskelia kibirkščių;

27.3.3. tvarkinga, pakankamai apšviesta darbo vieta;

27.3.4. tvarkingi prietaisai šulinių, tunelių, kolektorių, patalpų užterštumui dujomis nustatyti;

27.3.5. tvarkingos izoliuojančios ir žarninės dujokaukės, gelbėjimo diržai su virvėmis;

27.3.6. tvarkingi, sandarūs kilnojamieji šviestuvai, kontroliniai manometrai, prietaisai požeminio dujotiekio elektros potencialui matuoti;

27.3.7. tvarkingas specialiųjų įrankių, atsarginių dalių, medžiagų ir armatūros rinkinys techninei apžiūrai ir pavojingiems darbams su dujomis atlikti;

27.3.8. tvarkingos pirminės gaisro gesinimo priemonės;

27.4. gauti, jei reikia paskyra-leidimą pavojingiems darbams su dujomis atlikti.

28. Darbuotojas privalo apžiūrėti kilnojamus mechaninius bei elektros įrenginius: patikrinti, ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.

29. Prieš jungiant įrenginius į tinklą, būtina įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis; jam prailginti galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 8
	DUJINIO KATILO PRIŽIŪRĖTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

30. Meistras, pastebėjęs nesandarius sujungimus dujotiekio sistemoje, pavesti šaltkalviui šalinti gedimus gali tik nutraukęs dujų tiekimą į sistemą ir prapūtęs vamzdyną oru. Dujų analizatoriumi būtina tikrinti darbo vietos dujingumą (reikia prisiminti, kad dujų ir oro mišinys sprogsta, kai ore yra 1,5 %-9,5 % dujų).
31. Šaltkalviui atliekant veikiančių dujotiekių remonto, suvirinimo, pjovimo, ardymo darbus, kai negalima nutraukti dujų tiekimo, meistras privalo užtikrinti, kad juose būtų palaikomas tam tikras slėgis:
 - 31.1. suvirinant ir pjaunant elektra arba dujomis veikiančius dujotiekius:
 - 31.1.1. nuo 4 mbar iki 15 mbar (40 mm v. st. – 150 mm v. st.) – skirstomuosiuose dujotiekiuose;
 - 31.1.2. nuo 1 mbar (10 mm v. st. – 50 mm v. st.) – magistraliniuose dujotiekiuose;
 - 31.2. keičiant dujotiekio šuliniuose esančius uždarymo įtaisus, kompensatorius, izoliuojančiuosius flangus, tarpiklius – nuo 4 mbar iki 15 mbar (40 mm v. st. – 150 mm v. st.);
 - 31.3. keičiant įvadinius čiaupus, sutepant vidaus dujotiekio čiaupus, įrengtus ne didesnio kaip 50 mm skersmens dujotiekiuose – nuo 4 mbar iki 30 mbar (40 mm v. st. – 300 mm v. st.);
 - 31.4. šalinant dujotiekyje susidariusius ledą, naftalino ir kitus kamščius bei naudojant mechaninius įrankius arba tirpiklius – nuo 4 mbar iki 50 mbar (40 mm v. st. – 500 mm v. st.). šalinti vidaus dujotiekio kamščius nenutraukus dujų tiekimo neleidžiama.
32. Skirstomuosiuose dujotiekiuose sumažėjus dujų slėgiui iki 4 mbar arba padidėjus daugiau kaip 15 mbar (40 mm v. st. – 150 mm v. st.), magistraliniuose atitinkamai iki 1 mbar arba daugiau kaip 5 mbar (10 mm v. st. – 50 mm v. st.), suvirinimo ir pjovimo darbai sustabdomi.
33. Pjaunant dujomis arba suvirinant veikiančius dujotiekius, kad nekiltų didelė liepsna, dujų ištekėjimo vietos užtepamos gerai išminkytu moliu.
34. Draudžiama naudoti veržliarakčiais su nudilusiomis briaunomis ir numuštais kraštais, atsukti ir užsukti veržles didesnių matmenų raktu, tarp rakto ir veržlės įdėjus metalines plokšteles, pailginti raktą kitu raktu arba vamzdžiu. Veržliarakčiai turi atitikti veržlių dydį.
35. Papildomai pasišviesti galima 12 V kilnojamoju, sprogimo atžvilgiu nepavojingos konstrukcijos, su kabliuku ir apsauginiu tinkleliu elektriniu šviestuvu.
36. Plaktukai ir kūjai turi būti užmaiti ant medinių kotų, su įkaltais šerpetotais metaliniais pleištais.
37. Dildės turi būti gerai įleistos į rankenas, suveržtos metaliniais žiedais. Rankenos turi būti ne trumpesnės kaip 150 mm.
38. Gniaužtuvai ir spaustuvai pritvirtinami prie darbo stalo taip, kad apdorojamas daiktas būtų dirbančiojo asmens alkūnės lygyje. Atstumas tarp spaustuvių turi būti ne mažesnis kaip 1 m.
39. Vamzdžių pjovimo, sriegių įsriegimo ir kitos staklės turi būti patikimai pritvirtintos, įžemintos. Visos judamosios ir sukamosios staklių dalys (velenai, krumpliaračiai ir kt.) uždengtos apsauginiais skydais arba gaubtais, elektros varikliai gerai įžeminti.
40. Dirbant sprogimo atžvilgiu pavojingoje patalpoje naudojami specialūs, tam tikos konstrukcijos elektriniai prietaisai. Dirbti su kilnojamoju elektriniu prietaisu sprogimo atžvilgiu pavojingose patalpose gali tik šaltkalvis, turintis ne žemesnę kaip pradinę elektrosaugos kvalifikaciją.
41. Dirbant su elektriniais įrankiais, reikia žiūrėti, kad jų laidai nebūtų susisukę arba pažeisti. Aptikus elektros laidų be izoliacijos arba su pažeista izoliacija, darbą reikia nutraukti ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui. Atsitiktinai nutrūkus elektros srovės tiekimui, pietų pertraukos metu arba trumpam pasitraukiant iš darbo vietos, elektrinius įrankius reikia išjungti. Dirbti su elektriniu įrankiu pasilipus ant kopėčių draudžiama.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 8
	DUJINIO KATILO PRIŽIŪRĖTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

42. Meistro darbo vieta turi būti gerai apšviesta, tačiau šviesos srautas neturi akinti. Remonto metu draudžiama naudoti žibales lempas, žvakes, deglus ir t.t.
43. Darbo vietoje draudžiama laikyti lengvai užsidegančius skysčius ir valymui skirtas tepaluotas medžiagas. Detales plauti specialiu nedegiu skysčiu. Draudžiama detales plauti žibalu, dyzeliniais degalais ir pan.
44. Prieš atliekant pavojingus darbus su dujomis, atsižvelgiant į atliekamų darbų kategoriją, būtina:
- 44.1. sudaryti darbų planą ir paskyrą-leidimą, pavojingų darbų su dujomis užduotį ar instrukciją;
- 44.2. stebėti, kad būtų pastatyti įspėjamieji ženklai, aptverta darbo zona laikinomis aptvaromis 8 metrų spinduliu;
- 44.3. aprūpinti pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;
- 44.4. instrukuoti, kaip saugiai atlikti darbus (tai turi būti pažymėta paskyroje-leidime);
- 44.5. šaltkalvis gali darbus pradėti tik leidus meistriui.
45. Meistras privalo vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam skirtoje vietoje, dirbti tik tą darbą, kurį paveda vadovas ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
46. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
47. Palaikyti tvarką darbo vietoje.
48. Neatitraukti dėmesio nuo darbo ir neužsiiminėti pašaliniais darbais.
49. Elektrosaugos reikalavimai:
- 49.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
- 49.2. nedirbti su elektros įrankiais ar įrenginiais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis.
- 49.3. nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;
- 49.4. dirbti tik su įžemintais įrenginiais (jei tai numatyta instrukcijoje);
- 49.5. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių (centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir elektros įrenginių metalinių dalių (stalinės lempos ir kt), kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
- 49.6. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį, tuoj pat jį išjungti;
- 49.7. nedirbti su elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais, jei ant jų pateko skystis;
- 49.8. neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrankio, laidų, kištuko, kištukinio lizdo. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis reikiamą elektrotechninę kvalifikaciją.

V. ĮMONĖS DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

50. Jeigu matuojant dujų koncentraciją nustatoma, kad ji viršija 1/5 mažiausios dujų užsiliepsnojimo koncentracijos, darbai nedelsiant turi būti nutraukti, darbuotojai iš darbo vietos pasišalinti. Reikia nustatyti dujų atsiradimo priežastis.
51. Pastebėjus gedimų, galinčių sukelti avariją, nedelsiant nutraukti darbus ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.
52. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviešti gydytoją, išsaugoti nepakeistą įvykio vietą, jeigu tai nekelia pavojaus darbuotojų ar aplinkinių žmonių sveikatai ir gyvybei, apie įvykį pranešti tiesioginiam vadovui.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 8
	DUJINIO KATILO PRIŽIŪRĖTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

53. Kilus gaisrui, nedelsiant pranešti ugniagesiams, iškviesti į gaisravietę vadovaujančius darbuotojus, gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

54. Baigęs darbą, meistras privalo patikrinti:

54.1. ar surinkti įrankiai ir atiduoti į saugojimo vietą;

54.2. ar iš elektros tinklo išjungti įrengimai;

54.3. ar medžiagos ir detalės tvarkingai sudėtos tam skirtoje vietoje;

54.4. ar sutvarkyta darbo vieta;

54.5. apie darbo metu įvykčius nesklandumus ir trūkumus pranešti tiesioginiam vadovui;

54.6. nusiplauti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu, jei yra galimybė, nusiprausti po dušu;

54.7. susidėti drabužius ir asmenines apsaugos priemones jiems skirtoje vietoje.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJO, DIRBANČIO KOMPIUTERIU, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

Nr. 2

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DIRBANČIO KOMPIUTERIU VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DIRBANČIO KOMPIUTERIU VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DIRBANČIO KOMPIUTERIU VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DIRBANČIO KOMPIUTERIU VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 8
	DARBUOTOJO, DIRBANČIO KOMPIUTERIU, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Įmonės darbuotojas, dirbantis kompiuteriu, privalo:

1.1.1. laikytis kompiuterio ir papildomų jo įrenginių eksploatavimo taisyklių;

1.1.2. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, o tai pastebėjus pranešti tiesioginiam vadovui;

1.1.3. darbo įrankius ir įrenginius naudoti pagal paskirtį, kuri aprašyta atitinkamoje dokumentacijoje;

1.1.4. neleisti dirbti pašaliniams asmenims;

1.1.5. dirbantysis privalo vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui. Nepalikti įjungto į elektros tinklą įrenginio be priežiūros;

1.2. Reikalavimai patalpoms:

1.2.1. įmonės patalpos, kuriose yra kompiuteriai, turi būti šviesios. Paviršiai - matiniai, kad nesusidarytų atspindžių blyksniai.

1.2.2. patalpose rekomenduojama antistatinė grindų danga;

1.2.3. patalpos turi būti nuolatos vėdinamos.

1.3. Mikroklimatas darbo vietoje turi atitikti higienos normos HN 32:2004 „Darbas su videoterminalais. Saugos ir sveikatos reikalavimai“ nurodytas sąlygas:

1.3.1. šaltuoju metų periodu patalpų oro temperatūra turi būti nuo 20°C iki 24°C, t. y. (22±2)°C, santykinis oro drėgnumas 40 - 60 %;

1.3.2. šiltuoju metų periodu oro temperatūra turi būti nuo 23°C iki 26°C, t. y. (24,5±1,5) °C, santykinis oro drėgnumas 40 - 60 %;

1.3.3. patalpų apšvietimas turi būti mišrus (natūralus ir dirbtinis);

1.3.4. natūralus apšvietimas turi būti šoninis, o dirbtinis - kombinuotas (bendras ir vietinis);

1.3.5. bendram apšvietimui turi būti naudojami atspindėtos ar išsklaidytos šviesos šviestuvai;

1.3.6. darbo paviršių apšviestumas turi būti nemažesnis kaip 300 lx, ekrano apšvieta ne mažesnė kaip 100 lx;

1.3.7. darbo vieta - apšviesta tolygiai, ant pulto ir ekrano neturi būti akinančių blyksnių;

1.4. Reikalavimai darbo vietai:

1.4.1. vienai darbo vietai turi būti skiriama ne mažiau kaip 6 m² darbo patalpos ploto, ir ne mažiau kaip 20 m³ erdvės;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 8
	DARBUOTOJO, DIRBANČIO KOMPIUTERIU, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

- 1.4.2. darbo vieta turi būti ir įrengta taip, kad darbuotojas galėtų laisvai prie jos prieiti, turėtų pakankamai erdvės darbo ir kitiems judesiams atlikti bei kūno padėčiai keisti;
- 1.4.3. atstumas tarp videoterminalo ekrano ir kito videoterminalo užpakalinio paviršiaus turi būti ne mažesnis kaip 2 m, tarp šoninių paviršių – ne mažesnis kaip 1,2 m;
- 1.4.4. atstumas nuo dirbančiojo iki kito displėjaus turi būti ne mažesnis kaip 1,5m;
- 1.4.5. kai kompiuteriai sustatomi 2 eilėmis, atstumas tarp eilių turi būti ne mažesnis kaip 1,2m;
- 1.4.6. draudžiama išdėstyti displėjus ekranais vieną prieš kitą;
- 1.4.7. atstumas nuo dirbančiojo akių iki ekrano turi būti ne mažesnis kaip 40 cm;
- 1.4.8. darbo kėdė turi būti stabili, leidžianti darbuotojui lengvai ir laisvai judėti bei pasirinkti patogią kūno padėtį;
- 1.4.9. darbo kėdės konstrukcija turi atitikti ergonominius reikalavimus: kėdė turi būti su kėlimo ir sukimo mechanizmu, leidžiančiu keisti kėdės aukštį bei atlošo atlenkimo kampą; turėti reguliuojamus porankius;
- 1.4.10. pėdų atrama turi būti pritaikoma darbuotojui, kuriam reikia ja naudotis. Pėdų atramos aukštis ir kampas turi būti reguliuojami, kad galima būtų individualiai pritaikyti kiekvienam asmeniui;
- 1.4.11. kėdės sėdimo paviršiaus priekinė briauna turi būti nuožulni.
- 1.4.12. Reikalavimai vaizduokliams (monitoriams):
- 1.4.13. visi naudojami videoterminalo įrenginiai turi būti nepavojingi darbuotojų sveikatai;
- 1.4.14. ženklai vaizduoklyje turi būti ryškaus kontūro, lengvai skaitomi;
- 1.4.15. vaizdas turi būti stabilus ir nemirgėti;
- 1.4.16. ryškumas ir/arba kontrastas tarp ženklų ir fono turi būti lengvai reguliuojamas;
- 1.4.17. vaizduoklis lengvai bei laisvai pasukamas ir pakreipiamas pagal darbuotojų poreikius;
- 1.4.18. atstumas nuo operatoriaus akių iki vaizduoklio turi būti ne mažesnis kaip 40 cm.;
- 1.4.19. vaizduoklis turi turėti reguliuojamą stovą, kad būtų galima keisti jo padėtį;
- 1.4.20. darbo vietos turi būti įrengtos taip, kad šviesos šaltiniai (langai, permatomos arba peršviečiamos pertvaros) neakintų, kuo mažiau atspindėtų šviesą vaizduoklyje ir nesukeltų darbuotojui nemalonių jutimų ir akių nuovargio;
- 1.5. Reikalavimai klaviatūrai ir pelei:
- 1.5.1. klaviatūros vietos aukštis turi būti toks, kad leistų išlaikyti taisyklingą kūno laikyseną, išvengti plaštakų, riešų ir pečių juostos nuovargio;
- 1.5.2. prieš klaviatūrą turi būti pakankamai erdvės, kad darbuotojas galėtų atremti plaštakas ir riešus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 8
	DARBUOTOJO, DIRBANČIO KOMPIUTERIU, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

1.5.3. riešų padėtis turi būti neutrali: plaštaka ir dilbis turi būti vienodame aukštyje, kad nereikėtų lenkti riešo;

1.5.4. klavišų simboliai turi būti atitinkamai kontrastini ir įskaitomi;

1.5.5. klaviatūra ir pelė turi būti viename aukštyje.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Darbo vietoje esantys ar galintys atsirasti pavojingi darbuotojo sveikatai veiksniai:

2.1.1. elektros srovė;

2.1.2. statinis elektros krūvis;

2.1.3. elektromagnetinis laukas;

2.1.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;

2.1.5. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.) darbo vietoje;

2.1.6. netvarkinga darbo vieta;

2.1.7. darbo vietos neatitikimas higienos normų reikalavimams;

2.1.8. netvarkingi įrenginiai, įrankiai;

2.1.9. karšti kompiuterio ar papildomos įrangos bei kitų darbo priemonių paviršiai;

2.2. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:

2.2.1. optimalus darbo vietos planavimas toks, kuomet vartotojo zona visiškai atskirta nuo maitinimo kabelių, rozečių ir techninių priemonių.

2.2.2. tinkamas darbo vietos ir patalpų įrengimas;

2.2.3. tinkamos ir standartus atitinkančios bei techniškai tvarkingos įrangos naudojimas

2.3. Galimi sveikatos sutrikimai nesilaikant saugos ir sveikatos reikalavimų:

2.4. Regėjimo problemos:

2.4.1. akių nuovargis, kurį sukelia įtampa žiūrint į smulkius objektus. Jo požymiai: akių skausmas, ypač dirbant smulkius darbus, mirga raidės, eilutės, dvejinasi akyse, akys ašaroja, parausta, peršti, pablogėja ryškaus matymo pastovumas;

2.4.2. „sausos akies“ sindromas. Dirbant kompiuteriu mirksėjimo dažnis sumažėja, didesnis ašarų kiekis nugaruoja ir atviras akies paviršius išdžiūsta greičiau. Tai sukelia dirginimo pojūtį, akių perštėjimą, paraudimą, karštį akyse, norą dažniau mirksėti, vokais spaudžiant akies obuolį.

2.5. Kaulų ir raumenų sistemos pakenkimas:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 8
	DARBUOTOJO, DIRBANČIO KOMPIUTERIU, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

2.5.1. dažniausios kaulų ir raumenų pakenkimų lokalizacijos yra pečių lankas ir kaklas, stuburo juosmeninė dalis, dilbis, riešas bei plaštaka;

2.5.2. sutrikimų pobūdis: skausmai, apsunkintas judrumas, spazmai, tremoras, "skruzdžių" bėgiojimas, dygčiojimas;

2.5.3. žmogaus kaulų ir raumenų sistema nėra pritaikyta ilgai trunkančiam darbui sėdimose padėtyje. Šią situaciją pablogina netinkamai įrengta darbo vieta, nepatogi kėdė, nepritaikytas darbo stalo aukštis, statinė darbo poza.

2.6. Psichosocialinės problemos (darbo intensyvumo, trukmės, darbo ir poilsio laiko planavimas ir tinkamų ergonominių darbo aplinkos faktorių derinys yra būtinas streso profilaktikai);

2.7. Veido ir kaklo srities odos pakenkimai: odos niežėjimas bei paraudimas.

III. DIRBANČIO KOMPIUTERIU VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Apžiūrėti darbo vietą:

3.1.1. ar pakankamas darbo vietos apšvietimas;

3.1.2. ar yra visi darbo įrenginiai bei jų dalys.

3.2. Patikrinti laidų, jungiančių įrenginius su elektros tinklu, kištukų ir elektros tinklo kištukinių lizdų (rozečių) tvarkingumą;

3.3. Įsitikinti, kad uždarytos visos apsauginės durelės ir dangčiai. Draudžiama eksploatuoti kompiuterį, jei nuimtas bet kuris įrenginio gaubtas, nepatikimas įžeminimas.

3.4. Įsitikinti, ar nesijaučia elektros poveikis, prisilietus prie kompiuterio.

3.5. Pastebėjęs defektus ar gedimus, kurių negali ar neturi teisės pašalinti savo jėgomis, darbuotojas privalo darbo nepradėti ir nedelsdamas informuoti tiesioginį vadovą apie susidariusią situaciją.

IV. DIRBANČIO KOMPIUTERIU VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Dirbant kompiuteriu, svarbu laikytis racionalaus darbo ir poilsio darbo režimo:

4.1.1. nepertraukiamai dirbti prie videotermino galima ne ilgiau kaip 1 val.;

4.1.2. dirbant 8 valandų darbo dieną, pietų pertrauka yra pagrindinė. Papildomos pertraukos po 5 -10 min. trunkmės nustatomos po 1 val. nuo darbo su videoterminu pradžios;

4.1.3. dirbant 12 valandų darbo dieną (40 val. darbo savaitę) pertraukos pirmosioms 8 val. nustatomos pagal 8 val. darbo pamainos režimą, likusias 4 val. po kiekvienos darbo valandos daroma 15 min. pertrauka;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 8
	DARBUOTOJO, DIRBANČIO KOMPIUTERIU, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

4.2. Darbuotojas privalo:

- 4.2.1. vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
- 4.2.2. nepalikti be priežiūros įjungtų elektros įrenginių;
- 4.2.3. palaikyti darbo vietoje švarą ir tvarką.
- 4.2.4. neatidarinėti įrengimų elektros skydelių, durelių, dangčių.
- 4.2.5. neliesti drėgnomis rankomis jungiklių, rozečių. Kompiuterį valyti sausu skudurėliu.
- 4.2.6. nedirbti kompiuteriu, jei prisilietus jaučiamas elektros poveikis.
- 4.2.7. nepalikti be priežiūros įjungto kompiuterio, jei tai nebūtina darbams vykdyti.

4.3. Naudojantis daugiafunkciniu spausdintuvu, būtina laikytis šių reikalavimų:

- 4.3.1. neišjungti spausdintuvo, kol jis spausdina;
- 4.3.2. nelaikyti spausdintuvo saulės šviesoje, arti kaitinimo elementų, vandens;
- 4.3.3. neliesti ir neišiminėti jokių spausdintuvo detalių;
- 4.3.4. nespausdinti spausdintuvu ant mažo formato popieriaus gabaliukų;
- 4.3.5. išjungti spausdintuvą nedelsiant, jei pasirodo dūmai, jei netvarkingai spausdina, sušlampa.

4.4. Prieš įjungiant į kompiuterio lizdą papildomą įrenginį (spausdintuvą, skenerį ir kt.), būtina išjungti kompiuterį ir įjungiamą įrenginį.

4.5. Būtina išjungti elektros įtampą ir iškviesti elektriką šiais atvejais:

- 4.5.1. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros lizdas, jungtukas);
- 4.5.2. pajutus svylančių laidų kvapą;
- 4.5.3. kai kaista elektros laidai;
- 4.5.4. nutrūkus elektros energijos tiekimui.

4.6. Dirbant kompiuteriu labai svarbus tinkamas darbo priemonių išdėstymas (1 pav.) bei taisyklinga sėdėseną (2 pav.):

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 8
	DARBUOTOJO, DIRBANČIO KOMPIUTERIU, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

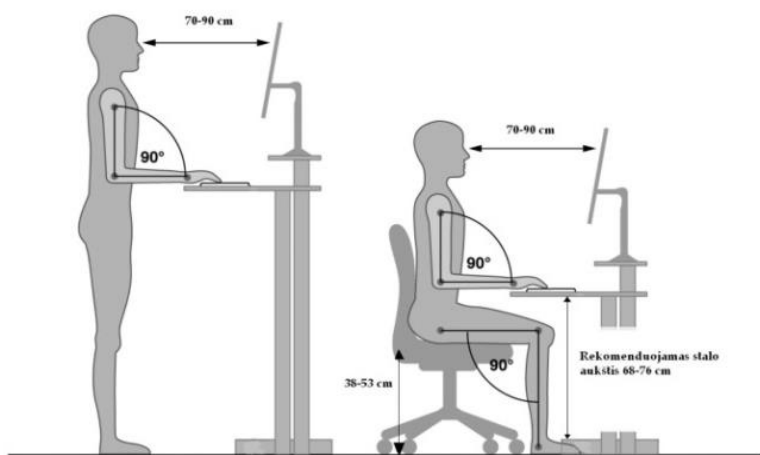
Jeigu didžiąją dienos dalį darbe praleidžiate sėdėdami prie kompiuterio ar atliekate darbą stovėdami ilgai vienoje pozicijoje, tuomet turėtumėte atkreipti dėmesį į darbo vietos įrengimą, apšvietimą bei sėdėjimo pozą. Šie ergonominiai veiksniai turi didelės įtakos Jūsų sveikatai.

Netinkami ergonominiai veiksniai gali sukelti:

- ☹️ Nugaros skausmus.
- ☹️ Galvos skausmus.
- ☹️ Nusilpsta akys.
- ☹️ Atsiranda antsvoris.
- ☹️ Blogėja psichinė sveikata.
- ☹️ Mažėja produktyvumas darbe.

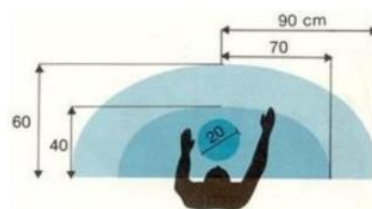
Taisyklinga darbo poza ir įrenginių išdėstymas

Pėdos turi remtis į grindis. Jeigu dėl žemo ūgio nepasiekiate sėdėdami grindų, turėtų būti padėtas specialus pakojis. Pakojis tinka ir dirbantiems stovimą darbą. Reguliariai leiskite pailsėti tai vienai, tai kitai kojai.

1 pav.

Horizontali darbo zona

Visos medžiagos, įrankiai, prietaisai turi būti išdėstyti darbo paviršiuje tokiu būdu:

- Pirma zona** – nuolat atliekami darbai.
- Antra zona** – trumpai atliekami darbai
- Trečia zona** – retai atliekami darbai.

Valdymo priemonės turi būti normaliame nuotolyje nuo dirbančiojo, maždaug 65 cm vyrams ir 58 cm moterims, matuojant nuo pečių linijos.

2 pav.

V. DIRBANČIO KOMPIUTERIU VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas, nedelsiant nutraukti darbą ir informuoti tiesioginį vadovą apie, jūsų manymu, kilusį pavojų.
- 5.2. Dingus elektros įtampai – pranešti asmeniui atsakingam už elektros ūkį. Reikia manyti, kad elektros įtampa gali bet kada atsirasti, todėl, neatlikus atitinkamų atjungimų, negalima vykdyti elektrinės dalies remonto darbų.
- 5.3. Kilus gaisrui, nedelsiant išjungti kompiuterį iš elektros tinklo, informuoti priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą ir pradėti gesinti gaisrą turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis, informuoti apie gaisrą tiesioginį vadovą ar atsakingą asmenį.

VI. DIRBANČIO KOMPIUTERIU VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Išjungti kompiuterį naudojant programinę komandą "Shut Down". Išjungti nepertraukiamos elektros srovės maitinimo šaltinio (UPS) įtampą (jei toks yra).
- 6.2. Sutvarkyti darbo vietą.
- 6.3. Apie visus darbo metu pastebėtus pažeidimus arba nesklandumus pranešti tiesioginiam vadovui.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 8
	DARBUOTOJO, DIRBANČIO KOMPIUTERIU, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

Darbuotojo, dirbančio kompiuteriu, saugos ir sveikatos instrukcijos
1 priedas

PRATIMAI DIRBANTIEMS KOMPIUTERIU

PRATIMAI AKIMS

Atsisėskite prieš langą, galvą laikykite tiesiai. Kiekvieną pratimą kartokite 4-5 kartus.

* Plačiai atverkite akis ir nukreipkite žvilgsnį į tolį. Užmerkite akis, stipriai įtempkite akių raumenis. Po to atsipalaiduokite.

* Nepasukdami galvos nukreipkite žvilgsnį į dešinę. Po to nukreipkite žvilgsnį į kairę.

* Užmerkite dešinę akį ir plačiai atverkite kairę. Tą patį pakartokite su kita akimi.

* Iškelkite rodomąjį pirštą tiesiai prieš nosį ir nukreipkite žvilgsnį į jį, po to nukreipkite žvilgsnį į tolį.

* Suraukite kaktą, žiūrėkite „piktai“. Po to užmerkite akis ir atsipalaiduokite.

PRATIMAI PEČIŲ JUOSTOS IR RANKŲ NUOVARGIUI MAŽINTI

Tai raumenų įtempimo pratimai. Kiekviena įtempimo padėtis turi būti sulaikoma kelioms sekundėms ir po to grįžtama į pradinę padėtį. Atsipalaidavimui pakanka pakartoti 5-10 kartų. Raumenų tempimo pratimai atliekami 15-20 kartų, tris kartus per dieną.

* Laisvai atsipalaidavę mosuokite rankomis į vidų (apkabinkite save per krūtinę) ir išorę.

* Rankos sulenktos per alkūnes. Sulenkite plaštakas per riešus į vidų (į save) ir tvirtai suspauskite kumščius, po to pasukite plaštakas per riešus į išorę (nuo savęs) ir stipriai išskėskite pirštus. Kartokite pratimą greitu tempu.

* Rankos sulenktos per alkūnes delnas prieš delną. Pasukite plaštakas per riešus nykščiais į priekį, po to pasukite juos mažaisiais pirštais į priekį. Papurtykite plaštakas.

* Rankos sulenktos per alkūnes. Sukite plaštakas per riešus pakaitomis į abi puses.

* Rankos sulenktos per alkūnes. Pasukite plaštakas delnais į viršų, po to į apačią.

PRATIMAI, GERINANTYS GALVOS RAUMENŲ KRAUJOTAKĄ

* Lėtai ir atsargiai atloškite galvą. Po to lėtai ir atsargiai galvą lenkite į priekį, pečių nekelkite. Kartokite 4-6 kartus. Tempas lėtas.

* Rankas išskėskite į šalis delnais į priekį, pirštus praskėskite. Stipriai apkabinkite save rankomis per pečius ir laikykite kiek galėdami ilgiau. Kartokite 4-6 kartus. Tempas greitas.

* Rankos ant juosmens. Pasukite galvą į dešinę, sugrįžkite į pradinę padėtį. Po to pasukite kairę, vėl į pradinę padėtį. Kartokite 6-8 kartus. Tempas lėtas.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO GEODEZINIUS DARBUS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 32

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 6
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO GEODEZINIUS DARBUS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1. Atlikti geodezinius darbus gali asmuo, nustatyta tvarka pasitikrinęs sveikatą, išklauses įvadinį ir darbo vietoje instruktavimus darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais.
2. ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA (toliau – įmonė) darbuotojas privalo:
 - 2.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių;
 - 2.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;
 - 2.3. laikytis įrenginių, mechanizmų ir įrankių, su kuriais dirba, eksploatavimo taisyklių;
 - 2.4. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;
 - 2.5. darbo įrankius ir įrenginius naudoti pagal paskirtį;
 - 2.6. naudotis tik tvarkingais kištukiniais lizdais, kištukais, jungikliais bei kita elektros instaliacijos įranga. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, nesinaudoti prietaisu ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui;
 - 2.7. neleisti dirbti pašaliniais asmenimis;
 - 2.8. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus, atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instrukuotas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejojimo atveju, prašyti vadovą, kad paaiškintų, kaip saugiai atlikti užduotį;
 - 2.9. pradėti dirbti leidžiama tik gavus išsamius darbdavio ar jo įgalioto asmens išaiškinimus;
 - 2.10. ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose;
 - 2.11. apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą;
 - 2.12. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;
 - 2.13. darbo metu būti blaiviam ir neapsvaigusiam nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;
 - 2.14. dirbantysis privalo vengti veiksmų, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;
 - 2.15. dirbantysis privalo žinoti pirminių gaisro gesinimo priemonių laikymo vietas ir mokėti praktiškai jas panaudoti;
 - 2.16. apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui. Įrenginių remonto darbus gali atlikti tik tinkamą kvalifikaciją turintis darbuotojas.
3. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu įmonės vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus.
4. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.
5. Darbuotojai turi imtis priemonių, kad būtų tvarkinga darbo vieta ir pagal galimybes bei kompetenciją pašalinti priežastis galinčias sukelti traumas, avarijas.
6. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti aštrius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.
7. Pastebėjus įrenginių ar instrumentų gedimą, esant nesaugiai darbo vietai, netvarkingoms asmeninėms apsaugos priemonėms, jei darbo vieta nepakankamai apšviesta, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam darbo ar projekto vadovui.
8. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 6
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO GEODEZINIUS DARBUS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

9. Pavojingi veiksniai darbo aplinkoje, dėl kurių darbuotojas gali patirti ūmių sveikatos sutrikimų:
 - 9.1. elektros srovės poveikis. Saugotis, kad neužlipti ant nutrūkusių laidų. Paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla bei kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;
 - 9.2. kritimas iš aukščio, atliekant fotografavimo darbus;
 - 9.3. akių traumavimas. Vaikščiodamas po nepažįstamą teritoriją, darbuotojas gali būti traumuotas krentančių šakų arba griūvančių medžių;
 - 9.4. besisukantys mechanizmai ar jų dalys - neatsargiai elgiantis galimos traumos;
 - 9.5. darbai arti kelių ir gatvių, darbuotojas gali būti traumuotas transporto;
 - 9.6. dūmai, kūrenant laužus - galimi nudegimai, apsinuodijimai dūmais;
 - 9.7. netvarkingi darbo įrankiai ir priemonės - galimos traumos;
 - 9.8. darbas nesilaikant saugių darbo metodų, nesinaudojant asmeninėmis apsaugos priemonėmis, dėl ko gali įvykti traumos;
 - 9.9. pašalinio asmens buvimas darbo vietoje. Sumažėjus dėmesiui, didėja profesinė rizika;
 - 9.10. darbas lauke neigiamai veikia organizmą, dėl ko gali sumažėti dėmesys atliekamam darbui ir įvykti traumos;
 - 9.11. ėjimas nepažįstamoje, apaugusioje augmenija teritorijoje. Galimas užkliuvimas už nelygaus žemės paviršiaus, paslėptų akmenų ir t.t.;
 - 9.12. galimi erkių, uodų ir kitų kenkėjų įkandimai;
 - 9.13. nesilaikymas saugos darbe bei priešgaisrinės saugos reikalavimų.
10. Priklausomai nuo atliekamų darbų pobūdžio, gali veikti kenksmingi veiksniai. Kenksmingi veiksniai darbo aplinkoje yra tie, kurių ilgalaikis poveikis gali būti pavojingas sveikatai:
 - 10.1. dulkės, alergiška veikiančios organizmą - galimi uždegimai, alerginės ir profesinės ligos;
 - 10.2. nepalankios meteorologinės sąlygos - neigiamai veikia organizmą;
 - 10.3. virš nustatytos normos pernešami krūviai - galimi kūno dalių patempimai. Vienkartinio keliamo krovinio masė neturi viršyti:
 - 10.4. vyrams galima kelti ne daugiau kaip 30 kg, moterims - 10 kg;
 - 10.5. erkės, vabzdžiai ir kiti parazitai - gali sukelti susirgimus.
11. Darbdavys (įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius) privalo nemokamai aprūpinti darbuotoją asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Būtinios priemonės:
 12. guminiai kaliošai;
 13. neperšlampamas lietpaltis;
 14. šviesą atspindinti liemenė.
15. Priklausomai nuo atliekamų darbų darbuotojui gali būti išduodamos kitos asmeninės apsaugos priemonės.
16. Darbuotojas privalo prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones, laiku pranešti darbo vadovui apie jų nusidėvėjimą, netinkamumą naudoti, kad baigiasi jų naudojimo terminas.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

17. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 6
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO GEODEZINIUS DARBUS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

18. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.
19. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar neužkrautos, vaikščiojimui skirtos vietos.
20. Vizualiai patikrinti įrenginių būklę.
21. Prieš pradėdant darbus specialiomis paskirties teritorijose (poligonuose, šaudyklose, aerouostuose, aukštos įtampos elektros tiekimo linijų apsaugos zonose, draustiniuose), reikia organizacijos, kurioms priklauso minėtos teritorijos, gauti leidimą ir instruktažą apie to objekto saugaus darbo ypatumus.
22. Pastebėjus bet kokią gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį darbo ar projekto vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

23. Vykdėti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
24. Plieninę ruletę arba juostą reikia išvynioti atsargiai, kad aštrūs kraštai nesužeistų rankų.
25. Dirbant saulėtomis dienomis reikia užsidėti kepurę ir naudotis tamsaus stiklo akiniais.
26. Dirbant su menzula, planšetą nuo saulės reikia pridengti skėčiu, kad akys būtų apsaugotos nuo stiprios saulės šviesos, atsimušusios nuo balto popieriaus.
27. Įkandus nuodingai gyvatei, 10 - 15 cm aukščiau įkandimo kūno dalį reikia nedelsiant stipriai suveržti ir kuo greičiau kreiptis į gydytoją.
28. Draudžiama:
 - 28.1. esant perkūnijai būti arčiau kaip 3 m nuo perkūnsargio, aukštų bokštų, medžių, stulpų ir pan., slėptis po aukštais medžiais, elektros aukštos įtampos stulpais;
 - 28.2. miške ir laukuose sausu metų laiku deginti laužus, mėtyti neužgesintas nuorūkas ir degtukus.
29. Pereinant pelkes ir durpynus, reikia saugotis "akivarų". Pereinant netvirto paviršiaus pelkes, apsisaugojimui nuo įsmukimo - rankose reikia nešti kartį.
- Dirbančiam geležinkelio juostoje, autokeliuose ir kt. objektuose**
30. Visi, kurie dirba geležinkelio juostoje, privalo turėti atitinkamą leidimą ir privalo prisilaikyti Geležinkelio valdybos taisyklių bei instrukcijų.
31. Eiti išilgai geležinkelio galima tik kelio juostos kraštu, bet ne jos viduriu.
32. Stengtis, kad instrumentai kelio juostoje būtų kuo trumpesnį laiką. Pravažiuojant traukiniui, žmonės ir įrankiai turi būti ne arčiau kaip 0,2 m nuo kraštinio bėgio.
33. Pereinant iš vienos darbo vietos į kitą, reikia eiti priešais judantį transportą, t.y. važiuojamosios kelio dalies kairiuoju kraštu.
34. Intensyvaus transporto judėjimo keliuose, geodezinius darbus atlikti anksti rytą.
35. Draudžiama instrumentus, matuoklę nešti ant peties. Juos reikia nešti rankose, pagal instrumento techninius eksploatacijos reikalavimus.
36. Matuojant elektrifikuotą geležinkelį metaline juosta, draudžiama juostą nuleisti skersai bėgių.
37. Atliekant geodezinius darbus gatvėse reikia dėvėti šviesą atspindinčią liemenę.
38. Esant būtinybei dirbti gatvės, kelio važiuojamoje dalyje, geležinkelio juostoje, reikia stengtis kiek galima trumpiau būti važiuojamojoje dalyje. Kai tenka ilgai dirbti gatvės važiuojamoje dalyje, darbo vieta turi būti apsaugota užtvaromis ir specialiais ženklais.
39. Dirbant gatvėje, būtina būti pasisukus veidu į priešais atvažiuojantį transportą.
40. Darbus vykdyti šviesiu paros metu.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 6
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO GEODEZINIUS DARBUS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

41. Eiti nežinomose vietose labai atsargiai, nes gali pasitaikyti duobių, akmenų, atvirų kanalizacijos šulinių, nutrauktų elektros linijų laidų.
42. Atlikti geodezinius darbus įmonės teritorijoje galima tik turint tos įmonės vadovo leidimą.
43. Įmonių teritorijoje vadovautis saugos ženklų reikalavimais. Draudžiama dirbti kranų ir kitų kėlimo mechanizmų veikimo zonoje.
44. Neiti arti veikiančių mechanizmų, kad išvengtų traumų.
45. Statybų aikštelėse vaikščioti tik lydint šeimininko (savininko) ar rangovo atstovui.
46. Gyvulių laikymo vietose, teritorijose, aptvaruose nesiartinti prie jų, neglostyti, neerzinti.
47. Teodolitą arba kitą matavimo prietaisą pastatytą ant stovo, draudžiama palikti be priežiūros.
48. Pernešant instrumentus iš vienos stoties (taško) į kitą, būtina laikytis šių prietaisų eksploatacijos reikalavimų, kurie nurodyti kiekvieno prietaiso instrukcijose.
49. Draudžiama miške ir laukuose sausu metų laiku deginti laužus, mėtyti neužgesintas nuorūkas ir degtukus.

V. ĮMONĖS DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

50. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti tiesioginiam vadovui, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistui apie jūsų manymų kilusį pavojų.
51. Įvykus nelaimingam atsitikimui:
 - 51.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.
 - 51.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam darbo vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui apie įvykį;
 - 51.3. asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims;
 - 51.4. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).
52. Įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti padalinio vadovui.
53. Kilus gaisrui:
 - 53.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
 - 53.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);
 - 53.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviesti ugniagesius.
54. Darbuotojas pasijutęs blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius) turi apie savo sveikatos būklę pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.
55. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir napanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksmų veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.
56. Gelbėjimo tarnybų bendras telefono numeris – **112**.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

57. Apžiūrėti įrengimus ir darbo priemones, kuriomis buvo naudojamas, nuo jų nuvalyti purvą

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 6
	DARBUOTOJO, ATLIEKANČIO GEODEZINIUS DARBUS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA	

58. Sutvarkyti darbo vietą.

59. Jei buvo išduotos asmeninės apsaugos priemonės įvertinti jų būklę ir padėti į saugojimui skirtą vietą.

60. Apie pastebėtus darbo priemonių, įrenginių, asmeninių ir kolektyvinių apsaugos priemonių defektus, trūkumus ar kitus netinkamumo naudoti požymius pranešti tiesioginiam vadovui.

61. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2016-08-03

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA

Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA Nr. 1

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. BENDROSIOS PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMO TAISYKLĖS**
- III. PIRMOJI PAGALBA APALPUS**
- IV. PIRMOJI PAGALBA IŠTIKUS TRAUKULIAMS**
- V. PIRMOJI PAGALBA KRAUJUOJANT**
- VI. PIRMOJI PAGALBA ESANT KRŪTINĖS TRAUMAI**
- VII. PIRMOJI PAGALBA ESANT GALVOS TRAUMAI**
- VIII. PIRMOJI PAGALBA LŪŽUS KAULUI**
- IX. PIRMOJI PAGALBA ESANT STUBURO TRAUMAI**
- X. PIRMOJI PAGALBA NUDEGUS**
- XI. PIRMOJI PAGALBA PERKAITUS AR IŠTIKUS SAULĖ SMŪGIUI**
- XII. PIRMOJI PAGALBA UŽSPRINGUS**
- XIII. PIRMOJI PAGALBA IŠTIKUS ŠOKUI**
- XIV. PIRMOJI PAGALBA ĮKANDUS AR ĮGĖLUS GYVŪNUI**
- XV. PIRMOJI PAGALBA PASIREIŠKUS ALERGINEI REAKCIJAI**
- XVI. PIRMOJI PAGALBA IŠTIKUS INSULTUI**
- XVII. PIRMOJI PAGALBA IŠTIKUS MIOKARDO INFARKTUI**
- XVIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

I. BENDROJI DALIS

1.1. Asmuo, nukentėjęs dėl nelaimingo atsitikimo darbe (jeigu jis pajėgia), ar matęs įvykį arba jo padarinius, privalo apie nelaimingą atsitikimą darbe nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba įmonės vadovui, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą darbe arba jo padarinius, privalo nedelsdamas suteikti nukentėjusiajam pirmąją medicinos pagalbą.

1.2. Įmonės vadovas ar padalinio vadovas įmonėje, kurioje įvyko nelaimingas atsitikimas darbe, privalo darbo vietą ir įrenginių būklę iki nelaimingo atsitikimo darbe tyrimo pradžios išsaugoti tokius, kokie jie buvo nelaimingo atsitikimo darbe metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi, jeigu jų nepadarius kiltų pavojus aplinkinių asmenų gyvybei ir sveikatai, tačiau visa tai, kas buvo iki pakeitimų, turi būti raštu ir grafiškai įforminta, nufotografuota ar nufilmuota.

1.3. Iki atvyks medicinos darbuotojai, svarbu tinkamai suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiajam. Todėl kiekvienam įmonės darbuotojui būtina žinoti pirmosios pagalbos suteikimo būdus.

1.4. Gelbėjimo tarnybos telefonas – **112**.

II. BENDROSIOS PIRMOSIOS PAGALBOS TEIKIMO TAISYKLĖS

2.1. Prieš pradėdamas teikti pirmąją pagalbą, būtina įvertinti situaciją, galimus pavojus ir imtis visų įmanomų situaciją atitinkančių atsargumo priemonių. Jei situacija pavojinga Jūsų gyvybei, sveikatai teikti pirmąją pagalbą draudžiama.

2.2. Galimi tokie pavojingi aplinkos poveikiai:

2.2.1. sproginimas;

2.2.2. ugnis;

2.2.3. elektros poveikis;

2.2.4. kulkos;

2.2.5. dujos;

2.2.6. transporto eismas;

2.2.7. gilus vandens telkinio ugnas;

2.2.8. nuodingosios medžiagos;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

2.2.9. degalai ir kt.

2.3. Imkitės priemonių pavojingai situacijai pakeisti (autoavarijos vietoje pastatykite įspėjamuosius ženklus, gesinkite gaisrą, išjunkite elektros srovę, naudokite apsaugos priemones ir t.t.) ir priklausomai nuo situacijos kvieskite pagalbą (darbuotojus, vadovą, greitąją medicinos pagalbą (toliau **GMP**), policiją, ugniagesius ir t.t.). Kviesdami praneškite:

2.3.1. kas atsitiko;

2.3.2. kur atsitiko;

2.3.3. kiek nukentėjusiųjų ir kokia jų būklė.

2.4. Kviečiant pagalbą telefonu nepadėkite ragelio pirmas, leiskite operatoriui ar asmeniui, kuriam skambinate viską išklausti.

2.5. Nenaudokite priemonių, kurios gali pabloginti nelaimingo atsitikimo situaciją (pvz., nejunkite elektros prietaisų, nedekite degtukų, jei aplinkoje yra sprogiųjų dujų mišinio - gamtinių dujų, benzino garų ir t.t.).

2.6. Nebloginkite nukentėjusiojo būklės (pvz., netraukite jo iš sudaužyto transporto, jei įtariate, kad lūžęs stuburas).

2.7. Išneškite nukentėjusįjį iš pavojingos aplinkos, nutraukite žalingą veiksnį.

2.8. Pirmąją pagalbą teikite kuo skubiau. Stiprų kraujavimą stabdykite tuojau pat, nelaimingo atsitikimo vietoje.

2.9. Jei nukentėjęs žmogus sužalotas keliose vietose ar keliais būdais, pirmąją pagalbą pradėkite nuo to sužalojimo, kuris pavojingiausias gyvybei (pvz., stipraus kraujavimo stabdymas).

2.10. Jei yra daug nukentėjusiųjų, pirmiausia pagalbą teikite tiems, kuriuos galima greičiausiai išgelbėti ir kurių gyvybei gresia didžiausias pavojus.

2.11. Pirmąją pagalbą teikite visą laiką, kol atvyks **GMP**. Nepalikite nukentėjusiojo be priežiūros.

2.12. Įmonės ar padalinio vadovas privalo užtikrinti **GMP** ir kitų tarnybų pasitikimą.

2.13. Skubus nukentėjusiojo transportavimas į gydymo įstaigą yra vienas svarbiausių pirmosios pagalbos elementų.

2.14. Prieš pradėdant gaivinti nukentėjusįjį, būtina patikrinti asmens sąmoningumą atsargiai jį pajudinant ir paklausiant „kaip jaučiatės?“ (1 pav.)

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

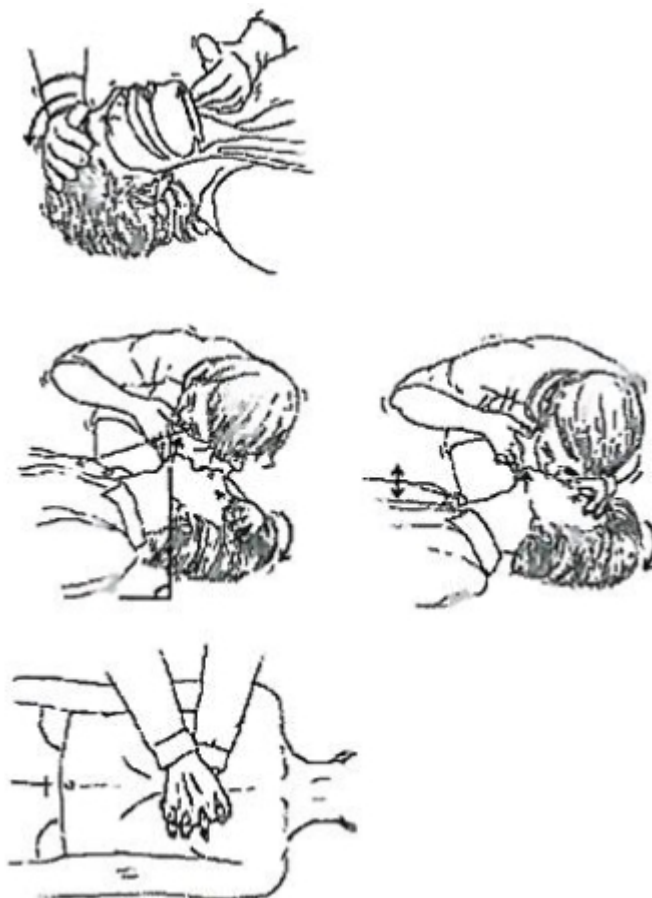

1 pav. nukentėjusiojo sąmoningumo patikrinimas

- 2.15. Jei nukentėjusysis sąmoningas:
- 2.16. nuraminkite jį;
- 2.17. stenkitės nejudinti, nebent jei jums ar nukentėjusiajam aplinka yra pavojinga;
- 2.18. nukentėjusįjį apžiūrėkite ir apčiuopkite nuo galvos iki kojų;
- 2.19. suteikite reikiamą pirmąją pagalbą;
- 2.20. kvieskite **GMP tel.: 112**.
- 2.21. Jeigu žmogus nejudą ir neatsako (nesąmoningas), būtina kuo skubiau kviesti **GMP**.
- 2.22. Paguldykite nukentėjusįjį ant nugaros. Dviem pirštais pakelkite smakrą, kitos rankos delnu, uždėtu ant kaktos, atloškite galvą.
- 2.23. Žiūrėkite, klausykite ir bandykite pajusti kvėpavimą (apie 10 sek.)

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

2.24. Jeigu žmogus kvėpuoja ir yra nesąmoningas, jį reikia paversti į stabilią šoninę padėtį. Įtarus stuburo traumą, to daryti negalima. Būtina stebėti kvėpavimą ir laukti, kol atvyks **GMP**;

2 pav. nukentėjusiojo gaivinimas

2.25. Jeigu žmogus nekvėpuoja, nukentėjusysis paguldomas ant kieto paviršiaus ir pradedamas kvėpavimo ir kraujotakos palaikymas ir (ar) atkūrimas atliekant krūtinės ląstos paspaudimus ir įpūtimus (toliau KKP).

2.26. Krūtinės ląstos paspaudimų ir įpūtimų santykis (nepriklausomai nuo gaivintojų skaičiaus) – 30:2. Po 30 krūtinės ląstos paspaudimų daromi 2 įpūtimai ir t. t. Paspaudimų greitis – mažiausiai apie 100 kartų per minutę, bet ne daugiau kaip 120 kartų per minutę (daugiau kaip vienas paspaudimas per sekundę); paspaudimų gylis – ne mažiau kaip 5 cm, bet ne daugiau kaip 6 cm; du įpūtimai neturėtų užtrukti ilgiau kaip 5 sekundes.

2.27. Pradinis suaugusiojo gaivinimas tęsiamas tol kol:

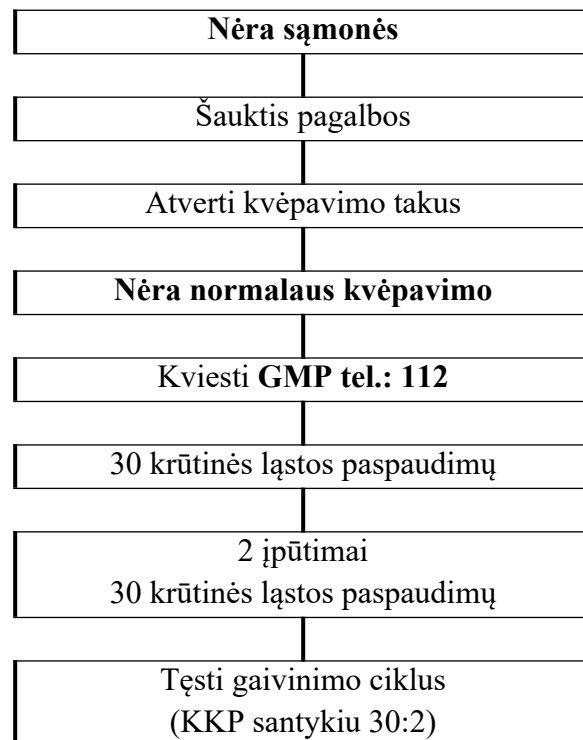
ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

2.28. atvyksta **GMP**;

2.29. atsiranda gyvybės požymių;

2.30. gaivintojas išsenka ir (ar) kyla tiesioginė grėsmė gaivintojo gyvybei.

2.31. **Suaugusio žmogaus pradinis gaivinimo schema:**

2.32. Jei nėra kvėpavimo įtaiso, teikiantysis pagalbą savo burną glaudžiai prispaudžia prie nukentėjusiojo veido, kad apimtų visą nukentėjusiojo burną. Tai galima daryti per marlę, servetėlę, nosinę ir pan.

2.33. Dirbtinis kvėpavimas atliekamas įpučiant iškvėpiamą orą nukentėjusiajam pro burną ar nosį.. Pūsdami pro burną, užspauskite nosį, o pūsdami pro nosį užčiaupkite burną, pakeldami apatinį žandikaulį ir užspausdami lūpas. Kitą kartą pūskite tik išėjus orui iš gaivinamojo plaučių. Atliekant krūtinės ląstos paspaudimus, atsiklaupkite šalia jo ant kelių. Jūsų rankos per alkūnes turi būti ištiestos, rankų delnai atversti 90° kampų, kad būtų siaura spaudžianti plokštuma. Atliekant krūtinės paspaudimus, Jūsų pečių juosta turi būti vienoje vertikalioje plokštumoje su gaivinamojo krūtinkauliu‘

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

2.34. Teikiant pirmąją pagalbą, reikia griežtai laikytis šių taisyklių:

2.34.1. žaizdos negalima plauti vandeniu ir vaistais, barstyti milteliais ir tepti tepalais, kadangi šios priemonės trukdo žaizdai gyti, perneša nešvarumus nuo odos paviršiaus ant pačios žaizdos. Dėl to oda gali supūliuoti;

2.34.2. negalima šluostyti nuo žaizdos smėlio, žemių ir pan., nes tokiu būdu žaizdą užteršiančių medžiagų pašalinti nebus įmanoma, o tik bus giliau įtrinti nešvarumai ir labiau užkrėsta žaizda. Žaizdą išvalyti gali tik gydytojas;

2.34.3. iš žaizdos negalima šalinti kraujo krešulių, nes tai gali sukelti stiprų kraujavimą;

2.34.4. negalima žaizdos apvynioti izoliacine juosta.

2.35. Jeigu dėl kurios nors priežasties sterilaus tvarsčio nėra, tai galima naudoti švrią nosinę, švarų skudurėlį. Ant tos skudurėlio vietos, kuri uždengia pačią žaizdą, pageidautina užlašinti kelis lašus jodo, kad susidarytų dėmė, didesnė už žaizdą, o po to skudurėlį uždėti ant žaizdos. Ypač naudinga taip naudoti jodą, kai žaizdos užterštos.

III. PIRMOJI PAGALBA APALPUS

3.1. Nustačius pagrindinių gyvybinių funkcijų (kvėpavimo ir širdies veiklos) būklę, sąmonę praradusį žmogų paguldykite į stabilią šoninę padėtį ir kvieskite GMP.

3.2. Šoninė padėtis stabilizuoja ligonį. Jis nevirsta ant nugaros ar pilvo. Stabili šoninė padėtis gera tuo, kad neužkremta liežuvio šaknis ir kvėpavimo takai lieka laisvi. Ligonis neužspringsta, jei vemia, jei jam kraujuoja iš burnos, teka gleivės. Nukentėjusįjį guldant į **stabilią šoninę padėtį** būtina vadovautis šiais nurodymais:

3.3. Vieną koją sulenkite per kelio sąnarį taip, kad pėda būtų kuo arčiau dubens. Tos pačios pusės ištiestą ranką priglaukite kuo arčiau kūno.

3.4. Imkite nukentėjusįjį už kitos rankos riešo ir verskite ant sulenktos kojos. Rankos, kurią laikote už riešo, plaštaką pakiškite po jo skruostu.

3.5. Iš po gulinties ant šono ligonio ištraukite "apatinę" ranką.

3.6. Patikrinkite, ar paguldytas žmogus nevirsta ant nugaros ar pilvo.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

IV. PIRMOJI PAGALBA IŠTIKUS TRAUKULIAMS

- 4.1. Paprastai traukuliai prasideda netekus sąmonės ar jos netenkančiam, todėl:
- 4.2. saugokite ligonį nuo sužalojimo aštriais ar kietais daiktais, griūvant, krentant - prilaikykite jį ir paguldykite ant žemės;
- 4.3. ant kaktos uždėkite šaltą kompresą;
- 4.4. kvieskite **GMP tel. 112**;
- 4.5. sustojus kvėpavimui ir širdies veiklai, pradėkite gaivinimą.
- 4.6. Žinotina:
- 4.7. Neslopinkite traukulių naudodami fizinę jėgą.
- 4.8. Tarp dantų nedėkite kietų daiktų.
- 4.9. Nevežkite į ligoninę traukulių priepolio metu.
- 4.10. Net priepoliui praėjus, nepalikite ligonio be priežiūros, būtinai kvieskite gydytoją, **GMP**.

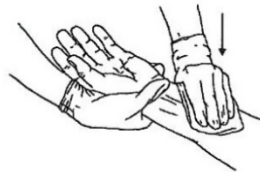
V. PIRMOJI PAGALBA KRAUJUOJANT

- 5.1. Kraujavimo stabdymo būdai:
 - 5.1.1. užspaudimas pirštais, ranka - taikomas kraujavimo stabdymo pradžioje. Tai laikinas būdas. (Pastaba. Stabdyti kraujavimą plika ranka netinka, nes žaizdą galima užkrėsti, tačiau jeigu kraujavimas labai stiprus ir gyvybei gresia pavojus, šis būdas galimas.) Jei žaizda plati ar kraujuojantis plotas didelis, spaudžiama ta vieta (kraujagyslė), iš kurios kraujuoja stipriausiai.
 - 5.1.2. galūnės pakėlimas. Šis būdas tinka, jei kraujavimas yra nestiprus ir taikomas su kitais būdais. Ranka (stovint, sėdint, gulint) arba koja (gulint) pakeliama aukščiau širdies lygio. Dėl sumažėjusio slėgio pažeidimo vietoje kraujavimas mažėja ar visiškai sustoja. Jei kraujuoja iš stambiujų galūnių venų, kad į kraujotaką nepatektų oro ir jis neužkimštų gyvybiškai svarbių kraujagyslių, pakelti galūnę galima tik užspaudus žaizdą.
 - 5.1.3. maksimalus galūnės sulenkimas (rankos sulenkimas per alkūnės sąnarį ir kojos sulenkimas per kelio sąnarį). Šis būdas taikomas kraujavimo stabdymo pradžioje. Visiškai sulenkus ranką per alkūnės sąnarį, kraujavimas sustoja arba sumažėja, jeigu sužeistas dilbis arba plaštaka, visiškai sulenkus koją per kelio sąnarį - pėdą per blauzdą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

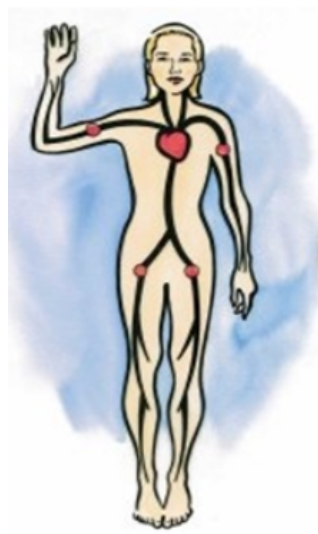
5.1.4. tvarstis arba spaudžiamasis tvarstis (kai ant sutvarstytos žaizdos dedamas kietas žaizdos dydžio daiktas (pvz, standžiai susuktas audinio ritinėlis) ir stipriai aprišamas. Ant žaizdos dedamas sterilus tvarstis ir aprišamas marle, skarele, audinio atraža. Jei tvarstis permirksta krauju, uždėkite antrą sluoksnį. Niekada nenuimkite tvarsčio. Nuimant krauju permirkusį tvarstį nuo žaizdos, kartu nusiima ir gyvybingi krešėjimo faktoriai, todėl kraujavimas tęsiasi toliau.

5.2. Norėdami, kad žaizdos spaudimas išliktų ir tvarstis nenuslystų, žaizdą sutvarstykite bintu ar kita švaria medžiaga. Kad spaudimas būtų dar stipresnis ant tvarsčio ir sutvarstytos žaizdos uždėkite kietą daiktą (neišvyniotą binto volelį, cigarečių pakelį, mobilių telefoną) ir jį pritvirtinkite bintu ar kita švaria medžiaga. Toks tvarstis vadinamas spaudžiamuoju tvarsčiu, nes palaiko spaudimą kraujavimo

židinyje.

3 pav. kraujavimo stabdymas taikant tiesioginį spaudimą

4 pav. kraujavimo stabdymas ranką iškeliant virš širdies lygios ir užspaudžiant stambiąsias kraujagysles pirštais

5.3. Turint įgūdžių galima stabdyti kraujavimą prispaudžiant stambiąsias kraujagysles tipiniuose taškuose (4 pav.).

5.4. Kraujuojant iš nosies ar galvos srityje nukentėjusiojo neguldykite (į gydymo įstaigą transportuokite sėdimuoju padėtyje).

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

5.5. Įtarus vidinį kraujavimą būtina kuo skubiau gabenti nukentėjusį į gydymo įstaigą. Nustatyti vidinį kraujavimą dažniausiai yra sudėtinga.

5.6. Jeigu žaizdoje yra svetimkūnis – stiklas, geležies gabaliukas ir t.t. – jokia būdu jo negalima traukti lauk, nes jį ištraukus galime sukelti masyvų kraujavimą. Reikia stengtis svetimkūnį įtvirtinti taip kad jis nejudėtų:

5.7. suspauskite žaizdos kraštus, kad sumažėtų kraujavimas;

5.8. uždenkite sužeistą vietą marle;

5.9. paremkite įstrigusį daiktą iš abiejų pusių tvarsčio ritinėliais;

5.10. neverždami atsargiai apriškite sužeistą vietą su visu svetimkūniu

VI. PIRMOJI PAGALBA ESANT KRŪTINĖS TRAUMAI

6.1. Krūtinės traumų rūšys:

6.1.1. Kiauryminę krūtinės traumą sukelia kulkos, peiliai ar kiti daiktai, kurie pažeidžia krūtinės ląstos odą ir patenka į krūtinės ląstą.

6.1.2. Bukos krūtinės ląstos traumos yra dažnesnės nei kiauřyminės, atsiranda kai kūnas trenkiasi į nejudantį objektą, taip dažniausiai nutinka vairuojant automobilį arba krentant nuo didelio aukščio.

6.2. Simptomai:

6.2.1. Akivaizdūs krūtinės traumas įrodymai, tokie kaip kulkos sukelta žaizda ar dūris

6.2.2. Krūtinės ląstos nubrozdinimas

6.2.3. Sunkumas kvėpuojant ar nereguliarus kvėpavimas

6.2.4. Traumas mechanizmas, kuris gali padiktuoti sužeidimo pobūdį, pvz. žmogus vairavo automobilį ir nedėvėjo saugos diržo.

6.3. Pirmoji pagalba:

6.4. Skambinkite **tel. nr. 112** ir kvieskite **GMP**

6.5. Nėra sąmonės, kvėpavimo – pradinis gaivinimas 30:2

6.6. Kraujavimas – stabdyti taikant tiesioginį spaudimą

6.7. Svetimkūnis kūne – negalima traukti lauk, reikia stengtis jį įtvirtinti, kad nejudėtų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

6.8. Jei žaizda yra kiauryminė reikia tikėtis pneumotorakso, oro patekimo į krūtinės ąstą per žaizdą, dėl ko gali būti suspausti plaučiai ir apsunkintas kvėpavimas. Tokiu atveju padenkite žaizdą medžiaga, kuri neleistų orui patekti per žaizdą Saugiai užklijuokite žaizdą, palikdami vieną kampą laisvą.

6.9. Nejudinkite aukos kol tai nėra būtina. Nukentėjusiojo judinimas gali padidinti sužeidimą ir pabloginti nukentėjusiojo būklę.

6.10. Apklokite nukentėjusįjį, kad jis nesusaltų.

VII. PIRMOJI PAGALBA ESANT GALVOS TRAUMAI

7.1. Galvos trauma – tai bet kuri trauma, kurios metu yra sužalojamas skalpas, kaukolė ar smegenys. Sužeidimas gali būti nuo pavienio skalpo sumušimo iki sudėtingo smegenų sužalojimo.

7.2. Galvos traumų klasifikacija:

7.3. **Uždara galvos trauma** įvyksta patyrus stiprų smūgį į galvą su koku nors buku daiktu, bet tas daiktas nesulaužo kaukolės.

7.4. **Atviras galvos sužalojimas.** Smūgio metu sulaužoma kaukolė ir sužeidžiamos smegenys. Taip dažniausiai nutinka kai yra judama dideliu greičiu, lekiant pro automobilio langą autoįvykio metu ar šovus į galvą ginklu.

7.5. Simptomai:

7.5.1. Akių vyzdžių pokyčiai ar nevienodas jų dydis

7.5.2. Traukuliai

7.5.3. Iškreipti veido bruožai

7.5.4. Skysčio tekėjimas iš burnos, nosies ar ausų (skystis gali būti skaidrus arba kraujingas)

7.5.5. Kaukolės ar veido lūžiai, veido nubrozdinimai, sužeidimo vietos sutinimas, arba skalpo žaizda

7.5.6. Susilpnėjusi klausa, uoslė, skonis ar regėjimas

7.5.7. Negalėjimas pajudinti vienos ar daugiau galūnių

7.5.8. Dirglumas (ypač vaikų), asmenybės pasikeitimai ar nebūdingas elgesys

7.5.9. Sąmonės netekimas, sumišimas arba mieguistumas

7.5.10. Retas kvėpavimas arba labai žemas kraujo spaudimas

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

7.5.11. Neramumas, nerangumas, koordinacijos netekimas

7.5.12. Stiprus galvos skausmas

7.5.13. Neiaški kalba arab išsiliejantis regėjimo vaizdas

7.5.14. Sustingęs kaklas ar vėmimas

7.5.15. Simptomai stiprėja ir staiga pasidaro labai blogai (sutrinka sąmonė)

7.6. Pirmoji pagalba:

7.6.1. Kuo skubiau kviesti **GMP tel.: 112** arba patys gabenkite žmogų į gydymo įstaigą

7.6.2. Nėra sąmonės, kvėpavimo – pradinis gaivinimas 30:2

7.6.3. Dažnai esant galvos traumai, būna sužalotas ir stuburas

7.6.4. Jei žmogus vemia, paverskite žmogų ant šono vienoje tiesėje

7.6.5. Stabdykite kraujavimą tiesiogiai spausdami žaizdą švarių audeklų

7.6.6. Jei įtariate kaukolės lūžį, nedėkite spaudžiamojo tvarsčio ant žaizdos ir nepašalinkite jokių svetimkūnių iš žaizdos

7.6.7. Uždenkite žaizdą sterilia marle

VIII. PIRMOJI PAGALBA LŪŽUS KAULUI

8.1. Kaulo lūžis gali būti:

8.1.1. atviras – lūžio vietoje pažeidžiama oda, atsiveria žaizda, iš kurios kyšo kaulų galai;

8.1.2. uždaras – oda lūžio vietoje nepažeidžiama.

8.2. Kaulų lūžių požymiai:

8.2.1. lūžio vietoje – patinimas, kraujosruva;

8.2.2. skausmas

8.2.3. jaučiamas ar girdimas traškėjimas;

8.2.4. formos pasikeitimas: galūnė gali būti sutrumpėjusi, neįprastai perkreipta, persukta, sulenкта;

8.2.5. judesio sutrikimai;

8.2.6. atraminės funkcijos išnykimas;

8.2.7. matomi lūžgaliai.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

8.3. Jei GMP yra pakeliui, žmogaus geriau neliesti ir galūnės imobilizuoti nereikia. Tiesiog reikia sustabdyti kraujavimą, suteikt žmogui patogią padėtį ir laukti medikų. Imobilizuojama, ekstremaliais atvejais, kuomet patys žmonės ruošiasi vežti nukentėjusį į ligoninę.

8.4. Atviro kaulų lūžio atveju:

8.4.1. stabdykite kraujavimą, dedant tvarstį virš žaizdos;

8.4.2. nespauskite išsikišusių kaulų fragmentų;

8.4.3. imobilizuokite traumotą galūnę taip, kad sąnariai aukščiau ir žemiau pažeistos vietos nejudėtų.

8.5. Uždaro kaulų lūžio atveju:

8.5.1. prilaikykite sužalotą vietą, stenkitės nejudinti;

8.5.2. imobilizuokite pažeistą vietą taip, kad sąnariai aukščiau ir žemiau pažeistos vietos nejudėtų (jeigu nukentėjusiojo netransportuojate, sužalotą vietą tik prilaikykite);

8.5.3. naudokite standžius, kietus įtvarus (lentelės, kartonas, medžių šakelės, standžiai susukti laikraščiai) ir minkštus paklotus, kad nesusidarytų pragulos;

8.5.4. įtvarą pritvirtinkite prie sužeistos galūnės tvarsčiu ar skarele;

8.5.5. įtvaro negalima dėti ant žaizdos;

8.5.6. pažeistą galūnę pritvirtinkite prie šalia esančios galūnės ar kūno dalies.

8.5.7. Kuo skubiau kvieskite **GMP**.

8.6. Stebėkite nukentėjusiojo gyvybinius požymius – sąmonę (ar kalbinamas žmogus atsako), pulsą ir kvėpavimą, kol atvyks medikai.

8.7. Jei nukentėjusysis prarado sąmonę, atverkite kvėpavimo takus ir įvertinkite kvėpavimą. Jei jis nekvėpuoja, pradėkite gaivinimą (2 įpūtimai ir 30 krūtinės paspaudimų).

8.8. Po traumos, jei yra ar įtariate, kad yra kaklo slankstelių lūžio požymių, šalmo nenuimkite. Galvą imobilizuokite kartu su šalmu. Apsauginį šalmą galima nuimti tik šiais atvejais:

8.8.1. reikia stabdyti stiprų kraujavimą iš galvos;

8.8.2. apsauginis šalmas trukdo kvėpuoti;

8.8.3. nukentėjęs žmogus vemia ir gali užspringti;

8.8.4. reikia daryti dirbtinį kvėpavimą, o apsauginis šalmas trukdo;

8.8.5. imobilizuoti neįmanoma, nes šalmas laisvas, suskilęs.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

5 pav. lūžusios rankos imobilizavimas

6 pav. lūžusios kojos imobilizavimas

8.9. Esant reikalui šalną nuimkite dviese:

8.10. pirmasis - atsiklaupkite nukentėjusiojo galvugalyje. Abiem rankom suimkite šalną ir apatinį žandikaulį, atsargiai truputį patraukite į save ir atloškite.

8.11. antrasis - atsekite šalmo dirželį ar nukirpkite. Vieną ranką pakiškite po nukentėjusiojo kaklu ir pakaušiu, kita prilaikykite apatinį žandikaulį.

8.12. Pirmasis - užkiškite pirštus už šoninių šalmo kraštų, patemkite į šonus ir nuimkite. Suimkite nukentėjusiojo galvą iš šonų, prilaikykite.

8.13. Antrasis - imobilizuokite kaklą ir galvą.

IX. PIRMOJI PAGALBA ESANT STUBURO TRAUMAI

9.1. Stuburo traumos požymiai:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	15 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

9.1.1. nesąmoningas traumuotas žmogus

9.1.2. galūnių paralyžius (negali pajudinti)

9.1.3. skausmas minkštųjų audinių sužalojimams stuburo projekcijoje, deformacija stuburo srityje

9.1.4. jutimų sutrikimai (deginimas, dilgčiojimas)

9.2. Kada galima įtarti stuburo traumą:

9.2.1. trauma (didelės kinetinės energijos)

9.2.2. „išskridimas“ iš automobilio

9.2.3. automobilio greitis didesnis nei 60 km per valandą

9.2.4. motociklo avarija, kai greitis didesnis nei 30 km per valandą

9.2.5. partrenktas ar pervažiuotas pėstysis

9.2.6. mirtis tame pačiame keleivių skyriuje

9.2.7. automobilio deformacija didesnė nei 50 cm

9.2.8. deformacija į automobilio vidų didesnė nei 30 cm

9.2.9. nukentėjusysis trauktas iš automobilio ilgiau nei 20 min

9.2.10. ritimas iš didesnio kaip 5 m aukščio.

9.3. Pirmoji pagalba:

9.3.1. neleiskite judėti nukentėjusiajam;

9.3.2. galvą fiksuokite rankomis patogioje (neutralioje) pozicijoje (7 pav.);

9.3.3. galvą fiksuokite ir stebėkite būklę, kol atvyks greitoji medicinos pagalba;

9.3.4. jei reikia atverskite nukentėjusį ant nugaros (jis be sąmonės, reikia gaivinti, verskite jį taip, kad galva, kaklas ir visas stumbras būtų vienoje tiesėje.

7 pav. galvos fiksavimas neutralioje pozicijoje

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	16 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

9.3.5. neleiskite nukentėjusiajam judėti;

9.3.6. kvieskite **GMP**;

9.3.7. fiksuokite galvą rankomis, kol atvyks **GMP**;

9.3.8. stebėkite gyvybinius požymius – sąmonę (ar kalbinamas žmogus atsako), pulsą ir kvėpavimo takus ir įvertinkite kvėpavimą; jei jis nekvėpuoja, pradėkite gaivinimą (30 krūtinės paspaudimų ir 2 įpūtimai).

X. PIRMOJI PAGALBA NUDEGUS

10.1. Nudegimą gali sukelti tiesioginis sąlytis su ugnimi ar įkaitusiais daiktais, sausas karštis, trintis, karšti skysčiai bei garai, korozinės medžiagos (rūgštys, šarmai) elektros srovė, radiacija.

10.2. Nudegimo požymiai:

10.2.1. skausmas

10.2.2. odos paraudimas, aplinkiniai audiniai paburkę (paviršinis nudegimas)

10.2.3. pūslės (vidutinio gylio nudegimas)

10.2.4. apanglėjusi, papilkėjusi oda (gilus nudegimas)

10.2.5. šokas

10.2.6. elektros nudegimams būdingos rusvos, vario spalvos nuosėdos ant odos, nudegimo požymiai elektros srovės įėjimo ir išėjimo vietos.

10.3. Pirmoji pagalba:

10.3.1. užtikrinkite savo saugumą (jeigu gresia tiesioginis pavojus, nesiartinkite prie nukentėjusiojo).

10.3.2. paskambinkite bendruoju pagalbos **telefonu 112** ir iškviaskite **GMP**.

10.3.3. nutraukite žalojantį poveikį, jeigu jis dar yra. Jeigu nukentėjusiojo drabužiai dega, užgesinkite juos. Nutraukite elektros žalojantį poveikį, jeigu jis dar veikia. Pasistenkite pašalinti visas chemines medžiagas nuo odos, tiesiog jas nubraukiant.

10.3.4. vėsinkite nudegusią vietą kambario temperatūros (apie 18-20° C temperatūros) vandeniu, geriausia, silpna tekančio vandens srove, mažiausiai 10 minučių arba kol nukentėjusysis nejaus skausmo.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	17 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

10.3.5. nuvilkite (apkirpkite) visus apdegusius drabužius, nuimkite apyrankes, žiedus, laikrodžius ir kita, kas patinus audiniams gali spausti nudegusią vietą. Nenuimkite prie odos pridegusių drabužių.

10.3.6. aptvarstykite visą nudegimo plotą kartu su apanglėjusiais drabužiais aplink žaizdą.

10.3.7. nukentėjusiajam suteikit tokia padėtį, kuri jam būtų patogi.

10.4. Nenaudokite per daug šalto vandens ir nevėsinkite per ilgai, kad nesukeltumėte hipotermijos (atšalimo).

10.5. Neplėškite prie nudegimo vietos prikibusių drabužių, daiktų ar nudegusios odos.

10.6. Nepradurkite ar neprakirpkite dėl nudegimo atsiradusių pūslių.

10.7. Nudegusios vietos netepkite tepalu, losjonu, riebalais.

10.8. Nedėkite tvarsčių ant veido, nes būtina matyti nukentėjusiojo veidą, vertinti jo kvėpavimo takų būklę ir kvėpavimą.

10.9. Stebėkite gyvybinius požymius – sąmonę (ar kalbinamas žmogus atsako), pulsą ir kvėpavimą, kol atvyks medikai.

10.10. Jei nukentėjusysis prarado sąmonę, atverkite kvėpavimo takus ir įvertinkite kvėpavimą; jei jis nekvėpuoja, pradėkite gaivinimą (30 krūtinės paspaudimų ir 2 įpūtimus)

10.11. Pirmoji pagalba cheminio nudegimo atveju:

10.12. Pašalinkite nudegimo priežastį nuvalydami sausą cheminę medžiagą nuo odos ir plaudami vėsiu, bėgančiu nedidele srovele vandeniui 20 minučių ir daugiau;

10.13. Nuimkite drabužius ir papuošalus, kurie buvo užteršti cheminėmis medžiagomis;

10.14. Padenkite nudegusią vietą lengvu, sausu, steriliu ar švariu tvarsčiu;

10.15. Dar kartą keliolika minučių plaukite nudegusią vietą vandeniui, jei nukentėjusysis sako, kad deginantis skausmas stiprėja;

10.16. Duokite skausmą malšinančių vaistų.

10.17. Skubiai vykite į gydymo įstaigą, jei:

10.18. Atsiranda šoko požymių, tokių kaip sąmonės praradimas, žmogus išblyškęs, išpiltas šalto prakaito, kvėpuoja greitai, paviršutiniškai;

10.19. Cheminis nudegimas pažeidė poodinius audinių sluoksnius arba nudegęs plotas yra didesnis nei 5-7,5 centimetrų skersmens;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	18 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

10.20. Chemiškai nudegintos tokios sritys kaip akys, rankos, pėdos, veidas, kirkšniai ar sėdmenys, ar didieji sąnariai.

10.21. Cheminio akių nudegimo atveju:

10.22. Plaukite akį vandeniu. Plaukite akį naudodami didelį kiekį, švaraus, vėsaus vandens mažiausiai 20 minučių. Paprasčiausia tai padaryti pakišant akį po iš čiaupo tekančia vandens srove. Plaunant būtina pakelti vokus ir gerai išplauti visą akies gleivinės plotą.

10.23. Nusiplaukite rankas su muilu ir vandeniu. Atidžiai nusiplaukite rankas su muilu ir tekančiu vandeniu taip, kad neliktų chemikalų ar muilo ant odos. Jūsų pirmasis tikslas yra pašalinti chemikalą nuo akies gleivinės paviršiaus, bet po to svarbu jį nusiplauti ir nuo rankų.

10.24. Pašalinkite kontaktinius lęšius. Jei plaunant vandens srove kontaktiniai lęšiai nepasišalino, po plovimo juos būtina išimti.

10.25. Kreipkitės į gydytoją. Po išvardintų veiksmų vykite į gydymo įstaigą arba kvieski **GMP tel.: 112**. Vykstant į gydymo įstaigą kartu pasiimkite cheminės medžiagos pakuotę arba jos aprašymą. Pakuotėje pateikta informacija padės medikams diagnozuoti apsinuodijimą ir paskirti reikiamą gydymą. Jei įmanoma vykdami į gydymo įstaigą užsidėkite akinius nuo saulės, nes jūsų akys bus jautrios šviesai.

10.26. Svarbu:

10.27. Netrinkite akių – tai gali padidinti esantį pažeidimą.

10.28. Nelašinkite nieko į akis išskyrus vandenį ar kontaktinių lęšių skystį, nenaudokite jokių akių lašų nepasitarę su gydytoju.

10.29. Pirmoji pagalba nukentėjusiems nuo elektros srovės:

10.30. Prisilietus prie įtampą turinčių srovinių dalių daugeliu atveju prasideda savaiminis mėšlungiškas raumenų susitraukimas. Dėl to pirštai, jei nukentėjęs asmuo laiko laidą rankose, gali taip stipriai suspausti laidą, kad bus neįmanoma išlaisvinti jo iš rankų. Jei nukentėjęs asmuo tebeliečia srovines dalis, tai pirmiausia reikia skubiai išlaisvinti jį nuo elektros srovės. Reikia atsiminti, kad liesti srovės veikiamą žmogų, nenaudojant reikiamų atsargumo priemonių, yra pavojinga gyvybei. Jis turi nedelsdamas išjungti tą įrenginio dalį, kurią liečia nukentėjęs asmuo.

10.31. Jei nukentėjęs asmuo yra aukštai, įrenginį išjungus ir išlaisvinus nukentėjusįjį nuo elektros srovės, jis gali nukristi, tokiu atveju reikia imtis priemonių, užtikrinančių, kad nukentėjęs asmuo saugiai kristų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	19 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

10.32. Išjungiant įrenginį, kartu gali būti išjungtas ir elektros apšvietimas, todėl reikia užtikrinti apšvietimą iš kitų šaltinių.

10.33. Jeigu įrenginio visai išjungti negalima, reikia imtis priemonių atskirti nukentėjusįjį nuo srovinių dalių, kurias jis liečia.

10.34. Nudegusias vietas apnuoginti ir sutvarstyti ir bet kuriuo atveju kreiptis į gydymo įstaigą.

XI. PIRMOJI PAGALBA PERKAITUS AR IŠTIKUS SAULĖ SMŪGIUI

11.1. Perkaitimo požymiai atsiranda staiga: pakyla kūno temperatūra, atsiranda galvos skausmai, mieguistumas, žiovulys, sutrinka pusiausvyra, kalba tampa nerišli, veidas parausta, padažnėja pulsas (110-160 kartų per min.) ir kvėpavimas. Jei kūno temperatūra pakyla +41°C ar daugiau ir tokia būklė užsitęsia, žmogus netenka sąmonės ir gali mirti.

11.2. Saulės smūgis ištinka tada kai tiesiogiai krintant ant neapdengtos galvos ir sprando saulės spinduliams, sudirginus galvos smegenų dangalus, pakyla galvos smegenų temperatūra – sutrinka galvos smegenų funkcija. Ištikus saulės smūgiui skauda galvą, spengia ausyse, pykina, žmogus vemia, suglemba, netenka sąmonės ir gali mirti.

11.3. Perkaistama esant šioms sąlygoms:

11.4. aukštai aplinkos temperatūrai;

11.5. didelei santykinei oro drėgmei;

11.6. nevėdinamoms patalpoms;

11.7. dideliame fiziniame krūviui.

11.8. Greičiau perkaista nutukę, pavargę, neištvermingi, vaikai ir senyvi žmonės.

11.9. Nukentėjusįjį būtina skubiai išnešti iš karštos aplinkos ir paguldyti pavėsyje (vėsioje aplinkoje), atsagstyti drabužius (atsekite apykaklę) ir vėdinti (vėduokle, ventiliatoriumi). Nukentėjusįjį reikia šaldyti: ant kūno dėti sudrėkintą +37°C vandenį paklodę, rankšluostį, ant stambių kraujagyslių (kaklo, pažastų, kirkšnies) dėkite kelis šaltus kompresus. Jei nukentėjusysis sąmoningas, duokite gerti vandens. Vežkite į gydymo įstaigą.

11.10. Negalima į šaltą vandenį nardinti visą kūną.

11.11. Dažnai perkaitimas ir saulės smūgis ištinka kartu. Tokiais atvejais šaldykite nukentėjusiojo galvą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	20 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

XII. PIRMOJI PAGALBA UŽSPRINGUS

11.1. Įtarus užspringimą nukentėjusiojo klauskite „Ar Jūs užspringote?“, „Ar galite kalbėti?“. Jei kvėpavimo takai visiškai užkimšti, žmogus kalbėti negalės.

11.2. Užspringimo požymiai:

11.3. užspringęs žmogus staiga griebiasi už kaklo;

11.4. kvėpavimas triukšmingas arba nėra jokio garso;

8 pav. užspringimo požymis

11.5. užspringęs žmogus susijaudina, sutrinka, išsigąsta;

11.6. pamėlsta lūpos ir oda;

11.7. praranda sąmonę.

11.8. Jeigu nukentėjusysis gali kalbėti ir kosėti, nieko nereikia daryti. Stiprus kosulys yra geriausia svetimkūnio pašalinimo priemonė.

11.9. Jei nukentėjusysis negali kalbėti ir kosėti:

11.10. atlikite 5 smūgius į tarpumentę, jeigu nepadėjo, toliau atlikite:

11.11. 5 pilvo spustelėjimus (Heimlich'o manevrą);

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	21 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

9 pav. pirmoji pagalba užspringus

11.12. jei nepadėjo, kartokite smūgius į tarpumentę ir pilvo spustelėjimus;

11.13. Jei spausti po krūtinkauliu negalima (pilvo žaizdos, nėštumas), spauskite krūtinkaulį žemiausioje vietoje.

11.14. Jei nukentėjusysis prarado sąmonę, kvieskite **GMP tel.: 112**, atlikite pradinį gaivinimą.

XIII. PIRMOJI PAGALBA IŠTIKUS ŠOKUI

13.1. Nekontroliuojamas kraujavimas ir skausmas gali sukelti trauminį šoką. Šokas išsivysto dėl sumažėjusios kraujo tėkmės į smegenis ar kitus organus. Kadangi kraujas yra labai svarbus žmogaus vidinės terpės skystis atliekantis deguonies pernašos į visus organus ir kūno temperatūros užtikrinimo funkcijas, dėl jo stokos pasireiškia žemiau išvardyti simptomai. Negydomas šokas, kurį sukėlė nukraujavimas visada prives prie mirties.

13.2. Trauminio šoko požymiai:

13.3. Žmogus būna sudirgęs arba vangus;

13.4. Oda šalta, blyški;

13.5. Žmogus išpiltas šalto prakaito;

13.6. Padažnėja kvėpavimas;

13.7. Padažnėja pulsas;

13.8. Krūtinės skausmas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	22 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

13.9. Pirmoji pagalba:

13.10. Pats svarbiausias šoko gydymas yra sukontroliuoti kraujavimą. Tačiau, jei aukai išryškėja pirmieji šoko požymiai, labai svarbu stabilizuoti nukentėjusiojo būklę, kol atvažiuos GMP;

13.11. Kvieskite GMP tel.: 112.

13.12. Įsitikinkite ar auka kvėpuoja, jei ne pradėkite pradinio gaivinimo žingsnius.

13.13. Kraujavimas turi būti sustabdytas prieš bet kokį šoko gydymą.

13.14. Jei neįtariate kaklo traumas paguldykite nukentėjusį ant nugaros ir pakelkite kojas aukščiau širdies lygio.

13.15. Jei įtariate kaklo sužalojimą, nejudinkite nukentėjusiojo.

13.16. Užtikrinkite tokias sąlygas, kad auka nesusaltų.

13.17. Nuolat tikrinkite nukentėjusiojo būklę. Jei nukentėjusysis nustoja kvėpuoti, pradėkite gaivinti. Jei nukentėjusysis vemia, apverskite ligonį ant šono ir pirštais išvalykite vėmalus iš aukos burnos.

XIV. PIRMOJI PAGALBA ĮKANDUS AR ĮGĖLUS GYVŪNUI

14.1. Įkandus ar įgėlus gyvūnui būtina imtis visų įmanomų priemonių, kad įvykis nepasikartotų ir:

14.2. stabdyti kraujavimą bei pažeistą vietą sutvarstyti;

14.3. esant nuodingų gyvūnų įkandimams jokių būdų nuodų nečiulpkite, o nuo įkastos galūnės nuimkite žiedus ir apyrankes. Pažeistą galūnę specialiai sutvarstykite. Tvarstis apvyniojamas glaudžiai apie visą galūnę, tačiau per daug nesuveržiant, kad būtų įmanoma po juo pakišti pirštą. Galūnės apvyniojimas mažina limfos tėkmę ir nuodų išplitimą.

14.4. stenkitės galūnę laikyti žemiau širdies lygio.

14.5. priklausomai nuo situacijos kviesti **GMP** arba gabenti į gydymo įstaigą.

XV. PIRMOJI PAGALBA PASIREIŠKUS ALERGINEI REAKCIJAI

15.1. Alerginė reakcija gali būti atpažįstama pagal šiuos požymius:

15.2. Dusulys;

15.3. Odos paraudimas, dilgėlinis bėrimas, niežėjimas;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	23 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

15.4. Veido, vokų, lūpų, liežuvio paburkimas;

15.5. Silpnas, greitas pulsas;

15.6. Pilvo skausmai, pykinimas, vėmimas, viduriavimas;

15.7. Galvos svaigimas, nualpimas, sąmonės praradimas.

15.8. Pirmoji pagalba:

15.9. Paskambinkite bendruoju pagalbos telefono numeriu **112** ir iškvieskite **GMP**. Jei įmanoma, surinkite informacijos apie galimą alergeną ir jį pašalinkite.

15.10. Paklauskite nukentėjusiojo, ar jis turi su savimi adrenalino švirkštą (paprastą švirkštą arba automatinį- autoinjektorį) ir padėkite nukentėjusiajam susišvirkšti adrenalino į raumenis.

15.11. Nukentėjusiajam suteikite tokią padėtį, kuri jam būtų patogi. Jei vyrauja dusulys, tai – sėdima padėtis. Jeigu nukentėjusysis jaučia silpnumą, svaigsta galva, paguldykite ir kojas pakelkite aukščiau nei jo galva.

15.12. Atlaisvinkite nukentėjusiajam drabužius, kad būtų lengviau kvėpuoti. Jokiu būdu neduokite nieko gerti.

15.13. Jei ligonis vemia ar kraujuoja iš burnos paverskite žmogų ant šono, ar paguldykite į stabilią šoninę padėtį, kad būtų išvengta užspringimo.

15.14. Stebėkite gyvybinius požymius- sąmonę (ar kalbinamas žmogus atsako), pulsą ir kvėpavimą, kol atvyks medikai.

15.15. Jei nukentėjusysis prarado sąmonę, atverkite kvėpavimo takus ir įvertinkite kvėpavimą; jei jis nekvėpuoja pradėkite gaivinimą (30 krūtinės paspaudimų ir 2 įpūtimai)

15.16. Nukentėjusįjį būtina vežti į gydymo įstaigą nors ir pagerėtų sveikata. Po anafilaksijos dažnai simptomai atsikartoja. Todėl būtina, kad toks žmogus būtų stebimas gydymo įstaigoje bent kelias valandas.

XVI. PIRMOJI PAGALBA IŠTIKUS INSULTUI

16.1. Insultas – tai kraujotakos sutrikimas smegenyse. Insultas pažeidžia smegenų ląsteles ir sukelia neurologinę simptomatiką bei sutrikdo paciento sveikatą, sukelia grįžtamus arba negrįžtamus pakitimus.

16.2. Kaip atpažinti:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	24 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

- 16.3. Nukarę nukentėjusiojo lūpos kampas, pasikeitusi šypsena
- 16.4. Sutrikusi sunkiai suprantama kalba
- 16.5. Sumažėjusi vienos pusės galūnės jėga (paprastai jos negali pakelti)
- 16.6. Staigus stiprus galvos skausmas
- 16.7. Atrodo kaip „girtas“
- 16.8. Sąmonės sutrikimas.
- 16.9. Pirmoji pagalba:
- 16.10. Jei nukentėjusysis sąmoningas, padėkite jam atsigulti, nežymiai pakelkite galvą ir pečius, panaudodami minkštą pagrindą
- 16.11. Atlaisvinkite drabužius, kurie gali apsunkinti kvėpavimą. Nuraminkite.
- 16.12. Svarbu:
- 16.13. Kvieskite **GMP**
- 16.14. Stebėkite gyvybinius požymius sąmonę (ar kalbinamas žmogus atsako), pulsą ir kvėpavimą, kol atvyks medikai.
- 16.15. Jei nukentėjusysis prarado sąmonę, atverkite kvėpavimo takus ir įvertinkite kvėpavimą; jei jis nekvėpuoja, pradėkite gaivinimą 30 krūtinės paspaudimų ir 2 įpūtimus.
- 16.16. Žmogus ištiktas insulto į gydymo įstaigą turi būti nugabentas nedelsiant.

XVII. PIRMOJI PAGALBA IŠTIKUS MIOKARDO INFARKTUI

- 17.1. Miokardo infarkto metu užsikemša širdies kraujagyslė ir dalis širdies ploto negauna deguonies. Dėl to sutrinka širdies veikla.
- 17.2. Kaip atpažinti:
- 17.3. Krūtinės diskomfortas ir skausmas yra dažniausias miokardo infarkto požymis
- 17.4. Nemalonus spaudimas, pilnumas, sunkumas ar skausmas krūtinės centre už krūtinkaulio. Jis gali plisti į bet kurį petį ar ranką, apatinį žandikaulį.
- 17.5. Galvos svaigimas
- 17.6. staigus sąmonės netekimas,
- 17.7. pykinimas,

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	25 psl. iš 25
	PIRMOS PAGALBOS SUTEIKIMO NUKENTĖJUSIAJAM INSTRUKCIJA	

17.8. dusulys.

17.9. išbalęs žmogus su pamėlusiomis lūpomis

17.10. Pirmoji pagalba:

17.11. Nuraminkite nukentėjusįjį.

17.12. Nukentėjusiajam suteikite tokią padėtį, kuri jam būtų patogi ir leistų lengviau kvėpuoti. Tai dažniausiai pusiau sėdima padėtis su atremta galva ir pečiais bei sulenktomis per kelio sąnarių kojomis

17.13. Skambinkite **112**.

17.14. Duokite tabletę aspirino (160-325 mg)

17.15. Jei nukentėjęs sąmoningas ir su savimi turi nitroglicerino, padėkite jam įsidėti tabletę nitroglicerino po liežuvį. Jei žmogus be sąmonės vaistų jam į burną dėti negalima, nes tai svetimkūnis, kuriuo žmogus gali užspringti.

17.16. Svarbu:

17.17. kvieskite **GMP**

17.18. Stebėkite gyvybinius požymius sąmonę (ar kalbinamas žmogus atsako), pulsą ir kvėpavimą, kol atvyks medikai.

17.19. Jei nukentėjusysis prarado sąmonę, atverkite kvėpavimo takus ir įvertinkite kvėpavimą; jei jis nekvėpuoja, pradėkite gaivinimą (30 krūtinės paspaudimų ir 2 įpūtimus)

17.20. Žmogus ištiktas miokardo infarkto į gydymo įstaigą turi būti pristatytas nedelsiant.

XVIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

18.1. Visais atvejais, kai stipriai susimušus lieka stiprus skausmas, atsiranda organų pažeidimo, vidinio kraujavimo požymių, pykina, nukentėjęs vemia, praranda sąmonę, sutrinka rega ar atsiranda kitų neįprastų požymių, būtina skubiai kreiptis į gydymo įstaigą.

18.2. Negalima duoti vaistų savo nuožiūra.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS Nr. 31

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

Priedas. Bendra informacija apie pavojingas chemines medžiagas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

I. SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. Dirbti su pavojingomis cheminėmis medžiagomis ir preparatais gali asmuo:
 - 1.1. ne jaunesnis kaip 18 metų;
 - 1.2. pasitikrinęs sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius (sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu);
 - 1.3. tinkamai instruktutas;
 - 1.4. apmokytas saugaus darbo su pavojingomis cheminėmis medžiagomis ir preparatais būdų;
 - 1.5. supažindintas su naudojamų cheminių medžiagų ir preparatų saugos duomenų lapais (toliau - SDL).
2. Darbo ir poilsio laikas nustatytas ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA (toliau – įmonė) darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.
3. Darbuotojas, dirbantis su cheminėmis medžiagomis ir preparatais, privalo:
 - 3.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai;
 - 3.2. laikytis įrenginių, mechanizmų ir kitų darbo priemonių, su kuriomis dirba, eksploatavimo taisyklių;
 - 3.3. nedirbti su nekokybiškomis ir techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis;
 - 3.4. darbo įrankius ir įrenginius, chemines medžiagas ir preparatus bei reagentus naudoti pagal paskirtį;
 - 3.5. cheminių medžiagų ir preparatų darbo vietoje turėti tik tiek, kiek reikia tos dienos užduočiai ar užduotims atlikti;
 - 3.6. nepalikti be priežiūros elektrinių prietaisų ir kitų elektrinių darbo priemonių įjungtų į elektros tinklą;
 - 3.7. atliekant chemines analizes laikytis atitinkamų cheminių analizių metodikų;
 - 3.8. žinoti bendrąją informaciją apie chemines medžiagas (žr. priedas);
 - 3.9. žinoti ir vadovautis naudojamų cheminių medžiagų ir preparatų SDL esančia informacija:
 - 3.9.1. informaciją apie cheminės medžiagos ar preparato sudėtį;
 - 3.9.2. apie cheminės medžiagos ar preparato keliamus (galimus) pavojus (toksiškumą, stabilumą, reakcingumą ir kt.), saugos ir rizikos frazes (žr. priedas);
 - 3.9.3. apie saugaus darbo būdus dirbant su cheminėmis medžiagomis ir preparatais;
 - 3.9.4. apie būtinas asmeninės apsaugos priemones naudojant chemines medžiagas ir preparatus;
 - 3.9.5. apie pirmosios medicinos pagalbos priemones;
 - 3.9.6. apie priešgaisrines ir avarijų likvidavimo priemones;
 - 3.9.7. apie cheminės medžiagos ar preparato naudojimą ir sandėliavimą;
 - 3.9.8. apie cheminės medžiagos ar preparato poveikio prevenciją;
 - 3.9.9. apie cheminės medžiagos ar preparato fizikines ir chemines savybes;
 - 3.9.10. apie cheminės medžiagos ar preparato galimą poveikį aplinkai (ekologinę informaciją);
 - 3.9.11. apie cheminės medžiagos ar preparato ženklumą (žr. priedas);
 - 3.9.12. apie cheminės medžiagos ar preparato atliekų tvarkymą.
 - 3.10. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;
 - 3.11. vykdyti tiesioginio vadovo nurodymus;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

3.12. atlikti tik tuos darbus, kuriuos atlikti yra paskirtas ir instruktutas ir tik tuomet, kai asmeniškai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai. Abejojimo atveju, prašyti vadovo, kad paaiškintų, kaip saugiai atlikti užduotį; Pradėti dirbti leidžiama tik tada kai sužinomi saugūs darbo (užduoties) atlikimo būdai;

3.13. nenaudoti cheminių medžiagų ir preparatų iš taros, ant kurios nenurodyta informacija apie cheminę medžiagą ar preparatą;

3.14. nenaudoti nežinomų cheminių medžiagų ir preparatų;

3.15. pastebėjęs bet kokius darbo, kolektyvinių ir asmeninių apsaugos priemonių gedimus, neatitikimus ar trūkumus nutraukti darbą ir informuoti tiesioginį vadovą, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistą bei darbuotojų atstovą;

3.16. darbo priemonių, kolektyvinių ir asmeninių apsauginių priemonių gedimus ir trūkumus ar neatitikimus leisti šalinti atitinkamos kvalifikacijos personalui arba gavęs vadovo nurodymą šalinti savo jėgomis;

3.17. žinoti pirmosios medicininės pagalbos suteikimo būdus nukentėjusiems nelaimingo atsitikimo metu bei mokėti praktiškai suteikti medicininę pagalbą;

3.18. būti susipažinęs su darbo vietoje esančiais darbuotojų saugos ir sveikatos ženklais;

3.19. vadovautis darbo vietoje esančiais darbuotojų saugos ir sveikatos ženklais;

3.20. valgyti ir rūkyti tik tam skirtose vietose;

3.21. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo narkotinių bei toksinių medžiagų;

4. Darbuotojas turi teisę:

4.1. atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus ar pavojinga sveikatai, gyvybei. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti padalinio vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.

4.2. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninėmis apsaugos priemonėmis, sužinoti darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir (ar) pavojingus veiksnius.

5. Asmens higienos reikalavimai:

5.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;

5.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;

5.3. dėvėti švarius darbo rūbus, nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

5.4. prieš pertrauką nusiplauti rankas švari vandeniu su muilu;

5.5. pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmūs ligų požymius, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

6. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. SKYRIUS

PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

7. Pavojingi ir kenksmingi rizikos veiksniai darbo aplinkoje:

7.1. įvairios agregatinės būsenos cheminės medžiagos ir preparatai;

7.2. įvairių cheminių medžiagų sinergetinis poveikis;

7.3. elektros srovė;

7.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas;

7.5. atsitiktinis kliuvinys ar kliuviniai;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

7.6. užgriozdinti praėjimai, pakrovimo ir iškrovimo vietos ir patalpos;

7.7. grindų nelygumai;

7.8. netinkama darbo patalpų grindų ir įmonės teritorijos dangos priežiūra;

7.9. sliduma darbo vietoje dėl drėgmės, įvairių cheminių medžiagų, avalynės;

7.10. sliduma įmonės teritorijoje dėl meteorologinių sąlygų;

7.11. krintantys griūvantys daiktai;

7.12. aštrios įrenginių, pakuočių, taros briaunos;

7.13. grindų aukščio skirtumai patalpose;

7.14. netinkamas mikroklimatas (temperatūra, ventiliacija ir k.t.) darbo vietoje;

7.15. keliamo, dedamo, nešamo krovinio ar kitų daiktų svoris.

8. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:

8.1. apsaugos priemonės yra nurodomos SDL ir jas dirbant su atitinkamomis cheminėmis medžiagomis ir preparatais privaloma dėvėti;

8.2. apsisaugojimui nuo rizikos veiksnių dirbantysis privalo:

8.2.1. nepradėti darbo be asmeninių apsaugos priemonių, kai to reikalauja saugos ir sveikatos norminiai aktai ir naudoti jas viso darbo proceso metu;

8.2.2. dėvėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir kitas asmeninės apsaugos priemones;

8.2.3. darbuotojas dirbantis su cheminėmis medžiagomis ir preparatais turi naudoti atitinkančias naudojamas chemines medžiagas (pagal SDL informaciją) ir darbo pobūdį asmeninės ir kolektyvinės apsaugos priemonės;

8.2.4. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmeninės apsaugos priemones;

8.2.5. laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie asmeninės apsaugos priemonių susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

8.2.6. ruošiant koncentruotų cheminių medžiagų tirpalus bei naudojant lakias, tarpusavyje maišant chemines medžiagas ir jų tirpalus, kai išsiskiria toksiškos dujos naudoti traukos spintas;

8.2.7. dirbdamas nedėvėti papuošalų ir kišenėse nelaikyti aštrių daiktų.

III. SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

9. Apsivilkti darbo drabužius ir tvarkingai susisagstyti, apsiauti darbinę avalynę. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, nukarusiais laisvais galais ar be sagų drabužiais.

10. Patikrinti ar yra visos reikalingos atlikti darbą asmeninės ir kolektyvinės apsaugos priemonės bei patikrinti jų tinkamumą naudoti ir tvarkingumą.

11. Paruošti visas reikalingas asmenines ir kolektyvinės apsaugos priemones naudojimui.

12. Susipažinti su darbo užduotimi ir užduoties įvykdymui numatomais ypatumais. Išklausyti specialųjį instruktavimą (jei dirbama pagal Nurodymą ar Pavedimą arba atliekama vienkartinė užduotis nesusijusi su nuolatiniu darbu).

13. Susipažinti su naudojamų esamų ir ypač naujų pavojingų cheminių medžiagų SDL, jų pagrindinėmis fizikinėmis ir cheminėmis charakteristikomis, saugos priemonėmis ir pan.

14. Patikrinti (vizualiai):

14.1. ar darbo vietoje nėra pašalinių daiktų ir asmenų;

14.2. įrengimų, įtaisų, įrankių, aptvėrimų, signalizacijos, ventiliacijos įrengimų, įžeminimo, vietinio apšvietimo ir kt. esamų darbo vietoje priemonių būvį ir tvarkingumą;

14.3. avarinio išjungimo įtaisų, valdymo įrengimų, elektros įrengimų įžeminimo kontūro,

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

14.4. darbo vietos ir patalpų sanitarinį būvį, tvarką, technologinį įrengimų režimų atitikimą;

14.5. patalpų priešgaisrinės saugos būklę, pirminių gaisro gesinimo priemonių komplektaciją.

15. Darbo vietos apžiūros metu pamačius bet kokius darbo vietos saugiam darbui neatitikimus juos tuojau pat pašalinti, o jeigu tai padaryti nėra galimybės, darbo nepradėti ir apie tai pranešti padalinio vadovui.

16. Darbo įrenginių ir mechanizmų apžiūros prieš darbo pradžią metu išaiškinus gedimus, nukrypimus nuo technologinio režimo, kliudančius saugiam darbui, reikia tuoj pat pašalinti. Jeigu tai padaryti nėra galimybės, darbo nepradėti ir apie tai pranešti padalinio vadovui..
Draudžiama pradėti dirbti netvarkingais įrenginiais ar darbo priemonėmis.

IV. SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

17. Darbo metu darbuotojas privalo:

17.1. laikytis šios instrukcijos, Lietuvos Respublikos teisės aktų ir įmonės lokaliųjų teisės aktų reikalavimų;

17.2. dirbanti su cheminėmis medžiagomis tik susipažinus su tų cheminių medžiagų SDL;

17.3. nedirbti pašalinių darbų;

17.4. nedirbti su nežinomos kilmės cheminėmis medžiagomis;

17.5. dirbant su cheminėmis medžiagomis ir preparatais ir jas sandėliuojant vadovautis jų SDL nurodyta informacija;

17.6. neleisti šalia dirbti (būti) neapsaugotiems pagalbiniais ir pašaliniams asmenims;

17.7. vengti cheminių medžiagų kontakto su akimis ir oda;

17.8. neįkvėpti dujų, garų, aerozolių;

17.9. be reikalo neatidarinėti pakuočių ir talpyklų, atsargiai elgtis su agresyvių skysčių talpomis;

17.10. nepalikti atvirų (neužsuktų, neuždarytų) cheminių medžiagų ir preparatų talpyklų, pakuočių ir kitos taros.

17.11. nemėtyti, neridenti ir netrankyti pakuočių ar talpyklų, saugoti, kad jų nepažeistų aštrių aplinkinių daiktų briaunos;

17.12. cheminių medžiagų talpas laikyti tik tam skirtose ir saugiose vietose sandariai uždarytas, sandėliuoti ant tvirto lentynų pagrindo, neužkėlinėti ant atsitiktinių daiktų ar įrangos (yra galimybė nugriūti). Vadovautis talpyklų sukrovimo viena ant kitos reikalavimais (nurodyta ant pakuotės);

17.13. neperkrauti lentynų;

17.14. medžiagas ir gaminius, priskiriamus prie pavojingų, sandėliuoti atskirai nuo kitų, sugrupuojant juos pagal pagrindinį jų keliamą pavojų. Taip pat būtina atsižvelgti į sandėliuojamų medžiagų tarpusavio suderinamumą cheminės bei priešgaisrinės saugos atžvilgiu;

17.15. perkeltiant ar transportuojant sandėlio teritorijoje dirbti neskubant, derinant savo veiksmus su kartu dirbančiais;

17.16. neplėšinėti nuo pakuočių pavojaus simbolių ir etikečių, jų neperklijuoti, dedant pakuotes ant lentynų, etiketes atsukti į lentynos išorę;

17.17. nevalgyti ir negerti darbo vietoje, nelaikyti maisto arti cheminių medžiagų;

17.18. prieš pertraukus ir darbo pabaigoje plauti rankas;

17.19. darbo vietoje pasirūpinti gero oro ventiliacija, garų ištraukimu;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

17.20. laikyti chemines medžiagas pakankamu atstumu nuo degių medžiagų, atviros liepsnos ir šilumos šaltinių;

17.21. dirbant nesinaudoti atvira liepsna ir nerūkyti;

17.22. pastebėjus pažeistą pakuotę ar nesandariai užsuktą talpyklą, apie tai informuoti padalinio vadovą ir pagal galimybes imtis atitinkamų priemonių. Vadovautis atitinkamos pavojingos medžiagos SDL nurodyta informacija ir elgtis pagal instrukcijas, naudojant būtinas apsaugines priemones.

18. Ruošiant sieros tirpalus, sieros rūgštį pilti į vandenį siaura srovele ir nuolat maišant. Nepilti vandens į rūgštį. Tirpalą ruošti atspariame šilumai stikliniame inde (vyksta egzoterminė reakcija, kuri išskiria daug šilumos).

19. Ant visų piltuvėlių ir indų su reaktyvais reagentais turi būti užrašai nurodantys, koks tai reagentas.

20. Nelaikyti darbo vietoje neaiškių medžiagų ir jokių talpų su cheminėmis medžiagomis be užrašų nurodančių, kokios talpyklose yra medžiagos ar preparatai.

21. Netraukti skysčio į pipetę burna. Naudoti kriaušę.

22. Dirbant su stikliniais indais, surenkant stiklinius įtaisus, pjaunant stiklinį vamzdelį, dedant gumines žarnes ant stiklinių gaminių, saugoti rankas nuo įpjovimų. Naudoti audeklą ir pan., stiklinį vamzdelį sušlapinti vandeniu, glicerinu arba vazelininiu tepalu. Aštrius stiklinių indų kampus nugaludinti.

23. Nesinaudoti stikliniais indais, jeigu jie įskilę, įtrūkę ar aštriais kraštais.

24. Sekti, kad elektros įtaisai, džiovinimo spintos pH-metrai, mufelinės krosnys ir pan. maitinami iš 220V tinklo, būtų įžeminti. Nenaudoti elektrinių plytelių su atviru kaitinimo elementu. Nepalikti elektrinių prietaisų dirbti be priežiūros.

25. Vandenilio, natrio, kalio peroksidus, acetoną, anglies sulfidą, spiritą, benzolą laikyti nedideliais kiekiais tamsioje vietoje patalpoje.

26. Degias medžiagas laikyti hermetiškai užsidarančiose talpose, spec. spintose arba metalinėse dėžėse. Ant taros užrašyti "Atsargiai! Degūs skysčiai".

27. Išliejus degius skysčius ant grindų, užpilti smėliu ir susemti mediniu kastuvėliu.

28. Dirbti su organiniais tirpikliais, koncentruotomis rūgštimis ir šarmais tik traukos spintoje dėvint apsauginius akinius ir gumines pirštines.

29. Perpilant sieros, druskos rūgštis, šarmus dėvėti rūgščiai atsparius drabužius, gumuotą prijuostę, guminius batus, gumines rūgščiai šarmams atsparias pirštines, apsauginius akinius arba organinio stiklo skydelius. Turėti dujokaukę su priešrūgštiniu, prieššarminiu filtru.

30. Iškraunant dulkstančius sausus reagentus (magnezitas, soda, fosforas ir kt.), dėvėti medvilninį kostiumą, gumuotą prijuostę su krūtinėle, apsauginius akinius, brezentines, gumines pirštines, guminę avalynę, priešdulkinį respiratorių.

31. Dirbti su amoniakiniu vandeniu (ruošti tirpalus) tik traukos spintoje mūvint guminėmis atspariomis rūgščiai ir šarmams pirštinėmis, dėvint apsauginius akinius arba skydelį, guminę prijuostę. Turėti dujokaukę su priešamoniakiniu filtru.

32. Pilnus stiklainius nešti dviem žmonėms. Rankomis kelti, nešti krovinius pagal fizines galimybes, bet nesunkesnius kaip:

32.1. moterims – 10 kg.

32.2. vyrams – 30 kg.

33. Perduoti pradėtą darbą tęsti kitam darbuotojui, bei perduoti jam darbo priemones tik padalinio vadovui nurodžius ar leidus. Pasitraukti iš darbo vietos nors ir trumpam laikui, tik padalinio vadovui leidus.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

V. SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMŲ AVARIJŲ (YPATINGAIS) ATVEJAIS

34. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.

35. Cheminių nudegimų atvejais audinių pakenkimo labai gylis priklauso cheminės medžiagos poveikio laiko, todėl svarbu kuo greičiau sumažinti medžiagos koncentraciją ir veikimo laiką. Nudegintą vietą reikia nedelsiant gausiai plauti tekančio šalto vandens srove 15-20 min.

36. Kai rūgščių ar šarmų patenka ant odos per drabužius, iš pradžių juos reikia nuplauti vandeniu nuo drabužių, o po to atsargiai juos perkirpus, nuvilkti nuo nukentėjusiojo.

37. Jei ant žmogaus kūno rūgštis ar šarmai patenka kietu pavidalu, juos reikia šalinti sausa vata ar gabalėliu medžiagos, po to pakenktas vietas nuplauti vandeniu.

38. Esant cheminiams nudegimams, plovimu vandeniu neįmanoma visiškai pašalinti cheminių medžiagų, todėl plovimo reikia ant pažeistų odos vietų dėti kompresus su atitinkamais neutralizuojančiais tirpalais.

39. Pirmoji pagalba atsitikus traumai dėl kontakto su rūgštimis:

39.1. patekus rūgščiai ant odos plauti tekančio vandens srove 10-15 min. Po to užrišti sterilia marle, suvilgyta geriamosios sodos tirpalu (vienas šaukštelis geriamosios sodos vienai stiklinei vandens). Odą galima pabarstyti deginta magnezija;

39.2. jei rūgštis į burną ar akis patenka tirpalo. Garų ar dujų pavidalu, skubiai praplauti akis ar burną dideliu vandens kiekiu, po geriamosios sodos tirpalu (pusė šaukštelio geriamosios sodos vienai stiklinei vandens).

40. Pirmoji pagalba atsitikus traumai dėl kontakto su šarmais:

40.1. nusideginus šarmais pavilgas daromas iš boro rūgšties tirpalo (vienas arbatinis šaukštelis stiklinei vandens) arba silpno acto rūgšties tirpalo (vienas arbatinis šaukštelis stiklinei vandens)

40.2. jei šarmo lašų ar jo garų patenka į akis ar burną, pažeistas vietas reikia praplauti dideliu vandens kiekiu, o po to boro rūgšties tirpalu (pusė arbatinio šaukštelio boro rūgšties stiklinei vandens)

41. Jei į akis patenka kietų cheminės medžiagos dalelių (pvz. NaOH granulė), pirmiausia reikia drėgnu tamponu pašalinti jas, nes plaunant, dalelės gali traumuoti akies gleivinę.

42. Jei rūgščių ar šarmų patenka į stemplę, būtina kuo skubiau iškviesti gydytoją. Iki gydytojo atvykimo, nukentėjusįjį reikia paguldyti, šiltai apkloti, ant pilvo uždėti šaltą daiktą (kad sumažėtų skausmas), iš burnos šalinti seiles ir gleivines. Nukentėjusiam pradėjus dusti, reikia daryti dirbtinį kvėpavimą "iš burnos į nosį" būdu.

43. Apsinuodijus negalima plauti skrandžio vandeniu, dirbtinai sukeliant vėmimą arba bandyti neutralizuoti rūgštį ar šarmą, patekusį į skrandį. Jei nukentėjusysis vemia pats, reikia jam duoti išgerti ne daugiau 3 stiklines vandens ir sumažinti rūgšties ar šarmo koncentraciją, o kartu ir jų dirginantį veikimą.

44. Kai odos nudegimai yra dideli, taip pat kai chemikalai patenka į akis arba į virškinimo traktą, suteikus pirmąją pagalbą, nukentėjusį reikia kuo skubiau gabenti į gydymo įstaigą (su savimi paimti sveikatos sutrikimą sukėlusios cheminės medžiagos SDL, pakuotę).

45. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, prireikus iškviesti gydytoją, išsaugoti nepakeistą įvykio vietą, jeigu tai negresia dirbančiųjų ar aplinkinių žmonių gyvybei ir sveikatai, apie įvykį pranešti tiesioginiam darbų vadovui.

46. Gaisro gesinimo priemonės užsidegus cheminėms medžiagoms:

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

46.1. tinkamos gesinimo priemonės yra: angliarūgštiniai ir milteliniai gesintuvai, vandens srovė, nedegus auðeklas;

46.2. netoliese degimo zonos esančias cheminių medžiagų talpyklas reikia auðinti vandeniui;

46.3. kadangi degimo metu išsiskiria kenksmingi degimo produktai būtina naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemones.

47. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiajam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, esant reikalui iðkviesti gydytoją; apie įvykį pranešti tiesioginiam darbų vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui; išsaugoti nelaimingo atsitikimo vietą nepaliestą, jei tai nekelia pavojaus dirbančiųjų ar aplinkinių žmonių gyvybei bei sveikatai.

48. Gelbėjimo tarnybų telefono numeris – **112**.

VII. SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

49. Susitvarkyti ir išvalyti darbo vietą, išnešti atliekas į jų saugojimo vietas.

50. Vizualiai patikrinti sandėliuojamų medžiagų talpyklų ir pakuočių sandarumą ir sukrovimo patikimumą;

51. Apie darbo metu patirtas traumas ar sužalojimus, pastebėtus nesklandumus bei ypatumus pranešti padalinio vadovui.

52. Asmenines apsaugos priemones nunešti į jų laikymo vietą.

53. Persirengti darbo drabužius buitinėse patalpose.

54. Nusiplauti rankas ir veidą šiltu vandeniu su muilu arba esant galimybei išsimaudyti po dušu.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

Darbuotojo saugos ir sveikatos
instrukcijos dirbant su pavojingomis
cheminėmis medžiagomis
Priedas

BENDRA INFORMACIJA APIE PAVOJINGAS CHEMINES MEDŽIAGAS

1. Pagrindinė priemonė, suteikianti pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų naudotojui pradinę, esminę ir glaustą informaciją apie cheminių medžiagų ir preparatų pavojingąsias savybes, yra cheminių medžiagų bei preparatų klasifikavimas ir ženklavimas.

2. Pavojingos medžiagos turi būti laikomos tik specialiai pritaikytose ir pažymėtose talpyklose ar pakuotėse, saugomos specialiai įrengtuose sandėlio patalpose, atskirai nuo kitų medžiagų. Sandėliuojant pavojingas chemines medžiagas viename sandėlyje būtina atsižvelgti į kiekvienos cheminės medžiagos laikymo reikalavimus, ypač į draudimą saugoti kartu su kitomis medžiagomis (gali įvykti tarpusavio reakcija).

3. **Pavojingos cheminės medžiagos ir preparatai** - tokios cheminės medžiagos ir preparatai, kurių bent viena savybė gali būti priskiriama vienai iš šių kategorijų:

1) **sprogstamosios medžiagos ir preparatai** - tai kietos, skystos, pastos ar drebučių pavidalo medžiagos ir preparatai, galintys ir be atmosferos deguonies egzotermiškai reaguoti, greitai išskirdami dujas, ir nustatytomis bandymo sąlygomis detonuoti, greitai užsiliepsnoti ar iš dalies ribotoje erdvėje pakaitinti sprogti;

2) **oksiduojančios medžiagos ir preparatai** - tai medžiagos ir preparatai, kurie dėl sąveikos su kitomis medžiagomis, ypač degiomis, sukelia labai egzotermišką reakciją;

3) **ypač degios medžiagos ir preparatai** - tai skystos medžiagos ir preparatai, kurių pliūpsnio ir virimo temperatūros yra nepaprastai žemos, bei dujinės medžiagos ir preparatai, kurie normaliomis sąlygomis užsidega nuo sąlyčio su oru;

4) **labai degios medžiagos ir preparatai:**

a) medžiagos ir preparatai, kurie, nenaudojant jokios energijos, aplinkos temperatūroje gali įkaisti ir galiausiai užsidegti nuo sąlyčio su oru;

b) kietos medžiagos ir preparatai, kurie gali greitai užsidegti po trumpo sąlyčio su uždegimo šaltiniu ir, uždegimo šaltinį pašalinus, toliau dega ar sudega;

c) skystos medžiagos ar preparatai, kurių labai žema pliūpsnio temperatūra;

d) medžiagos ir preparatai, kurie nuo sąlyčio su vandeniu ar drėgnu oru išskiria pavojingus degių dujų kiekius;

5) **degios medžiagos ir preparatai** - tai skystos medžiagos ir preparatai, kurių žema pliūpsnio temperatūra;

6) **labai toksiškos medžiagos ir preparatai** - tai medžiagos ir preparatai, kurie, labai mažais kiekiais patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, sukelia mirtį arba ūmius ar lėtinius sveikatos sutrikimus;

7) **toksiškos medžiagos ir preparatai** - tai medžiagos ir preparatai, kurie, mažais kiekiais patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, sukelia mirtį arba ūmius ar lėtinius sveikatos sutrikimus;

8) **kenksmingos medžiagos ir preparatai** - tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, sukelia mirtį arba ūmius ar lėtinius sveikatos sutrikimus;

9) **ardančios (ėsdinančios) medžiagos ir preparatai** - tai medžiagos ir preparatai, kurie, sąveikaudami su gyvais audiniais, gali juos suardyti;

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

10) **dirginančios** medžiagos ir preparatai - tai medžiagos ir preparatai, kurie po vienkartinio, ilgalaikio ar pakartotinio susilietimo su oda ar gleivine gali sukelti uždegimą;

11) **jautrinančios (sensibilizuojančios)** medžiagos ir preparatai - tai medžiagos ir preparatai, kurie, įkvėpti ar prasiskverbę per odą, gali sukelti padidėjusio jautrumo reakciją ir tolesnis medžiagos ar preparato poveikis gali sukelti kenksmingus padarinius;

12) **kancerogeninės** medžiagos ir preparatai - tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, gali sukelti vėžį arba padidinti sergamumą vėžiu;

13) **mutageninės** medžiagos ir preparatai - tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, gali sukelti paveldimus genetinius pakankimus arba padidinti jų dažnumą;

14) **toksiškos reprodukcijai** medžiagos ir preparatai - tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per odą, arba kitais keliais patekę į žmogaus organizmą, gali sukelti nepaveldimus palikuonių pakankimus arba padidinti jų dažnumą ir (arba) gali pakenkti vyro ar moters lytiniam pajėgumui ar reprodukcijos funkcijoms arba padidinti pakankimų dažnumą;

15) **aplinkai pavojingos** medžiagos ir preparatai - medžiagos ir preparatai, kurie, patekę į aplinką, gali sukelti tiesioginį ar uždelstą pavojų vienam ar keletui aplinkos komponentų.

4. Svarbi informacija, pateikiama SDL ir ant pakuočių:

4.1. rizikos frazės:

R1	Sausa gali sprogti
R2	Sprogimo rizika nuo smūgio, trinties, ugnies ar kitų uždegimo šaltinių
R3	Ypač didelė sprogimo rizika nuo smūgio, trinties, ugnies ar kitų uždegimo šaltinių
R4	Sudaro labai jautrius sprogstamuosius metalo junginius
R5	Kaitinama gali sprogti
R6	Gali sprogti ore arba beorėje aplinkoje
R7	Pavojinga gaisro atžvilgiu
R8	Gali užsidegti dėl sąveikos su galinčiomis degti medžiagomis
R9	Gali sprogti sumaišyta su galinčiomis degti medžiagomis
R10	Degi
R11	Labai degi
R12	Ypač degi
R14	Smarkiai reaguoja su vandeniu
R15	Reaguoja su vandeniu, išskirdamos ypač degias dujas
R16	Gali sprogti sumaišyta su oksiduojančiomis medžiagomis
R17	Savaime užsidegianti ore
R18	Naudojama gali sudaryti degius (sprogius) garų (oro) mišinius
R19	Gali sudaryti sprogstamuosius peroksodus
R20	Kenksminga įkvėpus
R21	Kenksminga susilietus su oda
R22	Kenksminga prarijus
R23	Toksiška įkvėpus
R24	Toksiška susilietus su oda
R25	Toksiška prarijus
R26	Labai toksiška įkvėpus
R27	Labai toksiška susilietus su oda
R28	Labai toksiška prarijus
R29	Reaguodama su vandeniu, išskiria toksiškas dujas
R30	Naudojama gali tapti labai degi
R31	Reaguodama su rūgštimis, išskiria toksiškas dujas
R32	Reaguodama su rūgštimis, išskiria labai toksiškas dujas
R33	Pavojinga - kaupiasi organizme
R34	Nudegina
R35	Stipriai nudegina
R36	Dirgina akis
R37	Dirgina kvėpavimo takus
R38	Dirgina odą
R39	Sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakankimus
R40	Gali sukelti negrįžtamus sveikatos pakankimus

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

R41	Gali smarkiai pažeisti akis
R42	Gali sukelti alergiją įkvėpus
R43	Gali sukelti alergiją susilietus su oda
R44	Gali sprogti, jei kaitinama sandariai uždaryta
R45	Gali sukelti vėžį
R46	Gali sukelti paveldimus genetinius pakenkimus
R48	Veikiant ilgą laiką sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
R49	Gali sukelti vėžį įkvėpus
R50	Labai toksiška vandens organizmams
R51	Toksiška vandens organizmams
R52	Kenksminga vandens organizmams
R53	Gali sukelti ilgalaikius nepalankius vandens ekosistemų pakitimus
R54	Toksiška augmenijai
R55	Toksiška gyvūnijai
R56	Toksiška dirvožemio organizmams
R57	Toksiška bitėms
R58	Gali sukelti ilgalaikius nepalankius aplinkos pakitimus
R59	Pavojinga ozono sluoksniui
R60	Kenkia vaisingumui
R61	Kenkia negimusiam vaikui
R62	Gali pakenkti vaisingumui
R63	Gali pakenkti negimusiam vaikui
R64	Kenkia žindomam vaikui
R65	Kenksminga - prarijus, gali pakenkti plaučius
R66	Pakartotinas poveikis gali sukelti odos džiūvimą arba skilinėjimą
R67	Garai gali sukelti mieguistumą ir galvos svaigimą

4.2. Rizikos frazių deriniai:

R14/15	Smarkiai reaguoja su vandeniu, išskirdamos ypač degias dujas
R15/29	Reaguoja su vandeniu, išskirdamos toksiškas ir ypač degias dujas
R20/21	Kenksminga įkvėpus ir susilietus su oda
R20/22	Kenksminga įkvėpus ir prarijus
R21/22	Kenksminga susilietus su oda ir prarijus
R20/21/22	Kenksminga įkvėpus, susilietus su oda ir prarijus
R23/24	Toksiška įkvėpus ir susilietus su oda
R24/25	Toksiška susilietus su oda ir prarijus
R23/25	Toksiška įkvėpus ir prarijus
R23/24/25	Toksiška įkvėpus, susilietus su oda ir prarijus
R26/27	Labai toksiška įkvėpus ir susilietus su oda
R27/28	Labai toksiška susilietus su oda ir prarijus
R26/28	Labai toksiška įkvėpus ir prarijus
R26/27/28	Labai toksiška įkvėpus, susilietus su oda ir prarijus
R36/37	Dirgina akis ir kvėpavimo takus
R37/38	Dirgina kvėpavimo takus ir odą
R36/38	Dirgina akis ir odą
R36/37/38	Dirgina akis, kvėpavimo takus ir odą
R39/23	Toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus
R39/24	Toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus susilietus su oda
R39/25	Toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus prarijus
R39/23/24	Toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus ir susilietus su
oda	
R39/23/25	Toksiška, sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus ir prarijus
R39/24/25	Toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus susilietus su oda ir
prarijus	
R39/23/24/25	Toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus, susilietus su
oda	
	ir prarijus
R39/26	Labai toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus
R39/27	Labai toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus susilietus su oda
R39/28	Labai toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus prarijus
R39/26/27	Labai toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus
	ir susilietus su oda
R39/26/28	Labai toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus ir prarijus
R39/27/28	Labai toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus susilietus
	su oda ir prarijus
R39/26/27/28	Labai toksiška: sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus,
	susilietus su oda ir prarijus
R40/20	Kenksminga: gali sukelti negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	12 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

prarijus	R40/21	Kenksminga: gali sukelti negrįžtamus sveikatos pakenkimus susilietus su oda
	R40/22	Kenksminga: gali sukelti negrįžtamus sveikatos pakenkimus prarijus
	R40/20/21	Kenksminga: gali sukelti negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus ir susilietus su oda
	R40/20/22	Kenksminga: gali sukelti negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus ir prarijus
	R40/21/22	Kenksminga: gali sukelti negrįžtamus sveikatos pakenkimus susilietus su oda ir prarijus
sutrikimus	R40/20/21/22	Kenksminga: gali sukelti negrįžtamus sveikatos pakenkimus įkvėpus, susilietus su oda ir prarijus
	R42/43	Gali sukelti alergiją įkvėpus ir susilietus su oda
	R48/20	Kenksminga: ilgą laiką pakartotinai įkvepiant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/21	Kenksminga: ilgą laiką pakartotinai veikiant per odą sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/22	Kenksminga: ilgą laiką pakartotinai praryjant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
sunkius	R48/20/21	Kenksminga: ilgą laiką pakartotinai įkvepiant ir veikiant per odą sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/20/22	Kenksminga: ilgą laiką pakartotinai įkvepiant ir praryjant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/21/22	Kenksminga: ilgą laiką pakartotinai veikiant per odą ir praryjant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/20/21/22	Kenksminga: ilgą laiką pakartotinai įkvepiant, veikiant per odą ir praryjant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/23	Toksiška: ilgą laiką pakartotinai įkvepiant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
sutrikimus	R48/24	Toksiška: ilgą laiką pakartotinai veikiant per odą sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/25	Toksiška: ilgą laiką pakartotinai praryjant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/23/24	Toksiška: ilgą laiką pakartotinai įkvepiant ir veikiant per odą sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/23/25	Toksiška: ilgą laiką pakartotinai įkvepiant ir praryjant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R48/24/25	Toksiška: ilgą laiką pakartotinai veikiant per odą ir praryjant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
pakitimus	R48/23/24/25	Toksiška: ilgą laiką pakartotinai įkvepiant, veikiant per odą ir praryjant sukelia sunkius sveikatos sutrikimus
	R50/53	Labai toksiška vandens organizmams, gali sukelti ilgalaikius nepalankius vandens ekosistemų pakitimus
	R51/53	Toksiška vandens organizmams, gali sukelti ilgalaikius nepalankius vandens ekosistemų pakitimus
	R52/53	Kenksminga vandens organizmams, gali sukelti ilgalaikius nepalankius vandens ekosistemų pakitimus

4.3. Saugos frazės

S1	Laikyti užrakintą
S2	Saugoti nuo vaikų
S3	Laikyti vėsioje vietoje
S4	Nelaikyti gyvenamosiose patalpose
S5	Laikyti užpildytą ... (tinkamą skystį nurodo gamintojas)
S6	Laikyti po ... (inertines dujas nurodo gamintojas)
S7	Pakuotę laikyti sandariai uždarytą
S8	Pakuotę laikyti sausoje vietoje
S9	Pakuotę laikyti gerai vėdinamoje vietoje
S12	Nelaikyti sandariai uždarytos pakuotės
S13	Laikyti atokiau nuo maisto, gėrimų ir gyvulių pašaro
S14	Laikyti atokiau nuo ... (nesuderinamas medžiagas nurodo gamintojas)
S15	Laikyti atokiau nuo šilumos šaltinių
S16	Laikyti atokiau nuo uždegimo šaltinių. Nerūkyti
S17	Laikyti atokiau nuo galinčių degti medžiagų
S18	Pakuotę naudoti ir atidaryti atsargiai
S20	Naudojant nevalgyti ir negerti
S21	Naudojant nerūkyti
S22	Neįkvėpti dulkių
S23	Neįkvėpti dujų, dūmų, garų, aerozolių (konkrečiai nurodo gamintojas)
S24	Vengti patekimo ant odos
S25	Vengti patekimo į akis
S26	Patekus į akis, nedelsiant gerai praplauti vandeniu ir kreiptis į gydytoją
S27	Nedelsiant nusivilkėti visus užterštus drabužius
S28	Patekus ant odos, nedelsiant gerai nuplauti ... (kuo - nurodo gamintojas)
S29	Neišleisti į kanalizaciją
S30	Niekada nemaišyti šios medžiagos su vandeniu
S33	Imtis atsargumo priemonių elektrostatinėms iškvėpoms išvengti
S35	Atliekos ir pakuotė turi būti saugiai pašalintos

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	13 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

S36	Dėvėti tinkamus apsauginius drabužius
S37	Mūvėti tinkamas pirštines
S38	Esant nepakankamam vėdinimui, naudoti tinkamas kvėpavimo takų apsaugos priemones
S39	Naudoti akių (veido) apsaugos priemones
S40	Šia medžiaga užterštus daiktus ir grindis valyti su ... (kuo - nurodo gamintojas)
S41	Gaisro arba sprogdimo atveju neįkvėpti dūmų
S42	Purškiant (fumiguojant) naudoti tinkamas kvėpavimo takų apsaugos priemones (konkrečiai nurodo gamintojas)
S43	Gaisrui gesinti naudoti ... (tiksliai nurodyti gesinimo priemonę. Jeigu vanduo didina riziką, papildomai nurodyti "Nenaudoti vandens")
S45	Nelaimingo atsitikimo atveju arba pasijutus blogai, nedelsiant kreiptis į gydytoją (jeigu įmanoma, parodyti šią etiketę)
S46	Prarijus nedelsiant kreiptis į gydytoją ir parodyti šią pakuotę arba etiketę
S47	Laikyti ne aukštesnėje negu ... °C temperatūroje (nurodo gamintojas)
S48	Laikyti sudrėkintą (kuo - nurodo gamintojas)
S49	Laikyti tik gamintojo pakuotėje
S50	Nemaišyti su ... (nurodo gamintojas)
S51	Naudoti tik gerai vėdinamose vietose
S52	Nepatartina naudoti vidaus darbams, esant didelio ploto paviršiams
S53	Vengti poveikio - prieš naudojimą gauti specialias instrukcijas
S56	Šios medžiagos atliekas ir jos pakuotę išvežti į pavojingų atliekų surinkimo vietas
S57	Naudoti tinkamą pakuotę aplinkos taršai išvengti
S59	Kreiptis į gamintoją (tiekėją) informacijai apie šių medžiagų ar preparatų panaudojimą arba perdirbimą gauti
S60	Šios medžiagos atliekos ir jos pakuotė turi būti šalinamos kaip pavojingos atliekos
S61	Vengti patekimo į aplinką. Naudotis specialiomis instrukcijomis (saugos duomenų lapais)
S62	Prarijus neskatinėti vėmimo, nedelsiant kreiptis į gydytoją ir parodyti jam šią pakuotę arba etiketę
S63	Įkvėpusį ir dėl to blogai pasijutusį nukentėjusįjį išvesti į gryną orą ir jo netrikdyti
S64	Prarijus praskalauti burną vandeniu (jei nukentėjusysis turi sąmonę)

4.4. Saugos frazių deriniai

S1/2	Laikyti užrakintą vaikams neprieinamoje vietoje
S3/7	Pakuotę laikyti sandariai uždarytą vėsioje vietoje
S3/9/14	Pakuotę laikyti vėsioje, gerai vėdinamoje vietoje atokiau nuo ... (nesuderinamas medžiagas nurodo gamintojas)
S3/9/14/49	Laikyti tik gamintojo pakuotėje, vėsioje, gerai vėdinamoje vietoje atokiau nuo (nesuderinamas medžiagas nurodo gamintojas)
S3/9/49	Laikyti tik gamintojo pakuotėje, vėsioje, gerai vėdinamoje vietoje
S3/14	Laikyti vėsioje vietoje atokiau nuo ... (nesuderinamas medžiagas nurodo gamintojas)
S7/8	Pakuotę laikyti sandariai uždarytą ir sausoje vietoje
S7/9	Pakuotę laikyti sandariai uždarytą, gerai vėdinamoje vietoje
S7/47	Pakuotę laikyti sandariai uždarytą, ne aukštesnėje negu ... °C temperatūroje (nurodo gamintojas)
S20/21	Naudojant nevalgyti, negerti ir nerūkyti
S24/25	Vengti patekimo ant odos ir į akis
S27/28	Patekus ant odos, nedelsiant nusivilkti visus užterštus drabužius ir gerai nuplauti ... (kuo - nurodo gamintojas)
S29/35	Neišleisti į kanalizaciją; atliekos ir pakuotė turi būti saugiai pašalintos
S29/56	Neišleisti į kanalizaciją, šios medžiagos atliekas ir jos pakuotę išvežti į pavojingų atliekų surinkimo vietas
S36/37	Dėvėti tinkamus apsauginius drabužius ir mūvėti tinkamas pirštines
S36/37/39	Dėvėti tinkamus apsauginius drabužius, mūvėti tinkamas pirštines ir naudoti akių (veido) apsaugos priemones
S36/39	Dėvėti tinkamus apsauginius drabužius ir naudoti akių (veido) apsaugos priemones
S37/39	Mūvėti tinkamas pirštines ir naudoti akių (veido) apsaugos priemones
S47/49	Laikyti tik gamintojo pakuotėje, ne aukštesnėje negu ... °C temperatūroje (nurodo gamintojas)

4.5. Pavojingų cheminių medžiagų ženklavimas pagal direktyvą 67/548/EEC

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	14 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

E		X _n	
SPROGUS		KENKSMINGA	
F ⁺		N	
YPAČ DEGI		KENKSMINGA APLINKAI	
F		C	
LABAI DEGI		ĖSDINANTI	
O		X _i	
OKSIDUOJANTI		DIRGINANTI (SENSIBILIZUOJANTI)	
T ⁺		T	
LABAI TOKSIŠKA		TOKSIŠKA	

4.6. Pavojingų cheminių medžiagų ženklavimas pagal CLP reglamentą

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	15 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

Piktograma	Pavojingumas
 Simbolis: sprogstanti bomba	✓ Nestabilios sprogiosios medžiagos ✓ Savaime reaguojančios medžiagos ir mišiniai ✓ Organiniai peroksidai
 Simbolis: liepsnojantis lankas	✓ Oksiduojančiosios dujos ✓ Oksiduojantieji skysčiai ✓ Oksiduojančiosios kietosios medžiagos
 Simbolis: liepsna	✓ Degiosios dujos ✓ Degieji aerozoliai ✓ Degieji skysčiai ✓ Degiosios kietosios medžiagos ✓ Savaime reaguojančios medžiagos ir mišiniai ✓ Piroforiniai skysčiai ✓ Piroforinės kietosios medžiagos ✓ Savaime kaistančios medžiagos ir mišiniai ✓ Medžiagos ir mišiniai, kontaktuodami su vandeniu išskiriantys degiąsias dujas ✓ Organiniai peroksidai
 Simbolis: dujų balionas	✓ Slėgio veikiamos dujos ✓ Suslėgtosios dujos ✓ Suskystintosios dujos ✓ Atšaldytos suskystintosios dujos ✓ Ištirpintosios dujos
 Simbolis: korozija	✓ Ėsdina metalą ✓ Odos ėsdinimas ✓ Smarkus akių pažeidimas

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	16 psl. iš 16
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT SU PAVOJINGOMIS CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS	

 Simbolis: kaukolė ir sukryžiuoti kaulai	✓ Ūmus toksiškumas (prarijus, per odą, įkvėpus)
 Simbolis: pavojai sveikatai	✓ Kvėpavimo takų jautrinimas ✓ Mutageninis poveikis lytinėms ląstelėms ✓ Kancerogeniškumas ✓ Toksinis poveikis reprodukcijai ✓ Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (vienkartinis poveikis) ✓ Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (kartotinis poveikis) ✓ Plaučių pakenkimo prarijus pavojus
 Simbolis: šauktukas	✓ Ūmus toksiškumas (prarijus, per odą, įkvėpus) ✓ Odos dirginimas ✓ Akių dirginimas ✓ Odos jautrinimas ✓ Specifinis toksiškumas konkrečiam organui (vienkartinis poveikis) ✓ Kvėpavimo takų dirginimas ✓ Narkotinis poveikis
 Simbolis: aplinka	✓ Pavojinga vandens aplinkai

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

Įmonės kodas 188772814

PATVIRTINTA
Šakių rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2020 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. AT-485

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES

Nr. 7

TEKSTO SUDEDAMOSIOS DALYS:

- I. BENDROJI DALIS**
- II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO**
- III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ**
- IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU**
- V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS**
- VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ**

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	2 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

I. BENDROJI DALIS

1. **Kopėčios** - darbo priemonė, skirta patekti į aukštai esančias darbo vietas ar pereiti iš vieno aukšto į kitą. Tačiau tam tikromis sąlygomis galima dirbti stovint ant kopėčių. Kopėčios darbui aukštyje gali būti naudojamos tik tada, kai kitų saugesniu įrenginių naudojimas yra netikslingas dėl trumpos jų naudojimo trukmės, mažos rizikos ar kitų darbo ypatumų. Kopėčios gali būti įvairios konstrukcijos:
 - 1.1. **Nešiojamosios kopėčios** - tai nepritvirtintos kopėčios, pagamintos iš medžio, plastmasių, plieno, lengvųjų metalų ir kt.
 - 1.2. **Paprastosios (pristatomos) kopėčios** - vienos dalies atremiamosios kopėčios.
 - 1.3. **Skečiamosios kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro dvi paprastosios kopėčios, viršuje sutvirtintos vyriais ir pastatytos A raidės forma. Jos gali būti vienpusės, dvipusės, su darbo aikštele ir pan.
 - 1.4. **Ištraukiamosios (sekcijinės) kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro lygiagrečios paprastųjų kopėčių sekcijos. Sekcijos viena prie kitos pritvirtintos taip, kad galėtų judėti išilgai viena kitos atžvilgiu.
 - 1.5. **Surenkamosios (sudedamosios) kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro dvi ar daugiau paprastųjų kopėčių sekcijos, kurias galima surinkti prieš naudojantis arba visiškai išardyti saugant ar gabenant.
 - 1.6. **Kombinuotosios kopėčios** - kopėčios, kurias sudaro dvi paprastosios kopėčios. Kombinuotąsias kopėčias galima naudoti kaip paprastąsias, skečiamąsias ar ištraukiamąsias kopėčias. Abu šių kopėčių galai yra vienodo pločio.
2. Dirbti pasilypėjus ant kopėčių ir lipynių gali asmenys:
 - 2.1. ne jaunesni kaip 18 metų;
 - 2.2. susipažinęs su darbo vietos ypatumais ir joje esančiais ar galinčiais atsirasti profesinės rizikos veiksniais;
 - 2.3. susipažinęs su darbo priemonių (kopėčios, prietaisai, įrankiai ir t.t.) paskirtimi ir jų eksploatacijos ypatumais, gamintojo instrukcijomis;
 - 2.4. žinantis darbo priemonių (kopėčios, prietaisai, įrankiai ir t.t.) saugaus naudojimo būdus;
 - 2.5. sveikatos tikrinimų grafike nustatytu periodiškumu patikrinęs sveikatą pagal pareigybei ir darbo vietai nustatytus rizikos faktorius atsižvelgiant į tai ar bus vykdomi darbai aukštyje (1,3 m aukščio skirtumas);
 - 2.6. tinkamai instruktuotas: išklauses darbuotojų saugos ir sveikatos, priešgaisrinės saugos įvadinius, pirminius ir esant reikalui papildomus bei tikslinius bei periodinius instruktavimus darbo vietoje arba tinkamai apmokytas ir atestuotas: turintis saugos darbe tarnybos specialisto arba darbdavio ir jo įgalioto asmens pažymėjimą, kurio, kaip padalinio vadovo, žinios yra patikrintos ir įformintos protokole.
3. Darbo ir poilsio laikas nustatytas darbo tvarkos taisyklėse arba darbo grafike.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	3 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

4. Darbuotojas privalo:

- 4.1. laikytis darbo tvarkos taisyklių;
- 4.2. mokėti saugiai dirbti, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus;
- 4.3. laikytis įrenginių ir priemonių, su kuriomis dirba, eksploatavimo taisyklių, gamintojo reikalavimų;
- 4.4. nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis;
- 4.5. apie pastebėtus trūkumus informuoti tiesioginį vadovą;
- 4.6. nevykdyti jokių darbo priemonių ir įrenginių remonto darbų be vadovo sutikimo ar nurodymo išskyrus darbuotojus, kurie turi atitinkamą kvalifikaciją ir kuriems šie darbai priklauso pagal pareigas;
- 4.7. darbo metu būti blaivus ir neapsvaigęs nuo alkoholinių gėrimų, narkotinių, toksinių bei kitų medžiagų, kurios veikia žmogaus psichiką;
- 4.8. apie pastebėtus pavojus, grėšiančius darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbo įrenginių ir priemonių gedimus, trikdžius ar defektus pranešti tiesioginiam vadovui.
- 4.9. Darbuotojas privalo laikytis asmens higienos reikalavimų:
 - 4.9.1. neliesti veido ir kitų kūno vietų nešvariomis rankomis;
 - 4.9.2. darbo vietoje nelaikyti ir nevalgyti maisto produktų, negerti;
 - 4.9.3. prieš pertrauką nusiplauti rankas švariu vandeniu su muilu;
5. Saugus darbuotojo naudojimas įvairių tipų kopėčiomis yra aprašomas gamintojo instrukcijose. Darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcija papildo kopėčių gamintojo instrukcijas.
6. Draudžiama naudotis atsitiktinėmis paaukštinimo priemonėmis (dėžėmis, statinėmis, lentomis ir pan.).
7. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, darbai taip pat turi būti sustabdyti, jeigu padalinio vadovas nesiima reikiamų priemonių pašalinti pažeidimus ir apsaugoti darbuotoją nuo galimo pavojaus.
8. Nutraukus darbą nedelsiant raštu pranešti padalinio vadovui, įmonės vadovui atsisakymo dirbti priežastis.
9. Darbuotojui, pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymais numatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybės priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

10. Judėti ir dirbti ant kopėčių yra rizikinga dėl nelaimingų atsitikimų, didelės sąnarių, raumenų, kraujotakos sistemos fizinės apkrovos.
11. Naudojantis kopėčiomis visada yra pavojus nukristi iš aukščio.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	4 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

12. Rizikos veiksniai esantys ar galintys susidaryti bei atsirasti darbo vietoje:
 - 12.1. atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;
 - 12.2. neteisingai įrengtos, netvarkingos, nepatikrintos kopėčios;
 - 12.3. nepalankios meteorologinės sąlygos;
 - 12.4. svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių, neatsargumas;
 - 12.5. krentantys daiktai, įrankiai;
 - 12.6. netvarkinga darbo vieta;
 - 12.7. darbo vietų apšvietimo nepakankamumas;
 - 12.8. atsitiktinis elektros srovės poveikis;
 - 12.9. krovinių masė, gabaritai, įpakavimas;
 - 12.10. netinkamai paruošta ar prižiūrima darbo vieta;
 - 12.11. šiukšlės;
 - 12.12. paviršiaus ant kurio yra statomos kopėčios nelygumai, sliduma ar sandaros ypatumai;
 - 12.13. neteisinga, įtempta kūno poza.
13. Saugos priemonės nuo rizikos veiksnių poveikio:
 - 13.1. visos darbuotojui nemokamai išduodamos asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonėje patvirtintu nemokamai išduodamų asmeninių apsauginių priemonių sąrašu;
 - 13.2. darbuotojas privalo susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais.
 - 13.3. priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio išduodamos ir kitos saugos priemonės;
 - 13.4. vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

14. Nešiojamosios kopėčios turi būti statomos taip, kad jas naudoti, reguliuoti ir prižiūrėti būtų galima saugiai ir nekeliant pavojaus darbuotojams ar kitiems asmenims.
15. Patikrinti (vizualiai) darbui reikalingų paaukštinimo priemonių (kopėčių, lipynių,) tvarkingumą:
 - 15.1. ar apatinės kojos yra su visais ir tvarkingais guminiais antgaliais (jei tai numato gamintojas);
 - 15.2. ar nekliba skersiniai, nėra deformacijų ir įtrūkimų, ar tvarkingi kniedyti sujungimai;
 - 15.3. ar tvarkingi ir nesudilę, nesuplyšę išskečiamųjų kopėčių medžiaginiai ribotuvai (diržai);
 - 15.4. ar tvarkingi (nedeformuoti) skečiamųjų kopėčių su darbine aikšte metaliniai fiksatoriai;
 - 15.5. ar kopėčių skersiniai švarūs ir neslidūs (pvz. riebalai);
 - 15.6. ar nepasibaigęs kopėčių sekančios patikros terminas;
 - 15.7. atkreipti dėmesį į gamintojo saugos užrašus ir įspėjimus ant kopėčių (pvz. saugi laikysena, draudžiami veiksmai ir darbo pozos, leistinas svoris ir kt.);
 - 15.8. Patikrinti darbui reikalingus įrankius ir prietaisus.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	5 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

16. Naudoti tokias kopėčias, kurios atitinka standarto reikalavimus ir ant kurių aiškiai tai pažymėta. Turi CE ženklą.
17. Kopėčių priedai, pavyzdžiui, nugarinė, viršutinė ir apatinė atramos, pakabinimo įtaisai turi būti tų kopėčių arba būti joms pritaikyti.
18. Prieš pradėdami dirbti ant kopėčių (lipynių), reikia įsitikinti, ar jos tvirtos, o po to apžiūrėti ir įsitikinti, ar jos nepaslys arba atsitiktinai nepajudės iš vietos.
19. Prieš naudojantis skečiamosiomis kopėčiomis būtina patikrinti skėtimo mechanizmo tvirtinimą, apsaugų tvarkingumą.
20. Naudojant ištraukimas daugiašales kopėčias reikia patikrinti ar laisvai ištraukiamieji kopėčių elementai juda kreiptuvu, ar patikimai veikia tvirtinimo elementai.
21. Pažeistas ar sugadintas kopėčias naudoti draudžiama. Kopėčios taisomos profesionaliai pagal gamintojo instrukcijas.
22. Darbo metu naudojamos kopėčios turi būti tvirtos ir patikimos:
 - 22.1. kopėčias ir lipynes, jei gamintojas nenustato kitaip, reikia patikrinti ne rečiau kaip vieną kartą per metus. Ant kopėčių ir lipynių turi būti užrašyta atlikto ir sekančio patikrinimo data, inventoriaus numeris, padalinio pavadinimas;
 - 22.2. medinių kopėčių pakopos turi būti tvirtai įstatytos į iškaltas arba išgręžtas kriaunose skylės. Atstumas tarp pakopų gali būti nuo 0.15, iki 0.25 m. Kopėčių ir lipynių kriaunos kas 2 m turi būti sutvirtintos ne mažesnio kaip 8 mm diametro varžtais, taip pat prie viršutinio ir apatinio laiptelio. Naudotis kopėčiomis, kurių laipteliai prikalti vinimis, draudžiama;
 - 22.3. apatiniai kopėčių galai turi turėti aštrius plieninius antgalius, jeigu kopėčios statomos ant grunto, arba guminius antgalius - jeigu statomos ant grindų, asfalto ir pan.;
 - 22.4. užlipimui ant įrenginių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnės kaip 60% nuolydžio kopėčios;
 - 22.5. pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu;
 - 22.6. Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne mažesniu kaip 1 m atstumu iki kopėčių viršaus. Leidžiama naudoti ne ilgesnes kaip 5 m pristatomas medines kopėčias. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos;
23. Įskilimus užklijuoti arba užglaistyti draudžiama. Jeigu yra skersinių įlūžimų, kopėčiomis naudotis draudžiama. Medinės kopėčios nedažomos, tik nulakuojamos bespalviu laku, permatomais dažais ir pan., kad nebūtų paslėpti medienos defektai.
24. Skėčiamas kopėčias draudžiama naudoti kaip pristatomas.
25. Ant pristatomų kopėčių draudžiama:
 - 25.1. dirbti šalia ar virš neapsaugotų veikiančių mašinų besisukančių dalių ir transporterių;
 - 25.2. naudoti rankines elektros mašinas;
 - 25.3. šiuos darbus leidžiama atlikti naudojant pastolius, aikšteles ir kitas priemones.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	6 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

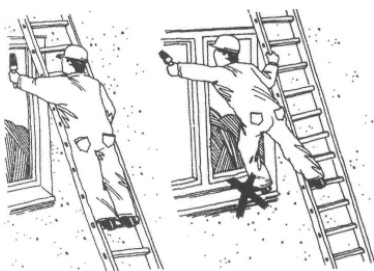
IV. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

26. Dirbantysis privalo:

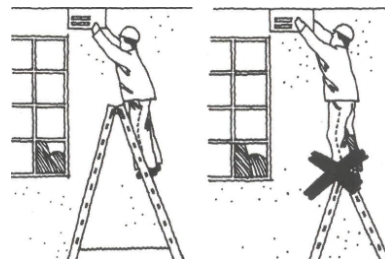
- 26.1. vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais;
 - 26.2. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis, kai to reikalauja saugos ir sveikatos norminiai aktai;
 - 26.3. nedirbti su netinkamomis asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsauginėmis priemonėmis;
 - 26.4. vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų.
 - 26.5. asmeninės apsaugos priemonės naudoti viso darbo proceso metu;
 - 26.6. asmenines apsaugos priemonės rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį,
 - 26.7. Asmenines apsaugines priemones dėvėti patikimai (užsisegti taip, kad netrukdytų darbui). Būnant lauke ar kitoje aplinkoje, dėvėti aplinkos temperatūrą atitinkantį darbinį rūbą;
 - 26.8. laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie asmeninių ir kolektyvinių apsaugos priemonių susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas ar artėjama prie patikros datos.
27. Kai lipant kopėčiomis rankoje nešamas kroviny, jo svoris ir konfigūracija neturi trukdyti saugiai lipti ir laikytis.
28. Nepritvirtintas kopėčias galima naudoti tik atliekant trumpalaikius darbus. Ilgiau trunkantiems darbams, kurie atliekami pakaitomis ant kopėčių ir ant tvirto pagrindo, pvz., grindų, žemės ir pan., kopėčias galima naudoti, jeigu jų naudojimo laikas neviršija trečdaliao darbuotojo darbo dienos.
29. Draudžiama dirbti užsilipus ant paskutinio arba priešpaskutinio kopėčių ar lipynių aukščiausio skersinio, jeigu neįrengti kopėčių ar lipynių turėklai ir spyriai.
30. Ant kopėčių ar lipynių vienu metu gali būti tik vienas darbuotojas. Esančiam ant kopėčių ar lipynių darbuotojui draudžiama kelti ir nuleisti krovinis.
31. Užsilipus ant kopėčių draudžiama:
- 31.1. dirbti prie arba po veikiančiomis mašinomis, mechanizmais, transporteriais;
 - 31.2. dirbti elektros ar pneumatinių įrankiais;
 - 31.3. prilaikyti sunkius krovinis.
32. Jeigu reikia statyti kopėčias judrioje vietoje arba kai neįmanoma jų patikimai atremti į gruntą ar grindis, kopėčių apačioje privalo stovėti jas prilaikantis darbuotojas.
33. Žiemos metu būtina nuo kopėčių pakopų, laiptelių, paklotų valyti sniegą, ledą ir pabarstyti nuvalytas vietas smėliu.
34. Atskiri darbo ant kopėčių periodai neturėtų viršyti 30 min., po to jis turėtų būti keičiamas kitokio krūvio, pvz., dinamiškesniu.
35. Jei dirbama stovint ant kopėčių, jas reikia statyti taip, kad nuo kopėčių nereikėtų siekti didesniu atstumu nei per ištiestos rankos ilgį (**paveikslas 4.1**). Darbuotojas, dirbdamas ant kopėčių, turi būti apsiavęs tinkama avalyne minkštu, neslidžiu padu. Avalynė turi būti prigludusi prie kojų.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	7 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

paveikslas 4.1

paveikslas 4.2

36. Dirbti ant kopėčių leidžiama darbuotojui stovint ne aukščiau kaip ant trečio skersinio pakopos (nuo viršaus ant pakopos, esančios ne aukščiau kaip 1 m nuo viršutinio kopėčių galo) (**paveikslas 4.2, paveikslas 4.4, paveikslas 4.5**). Dirbant viršutinėje kopėčių dalyje reikia įvertinti persisvėrimo riziką (**paveikslas 4.3**).
37. Ant kopėčių draudžiama dirbti daugiau nei vienam darbuotojui. Tačiau ant dvipusiu skečiamųjų kopėčių iš abiejų pusių gali būti po vieną žmogų.

Paveikslas 4.3

paveikslas 4.4

paveikslas 4.5

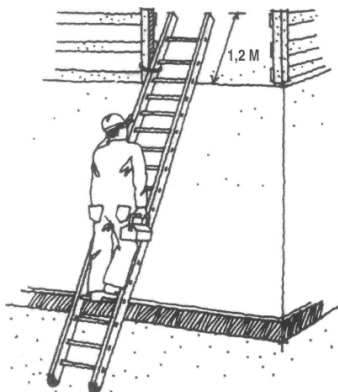
paveikslas 4.6

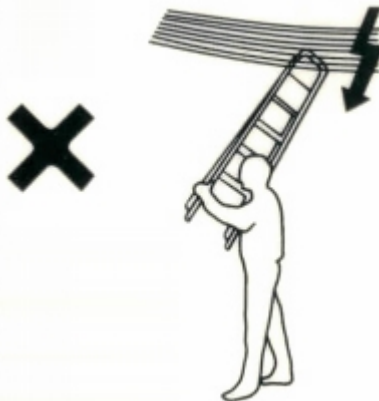
38. Turi būti parinktos tinkamo ilgio ir tinkamos darbui atlikti kopėčios.
39. Krovinius nešti kopėčiomis galima tik tuo atveju, jei jie yra lengvi ir nesunkiai paimami viena ranka (**paveikslas 4.7**).
40. Darbo priemonės, naudojamos stovint ant kopėčių, turi būti lengvos, nesunkiai paimamos ir jomis turi būti įmanoma dirbti viena ranka. Nešiojamų daiktų svoris turi būti ne didesnis kaip 10 kg, nešiojamų daiktų vėjo veikiamas paviršius ne didesnis kaip 1 m².
41. Draudžiama naudoti metalines ir medines kopėčias su atvirais metaliniais tvirtinimais, jei yra rizika prisiliesti prie atviro elektros laidu ir daliu (**paveikslas 4.8**).
42. Dirbant ant kopėčių darbuotojo laikysena privalo būti tiesi, reikia vengti persisukimų (**paveikslas 4.9**). Kopėčias reikia orientuoti į darbo objektą taip, kad pečių linija darbo metu būtų lygiagreti skersiniams

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	8 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

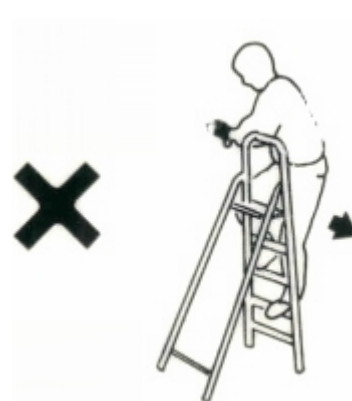
paveikslas 4.7

paveikslas 4.8

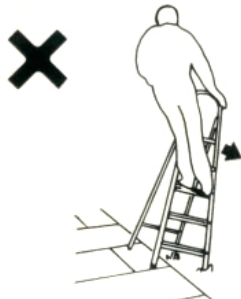
paveikslas 4.9

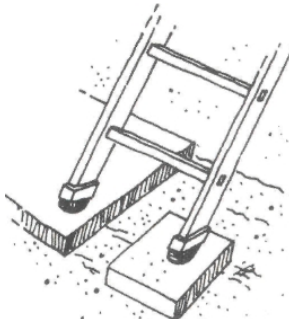
43. Draudžiama dirbti stovint ant kopėčių daugiau nei 5 m aukštyje, matuojant nuo pagrindo iki laiptelio, ant kurio stovima.
44. Kopėčios turi būti naudojamos tik pagal paskirtį. Paprastųjų kopėčių negalima surišti, sujungti sandūra, veržti varžtais ar sukalti, jei jos tam nėra pritaikytos.
45. Kopėčių ilgis (aukštis) turi būti toks, kad darbininkas galėtų dirbti stovėdamas.
46. Pastatytas kopėčias reikia viršuje dviejose vietose priišti prie nejudamos konstrukcijos. Jeigu negalima patikimai pritvirtinti kopėčių viršaus, taip pat dirbant toje vietoje, kur dažnai vaikšto žmonės, reikia, kad kopėčias prilaikytų kitas darbuotojas.
47. Kopėčias, statomas priešais duris ar vartus turi prilaikyti kitas darbuotojas, arba duris užrakinti.
48. Ilgas kopėčias, kurios po lipančio ar stovinčio ir dirbančio žmogaus kojomis linksta ir siūbuoja, reikia per vidurį sutvirtinti kitomis trumpesnėmis kopėčiomis arba lenta. Pernešamosios kopėčios neturi būti ilgesnės kaip 5m.
49. Kopėčias draudžiama statyti ant netviro (**paveikslas 4.10**) ar nestabilaus pagrindo, pavyzdžiui, automobilio, priekabos ar pastolių.
50. Kopėčias galima statyti tik ant nejudamo, tvirto ir horizontalaus pagrindo. Kopėčių ilginiai turi būti vienodai ir patikimai atremti. Jei to padaryti neįmanoma, vieną iš ilginiu reikia patikimai pailginti. Jei būtina, taip pat reikia imtis specialių priemonių, kad kopėčios neslystų. Nedidelius aukščio skirtumus galima kompensuoti naudojant papildomas atramas (**paveikslas 4.11**).
51. Skečiamąsias kopėčias ant laiptu ir nuožulniu plokštumų galima statyti tik pailginus jų ilginius ir tik jei šios tam pritaikytos.
52. Atremiamosios, sudedamosios ir ištraukiamosios (sekcijinės) kopėčios statomos tinkamu kampu - paprastai 60-70° kampu (**paveikslas 4.12** – statymo kampo parinkimas).
53. Atremiamosios kopėčios visada turi būti apsaugotos nuo slydimo. Tai daroma, pavyzdžiui, prie kopėčių apačioje arba viršuje pritvirtinant slysti neleidžiantį įtaisą ar panaudojant kitus slydimą eliminuojančius būdus.
54. Jei dirbama ant ilgesnių kaip 5 m ir nepritvirtintu kopėčių, apačioje turi jas laikyti kitas darbuotojas.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	9 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

paveikslas 4.10

paveikslas 4.11

paveikslas 4.12

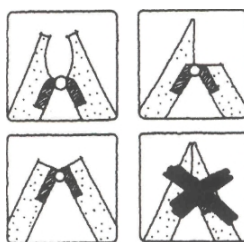

55. Skečiamosios kopėčios turi būti iš abiejų pusių saugiai sutvirtintos grandinėmis ar kitokiu būdu, kad jas pastačius ilginiai neišsiskleistu. Grandinės ant ilginio tvirtinamos maždaug kopėčių trečdaliau aukštyje. Tačiau grandines galima tvirtinti maždaug per vidurį, jei kopėčios yra mažiau nei 9 skersiniu (pakopų) (**paveikslas 4.13**).
56. Skečiamųjų kopėčių viršutiniai galai turi nesiliesti vienas su kitu (**paveikslas 4.14**).
57. Kombinuotąsias kopėčias, naudojamas kaip skečiamąsias, reikia tvirtinti iš abiejų pusių grandinėmis arba kita lygiai taip pat saugia priemone ir naudoti apatinę atramą. (**paveikslas 4.15**)
58. Daiktus, reikalingus ant kopėčių dirbančiam žmogui, reikia ne mėtyti, o kelti į viršų su virve, pririštus prie virvės vidurio. Kad keliama daiktai nesiūbuotu, antrąją virvės galą turi laikyti apačioje stovintis darbuotojas.
59. Aukštesnės kaip 1 m lipynių aikštelės turi turėti aptvėrimus (apribojimus). Aptvėrimai turi būti patikimai pritvirtinti prie lipynių.
60. Draudžiama:
 - 60.1. dirbti ant kopėčių ir lipynių arti veikiančių mašinų, transporterių, velenų, skriemulių ir t.t., taip pat virš jų ir apačioje po jais;
 - 60.2. užlipus ir stovint ant kopėčių, dirbti smūginiais arba mechaniniais įrankiais, (pvz., pramušinėti skylę pneumatiniu arba elektriniu plaktuku), įtempinėti laidas ir kabelius, laikyti viršuje sunkias detales ir t.t.;
 - 60.3. kitiems darbuotojams pralysti per pristatomas ar išskečiamas kopėčias, - kopėčias reikia apeiti.

paveikslas 4.13

paveikslas 4.14

paveikslas 4.15

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	10 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

61. Kopėčios, kuriomis lipama į darbo vietą, turi būti pakankamai ilgos, kad kyšotų virš paaugštinimo, ant kurio reikia užlipti. Jos turi būti iškilusios mažiausiai 1,20 m virš priėjimo vietos (pakloto) (**paveikslas 4.7**)
62. Naudojant daugiadales (sekcijines) sudedamąsias arba ištraukiamąsias kopėčias, atskiros jų dalys turi būti tvirtai sujungtos viena su kita ir fiksuotos. Mobilios (perstumiamos) kopėčios turi būti pastatytos stabiliai ir lipant jos neturi judėti.
63. Lipynės su ratukais turi turėti ratukų blokavimo (stabdymo) mechanizmą.
64. Išskečiamosios kopėčios turi turėti blokavimo įrenginį, neleidžiantį joms išsiskėsti.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

65. Krentant nuo kopėčių reikia stengtis nukreipti kojas žemyn ir bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes.
66. Lūžus arba darbo metu neleistinai įtrūkus kuriai nors kopėčių konstrukcijos daliai, darbus reikia nedelsiant nutraukti, pranešti tiesioginiam vadovui.
67. Pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar gedimas, nedelsiant nutraukti darbus, pasitraukti pačiam ir iš pavojingos zonos išvesti kitus šalimais dirbančius darbuotojus ir apie tai informuoti tiesioginį darbų vadovą.
68. Įvykus nelaimingam atsitikimui reikia:
 - 68.1. nukentėjusiam nedelsiant suteikti pirmąją pagalbą ir iškviesti greitąją medicininę pagalbą.
 - 68.2. nukentėjęs nuo nelaimingo atsitikimo asmuo, jeigu pajėgia, apie tai turi nedelsdamas pranešti tiesioginiam vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui.
 - 68.3. asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą vadovaujantiems asmenims.
 - 68.4. darbo vieta ir įrengimų būklė, iki kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, turi išlikti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, informinami tam tikru aktu (raštu ir grafiškai, nufotografuota, nufilmuota).
 - 68.5. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą ar iš darbo, nukentėjusysis (jeigu pajėgia) arba šeimos nariai privalo nedelsiant pranešti vadovui.
69. Kilus gaisrui:
 - 69.1. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;
 - 69.2. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, vandeniu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);
 - 69.3. apie įvykį informuoti vadovaujantį darbuotoją, iškviesti ugniagesius.
70. Darbuotojui pasijutus blogai (pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, pajutus ūmius ligų požymius) apie tai pranešti tiesioginiam ar įmonės vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.
71. Atsitikus kitiems nenumatytiems avariniams atvejams, nusiraminti ir napanikuoti. Perspėti kitus darbuotojus apie esančią grėsmę ir pasišalinti iš pavojingų veiksmų veikimo zonos bei apie tai informuoti tiesioginį vadovą.

ŠAKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA	DARBUOTOJŲ SAUGA IR SVEIKATA	11 psl. iš 11
	DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT KOPĖČIAS AR LIPYNES	

72. 1. Gelbėjimo tarnybos telefonas – 112.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

73. Sutvarkyti darbo vietą.

74. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus informuoti tiesioginį ar padalinio vadovą.

75. Apžiūrėti naudotas kopėčias ar lipynes ir inventorių bei individualiąsias saugos priemones (jei tokios buvo išduotos) ir pastebėjus kokius nors neatitikimus pranešti apie tai tiesioginiam vadovui bei asmeniui atsakingam už jų priežiūrą.

76. Persirengti buitinėse patalpose ir pasidėti darbo drabužius, darbo avalynę, o reikalui esant - atiduoti skalbimui, arba pakeitimui.

77. Nusiplauti rankas ir veidą su muilu.

Parengė:	Įmonės pavadinimas	Data
	UAB „Darbų saugos projektai“	2020-06-10

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKTAVIMAS

GAISRINĖS SAUGOS INSTRUKTAVIMAS

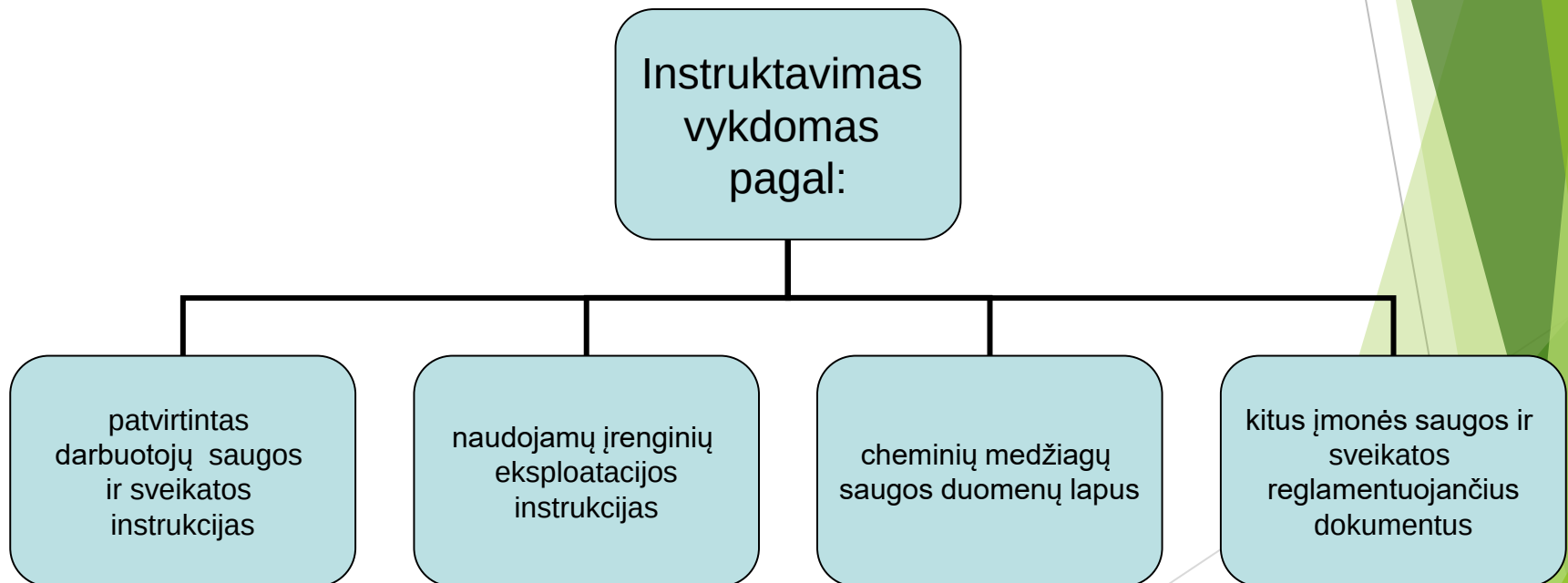
Kiekvieno darbuotojo pareiga yra:

- vykdyti įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų reikalavimus;
- rūpintis savo ir kitų darbuotojų sauga ir sveikata;
- vadovaujantis savo žiniomis atliekant pavestą darbą;
- vadovautis tiesioginio vadovo, darbdaviui atstovaujančio asmens duotais nurodymais;
- nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą;
- dirbti dorai ir sąžiningai;
- laikytis darbo drausmės;
- laiku ir tiksliai atlikti pavestus darbus;
- tausoti darbo inventorių;
- rūpintis savo ir kitų darbuotojų sauga ir sveikata;
- tinkamai naudoti išduotus darbo įrankius, asmenines apsaugos priemones

DARBUOTOJŲ INSTRUKTAVIMAS

Darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais.

Instruktavimas – darbuotojo informavimas apie profesinę riziką įmonėje bei darbo vietoje, apie įmonėje galiojančių darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus ir išaiškinimas saugių veikimo būdų, privalomų jam atliekant pavestus darbus.

Darbuotojų saugos ir sveikatos instruktavimai

➤ įvadinis

instruktavimas yra atliekamas tik vieną kartą per visą darbo laiką dirbamoje įmonėje.

➤ pirminis darbo vietoje

Išklausomas prieš įsidarbinant įmonėje. Pirminis instruktavimas yra privalomas ir nuolatiniams darbuotojams, ir laikinai dirbantiems bei komandiruotiems į įmonę dirbti

➤ periodinis darbo vietoje;

Dažniausiai atliekamas ne rečiau kaip kas 12 mėn. Ilgesnį laiką gali nustatyti įmonės vadovas. Šis terminas turi būti nurodytas darbuotojų instruktavimo darbų saugos ir sveikatos instruktavimų tvarkoje.

Papildomas instruktavimas darbo vietoje atliekamas

- atsiradus naujiems darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai,
- perkėlus darbuotoją į kitą darbą,
- pakeitus darbo vietą,
- pakeitus technologinį procesą,
- pakeitus darbo organizavimą,
- pradedant naudoti naujas pavojingas medžiagas,
- įvykus nelaimingam atsitikimui,
- darbuotojui nebuvus darbe ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų.

DARBO SAUGOS ŽENKLAI

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS ŽENKLAI

Saugos ir (arba) sveikatos apsaugos ženklai - ženklai, teikiantys informaciją arba nurodymus vaizdiniu ženklu, spalva, šviečiančiu ženklu, garso signalu, žodiniu pranešimu, rankų ženklais apie konkretų objektą, veiklą, situaciją, saugos ir sveikatos apsaugos reikalavimus.

Ženklių rūšys (1):

I. Draudžiamasis ženklas

Draudžiamieji ženklai žymimi **raudona** spalva ir yra apskritimo formos

Pašaliniams įeiti draudžiama

Draudžiama naudoti ugnį, atvirą šviesos šaltinį

Draudžiama liesti veikiančius įrenginius

Ženklų rūšys (2):

Įspėjamieji ženklai žymimi **geltona** spalva ir yra trikampio formos.

Dėmesio vaizdo kameros

Atsargiai, pavojus užkliūti

Atsargiai, karšti paviršiai

Atsargiai, gresiantis bendro pobūdžio pavojus

Ženklių rūšys (2):

III. Įpareigojamasis ženklas

Įpareigojantys ženklai žymimi mėlyna spalva ir yra skritulio formos

Būtina naudoti respiratorių

Dirbti su šalmu

Būtini apsauginiai akiniai

Būtinios apsauginės ausinės

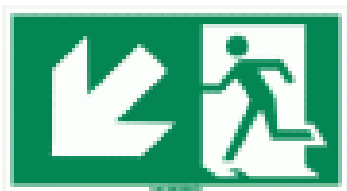

Būtinios apsauginės pirštinės

Ženklų rūšys (3):

IV. Informacinis ženklas

Informaciniai ženklai žymimi **žalia**, **mėlyna**, **raudona** spalva. Jie yra stačiakampio ir kvadrato formos.

SVEIKATOS TIKRINIMAS

PRIVALOMOJO SVEIKATOS PATIKRINIMO TIKSLAS

- ☐ Įvertinti, ar asmenys gali dirbti konkretų darbą konkrečiomis darbo sąlygomis;
- ☐ Apsaugoti darbuotojų sveikatą nuo profesinės rizikos veiksnių poveikio;
- ☐ Įvertinti, taikytinas profesinės rizikos šalinimo ir mažinimo priemonės;

Sveikatos tikrinimo eiga

- ☐ Darbuotojų pareiga įmonėje nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą;
- ☐ Privalomi sveikatos patikrinami atliekami darbo metu;
- ☐ Periodinių sveikatos tikrinimų išlaidos apmokamos iš darbdavio lėšų;
- ☐ Vidutinį darbo užmokestį moka darbdavys, kurio metu darbuotojas tikrinasi sveikatą;
- ☐ Darbdavys tvirtina darbuotojų, kuriems privaloma pasitikrinti sveikatą, sąrašą;
- ☐ Darbuotojai, atsisakę nustatytu laiku pasitikrinti sveikatą, gali būti nušalinami nuo darbo, nemokant darbo užmokesčio.

Rizika

Rizika - tai darbuotojo ir pavojaus susitikimas.

Pavojingas darbas - tai darbas pasižymintis didele profesine rizika, kuriai esant traumos ar kitokių darbuotojo sveikatos pakenkimo tikimybė dėl kenksmingo ar pavojingo darbo aplinkos veiksnio poveikio, yra didesnė.

Pavojai ar rizika, kurie egzistuoja įmonėje ir su kuriais gali susidurti darbuotojas:

Rizikos veiksnys	Poveikis saugai ir sveikatai	Prevencinės priemonės
Fizikiniai veiksniai:		
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, mažėja darbuotojo pastabumas. Galimos darbo klaidos, kurios gali būti susijusios su įvairaus masto incidentais, avarijomis, nelaimingais atsitikimais	Jeigu bendras apšvietimas yra mažesnis už reikaujamą, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus
Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.)	Įvairaus sunkumo ūmių sveikatos sutrikdymų ar profesinių ligų rizika	Įvertinus mikroklimatą, naudoti tinkamus darbui šiomis sąlygomis drabužius, avalynę
Elektromagnetiniai laukai	Gali skaudėti galvą, greičiau pavargstama, jaučiamas silpnumas. Pažeidžiama nervų sistema, pakyla temperatūra, sutrinka kraujotaka	Tinkamai įrengti darbo vietą. Naudoti įrenginius, kurių elektromagnetinių laukų spinduliavimas yra mažesnis.

Fizikiniai veiksniai:

Per didelis triukšmo lygis (darbuotojo darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 85 dBA)	Galimi įvairaus sunkumo klausos ir vestibuliarinio aparato sutrikimai. Triukšmas sukelia negrįžtamą klausos susilpnėjimą ar net klausos netekimą ir profesines ligas. Mažina darbingumą	Vengti buvimo padidėjusio triukšmo zonoje, jei to padaryti neįmanoma, apsaugai nuo triukšmo naudoti ausines, ausų kištukus, kitas nustatyta tvarka naudojamas apsaugos priemonės arba trumpinti triukšmo veikimo laiką
Darbas lauko sąlygomis - nepalankios meteorologinės sąlygos	Įvairaus sunkumo ūmių sveikatos sutrikdymų ar profesinių ligų rizika	Įvertinus meteorologines sąlygas, naudoti tinkamus darbui šiomis sąlygomis drabužius, avalynę, esant audrai, perkūnijai, plikšalai darbus nutraukti. Apsisaugojimui nuo šio veiksnio būtina tinkamai organizuoti darbo režimą-taikyti specialias pertraukas
Rankas veikianti vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis. Ypač pasireiškiančiais raumenų, kaulų struktūros, neurologiniais ir kraujagyslių pakenkimais. Gali sukelti profesines vibracines ligas	Kaitalioti darbą su vibruojančiais ir nevibruojančiais įrenginiais. Nuolat tikrinti ar gerai išbalansuotos judančios įrenginio dalys, naudoti asmenines apsaugines priemones. Prieš pradėdant dirbti su rankas veikiančiais vibruojančiais įrankiais (įtaisais) atlikti rankų apšilimo pratimus. Naudoti asmenines apsaugos priemones, mažinančias vibraciją (pirštines, avalynę, kelių apsaugos priemones). Pertraukėlių metu masažuoti rankų pirštus.

Visą žmogaus kūną veikianti vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis. Ypač pasireiškiančiais raumenų, kaulų struktūros, neurologiniais ir kraujagyslių pakenkimais. Gali sukelti profesines vibracines ligas	Jei negalima pašalinti vibracijos šaltinio ar sumažinti jos dydį, dirbant su vibruojančiais įrenginiais daryti pertraukas, kurių metu pasivaikščioti, pamankštinti rankas ir kojas. Naudoti asmenines apsaugos priemones.

Cheminiai veiksniai:		
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), alergiškai veikiančios visą organizmą	Galimi įvairaus sunkumo kvėpavimo takų, gleivinės, odos sudirginimai ar sužalojimai, galintys įtakoti ūmius ar lėtinius susirgimus, alergines organizmo reakcijas, plaučių ligas ir net profesinius susirgimus (silikozę, beriliozę). Netoksinės dulkės paprastai dirgina gleivines, opatekus į plaučius sukelia specifines ligas	Apsaugai nuo dulkių naudoti respiratorius, uždaro tipo akinius, tinkamus tokiam darbui drabužius, avalynę, kitas asmenines bei kolektyvines apsaugos priemones - įrengti vėdinimo sistemas

Cheminiai veiksniai:

Dažų, skiediklių, ploviklių garai

Galimi įvairaus sunkumo kvėpavimo takų, gleivinės, odos sudirginimai ar sužalojimai, galintys įtakoti ūmius ar lėtinius susirgimus, alergines organizmo reakcijas

Apsaugai nuo cheminių medžiagų, garų naudoti respiratorius, uždaro tipo akinius, tinkamus tokiam darbui drabužius, avalynę, kitas asmenines bei kolektyvines apsaugos priemones

Garai, aerozoliai

Galimi įvairaus sunkumo kvėpavimo takų, gleivinės, odos sudirginimai ar sužalojimai, galintys įtakoti ūmius ar lėtinius susirgimus, alergines organizmo reakcijas

Įrengti vietinį nusiurbimą, pritekamąją ir ištraukiamąją ventiliaciją. Naudoti kvėpavimo apsaugos priemones

Fiziniai veiksniai:

Elektros srovės poveikis, esant netvarkingai instaliacijai ar netinkamai naudojant elektrinius prietaisus, įrenginius ir įrankius

Įvairaus sunkumo traumų (net mirtinų), sveikatos sutrikdymų rizika

Laikytis elektros saugos reikalavimų. Nenaudoti netvarkingų elektrinių įrankių, įrengimų, kitų darbo priemonių. Nesiliesti prie neizoliuotų elektros įrangos dalių, kuriomis teka elektros srovė. Remontuoti elektros įrenginius ir prietaisus gali tik asmuo, turintis atitinkamą elektros saugos darbuotojo kvalifikaciją. Naudoti kolektyvines, asmenines apsaugos priemones

Netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindų ar grindinio dangos)

Paslydimas, pargriuvimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai

Užtikrinti, kad darbo vietoje grindų dangos būtų neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę. Apsisaugoti nuo šio veiksnio būtina slidžius paviršius valyti

Netvarkingos ar užgriozdintos patalpos, teritorija	Užkliuvimas, pargriuvimas, užgriuvimas, nukritimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai ar net mirtinos traumos	Nuolat palaikyti tvarką ir švarą patalpose ir teritorijoje. Laikytis sandėliavimui, patalpų eksploatavimui ir teritorijos priežiūrai keliamų reikalavimų. Praėjimai turi būti laisvi, neužkrauti detalėmis, daiktais, išsikišantys vamzdynai turi būti paslėpti grindyse, laiptų pakopos turi būti lygios, lipant laikytis už porankių.

Fiziniai veiksniai:

Netvarkingi įrengimai, įrankiai, prietaisai ir kt.	Dėl plaktukų, kirstukų, įvairios rūšies įrankių, neatitinkančių darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus panaudojimo, . tikimybė įsipjauti, įsidurti į aštrius daiktus, briaunas, patirti sužalojimus ar įvairaus sunkumo traumas	Dirbti tik su tvarkingais ir reikiamos komplektacijos įrenginiais, įrankiais ir prietaisais, juos naudoti pagal paskirtį ir prisilaikant jų eksploatavimo taisyklių reikalavimų. Naudojami įrankiai su medinėmis rankenomis turi būti lygiai apdailinti ir įtvirtinti. Kirstukai, plaktukai, prakalai turi būti su neišmuštais, neištrupėjusiais, nesuskilusiais ašmenimis, nešerpetotomis briaunomis tose vietose, kurios imamos ranka. Dirbant su mechaniniais įrankiais, smūgiuojant be kitų asmeninių apsaugos priemonių (drabužiai, pirštinės, batai) būtina naudoti apsauginius akinius. Naudojant rankinius elektrinius įrankius stebėti, kad nesusisuktų maitinimo laidas, jo nenutraukti.

Transportuojamas krovinys	Dėl neteisingo krovinio užkabinimo, nesilaikymo saugių atstumų, buvimo po keliu krovinio, nesavalaikio kėlimo įrenginio techninio patikrinimo galimos sunkios, tame tarpe ir mirtinos traumos	Apsisaugojimui nuo šio veiksnio, būtina teisingai užkabinti krovinį, krovinį gabenti 1m atstumu nuo sienų, staklių, kolonų. Draudžiama krovinį gabenti virš apačioje esančių žmonių
Krentantys daiktai	Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Daiktus, įrankius, medžiagas ir kitas priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi, nebūti vietose, kur vyksta krovos darbai. Darbo vietose, kur yra krentančių daiktų rizika, dėvėti šalną
Kritimas iš aukščio ar į gylį	Dėl aptvarų nebuvimo, kopėčių nepritvirtinimo, angų, šulinių neuždengimo dangčiais ir t.t. galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Apsisaugojimui nuo nukritimo, jeigu nėra aptvėrimų ir dirbama aukštalipio darbus, būtina naudoti įrangą apsaugančią nuo kritimo (diržai, lynai). Lipant, dirbant leistinus darbus nuo kopėčių, būtina jas pritvirtinti. Jų pastatymo kampas turi būti apie 70°. Pasilypėjimui ir darbui aukštyje naudoti tik stabilias, tvarkingas, patikrintas paaukštinimo priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti. Dirbant aukštyje dėvėti šalną (užsegta)

Fiziniai veiksniai:

**Fizinė perkrova
(vienkartinis kėlimas
moterims 10kg,
vyrams 30 kg)**

Galimos įvairaus sunkumo traumos, raumenų patempimai, stuburo sužalojimai

Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įrenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviese, būtina naudotis kėlimo įrenginiais

**Transporto
priemonės, savaeigiai
mechanizmai**

Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos

Laikytis nustatytos transporto priemonių ir pėsčiųjų judėjimo tvarkos. Laikytis saugaus atstumo nuo savaeigių mechanizmų

**Gaisro ir sprogimo
pavojus**

Galimas nudegimo ar net žuvimo pavojus

Pakeisti produktą kitu mažiau pavojingu. Panaikinkite artimus uždegimo šaltinius (kibirkštis, cigaretė, suvirinimo vieta ir pan.). Laikykite gesintuvus lengvai prieinamoje vietoje. Nustatykite veiksmų planą gaisro metu

Pernelyg sunkus arba didelis, griozdiškas arba nepatogus suimti (paimti), nestabilus (arba jo turinys sunkiai perkeliamas) krovinys	Krovinį keliant rankomis, gali kilti pavojus susižaloti, ypač nugarą. Toks krovinys gali sužeisti darbuotojus, ypač susidūrus, dėl savo kontūrų ir (arba) konsistencijos	Krovinius kelti tokioje padėtyje, kurioje krovinys nebūtų laikomas arba juo manipuluojama per atstumą nuo liemens, arba liemenį lenkiant ar sukant. Stengtis naudoti kėlimo įrenginius
Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrengimų dalys	Nurodytos mechanizmų dalys gali įtraukti darbo drabužius, o su jais ranką ar kitas kūno dalis. Galimos įvairaus sunkumo traumos, galūnių sužalojimai	Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo drabužių palaidais skvermais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių
Fiziniai veiksniai:		
Galimos vairavimo klaidos, saugaus greičio netinkamas pasirinkimas	Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Laikytis nustatytos transporto priemonių ir pėsčiųjų saugaus eismo judėjimo tvarkos
Krovinių kėlimo mechanizmai	Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Laikytis krovinių kėlimo priemonių ir pagalbinių kėlimo reikmenų naudojimosi instrukcijų. Reguliariai tikrinti jų būklę. Dirbti su šiais įrenginiais gali tik asmenys, turintys atitinkamą pažymėjimą. Tinkamai įpakuoti keliamus krovinius

Ergonominiai, psichosocialiniai ir organizaciniai veiksniai

Nepatogi, priverstinė darbo poza

Galimi skeleto sistemos ir raumenų pažeidimai

Tinkamai parinkti darbo aukštį ir darbo priemonių išdėstymą, taip pat sudaryti galimybę keisti darbo pozą

Ergonominiai, psichosocialiniai ir organizaciniai veiksniai

Stresas dėl netinkamo darbo organizavimo, kvalifikacijos stoka

Dėl netinkamo darbo organizavimo galimos problemos tarp kolegų, konfliktai tarp darbuotojų ir vadovaujančio personalo. Stresas ir įtampa padidina jautrumą ir įtakoja klaidų atsiradimą. Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos

Aptarti su darbuotojais užduočių planavimą ir paskirstymą. Apsvarstyti darbo proceso eigą. Darbuotojus motyvuoti, sukurti jų atsakomybės sampratą. Problemas spręsti atskiruose pokalbiuose. Sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos sistemą, kuri padėtų išvengti klaidų. Patikrinti organizavimą, sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos sistemą. Pritaikyti pertraukų sistemą. Darbams atlikti parinkti tinkamus darbuotojus, kurie atitinka keliamus kvalifikacinius reikalavimus

Dėmesio įtampa

Galimos įvairaus sunkumo traumos

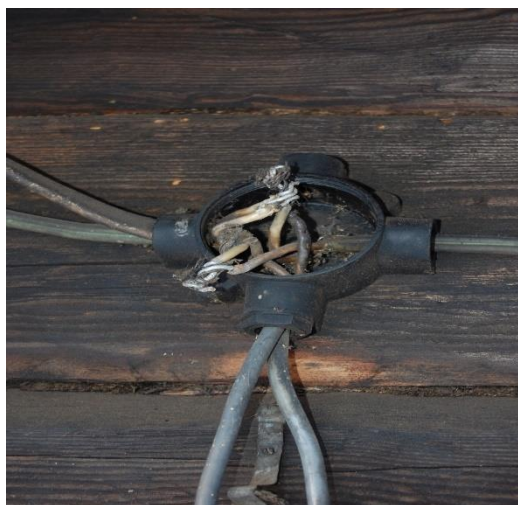
Daryti pertraukas, pavaikščioti, padaryti akių mankštą, jei yra galimybė pakeisti darbą, kuris reikalauja mažesnės įtampos

Paslydimai ir pargriuvimai – tai dažniausiai dėl netvarkingų darbo vietų, aplaistytų ar aplūžusių grindų ar besidraikančių laidų pasitaikančios nelaimingų atsitikimų priežastys.

Netvarkinga elektros instaliacija –

netvarkingai išmėtyti elektros laidai, nesaugi elektros įtampa.

Keliu judančios mašinos ir pėstieji – galimos avarijos

Apsaugoti save ir kitus galite, jei:

- ☐ laikysitės darbo drausmės;
- ☐ būsite atidūs aplinkoje;
- ☐ darbo inventorių naudosite pagal jų paskirtį;
- ☐ laikysitės kelių eismo taisyklių;
- ☐ atkreipsite dėmesį į saugos ir sveikatos ženklus aplinkoje;
- ☐ tinkamai naudosite kolektyvines ir asmenines apsaugos priemones;
- ☐ imsitės priemonių pagal galimybes bei turimas žinias pašalinti priežastis, galinčias sukelti traumas, ūmius apsinuodijimus, avarijas, apie tai informuoti tiesioginį vadovą ir darbdavį;
- ☐ laiku informuosite atsakingus asmenis apie darbo metu gautas traumas bei kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;
- ☐ informuosite tiesioginį vadovą ir darbdavį apie pastebėtą neblaivų ar apsvaigusį nuo narkotinių medžiagų kolegą;
- ☐ Draudžiama dirbti pačiam būnant neblaiviam apsvaigusiam nuo narkotinių medžiagų.

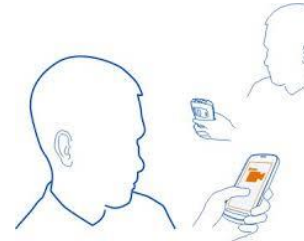
TRANSPORTO PRIEMONĖS

VAIRAVIMAS

Įvykus eismo įvykiui privalote:

- ❑ nesukeldamas papildomo pavojaus, nedelsdamas sustoti, įjungti avarinę šviesos signalizaciją, o jeigu jos nėra arba ji neveikia - pastatyti avarinio sustojimo ženklą;
- ❑ imtis reikiamų priemonių, kad būtų suteikta pirmoji medicininė pagalba nukentėjusiajam, prireikus - iškviesti greitąją medicininę pagalbą;
- ❑ apie autoavariją pranešti policijai telefonu **112**;
- ❑ pranešti tiesioginiam vadovui apie įvykį;
- ❑ pasilikti autoavarijos vietoje, imtis priemonių, kad būtų išsaugota įvykio vieta tokia, kokia ji buvo po nelaimingo atsitikimo, užrašyti liudininkų pavardes ir adresus.

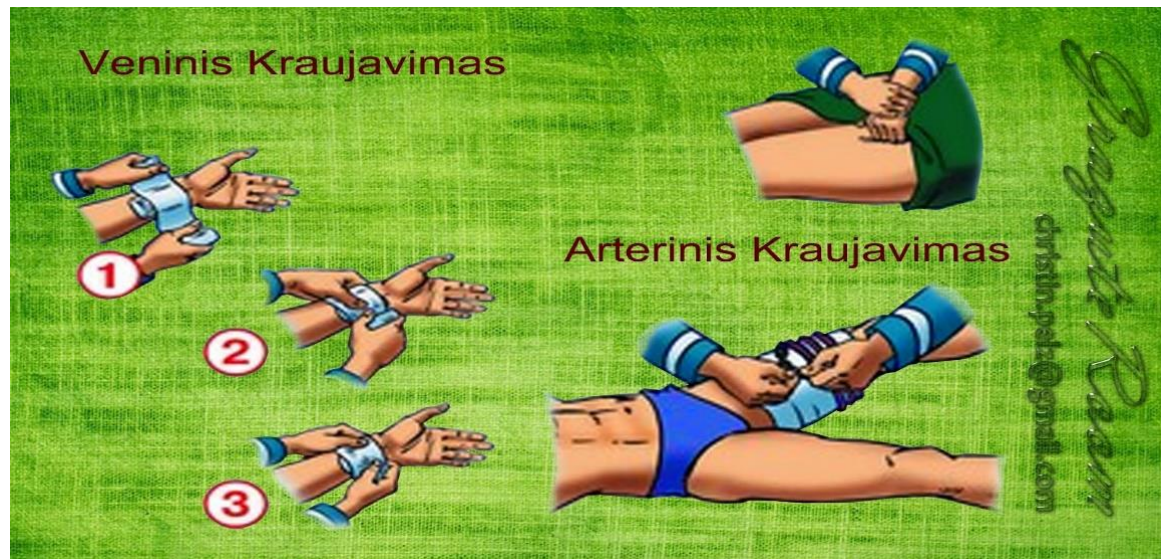
PIRMOJI BŪTINOJI PAGALBA

Įvykus nelaimingam atsitikimui, dėl kurio nukentėjo darbuotojai, būtina informuoti tiesioginį vadovą, iškviešti greitąją medicinos pagalbą, organizuoti priežasčių, sukėlusią nelaimingą atsitikimą, likvidavimą. Kol atvyks medicinos darbuotojai, svarbu sugebėti kvalifikuotai suteikti pirmąją medicininę pagalbą nukentėjusiajam

I. Pirmoji pagalba kraujuojant:

- ☐ pakelti sužeistą galūnę;
- ☐ kraujuojančią žaizdą uždengti pagalvėle, padaryta iš tvarstomosios medžiagos, ir žaizdos noliečiant pirštais, prispausti pagalvėlę prie žaizdos, prispaustą pagalvėlę taip laikyti 4 – 5 min;
- ☐ kraujuojant iš arterijos, reikia uždėti pagalvėlę ant sąnario linkio, sritį iki žaizdos, suspaudžiant pirštais, timpa. Stipraus kraujavimo atveju reikia skubiai iškviesti gydytoją.

II. Pirmoji pagalba nudegus

- ☐ nudegimai būna keturių laipsnių, pradedant nuo lengvo odos paraudimo iki giliųjų audinių apmirimo.
- ☐ esant sunkiems nudegimams, reikia labai atsargiai perpjauti ir nuimti nukentėjusiojo drabužius ir avalynę. Nudegusios odos negalima liesti rankomis ir tepti kokiais nors tepalais, vazelinu arba tirpalais. Nudegintą paviršių reikia sutvarkyti taip pat, kaip ir bet kurią kitą žaizdą: uždengti sterilia medžiaga, švariu skudurėliu ir tik vos pritvirtinti.
- ☐ apdegus akis elektros lanku, reikia dėti ant akių šaltus boro rūgšties tirpalo kompresus.
- ☐ nusideginus stipriomis (sieros, azoto, druskos) rūgštimis, tą vietą nedelsiant reikia 10 - 15 min. plauti vandens srove. Visais nudegimo atvejais reikia tuoj pat kreiptis į gydytoją.

III. Pirmoji pagalba lūžus kaului, išnirus, susitrenkus ir patempus raiščius

❑ lūžus kaului ar išnirus galūnei pagrindinis pirmosios pagalbos uždavinys yra skaudamai galūnei užtikrinti ramią ir patogią padėtį. Šito reikia laikytis ne tik skausmui pašalinti, bet ir apsaugoti gretimus audinius nuo kitų papildomų sužalojimų, kurių gali atsirasti, kaului iš vidaus pažeidus audinius. Lūžimo ar išnirimo atveju galūnę sutvirtinti įtvaru, faneros plokšte, lazda, kartonu ir t.t.

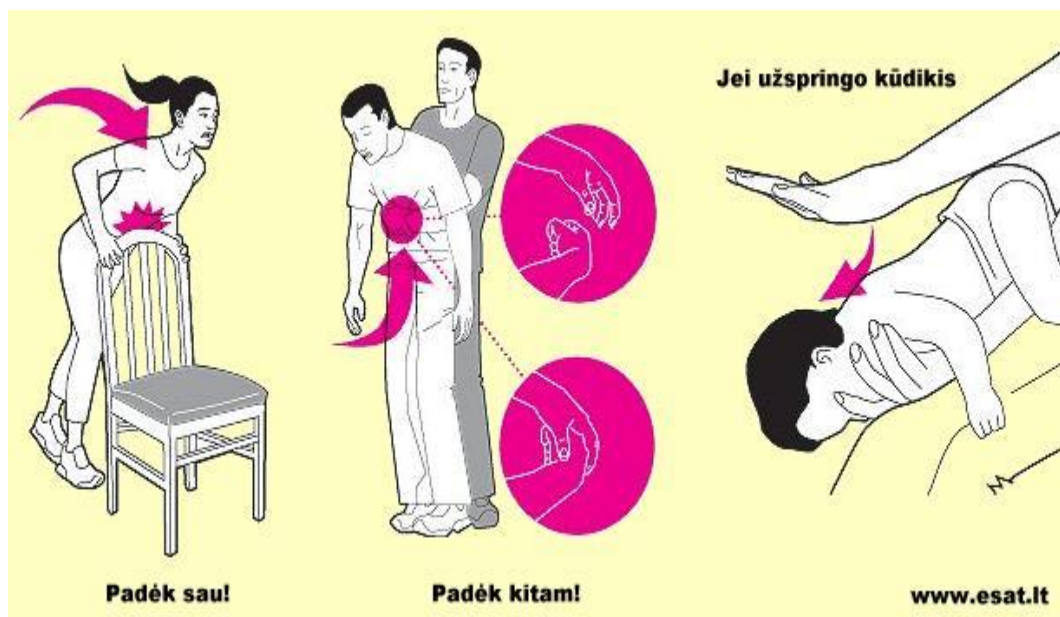
❑ patempus raiščius, pakrypus pėdai ir kt., pirmoji pagalba tokia: šaldymas, standus tvarstimas, ramybė.

III. Pirmoji pagalba užspringus. Dalinis užspringimas.

Jūsų veiksmai:

- ☐ Stebėkite užspringusį žmogų, nepalikite jo:
- ☐ Skatinkite nukentėjusį kuo dažniau ir stipriau kosėti. Kosulys – geriausias svetimkūnio pašalinimo iš kvėpavimo takų būdas;
- ☐ Netrankykite į tarpumentę;
- ☐ Jei tokia būklė užsitęsė, kvieskite greitąją pagalbą.

III. Pirmoji pagalba užspringus. Visiškas užspringimas

Jūsų veiksmai:

- ☐ Penkis kartus suduokite į tarpumentę.
- ☐ Jei nukentėjusysis vis dar užspringęs, atlikite Heimlich'o manevrą;
- ☐ *Heimlich'o manevras*

Atsistoti nukentėjusiam už nugaros, apkabinti jį per juosmenį viena ranka, palenkti jį lengvai į priekį, sugniaužus kumštį, pridėti jį nykščiu nukentėjusiam prie viršutinės pilvo dalies vos žemiau šonkaulių. Kita ranka suimti savo kumštį nukentėjusiojo skrandžio lygmenyje, ir apkabinus, abi rankas staigiu judesiu traukti link savęs, lyg būtų norimą žmogų kilstelėti. Taip kartoti penkis kartus.

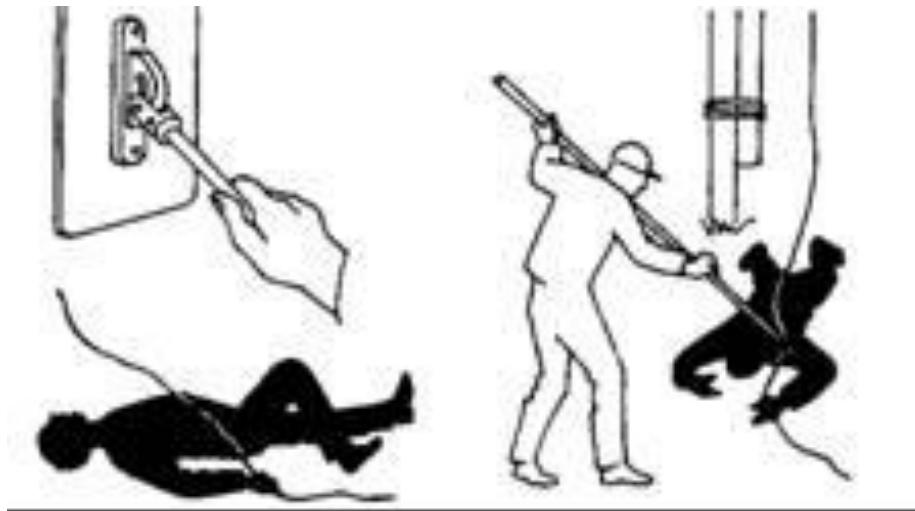
- ☐ Šiuos veiksmus (1-2 punktai) atlikite pakaitomis, kol žmogus atsprings arba praras sąmonę;
- ☐ Jei nukentėjusysis neteko sąmonės, pradėkite gaivinimą. Prieš darydami įpūtimus, pražiodykite nukentėjusį ir apžiūrėkite burnos ertmę. Jei joje pastebėsite svetimkūnį, jį atsargiai išimkite.

V. Išlaisvinimas nuo elektros srovės

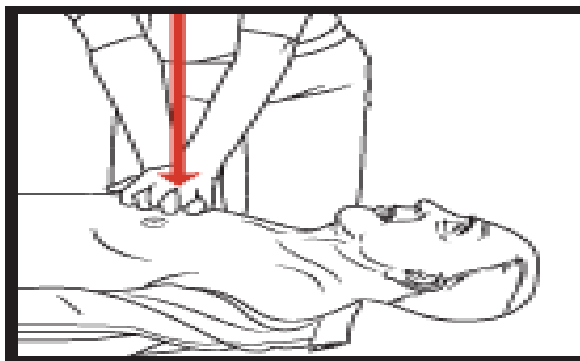
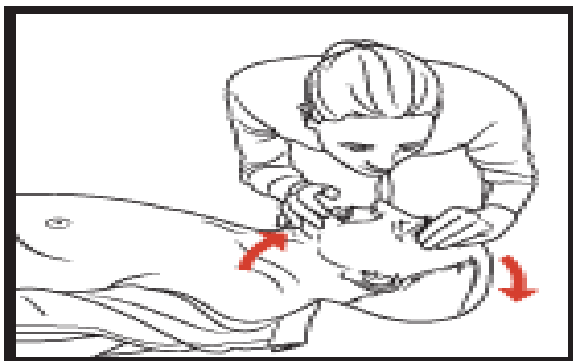
Jūsų veiksmai:

- ☐ Prisilietus prie įtampą turinčių srovinių dalių daugeliu atveju prasideda savaiminis mėšlungiškas raumenų susitraukimas. Dėl to pirštai, jei nukentėjęs asmuo laiko laidą rankose, gali taip stipriai suspausti laidą, kad bus neįmanoma išlaisvinti jo iš rankų. Jei nukentėjęs asmuo tebeliečia srovines dalis, tai pirmiausia reikia skubiai išlaisvinti jį nuo elektros srovės.
- ☐ Išjungiant įrenginį, kartu gali būti išjungtas ir elektros apšvietimas, todėl reikia užtikrinti apšvietimą iš kitų šaltinių.
- ☐ Jeigu įrenginio visai išjungti negalima, reikia imtis priemonių atskirti nukentėjusįjį nuo srovinių dalių, kurias jis liečia

VI. Dirbtinio kvėpavimo atlikimas

- ❑ Nukentėjusįjį reikia paguldyti ant kieto lygaus pagrindo. Pirmąją pagalbą suteikiantis žmogus turi atsiklaupti iš šono. Jei sužeistas kaklas, stenkitės kuo mažiau judinti nukentėjusįjį.
- ❑ Atsargiai pakelkite nukentėjusio smakrą. Ant kaktos uždėkite ranką, atloškite galvą, o nykščiu ir smiliumi užspauskite šnerves. Kitos rankos pirštais pakelkite smakrą aukštyn. Giliai įkvėpkite ir stipriai pūstelėkite orą į burną. Pūsti orą reikia tol, kol pakils gaivinamojo krūtinė, jei ne - vadinasi, įpūstas oras į nukentėjusiojo kvėpavimo takus nepateko.
- ❑ Krūtinės ląstos paspaudimų ir įpūtimų santykis (nepriklausomai nuo gaivintojų skaičiaus) – 30:2. Po 30 krūtinės ląstos paspaudimų daromi 2 įpūtimai ir t. t. Paspaudimų greitis – mažiausiai apie 100 kartų per minutę, bet ne daugiau kaip 120 kartų per minutę (daugiau kaip vienas paspaudimas per sekundę); paspaudimų gylis – ne mažiau kaip 5 cm, bet ne daugiau kaip 6 cm; du įpūtimai neturėtų užtrukti ilgiau kaip 5 sekundes.

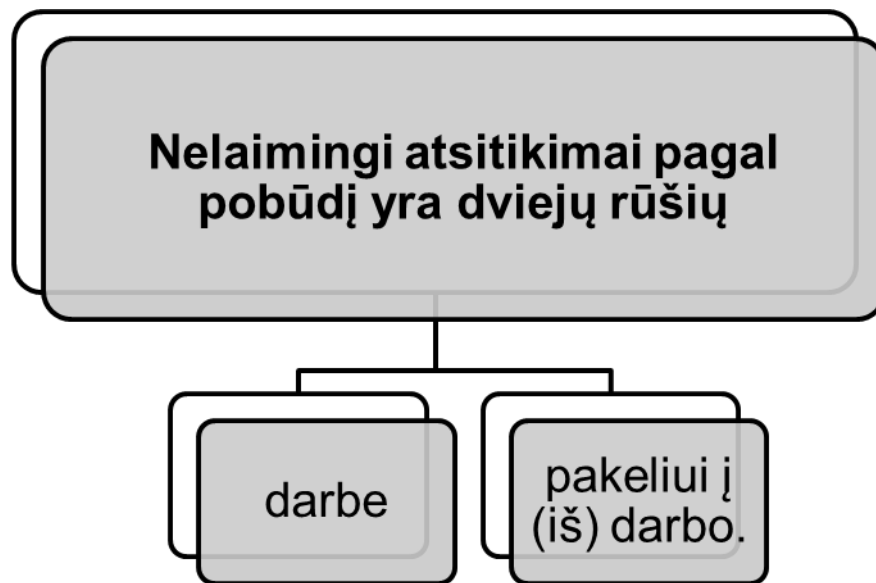
Nelaimingi atsitikimai darbe ir profesinės ligos bei jų prevencija

Nelaimingas atsitikimas darbe – įvykis darbe, įskaitant įvykį darbo laiku, nustatyta tvarka ištirtas ir pripažintas nelaimingu atsitikimu darbe, kurio padarinys – darbuotojo trauma.

Lengvas nelaimingas atsitikimas yra ištiriamas per 10 d.d. sudarius dvišalę komisiją: iš darbdavio atstovo ir darbuotojų atstovo.

Sunkų ir mirtiną įvykį tiria Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriai. Jis turi būti ištiriamas per 20 d.d.

Atsitikus nelaimingam įvykiui darbe svarbiausia apie jį pranešti įmonės vadovui arba paskirtam atsakingam asmeniui arba tiesioginiam Jūsų vadovui.

Incidentas

Sunkus

Lengvas

Mirtinas

Profesinės ligos

Beveik kiekviename darbe darbuotojai susiduria su pavojumi susirgti profesine liga.

Profesinė liga - darbuotojo sveikatos sutrikimas dėl kenksmingo darbo aplinkos poveikio.

Dažniausiai pasitaikantys profesiniai negalavimai yra skirstomi atsižvelgiant į juos sukeliančius veiksniai:

- ✓ dėl cheminių medžiagų;
- ✓ dėl dulkių;
- ✓ dėl biologinių veiksnių;
- ✓ dėl fizikinių veiksnių;
- ✓ dėl įtampos.

Profesinės ligos priežastys tiriamos dalyvaujant valstybiniam darbo inspektoriui, darbdavio ir darbuotojų atstovams.

Gaisrinė sauga

Gaisrinės saugos instruktavimas

- Instruktavimas įforminamas „Gaisrinės saugos instruktavimų registravimo žurnale“.

Vykdomi instruktavimai:

- Įvadinis;
- Periodinis, kas 12 mėn.
- Papildomas.

Darbuotojų mokymai gaisrinės saugos klausimais privaloma vykdyti kas 3 metai.

Gaisro esmė yra lygybėje:

****Temperatūra + Degios medžiagos +
Deguonis = Gaisras****

Užgesinti gaisrą - tai reiškia pašalinti bent
viena iš šių komponentų.

GESINTUVŲ NAUDOJIMAS

Teisingai

Neteisingai

Ugnį gesinkite pavėjui.

Gesindami lygų paviršių, pradėkite nuo arčiausiai esančios pusės.

Degančią sieną gesinkite nuo apačios į viršų.

Jeigu yra keli gesintuvai, naudokite juos vienu metu.

GAISRO PAVOJAI

- **DŪMAI**

Nuodija

- **LIEPSNA**

Degina

- **KARŠTIS**

Degina kvėpavimo takus,
lydo sintetinius drabužius

GAISRŲ PRIEŽASTYS

DAŽNIAUSIOS GAISRŲ PRIEŽASTYS ĮSTAIGOJE:

NETVARKINGA ELEKTROS
INSTALIACIJA (JUNGIKLIAI,
KIŠTUKINIAI LIZDAI)
NEUŽGESINTOS NUORŪKOS
BE PRIEŽIŪROS PALIKTI MOBILIŲJŲ
TELEFONŲ ĮKROVIKLIAI
NETVARKINGI AR ILGĄ LAIKĄ ĮJUNGTI
ELEKTRINIAI PRIETAISAI
(VIRDULIAI, ŠILDYTUVAI)
NETGI SAULĖS SPINDULIAI,
SUSIFOKUSAVĘ STIKLINIUOSE
RUTULIUOSE, SKIRTUOSE
DOKUMENTAMS PRISPAUSTI

PAVOJAUS SIGNALAI, SKELBIANTYS APIE NETVARKINGĄ ELEKTROS INSTALIACIJĄ:

KARŠTI KIŠTUKINIAI LIZDAI,
PATRONAI,
DĖL NEAIŠKIŲ PRIEŽASČIŲ IŠMUŠAMI
ELEKTROS SAUGIKLIAI
MIRGA ŠVIESA
ATSIRANDA APRŪKIMO, DEGIMO
ŽYMĖS ANT AR VIRŠ KIŠTUKINIŲ
LIZDŲ, JUNGIKLIŲ

PRANEŠK APIE PASTEBĖTĄ GAISRĄ

INFORMUOK APLINKINIUS !

**SPAUSK RANKINIO
GAISRINIO
SIGNALIZATORIAUS
MYGTUKĄ !**

**PRANEŠK APIE GAISRĄ
PRIEŠGAISRINEI
GELBĖJIMO TARNYBAI !**

PAGALBOS IŠKVIETIMAS

KILUS GAISRUI SKAMBINTI

112 arba
tel.

112

**PRANEŠIME TURI BŪTI
NURODYTA:**

KUR - TIKSLI ĮVYKIO VIETA

KAS - ĮVYKIO POBŪDIS

KADA - LAIKAS

Grėsmė žmonėms ir/ar gyvūnams,
Grėsmė turtui ir aplinkai;
Situacijos kaita;
Pranešusiojo duomenys (vardas,
pavardė, telefono Nr., buvimo vieta).

PAJĖGOS TURI IŠVYKTI PER 2
MINUTES (1+1) NUO PRANEŠIMO
APIE GAISRĄ PRADŽIOS

KILUS GAISRUI SKAMBINTI

112 arba
tel.

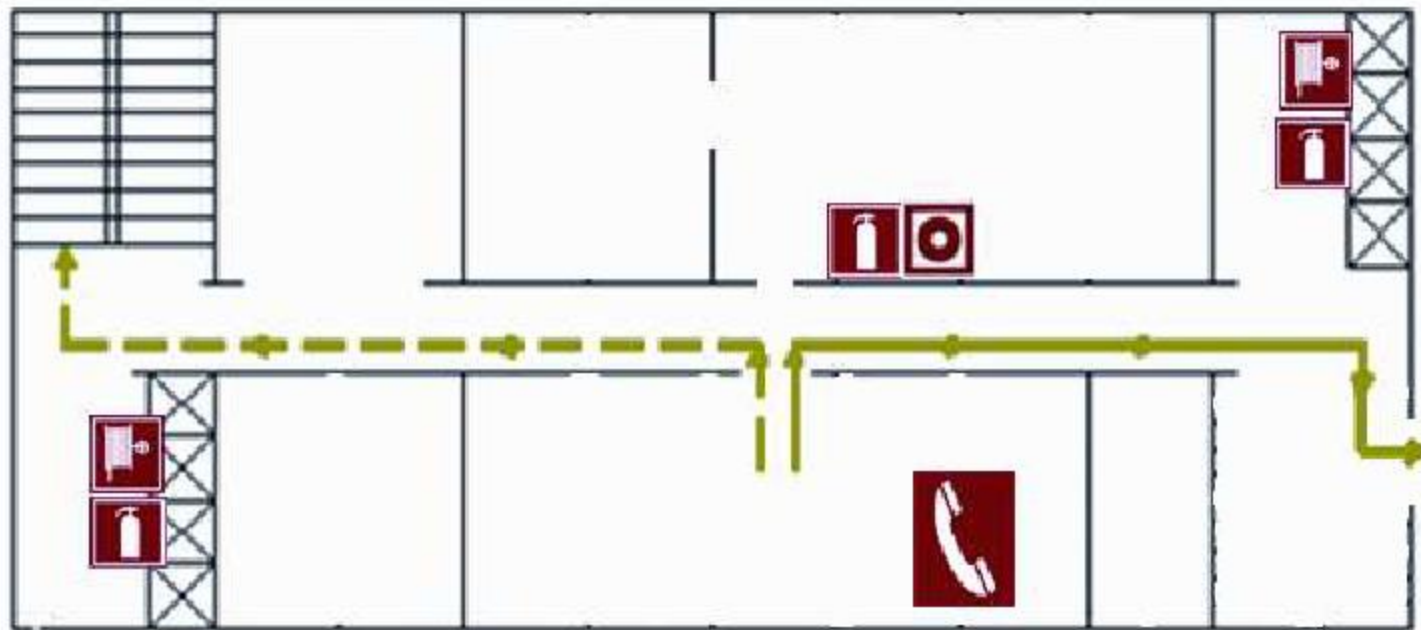
KILUS GAISRUI SKAMBINTI

112 arba
tel.

KILUS GAISRUI SKAMBINTI

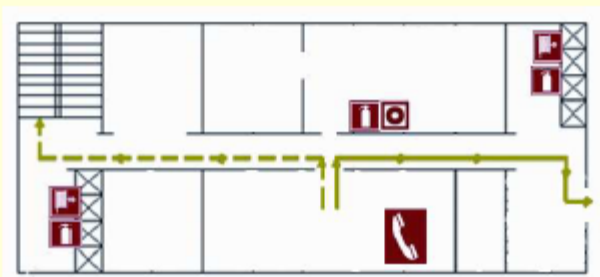
112 arba
tel.

EVAKUACIJOS PLANAS

KIEKVIENAS DARBUOTOJAS TURI BŪTI
SUSIPAŽINĖS SU EVAKUACIJOS PLANU.

EVAKUACIJOS PLANE TURI BŪTI NURODYTA:

**PAGRINDINIS
EVAKUACIJOS KELIAS
ŽYMIMAS
IŠTISA ŽALIA LINIJA**
**ATSARGINIS – ŽALIA
PUNKTYRINE LINIJA**

- LAIPTINĖS, LIFTAI, LIFTŲ HOLAI, KABINETAI, BALKONAI, IŠORINĖS KOPĖČIOS,
- DURYS, ESANČIOS LAIPTINĖSE, LIFTŲ HOLUOSE IR EVAKUACIJOS KELIUOSE,
- RANKINIŲ GAISRINIŲ SIGNALIZATORIŲ MYGTUKAI,
- TELEFONO VIETA,
- GAISRINIAI ČIAUPAI,
- GESINTUVAI,
- STACIONARIŲ PRIEŠGAISRINIŲ ĮRENGINIŲ RANKINIO PALEIDIMO MYGTUKAI
- PLANO KABĖJIMO VIETA

EVAKUACIJOS KELIAI

TURI BŪTI
NEUŽKRAUTI,
PARUOŠTI ŽMONĖMS
EVAKUOTI

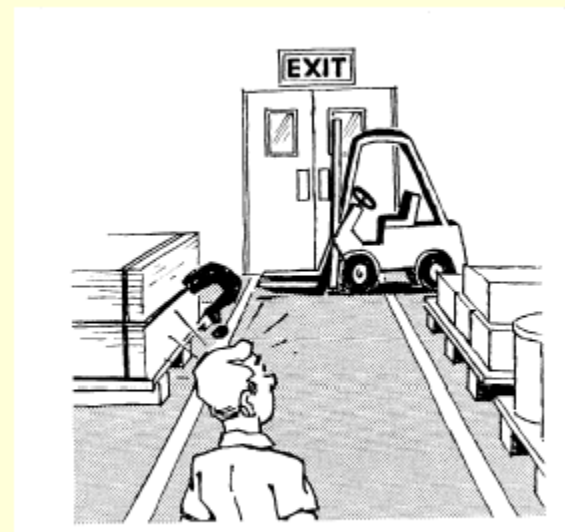

- VISOS EVAKUACINĖS DURYS IŠ VIDAUS TURI LENGVAI ATSIDARYTI IŠĖJIMO KRYPTIMI.
- DRAUDŽIAMA JAS UŽRAKINTI IŠ LAUKO.
- LANGŲ IR DURŲ GROTOŠ IŠ VIDAUS TURI BŪTI VARSTOMOS, REIKALUI ESANT LENGVAI IRGREITAI NUIMAMOS.

EVAKUACIJOS KELIAI

- Koridoriuose, laiptinėse ir ant durų evakuaciniuose išėjimuose turi būti evakuacijos kryptį nurodantys ženklai, kurių bent vienas turi būti gerai matomas iš bet kurio evakuacijos kelio taško.
- Virš durų evakuaciniuose išėjimuose iš patalpų, kuriose gali tilpti 50 ir daugiau žmonių, turi būti įrengti šviesiniai išėjimo krypties ženklai, tvirtinami 2 – 2,5 m virš grindų. Šie ženklai, dingus elektros įtampai, turi šviesti ne trumpiau kaip 1 val., o jų akumuliatoriai turi būti tikrinami ne rečiau kaip kartą per metus.
- Evakuacijos keliuose grindų danga turi būti pritvirtinta.
- Šiukšlinės evakuacijos keliuose, darbuotojų buitinėse patalpose turi būti nedegios.

ĮSITIKINKITE AR KELIAS SAUGUS

**JEIGU DURYS, PRO KURIAS
TURITE EITI, UŽDARYTOS,
ĮSITIKINKITE, KAD TAS
KELIAS SAUGUS.**

**GAISRO METU LIFTAIS
NAUDOTIS
DRAUDŽIAMA**

**JEIGU DURYS, PRO KURIAS
TURITE EITI KARŠTOS –
PASIRINKITE ATSARGINĮ
KELIĄ.**

NEEIKITE PER DŪMUS

JEIGU IŠĖJIMO KELYJE JAU YRA DŪMŲ, BET IKI LAIPTINĖS NETOLI – UŽSIDENKITE VEIDĄ DRABUŽIAIS AR SUDRĖKINTA NOSINE, IR PASILENKĘ SKUBĖKITE IŠĖJIMO LINK ...

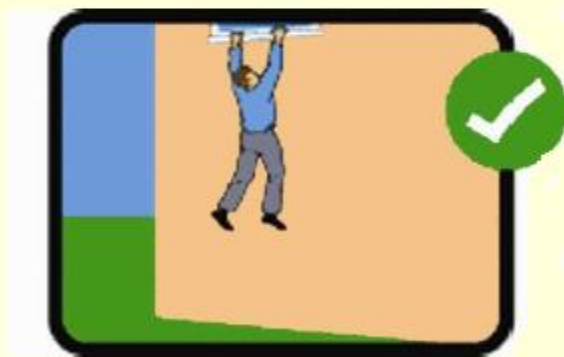
JEIGU TENKA EITI PER UŽDŪMINTĄ PATALPĄ – ŠLIAUŽKITE !

JEIGU KARŠTIS, DŪMAI
AR LIEPSNA **UŽBLOKAVO**
IŠĖJIMUS, UŽSIDARYKITE
DURIS IR PRANEŠKITE
APIE SAVE –
SKAMBINKITE
UGNIAGESIAMS,
MOJUOKITE PRO
LANGUS, PAKABINKITE
LANGE RYŠKŲ DRABUŽĮ.

JEIGU IŠĖJIMAI UŽBLOKUOTI IR DIRBATE NEAUKŠTAI – ŠOKITE PRO LANGĄ

JEIGU DIRBATE AUKŠČIAU – IRGI NE VISKAS PRARASTA
– JUS NUKELS KOPĖČIOMIS ARBA VIRVĖMIS...

**PASITIKITE ATVYKSTANČIUS UGNIAGESIUS –
PRANEŠKITE JIEMS APIE PASTATE
GALĖJUSIUS LIKTI ŽMONES.**

**NIEKADA NEGRĮŽKITE
Į DEGANTĮ PASTATĄ !**

EVAKUACIJA

(pagrindiniai principai)

- **NEPANIKUOKITE**
- **SKUBĖKITE TIESIAI Į LAUKĄ,**
- **NEEIKTE PER DŪMUS,**
- **NESINAUDOKITE LIFTAIS,**
- **IŠEIDAMI UŽDARYKITE DURIS,**
- **NEGRĮŽKITE Į DEGANTĮ PASTATĄ,**
- **IŠĖJĘ LIKITE SUTARTOJE VIETOJE.**

**Saugos ir sveikatos taisyklių
nesilaikymas, darbuotojus
priveda prie nelaimingų
atsitikimų darbe**

Ačiū už dėmesį.
Sėkmės darbuose!

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Šakių rajono savivaldybė
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijų tvirtinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-06-17 12:48 Nr. AT-485
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Dainius Grincevičius Administracijos direktorius
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-06-25 11:17
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2020-06-25 11:17
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A
Sertifikato galiojimo laikas	2018-02-05 10:41 - 2021-02-04 10:41
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	35
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	0
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	4 atliekant_krovos_pagalbinius_ir_transportavimo_darbus +gervė.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	6 lengvųjų TP vairuotojų.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	8 dssi_dirbant_su_kiln_el_mainomis_ir_rankiais.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	13 stacionarių metalo apdirbimo staklių.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	14 pneumatinio kūjo.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	15 motogeneratorius.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	16. suvirinimas elektra ir dujomis.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	5 valytojas.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-

Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	9 traktorininko.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	11 medžio apdirbimo staklių.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	12 kompresoriaus.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	26 socialinio darbuotojo.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	3 Neelektrotechnikos_dssi_dirbant_su_v_el_renginiais_.doc x
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	17 vibroplokštės.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	18 malkų skaldyklės.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	19 mikroautobuso, autobuso vairuotojo.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	10 gerbūvio technikos.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	21 aukšto slegio plovimo įrenginys.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	28. mobilių kėlimo platformų.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	27 EKSKAUTORIAUS.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	30 darbas aukštyje.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	33 LIFTININKO.docx

Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	22 kūriko.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	23 Elektrikų.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	24 statybos darbų.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	25 kiemsargio.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	29 hidraulinio preso.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	20. sunkvežimio vairuotojo su hidromanipulatoriumi.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	34 dujinio katilo prižiūrėtojo.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	2_kompiuteris.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	32 geodezininko.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	1 pirmos_pagalbos_suteikimo_instrukcija_.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	31 chem_pavojingu_medziagu_naudojimo.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	7_naudojant_kopecias_ar_lipynes.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	DSS ir GS instruktavimo skaidres Šakiai.pdf
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DekaDoc v.20200617.1

Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Metaduomuo "Priskirtos bylos (tomo) indeksas (-ai)" privalo būti elektroniniame dokumente ir kiekviename pasikartojančiame tėviniame elemente
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2020-07-01 12:44 nuorašą suformavo Irena Bacevičienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-
